BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EM. III NAPOLI
FONDO DORIA
I
342

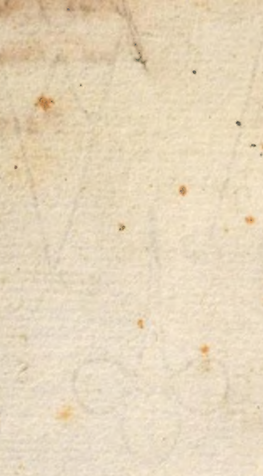
Digitized by Google

Digitized by Google

Est S. Iacobi Pontida
ad usum D. Io: Bapt.
a
Bergomo.

Deinde emptus a me Bone Ambrosio Rota de Mignonibus S.J.D. SS.mae Inquisitionis Vic.o For.o necnon Carolo de Burlico Parocho. //

fu seppellito in Campese, frazione del comune di Campolongo, nel distretto di Bassano. (Stefani. diz. corogr. p. 134).

Biblioteca Nazionale NAPOLI V.E. III

Digitized by Google

THEOPHILVS FOLENGVS MANTVANVS
COGNOMENTO MERLINVS COCCAIVS

Digitized by Google

FONDO DORIA

OPUS
MERLINI COCAII
POETÆ MANTUANI
MACARONICORUM.

Totum in priſtinam formam per me Magiſtrum Acquarium Lodolam optimè redactum, in his infrà notatis titulis diviſum.

ZANITONELLA, Quæ de amore Tonelli erga Zaninam tractat. Quæ conſtat ex tredecim Sonolegiis, ſeptem Ecclogis, & una Strambottolegia.

PHANTASIÆ Macaronicon, diviſum in viginti quinque Macaronicis, tractans de geſtis magnanimi, & prudentiſſimi Baldi.

MOSCHEÆ Facetus liber in tribus partibus diviſus, & tractans de cruento certamine Muſcarum & Formicarum,

LIBELLUS Epiſtolarum, & Epigrammatum, ad varias perſonas directarum.

AMSTELODAMI,
Apud ABRAHAMUM à SOMEREN,
MDCXCII.

Digitized by Google

FONDO DORIA I. 342
FONDO DORIA
960489

HEXASTICON JOANNIS BARICOCOLÆ.

Merdiloqui putrido Scardaſſi ſtercore nuper
Omnibus in bandis imboazata fui.
Me tamen Acquarii Lodolæ ſguratio lavit,
Sum quoque ſavono facta galanta ſuo.
Ergo me populi comprantes ſolvite burſas,
Si quis avaritia non emit, ille miſer.

Biblioteca Nazionale V.E. III - Napoli
Digitized by Google

4

VITA
THEOPHILI FOLENGI
Ex
I. PHIL. TOMASINO
DESUMPTA.

CIvis Mantuanus familiâ illuſtri, & claris progenitoribus, non ſecus ac Virgilius Poëtarum Principis gloriâ celebris, Merlini Coccaii cognomento per ora hominum volitat. Ejus nomen, ejuſque fama nunquam interitura, graviſſimos & præſtantiſſimos viros in ipſius obſequium trahit. Quibus ut paream, ipſum ab injuriâ oblivionis, quantum res exigit, vindicare æquum duxi.

Feſtiviſſimus hic Poëta noſter cùm ab ineunte ætate humanioribus literis deditus Philoſophiam ſub Petro Pomponatio ſummo Philoſopho Bononiæ didiciſſet, exemplo fratris, divino ſpiritu afflatus à liberiori vitæ genere ad monaſticam vitam repentè tranſiit. Brixiam miſſus in S. Euphemiæ cœnobium, Benedictinis Caſſinenſibus dicatum, datis propoſitæ vitæ experimentis,

Digitized by Google

profeſſionem edidit , ſacriſque literis de more incubuit. Juvenis prompto & acri ingenio, memoriâ tenaci, & ad omnia ſcientiarum genera paratiſſimus, cùm naturali quodam inſtinctu ad Muſarum veluti delicias Charitumque oblectamenta raperetur, intra diuturniores monaſticæ vitæ ſolitudines varia in dies meditatus, primùm Etruſco idiomate plurima conſcripſit. Quæ ſæpe lecta & à pluribus probata, partim tamquam illius ſeculi gemmæ in publicum ſunt producta: partim ab eruditis aſſervantur. Verùm tanquam nimis faciliora omnibuſque obvia ſocii ejus parùm laudârunt, quòd operam in his perderet. Ita rudes illius ſeculi mores erant. Latinum idioma tunc reflorefcebat: itaque ſi quid eo publicaret, cunctis nationibus notum gratumque futurum. His ille motus ad latinas Muſas converſus, cùm aſſiduus Virgilii civis ſui divinum opus volveret, ejuſque miram venuſtatem exprimere conaretur; non defuerunt invidi, qui ipſum à re nimis difficili deterrerent. At verò cùm ingenio ſuo ita non poſſet temperare, ut Muſarum conſortio planè renuntiaret; ruri intra ſolitudines aliquamdiu abditus fœcundiſſimi ingenii venâ opus novo dicendi lepore, ingentique animi feſtivi-

ſtivitate jucundiſſimum condidit: quo amœniſſimo carmine Romanis ac Etruſcis vocibus, interdum ruſticis variato, non neglectâ metri harmoniâ, jocosè aliorum facta perſtringit. Poëma illud tanquam rude & ruſticum MACARONEAM appellavit. *Macarones*. n. Italis bucellæ ſunt ex rudi farinâ, ovis, & caſeo trito, quæ inter menſæ delicias agreſtibus habentur. Nimirum omnia hîc ſalsè, opiparè condita omnia, quibus nemo ſatis exſatiabitur, cognoſcet, qui vel ſemel ea deguſtaverit. Amœniora literarum ſtudia ſi quis deſiderat, nihil hîc deſiderabit: ſi ſevera, ſub jocoſis amicorum nominibus ea ſic latent, ut nihil calamo exciderit, unde non aliquid utile jucundis facetiis inſinuetur. Quanto artificio ſuperbos titulos Heroum taxat! Quos non mores hominum ſub diverſis tegumentis depingit! Quàm bene lentas inertium moras, quàm verè curioſa nimis mortalium ſtudia commemorat! Quæ non adverſus ventri deditos tela ſtringit! Quàm ſeverè alienæ virtuti invidentes impetit! Virtutis oblectamenta quàm divinè proſequitur! Quàm doctè ſua cuique regioni, quæ mirantur naturæ imperiti, reddit! Nulla certè artium documenta prætermiſit. Quin

omnium ludorum, argutiarum, & certaminum apparatus, ritus, cæremonias, athletas, arma, currus, balnea, popinas, tabernas miro ordine propoſuit. Sed quid exactiùs, quàm vitia in medium proferre, & ea ſine offenſione mordere? Documento fuit opus ipſum, quod in pago Mantuæ vicino tam ingenti omnium applauſu exceptum, ut eo ſibi Auctor nominis immortalitatem conciliaverit. Poſt decennii in Siciliâ moram, ubi Principi Ferranti Gonzagæ gratiſſimus erat: poſt varias etiam fortunæ in floridâ ætate jactationes, tandem in amœniſſimo loco Sanctæ Crucis Campeſii prope Baſſanum vitam duxit quietiorem uſque ad ſenium: ubi die IX. Decembris Anno M. D. XLIV. ultimum diem perſolvit: in æde cœnobii conditus. Monachi monumentum Viri hac inſcriptione cohoneſtârunt.

HIC CINERES
THEOPHILI MONACHI
TANTISPER, DUM REVIVISCAT,
ASSERVANTUR.
IN DOMINO QUIEVIT FELICISSIME
DIE IX. DECEMBRIS ANNO M. D. XLIV.

Su-

Supra Portam Sepulturæ.

Hoſpes ſiſte gradum, Manes venerare ſolutos,
MERLINI corpus conditur hoc tumulo.

In introitu Sepulcri.

Quòd ſi ſata Viri, ſortem, patriamque requiris,
Saxo hoſce inſcriptos perlege verſiculos.

Paulò inferiùs.

Mantua me genuit: Veneti rapuere: tenet nunc
Campeſium: cecini ludicra, ſacra, ſales.

In ipſo aditu.

Spectatæ pietatis, & incomparabilis doctrinæ viro, THEOPHILO FOLENGO cognomento MERLINO, Monacho Caſſinenſi: qui, ut erat feſtiviſſimus, cùm ab ineunte ætate lepidiſſimum Macaroneæ opus novo dicendi genere animi gratiâ edidiſſet; multa item ſeria, atque adeo ſacra cum etruſco, tum latino ſermone elucubravit: quo exiguo, atque humili diu neglectus jacuit, id monachi aliquatenus, ut cernis, monumentum inſtaurari Viro Doctiſſimo procurârunt. Deceſſit ſtudiis, ſenioque confectus Anno. M. D. XLIIII. V. Idus. Decembris.

Ad dextrum latus Sepulcri in pariete.

Acà Merlin Poëta es ſepultado,
Que en rudo eſtil de acentos muy groſſeros,
A porfia de Maron, y Marte ayrado
Y las quexas cantò de los Vaqueros.

Paulo inferiùs.

Già non invidia a le fiorite ſponde
D'Arno, di Pò, di Menzo, ò di Meleti
La Brenta; hor che nel grembo ſuo naſconde
Trofei più degni, e fior più vaghi, e lieti.

Multa hîc etiam græca carmina legebantur. Quod omne ferè temporis injuriâ deletum, denuo Anno M. DC. IX. Abbas Angelus Grillus amœniſſimus Poëta reſtauravit, adjecto Laurentii Pignorii hoc Elogio.

THEOPHILUS FOLENGUS, Patricius Mantuanus, Monachus Benedictinus hîc ſitus eſt: qui non modò in ſeriis, ſed & in ludicris pangendis carminibus eâ eminuit tum meditandi tum dicendi vi, ut in limine adoleſcentiæ conſtitutus, veteribus quibuſque in utroque genere par, ademerit recentioribus omnibus ſpem omnem ſive aſſequendi, ſive proſequendi. Obiit Anno M. D. XLIIII. planè quinquagenarius: cùm in hoc amœniſſimo ſeceſſu juſtè & religiosè de migratione in veram patriam cogitaret. Angelus Abbas S. Benedicti inter Padum & Larionem, Muſarum & Artium ingenuarum amator acerrimus, ne ignobilis paucorum incuria præſtantem Clariſſimi Vatis memoriam penitus aboleret, Tumulum excultum & celebrem olim, ſed negligentiâ ſuperiorum temporum collapſum, & minus frequentem, ad virtutem etiam poſterorum acuendam

in

in preſentem faciem ſplendoremque reſtituit Anno M. DC. IX.

GRAECIA QUID LATIO VIX UNUM OBTENDIS HOMERUM?
UNA DUOS NUMERAT MANTUA MAEONIDAS.

Varia reliquit monumenta, atque inter cætera *De Partu Virginis Poëma.* Quod Sannazario cùm legendum dediſſet; hoc ipſi argumentum eripuiſſe affirmant quidam: ſed hanc ſuſpicionem amovet ipſe in Macaronicis:

Exiet Arcadicus per ſdruzzola metra libellus
Nazari, quo prata, greges, armenta, capellas,
Paſtoreſque canet, ſilvas, magalia, Nymphas.
Chriſteidam poſt hæc cantabit dignus Homeri
Laudibus, ad ſedes nati quem protulit Andes.

Leguntur ejus inſuper.

Macaronicum Opus Poëticum ſub nomine Merlini Cocaii Poëtæ Mantuani: in quo Zanitonella, Baldina, & Moſchea. Item *Liber Epiſtolarum & Epigrammatum, Italicis vocabulis ubique permiſta.*

De Humanitate Chriſti Lib. I. *etruſco idiomate.*

Chaos, ſive Dialogus Trium Ætatum, Tre per uno *inſcriptus.*

De Paſſione Domini verſu hexametro.

Opuſ-

Opuſculum aliud verſibus macaronicis: cui Titulus Il Libro della Gatta.

De Tempore libellus, Giano *inſcriptus.*

Cantio carmine Italico, qua deſcribit Monachorum ſui temporis mores: quæ explicit.

Chi vuol provar de l'inferno il ſupplicio,
Vada ſotto Villan poſto in ufficio.

Extant nonnulla ejuſdem M. Sc. in Bibliothecâ amiciſſimi noſtri Gabrielis Naudæi: aliaque etiam Papiæ apud D. Joannem Ebutium Protophyſicum, præſertim.

Satiræ carmine macaronico: quarum Titulus Le Gratticcie, *ut ex literis & alloquiis Patris Conſtantini Cajetani, Abbatis, & Scriptoris celebris accepi.*

Metaphyſica item adverſus Platonem.

EPI-

EPISTOLIUM COLERICUM

MAGISTRI ACQUARII

AD

SCARDAFFUM ZARATANUM,

Merlini Poëmatis corruptorem.

LAUDABILIS & obſervabilis apud antiquos uſanza fuit, ut in ſuarum frontibus epiſtolarum, aliquam ſalutationem percupiant & aſcribant recipienti eas condignam. Quam igitur ſalutem ut hujuſmodi mantineamus coſtumamentum tibi, sbudellatiſſime Scardaffe, convenientem mandabimus? An Dei gratiam? minime, quia Chriſtum Sanctamque Mariam renegaſti: an corporis bonam valitudinem? abſit, es etenim (ut diu sbaiafaſti) conſumatiſſimus Herbolattus, & Avicennam, Hippocratem, Galienum, Meſuen totum avantaris imprendiſſe, & ideo de ſanitate conſervanda non ullum tibi habes mancamentum, nam (teſte Plotino) male guaribit alios, qui ſibi medemo infirmanti dare ſoccorſum nequit. Verum tibi congruum illud diſticon inveni.

Dens tibi ſi caderet quoties fers ore boſiam.
Jam tua non poſſet pane ganaſſa frui.

An tibi richezzam denariosque deſiderem? ad propoſtum nequaquam. Te namque per botegas toga brocata decorum, colana torquatum, ſupra Mullettam cavalcantem ſæpe ſguaitamus obſervamuſque, non tibi, Mullettæque tuæ polimenta deſunt, non ſtaffiles recamati, millibus & ſtringulis ornati. Qua propter richiſſimum te arbitramur. O ſi teipſum conſiderares, quam

bellum nobis de te ſpectaculum præbes, quum paſſu portantino tich tach pedibus ſonantibus hinc inde per Urbem curſitas. An tibi filios optabimus. nec ita, quando quidem caſtratus es, nam dum in arte caſtratoria te peritum jactabas, quendam ſoldatum lergnam patientem eunichizare preſumpſiſti credens (ut uſaris) aliquem diteſticulare Porcellum, illi miſerulo genitalia ſimul & animam cavaſti. Porro ſoldati ceteri non pocum tua pro imperitia ſdegnati, te naſconditer digliarunt ligaruntque ac ſine tantis, tenais, ferriſque affogatis, tibi caſtronato baricocolos extirparunt, fadigamque filios generandi penitus abſtulerunt. Hinc tibi ſupra pilaſtrum quendam carmen attacatum fuit, creditum poetæ Godii.

Legis adimpletor meritat Scardaſſus honorem.
Vult oculum pro oculo, pro pede vultque pedem.
Sic dum teſticulos morienti taiat ab uno
Milite, teſticulos præbet & ipſe ſuos.

Ringratiandus tamen eſt magiſter. Zucconus peritiſſimus caſtrator, qui rogatus, niſi tradidiſſet aiutrum, tiraſſes merito ſurſum (ut aiunt) calzas. Ergo nec hujuſmodi ſalutatio convenit, homini docto, ricco, caſtratoque. Tanta denique fantaſticatione cerebrum gratavi, quod pulchra, quod ſufficiens, quod omni laude digniſſima per me ſalus retrovata eſt. Accipe igitur frater mi Scardaffe, mi frater dico, quem ſuper furcas tam filialiter & voluntariter appicatum viderem & crocitantes cornachias effoſis oculis nutrientem. Mi denique frater, cui cancarorum quattuor Galeas deſidero, cui quantas per contadinorum copias ſentimus nominare gianduſſas, angonias, codeſellas deſideramus in corpore, talibus namque gratiis (ſunt enim gratiæ gratis datæ) perfectior, & praticatior Herbolattus evaderes. Sint itaque tua ſalus infra ſcripta maia, quæ Merlinus noſter in quartadecima Macaronice loquens de Saturno ait, capitis dolor, Hydropiſia. *Maz-*

Mazzuccus, lancum carbones, morbida peſtis,
Angonaia, malum coſtæ, quartanaque febris,
Flegma, tumor ventris, vermes, collicique dolores,
Petra veſigarum, cancar, gianduſſa, bognones,
Franzoſus, ferſæ, cagaſanguis, Rogna, varolæ.
Defectus cerebri, rabieſque frenetica, clavus,
Stizza canina, dolor dentorum, Scrofa, Puidæ,
Goltones poſtema, tumor vel lergna vocatur
Teſticuli, brofolæ, tegnoſaque codega, lepra,
Schelentia, gulæ ſicitas, tum pectoris Aſma,
Sanctique Antonii morbus, morena, podagra,
Tiſica febris, Muzancæ, tardæque pedanæ.

Hæc itaque Saturni familia tua ſit ſalus, dilecte Scardaffe, quia juxta meritum, dandum eſt precium, nec tantum hæc eadem in tuo corpore deſideramus. Verum tum in famiglia & parentela tua, tum in amicis benefactoribus & tibi benefacturis appeto, quis non iſta fideli percuperet familiari? Ut autem ſis felicior, hæc irremediabilia fore velimus, & in his voluptatibus te Neſtoreos agere dies Divi concedant. Vin ſcire quod tuum beneficium erga me ſic bene tibi deſiderare commovit? arrige aures Bricone. Divinum quippe volumen Merlini Cocaii mihi furtim ſurripuiſti, Mox omni latrina merdolatius imboazzanter ad lucem venire feciſti. Audiat Terra, Cælum, Mare, Plutoque cauſam falſificationis ejuſdem voluminis præclari & ſubtiliter univerſis tuæ ſceleraginis rebus fantaſticatis, iratus ætheris arbiter te ſummo de troni ſolio fulmine devoret. Scelerate, Proterve, Ribalde, Ladro, ſacrilegiis pleniſſime, Veniſti jam pridem ad me neſcio quibus luſenghis petere veniam, ne te amplius per expreſſum Zaratanum, ſubdolum, falſum, ribaldonem, manifeſtarem. Quando quidem quotidie ſentiebam te ſuper bancos & pulpitos predicare & zaratanizare, ubi vendebas biſſolos, impiaſtros, cerottos, de ſtercore canis com-

pos-

poſitos, probans eſſe optimum ad expellendam rognam Cerottum. Avantabas quando etiam te ſanare abſque bragherio rotturas, cavare dentes, fœcundare mulieres, purgare oculorum pannos & catharates, extirpare petras, & omnia hæc abſque dolore faciebas, immo facere dicebas, quoſdam componebas ſiroppos, pilulas, unguentos, confectos, quos falſo appellabas Dragantes, Dyaquironem, elefanginas, crocias, aureas, ſine quibus & cætera. His ego tuis ribaldariis motus, per quas non modicas acquirebas pecunias & homines perimebas non tuli, imo te per ſtrionem publicaſſem, ni ſubito veniſſes ad veniam. Ego benignus ceſſi, mox humiliter noſtris in penetralibus accepi, ubi noſtras lucubrationes aliquantillas oſtendi. Tu tamen fraudolenter me inadvertente poema præclariſſimi poetæ Merlini Cocaii Macaronicum robaſti, corrupiſti, falſificaſti, & multa non ſua interpoſuiſti, & plures libros ſurripuiſti, quos tibi tribuere volebas Manigolde, Furcifer, maligniſſime Eſſet enim ſacrificium non modicum Deo gratum te ſcortegare, homo peſſime, non homo, ſed beſtia, diabolazze præterea ſic imboazzatum, caſtratum, totum ab illo mutatum ſtampare feciſti, Quid promerebat Vates inclitus ſic à te viciari? Utique cauſa vindicandi te, quoniam tuas inſectabar malignitates? Simulator peſſime, quem de Ganelonis maganzeſi natum judico, & quem patefacturus ſum per Barrum, per ladrum, per Roſianazzum. Vade in malam crucem, & quantum, Ovidius Naſo deſiderat in Ibin multiplicatum millies in te nunquam deficiens veniat.

EJUS.

Ejuſdem Magiſtri Acquarii Lodolæ, ad Illuſtrem Dominum Paſarinum Scarduarum Comitem, de vita & moribus Merlini Cocaii, & de inventione hujus voluminis.

DUDUM ſereniſſime Princeps adeo meum imbalordaſti cervellum, ut tibi decatatione voluminis hujus aliquid iſpienare velim, quod de memoriæ cadaſtris quaſi mattus caſcatim. Quam ob rem ne tantum mihi amplius tribuas impazzum, accipe rem, non quam orechis, aut naſo audivi, verum his manibus pertoccavi. Jam pridem noſti quantum ego ſim incurioſare Mundum ſolicitus, diverſaſque rerum proprietates, & hoc herbolattos, dentiumque cavatores, braghirorum conciatores maximamenter condecet. Accidit nos aliquanti Herbolatti Armeniam verſus navigabamus, cauſa retrovandi radices, herbas, lapides, vermiculos, & hujuſmodi facendas ad conficiendam Tiriacam biſognatiſſimos. Erant nobiſcum ſuper eandem medeſimamque Caravellam, ſeu Barcam intelligibilius dimandandum Magiſter Salvanellus bocca torta. Mag. Dimeldeus zucconus. Mag. Joannes baricocola, Mag. Buttadeus grata rogna, & ego Magiſter Acquarius Lodola. Erant præterea quatuor praticatiſſimi artis phyſicæ Giudei, Samuel videlicet, Nabaoth, Helcana, Ruch. Iſti omnes inſimul æquoris ſchenam traverſando ſchavezzabamus. At pluribus exactis giornis, ventorum contrariatio tanta ſurrexit, & pluviarum diſcrepantibus ventoſitarum fulminibus tanta fluctuatio nos accoiavit, quod ad quandam inhabitatam, & in herboſam Terram noſtra tandem Caravella ſe nolendo inzappellavit ? Ibi ergo neſcio quo portu recepti, anxii, ſtrac-

ſtracchi, affamati, bagnati tandem deſmontavimus in ſabio nigeram littoris ſpiazam, & aliquanticulum repoſſati, ſurreximus ad inveſtigandam loci proprietatem. Terenus erat primamenter arenoſus, unde fioltum pignarum intravimus boſcamen, inſofribilem caldum Phœbus illic ſparpagnabat, quapropter tum pro maris balordimento sbalanzantis, tum pro ſolſticii boimento, ad cujuſdam ſmiſuratæ Montagnæ cavernam preſtiter confugimus. Quæ primo in intramento guardantibus intro, non pocam mentis cagarolam incutiebat. Verum gaiardos aſſumentes animos deliberavimus accepta prius victuaria, nec non lanternarum luſoribus, illam finaliter incurioſare: facto itaque ſigno crucis Magiſtro Salvanello davantum eunte ſubintravimus, & caminantes, caminantes ſemper magis ad baſſum andabamus. Poſt duorum caminamentum dierum, ecce vetuſtas cadaverum gambas, teſtas, brazzos, ſpallas, variaque diverſorum animalium acatavimus oſſamina quibus calcatione pedum trapaſſatis antrum ſpacioſum cum duabus de brunzo portis mirè lavoratis ac intertaiatis aſpeximus, hic dubitativi per horam unam remanivimus, quis prius introgredi baſtaret animo reſembrantes illis ſgnavoliloquis gattis qui concilio facto conſultaverunt Apollinem quis Mezeni perſuttum prior aſſaltare deberet, aut magis aſſominabamur Toppis vel Soricis, qui ſortem buttarunt, qualis foret attacaturus Sonalium adverſanti Gatto: tandem ad guiſam pegorarum unum preſomptuoſiorem aliis ſeguitavimus. Imus hinc inde per illam cerchitantes grotam, vidimus incudines, martellos, tenaias, ſcarpellos, & hæc ſimilia multum ruginefacta. Vidimus inſuper gambas ſchincas teſtasque homininas quanta maravigliatione afficiebamur tu ipſe penſato. Ulterius procedentes ecce (mirabile dictu) marmoricias undecim adnumeravimus ſepulturas, quarum granditudinem

m non meum eſt calamo diſtorchiare. Super illas tem porphidina tabula ficcabatur pendula qua litteru: antiquis & indoratis hoc Epigramma compoſitum r noſtrum Merlinum Cocaium poëtam Mantuanum ılpabatur. Lege.

os ſculpſit tumulos Merlini dextera vatis,
Magnanimos poſuit ſub quibus ipſe duces.
ui phlegethonteas ſuperis cedentibus umbras,
Lûſtrarunt, & res, quas egocunque cano.
ripſimus hexametro Baldenſe poëma cothurno
Non tamen ad metam ſors tulit ire ſuam.

His dudum ſubtiliter fantaſticatis, Epigrammata ſe-ulchrorum ſigiliatim perlegere comenzavimus, e-ant (velut dixi) lapides undecim galantiter & ſtrafozaæ per ſculpturam fabricatæ, Quarum in medio formoſior aliis ſepultura, ſuper quatuor leones bronzineos eminebat, & in porphidina monumenti blanchitudine alia notabantur carmina. Lege.

Baldo nempe gravi ſum debilis urna ſepulto,
Quem nihil infernæ terruit unda ſtygis.

Ad manum dexteram ipſius ſepulchri candidiſſimus alter Tumulus à quattuor blanchezantibus ſublevabatur columbis, hoc etiam intaliatus metro. Lege.

Semper apud Baldum, contemto patre, Rubinus
Vixit, & à tumulo non procul eſſe tulit.

Ad ſiniſtram vero ejuſdem ſepulchri Baldenſis aliud Virgulatum, ac totum diſcoloribus intravaiatum vidimus ſepulchrum, in quattuor gattis ſorianis apoſtantem, ubi diſticon ſubſeguitans legebatur.

Vixi prædator Cingar, ſed lapſus ad orcum,
Flevi, mens fletus cæpit & alta meos.

Apud Rubini marmor talis quoque verſus in quodam ſaxo notabatur, ad guiſam furni fabricato, ſupraque quattuor grandes & parvas groſſas & ſubtiles trevellas ſuſtentato. Lege.

Captus ab egregio Baldi Philotheus amore.
Dicor, hic oſſa petram, ſpiritus aſtra tenet.

Non procul apud Cingaris lapidem hos annotatos verſus in faciem tumuli ab aliis diferentiantis, (erat enim plus altus quam longus) vidimus, quem Circes & Medea metalliciæ ſuſtentabant anxioſiter. Lege.

Si me ſemicanem fecit natura, quid inde?
Falchettus vidi tartara, cerno deos.

Quapropter hac pro verſifichitudine conſideraſcebamus eundem Falchettum extitiſſe ſemimaſtinum apud quem pulcherrimum ſaxum, totum vignarum maderis circuntorchiatum inſpeximus ſupra duos canes & duos hircos depoſitum, ſic epitaphizatum. Lege.

Nobilis Hircanus, dedit huic ſua membra ſepulchro.
Cui nutrix mater Cingaris ipſa fuit.

Apud eandem Hircani ſepulturam carmen iſtud hærebat laſtræ calcedonii, & pondus marmoris quatuor linceæ maculoſæ obliviosæque ſuſtentabant,

Infans ut Baldo vixit Moſchinus, homoque,
Si ditem, aut ſecum viderat, aſtra videt.

Non procul ab ipſo Monumentum aliud ſublime fundabatur ſuper quattuor noctivagos veſpertiliones corpore vaſtos, & hoc ſignabatur epithaphio. Lege.

Hic Vinmazze lates, Centaurus qui licet eſſes,
Non tamen à ſuperis deſtituare bonis.

Ad aliam verò partem apud Philothei buſtum ſic in marmore ſemi nigrefacto, & ſemi rubefacto carmen habebatur; ſub eodemque ſepulchro puella illiſa & depreſſa gemebat Lege

En ego Lironus ſubiens Acheronta, latroni;
Flens vidi pœnam quæ mihi danda fuit.

In aliam quoque bandam in Urna vel potius in maximo botazzo proſam iſtam vidimus inſcriptam vino, ut ab odoratu penſari poterat.

Nec in cœlo gratia, nec in inferno pœna, datur

Boſonibus , Hic ergo viam Bocalus.

oſtupefacti pro hujuſmodi Epitaphio deliberamus olvere petram inſtar Cocaii ſtopantem os Urnæ, quo cto, cernimus en hominem magrefactum barbamque uſque ad umbilicum, & inſuper ludentem ſeim more bagatellantis cum gallis, bechiris, nonnulſque fraſchulis. Quid me, inquit, moleſtatis deſviatiſue? ad quem nos, qualis & cujas es tu? & ille, ſum ui fui, ſed ero qui non eram, ſi dederetis quod non ediſtis. Nos verbum ænigmatizatum, & dignum œdiodenſi ſplanatione admirati retulimus, dic clarius. Tum lle ſuſpirans, Nulla gratia datur in cœlo buffonibus, bufonus extiti, quo nec cœlum, nec infernus poſſunt me uſcipere, in vobis tamen humanis hoc pendet arbitrium, ſi boni aliquid pro me feceritis ad cælum pergam, ſi malum imprecabimini preſtiter in infernum ſtraſſinabor, videte vos. At nos, quid vis? bonum aut malum: & ille quod naturaliter homo deſiderat, quo dicto ſic mutus conticuit, ut ab eius unquam bucca potuimus nientum ulterius accipere. Itaque frater quidem Gelminus qui nobiſcum aderat pſalmos, hymnos, requiem æternam dona eis domine, & à porta inferi barbottare comenzavit. Unde nobis adſtantibus ille corpore deſtigatus ad cœlum ſquadras inter ætherias ſemper godíturus paſſavit. Nec pochinum imparavimus, homines buſones partem nec in cœlo, nec in inferno tenere, ſed noſtrum eſt orare pro illis, qui noſtras buffonizando melenconias eripiunt.

Nos perinde tranſeuntes ulterius, ecce maximum inſtar monticelli ſepulchrum de ſaxo vivo ſcarpellatum, ſupra quattuor Ulmi ſiccos troncones apozatum, ſic ſcriptum.

Fracaſſus cubitos longus quadraginta, ſub orco
Luciferi ad mundum cornua bina tuli:
In quibus ereptas quoniam duo mille ferebam

De pœnis animas, pellor ab arce poli.
Ante fores cœli ſupplex exoro Tonantem
Ut mihi pro tanto crimine det veniam.
Judicis at magni fuit hæc ſententia, tot ſtet
Annos Fracaſſus quot fuerant animæ.

His itaque fantaſticanter animadverſis, hujus noſtri vatis Merlini aliquod quærebamus indicium; qui de ſtanciis diabolorum quinque libros compoſuerat. Poſt longam queroſitatem & inveſtigationem, vaſtum quendam caſſonem vel dicimus confinum deſotteravimus, quo ſecuribus & manarinis ſpezzato, ejuſdem noſtri poëtæ laureati Merlini theſaurum invenimus, videlicet in arte Macaronica doctiſſima volumina, libros, librettos, libriciolos, librazzos, & mille alios ſcartafacios. Ergo nos magis alegri quam ſi Crœſi dinaros cataviſſemus (quandoquidem nobis Philoſophis magis ſcientia quam pecunia granditer agradat) incœpimus quadam animi voluptuoſitate ac ingordicate, modo hunc modo illum ſcartabellare codicem. Erat autem inter alia volumina liber aliis major, de univerſis rebus naturalibus tractans, non forſitan inferior Ariſtotelicis Platoniciſque ſothiezzis. Erat inſuper alter de ſupernaturalibus, multis in argumentis Platoni contrarius. Erat volumen de ſtriis & ſtriabus, & hic non pocum contrariabat Dominicinis fratribus. Erat liber intitulatus Bariuth. alter Transbarach. alter Rabajoth. alter Signirifot. alter Scarcacol. alter Cracricon. alter Striblafel. alter Argnaficoticon. alter Schinphoniapeliticonicon, & plures alii, quod de mei memoria caſcaviſſe doleo, qui tractabant de fantaſiis & argutiis & galantariis tam jocundis, quod homines forſitan eloqui non eſſet biſognoſum, ſcio quid dico quando dico favam. Inter alios hoc magnum volumen de geſtis & facendis Baldi recatatum fuit, quod in quandam capſettam una cum faceto libello intitulato

Mo-

Moſchea, & Zanitonella governavimus, multa inſuper epigrammara, & epiſtolas non ante ſtampatas invidia & rancore poltronis, manigoldique Scardaffi, quæ omnia (velut credere dignum eſt) ſibi attribuere in ſucceſſu temporis volebat, ſuas tamen deſloteravimus magagnas, quem totum per orbem vergognavimus, licet quid ſit vergogna nunquam villanus, gaioffus, canis maſtinus, aſinus imparavit. Ipſe magnum volumen Baldi deturpavit, violavit, robbavit, & caſtravit, ut ſupra diximus in epiſtolium ad medeſimum Scardaffum. Cæteros autem libros abandonantes in eodem Capſone, deliberavimus ad barcam huc transferre, ſed aut deus aut diabolus non tulit hoc, nam cum pariter omnes ſuppoſitis ſpallis illum portare sforzaremur, tantus illico terræ motus, & ventus, & petrarum incuſſio sbattere comenzavit quòd relicto cophino ſcapinare cepimus, dubitativì quidem illam nobis montagnam adoſſum ruinare, tandem extra cavernam retornati non vento terræmotuque raſinante navim deſcendentes intravimus, & à littore nec bene diſcoſtati, vidimus illam miraculoſe natare terram, & à noſtris oculis jam quaranta miliaros longe factam, & apud illam non amplius remedium eſt appropinquare poſſe, quoniam ſi marinari ſaltem ibi prendere portum minazzant, illico medeſimus terræmotus cum tonitruationibus, & nivolorum perturbatione movetur. Ego itaque propriam ad patriam retornatus, non audebam formidine quadam aperire capſulam illam, qua Baldenſe poëma, & libros tres de inferno poſueram, ſimul cum Moſchea & Zanitonella. Tandem animatus aperui reperique. Dum ergo multa ſecritudine ſtuderem, ac pocum dormirem ſuper illos, comentariolum meum, & argumenta cujuſcunque libri compoſui, unicuique libros inferni cum prioribus Baldi geſtis. Sed meam ob gentilezzam Magiſtrum Scardaffum

ciroitum duxi, & occulte ſtudiolum meum illi paleſavi. Ladronazzus itaque furtim & libros Merlini, & mea pariter comentaria ſuſtulit, & inordinatos & male caſtratos imprimere fecit, immo confuſos, & jam non Merlini libros apparentes. Verum amicorum favore ſuffragioque meorum ſuas deſcoperui falſitates, & per raſonis forzam coactus fuit primum & verax volumen edere, nec bene tamen limatum, & multa quæ in primo Scardaffi libruzzo fuerant male dolata bene dolavi, primamque in imaginem retornavi Et hæc denique baſtare poſſunt quantum de recatatione hujus voluminis.

EN itaque, ſereniſſime Princeps, tibi modum repetitionis hujus voluminis diffuſe ſpianavimus, nec me id ſomniaſſe putato, quandoquidem plurimos tibi adducere poſſum teſtes, maxime coherbolattos meos. Infantaſticabile vero noſtri poëtæ ſentimentum jam menſes pene ſeptem adeo ſforzatus ſum diſtorthiare vel magis cervellare, quod meum ingenium quaſi (velut ajunt) de birlo caſcavit. Singula tamen brancatiſſime ad ultimum attacavi; tantam Philoſophiæ, aſtronomiæ, coſmographiæ, muſicæ, nigromantiæ, phiſicæ, alchimiæ, ſparpagnationem & doctrinam maravigliatus, ut nihil Pytagoram, nihil Platonem, Ptolomeum, Boëtium, Zoroaſtrum, Avicennam, Geber fuiſſe judicatum eſt. Præterea grandiloquacitationem, ſermoniſque pinguedinem maſticantes, Ciceroni Vergilioque incagare præſumimus. Nonne quandam parlandi bravariam & altezzam ſua demonſtrant Carmina? quid?

Raſpantes nequeunt in ſtroppam ſtare cavalli,
Hic nitrit, hic ſaltat, laſſantque ſbrocare corezas.
Martinaloſque rotant curvas flectendo baleſtras;
Dantque focum ſchioppis tuf taf ſborrante balotta.

Hic

Hic gnacaræ, piſari ſtrepitant, cornæque metalli,
Celſa fracaſſatæ conturbant ſydera lanceæ,
Polviſicant nebulas pedibus repetando cavalli.

Quid in pulcherrimis comparationibus adeo laudare convenit Lucanum, ecce noſter Merlinus quid de Baldo ſcribens ait.

Cum quali furia Taurus ſub amore Vedelli,
Millibus à canibus quum aſſaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nunc illos cornibus urtat.
Et ſpargens ſabiam magnos trat in aëre calzos,
Oreque ſpumigero cælum mugitibus implet.

Iterum,

Qualis Vilanus cui nuper forza Botazzi,
Creverat humectat levam dextramque ſpudazzo,
Verzelam ſtringit, fragileſque retridat ariſtas.

Si deſcriptionem alicujus maritimæ tempeſtatis quæris, quid tuum vadis rumpendo cervellonem circa primum Æneidos Vergilii dicentis?

Una Euruſque Nothuſque ruunt, creberque procellis
Aphricus; en Merlinus ait.
Jam gridor ætherias hominum concuſſit abyſſos,
Sentiturque ingens cordarum ſtridor, & ipſe
Pontus habet pavidos vultus, mortiſque colores.
Nunc Sirocus habet palmam, nunc Borra ſuperchiat,
Irrugit pelagus, tangit quoque fluctibus aſtra,
Fulgure flammigero creber lampezat olympus.
Vela forata micant crebris lacerata balottis,
Horrendam mortem Nautis ea cuncta minazzant.
Nunc sbalzata Ratis celſum tangebat olympum,
Nunc ſubit infernam unda sbadachiante paludem.

Si moralitatem, laudabileſque autoritates optas, quid Juvenalem, Horatium, Terentiumve ſcartabellare biſognat? audi Merlinum noſtrum.

Poſt damnum pentire valet mihi crede negottam,
Dum nova plaga tumet ferro eſt taianda raſonis.

Qui nimis induſiat, caldum non mangiat aroſtum.
Contra fortunam grandis pazzia videtur
Spingere Navigium.
Nullus nempe labor dilectos laſſat amantes.
Sum felix, omnis pro me vult ponere vitam,
Sum pauper, nullus pro me vult ponere robbam.
Quas natura negat vires, Amor arte miniſtrat.
Conſilium nihil eſt hoc ſi quis negligit uti,
Conſilium male dat, qui non bene ſuſcipit illud.
Et Vulpes etiam vecchiæ quandoque truſantur.
Non eſt ulla fides unquam credenda vilanis.
Perdimus interea propter tardare boconem,
In trapolam tandem Vulpecula caſcat.
Propter dinarios homines ſunt abſque pudore.
Eſt Villanorum toleranda ſuperbia nunquàm.
Plus Roma parit quàm Francia Gallos.
Femina vas ſine fundo eſt.
Nam plus vita placet quàm centum mille Teſori.
Vult nihil ambitio niſi vanos paſcere ventos.
Ambitioſum hominem cernens dic eſſe Vilanum.
Villanus mazzare virum pro pane patiret.
Qui nimium mangiat, ne creppet, cingula mollat.
Nam qui fameſcit ſi parlat tempora perdit.
Tempus non remeat tacitis qui præterit horis.
Candida Virginitas quam pulchro in corpore præſtat.
Femineum eſt plorare, virum decet eſſe modeſtum,
Verum quæ nobis patria eſt ſuper aſtra locatur.
Eſt mala grandilitas præter mangiare figaros,
Semper difficilis fit ſcortegatio codæ.
Non apud ardentes eſt paia tenenda facellas.
Diſſimulare nequit nec fingere quiſquis amator.
Hic amor ad ſtuam mandat finaliter omnes.
Non deſperatæ plagæ medecina catatur,
Eſt amor angoſcæ ſpecies mentiſque venenum.
Heu libertatis venditor omnis amans.

Cre-

Crede mihi pocum Miles guadagnat honorem,
Qui ſpojat poverum decrepitumque virum.
Quiſquis eſt bellus putat eſſe bruttos
Jugiter altros.

Denique totum morale volumen retrovabis. Si curioſitatem Aſtronomiæ velis, quid tantas metallici Rammi ſphæras? quid Euclidem conaris intelligere? Vide tertiam & quartam decimam Baldi macaronicen, quando quidem poteris ibi diffuſius brancare, Ecce quid de Luna dicitur.

Cernebam Lunam maculoſa fronte biancam
Diſtenebrare Maris ſcoios, terræque paeſos.
Hanc ſervant medici quando medicina malato
Danda eſt, hæc faceret quandoque cagare budellas.

O eloquentiſſimum, ô peritiſſimum poëtam. Si quæris deſcriptionem battaiarum, rumorem, ordinem ſquadrarum, denique militiæ artem, lege primam, decimam, & decimam nonam, vigeſimam primam Macaronicen. Si navale bellum, lege quintam decimam. Si artem magicam, decimam octavam, ſi muſicam, & coſmographiam, vigeſimam. Si alchimiam, duodecimam.

Sed nil dicimus de arte poëtica, Vide quale principium facit melius aſſaium quam Virgilius.

Phantaſia mihi quædam fantaſtica venit,
Hiſtoriam Baldi groſſis cantare camœnis,
Altiſonam cujus famam, nomenque gaiardum
Terra tremit, Baratrumque metu ſe cagat adoſſum.

Sed volendo cuncta declarare pulcherrima, totum oporteret adducere volumen in teſtimonium, Tu ingenioſe princeps melius quam iſpiannare velim, noſti.

Verum ſuper omnes quæ in ipſo fuerant virtutes propheticum habuit ſpiritum, nam de pontificatu Julii & Leonis predixit, deque Gonzagarum felicitate diverſorumque nobilium ſuæ civitatis. Tædet me hoc nobile vo-

volumen ab illo non fuiſſe recognitum, nam (teſte Columella) Terra quo magis lavoratur magis ingraſſatur, Id probatur, quia (ſicut Vergilius) multa carmina reliquit imperfecta. Attamen ſolertia, qua fungor ad melius quo potui primam in formam redigere curavi, Sed Scardaſſi & avaritia, & perfidia multum honoris detrimentum perpeſſus ſum. Scio quod multi admirati ſunt quoniam nimis induſiavit ad lucem prodire, Incuſanda eſt numorum cupiditas, nam temporibus noſtris virtus depreſſa tenetur, & avaritia Philoſophiæ præpoſita eſt.

MERLINI COCAII

Apologetica in ſui excuſationem.

QUISQUIS es, ô tu qui meum hoc graſſiloquum perlegendo volumen ridere paras, ride, ſed non irride, quia ſi dementer irridendo rides, alter Marguttus rideas irriſus. Verum quoniam experientia nos omnes eſſe medici volumus, ſic omnes aut interpretes, aut correctores librorum eſſe preſumimus. Audiant itaque hujuſmodi correctores & faciles aliorum emendatores, & antequam me corrigant apologeticam iſtam legere dignentur.

Ars iſta poëtica, nuncupatur ars macaronica, à macaronibus derivata, qui macarones ſunt quoddam pulmentum farinâ, caſeo, botiro compaginatum, groſſum, rude & ruſticanum, ideo macaronices nil niſi graſſedinem, ruditatem, & vocabulazzos debet in ſe continere. Sed quoniam aliud ſervandum eſt in Eglogis, aliud in Elegiis; aliud in heroum geſtis diverſimode neceſſarium eſt canere, Verbi gratia, de ruſtico Zambello ſcribens dicam.

O codeſella vides illas Tognazze fomennas!
Cur ſic sberlucent: ſtellis incago daverum,
Noſtræ ſomeiant fomnæ tot nempe padellæ.

Iterum de barba Tognazzo.

Eſt verum quod nos ô cara brigata chilò,
Venimus ut nobis faciamus; ſcire raſonem.

Hoc parlandi genus ruſticanum ruſticis convenit. Parlatio vero minus groſſa Tempeſtatibus maritimis, bellorum deſcriptionibus, & quibusvis rebus non ruſticanis applicanda eſt. Si tamen in aliquibus locis ſuccurrit loqui aut de Deo, aut de Sanctis, indignum eſt vituperabile eſſet non uti latinitate aliqua, non tamen tam alta, quod videatur lapis precioſus limo ſepultus, & gemma porcis ante poſita.

Ideo poſt Muſarum macaronicarum ſuffragia quandoque Thaliam invocare ubi condecet voluimus.

Mordebor tamen à multis, quod utor carminibus nimium incompetentibus maxime, ſe cagat adoſſum, paſſare delavim, dicendo nientum; Non erat anchoram, non erat appenam, & inumerabilia quæ graſſolaniter proferre debemus. Immo veram macaronicen hujuſmodi vocabula ſapiunt, nam quo magis groſſiliora ſunt eo magis macaronicam adducunt elegantiam, & tanto plus intelligibilia, quanto groſſolania. Ut quidem enim Macaron inventum eſt? dicimus ſe cagat adoſſum, melius (fateor) dici potuerat, timet. ſed cur inquam, fuit repertum Macaronicon? cauſa utique ridendi; Ergo ſe cagat adoſſum poſitum eſt cauſa ridendi, & non orandi, nam vulgariter dicimus: El ſi caga adoſſo di paura, quando quidem vulgare eloquium, eſt Macaronicis poëtæ latinizare. Sed dicet aliquis, vocabula fingis ô Merline, quibus patria tua ſolet uti tantummodo, exempli gratia, doniare puellas, cimare, tracagnum, & cetera quæ tantum aut Mantuanice, aut Breſſanice poſſunt intelligi. Reſpon-

deo

deo quod veluti non omnes aut Grecum, aut hebræum, aut arabicum, aut chaldeum, aut denique latinum ſimul intelligunt, Ita nil mirum ſi cuncti Mantuanicum, aut Florentinicum, aut Bergamaſcum, aut Todeſcum, aut ſguizzarum, aut ſcarpacinum, aut ſpazzacaminum minime ſciunt pariter intelligere. Ut quid ordinantur Commentatores ac linguarum interpretes? Ut quid tranſlatores? proculdubio cauſa ſplanandi linguarum incognoventiam. Ergo non fas eſt me ipſum auctorem interpretare. Iterum objurgaris me non ſillabarum quantitatem obſervaſſe, reſpondeo iterum, quod veluti ſummopere differt orthographia vulgaris & toſcana latinitate Ciceronis, & Virgilii carminibus, Ita Macaronices regula difert à latina ſicut inferius videbis. Præterea ſi me ignorantem, minime doctum, minime poëticum reperis & probas, non erras, immo cedo & fateor id humeris meis pondus congruum non fuiſſe.

Verum qualem cognoſcis talem tibi amicum accipe.

Normula macaronica de Sillabis.

Normula ſillabarum macaronicarum hæc eſt. Ut quælibet vocabula vulgariter latinizata ſcribi debent in forma vulgari, ſicut Orecchia, occhius, rozzus, razza, & innumerabilia. Latina vero vocabula ſuam obſervant quantitatem, ut Caballus, focus, accendo & cetera.

Quælibet dictio macaronica, cujus prima ſillaba duas habet conſonantes, non hærentes ſequenti ſillabæ, ſunt ad placitum, ut gridare, sbraiare, tracagnum, tamen non ſuccedente vocali, quia tunc brevis eſſet, ut brioſſus.

Quælibet dictio quæ litteram i & u claudit inter duas vocales latine fit longa, ut maia, ſed macaronice fit ad placidum, ut taiare, sbraiare, & cetera. Quælibet

ad-

adverbia terminantia in a. aut in e aut in o. latine ſunt longa, quamvis multa in e. excipiuntur, ſed macaronice ſunt ad placitum, ut valde, longe, retro, ultra, erga,& cetera;reliqua vero latinitatis,aut vulgaritatis orthographiam ſervant, verbi gratia, ſi hoc nomen aqua non poteſt latiniter aptari verſibus, ſcribe vulgariter acqua, tunc de brevi fit longa ſillaba. Denique ſicut Vergilius ac cæteri vates in arte poëtica potuerunt alterare ſillabas autoritate ſua, verbi gratia Reliquias, Ita Macaronicus poëta non minus hanc auctoritatem poſſidet circa ſcientiam & doctrinam propriam, ut catare & cattare quamvis rariſſime. Item macaronicè potes duas vocales collidere in medium dictionis, ut curioſus, triſillabum facere potes, ut ſtare poſſit carmen.

Item ſicut plurima vocabula differunt à derivatis ſuis quantum ad ſillabas, ut ſedes habet primam longam, & ſedile brevem, Flagrum & flagellum, ita macaronice dicemus frater & fradellus, Cagna & cagnola & multa alia. Tamen de principio ad finem libri, repperies me latinæ poëſiæ & regulæ ſumma cum diligentia adhærere. Reliqua vero non bene tibi quadrantia æquo animo feras, & hæc baſtabilia ſunt quantum ad ſillabarum macaronearum Regulam.

MER-

Captus ab egregio Baldi Philothеus amore:
Dicor, hic oſſa petram, ſpiritus aſtra tenet.

Non procul apud Cingaris lapidem hos annotatos verſus in faciem tumuli ab aliis diferentiantis, (erat enim plus altus quam longus) vidimus, quem Circes & Medea metalliciæ ſuſtentabant anxioſiter. Lege.

Si me ſemicanem fecit natura, quid inde?
Falchettus vidi tartara, cerno deos.

Quapropter hac pro verſifichitudine conſideraſcebamus eundem Falchettum extitiſſe ſemimaſtinum apud quem pulcherrimum ſaxum, totum vignarum maderis circuntorchiatum inſpeximus ſupra duos canes & duos hircos depoſitum, ſic epitaphizatum. Lege.

Nobilis Hircanus, dedit huic ſua membra ſepulchro.
Cui nutrix mater Cingaris ipſa fuit.

Apud eandem Hircani ſepulturam carmen iſtud hærebat laſtræ calcedonii, & pondus marmoris quatuor lincæ maculoſæ obliviosæque ſuſtentabant,

Infans ut Baldo vixit Moſchinus, homoque,
Si ditem, aut ſecum viderat, aſtra videt.

Non procul ab ipſo Monumentum aliud ſublime fundabatur ſuper quattuor noctivagos veſpertiliones corpore vaſtos, & hoc ſignabatur epithaphio. Lege.

Hic Vinmazze lates, Centaurus qui licet eſſes,
Non tamen à ſuperis deſtituare bonis.

Ad aliam verò partem apud Philothei buſtum ſic in marmore ſemi nigrefacto, & ſemi rubefacto carmen habebatur; ſub eodemque ſepulchro puella illiſa & depreſſa gemebat Lege

En ego Lironus ſubiens Acheronta, latroni,
Flens vidi pœnam quæ mihi danda fuit.

In aliam quoque bandam in Urna vel potius in maximo botazzo proſam iſtam vidimus inſcriptam vino, ut ab odoratu penſari poterat.

Nec in cœlo gratia, nec in inferno pœna, datur

Boſo-

Boſonibus , Hic ergo viam Bocalus.
Obſtupefacti pro hujuſmodi Epitaphio deliberamus evolvere petram inſtar Cocaii ſtopantem os Urnæ , quo facto , cernimus en hominem magrefactum barbatumque uſque ad umbilicum , & inſuper ludentem ſecum more bagatellantis cum gallis , bechiris , nonnulliſque fraſchulis. Quid me , inquit, moleſtatis deſviatiſque ? ad quem nos , qualis & cuias es tu ? & ille , ſum qui fui , ſed ero qui non eram , ſi dederetis quod non dediſtis. Nos verbum ænigmatizatum, & dignum œdipodenſi ſplanatione admirati retulimus,dic clarius. Tum ille ſuſpirans,Nulla gratia datur in cœlo buffonibus,buffonus extiti , quo nec cœlum , nec infernus poſſunt me ſuſcipere , in vobis tamen humanis hoc pendet arbitrium , ſi boni aliquid pro me feceritis ad cælum pergam , ſi malum imprecabimini preſtites in infernum ſtraſſinabor , videte vos. At nos , quid vis ? bonum aut malum : & ille quod naturaliter homo deſiderat , quo dicto ſic mutus conticuit , ut ab eius unquam bucca potuimus nientum ulterius accipere. Itaque frater quidem Gelminus qui nobiſcum aderat pſalmos , hymnos , requiem æternam dona eis domine, & à porta inferi barbottare comenzavit. Unde nobis adſtantibus ille corpore deſtigatus ad cœlum ſquadras inter ætherias ſemper godíturus paſſavit. Nec pochinum imparavimus , homines bufones partem nec in cœlo , nec in inferno tenere , ſed noſtrum eſt orare pro illis , qui noſtras buffonizando melenconias eripiunt.

Nos perinde tranſeuntes ulterius , ecce maximum inſtar monticelli ſepulchrum de ſaxo vivo ſcarpellatum , ſupra quattuor Ulmi ſiccos troncones apozatum , ſic ſcriptum.

Fracaſſus cubitos longus quadraginta , ſub orco
Luciferi ad mundum cornua bina tuli :
In quibus ereptas quoniam duo mille ferebam

De pœnis animas, pellor ab arce poli.
Ante fores cœli ſupplex exoro Tonantem
Ut mihi pro tanto crimine det veniam.
Judicis at magni fuit hæc ſententia, tot ſtet
Annos Fracaſſus quot fuerant animæ.

His itaque fantaſticanter animadverſis, hujus noſtri vatis Merlini aliquod quærebamus indicium; qui de ſtanciis diabolorum quinque libros compoſuerat. Poſt longam queroſitatem & inveſtigationem, vaſtum quendam caſſonem vel dicimus confinum deſotteravimus, quo ſecuribus & manarinis ſpezzato, ejuſdem noſtri poëtæ laureati Merlini theſaurum invenimus, videlicet in arte Macaronica doctiſſima volumina, libros, librettos, libriciolos, librazzos, & mille alios ſcartafacios. Ergo nos magis alegri quam ſi Crœſi dinaros cataviſſemus (quandoquidem nobis Philoſophis magis ſcientia quam pecunia granditer agradat) incœpimus quadam animi voluptuoſitate ac ingorditate, modo hunc modo illum ſcartabellare codicem. Erat autem inter alia volumina liber aliis major, de univerſis rebus naturalibus tractans, non forſitan inferior Ariſtotelicis Platoniciſque ſothiezzis. Erat inſuper alter de ſupernaturalibus, multis in argumentis Platoni contrarius. Erat volumen de ſtriis & ſtriabus, & hic non pocum contrariabat Dominicinis fratribus. Erat liber intitulatus Bariuth. alter Transbarach. alter Rabajoth. alter Signiriſot. alter Scarcacol. alter Cracricon. alter Striblafel. alter Argnaficoticon. alter Schinphoniapeliticonicon, & plures alii, quod de mei memoria caſcaviſſe doleo, qui tractabant de fantaſiis & argutiis & galantariis tam jocundis, quod homines forſitan eloqui non eſſet biſognoſum, ſcio quid dico quando dico favam. Inter alios hoc magnum volumen de geſtis & facendis Baldi recatatum fuit, quod in quandam capſettam una cum faceto libello intitulato Mo-

Moſchea & Zanitonella governavimus, multa inſuper epigrammata, & epiſtolas non ante ſtampatas invidia & rancore poltronis, manigoldique Scardaffi, quæ omnia (velut credere dignum eſt) ſibi attribuere in ſucceſſu temporis volebat, ſuas tamen deſſoteravimus magagnas, quem totum per orbem vergognavimus, licet quid ſit vergogna nunquam villanus, gaioffus, canis maſtinus, aſinus imparavit. Ipſe magnum volumen Baldi deturpavit, violavit, robbavit, & caſtravit, ut ſupra diximus in epiſtolium ad medeſimum Scardaffum. Cæteros autem libros abandonantes in eodem Capſone, deliberavimus ad barcam huc transferre, ſed aut deus aut diabolus non tulit hoc, nam cum pariter omnes ſuppoſitis ſpallis illum portare sforzaremur, tantus illico terræ motus, & ventus, & petrarum incuſſio sbattere comenzavit quòd relicto cophino ſcapinare cepimus, dubitativi quidem illam nobis montagnam adoſſum ruinare, tandem extra cavernam retornati non vento terræmotuque raſinante navim deſcendentes intravimus, & à littore nec bene diſcoſtati, vidimus illam miraculoſe natare terram, & à noſtris oculis jam quaranta miliaros longe factam, & apud illam non amplius remedium eſt appropinquare poſſe, quoniam ſi marinari ſaltem ibi prendere portum minazzant, illico medeſimus terræmotus cum tonitruationibus, & nivolorum perturbatione movetur. Ego itaque propriam ad patriam retornatus, non audebam formidine quadam aperire capſulam illam, qua Baldenſe poëma, & libros tres de inferno poſueram, ſimul cum Moſchea & Zanitonella. Tandem animatus aperui reperique. Dum ergo multa ſecritudine ſtuderem, ac pocum dormirem ſuper illos, comentariolum meum, & argumenta cujuſcunque libri compoſui, unicuique libros inferni cum prioribus Baldi geſtis. Sed meam ob gentilezzam Magiſtrum Scardaffum

circuitum duxi, & occulte ſtudiolum meum illi paleſavi. Ladronazzus itaque furtim & libros Merlini, & mea pariter comentaria ſuſtulit, & inordinatos & male caſtratos imprimere fecit, immo confuſos, & jam non Merlini libros apparentes. Verum amicorum favore ſuffragioque meorum ſuas deſcoperui falſitates, & per raſonis forzam coactus fuit primum & verax volumen edere, nec bene tamen limatum, & multa quæ in primo Scardaſſi libruzzo fuerant male dolata bene dolavi, primamque in imaginem retornavi. Et hæc denique baſtare poſſunt quantum de recatatione hujus voluminis.

EN itaque, ſereniſſime Princeps, tibi modum repetitionis hujus voluminis diffuſe ſpianavimus, nec me id ſomniaſſe putato, quandoquidem plurimos tibi adducere poſſum teſtes, maxime coherbolattos meos. Infantaſticabile vero noſtri poëtæ ſentimentum jam menſes pene ſeptem adeo sforzatus ſum diſtorthiare vel magis cervellare, quod meum ingenium quaſi (velut ajunt) de birlo caſcavit. Singula tamen brancatiſſime ad ultimum attacavi; tantam Philoſophiæ, aſtronomiæ, coſmographiæ, muſicæ, nigromantiæ, phiſicæ, alchimiæ, ſparpagnationem & doctrinam maravigliatus, ut nihil Pytagoram, nihil Platonem, Ptolomeum, Boëtium, Zoroaſtrum, Avicennam, Geber fuiſſe judicatum eſt. Præterea grandiloquacitationem, ſermoniſque pinguedinem maſticantes, Ciceroni Vergilioque incagare præſumimus. Nonne quandam parlandi bravariam & altezzam ſua demonſtrant Carmina? quid?

Raſpantes nequeunt in ſtroppam ſtare cavalli,
Hic nitrit, hic ſaltat; laſſantque ſbrocare correzas.
Martinaloſque rotant curvas flectendo baleſtras,
Dantque focum ſchioppis buſtaſ sborrante balotta.

Hic

Hic gnacaræ, piſari ſtrepitant, cornæque metalli,
Celſa fracaſſatæ conturbant ſydora lancæ,
Polvificant nebulas pedibus repetando cavalli.

Quid in pulcherrimis comparationibus adeo laudare convenit Lucanum, ecce noſter Merlinus quid dę Baldo ſcribens ait.

Cum quali furia Taurus ſub amore Vedelli,
Millibus à canibus quum aſſaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nunc illos cornibus urtat.
Et ſpargens ſabiam magnos trat in aëre calzos,
Oreque ſpumigero cælum mugitibus implet.

Iterum,

Qualis Vilanus cui nuper forza Botazzi,
Creverat humectat levam dextramque ſpudazzo,
Verzelam ſtringit, fragileſque retridat ariſtas.

Si deſcriptionem alicujus maritimæ tempeſtatis quæris, quid tuum vadis rumpendo cermiſonem circa primum Æneidos Vergilii dicentis?

Una Euruſque Nothuſque ruunt, creberque procellis
Aphricus; en Merlinus ait.

Jam gridor ætherias hominum concuſſit abyſſos,
Sentiturque ingens cordarum ſtridor, & ipſe
Pontus habet pavidos vultus, mortiſque colores.
Nunc Sirocus habet palmam, nunc Borra ſuperchiat,
Irrugit pelagus, tangit quoque fluctibus aſtra,
Fulgure flammigero creber lampezat olympus.
Vela forata micant crebris lacerata balottis,
Horrendam mortem Nautis ea cuncta minazzant.
Nunc sbalzata Ratis celſum tangebat olympum,
Nunc ſubit infernam unda sbadachiante paludem.

Si moralitatem, laudabileſque autoritates optas, quid Juvenalem, Horatium, Terentiumve ſcartabellare biſognat? audi Merlinum noſtrum.

Poſt damnum pentire valet mihi crede negottam,
Dum nova plaga tumet ferro eſt taianda raſonis.

Qui nimis induſiat, caldum non mangiat aroſtum.
Contra fortunam grandis pazzia videtur
Spingere Navigium.
Nullus nempe labor dilectos laſſat amantes.
Sum felix, omnis pro me vult ponere vitam,
Sum pauper, nullus pro me vult ponere robbam.
Quas natura negat vires, Amor arte miniſtrat.
Conſilium nihil eſt hoc ſi quis negligit uti,
Conſilium male dat, qui non bene ſuſcipit illud.
Et Vulpes etiam vecchiæ quandoque truſantur.
Non eſt ulla fides unquam credenda vilanis.
Perdimus interea propter tardare boconem,
In trapolam tandem Vulpecula caſcat.
Propter dinarios homines ſunt abſque pudore.
Eſt Villanorum toleranda ſuperbia nunquàm.
Plus Roma parit quàm Francia Gallos.
Femina vas ſine ſundo eſt.
Nam plus vita placet quàm centum mille Teſori.
Vult nihil ambitio niſi vanos paſcere ventos.
Ambitioſum hominem cernens dic eſſe Vilanum.
Villanus mazzare virum pro pane patiret.
Qui nimium mangiat, ne creppet, cingula mollat.
Nam qui fameſcit ſi parlat tempora perdit.
Tempus non remeat tacitis qui præterit horis.
Candida Virginitas quam pulchro in corpore præſtat.
Femineum eſt plorare, virum decet eſſe modeſtum,
Verum quæ nobis patria eſt ſuper aſtra locatur.
Eſt mala grandilitas præter mangiare figaros,
Semper difficilis fit ſcortegatio codæ.
Non apud ardentes eſt paia tenenda facellas.
Diſſimulare nequit nec fingere quiſquis amator.
Hic amor ad ſtuam mandat finaliter omnes.
Non deſperatæ plagæ medecina catatur,
Eſt amor angoſcæ ſpecies mentiſque venenum.
Heu libertatis venditor omnis amans.

Crede mihi pocum Miles guadagnat honorem,
Qui ſpojat poverum decrepitumque virum.
Quiſquis eſt bellus putat eſſe bruttos
Jugiter altros.

Denique totum morale volumen retrovabis. Si curioſitatem Aſtronomiæ velis, quid tantas metallici Rammi ſphæras? quid Euclidem conaris intelligere? Vide tertiam & quartam decimam Baldi macaronicen, quando quidem poteris ibi diffuſius brancare, Ecce quid de Luna dicitur.

Cernebam Lunam maculoſa fronte biancam
Diſtenebrare Maris ſcoios, terræque paeſos.
Hanc ſervant medici quando medicina malato
Danda eſt, hæc faceret quandoque cagare budellas.

O eloquentiſſimum, ô peritiſſimum poëtam. Si quæris deſcriptionem battaiarum, rumorem, ordinem ſquadrarum, denique militiæ artem, lege primam, decimam, & decimam nonam, vigeſimam primam Macaronicen. Si navale bellum, lege quintam decimam. Si artem magicam, decimam octavam, ſi muſicam, & coſmographiam, vigeſimam. Si alchimiam, duodecimam.

Sed nil dicimus de arte poëtica, Vide quale principium facit melius aſſaium quam Virgilius.

Phantaſia mihi quædam fantaſtica venit,
Hiſtoriam Baldi groſſis cantare camœnis,
Altiſonam cujus famam, nomenque gaiardum
Terra tremit, Baratrumque metu ſe cagat adoſſum.

Sed volendo cuncta declarare pulcherrima, totum oporteret adducere volumen in teſtimonium, Tu ingenioſe princeps melius quam iſpiannare velim, noſti.

Verum ſuper omnes quæ in ipſo fuerant virtutes propheticum habuit ſpiritum, nam de pontificatu Julii & Leonis predixit, deque Gonzagarum felicitate diverſorumque nobilium ſuæ civitatis. Tædet me hoc nobile vo-

volumen ab illo non fuiſſe recognitum, nam (teſte Columella) Terra quo magis lavoratur magis ingraſſatur, Id probatur, quia (ſicut Vergilius) multa carmina reliquit imperfecta. Attamen ſolertia, qua fungor ad melius quo potui primam in formam redigere curavi, Sed Scardaſſi & avaritia, & perfidia multum honoris detrimentum perpeſſus ſum. Scio quod multi admirati ſunt quoniam nimis induſiavit ad lucem prodire, Incuſanda eſt numorum cupiditas, nam temporibus noſtris virtus depreſſa tenetur, & avaritia Philoſophiæ præpoſita eſt.

MERLINI COCAII

Apologetica in ſui excuſationem.

QUISQUIS es, ô tu qui meum hoc graſſiloquum perlegendo volumen ridere paras, ride, ſed non irride, quia ſi dementer irridendo rides, alter Marguttus rideas irriſus. Verum quoniam experientia nos omnes eſſe medici volumus, ſic omnes aut interpretes, aut correctores librorum eſſe preſumimus. Audiant itaque hujuſmodi correctores & faciles aliorum emendatores, & antequam me corrigant apologeticam iſtam legere dignentur.

Ars iſta poëtica, nuncupatur ars macaronica, à macaronibus derivata, qui macarones ſunt quoddam pulmentum farinâ, caſeo, botiro compaginatum, groſſum, rude & ruſticanum, ideo macaronices nil niſi graſſedinem, ruditatem, & vocabulazzos debet in ſe continere. Sed quoniam aliud ſervandum eſt in Eglogis, aliud in Elegiis, aliud in heroum geſtis diverſimode neceſſarium eſt canere, Verbi gratia, de ruſtico Zambello ſcribens dicam,

O codeſella vides illas Tognazze ſomennas!
Cur ſic sberlucent: ſtellis incago daverum;
Noſtræ ſomeiant ſomnæ tot nempe padellæ.

Iterum de barba Tognazzo.

Eſt verum quod nos ò cara brigata chilò,
Venimus ut nobis ſaciamus; ſcire raſonem.

Hoc parlandi genus ruſticanum ruſticis convenit. Parlatio vero minus groſſa Tempeſtatibus maritimis, bellorum deſcriptionibus, & quibusvis rebus non ruſticanis applicanda eſt. Si tamen in aliquibus locis ſuccurrit loqui aut de Deo, aut de Sanctis, indignum eſt vituperabile eſſet non uti latinitate aliqua, non tamen tam alta, quod videatur lapis precioſus limo ſepultus; & gemma porcis ante poſita.

Ideo poſt Muſarum macaronicarum ſuffragia quandoque Thaliam invocare ubi condecet voluimus.

Mordebor tamen à multis, quod utor carminibus nimium incompetentibus maxime, ſe cagat adoſſum; paſſare delavim, dicendo nientum; Non erat anchoram, non erat appenam, & inumerabilia quæ graſſolaniter proferre debemus. Immo veram macaronicen hujuſmodi vocabula ſapiunt, nam quo magis groſſiliora ſunt eo magis macaronicam adducunt elegantiam; & tanto plus intelligibilia, quanto groſſolania. Ut quidem enim Macaron inventum eſt? dicimus ſe cagat adoſſum, melius (fateor) dici potuerat, timet, ſed cur inquam, fuit repertum Macaronicon? cauſa utique ridendi; Ergo ſe cagat adoſſum poſitum eſt cauſa ridendi, & non orandi, nam vulgariter dicimus: El ſi caga adoſſo di paura, quando quidem vulgare eloquium, eſt Macaronicis poëtæ latinizare. Sed dicet aliquis, vocabula fingis ò Merline, quibus patria tua ſolet uti tantummodo, exempli gratia, doniare puellas, cimare, tracagnum, & cetera quæ tantum aut Mantuanice, aut Breſſanice poſſunt intelligi. Reſpondeo

deo quod veluti non omnes aut Grecum, aut hebræum, aut arabicum, aut chaldeum, aut denique latinum ſimul intelligunt, Ita nil mirum ſi cuncti Mantuanicum, aut Florentinicum, aut Bergamaſcum, aut Todeſcum, aut ſguizzarum, aut ſcarpacinum, aut ſpazzacaminum minime ſciunt pariter intelligere. Ut quid ordinantur Commentatores ac linguarum interpretes? Ut quid tranſlatores? proculdubio cauſa ſplanandi linguarum incognoventiam. Ergo non fas eſt me ipſum auctorem interpretare. Iterum objurgaris me non ſillabarum quantitatem obſervaſſe, reſpondeo iterum, quod veluti ſummopere differt orthographia vulgaris & toſcana latinitate Ciceronis, & Virgilii carminibus, Ita Macaronices regula difert à latina ſicut inferius videbis. Præterea ſi me ignorantem, minime doctum, minime poëticum reperis & probas, non erras, immo cedo & fateor id humeris meis pondus congruum non fuiſſe.

Verum qualem cognoſcis talem tibi amicum accipe.

Normula macaronica de Sillabis.

Normula ſillabarum macaronicarum hæc eſt. Ut quælibet vocabula vulgariter latinizata ſcribi debent in forma vulgari, ſicut Orecchia, occhius, rozzus, razza, & innumerabilia. Latina vero vocabula ſuam obſervant quantitatem, ut Caballus, focus, accendo & cetera.

Quælibet dictio macaronica, cujus prima ſillaba duas habet conſonantes, non hærentes ſequenti ſillabæ, ſunt ad placitum, ut gridare, sbraiare, tracagnum, tamen non ſuccedente vocali, quia tunc brevis eſſet, ut brioſſus.

Quælibet dictio quæ litteram i & u claudit inter duas vocales latine fit longa, ut maia, ſed macaronice fit ad placidum, ut taiare; sbraiare, & cetera. Quælibet ad-

adverbia terminantia in a. aut in e aut in o. latine ſunt longa, quamvis multa in e. excipiuntur, ſed macaronice ſunt ad placitum, ut valde, longe, retro, ultra, erga, & cetera; reliqua vero latinitatis, aut vulgaritatis orthographiam ſervatit, verbi gratia, ſi hoc nomen aqua non poteſt latiniter aptari verſibus, ſcribe vulgariter acqua, tunc de brevi fit longa ſillaba. Denique ſicut Vergilius ac cæteri vates in arte poëtica potuerunt alterare ſillabas autoritate ſua, verbi gratia Reliquias, Ita Macaronicus poëta non minus hanc auctoritatem poſſidet circa ſcientiam & doctrinam propriam, ut capare & cattare quamvis rariſſime. Item macaronicè potes duas vocales collidere in medium dictionis, ut curioſus, triſillabum facere potes, ut ſtare poſſit carmen.

Item ſicut plurima vocabula differunt à derivatis ſuis quantum ad ſillabas, ut ſedes habet primam longam, & ſedile brevem, Flagrum & flagellum, ita macaronice dicemus frater & fradellus, Cagna & cagnola & multa alia. Tamen de principio ad finem libri, repperies me latinæ poëſiæ & regulæ ſumma cum diligentia adhærere. Reliqua vero non bene tibi quadrantia æquo animo feras, & hæc baſtabilia ſunt quantum ad ſillabarum macaronearum Regulam.

MER-

MERLINI COCAII

Proœmiunculum in ſuam Zanitonellam.

Libriculum quicunque capit, quem perlegat, iſtum,
  Ceſſet ſi naſum Rhinocerotis habet.
Non me naſutis, non meque dicacibus edo,
  Non quibus eſt humiles nauſa videre libros.
Me legat amuſſim quisquis legit omnia, quisquis
  Scit quia fert aliquid lectio quæque boni.
Luſimus iſta puer ficto ſub amore Tonelli,
  Libriculi titulum Zanitonella voco.

MERLINI COCAII

Poëtæ Mantuani Zanitonella,

Conſtans diverſis ex Sonolegiis & Ecclogis paſtoris Tonelli, qui paſtorellam Zaninam ardebat.

Tonellus ad Lectores Sonolegia prima.

FORTE caleffabit gens me citadina vilanum.
NANQUE Zoaninæ bruſor amore meæ.
UEL quod ego ſtallas uſus nettare boazzis,
Ardimentum habeam ſcribere quid ſit amor.
Ac ſi non eſſem brancutus ab ungue putelli,

Sonolegia dicitur Sonettus in verſu elegiaco, qui conſtat ex quatuordecim metris, veluti Sonetti vulgares.

Qui ſbolzonadas tirat ubique ſuas.
Nemo ſuper terram mangiat, mihi credite panem,
Seu contadinus, ſeu citadinus erit:
Quem non attrapolet Veneris baſtardulus iſte,
Qui volat inſtar avis, cæcus, & abſque braga.

Badilus eſt penna villani, ſicut remus eſt penna navaroli.

Et quamvis mea ſit, quo ſcribo, penna badilus,
Et faciam druſias foſſa cavando manus,
Non tamen, ayme Deus, potui ſcampare furorem,
Qui me ſic docuit ſcribere quid ſit amor.

Ad Zoaninam Sonolegia ſecunda.

Primaveræ deſcriptio.

Tempus erat, flores cum Primavera galantos
Spantegat, & freddas ſcolat Apollo brinas.
Sancta facit ſaltare foras Agneſa luſertas,
Capraque cum Capro, cum Cane Cagna coit.
Stalladizza novas Armenta Biolcus ad herbas
Menat, & ad Torum calda vedella fugit.

Boſchicolæ habitantis boſcos.

Boſchicolæ friſolat Roſignolæ gorga per umbras
Rognoneſque magis ſcaldat alhora Venus,
Ante meos oculos quando deſgratia duxit
Te, dum paſcebam cara Zanina Capras.
Non appena tuas goltas, vidique muſinum,
Balleſtram ſubitus diſcarigavit Amor.

Verettam. Stralem. Sagittam. Quadrellam.

Diſcarigavit Amor talem mihi crede verettam,
Quod pro te veluti pegola nigra bruſor.

Ad Cupidinem Sonolegia tertia.

Solus ſolettus ſtabam colegatus in umbra,
Paſcebamque meas virda per arva Capras,
Nulla travaiabant animum penſiria noſtrum,
Cercabam quoniam tempus habere bonum.

Bolzoniger, gerens bolzones, id eſt, ſagittas.

Quando bolzoniger puer, ô, mea corda foraſti,
Nec dedit in fallum dardus alhora tuus.
Immo fracaſſaſti rationis vincula, quæ tunc
Circa corradam Baſtio fortis erat.
Nonne diſarmatum me tunc Mulazze cataſti?
Nonne fuit Rocchæ guardia nulla meæ?
More valenthominis ſchenam mihi crude feriſti,
O bellas provas quas traditore facis.

Si aliqua te lector ſillaba offendit, lege grammaticam Macaronicam.

Crede mihi pocum guadagnat Miles honorem,
Qui poverum ſpoiat, decrepitumque virum.

De Laudibus Zaninæ Sonolegia quarta.

Stella Diana mihi ſe moſtrat nonne politam,
Quum movet occhiodas bella Zanina ſuas?
Solda matina mihi caviatam nonne paleſat,
Quum ſcoprit trezzas bella Zanina ſuas?

Gens

Gens marcheſca ſuum ſparpagnat nonne teſorum :
Quum grignat dentes bella Zanina ſuos ?
Luna bianca ſuum ſparpagnat nonne luſorem
Quum parlat fomnæ bella bochina meæ ?
Gens citadina ſonat ſchitarinos nonne tricordes ,
Quum cantat fomnæ bella bochina meæ ?
Capra legera mihi , dum ſaltat nonne videtur ,
Quum ballat fomnæ gamba intenta meæ ?
Teſta, manus, gambæ, venter, pes, coppa Zaninæ,
Sunt, Sol, Luna, Venus, Capra, Leutus , opes.

Mira poëta honeſtas qui hac de materia loquens tam immaculate tranſit ad confuſionem impudicorum poëtarum.

ECCLOGA PRIMA,

In qua continetur Prophetia de Federico Marchione Gonzagiaco.

Tonellus , Philippus , & Pedralus interlocutores.

Ton. DUm ſtravaccatæ pegoræ marezant ;
Dumque paſſutas coprit umbra Vaccas ,
Ecce ſub Gianda locus umbrioſus
Barba Philippe.

Marezant, ruminant.

Phi. Cancar , eſt verum , repoſemus ambo ,
Quam bonus ventus ſoñat ſub iſtis
Frondibus dum ſol nimio sboientat
Rura calore.

Cancar , modus loquendi ruſtice hoc vocabulum poſcit.

Ton. Sentis an quantæ cicigant Cigalæ ,
Quæ mihi rumpunt cicigando teſtam ?
Excitant voias hominum bibendi
Omnibus horis.

Balare vox ovis.

Cicigare vox cicadæ vel cigalæ.

Ergo taccatum quod habes galono
Da mihi fiaſcum , ſitio Philippe ,
Atque bruſatas habeo ganaſſas.
Nolo Lorettum.
Tu prius buſo remove Cocaium ,
En bibo , cloclo , reſonat Botazzus ,
Eſt bonum vinum , ſed habet ſaporem
Oybo vaſelli.
Sum refreſcatus , maduique milzam ,
Sicca pro caldo nimio corada

Oybo , ſpuzzantis eſt, aliquando eſt nomen indeclinabile , ut il-

 Sor-

lud Naſum defendit b, ozbo.

Sorbuit vinum veluti quadrellus
Igne recoctus.
Sentio ſub me validum fiatum ,
Vox mihi ſalda eſt , quid erit Philippo
Si meæ laudes canimus Zaninæ ?
Accipe Pivam.

Lilili blirum, eſt vox piva, quam ſonat Philippus, cum qua Tonellus cantat.

Dum cano plenis ſofia ganaſſis ,
Li li liblirum , male ſtoppo buſos ,
At prius naſum ſine me mocare.
Jamque comenza.
Debeo gruſſum facere , an ſutilum ?
Sum reſtedatus , faciam ſutilum ,
Quod tuam vecchiam ſomiabo vaccam
Nomine moram.

Dum cantare incipiunt alter pegorarus venit , fugiens extra Brixianum agrum.

O me liblirum Zoanina blirum ,
Huc veni lirum mea bili lirum ,
Sed quid à longe video venire ?
Ecce Pedralus.

Childò : in hoc loco : carmen truncatum : quo etiam vulgaris poëta utitur. debemusque facere accentum ſuper ultimam litteram.

Ped. O Toni , quare dubitas nigottam ?
Cur tuas capras retines childò ?
Et facit boſcos reſonare caram
Piva Zaninam ?
Nos Todeſcorum furiam ſcapamus ,
Qui greges robbant , caſamenta bruſant,
Feminas ſforzant , vacuant vaſellos ,
Cuncta ruinant.
Tu tamen cantas velut ocioſus ,
Et tuam curas potius Zaninam ,
Quam Todeſcorum veniente ſtolo
Perdere Vaccas.

Multa de Vergilio ſumuntur. ut in principio. O Toni. Tityre tu patula.

O Melibæe, deus nobis hæc otia fecit.

Ille meos errare boves.

Cravas Senoneſe, Capras lat.

Illius aram, ſæpe tenet.

Decies, pro decem.

Ton. Mantuæ princeps Federicus iſtud
Ocium nobis dedit o Pedrale ,
Deque camporum ſtipulis ſuorum
Paſcolo Cravas.
Semper illius volo ſchiavus eſſe.
Tres cui dono pegoras quotannis ,
Caſeos octo , decies povinas ,
Quinque cagiadas.
Sit meus ſemper Duca vel ſignorus
Mantuæ princeps Federicus iſte.
Quem meus lu lu friſolans canellus
Cantet ognhoram.
Quattuor nigras habet hic oſellas ,
Nomen illarum male me ricordor ,

Eſſe

Eſſe Cornacchias Tacolasve penſo
Non tamen illas.
Sunt aves quæ non metuunt luſorem
Solis; at fixis oculis in illum
Clariter guardant, quibus ales omnis
Præbet honorem.
Cœlicos iſtæ pratigant paeſos.
Hasque reginas vocitant oſelli.
Quæ fretum, terram, Baratrum ſpaventant
Tempore Guerræ.
Ped. Non mihi certe tua ſors noioſa eſt,
Quam tibi fecit Duca Mantuanus;
Sed Todeſcorum potius rechreſſis
Tanta Canaia.
En ego ſcazzor proprio paeſo,
Et viam triſtes fugio Caprettas;
De mala voia, fugienſque laſſo
Dulce terenum.
En duos agnos modo parturitos,
Vix guido mecum pecoris ſperanzam;
Hei mihi qualis codeſella sbalzat
Nos Pegoraros.
Sæpe Cornacchiæ faciendo cra cra
Deſuper tezzas, ſuper & noſaros,
Nonne dixerunt mala tanta nobis,
Totque mal annos?
Attamen ſemper fuimus bachiocchi;
Cancar Andreæ veniat Benello,
Namque sbefabat documenta ſtriæ
Multa Cominæ.
Sed Toni dicas mihi jam raſonem,
Qualis eſt princeps Federicus iſte?
Cur ve quod tantæ patiuntur urbes
Mantua neſcit?
Ton. Mantua eſt cunctis, melior Citadis,
Mantuæ gens eſt bona, liberalis,
Mantuam ſemper ſquaquarare ſentis
Barba Pedrale.
Iſta primaros generat poëtas,
Excitat pronos juvenes ad arma,
Ricca frumento, Pegoris, Olivis,
Piſcibus, Uvis.
Semper in ballis godit & moreſchis,
Hic ſtrepunt pivæ, Ciſolli, Canelli,

Namque erit ille mihi ſemper deus.
Aquilas intellige, quæ apertis oculis Solem contemplantur.

Non equidem invideo, miror magis & cetera.

Fugio te, id eſt eripio te de periculo.
Dulce ſatis humor.
En ipſe capellas protenus ager ago.
Hanc etiam vix Titire duco.
Hic inter denſas corylos modo namque gemellos.
Spem gregis & cetera.
Sæpe ſiniſtra cava prædixit ab ilice cornix.
Si mens non læva fuiſſet.
Sed tamen iſte deus qui ſit da Titire nobis.
Urbem quam dicunt Romam.

Hicve zampognæ, piſari, Rubebæ;
Hic cagacimbay.
Glavacimbali.

Gibel. Non ibi proles Gibillina pluſquam
Guelph. Ghelpha guardatur, ſed amant viciſſim
Prandeunt, cœnant, caciant, oſellant,
Carmina dicunt.

Genera ludorum fugienda juventuti.
Non ibi chartæ, Tavolerus atque.
Non ibi Taroch, crica, sbaramus,
Cum quibus ludis juvenes ſedendo
Corpora guaſtant.

Comparatio.
Ut ſuper montem male barca poſſat.
Ut natat currus pelagi per undas;
Hoc idem parent Juvenes ſedentes
Ludere chartis.

Ludus borellarum Mantuæ repertus.
Mantuæ ludunt cugolis rotundis.
Quas vocat Breſſæ populus borellas,
Quando per ferri ſpacium balotta
Itque reditque.

Palamallium intelligit.
Ludus Balloni.
Sgonfias ballas veluti veſigas,
Sole ſub caldo ſcanulis balanzant.
Hic batit, ſignat caciam ſed alter,
Ille rebattit.

Gioſtrulæ ſcrimæ; caciæ, paleſtræ
Sunt juventutis bona Mantuanæ,
Brixiæ nec non, ſibi quam ſorellam
Mantua fecit.

Ped. Ah Toni, qualem tua verba doiam
Dant mihi Breſſam quoniam ricordas.
Quæ tot infelix patitur mal annos
Semper in armis.

Deſperando prorumpit.
Angelus quis nam, Deus, aut diavol,
Huic ſemel quemquam dederit repoſſum?
Non Toni plus eſt ut erat davantum
Brixia fœlix.

Comparatio.
Qualis eſt inter Paduæ vilanos
Franciæ miles, magis aut Todeſcus,
Quando ſe incappat fugiens in illos
Tempore guerræ.

Talis eſt inter varias canaias
Militum Breſſæ populus tapinæ,
Inter & centum ſedet illa ſemper
Arzelarias.

Mella & Garza ſunt Torrentes Brixiani Agri.
Mella cum Garza rubeas cruore
Nunc habent undas, mea namque Breſſa

Va-

Vadit ad ſaccum, nimium Cremonæ
Proxima certe.
Hanc enim cœli monitu ruinam
Vidimus quando Mirabella turris
Juncta quæ Rocchæ lateri ſedebat,
Fracta volavit.
Ipſa bombardæ ſtrigiam tenebat
Pulverem, dico ſtigiam, quod ipſam
Si Toni neſcis genuere mundo
Trenta Diavoi.
Hanc focus cœli rapuit tonantis,
O puta qualis crepitus boavit,
Saxa de centum peſiis volare
Viſa fuerunt.
Poſt eum caſum ſequivere tanta
Bella cum Gallis, Italis, Spagnolis
Cum Capelletis, Sguiceris, Todeſchis,
Ac Briſighellis.
Inter has guerras, variæ fuerunt
Quæ bonos urbes habuere ventos,
Sed canem magno dedit ipſa ſolum
Brixia caſu.
Non eas Manto patitur bataias.
Ergo ſi godit ſtupeo parumper,
Quæ tamen noſtræ fuit una Breſſæ
Mantua portus.
Nox ſed en giorni rapuit luſorem,
Vado, ſta ſanus pegorare fœlix.
Ac meis ſtallis modo quas relinquo
Utere liber.
Ton. Vade, ſed noctem remane per iſtam,
Staque nobiſcum bone mi Pedrale,
. . . .
Ped. Nolo, Valete.

Mirabella nomen Turris, quam fulmen rapuit.
Pulvis artelaria.
Hoc peſium, id eſt pondus.
Dare canem proverbium eſt.
Etiam ſumma procul Majoresque cadunt.
Hic tamen hac mecum poteris requieſcere nocte, Sunt nobis mitia poma, caſtaneæ molles.

Explicit Eccloga prima Tonelli.

Sonolegia quinta ejuſdem Tonelli de laudibus ſua Zanina.

Bocca Zoaninæ ſi ridet, ridet Apollo,
Labra Zoaninæ ſunt codeſella mihi.
Bocca Zoaninæ ſi parlat, parlat Apollo.
Labra Zoaninæ ſunt mala paſqua mihi.

Mira deſcriptio inſania amoris.

Bocca Zoaninæ ſi cantat, cantat Apollo,
Labra Zoaninæ ſunt melodia meæ.
Bocca Zoaninæ ſi ſpudat, balſama ſpudat.
Labra Zoaninæ ſunt Aquaroſa meæ,
Bocca Zoaninæ ſi plangit funera plangunt,
Saxa Zoaninæ pro pietate meæ.
Ergo cum ridet, parlat, flet, cantat, amica,
Ridet, flet, parlat, cantat Apollo ſimul.
Ac ego ſi parlo, fleo, canto, rideo, ſpudo,
Sic facio nam ſic bella Zanina facit.

Ad Zoaninam Sonolegia ſexta.

O Zanina meo plus ſtraluſenta badilo.
Cur ſguardaduris me traditora feris?
Sunt mihi tot raſchi medio ventrone ficati, *Raſcus, furcatus ferreus eſt.*
Occhiadas quoties das mihi ſæpe tuas.
Quales barberi video ſplendere bacinos;
Qualis & eſt lænæ zappa ſgurenta meæ, *Sgurenta, atrita. Doniare, vaghezare.*
Sberluſenta quidem talis tua fazza ſcoraiat
Quiſquis bellezzam vult doniare tuam.
Quando tuas miror ſguanzas roſſare galantas,
Deh gianduſſa, grido ſtella diana venit.
Eſſe tuos digitos credo bis quinque cavecchios,
Quos tornidoro ploppa bianca dedit.
In teneram poſſes ferrum voltare povinam,
De ſero ad lunam cum titalora canis.
Attamen audi.
Eſt verghetta mihi de fino facta piombo, *Verſiculum hoc eſt ad morem Sonetti vulgaris, alterius forma.*
Hanc tibi donabo, ſis moleſina tamen.

De Matinada quam Nocte facere preparat, Sonolegia ſeptima.

Phœbus abandonat mundum, latitatque per alpes,
Vultque ſuper lectum ſe repoſare ſuum.
Zappator zappam, laxatque biſulcus aratrum,
Depoſitam ranzam jamque ſegator habet. *Ranza, falcem.*
Cuncta repoſſatum vadunt, gallina polarum,
Porcus porcillum, bos ſtabulumque petit.
Jam ſomnæ ſpadolant ad lunam ſive lucernam, ** Spadolant, ut fit cum linum erudiunt diſgroſſantque.*
Nam bellas goltas eſſe lucerna facit,
Martellos ponunt fabri, pennamque Nodari,
Inſtallatque Aſinos medda Tognola ſuos.
Quiſque ſuum quærit, dum ſcampat Apollo ripoſſum
Tigris, Cerua, Leo, Sus, Lupus, anguis, aper.
Aſt ego Gregnapolæ ſimilis chiamando Zaninam *Gregnapola. Veſpertilioni.*
Huc illuc, tota nocte volare paro,

In

In matinadam quam facit Zaninæ,

ECCLOGA SECUNDA.

Quis meam caſu reperit coradam?
O la, non audis Zoanina ſurdis?
Dic meam quis nam rapuit coradam
Ventre forato.

O la, vocantis eſt.

Sentio me me ſmagonare flatum,
Nam coradellam mihi ſuſtulerunt,
Non coradellam Bovis, aut Cavalli
Dico, nec Aſni.

Smagonare, extra magonem ellicere.

Sed meam dico propriam coradam
Cum tuis ſguardis, oculiſque bellis,
O meæ vitæ Zoanina luſor
Nempe robaſti.

Matinada, cantilena, quæ mane fiebat antiquitus amicis.

Cum piva multas venio fiatas,
Et Matinadas facio galantas,
Nec tuam duram manigolda teſtam
Rumpere poſſum.

Immo de cruda cameræ feneſtra
Aut aquam zoſum putridam roverſas,
Meque bagnando vocitas gazanum,
Sive bachiocchum.

Aut canes poſt me cicigando ſtigas,
Qui mihi plures faciunt pauras,
Atque garlettos quater inſequentes
Morſegaverunt.

Cicigare, ſtigare canes, quia facimus ci ci.

Morſego, & morſico.

En Martarellum ſono, vel pavanam,
Nil tamen curas ſonamenta Pivæ,
Quæ Schitarinos ſuperaret omnes
Citadinorum.

Nomina balloxum.

Schitarinos villanicè.

Chitarinos urbanice.

Orpheus primus ſonatorus orbis,
Si lyram grattans pegoras, oſellos,
Aſpides, dragos, lapides tirabat
Ad melodiam.

Orpheus.

Non ego mancum facio doverum;
Vix pivæ fiatu repleo Botazzum,
Et lili blirum digitis comenzo,
Omnia ſaltant.

Per domum ballant Tabulæ, Cadreghæ.
Spadolæ, ſecchiæ, Gramolæ, badili,
Roccha cum fuſo, Cratarola, Zappæ,
Mille pignattæ.

Inſtrumenta utenſilia.

Poſuit pignatas pro reliquis inſtrumentis.
Fo fas fat, antiqui utebantur, ut etiam Tro tras trat.
Giaronus, eſt lapis ſolidus & rotundus.

Sæpe dum canto gelidis ſub umbris,
Cum lupis agni, Canibus capretti
Vulpibus galli pariter comenzant
Fare moreſcam.

Dura ſed plus es Zoanina ſaxis,
Ac habes teſtam ſimilem giarono,
Porto calcagnos ego plus tenellos,
Quam tua voia.

Quam ſuper lectos alii repoſſant,
Solus intornum lachrymans camino,
Non habes per me traditora doiam,
Imo caleſſas.

Vergilius inquit. Nonne fuit ſatius triſtes amarillidis iras. Quamvis tu candidus eſſes. O formoſe puer nimium ne crede colori.

Ayme cur tantas renui moroſas?
Nonne Bertullam? Toniam? Simonam?
Nonne Gelminam? cagalocchius ergo
Sis moleſina.

Nam bianchinam tibi dico, bravas,
Teque bellinam nimis eſſe penſas,
Quis quis eſt bellus putat eſſe bruttos
Jugiter altros.

Alba liguſtra cadunt, vaccinia nigra leguntur.
Comparatio miranda.

Ne bianchezze Zoanina credas,
Terra dat nigram ſegetem bianca,
Nigra ſed blancam, facilem molino
Dentibus, atque.

Lac cito marcet ſine caldirono.
Quod piat formam bulliens in illo.
Alterum blanchum, niger alter extat,
Sic ego, ſic tu.

Deſpectus tibi ſum, nec qui ſim quæris Alexi.
Mille meæ ſiculis errant in montibus Agnæ.
Par, indeclinabile eſt aliquando.
Bovum & bovorum.
Lac mihi non æſtate novum nec frigore deſit.
Nec ſum adeo informis.

Me quidem nulla ſpreſias raſone,
Nonne ſum ricchus, bonus atque bellus,
Quinque porcellos habeo tettantes
Ubera ſcroiæ.

Sunt mihi ſeptem pegoræ bianchæ,
Sunt duo Manzæ, tria par bovorum,
Lacte non unquàm careo novello
Sive polenta.

Sum ſatis bellus, ſatis & galantus,
Vado ſtringatus, ſuper & tiratum,
Meque ſaltando pedibus legieris
Nullus avanzat.

Porto de paia viciæ Capellum,
Cujus in piga poſui garofol,
Quove ſub ſtringa rubea ficatur,
Penna Caponis.

Sed

ſed viam butto, quid ergo parolas?
Clamor indarnum meus, atque piva
Non tuas ſurdas penetrans orecchias
Pectora ſtraccat.

Explicit de Matinada Eccloga ſecunda Tonelli.

Comparatio de innamorato Tonello, Sonolegia octava.

VAdo per hunc boſcum ſolus chiamando Zaninam,
Ut chiamat vitulum Vacca ſmarita ſuum.
Quæ ruit huc illuc, neſcitque trovare quietem,
Smergolat Echiſonis per nemus omne gridis.
Fert altam caudam, longas diſtendit orecchias,
Audiat ut puerum forte boare ſuum.
Sed plangens aliquam finaliter introit umbram,
Ac ibi non dormit, non bibit eſtque nihil.
Me ſtraportat Amor rurſus de more Poledri,
Cujus moſtazzum nulla cavezza ligat.
Præcipitat, nitrit, ſofiat per utrunque canalem,
Et loca fert gambas per dubioſa ſuas.
Dicere nil prodeſt, ſta, ſta, monſtrando crevellum
Hunc firmare tamen ſola cavalla poteſt.

Smergolat, vociferatur, Echiſonis, reſonantibus Echo.

Eſt ab edo.

Utrunque canalem ante, & retro.

Ad Zaninam, ſonolegia nona.

Scorrozzata mihi ſtetit uno menſe Zanina,
Et cauſam ſdegni non ait illa ſui,
Me non aſcoltat plorantem more putini,
Cui perdonanzam ſic peto, ſic ve grido.
Oyme Zanina, tuum ſpreſias ingrata moroſum,
O plus calcagnis dura Zanina meis.
Qualem terrenum graciali tempore vango,
Quando nil campos Vanga forare poteſt
Talem ſurda tuum reputo gianduſſa magonem,
Nec piat orecchias ulla preghera tuas.
Nocte levo media, ſono pivam, canto Roſinam,
Cantoque para foras belle Gianolo capras,
Tu tamen incagas canzonibus & matinadis,
Heu libertatis venditor omnis amans.

Duæ Cantilenæ ruſticanæ.

ECCLOGA TERTIA.

TONELLUS ET ZANINA.

Iſte Bertolus eſt rivalis Tonelli.

ME miſerum, quid ſola (vides Bertole?) ſiniſtra,
PALLENTIQUE nucis recubat Zanina ſub umbra?
SISTE gregem, ponas ac in carneria Pivam.

Carpitur zelotupia quia illum ſequebatur.

Quin video quid agat? redeo nunc, paſce capellas,
Ne venias mecum, ſta retro dico maruffe,
* Ambitio quoniam compagnum temnit Amorque
Omnibus in rebus contentor habere ſodalem,
Sola tamen mea ſit, mea ſit, mea tota Zanina.

Doverum, debitum.

Sum quia totus ego ſuus, & non eſſe rafinam,
Pro qua germanos, Matremque patremque negarem.
Ergo mane, facieſque tuum remanendo dovetum.

Licto Bertolo vadit ad Zaninam ſtantem malinconicam, vultuque ſuperbam.

O Zanina mei ſolazzum grande figati,
Salve Nimpha, quid hac nuper Bertolus, egoque
Vidimus infandæ te ſub Nucis arbore ſtratam?
Neſcis quam nocuas docuit nos Titirus umbras,
Evitare nucum, nec in his armenta morari.

Miræ amoris inſaniam poëta noſter in hoc libello demonſtrat, nam etiam rudis homo Tonellus Qui nuper tam ſbotezzate loquebatur, nunc eleganter aſſiſtens Amice profatur, quia, novas amor inſtruit artes.

Quid tua fert animi triſtes frons aſpera curas?
Ecce novos campi revoluto tempore flores
Educunt Boreamque trucem manſuetior Auſter
Diſpulit, ecce die lætantur cuncta recenti.
Turtur adit ſocium, geminos en cerne Palumbes
Quomodo certatim junctis dant oſcula roſtris
Nunc quoque ſeptiſona Melibæus harundine fauſtum
Cantabat puerum, carumque Ergaſtus Amyntam.
Sola jaces Zanina minax, ac turgida vultu.

Zanina ſdegnoſa.

Ver Tonelle tibi ſit hyems æterna nec ullas
Dent frondes ſylvæ, tua nec tibi prata vireſcant.
Naſcatur tibi nulla Ceres, vineta crementur,
Implacanda tuas pecudes contagia vexent,
Letaliſque oculus teneras tibi faſcinet Agnas.
Nec, quibus aſſuetis gregibus ſuccurrere veſtris,
Quæque ſalutiferæ veniant è runibus herbæ.
Ignarus paſtor capiat pro Baccare Taxum,
Lividaque armentis miſeris aconita miniſtres,
Id me infælicem decet exoptare puellam,

Cui violæ fætent, cui lilia nigra videntur,
Fæda per has nunquam libataſq; ſole cavernas
Strix mihi vel Bubo ſtrideſcat flebile carmen.
Tu tamen hinc abeas aliam reperiſſe negabis?
O ſi neſcirem quod amas ingrate Simonam.

Fictio puellæ, ut excuſetur ſi correſpondeat.

Ton.

O vermocanus, nimia dulcedine ſchioppo.
Potta meæ Matris, quantum ſum factus alegrus.
Es zeloſa tui nunquid Zoanina Tonelli?
(Si tibi porto benum noli mihi dire boſias)
Nunquid amaſô cara tuum Zoanina Tonellum?

Extremitas gaudii eloquentiam perdit.

Zan.

Hinc fugias inquam, tua ſunt mihi verba ſagittæ
Suntque ſuper ſegetes grando, ſunt vaſa veneni.
Nil magis averſor quam te Tonelle videre.

Ton.

Deh Zanina meum noli ſcannare magonem,
Tu me bertezas dubito, me perfida truffas.
Mo cancar, quid nam feci? dic vera, caleffas?

Hæc ſubdubitando pariter ridendo profert.

Zan.

Siſte manum, ſic me tractare procaciter audes?
I modo, ſi qua novæ, quæ, cantes, ludis amicæ
Carmina pro me tibi deerunt certamina primo.
Paſtorum vati, cui Mopſi phiſtula cædit
Cui non æquivalent nec Pan, nec thracius Orpheus
I modo ſuaviloquaſque tuas inflare cicutas
Incipe, cuncta tuæ Nimphæ quibus oſſa liqueſcant
Et quibus auritos mulceſcere poſſis Aſellos.
Et quibus inſtudeas Bertolum ſubdere cantu.

Summiſſa voce blandiendo dicit caleffas.

Ironia.

Necne poſt non. Color eſt.

Ton.

Ayme, quod irrides poverum crudelis amantem
Dic cagaſanguis, habes me bertezare raſonem?
Hæc ſunt poma? nuces? caſtagnæ: quas tibi quondam
Munere ladra dedi? veniat tibi phiſtula, neſcis?
Aut poſt terga tenes? ſimul aut cum pane voraſti?
Non ex parte mea bellum tibi læna ſpecchiettum
Attulit, & ſtringas cum totis quinque ferettis?
Iſta ſuper feram Cremmæ comprando trainas
Spendivi ſeptem, tamen es ingrata Tonello.
Non Amphion ego, non Pan, non thracius Orpheus,
Qui poſſem veſtri Bertoli vincere Pivam,
An credisquod ego Bertolum neſcio carum,
Eſſe tuum totum, cum toto corde Moroſum?

Non eſt tam inſanus quin agnoſcat ſe irrideri.

Improperat.

Sunt aliæ ſtringhæ quæ habent ferettum unum.

Carpitur zeloſia.

Prorumpit in iram, quia detegitur.

Zan.

Zan.

Eſt ita, quid modo vis? ſua ſum ſua tota, nec altrum
O Tonelle volo qui mecum vivat amantem.

Ton.

O crudele nimis, dubiis & amantibus arctum
Verbum, nec verbum, cuſpis ſed acuta medullis,

Nimius dolor bene docuit eloqui.

Olivam puellam memorat, ut indignationem faciat inter amantes.

Verbum, nec verbum, cruor immo peſtifer hydræ.
Quid fera Bertolum noſtro præponis Amori?
Non ego quippe ſuam metuo te judice formam,
Quamvis candidulæ placeat (ſum certus) Olivæ.
Falleris ad quantum quod amas aliunde furentem
Verte precor ſenſum, qui ſit cognoſce Tonellum,
Quam dives pecoris nivei, quam lactis abundans.
Non mea quam cernis tibi ſordeat hiſpida barba,
Haud minus ipſe ſtupet me nudum limpidus amnis,
Cum lavat albentes triviæ quandoque puellas
Filidis ah quoties (teſtor Nemus iſtud) amores
Contempſi, quoniam tuus in me certior ignis.
Philidis ah quoties fragrantum ſerta roſarum
Diſcerpſi manibus, ſparſimque ad littora fudi,
Cui ter, Phili tace, dixi non abſque pudore,
Sola mihi Zoanina placet, Zoanina maritum
Me teneat, Zoanina ſuis me cæpit ocellis.
Phili tace, quæraſque alium, te averſor, amantem.
Te Zoanina viden? ſolam te ſemper amavi
Immo arſi, miſerum ſed me fugis improba, dafnis

Sprevit neſcia, ignoranter egit ut tu quæ me fugis honorevolem.

Altera phœbeum quæ neſcia ſprevit honorem.
Tu mihi clamanti velut Aſpis comprimis aures.
Nec te ſæva preces, nec munera tanta reducunt.
Hircanæ potius Tygres manſueſcere poſſent.
Duraque ſaxa meis fluerent liquefacta querelis,
Quam te nec precibus nec donis vincere credam.

Zani.

Mira ſuperbia mulieris.

Immo lupos ovibus, cervaſque Leonibus ante,
Seu canibus lepores videam miſcere fugaces,

Nunc Zanina. Nam Zoanina ſcribitur.

Quam dicar quod amo infelix Zanina Tonellum.

Tone.

Te calibes ferrum fecere puella ſub antris
Nec diamantinam te ſanguis frangeret hirci.
Ah miſer, ah infelix qui non reamatur amando.
Candidus in noſtro tibi ſervabatur ovili

Poſt preces venitur ad munera.

Capreolus, quem ſex maculis color igneus ornat,
Hunc ego (quando quidem ſic me Zoanina repellis)
Sive dabo Lænæ, ſeu candida Philis habebit.

Zoan.

Zoan.

Nec te Læna unquam, nec candida Philis amabit.

Ton.

O quantum Zoanina furis, nimiumque ſuperbis,
Ni forſan noſtrum furor hic augeret amorem,
Namque per iratos amor amplius ardet amantes.

Dubitat tamen puella, ne aliunde vadat amare.

Zan.

Non arbor creſcit quæ non plantatur amoris
Non erit augmentum quia non amor affuit unquam.

Ton.

Me fugis ergo? tuum ſic improba ſpernis amicum?
Sum Bertolus ego tibi qui convicia dixit?

Jam non amantem ſed amicum ſe vocat.

Zoan.

Hinc ego (ne ulterius cur ſim tam meſta requiras)
Hinc ego paſtores omnes tumefacta repello,
Bertolus nuper vidit me fragra legentem,
Cui variis ex his texebam nobile ſertum
Floribus, hoc illum certe donare parabam.
Credidit aſt alio dandum, quia cogit amantes
Semper amor dubios ſuſpectu credere falſum.
Protinus intumuit, cui ſertum, dixit, Amico
Texis iniqua novo? ruit inde, manuque coronam
Ac ſub calce ſibi dandos laceravit honores.
Hæc toleranda tamen fuerant, majora ferebam
Quando Pedralus triſti me urgebat amore.
Agmine paſtores facto venere capellis
Poſt habitis voces coram quibus ipſe nefandas
Prorupit, dixitque mihi convitia multa.
Mæſtitiæ cauſam facit hanc Bertolus acerbæ,
Unde per hos ſteriles Montes ego ſola morabor
Paſtor ubi nec paſcit oves, nec ſulcat arator
Nec Filomela graves removet de pectore curas
Aut ubi nec liquido ſe immergunt Naiades alveo
Aut neque venatrix auratam cincta pharetram
Frondea per nemora ingentes tranſvulnerat Apros.

Vellet omnino ut alterius infamia ſe gratum redderet. Magna infelicitas Tonelli, cui præponitur Bertolus rivalis per ipſam amicam.

Ton.

Ne ſævi Zoanina tibi, ne blandula ſævi,
Tecum habitem ſilvas tantum patiare per iſtas.
Deſine Bertolum qui te odit, amaque Tonellum,
Si nos æquiparas gregibus, ſum ditior illo,
Si forma, dubium nihil eſt, ſum pulchrior illo,
Si cantu ſtipulæque ſono, ſum doctior illo.
Bertolus, niger eſt, pede claudicat, oreque tardo
Balbutit, unius cui deſit lumen ocelli.

Nunc eleganter nunc ruſtice Tonellus profatur

ut Amoris natura pateſcat.

Non Bertolus habet ſecura per ocia tempus,
Deſertis pecudum ſeptis curvatur aratro.
Nec rudis in molli fagorum cortice novit,
Scribere dilectæ quæ carmina dicat Olivæ.
Sis mea, eroque tuus dulcis Zoanina, nec ignes
Bertoli memora, mea ſis, mea dico puella.

Zoan.

Nec te nec quemquam ſequar amplius, ite capellæ,
Iteque paſtores, fontes ſylvasque relinquo,
Qui norunt dicant, amor eſt inſania mentis.

Explicit.

Tonellus hanc exclamando ſequitur Deſperatus.

ECCLOGA QUARTA, per Alphabetum.

A. Sequitur eam.

AYme quo dulcis properas Zanina?
Ayme cur, ſchenam traditora voltas?
Ayme ſta mecum precor, & hunc bellum
Accipe pomum.

B. Illa magis currit.

Barbaros vincis feritate, Moros,
Biſtones, Turcos, Sguiceros, Todeſcos,
Beſtias omnes, animas diabli
Belzebuelis.

C. Quid ſint ſparamenta, lege Nicolam zavatinum.

Curæ planinum, tibi ſaxa mangiant
Cruda ſcarparum, ſparamenta ſolas,
Cancar ortighis veniat quod ipſæ
Crura cruentant.

D. Deſperatus reſtat, ſeque ſuſpendere parat.

Deh quid indarnum ſequor hanc ribaldam?
Deh quid unius ſub amore ladræ
Ducor ad forcam, mihi jamque lazzum
Boia paravit?

E. Vidit cavallam ſuam cujus cavezzam pro ſoghetto tulit.

Ecce nam longe video cavallam
Eſt ſibi pro me miſero cavezza,
Ergo cornacchis laqueo piccatus
Eſca manebo.

F. Dum ſolvit e-

Forca ſit noſtræ medicina pœnæ.
Forca, tot guaios penitus levabit,

For-

Forca me picchet pariterque cagnam
Forca Zaninam.
Gratias reddo, quod ego catavi
Gaudium cum quo fugient affanni.
Grata ſeu contra quod ero ladrones,
Guardia campis.
Hæc ſalix, aut hæc, erit apta quercus,
Hanc meæ mortis ſatiare voiam,
Heu quid expecto magis eſt adeſſum
Hora picandi.
Ito nunc, ito Zoanina vacca,
Ito, qui ſemet ſogat eſt Tonellus,
Ibis ad ſtuam ſine quo, nimisque
Induſiaſti.
Laude mancabis, mea ſtracca namque
Lingua nonnunquam veniebat, ut te
Læta cantaret, faceretque Pivam
Li friſolare.
Muta tu ſemper precibus fuiſti,
Matta qua propter reputaris eſſe,
Mortus at poſtquam fuero, pianges
Mœſta Tonellum.
Non dabo non plus tibi poma, figos,
Non roſas, brognus, pyra, fragra, moras,
Non dabo non plus Lepores, palumbes
Non dabo non plus.
O mihi giornus maledictus ille,
Oſſa cum per te mihi tota ſenſi
Obrui dardis ab amore jactis
Ordine nullo.
Poſſit ad baſſum rigolare cœlum,
Poſſit & Tellus fieri baratrum,
Præſtiter mundus bruſet, aſtra, nubes,
Pontus, & aer.
Qualiter cunctæ pereant puellæ,
Qualiter femnæ moriantur omnes
Quæque poltrona eſt, ſimilanda cagnæ,
Quæque Zaninæ.
Rumor & lites veniunt ab iſtis,
Rixa cum femnis pariter creatur.
Ricchus eſt orbis Diavolabus iſtis,
Ricchior Orcus.
Semen hoc mendax muliebre, vanum,

quam ſic loquebatur. G.
Piccatus eſt guardia camporum, quia nunquam diſcedit.
H.
Vadit mirando quem fortiore m truncum inveniat I.
Improperat Zaninæ, ut pathos in illam moveat. L.
Improperat de datis ſibi laudibus.
Li, vocem pivæ.
M.
N.
Improperat de muneribus.
O.
Deſperatio animi.
P.
Q.
Execratur mulieres.
R.
Diavola diavolabus.
Ut mula mulabus.
S.

Stolidum, mordax, petulans, malignum,
Sordidum, parvum, fatuum, ſuperbum,
Quod ruit orbem.

T. Tota per Lenam iacuit bagaſſam
Troia, quam iudex malus agraffavit.
Tuque per femnam miſero Tonelle
Torque colengum.

Lenam pro heleua ruſtici dicunt.

V. Vado piccari, locus iſte non eſt
Viſtus, en collo laqueum taccavi,
Vado iam ſupra ſalicem, ſed heu quis
Volgitur iſtuc?

Vidit Salvignum caſu venientem.

Dum fugiebat à facie Salvigni, ita dicebat.

Eccloga quarta finit.

De laudibus forchæ Sonolegia decima.

Omnibus in rebus deſgratia ſemper abundat,
Eſt ne canaruzzo tolta cavezza meo?
Sors differre poteſt, at non prohibere ſoghettum,
Eſt mihi per ſuperos forca parata deos.
Non quod ſim ladro, vel bondanelica proles,
Non quod bardellæ villa crearit, opus.
Natus at ut moriar vivus, moriens quoque vivam,
Sola ſit ad vitam congrua forca meam.
O ſi Cornacchias eſſet prohibere facultas,
Per quas aufertur lux oculina ladris.
Quænam ſors mortis, quam forca trovatur in orbe
Dulcior? hac mihi nil, gratius eſſe poteſt.
Cætera per geſias ſub terris funera condunt,
Piccatis cælum poſſe videre datur.

ECCLOGA QUINTA,

DE AMORE

Interloquutores, Salvignus & Tonellus.

QUo tam frezzoſo paſſu Tonelle caminas.
CUR portas gambas veluti lunaticus? ola,
CUI dico? ptru ſta, faciam tibi more Somari,
Poſtquam deſpreſias Salvigni verba pregantis.

Ptru ſta. vox quæ fit cum ſiſtimus Somarum id eſt aſinum vel mulum.

Tonel-

Tonellus.

Deh Salvigne meum noli ſtrubiare viazum.
Nec des impazzum tibi qui faſtidia non dat,
Laſſa veſtitum, laſſa tibi dico gabanum.

Salvignus.

Non ego (ni dicas quod habes) laſſavero maium.

Tonellus.

Cur ibi te ficches, laſſa codeſella, che sì.
Ad corpus lanchimiſtatem ruppero noſtram,
Atque tibi ſupra naſum plantavero pugnum.

Salvignus.

Linquo, ſed tamen es multum boriolus adeſſum,
Quid facies hoſti, cum ſcorrozzeris amico?
Cancar, non veni pro te imboldire chilò,
Immo velut carus compagnus ſcire raſonem
Brammo quæ ſtizza eſt, quæ mens bizarica, quæ te
Angonaia menat cervello more carentis.
Vadis & ad guiſam quum quis mangiaverit uvas
Foſſatum cercat propter deponere ſomam.
Nunc ego cum Gianno Vaccas mungiente belino,
Te deſperatum, nimiumque piangere ſenſi.
Quo planctu fuimus conſtretti linquere ſecchias
Et pietate tui ſguazzavimus ambo ganaſſas.
Ergo meus grandem tortum Tonellus habebit,
Cauſas doïarum niſi dixerit ille ſuarum.
Hac ſub glande parum quæſo depone culattas.

Tonellus.

Oyde quid ad mundum veni ſtentare miſellus?
Oyde quid indarnum me mater lacte cibavit?
Mancum nonne malum fuerat cagaroſſus alhoram
Ex Aſini calido fieri piſſamine fungus?
Vel petra, vel zoccus potius volo dicere ſtronzus
Quam tapinellus ego matris de ventre ſborari?

Salvignus.

Ah Tonelle meus, quid deſperare biſognat?
Diſplicuit Chriſto plus deſperatio Judæ,
Quam ſi vendiſſet Chriſtum ſanctamque Mariam.
Eſt nihil hac culpa toto poltronior orbe.
* Non deſperatæ plagæ medicina catatur.
Quando dat nobis aliquem fortuna travaium.
Conſeium noſtris ab amicis tore biſognat,
Ac in carnerum ſua ponere verba raſonis,
Sunt quia cordoios baſtantia tollere noſtros.

Strubiare pro diſturbare.

Maium nunquam

Carmen truncatum, accentum fac ſuper sì.

Boriolus, colericus.

Carmen truncatum, ſemper fac accentum in ultima ſillaba.

Somam deponere levare ventrem.

Oyde, dolentis quaſi oyme dent.

Cagaroſſus & cagaſanguis ſunt idem.

Indignabunde ait ſtronzus.

Tore, pro accipere.

Carnerum raſonis.

Tonellus.

Sola meum, dico, mors, oyme, levaret afannum.

* *Salvignus.*

O meſchinum hominem, qui ſupportare flagellum
Neſcit fortunæ niſi mortis cerchet aiutum.
Quem tibi ſoccorſum tribuam ſi dicere non vis?
Dic gianduſſa cito, quæ te deſgratia colſit?

Colligo collegi & colſi.

Tonellus.

Ecce meæ, cernis? cavezzam porto cavallæ
Cum qua per collum ſalicem appiccabor ad unam.

Salvignus.

O cermiſonem teſtam, apiccare teipſum.
Tu bene piccares alios tibi parcere nolens
* Nil dubium quoniam eſt amentis amantis uſanza,
Nolle ſalutiferum compagni audire ricordum?
Per cauſam, nunquid burſam tibi ladro robavit?
Num dedit accuſam camparus barba Tognazzus,
Namque tuos heri Porcos dare damna catavit?

Tonellus.

Non vermocanus ſic eſt, quia perdere vellem
Sexcentum burſas, pegoras, caſamenta cavallas
Plus preſtum quam te, quam te (nil dicere poſſum
Sanglottus ſtoppat forramen namque fiati)
Plus preſtum quam te, mea ſpes, mea vita Zanina,
Quam te garotolum, roſa, pomum, cara ſorella.
Cara ſorella quidem qua non mihi carior altra.
Eſt Salvigne mei ſcanacori cauſa Zanina,
Sola Zanina meum poſſet ſmorzare bruſorem,
Sola Zanina ſuis me ſnebolavit ochiadis,
Hanc amo, nec reamat, bruſor, nec porca movetur
Immo bertezat, ſoiat, truffatque tapinum,
Ac multos ſeguitat veluti Scartera moroſos.
Sola jotare poteſt, & quod ſit ſola ſpiavit,
Unde ſuperba venit, me tractat more gazani.
Dic Salvigne meus, crudelis nonne vocanda eſt?
Illa potens non vult medio ſuccurrere morto.
Ergo bonas habeo cauſas me tradere forchæ.

Tenerrime loquitur.

Scanacori ſcanatto cordis.

Scartera, pro meretrice.

Salvignus.

Do pinſen, ergo cruciaris amore Zaninæ?

Pinſen, blaſphemia ruſticana.

Tonellus.

Eſt ita mo caucar, paret tibi coſa novella?

Salvignus.

Coſa novella quidem fuit hæc parlatio prima,
Eſt ne Zanina Petri Gambonis filia? ſcis ne?

Tonellus.

Eſt eſt, ayme ſuum me tantum nomen amazzat.

Salvignus.

Maraviliabam quod eras ſic fronte ſtriatus,
Deh poverelle, rogo noli te credere ſomnis,
Noli poſt ipſas çervellum perdere ladras,
Noli dico tibi, Veneris ſeguitare putellum,
Iſte caveſtrellus faciet tibi rumpere collum,
Hic orbeſinus totum sfrantummat honorem
Non tibi qui bonus es tantummodo paſcere capras,
Sed Citadinis ſcarlati veſte dobatis.
Eſt amor angoſcæ ſpeties, mentisque Diavol,
Eſt amor errorum Capitanius, eſtque Bagaſſæ
Filius; eſt proprii domentigatio juris.
Eſtque pudicitiæ contrarius, eſtque maligna
Peſtis, & à nulla morbus ſanabilis herba.
Per quem perdit homo robbam, jus, ſeque medemum,
Per quem calzati omnes ſtraſſinamur ad orcum.
Fac ſennum mitti, laſſa Tonelle taloprain,
Nam ſecchiam merdæ tandem urtabis in unam.
Noſcere vin cauſam cur non habet ille mudandam,
Vel cur moſtazzum tenet in bindamine ſtuffum?
Eſt, quia vergognæ clauſit baſtardulus occhios.
Noſcere vin quare puer eſt, nunquamve ſeneſcit?
Nam facere impreſas pueriles cogit amantes.
Noſcere vin quanti ſit damni cauſa ladrettus?
(Totius mundi res geſtas pono dacantum)
Hic exempla tui ſolum ſtatuamus avantum.
Si Tonelle meus zuras mihi dicere verum,
Eſt tibi nulla modò vaccarum cura tuarum.
Primo ſicca illis garlettos merda boazzat,
Nam velut uſabas, nunquam tua ſtalla netatur
Si mungis mungis, ſi non, faſtidia nolunt,
Quæ tibi cervellum rapuerunt propter amorem.
Ceſſant maſcherpæ, ceſſat cagiada, botirus,
Humida formaium corrumpit muffa levatum.
Itque in malhoram pecoris ſperantia Taurus,
Inque malum punctum ſubſtantia tota ruinat.
Vigna tui Broli ſine palis, obruta ſpinis,
Clamat de longe Zappas ottanta mearos.
Ad ſguazzum campi vadunt, lacus arva covertat,
Nam velut uſus erat nunquam foſſata cavantur.
Dormit zappa domi, forcatus, vanga, badilus,
Cuncta ſui culpa veniunt rugimenta patronis.

Pulchra biaſmatio amoris.

Bagaſſæ ſcortæ.

Proverbium.

Natura Cupidinis.

Officii villanici deſcriptio.

Hic eſt acquiſtus qui ſitur amare puellas
Hunc mullazzus amor facit ô Tonelle guadagnum,
Perdis amicitiam multorum, perdis honorem,
Et patri matrique tuæ das improbe guaios.
Hunc de cervello toſtum precor excute Grillum,
Ne Bovis accipiat formam buſtumque Gigantis,
Et modicus fiat grandis montagna ſoſolus,

More amantis non audit conſilium amicorum.

Tonellus.

Iſtam meam rupit circumparlatio teſtam,
Per dextramque intrans levam paſſavit orecchiam

Proverbia.

Das vento calces, umbram Salvigne miſuras,
Scribis & in glaciem ſcaldantem ſolis ad ignem.
Plus toſtum caſchet mundus, Cœlumque reverſum,
Plus toſtum Mullos Aſinosque per aſtra videbis,
Cornacchiaſque jugo faciemus arare ligatas,
Plus toſtum naſcat talis Verzonus in horto,
Quod minor ad totam Breſſam det foia meneſtram,
Plus toſtum ceſſent fontes, Imbresque raſinent,

Secchia flumen, qui Padum intrat.

Denique plus toſtum mutabit Secchia canalem,
Quam ceſſet may may Tonellus amare Zaninam,
Et licet hanc vellem, non poſſem linquere femnam,
Et licet hanc poſſem non vellem linquere Nym-
Vade, nec impreſa me quiſquam toiat ab iſta. (pham.

Salvignus.

Zentaia, gens plebea.

O ſine cervello zentaia, vel absque governo,
Se cruciant quod amant, neç amare niente dimenum
Deſiſtunt, faciuntque velut Benolina bachiocchi,
Quæ moritura gulam Zatti ſpontaniter intrat.

Comparatio.

Tolle foras iſtam de ſenſu matte paciam,
Teque tibi ſteſſo ſavia cum mente ritorna.

Proverbium.

Tuque capræque tuæ tandem ad ſparaveria vades.

Stua locus calidus.

Hic amor ad ſtuam mandat finaliter omnes,
Et multos riccos panem pitocare coegit. (gnat
Quiſquis amat multum ſpendit, nihilumque guada-
Monſtratur digito, poſt illum quiſque petezat.

Tonellus.

Mentiris quod amor ſit eorum cauſa malorum,
Sicut te sforzas baiando provare chi lò.
Nonne quis en ſimilis zocco, ſimilisve quadrello,
Quem non guidat amor, quem non trahit ulla puella?
Dic codeſella, quid eſt virtus niſi germen amoris?
Virtutem sborravit amor, sborravit amorem
Sola dei beltas quæ corpora noſtra galantat,
Inque Zoaninam venit bellasque putinas.

Nun-

Digitized by Google

Nunquid ego potius merlottus amabo Cavallam,
Seu vaccam moram, ſeu cagnam, ſive Gatellam,
(Me quia reprendis vaccarum linquere curam)
Quam bellam fomnam ſenſuque raſoneque plenam:
Pazzus es, & neſcis quidnam Salvigne sbaiaffes.

Salvignus.

Potta meæ, quod nunc volo biaſtemare, madregnæ,
Argumenta facis magno baſtantia Scotto,
Atque Thomaſinis ſtudiabus forſitan apta. *Studia ſtudiabus ſicut aſinabus.*
Sum contentus, ama, quia quoſque biſognat amare,
Sed ratio, non mens laſſiva gubernet amorem.

Tonellus.

De diavol amor non eſt ſubjectus, & inde
Debet Amor potius rationem flectere quo vult.
Nonne vetus proverbol habes, Amor omnia vincit.

Salvignus.

Heu bene parlaſti ſagurate, quod omnia vincit.
Namque tibi robbam, nomen, tulit inde cerebrum.
Pluſque Zoaninam curas quam mungiere Vaccas.

Tonellus

Pur ibi te fiches, neſcis voltare galonem, *Proverbium.*
Nunquid Zaninæ vis me præponere Vaccas?

Salvignus.

Non, ſed ama pariter Vaccas vaccamque Zaninam.

Tonellus.

Deh veniat cancar tibi nunc manigolde vilane,
Tune Zoaninam præſumis dicere vaccam? *Provocatur ad iram.*
Quod mangiare viam poſſit tibi Phiſtola naſum.

Salvignus.

Perdonanza precor, nolique gridare Tonelle,
Nam meus incauto dictus muzavit ab ore.
Immo Zoaninam ſtellam chiamabo Dianam,
Dummodo non voias te deſperare per illam,
Nam ſi deſperas, & vis te tradere forchæ,
Non illam vaccam, ſed ego clamabo putanam.
Et ſemper dicam quòd amor tibi colla tiravit.

Tonellus.

Nunquid amor boia eſt? quia dicis colla tiravit? *Argumentum aliud.*

Salvignus.

Ut quid habes manibus pro te appicare ſoghettum?

Tonellus.

Non amor, aſt odium quod fert mihi cruda Zanina,
Me quaſi forzavit contradam perdere drittam.

Salvignus.

Utquid amas illam ſi te ſdegnoſa refudat?

Tonellus.

Troppus amor quem porto ſibi facit eſſe ſuperbam.

Salvignus.

Ergo troppus amor te vult piccare bonhomum.
Ne ſtupeas, bolam ſi dixi nomen amoris.

Tonellus.

Crimen amoris enim non eſt, at culpa puellæ,
Troppus amor non eſſe poteſt, at troppa ſuperbit.

Salvignus.

Diſſimula, ſingeque aliam doniare moroſam.

Tonellus.

* Diſſimulare nequit, nec fingere quiſquis amator.

Salvignus.

Heu quia viciſti, cedo Tonelle, nec ultra
Diſputo, nam tua me ſententia docta ligavit.
Non de Bolognæ celſis venit iſta cadreghis.
Non ſavio noſtri proceſſit ab ore Peretti. *Perettus mantous Ariſtotelicus.*
Talia non donant Zappæ, nec aratra badili,
Solus amor docuit, potis eſt qui ferre biolcos
De pecudum ſtabulis ad ſummæ culmina mitræ.
Victor es & ſpeciem formam quoq; noſcis amantum.
Non habet, hanc culpam, ſed ſola Zanina. Cupido.
Et gianduſſa mihi veniat, ſi ſenſero quemquam
Blaſphemare deum, quod ſi cativus amorem
Hoc baſtone ſuas ſine fallo ruppero coſtas. *Laus Amoris.*
Eſt gentilis amor, vult cor gentile, galantum,
Dulce ſaporitum, tandem dulcedo ſit ipſa.
Et giuro Tonelle tibi, retrovabo Zaninam,
Hancque tibi faciam dilectam, pone pauram.
Vade caſam brenamque ſuæ jam torna cavallæ,
Undique Nox nigra eſt, Grillique parva trieantant.

Explicit Eccloga quinta de amore.

Diſceſſo Salvigno Tonellus reſtans lachrimabiliter hanc Sonologiam X. edidit.

Oyde meus venter, mea milza. meuſque magonus,
O mea centenis teſta piena grylis.
O quales lancos, ô qualia cancara porto,
Non major pœnis eſt codeſella meis.
Nil ſunt Gianduſſæ, nil vermocanus ad iſtud
Quod pro te patior bella Zanina malum,

Oyde Zanina fero pro te mala paſcha malannum
  Deh non ſis doiæ cauſa ribalda meæ.
Schioppo, creppo, bruſor, nequeo sborare fiancum,
  Sit fas almanchum poſſe morire cito.
Affannus major meus eſt, quia bruſor, & iſta
  Flamma coradellam ſcannat ognhora meam.
Tu tamen & rides, & cantas, inde caleffas
  Me, tibi qui ſempro tempore ſchivus ero.

Non dura rationis ſemina.

Semper ſempra ſempram.

De Natura Amantis, Sonolegia duodecima.

Quare ſi mangio videor mangiare luſertas?
  Sdegnatur quoniam Vacca Zanina mihi.
Cur bibo Zattorum ſuccum ſi ſugo Botazzum?
  Sdegnatur quoniam ſcroia Zanina mihi.
Quare ſognanti paret mihi perdere capras?
  Sdegnatur quoniam ladra Zanina mihi.
Quare garafolum ſi naſo merda videtur?
  Sdegnatut quoniam cagna Zanina mihi:
Cur ſunt Gregnapolæ, vel parent eſſe Columbæ?
  Sdegnatur quoniam mulla Zanina mihi
Ergo fina tantum ſdegnoſula conticet illa,
  Non edo, naſo, bibo, dormio, canto, ſono.

Sonolegia XIII. qua Tonellus poſt intervallum trium annorum quo Zaninam non vidit, ait.

Magna bachiocheries Veneris ſeguitare putellum,
  Cujus vergognam nulla mundanda tegit,
Quid Maruffus ego ſequor hanc ſine laude ribaldam?
  Non ſua pregheras audit orecchia tuas.
Me video à cunctis compagnis eſſe relictum,
  Nec ſine ſcaldara vado tapinus aqua.
Hæc barbera mihi barbam tulit abſque raſoro,
  Quæ ſcit caſtrones attrapolare viros.
Si bene contemplor ſua geſta ſuaſque parolas,
  Eſt, quam Veronæ miſit arena, ſcroa.
Proh vergogna mihi qualis ſcoperta videtur,
  Hic mihi perpetuo tempore ſcornus erit.
Ergo bachiocheries magna eſt ſeguitare putellum
  Cujus vergognam braga niuna coprit.

Repellet corum conſilia.

Hic finit Amor & inſania Tonelli, qui mox Thomaſiuam ſumpſit Uxorem.

Strambotolegia Merlini in excuſationem hujus Zanitonellæ.

Livida ſemineci Mors quæ tulit inguen Achillis,
Reddita quo falſum Troia domaret Equum.
Biſtonios audet (fateor) diſpellere Nautas,
Sed non zaniphili carpere fata mei.
Dixit Apollinei quantum ferat Ulna Phitonis,
Dixit & obſcuræ quanta ſit eſca Lyræ.
Non reprobent latiæ, Paſtor quæ dixerit, Aures
Caſtus in hoc gracili cortice gaudet amor.

ECCLOGA SEXTA

qua introducuntur Tonellus & Pedralus, qui ambo inebriantur.

O FORTUNA mihi nimium rabioſa tapino,
O quæ ſola faves poltronibus atque ribaldis,
Qua cauſa tanti per te mihi dantur aſanni?
Cur mihi non ſtreppas animam de corpore tandem?
Nonne foret melius ſemel hunc sborrare fiatum,
Omnibus in giornis quam mille morire fiata? *Fiatus anima.*
Es fortuna quidem merda merdoſior omni. *Fiata vices.*
Et tamen à multis tu Zuccarus eſſe videris.
Quos tales utinam cagaſanguis amazet adeſſum
Namque ficaverunt ſperanzam firmiter omnem
In te, quæ tandem das, oyme corada malannum.
Indarnum ſtudui tibi pro ſervire gaioffæ,
Sed mihi voltaſti cervellum more Gazani,
Déque meo penitus privaſti ladra placero.

Pedralus.

Quid ſturbulentus facis hac Tonelle ſub umbra? *Scalvare amputare.*
Nunc ego rampatus longam ſcalvare pioppam,
Ut viridi poſſem foiamine paſcere Vaccas
Audivi lacero te ſuſpirare magono.
Deprecor ut quod habes voias buttare deforam
Tu ſcis non pocum ſtrictos nos eſſe parentos,
Scis quantum ſavius Villa ſum dictus in iſta,

Con-

Conſeium quapropter ego dabo forte galantum,
Per quem laſſabis doiam Tonelle da bandam,
Forſan & altorium quemquam donabo chiloium.

Chiloium bergamaſchiter pro hic.

Tonellus.

Nunc nunc penſabam quod me tentare venires,
Hinc fuge, perque tuum vadas Pedrale viazzum,
Ad corpus ſancti, quod blaſphemabo lupini,
Si pedrale loco te diſtollis ab iſto,
Non pluſquam cinquanta duos parebimus eſſe.

Iraſcitur Tonellus.

Pedralus.

Nonne tibi dico quam ſis Tonelle maruffus?
Scire tuos guaios modo quæro, daturus aiuttum,
Et vis ad primum mihi teſtam rumpere tractum?

Sumpſerat enim baſtonem.

Tonellus.

De guarda guarda, non magnus baſtat afannus
Qui mihi cantono milzam roſegavit ab omni,
Si non hic etiam me diſturbare veniret.
Expecta poltrone, volo tibi rumpere ſchenam.
Forſan pentibis mihi nunc veniſſe davantum.

Pedralus.

Vade pianinum rogo te mi care Tonelle,
Jam non ira viri ſtravacatur more ledami.
Num poverelle tuum patieris battere Barbam?

Cùm.

Tonellus.

Si tibi perdono, veniat mihi cancar adeſſum,
Quamvis deberem ſubtilem perdere bragam
Quam ſoleo tantum feſtivis ferre diebus.
Guarda vilane, volo nunc me sborare daverum.

Pedralus.

Horſu ne facias, es mattus? vade padimma,
Qui ſumus an neſcis? ſta retro dico Tonelle,
Mo ſagurate, tuum ſic vis tractare Pedrallum?
Neſcis quam cari ſotii ſumus atque parenti?
Sic tua de proprio caſcat mermoria ſcanno?
Sta retro ſi vis, non dixi, non ego feci
Tam grandem coſam per quam me battere debes.

Padimma proceſſa.
Mo, particula conveniens eloquio ruſticano.
Mermoria vilanice.

Tonellus.

Nonne tibi dixi de prima, vade Pedrale?
Aut quod deberes oculis te tollere noſtris?
Cerne meos vultus ſi vis cognoſcere doiam.

Vultus eſt animi index.

Pedralus.

Do compagne tibi perdon um, doque raſonem,
Te quia cognovi nimiam sburlaſſe gramezzam,
Deque tuo birlo mentem butaſſe ſtravoltam.

Birlo intelligentia.

Poſt

Poſt hæc excuſo ſi te furor illico brancat,
Namque tuum fratrem Bertol, patremque Maiopem
Cognovi pauca boriolos eſſere cauſa.
Ergo Tonelle meus, cordoium pone dacantum,
Atque tuum tanto de inflazine cava magonem.
Dicito cuncta mihi, tibi ſum Tonelle fidelis.
Ne meſchine velis tantum lagnare quod inquis?
Non parlas? de butta foras codeſella venenum,
Nil mage debilitat, vel noſtros incoquit artus
* Pectore ſub tacito quam mens agitata dolentis.
Corneus hac animam profudit ſorte Joannes.
Et licet hic Vermis tua rodat corda cativus,
Cuncta ſed ad carum compagnum dicere debes.
Qui mala cervelli penſiria Pacificagat.
Dummodo cuncta ſibi, nil ſervans, ſignificagat.

Eſſere, antiqui, pro eſſe dicebant.

Corneus Joannes.

Antiqui dicebant ſignificagare, & alia plurima pro ſignificare.

Tonellus.

Quid Pedrale modo mihi tantum rethoricagas?
Vin quod ego dicam tibi verum? pone culamen,
Unxiſti forſan muſum, vel forte bibiſti,
Et mihi, neſcio quo, vis predicare Prolecchо,
Nunquid ego potero ſine naſpo ſuolvere filum?
Si mihi ſorbotum vini fers, dando fiaſcum,
Cuncta, recunctabo, ſic vox ladinior exit.

Pone culamen pro ſede.

Prolecchо, prologo.

Ladinior, ideſt magis latina.

Pedralus.

Si tibi non baſtat vinum, quin? carpe Botazzum,
Pedrallus tuus eſt, Barilottus, & iſte Lorettus,
Sunt ad comandum cari mea cuncta Tonelli.

Tonellus.

Clo, clo, quam bonus eſt, refero tibi mille cotalas,
Dicere ſed quid ego tibi nunc Pedrale volebam?

Poſt potum in qua ſal poſitum fuerat paulatim ambo inebriantur.

Pedralus.

Do angonaia, tulit ſenſum fortaſſe barillus?
Eſt poca, crede mihi, quam ſuffers pena Tonelle.
* Gratta caput, capitis revocat gratatio mentem.

Tonellus.

Quos habeo drentum quantum bene noſco travaios.
Attamen ipſorum per adeſſum neſcio cauſas.
Cras dicam, poſtquam mangiavero quinq; meneſtras,
Sive faſolorum vel tres vel quinque ſcudellas.
An ſed ego tandem memoro Pedrale ſodalis;
O cancar, quantus habeo ſub pectore doias,
Non baſtat quod me tormentant, ſed codeſella
Jam quaſi sborravi medio de ventre fiatum,
Non tibi ſanglottos, tibi nec ſuſpiria dico,

Per adeſſum, Pro nunc.

Nam in alio loco ſenſumque faſolus aguzzat.

Sanglottos me-

Qui

Qui per iter colli vellent exire deforas ,
Sed quia ſunt troppi Braghæ ſorrantur ab imo ,
Et ſic efficiunt ſuſpiria ſæpe corezas ,
Attamen hanc noſtram poſtquam vis noſcere pœnam
Dicam. quæſo tuas diſtende parumper orecchias.
Credo ſcias Pedrale meus (ſi forte recordas)
Quod mea fomna ſuper cervellum lanteur habebat
Cujus ventronem tantus cruciabat afannus.
Quod non ſic sbraiat cum perdit Vacca vedellum
Ad corpus cigni finaliter illa morivit.

lius quam ſingultus.
Sorrare , exhalare.
Lanteur morbus eſt.

Pedralus.

Ayme Tonelle , quid eſt quod dici cancar adeſſum ?
Thomaſina tibi mancavit? buſcha del mi ,
Non ego , dico tibi verum Tonelle , ſciebam.
Da mihi perdonum , magnam tibi præſto raſonem ,
Nunquam penſaſſem quod te dolor iſte piaſſet ,
Cur non andaſti civitati torre Medechum ?
Hi faciunt noſtros tam ſæpe guarire Patronos.

Carmen ſophotonicon.

Tonellus.

Do cancar veniat Merdecchis atque cirottis.
Nam ladri fomnam , ſimul & mihi trenta doinas
Robbarunt , ſine quis melius Thomaſa guariſſet.
Ante ſuos tantos implaſtros , atque cirottos ,
Ipſa civabatur melius , meliuſque cagabat ,
De Pampardellis cum vino quinque meneſtras
Mangiabat poſt quas parlando ſtabat alegra.

Pedralus.

Cur pinſen ergo chiamaſti matte Medecchum ?

Tonellus.

Mo angonaia , fuit præ noſter Don Jacominus.
In cujus chieregam granduſſa naſcere poſſit.

Trocheus prò ſpondeo.

Pedralus.

O menchione , fidem preſtaſti Don Jacomino ?
An neſcis quoniam Moneſi fratreſque Pretique.
Nos omnes vellent Meſchinos ſæpe morire ,
Ut de candelis guadagnum fiat avancis?
Si Tonelle ſuas vis truffas noſcere , ſcolta.
Una ſuper coxam Bertoli venerat olim
Phiſtula , qua ſurſum calzas tirrare cedivit ,
Illico frater adeſt Polus , ſcis ? ille Romittus ,
Qui becchi portat barbam , venditque badilos ,
Cum quibus ad dominum Barberus nettat orecchias?

Moneſi, pro monachi, villanice.
Avancis ,ſuperfluis.
Cedivit , parum defuit.
Auriſcalpia intellige.

Tonellus.

An, ſcio. judeis impegnat ſæpe capuzzum ,

Atque

Braviarium ruſtice.
Atque Braviarum domenticat intra Tavernas,
Pedralus.
Eſt, eſt, tu noſcis, ſed quid contare volebam?
Tonellus.
Padronus infirmitas.
Dicebas quod panza tibi dolet, atque padronus,
Mangiaſti nimium, Lenta Pedrale corezam.
Pedralus.
Deſcriptio petezantis.
Neſcio ſi potero lentare, tuf, altera, tuf tof,
Tonellus.
Non gianduſſa ajo, ſic te mollare corezam,
Operatio vini quod modo biberat.
Dico centuram qua cingeris, ô cagalochium,
Guaſtatur tempus, ne forte bagnemur eamus,
Pedralus.
Imbriagatus eris Tonelle, nimiſque bibiſti.
Ecce ſtat ad mediam gambam ſol altus, & inquis
Guaſtatur tempus ne forte bagnemur eamus?
Sed narrare unam volo nunc Tonelle cotalam,
Panzonicam fabulam.
Panzzonicam dicunt multi, multi quoque follam.
Tonellus.
Dic, ſed cur vadunt in circum prata paeſus?
En caſamenta volant, ſta ſaldus barba Pedrale,
Tuque volas, ſine me quo vadis? ſta cagaſanguis,
Cur tam cuncta volant? capris incago daverum.
Pedralus.
Es coctus plus quam crudus Tonelle ſodalis,
Ac ego non liber ſum totus, cerno ſerenum,
Paulatim cælum fumanis undique tegi,
Sta Tonelle ſuſum, quod caſcas, ſurge gaiardæ
Huic te branca palo manibus da brachia circum
Hic innuit poeta non unum ſolum inſanire, ſed mille.
Heu quia non unum video, ſed mille Tonellos.
Tonellus.
Ac ego non unum cerno, ſed mille Pedralos.
O quantæ pegoræ paſcendo per aera vadunt,
Turchinamque ſuo portant in tergore lanam,
Pedralus.
Nil dubita Tonelle, palum ne deſere, donec
Hæc mala tranſcendant digeſto tempora vino
I, exclamatio mantuana.
I, quantas video cornacchias atque civettas,
Tonellus.
Non ſunt cornacchiæ non ſunt Pedrale civettæ,
Sed quem taccatum fers in galone botazzum,
Implevit teſtam vino, ſenſumque chimeris.
Ecce lacum pajæ video, nodabimus ambo.
Diſueſtire libet, ſum nudus, tolle camiſam,

Te

Te quoque fac nudum Pedrale, lacumque per hunc (na.

Na verbum.

Pedralus.

Ecce nato, ſed freſca nihil mihi paia videtur,
Atque cavant nobis oculorum lumina buſchæ.

Tonellus.

Me miſerum, Pedrale juva, meſchinus anegor,
In gambam venit granſus, da cancar aiuttum.

Granſus, contractio nervi, qui ſæpe fit natando.

Pedralus.

Quomodo ſuccurram? quin? rurſum tolle fiaſcum.

Tonellus.

Da cito, ne induſia, morior cito præbe botazzum
En bibo, tuque bibas, ſcampavi grande periclum,
Sic morzare focum focus alter ſæpe probatur.
Namque ſerenantur cœli, ſtat fixaque tellus,
Sum Tonellus ego, tuque es Pedrale Pedralus.
Quæque ſuo primo res eſt tornata paeſo,
Thomaſina tamen mancat mihi ſola quid ayme
Sperandum eſt dum noſtra ſubeſt huic vita biformi
Fortunæ? *Ped.* Mors ſola, quod ergo quieſce,
Nam mortalis erat quam luges femina, Dormi.

Finit Eccloga ſexta de ebrietate.

ECCLOGA SEPTIMA,

Idem

PEDRALUS, TONELLUS, GELMINA, & BIGOLINUS.

Pedralus.

O TONELLE, leva ſurſum dormivimus horas
QUATTUOR, aſt oculos ſomno quoque geſto gravatos.
QUAM vivat in primis poſtquam dormire calamus
Seu ter ſive quater pance diſtendere pellem.

Calamus.
Ceſſamus.

Tonellus.

Si faciunt Aſini poltrones, non tamen illos
Dico quadrigambes portantes tergora ſommas,
Aſt Aſinos quos villa facit Bardella bigambes.
Sed quam velle mihi peradeſſum dicere follam
Cæpiſti, quando volitare per aera grillos
Vi-

Bardella eſt apud Padum.
Bigambes duas gambas habentes.

Digitized by

Proverbium, cum quis vacillando loquitur & confuſe.

Vidimus & ſtantes circum girare paeſos,
Incipe, non ultra e ſcala in cantiribus ibis.

Pedralus.

Res boſiardi quidem eſt Tonelle daverum,
Quam recitabo, tamen quid me donabis ob iſta?

Tonellus.

Garillos, enuclea, maculantia manus.

Ne dubita codeſella, nucum tibi trenta garillos
Servo, quos feci, ni credas, reſpice nigras
Ecce manus, hæc dona tuæ ſint apta fadighæ
Si tamen his forſan tracto de more putini,
Quem nux contentat, ſeu pomum, ſive cereſa,
Eſt medaia mihi de fino facta piumbo,

Sic dicens accipiebat eam extra burſam. Loretum ruſtice dixit.

In qua ſculpta (viden?) ſtat ſancta Maria Loreti.
Hanc Pedrale tuo poteris taccare capello,
Sub qua comparet vel flos, vel penna caponis.

Pedralus.

Sum contentus, ego pulchram narrabo cotalam,

Narrat.

Tempus erat quando nos major freddus agiazzat,

Boraſo, borea.

Duraque ſub vento ſchiappatur terra Boraſo,
Celſa convertatur nivibus Montagna bianchis,

Candelæ glaciei.

Invidriantur agri candelæ ad culmina pendent,
Paupertas nullo ſe ſtringit tecta gabano,
Nec ſcaldare poteſt per buccam rancida furnum.

Proverbium.

Supra pulmuzzos manuum dum ſæpe ſbadacchiat
Has magis infreddat, quia fert in corpore giazzam.
Tunc ego (ſic nobis eſt ſemper uſanza vilanis)
Pergere decreram ſolus ſolettus ad Urbem,
Patronóque meo porcellum ducere graſſum.
Protinus ex calcis pedibus (nam dura per arva,

Gaſones, glebas ſolidatas.

Vel per gaſones potuiſſem frangere ſcarpas)
Ire comenzavi porcum ſtimulando goiolo.

Giolus eſt ſtimulus bubulci

Ipſius ad gambæ calcagnum corda tacatur,
Quæ ſua ſit varias per ſtradas æqua guidatrix.
Non rectos unquam ſenteros ille tenebat,
Nunc partem dextram brancabat, nuncve ſiniſtram;
Sed mea me clamat Gelmina, *Gel.* Pedrale quid? o la.

Pedralus

Venio: dicit alte reſpondendo Gelminæ, reliqua dicit contra Tonellum.

Sentiſti? venio. quid poſcat vado videre,
Jamque retornabo tibi nunc recitare facendam.

Tonellus.

Vade cito, pergam fra tantum vertere capras.
Quas Benvegnuti video diſperdere vignas.

Sic dicens recedit, & ſuo Arieti convicia dicit.

Quid becchone facis? veniat tibi morbus in occhis
Ad corpus lanchi ſi virdum branco tracagnum,

For-

Forſan in alterius campos non ſtare docebo,
Quid crodare zoſum poſſint tibi cornua, vien qui.
Cui dico? torna, veniant tibi phiſtola, ſed quid,
Sed quidnam video? pegorarum cerno ſtravoltum,
Tu ſolus Bigoline jacens ſtravacatus in umbram.
Caſtroni ſimilis teneras cum maſtigat herbas,
Quas phantaſias animo ſubvolvis adeſſum?
Nonne ſoles faciem mihi promere ſemper alegram?

Hic alium paſtorem nomine Bigolinum reperit.

Bigolinus.

Deh Tonelle, precor noli me rumpere teſtam,
Si meus eſſe cupis carus compagnus ut ante,
Vade viam, curaque tuas ſequitare capellas.

Tonellus.

Dextrius o Bigoline parum, quæ verba diavol.
Nunc baias? ſic me vis primo pellere tractu?
Scire tuas doias cupio, dabo forſan aiuttum.

Bigolinus.

Quem macarone dabis, vel quem dare credis aiuttum?
Qui non ſufficeres mihi diſcalzare ſtivallos,
Credis ſtulte tamen me conſoiare parolis.

Tonellus.

Si non ſufficerem te diſcalzare ſtivallos,
Forſan ſufficiens eſſem ſtrepare budellas.
Quid manigolde unquam mecum bravare putabis?
Scis modo quid cercas: tamen hanc depono daban-
(dam.

Sic Virgilius, Quos ego, ſed motos præſtat componere fluctus.

Bigolinus.

Si Tonelle tuum velles ſeguitare caminum
Inter nos talis non orta bataia fuiſſet.

Tonellus.

Quis dedit impazzum? duo ſunt tibi brachia longe.
Sed ſcio quid quæris quantum bene ſonzia Boſchi,
Ungeret una tibi ſpallas aſinique ſchenazzam.
Tanta tuo fugeret forſan de ventre matana.

Sonzia graſſa, ideſt lignum. Matana ſtultitia.

Bigolinus.

O Tonelle, niſi guardas quod dicis, amici
Non erimus, taceas facieſque tacendo bonopram.

Tonellus.

Tu prius in coleram ſaltas, debeſque tacere.
Guarda iſtam fraſcam quæ magna ſuperbia chiappat
Namque ſuus pater eſt villa camparus in iſta,
Elatam portat criſtam, becchumque levatum,
Ut gallina ſolet ſi groſſum fecerit ovum.

Bigolinus.

Tu mihi non unum feciſti, at mille quot annis

Deſpectus, quos iam non ſopportare licebit.

Tonellus.

Scilicet indignantis, & ironicè.

Scilicet andamus vignas taiare novellas,
Ut de nocte meas taiaſti mulle piantas,
Galliniſque meum galliſque polare vodaſti,
Sed doleo cagnam non tunc habuiſſe belinam;
Quæ tibi feciſſet garlettos linquere dretum.

Bigolinus.

Irridet. Grande biſognum, ut triſte lupus.

Me robaſſe tuas gallinas? deh codeſella
Non tres pollaſtros tua conjunx nutrit in anno,
Et iactans plenum te dicis habere polarum?
Nempe tuis habeo de gallis grande biſognum.
Sed quis neſciret te barba cataſſe Gianolum,
Quod ſtabas quandam naſcoſus retro pioppam,
Ut ſibi vix natum poſſes robbare caprettum?
Ille cativellus fingens dormire ſub ulmo,
Dum baſcolabant ſpinoſa per arva capellæ
Te non penſantem ſummiſſa luce videbat.
Et dum calcagnis cercabas ire legieris.
Atque capretinum velles griffare propinquum;
In pede ſaltavit ſumpto baſtone debottum,
Teque bonis ſtringhis fecit deponere prædam.

Tonellus.

O quales dicit baianas iſte boſardus
Dicere præſumis me baſtonaſſe Gianolum?

Bigolinus.

Hoc ſcio, ſed melius tua ſcit quæ ſchena provavit;
Indiciumque huius rei monſtratur adeſſum,
Namque piantonem ſcorzaſti tergore virdum.

Tonellus.

Deh facies benum tales non dicere coſas.
Nam cum cervello rupto fors ibis a caſam.
Non ego ſpoiavi media de nocte picatum,
Quod tu feciſti, cui manſit ſola camiſa.

Bigolinus.

Ergo ſi piccant ladros, piccaberis ipſe
Teque (meum iuxta morem) ſpoiabo ladrazzum,
Et promitto tibi nec ſolam linquere bragam.

Tonellus.

Fac ſennum matti; taceas Bigoline nec ultra.
Me ſtizzare velis, ne te cagaſanguis acoiat.

Bigolinus.

Iſte, id eſt, cagaſangnis.

Iſte tibi veniat, poſſiſque cagare budellas.

Tonellus.

Non plus ſupporto, ſumme hoc aſpetta ribalde.
Quo fugis? hoc aliud cum ſpallis carpe garofol.

Percutit eum.

Bigolinus.

Heu heu, non talem tibi parco ribalde zucadam
Hoc etiam tuus eſt? an an, ſta ſalde, quod inquis?
Non facio ſtimmam de te poltrone cereſam.

Ipſe repercutit.

Tonellus.

Non facies ſtimmam? talem me ferre pugnadam?
Certe non patiar, ſi poſſum ſupra ganaſſam
Hanc dare tartufolam guarda, tuus hic, tuus iſte.

Stant ambo cum præparatis pugnis.

Bigolinus.

Quid bravare putas? heus caſco, parce Tonelle
Heu heu, ne facias, oyme oyme, deſine quæſo,
O mea teſta, meæ ſpallæ, mea ſchena, maſcellæ;

Dum Bigolinus reſtituere parat, cadit.

Tonellus.

An, an, calarunt zanzæ; anchora ſuperbis?
Aſt etiam tu vis repetare? quid eſſere credis?
Es nec dum ſacius? volo te tractare da ſennum.

Tonellus ſtando equeſter eum percutit.

Bigolinus.

Me Tonelle ſinas horſu dolor heu nimis aſper,
Heu quia me ſtriccat, quis nam mihi præbet aiuttum?

Bigolinus ſuper venire ſtudet. Teſticulos more villaneſco ſtricabat.

Pedralus.

O Gelmina, audis? clamorem ſentio magnum;

Gelmina.

Nuper ego ſenſi multis combattere verbis,
Curre cito ſi quam retrovas ſpartire baruffam.

Pedralus, & Gelmina audierant.

Pedralus.

Curro, præbe meum ſpontonem, do codeſella.

Bigolinus.

Me Tonelle ſinas, non, non, volo perdere vitam,

Tonellus.

Non, Bigoline vitam cepiſti, me oyme ſuperchias;

Bigolinus.

Sta ladrone, ſuper veni volo reddere pugnos.

Pedralus à longe vidit eos, & currendo dicit do codeſella, dumque Tonellus voluit retro aſpicere, Bigolinus ſuper venit.

Tonellus.

Te bene guardabis, quid vis? meus oime galonus.

Bigolinus.

Expecta donec pedibus tibi panza ſoletur.

Tonellus.

Giap giap, heu quales facis allentare corezas.
Parco tibi Bigoline, mihi quoque parcere debes.
Heu mea panza dolet, ſloſ ſloſ, ego creppo daverum.

Bigolinus.

Imboccabat eum. Aium mangiaſti, tuus en ventronus amorbat.
Hunc padire tibi faciam, ſed brutte ribalde
Oybo cagas merdam faciam mangiare, biaſſa,
Summe tuam fezzam, mangia, non eſt bona? mangia.
Tonellus. Oybo, nimis puzzat, glo, glo, meſchinus an ego,
Non Bigoline bona eſt, prius illam quæſo biaſſa;
Pedralus. Quid facitis pinſen? laſſa Bigoline Tonellum.
Tonellus. Heu quia ſum mortus, mi, mi Pedrale ſodalis,
Da precor altorium, cernis quod me male tractat.
Bigolinus. Non Pedrale tibi feci unquam diſplicimentum,
Neſcis quam peius hic me tractavit adeſſum,
Pedralus. Ne facias Bigoline, leva ſurſum, leva dico.

Bigolinus.

Fac mihi promittat me non offendere quando
Laxatus fuerit, vis hoc promittere parla.

Pedralus.

Is bene promittet, non ſis Tonelle ſodalis?

Tonellus.

O Pedrale, nimis fuit hæc iniuria grandis
Attamen iſta tuum ponatur propter amorem.

Pedralus.

Surgite paſtores, veſtras iam tangite dextras,
Tu Tonelle manens laſcivas paſce capellas.
Tu Bigoline caſam redeas. injuria nulla eſt.
Et iam Phœbeus radius diſtollitur orbi.

Explicit Zanitonella Merlini Cocaij.

PROOEMIUM
MERLINI COCAII
Super Phantaſiam ſuam.

Es tam grande quidem mi phantaſia volumen,
Ut qui cuncta leget carmina, Neſtor erit.
An breve debueras complectens omnia condi
Baldus magnanimus. Cum ſtent aſtra tuo, Stix, Mare, Terra, ſinu?
Cingar callidus. Sic Tirrena meæ capere Lacus æquora Mantus,
Falchettus li- Sic leve materiam totius artis opus.

Non

Non tibi magnanimi deerit ſolertia Baldi,
Non tibi Cingaricæ maximus artis honor.
Non tibi ſemicanis Falchetti libera virtus,
Non tibi Fracaſſus corpore mente Gigas.
Non tibi Moſchini ſuavis natura modeſti,
Atque Leonardi forma pudorque mei.
Non tibi Vinmazzi mens cœlo affixa biformis,
Non Hircaniaci mens generoſa viri.
Non tibi ſucceſſor Leonardi forma Rubini.
Non tibi Giuberti muſica diva bovi.
Non terebrata deo Philothei menſque decorque
Non tibi Malfatti mens bona, ſorſque mala.
Non tibi philoſophi Malaſpinæ ſenſus acuti,
Non gula Boccalli, mellifluæque ſales.
Non tibi Guido pater Baldi ſpeculator olympi,
Non tibi Seraffi pectora docta Magi.
Non tibi nobilitas Lironis & Hippolis alta,
Vitaque Merlini ſemidicata tibi.
Non Cingarinus, Marcellinuſque propago
Baldi, non tota hæc ſtirps generoſa deeſt.
In te Gaioffi regis turpiſſima mors eſt,
In te quas pœnas trux Muſelina dedit.
In te Culforeæ legitur deſtructio ſectæ,
In te quod generant Guelſque Gibelque malum.
In te militiæ furor, aſtus, tela, moduſque
In te ventorum nomina, viſque Maris.
In te cognitio diverſi arcana metalli,
In te totius ſphærica forma poli.
In te coſmographi, magique ſcientia normæ,
In te quam placeat Muſica diva Iovi.
In te ſub terræ Plutonis regia centro,
Non brevis hoc tantum pagina ferret onus,
Vade liber, veniamque pete ſi offendimus ullum,
Vel ſi detectus forte poeta fuit.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum in Macaronicen primam phantaſiæ Merlini Cocaij poetæ Mantuani.

Magnanimi primum Baldi cantatur origo,
Cuius de Francæ ſemine razza fuit.
Guido ſuus pater eſt, Regis primarus in aula.

beralis. Fracaſſus gigas. Moſchinus affabilis. Leonardus virgo. Vinmazzus centaurus. Hircanus generoſus. Rubinus pulcher. Giubertus muſicus. Philotheus divus. Malfattus infortunatus. Malaſpina philoſophus. Boccalus facetus. Guido ſanctus. Seraffus magus. Liro nobilis. Hippol. Merlinus in adoleſcentia ſua macaronicus. Cingarinus. Marcellinus. Gaioffus Rex. Muſelina. Culfora. Guelf. Gibel. Militia. Mare. Alchimia. Aſtronomia. Coſmographia. Magica. Muſica. Infernus.

Fronte gravis, validus corpore, mente probus.
Baldovina bruſat Guidonis propter amorem
  Unica Franceſi filia Regis erat.
Maxima pro Regis iuſſu tum gioſtra paratur,
  Cuius Guidoni fit data palma duci.
Poſt gioſtræ precium fiunt convivia, dancæ,
  Non Baldovinam pungere ceſſat Amor.
Nocte viam fugiunt ambo, monteſque trapaſſant,
  Et veniunt liquidis urbs ubi nodat aquis.
Mantua clamatur, quam nunc Gonzaga Fedrigus
  Suſtinet, huic proprius Villa cipada ſedet.
Naſcitur hic Baldus, quem Baldovina relinquit.
  Parturiens nam, dum parturit obmoritur.

MER-

MERLINI COCAII
POETÆ MANTUANI
MACARONICE PRIMA.

Phantaſiæ proponit.

PHANTASIA mihi quædam phantaſtica venit,
HISTORIAM Baldi groſſis cantare camænis.
ALTISONAM cuius famam nomenque gaiardum
Terra tremit, Baratrumque metu ſe cagat adoſſum.
Invocat.
At prius altorium veſtrum chiamare biſognat,
O Macaroneam muſæ quæ funditis artem.
Num paſſare Maris poterit mea gundola ſcoios,
Ni recomandatam veſter ſoccorſus habebit?

Cagat adoſſum ideſt timet, nam pro timore provocatur cagarola.

Gundola, bar-	Iam nec Melpomene, Clio, nec magna Thalia,
chula.	Nec Phœbus grattando lyram mihi carmina dictent,
Berta.	Qui tantos olim doctos fecêre poëtas.
Goſa.	Verum cara mihi faveat ſolummodo Berta,
Togna.	Goſaque Togna ſimul, Maſelina, Pedrala, Comina
Maſelina.	Veridicæ Muſæ ſunt hæ, doctæque ſorellæ
Pedrala.	Quarum non multis habitatio nota poëtis
Comina.	Clauditur in quodam terræ cantone remoto.
Muſarum ha-	Illic ad nebulas montagnæ culmen inalzant,
bitatio.	Quas ſmiſurato ſi tu componis Olympo,
Olympus.	Collinam potius quam montem credis Olympum.
	Nec ſint de petris factæ ſcopuliſque, putato,
Aetna.	Nec ſimiles Ætnæ vomitent ad ſidera flammas,
Iſtria.	Nec mittat marmor ceu tellus iſta biancum,
Bergomat.	Nec Bergomenſes aptæ ſint reddere molas,
Mola, & Moli-	Quas pirlare vides circum maſinante molino,
nus differunt in	Nec ferrum Breſſana velut montagna, miniſtrent,
ſillaba prima,	Verum de tenero duroque probavimus illas
ut lucem & lu-	Formaio factas, & Sole calente colantes.
cernam.	Ad fundum quarum ſunt brodi flumina graſſi,
Brixia.	Undezzatque Lacus nivea pro lacte biancus,
Calente colan-	Quem ſulcant ſemper Barchettæ mille nodantes,
tes figura bi-	Nam piſcatores ibi grandia retia buttant,
ſchiciten.	Piſcantes gnoccos, tortellos, atque fritellas.
Non habet pri-	Res obſcura tamen quando Lacus iſte procellis,
mam ad placi-	Turbatur, vaſtiſque petit cum fluctibus aſtra.
tum.	Non equidem tantum facis ò Benace travaium,
Tortelli gracè.	Quando repentina te ventus Sover achiappat
Caſoncelli lati-	Tempeſtate, fremens circum caſamenta Catulli,
nè.	Omnia de freſco ſunt littora facta botiro,
Ranol hebraicè,	Supra quæ buliunt ſemper Caldaria centum,
Benacus.	Plena Caſoncellis, macaronibus, atque foiadis.
Sirmio.	Stant ipſæ Muſæ ſuper altum montis acumen,
Catullus.	Formaium gratulis durum retridando foratis.
Sover.	Altera ſollicitat digitis componere gnoccos,
Foiada eſt pico-	Qui per formaium rigolantes forte tridatum,
linior laſagna.	Deventant groſſi tanquam groſſiſſima butta.
	O quantum largas biſognat habere ganaſſas,
	Si quis vult tanto ventronem paſcere gnocco.
	Altera præterea paſtam ſquarzando, lavezzum,
	Implet laſagnis graſſo ſcolante botiro.
Brontolat, bu-	Altera dum nimio caldarus brontolat igne,
liendo ſtrepit.	Trat retro ſtizzos preſtum ſopiando de dentrum.
Stizzos i. torres	Sæpe foco nimio ſaltat brodus extra pignattam.

Una

Una probat ſorbens utrum bene broda ſalatur.
Una focum ſtizzat ſtimulans cum mantice fiammas
Tandem quæque ſuam tendit compire meneſtram.
Cernis qua propter centum fumare caminos,
A centum buliunt çaldaria fixa cadenis,
Ergo macaronicas illic acatavimus artes,
Et me groſſiloquum Vatem ſtatuere ſorores.
Miſterum facit hinc noſtrum clamemus aiuttum,
Ac mea pinguiferis panza eſt implenda laſagnis.

Dedentrum adverbium eſt, ſicut de foras, dacantum, da banda, dapreſſum.

Narrat, & Berta ſic incipit.

Eſt locus in Franza montagnæ ſiccus in alto
Culmine, quem capræ celeres appena ſalirent.
Hunc Montalbanum Franceſa brigata dimandat.
Non urbs, nec villa eſt, verum fortiſſima Rocca,
Quæ ſaxo vivo tribus eſt obcincta murais,
Non bombardarum ſtimmans batimenta lupinum
Quam famoſus homo quondam ferus ille Rinaldus
(Si cantant verum Turpini ſcripta) tenebat.
Et ſeptem centos proprio ſub iure ladrones
Banditos habuit, tres fratres atque ſorellam.
Ipſius à razza poſt longum tempus, & annos.
Exiit armipotens vir magnus nomine Guido,
Maturus, placidus, ſapiens, generoſus, et armis
Deditus, & regi Francorum gratior alteris,
Mæcenaſque alter claros erat intra barones.
Pro cuius nimia forma, nimioque vigore
Unica capta fuit Franceſi filia Regis,
Quam Baldovinam proprio rex ore vocarat.
Hæc erat in toto formoſior orbe puellis
Unica nata patris, patriæ Regina futura,
Quam non mortali credebant ſtirpe creatam,
Sed magis angelicam jurabant eſſe figuram.
Altera Pallas erat ſenſu, Venus altera vultu,
Cui formæ ſummam laudem, iungebat honeſtas.
Ingenioſa, gravis, frontis mentiſque pudica,
Relligioſa magis quam ſecli tradita pompis.
Sed tamen arcta fuit tanto Guidonis amore,
Quod nunquam potuit quicquam reperire quietis.
Aſt erat ignarus tam ſævi Guido furoris.

Appena pro vix aliquando ſubtracto. p. abbreviatur.

Montalbanus.

Rinaldus.

Razza proprie eſt equorum hic pro ſtirpe ponitur.

Unde godianus poeta villami ſemper perfida razza fuit.

Mæcenas.

Innamoratio Guidonis, & Baldovinæ.

Ordo gioſtræ.

Interea pulchram gioſtram, largumque bagordum
Rex iubet ordiri campagnam deſuper amplam
Fama per intornum volitat, gentemque remotam,
Aviſat, Scocios, Hirlandos, atque Britannos,

Bagordus, ut ait Quintilianus, eſt illa tumultuizatio, qua

ſi gioſtrando.

Angleſos, Normandos, Piccardoſque Baveros,

Pariſus ſcribitur & non Pariſii contra Grammaticos.

Quod ſtatuebatur pulcherrima gioſtra Pariſo.
Inter Franceſas hæc urbs eſt primior urbes.
Clara quidem ſtudio, ſed multum clarior armis.
Ergo quiſque cupit propriam monſtrare prodezzam,
Atque ſuper coxas poſitis lanzonibus ibant.
Calcabantque vias quibus itur ad arva Pariſi.
Omnibus ex bandis gentes equitare videntur,
Portantes varias diviſas atque libreas,

Quid differant diviſa & librea vide Solinum.

Mille marangones ſuper amplam lignapiazzam,
Tampellant, chiochant propter fabricare ſtecatum
Trabacolas ſtatuunt aptas ad cernere gioſtram.
Iam ſuper excelſas turres vexilla volazzant,
Milleque banderas ſuper alta cacumina prodant,
Inde pavaiones ficcato ſtipite drizzant.
Undique ſollicitant, contradas undique ſpazzant,
Undique tela parant, faciunt ferrare cavallos,
Morbezzant, ſaltant, cifolos ac timpana chiocant,
Pulſant campanas in campanilibus altis,
Nocte dieque fores urbis laxantur apertæ,

Gensdarma compoſitum eſt.

Per quas continuo gensdarmæ copia tranſit.
Tandem conveniunt omnes in tempore curto,
Tota Pariſinos habitat iam Franza per agros.
Tanta fuit nunquam (dicunt) ibi viſta brigata,

Viſta melius quam viſa. inde cavatum eſt, hæc viſta pro intuitu.

Obſtupuere omnes quod tanta canaia creetur,
Palazzos implent, ſtallas, pingueſque tavernas.
Ad menſas guazzant, ſquaquarant, faciuntque pelizzas
Monzoiamque gridant, martellant, arma parechiant
Expectant gioſtram quæ iam iam proxima fiet.

Squaquare pro bene vivere uſurpatur ab Epicuris.

Goſa.

Baldovina fui propter Guidonis amorem,
Principium gioſtræ, ceu gens hebrea Meſiam,
Optat út inſpiciat quantum bene conterat haſtas.
Hæc donzellarum multis ſeguitata catervis
Ac matronarum turmis, centumque Ducheſſis,

Corteſula, diminutivum corteſi.

Supra palencatum Corteſula ſcandidit altum.
Stratum ſpallerijs, cellonibus, atque tapetis,
Omnis in ipſius faciem ſe viſta piantat,
Ut nitidas inter ſtellas Diana coruſcat,
Inter formoſas ſic Baldovina puellas,
Per largam plateam vivaces torquet ocellos,
Si carum poſſet Guidonem cernere caſu,

Supra macaronice habet ulti-

Ecce venit groſſum montatus ſupra cavallum,
Mancus non paret fortezza patre Rinaldo.

Qua-

Quattuor ille facit nullo ſperone citatus
Deſtrerus balzos, tenuemque volutat arenam,
Poſtea de calcis duo paria laxat abire.

Cavalli pulchri deſcriptio.

Huic mantellus erat nigrior carbone galantus,
Parvaque teſta. breves agileſque movebat orecchias
Frontis & in medio faciebat ſtella decorem,
Frena biaſſabat, nareſque tenebat apertas.
Pectore moſtazzo, tangit ſe reddit in unum
Groppettum, ſoluſque viam galopando miſurat,
Goffiat, & curtos agitant ſua colla capillos,
Balzanus tribus eſt pedibus, cum pectore largo,
Ac inter gambas tenet arcto corpore caudam,
Spaventat, volgitque oculos hinc inde fogatos,
Semper & ad ſolam currit remanetque sbriatam,
Innaſpatque pedes naſo boffante priores.
Fornimenta nitent de rubro facta veluto,
Inter quæ radiant paſſetti mille dorati
Ex auro ſtaffæ, fibiæ morſuſque niteſcunt.
Baldovina furit percuſſa Cupidinis arcu,
Infelix oculos mentem quoque ficcat in illum.
Laudat honeſtatem vultus, laudatque fatezzam
Corporis, & tandem ſe ſponſam dedicat illi.
Guido levans oculos aliam pro cernere coſam,
Heu Baldovinam miſer improviſus adocchiat,
Atque repercuſſis oculis ab utroque volente.
Labitur in trapolam, ſuſpirat, bruſat & ardet.
Hinc abit, ad proprium remeant celerando palazzum
Smontat equum, Thalamumque intrat lectoque re-
Ac utraque mano ſibi ſteſſu pectora tundit. (cumbit
Voceque ſummiſſa querulabat talia ſecum.

Querela Guidonis.

Cæce puer, quem non infando conteris arcu?
Ah infelix Guido, puer hic te nudulus arcet,
Tu qui venturam ſperaſti vincere gioſtram,
(Proh pudor) a pucro confuſus vinceris orbo?
Ah cohibe flammas, cohibe miſer alma furorem.
Non tua progenies regali æquatur honori.
Heu, quænam facies rutilo me lumine cepit,
Heu quales in me miſerum iactavit ocellos.
Non hæc culpa mea eſt, at pulchræ culpa puellæ,
Debebat quoniam frontem removere ſerenam.
Hactenus obtuſas noſtro de corde ſagittas.
Extinctaſque faces Venus atque Cupido retraxit.

mam ad Platidum ſic erga, intra, inxta.

Mantellus pro pelle ab mareſcalchis uſurpatur, unde Homertus, Durat mantello dotata Cavalla bianco.

Innaſpat, circum lactat.

Trapola metaphoricè pro inganno.

Pulcher modus amantis dum loquitur, qui modo rationi modo amori paret.

Venus.
Cupido.

Nunc

Nunc tamen advertens quia nil ſua tela forabant
De pharetra mortis dardum lethale cavavit,

Hoc dardum, & hic dardus à Donato ponitur.

Cujus in hidrino ter acumen ſanguine tinxit,
Quod mox ſtuffatum Phlegetontis in amne profani
Ad cor deſcendit, portamque catavit apertam.
Si pro contraſto plantaſſet Juppiter illas

Gigantes.

Quas unam poſuit ſuper altram turba Gigantum
Montagnas, certo, video, ſudaſſet inane.

Maſelina.

Vanezzat, jactat, amantis more.

Talia dum ſecum vanezzat, Guido miſellus,
Incipit armorum ſonitus, clangorque tubarum,
Nam poſtquam gentes bandam pranſere per omnem
Imponuntur equis ſellæ, ſurſumque Barones
Armati ſaltant, quia grandis gioſtra comenzat.

Tararan, vox trombæ.

Trombette friſolant taratan, animantque gueretos
In ſtroppam nequeunt raſpantes ſtare cavalli.

Non eſt proprium equorum ſtrare corezas, ſed aſinorum.

Sbalanzant, hiniunt, laſſantque sborare corezas.
Pro tamburorum ſtrepitu, flatuque tubarum,
Vix homines poſſunt ſibi reſpondere loquentes.
Ecce ruunt poſitis in teſtam denique lancis.
Arzones primo centum vacuantur aſaltu.
Milibus aſtarum feriuntur ſidera pezzis,
Altiſonæ voces animantum pectora firmant
Rex delectatur ſpectaclum tale videndo,
Inter honorificos qui centum mille vaſallos
Supra triumphalem currum turgendo ſedebat.
Eſt ſibi de petris precioſis tota coperta
Veſtis, & in teſta claro diademate fulget.

Pedrala.

Guido jacet ſolus nimio ſuperatus amore,
Senſerat & pridem confuſa per aera gridos

Gridos per, g, ſcribitur. vide Tortelium.

Stat, velut inſanus: tenet hunc dubioſa voluntas.
Nunc vult ire ſibi convicia plurima dicens,
Nunc torpens animo meſchinulus ire refudat.
Dum ſic ambiguus plangorem fundit amarum,

Sinibaldus.

En Sinibaldus regis Secretarius intrat,
Guidonemque trovat lugentem more putini.

O là, vocantis eſt, habet primam indifferentem.

Quid facis, inquit, o la? quid fles? ô coſa novella
Guido, quid hos miſeros gemitus te fundere cogit
Me tibi Rex miſit, cur non gioſtrare caminas?
Omnes te clamant, optant, ſimul atque loquuntur,
Guido non venit, ſine quo nil gioſtra valebit.
Ergo velis nobis lachrimarum dicere cauſas,
Noſcis apud regem quantum diſponere poſſum,

Si

Si quid apud Regem cupis ergo quis alter amicus
Efficiet pro te meliorem nempe facendam?
Quamvis, deberes illi parlare tu ipſe
Qui te (ſic noſti) ſuper omnes ſemper amavit.
Guido ſuſpirans Sinibaldum guardat, & inquit:
O infelix ego, ſi Rex quod nunc ſentio ſciret.
Immo ſit ignarus ſolus Rex, turba ſit omnis
Conſcia tormenti quod amoris vulnere porto.
Sic dicens illi sborravit cuncta fideli.
Sed, Sinibaldus eum tantam ſtreppare ſtudebat
Extra freneſiam, nihil ad prodeſſe valebat,
Scribebatque ſuper glaciem ſub ſole calente;
Vel piſtabat aquam mortaro ſtultus in uno.
Guido velut demens, ô Baldovina, gridabat,
Neſcis quam crucior pro te, quam valde ſagittor.
Deh Sinibaldus ait, ne te, ne Guido trucida:
Stultus an es factus? quonam tua fama recedit?
Eſt ubi tanta tui ſapientia? ſenſus? honeſtas?
Eſt ubi temperies animi? Prudentia? Virtus
Hactenus egregium tibi nomen ſurgit in aſtra;
Visque decus tantum cum ſolo perdere nutu,
Ipſe gubernares totum ſagaciter orbem,
Et pateris quod te vilis Dongella gubernet?
O quam multa tuæ patriæ vergogna fietur.
Deſine Guido precor, propriæque revertere menti,
Dum nova plaga tumet ferro eſt taianda raſuris.
Ante oculos habeas horrenda bruſamina Troiæ,
Græcorum ſchieris tam sfrantumata remanſit,
Cernere quod medium potuiſſet nemo quadrellum
Anne Cavallazzus fuit hujus cauſa ruinæ,
In cujus Buſo Græci ventrone latebant?
Abſit; at unius [dicam] frons bella Bagaſſæ.
Incarognatus de qua pegorarius ille
Et dictus ſapiens tam bellam fecit alhora
Materiam, quod acerba ſui fuit ira paeſi.

Comina.

Poſtquam Guidoni, Sinibaldus talia dixit,
Alter amicus adeſt feſtinus, nomine Francus,
Quem quoque Rex mittit, videat cur ille moratur
Alter adeſt etiam, poſt quem venit alter & alter,
Sic quoque ſuccedunt, alii, qui, Rege jubente,
Ad gioſtram precibus Guidonem ducere sforzant,
Corteſus tantum Sinibaldus noſcit Amorem
Qui bene ſic fecit, quod Guido preſtiter arma

Tu ipſe, triſſillabatur hic.

Sborravit melius quam manifeſtavit.

Proverbium duplex.

Valde, adverbia in è macaronicè longa & brevia ſunt.

Pulchra exhortatio contra inſaniam Amoris.

Fietur, paſſivum habet fio contra Perſianum.

*

Deſtructio Trojæ, Paridis & Helenæ cauſâ.

Nemo nomen appellativum eſt: fuit & nomen proprium viri, qui diverſas exercitavit artes: Primo fuit sbirrus Nemo miſit in eum manus.

Arator fuit, nemo mittens manum ad aratrũ.

Sacriſta, nemo accendit lucernam

Angelus, nemo aſcendit in ce-

um. Index, nemo se condemnavit, Servus, nemo poteſt duobus dominis ſervire. Soraveſtis eſt genus indumenti militaris.

Veſtit, & ardentem sbalzavit ſupra cavallum.
Eſt ſibi sborrato ſoraveſtis picta Leone
Atque ſenem curvum geſtabat ſupra Cimerum
Qui baculo carmen monſtrabat tale notatum

Diſticon.

Tempore nil currit velocios, annus & hora,
Quid diſtant? Infans cum naſcitur ecce ſeneſcit.

Berta.

Tunc rapit immenſam viridi de robore lanzam,
Deſdegnatus Equi pungit ſperone fiancos,
Seque repreſentans ubi Lancæ mille teruntur,
Ad Baldovinam voltavit preſto viſaggium.
Qui magis abſorbens tacitas in corde faſellas
Stringit Equum, sbaramque furens ſaltando ſub intrat
Inde briam laxans, firmansque ad pectore lanzam,
Advolat, atque facit curſu tremolare terenum.
Ad primum fecit cælo monſtrare piantas.
Poſt hunc extraxit curvo de arzone ſecundum.
Tertius in terram poſuit caſcando culattas.
Quartus apud ſocios compellitur ire ſtravoltus.
Invidioſus erat quintus cimigavit & ipſe.
Sextus equeſter erat quem fecit Guido pedeſtrum.
Septimus en duro ſchenam ſabione piantat.
Octavus reperit ſe deſmontaſſe cavallum;
Sed nonus ſellam gambis vodavit apertis.
Sol ſtupuit quoniam decimi calcanea vidit.
Et ſic ſic omnes numeratim Guido ſcavalcat,
De Baldovina, dum gioſtrat, ſæpe recordat,
Hanc omni colpo ſummiſſa voce dimandat.
Rex habet ô quantum dubioſa mente ſtuporem,
Quisnam Guido eſſet neſcit, licet ipſe Leonem
Sbarratum ferat; ad Sinibaldum parlat, & inquit,
Dic mihi, ſcis qui ſit Cavalerius ille gajardus?
Reſpondet, prima eſt Franceſæ gloria gentis.
Qui veſtræ ſervit tam fida mente coronæ,
Rex ait, eſt Guido? quantum bene ſervat honorem
Francigenum, vetereſque patres de forcibus æquat,
Nil dubium palmam gioſtræ Paladinus habebit.

Adverbia in o ſunt ad placidum Macaronice.

Cimigavit, pro occidit, unde verſus.
Ad terram ſatius poterit Cimigare ſtravolsus Juppiter.

Paladinus Guererus. Heros, Baro. idem à Quintiliano reputantur.

Goſa

Baldovina ſuis damnis converſa locuta, eſt
Ni fallor, Guido eſt qui tam gajarditer obſtat,
Jamque trabucavit cunctos de arzone guereros.
O quam terribilis, quam fortis, nemo repugnat
Forcibus ipſius, cadit unuſquisque ſtravoltus.
Talia parlabat dum Baldovina puellis,

Ecce

Ecce repentinus Trombarum clangor orecchias
Percutit, hoc faciunt quia Gioſtræ terminat horam;
Reſtitit in medium ſoletus Guido ſtecati,
Victor erat, gioſtræque videt finiſſe Bagordum,
Nec tamen eſt victor, nimio ſed victus amore.
Rex huic contra venit magno ſquadrone ſeratus
Quem Guido cernens Corſero ſaltat ab alto,
Viſeramque levans ſtaffam tenus illico baſat.
Rex illum faciens iterum montare cavallum,
Ipſemet è digito pulchrum detraxit anellum;
In cujus fulvo carbunculus ennitet auro,
Guidonique dedit gioſtram qui vicerat omnem,
Ipſe manum tendens humili ſuſcepit honore,
Nec piger accipiens Regis dedit oſcula dextræ.
Tunc excelſa petunt magno comitante Triumpho
Atria, trombetis ſemper tararantibus ante.

Corſerus; Deſtrerus Palafrenus; ſunt cavalli nobiliores.

Tararare; trombezare.

Deſcriptio convivii.

Oceanum patrem Sol deſcendendo petebat;
Ponitur in puncto regalis cœna debottum.
Grande pignatarum murmur ſonat intra coquinam
Et faciunt ſguatari quicquid cocus annuit illis,
Alter figatos coctos tirat extra padellam,
Alter odorifero zeladiam gingere ſpargit,
Alter Anedrottos pingui brottamine guazzat;
Alter de ſpedo mira trahit arte faſanos,
Hic polaſtrorum caldarum ſpiccat ab igne,
Quos alter guſtat digitos lecando ſub ala.
Ipſe molam ſaxi circa menare frequentat;
Leva miniſterio dextra & intenta labori,
Manduleusque ſapor lapidis collatur ab ictu.
Ille trahit furno graſſa de carne guacettum,
Quem pevero ſpargit Venetum ſtriccando ſachettum
Interea menſas crudis coctisque ſalatis.
En caricant centum famuli, centumque Ragazzi.
Omnes medeſimum ſe veſtivere colorem,
Scilicet ex panno cuncti dobbantur azurro,
Perque coloratas albeſcunt lilia veſtes.
Talibus his armis quoniam Rex Francifer uſat
Circum ſtringantur ſcuderi more Todeſco:
Inchinos faciunt reverenti fronte galantos,
Semper habendo caput nudum, curvosque zenochios
Sed quia Francorum fuerat tunc Regis uſanza
Quod ſolus comedit, tamen ob Guidonis amorem
Non uſum facit, at menſæ loca prima petivit,

Cocus eſt major ſguataro.

Ginger gingeris

Guſtat pro tentat ſi cocti ſunt.

Pever & piper dicitur, Sachettum venetum, quia Venetiis venduntur.

Dobbantur, pro adobatur.

Inchinos, pro reverentia exteriori.

Inque

Inque caput Tabulæ fulvo radiabat in auro.
Ad dextram Regina manum veneranda ſedebat,
Contra quam Guido ſic Rege jubente recumbit.
Baldovina ſuum quæ condere neſcit amorem,

Apud ſervit accuſativo Apreſſum dativo.

Injuſſa extemplo Guidoni vadit apreſſum,
Et ſic ligna foco junxit meſchina puella.
Maxima tum ſequitur longo ordine turba Baronum,

Nota quod fames à poeta noſtro ponitur per ordinem præpoſterum, abbreviat ultimam, & producit primam, & eſt figura cori abatanica.

Quiſque menare cupit nimia pro fame ganaſſas,
Namque, labor gioſtræ fecit padire budellas.
Cuncta ſuper menſas portant hinc inde Ragazzi;
Ante Siniſcalci vadunt diverſa comandant,
Et ſcorozzati canibus dant calcibus urtas.
Trenta taiatores, non ceſſant rumpere carnes;
Diſmembrare ocha, pernices, atque capones,
Ex intraverſo pupiones mille taiantur,
Sed diſquartantur per longum mille faſani.
Furcinulas ficcant in cervellatibus, atque

Pupio, eſt parvus columbus, nomen fictitium, quia velut inquit Auſonius, cum pupio cantat conſonat ore pipi.

Smenuzzant illos gladio taliante frequenter.
Sæpe bonos robbant tamen hi taiando boconeſ;
Atque Caponorum pro ſe culamina ſervant.
Poſt mangiamentum Aleſſi, ſuccedit Aroſtus,
Cervatti, Lepores, & quicquid Caccia mittit.
Copia lonzarum, Porcorum graſſa, capretti,
Quaiotti, vel quos trapolarunt Rétia turdos.
His mandularum niveos junxere ſapores,

Capo & caponus Carmen truncum aliquando uſitatum à poeta.

Nec dapibus viridi mancavit Salſa colore,
Nec ſuccus citri, nec acerbi muſta Naranci,
Hæc ego dum memoro fluitat ſaliva per ora.
Præterea ex amito Tortæ venere bianco,
Tortæ de pomis, de farro, deque biſellis,

Biſellus, genus leguminis, quem Græci vocant Reviam vel Revionem.

Mox tortellorum varia de ſorte piatti,
Candidus occultat quos zuccarus, atque ſaporat.
Poſt epulas graſſas confectio plurima fertur.
Morſellada, Anices pignoles, marzaque panis,
Piſtacchia, nihil (ſcis cauſam:) congrua Gallis.
Cuncta Siniſcalchis menſas funduntur in amplas.
Apponunt phialas garbi, vinique claretti.
Quatuor accedunt cantores Rege jubente
Qui velut uſantur Franceſi, gutture pleno
Cantavere duos ſub gorghizando motettos,
Inde ſonatores piſarorum quinque valenti,

Friſolare, velocitate digitorum & lingua ſonare.

Trombonesque duo pariter friſolare comenzant.
Quos omnes cernis rubeas gonfiare ganaſſas,
Diſcurrunt digitis huc illuc pectore ſaldo,

Qui

Qui nunquam docti ſtoppando foramina fallant
Subſeguitant, Arpæ, Citharæ, dulceſque Leutti,
Arpicorda, Liræ, Violæ, buxæ quoque flauti,
Hoc Baldovinæ pro fomite pectus abraſat,
Scitque minus Guido cordis reperire quietis.
Non contentus Amor quod viſu iunxerat ambos,
Sed facit illorum danzando tangere palmas,
Namque comenzarunt Franceſo more Baletti,
Cum Baldovina Guido danzavit unhoram.
Non ibi mancarunt manuum ſtricatio, nutus,
Frigiditas cordis, ſuſpiria dupla, calores,
Victor amor centum pharetras exhauſit in illos
Denique ſupra venit groſſis Nox plena tenebris
Poſtquam ceſſarunt Balli Danzæque fugaces
Itur dormitum propter damatina levare,
Namque ſequente die rurſum gioſtrare paratur.

Exclamatio poetica.

Heu quia troppus amor ſavios ſtulteſcere cogit,
Artibus ipſius quis nam certando repugnat?
Ille valentus homo Cæſar ſibi ſubdidit orbem,
Aſt meretrix illum poltrona ſubegit amori.
Suppoſito Alcides humero qui cælica regna
Suſtinuit, variaſque habuit certamine palmas,
Fœmineas veſtes abiecta pelle Leonis
Induit, & manzzam poſuit, fuſumque piavit
Iuppiter in Taurum, cignum, ſe mutat, & aurum,
Quique Deus fuerat, patiebat Beſtia firi.
Pompeum truncare ſuum Cornelia vidit
In proprio amplexu, Ptolomei crimine falſi.
Hanibal en tantum qui fecit in urbe ſpaventum,
Luxuriæ cedens ſoldatos cædere ceſſit.
Livia te Octavi petulo ſcannavit ocello.
Marcus Fauſtinam ſcanfardan Antonius arſit.
Theſeus Hyppolitum bandivit crimine Phædræ.
Pyramus & Tisbe turparunt ſanguine moras.
David adulterii cauſa tradivit Uriam.
Quattuor atque decem annos ſervivit Iacob.
Fortem Sanſonem vilis fæmnella toſavit.
Iudith Holopherno caput obtruncavit honeſta.

Zetta.

En quoque Guido ſuum Regiſque refudat honorem,
Auſcultans teneræ qui blandimenta puellæ,
Hanc in connubium Sinibaldo teſte piavit.
Inde fugam rapiunt Caſtelli ponte calato,

Ballus & Balletus, ut frater & fratellus.
Unhoram, conſilio.
Sic dicimus todannum idest unum damnum.
Cæſar & Cleopatra.
Hercules filans.
Iuppiter in beſtiam firi pro fieri, ſincopaticè.
Pompeus, & Cornelia.
Ptolomeus proditor.
Hanibal in Pulia.
Octavianus & Livia.
Marc. Antonius & Fauſtina.
Theſeus & Phædra.
Pyramus & Tiſbe.
Trado tradidi & tradivi.
David, Urias, Iacob, & Rachel, Sanſon.
Guido, & Baldovina conjunguntur.

Poſt hæc dormitum Sinibaldus preſto ritornat.

Togna.

Aſt ubi ſol naſcens totum ſtenebraverat orbem,
Non Baldovinam cercantes undique trovant,
Quam menat Guido Franceſos extra paeſos.
Confeſtim Gioſtræ Dancæ ſotoſorra getantur,
Naſcitur in cunctis, mœſto pro Rege tumultus,
Qui nimio voluit ſemet ſcannare dolore.
Dicere non opus eſt quantum ſe rodit, & alto
Pectore ſuſpirat caram ammiſiſſe fiolam.
Guidonem vocat ingratum multumque codardum.
Quo fugiant neſcit, mandat per cuncta ſpiones,
Littora, ſed redeunt nullam portando novellam.

Maſelina.

Ergo infelices ſors conducebat amantes,
Notandum. Tranſcendunt alpes nulla ſtrachedine laſſi.
* Nullus namque labor dilectos laſſat amantes,
Italicos tandem veniunt habitare paeſos,
Sed male veſtiti ne quiſquam noſceret illos.
Ibat in auratis nunc Baldovina carettis,
Movet pathos. Inter Matronas centum, centumque puellas.
In quocunque die varios mutabat amictus.
At meſchina modo teneros per ſaxa pedinos
Frangit & in campis declinans ſepe repoſſat
Guido ſuper ſpallas ô quam ſoventer ad altas
Montagnas illam portabat propter amorem.
In Lombardiæ venerunt denique bandas,
Et corteſam urbem, quæ Mantua fertur, arrivant.
Non intrare tamen drentum voluere timentes,
Sed magnam retrovant villam quam non procul urbi
Nunc etiam populi Cipadam nomine dicunt.
Villanus quidam miſeros excepit amantes,
Colligit innumeras illis faciendo carezzas,
Guido ſtupet tunc corteſum inveniſſe vilanum.
Nam ſunt ſcorteſi cunctis, at maxime Gallis,
Baldovina gravis fœtu non tempore longo
Dum parit infantem nimio compreſſa dolore
In felixhe heu moritur, vitamque relinquit.
Quam coniunx Guido tam longo tempore flevit,
Quod pro tot lachrimis orbatus lumine manſit.
Ergo vocat natum proprio de nomine BALDUM.
Ut Baldovinæ nunquam ſit nomen ademptum.
Hic puer (horrendum fatu) naſcendo tenebat
Clavatos pugnos, oculoſque rotabat apertos,

Non quod tunc temporis eſſet corteſa, ſed foret regnante Gonzaga petole.

Cipada. Villa.

Baldovinæ mors.

Ortum Baldi de quo poeta noſter eſt cantaturus.

At sbigottiòat ſcura cum fronte comadres,
Plangere quem nuſquam viderunt more putini
Tunc audita fuit ſic vox è culmine lapſa.

Propheticum argumentum.

Naſcere parve puer, cui cœlum terramque fretumque
Ac elementa dabunt tot caſus, totque malannos.
Ne dubita, quoniam gaiarditer omnia vinces. *Rege pro rectore, namque præſes tantum fuit.*
In preſone diu ſtabis ſub rege Gaioffo,
Sub qua non unquam ſperabis cernere lucem.
Non tibi mancabunt aſtutæ Cingaris artes, *Ex nona Macaronice.*
Pro quibus exibis tenebroſum carceris antrum.
Sed non iſtud erit fortunæ munus iniquæ, *Ex decima.*
Namque valenter enim dum tecum Cingare ſolo
Urbs aſſaltabit ſtipantibus ætera lancis.
Cuncta fracaſſabis victorque ſcapabis ab urbe.
Non terræ ſat erit tantas ſuperaſſe fadigas,
Verum quam citius Pelagum tentare parabis.
Cinctus ab undoſis Montagnis nulla videbis *Ex duodecima.*
Aetera, ſed pluvias patiere, Tonitrua, ventos,
Fulmina, Corſaros, ac tandem mille diablos. *Ex quintadecima.*
Aſt ubi ſtraccatus ſalſis exibis ab undis,
Sæva tibi rapiet carum Muſelina Lonardum *Ex ſextadecima.*
Invenies patrem confectum tempore, quem tu
Et vivum puncto mortumque videbis eodem, *Ex decimaſeptima.*
Poſt cœlum, Terram, Pelagumque ſubibis Avernum, *Ex ultimis.*
Ac ita parvè puer venturus. naſcere fœlix.

Berta.

Hunc infantillum villano tradidit ergo,
Guido, iamque fugit ſolus ſterileſque petivit
Deſertos, vitam ſanctam patienter agebat.

Concluſio.

Sed mihi boccalus veniat, mea muſa ſiteſcit.
Denique iam primi claudatur ianua libri.

Explicit Macaronice Prima.

MAGISTRI ACQUARII
Argumentum in ſecundam Macaronicen.

Baldus, ubi moritur genitrix, genitorque recedit,
 Creſcit, quem mulier lacte vilana ducat,
Hunc natura docet villæ contemnere mores,
 Aſt in corteſa praticat Urbe puer.

Corpore gaiardus, ſenſu gravis, ore diſertus
  Efficitur, Baldum nil niſi fama canit.
Pluribus in ludis vincit puerilibus omnes,
  Unde per invidiam rixa comenza fuit.
Saxa volant, Baldus ſe tutat ab omnibus unus,
  Quo feriente puer ſeminecatur ibi.
Lanzalottus ei famulus vult perdere Baldum.
  Sed puer huic Baldus traiicit enſe bigol.
Nobilis Auguſtus robur puerile ſtupeſcit,
  Hunc legit, & doctum Martis in arte facit.
Denique vir factus Cælum terramque ſpaventat,
  Stat ſub imperio tota Cipada ſuo.
Tres ſecum magnos is ſemper habebat amicos
  Falchettus, Cingar, deinde Fracaſſus erat.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI

MACARONICE SECUNDA.

Pueritia Baldi.

BALDUS paulatim teneros ſurgebat in annos,
VILLANUMQUE ſibi patrem putat eſſe daſennum,
ATQUE ſuum verum natum putat eſſe fradellum,
Quos pariter veluti natos de ventre medemo
Mater alevabat, Villæque docebat uſanzam.
Altero erat maior Baldus quem nomine dicunt
Zambellum, pugnis hunc Baldus ſæpe domabat.
Padregnus Baldi Bertus Pannada vocatur.
Is merdolentas poſt Vaccas pergere Baldum
Sæpe comandabat, ſeu porcos, ſive cavallas,
Sed tales non vult Baldi natura facendas,

Daſennum veraciter.

Hic poeta frequentat nominare Baldum, ut magis imbuatur lector eo nomine.

Non it poſt Vaccas, at ſæpe caminat ad Urbem.
Ac ad Pannadæ diſpectum praticat illam,
In villam ſemper tornabat veſpere facto,
Portabatque caput fractum, gambaſque macatas

Uſanza pro uſus.

Namque cativellus puerorum ſicut uſanza eſt,
Sæpe bataiolas faciebat ſaxa tirando.
Nec penſes illum quod certans ultimus eſſet,
At ferus ante alios puerili voce gridabat,
Et centum lapides volta reparabat in una,
Sed Pannada videns quod non ſeguitare volebat
Coſtummos Villæ cartam compraverat illi,
Sive quadernellum ſupra quem diſceret, a, b,

Maſclina.

Ergo ſcolam Baldus lætanter pergere cœpit,
Inque tribus magnum profectum fecerat annis.
Iam quoſcumque libros velociter ipſe legebat,
Sed mox Orlandinaſare volumina cœpit,
Non vacat ultra deponentia diſcere verba,
Non ſpecies, numeros, non caſus, atque figuras.

Donati & Peroſi normulæ.

Non doctrinalis verſamina tradere menti.
Fecit de norma ſcartozzos mille Donati,

Salcicia, lucanicam.

Inque Perotinum Librum ſalcicia coxit
Orlandi ſolum, nec non fera bella Rinaldi

Volumina Turpini Archiepiſcopi Pariſienſis.

Agradant, animum faciebat talibus altum.
Legerat Anchroiam, Tribiſondam, geſta Daneſi,
Antonneque Bovum, mox tota Realea Francæ.
Innamoramentum Carlonis, & Aſpera montem,
Spagnam, Altobellum, Morgantis facta gigantis.

De auctore huius Leandra, vide in penultimam Macaronicen.

Millibus in ſquarcis laceravit nempe Leandram.
Nam liber apocriſus doctorum mente probatur.
Vidit ut Angelicam ſapiens Orlandus amavit,
At mox ut nudo pergebat corpore mattus,
Cui tulit Aſtolphus cerebrum de climate lunæ.

Appoſitio,

Vidit Mambrini mortem fera geſta Rinaldi,

Lunzaque lotti, diviſio, ſicut ſoptemque triones.

Meſchini proſam, falchonettique bataias,
Ardentis guerras Triſtani, Lanzaque lotti
Alter & apocriſus liber eſt Cavalerius Urſæ.

Mambriani triſillabum eſt hac figura ſæpe utitur poeta.

Inde bravarias Mambriani viderat omnes,
De quo tradiderat relegendo Volumine menti
Quaſdam fabellas, factam lignaminis ocham
Et quicquid fecit ſalſa cum carne, tribaldus.

De Orlandi pueritia lege Plutarcum.

Sed quater Orlandi puerilia tempora legit,
O quantum hæc eadem ſibi phantaſia placebat.
Maxime ſcarpavit Carlonis quando piatum.

Pe-

Pedrala.

Talibus in rebus multum ſtimulatur ad arma,
Sed tantum quod ſit picolinus corpore cædet.
Attamen armiculam ſemper galone tenebat,
Qua moleſinos faciebat ſæpe bravoſos,
Maior in exiguo regnabat corpore virtus.
Nunquam terribilis quid ſit ſcoriada provare
Namque pedagogis hic teſtam ſæpe bolabat.

Moleſinos, humiles intellige.

Bolabat ſignabat.

Comina.

Accidit una dies qua Mantua, tota, bagordat,
Prima dies menſis Maii, quo quiſque piantat
Per ſtradas ramos frondoſos nomine Mazzos.
Turba triumphalem ſequitur plebea Quadrigam,
Quam iuga bina bovum doratis cornibus, atque
Millibus ut fraſchis menant hinc inde per Urbem
Stat ſuper alta ſtrues de Boſco cæſa virenti,
Glans, ilex, Abies, laurus, Pyrus, Ulmus, Oliva
Mille tenent nevolas de paſta fila tacatas,
Quæ ludunt inter frondes, auraque moventur,
Sed qua ſumma Pyræ cervix erecta, Cupido
Cæcus & abſque braga ſtat fixus, & explicat arcum
Turba puellarum trezzas ornata coronis,
Ova gerit calatis Urbem cantando per omnem.
Baldus ineſt aliis, dum cantat & ipſe,
En arrivat ubi ſtant divi fana Lonardi,
Cuius apud templum puerilis ſquadra vacabat
Diverſis ludis, Dancis, variiſque bagordis.
Viderat hos Baldus, cupiens animoſiter omnes
Aſſaltare unus, ſoluſque fugare Catervam
Hic centum pueri ludebant ſupra piazzam
Pars ad borellas ficco ſerramine giocant,
Pars cum ſcanellis mittunt ad ſidera Ballam,
Pars Trocosfaciunt Cordella volvere circum,
Sed poſitis metis pars galzopando triſaltant
Baldus mantellum ſubito de corpore tollit,
Inque giubarello promptus ſaltare comenzat.
Principio ſimulat quod non adiungere poſſit.
Alterius ſignum, nec ſuſtinet in pede ſaltum,
Mox aliquantillum ſtringis galone molatis
Depoſuit bretam, cui frontem bindula cingit.
Ecce legiadrus adeſt tardos movet arte galoppos
Tam levis, ut nullam figat ſabione pedatam.
Inde pedem primum firmans aliumque recurvans
Tollitur agniculo ſimilis, repetitque ſecundum

Mos antiquorum Mantua.

Nevola de farina & croco compoſita.

Cupido.

Templum divi Lonardi.

Triſaltare, galzopando ſaltare.

Bindula, vitta.

Galoppus, eſt curſus qui ſaltis fitur.

Pulchra deſcriptio ſaltandi.

Fortius, at brevius ſaltum, terzumque paratis
Cum pedibus ſguizzat plantas æqualiter unit,
Quattuor & cubitos ſignacula prima ſoperchiat

Carpere gattam contraſtare proverbium eſt.

Ulterius nemo vult ſecum carpere gattam.
Sunt ibi diverſi, mirantes atque ſtupentes.
Quod tantam parvus deſtrezzam puttus haberet.

Puttus & Puer.

Mox invitatur ſi ad ballam ludere vellet

Scannus & ſcanellus ut ſupra frater & fradellus illum ſcanullum intellige quo percutitur balla.

Baldus ait volo, ſed quemquam præſtate ſcanellum,
Nec mora ſcamnus adeſt, fit pars, fit pactio, fitque
Larga piazza hominum contraſtamenta videntur,
Ingannare tamen Baldum ſtatuere bonettum.
Nam quidam reliquis giottonior inquit ad illum
Quum facio invitum facias quoque Balde revitum,
Baldus erat pauper tinxitque pudore maſellam.

Trentina eſt genus numi, quem Fureiſar rex ripa Trenti primus ſignavit.

Nec ſua trentinam marzam ſcharſella tenebat.
Sed tamen accepit foedus, quia vendere cappam
Iudeo ſtatuit ſive impegnare camiſam.
Ergo comenzavit primarus battere ballam
Extendit leva digitum, dextraque ſcanellum
Stringit, & incurvus paulo, gioccate, gridabat;
Poſtea ſuccurrens ſocio porgente piabat
In frontem ſcanni ballam, pariterque premebat,

Pirlat, girat, & rotat idem.

Illa magiſterio mandata ſub aere pirlat,
Baſſa tenet medium, nec in altis tollitur aſtris
Nec campinili (velut aiunt) mittitur inſtar.

Afrontat habet primam communem ut atlas.

Si contraſtantes (quamvis non ſæpe) retornant,
Illico Baldus eam venientem firmus afrontat.
Menſuratque oculo dum girat in aere balla.
Quam quoque miranda cum deſtritudine gioccat.
Ergo revidabat victor ſæpiſſime nummos,
Anteque quam Phœbus radios diſtolleret orbi,

Perderat pro perdiderat.

Lætus aquiſtavit ducatos quattuor, & ſex.
Impatiens quidam iuvenis de ſanguine claro,

Scanamus panzam,

Qui ludens partem maiorem perderat auri,
Sfodravit (propter Baldum ſcannare) fuſettum

Ingalamus collum.

Sed ſubiens illum per dextram Baldus aferrat,
Stilletum ſcarpans binos dedit atque bufettos.

Bufettos, ideſt alapas.

Hinc iacit ad terram quem calcibus undique piſtat.
Protinus hic centum pueri clauduntur in uno
Agmine, ſed Baldus propter ſchivare volutat
Mantellum brazzo, nam ſaxa volare comenzant.

Piantare animum eſt oſtinati.

In quandam ſeſe vadit retirando viettam.
Mox cantone pedes, animumque piantat in uno,
Illum non poſſunt diſcantonare valentem,

Im-

Imber ſaxorum cui vibrabatur adoſſum,
Extraque fundibulas crepitantia ſaxa ruebant,
Sed Baldus nunc huc nunc illuc ſaltat in altum,
Et lapides agili venientes corpore vitat,

Baldus puer certat in ſaxis.

Et centum petras volta reparabat in una.
Tres horas duravit eo certamine victor.
Quod communis erat ſtupor admirantibus illum.
Sed qui perdierat dinaros currit avantum.
Ac incagnatus Baldo vult rumpere teſtam.
Sta retro, Baldus ait, ſta retro, ſi tibi frontem
Rupero, dico tibi fuerit dapoſſa todannum.
Ille nec aſcoltat, nec currere ſotta rafinat,
Impatiens ergo Baldus non amplius illum
Admonet, immo rapit medium ſua dextra quadrel-(lum.
Cui boccam ſtomachi ſfronzanti murmure colſit.

Dapoſa, deinceps. Todannum pro tuum damnum & eſt colliſio indriotonicea.

Ille ſtramortitus caſcans in limina portæ
Cervellum fregit ſibi ſteſſo, creditur eſſe
Mortuus, unde omnes pueri fugiere defattum.
Baldus garlettos cernentibus illico monſtrat

Colligo colſi, & non collegi, contra Priſcianum.

Et per ſtradiculas centum fugiendo ſcapinat.
Et nihil indretum guardans it contra Cipadam.
Hic aderat pueri ſtropiati forte fameius,
Quem Lanzalottum reliqui dixere bravoſi.
Quem Lanzagnoccum melius dixiſſe putarem.

Qui fugit, monſtrat garletos, ideſt calcagnos.

Lanzzalottus.

Parenteſis prima.

Contra bravoſos

Hic erat ex illis (animoſos laudo guereros)
Qui ſemper ſpadas portant galone ficatas.
Et quum tempus adeſt quod oportet deſguainare,
Ac menare manus, calcagnis fortiter obſtant.
Geſtant bretonos longo tremolante pinazzo,
Millibus & ſtringhis illorum piga frapatur.
Quem ſemper portant ſuper ochium more bravantis.
Dextra ſuper manicum ſpadæ guantata repoſſat.
Leva tenet cappam velut eſt uſanza Spagnola
Introeunt iſti bravi quandoque tavernam,
Dum trincant, cœloque levant rebibendo caraffas,
Omnia ſfrantumant, ſpezzant, verbiſque menazzant.

Piga pro plica.

Hoc uſque in hodiernum diem ſervatur ideſt revolvere alam mantelli ſuper ſpallam ſiniſtram.

Hoſtibus atque ſuis iurant taiare colengum.
Si tamen incontrant illos, pro pignore ſignant
Cantonem, finguntque nihil vidiſſe poianæ.
Lanzalottus erat peior, mihi credite, cunctis.
Cuius ſi vultis ridere, audite figuram.

Collum & colengum ut ſupra ſcannus, & ſcanellus.

Poianæ, trepidi viles.

Forma lanzagnochi.

Huic erat oblongum nimis, atque diſutile corpus.

Sguanzerla & alphana ſunt

Tales alphanas, ſganzerlas ſive vocamus.
Teſta ſuper ſtrictas gobbas quoque piccola ſpallas
Figitur, & pivæ ſimilatur eundo Todeſchæ,
Aut excuſaſſet ſupra foſſata pedagnum,
Aut perticonem propter diſtendere filum.

Berta.

Hic ergo Baldum brando ſeguitabat aperto,
Piglia clamabat ladrettum, piglia forcam.
Prenditur à multis Baldus, ſed ſguizzat, & inſtar
Anguillæ muzzat, leporique ſimillimus uni,
Quem maſtinazzus curſu pigritante recalzat.
Cernebas aſinum proprie ſeguitare caprettum.
Atque bovem vecchium ſperantem prendere cervum
Sed mox egreſſus tam portas Urbis ad unum
Tractum baleſtræ ſtocchettum Baldus aferrat,
Et Lanzagnoccum expectat conſtanciter illic.
Nil metuit quamvis homo ſit, vultuque bravoſus.
Ille venit, Baldoque caput truncare parechiat.
Ergo codegonus puero borrivit adoſſum.
Ut Maſtinazzus ſolet aſſaltare cagnolum.
Baldus ad hiſtoriam Rotolandi mente recurrit:
Implicat in cappa levam, dextraque fuſettum
Corripit, & laxans trivilatam concite punctam
Per medium bigolum ferrum transfixit in alvo.
Ille ruinavit pedibus sbattendo terenum,
Ut ſcanata ſolet beccaro sbattere Vacca.
Sed vix ſtochettum Baldus de ventre cavarat,
Ecce ſuperiungit, quidam generoſus, & atrox
Aſpectu, prudens, Auguſtus nomine dictus.
Ipſe cavalcabat celerantibus ante ſtaferis.
Ergo videns Baldum ſic ſic animoſiterillum
Sforachiaſſe virum, ſtupuit famulique ſtupeſcunt
Ah mullazze, inquit quo curris? ſta giotarelle
Non ego te vidi? Preſto zaffate ladrettum.
(Nec tamen inquit eas propter piliare parollas
At ſolum tentando metum ſi Baldus habebat.)
Reſtitit impavido vultu, quid quæris, aiebat?
Lædere me patiar? ſi quis te occidere vellet
Dic Barro, ne feres? teſtam dabis ultro taiandam?
Hunc furfantonem (cui nullam credite noiam
Feci) non puduit tres me ſequitare mearos,
Ut mihi de ſpallis nudo caput enſe levaret.
Cur natura manus homini dat? corque pedeſque
En ego ſcampavi pedibus, nam pes datur iſta

animalia longas habentia ſchincas.

Pedagnus eſt trabes attingens de ripa ad ripam fluminis.

Muzzat: id eſt ſcappat, vel fugit.

Comparatio.

Codegonus quam libenter codegas mangiat ut etiam,

Laſagnonus qui libenter mangit laſagnas.

Macaronus qui comedit Macarones.

Vide plenius Aulum Gelium de nominibus derivatoris.

Baldus puer interficit virum.

Auguſtus.

Staffa, & ſtaferus, ut tignum & tigillus.

Sforachiare pro. sbudelare.

Zaffate prendite raptim.

Aiebat macaronice poſitum eſt.

Philoſophicum argumentum in pullulo.

Pro

Pro cauſa: poſtquam nil me feciſſe catavi,
Cor ſaldum feci, quia ſaldo corde periclum
Omne ſuperchiamus, Cordis manus inde miniſtra
Quid faciat? niſi ſi calice fortaſſe teneret,
Et nihil alterius quo ſe tutaret haberet.
Illico sbalancet calicem comitante patena,
Quam magis ut pugnis, ſaxis, baſtoneque debet,
Obſtupet Auguſtus magni reſponſa puelli,
Atque valenthominem ſubimaginat eſſe futurum.
Secretum facit ergo ſtatim ſepelire cadaver,
In groppamque jubet puerum ſaltare cavalli
Ut videat quænam dextrecia regnet in illo
Quem ve ferat (quando nil ſcontentetur) ad Urbem.
Principio timuit Baldus fortaſſe gabari,
At cernendo fidem digiti, nomenque Gibelli,
Continuo ſaltum ſpiccat de littore tundum,
Gropperamque ſuper gambis ſe plantat apertis.
Quo ſaltu Barro magis ardet amore Putini,
Quem tacite ſecum parlando, reducit ad urbem.
Ergo puer Baldus ſcrimandi quicquid in arte
Diſcitur, imparat nullam ſparando fadigam.
Armigerum puerum ſic ſic Auguſtus amabat,
Quod ſcrimare fuit deinceps tantummodo ſecum
Viſus, ovans quanta ſe dextritudine cunctis
Sortibus armorum (quamvis ſit puttus) adaptet.
Nulla fadiga fuit Broccheri diſcere normam,
Quem modo cum ſpadæ manico tichitare videbas
Quem modo, cum lamma ſolum ſcrimando, culabat.
Mox targam & ſpadam, mox haſtam, moxq; gianet-(tam.
Mox roncam, qua ſpalla fuit truncata cuidam.
Poſt hæc grata fuit manuum ſpadazza duarum
Quam manegiando levem ſcorzam parebat habere
Talibus ardebat rebus tantummodo Baldus.
Incoepit ſed mox ætatem intrare virilem,
Et compagnias ſecum menare bravoſas,
Quas taia cantones dicunt, vel mangia ferrum.
Nil niſi Mantoa Baldus nomatur in Urbe.
Qui tremolare facit magnis pro forcibus omnes.
Nil curat mundum, nil cœlum, nilque diablum,
Nil illum ſpadæ, nil quælibet arma ſpaventant,
Non erat in toto Mundo gaiardior alter.
Nomen ad ipſius ſe quiſque cagabat adoſſum.

Forma Baldi.

Tam bene membroſus nunquam vir induit arma,

Cuius

Teſtus raſonis canonicæ.

Si puelli, quomodo magni, intellige intellectu & animo.

Non illum vi deducere volebat.

Gibelizat noſter poeta, patientia mihi, quia ex parte contraria ſum.

Sparando, magiſter Salvanellus oſtinatus eſt, quod dicit debere ſparagnando.

Tichitare, percutere cum tich toch.

Culabat pro oculabat, tamen Salvanellus ait culabat, harebat poſteriori parti, ut ſit cum ſcrimatur occultata manu ſiniſtra poſt tergum.

Cuidam, dividit cui.

Mangia triſillabum ſicut Troia aliquando.

Digitized by Google

Cuius corpus erat per longum brachia quinque
Largus in excelſis tumido cum pectore ſpallis,
Sed brevis anguſtos ſtringebat Zona fiancos.
Nervoſus gambis, pede parvus, cruribus acer,
Rectus in andatu levibus cum paſſibus ibat,
Pulchra vagæ adiungit faciei barba decorem.
Vivaces oculos nitida ſub fronte regirat.
Quos non villanus ſed nobilis edidit ortus.
Spadazzam lateri cunctis metuendus atacca,
Quæ penes Auguſtum ſuper omnia grata ſedebat
Et meruit donum fieri, non pauca merenti,
Hæc fuit æthneis Vulcani facta ſub antris,
Quam Broth & Steropes multo ſudore polirunt.
Legiadria ſuos fervebat tanta per artus
Ut quæcunque poteſt fieri ſaltatio per nos
Humanos, agili motu fiebat ab illo.
Humanos quid ego dicam? ſub pondere ferri
Scilicet armorum æquabat ſaltando Leones.

Goſa.

Interea moritur villanus, quem ſibi patrem
Baldus credebat, moritur quoque credita mater:
Zambellus iam factus homo, ſed valde bachioccus
Reſtarat ſolus, robbam qui iure teneret,
Eſt quia villani proprio de ſemine natus.
Neſcius at Baldus, robbæ vult eſſe patronus,
Cui ſunt terreni forſan quadraginta biolchæ.
Quas, ſic Zambello res ignorante, godebat.
Inde gubernabat villam quam diximus eſſe,
Nomine Cipadam, præclaro nomine dignam,
Quæ pro famoſis paladinis tollitur aſtris.
Attamen hic gentes vitiis ſunt omnibus aptæ,
Sicut quiſque locus propriis de rebus abundat,
Sic Cipada ſuis propriis de rebus abundat.

Proprietas diverſarum Urbium.

Dat multam lanam pegoris Verona toſatis.
Montibus ex altis evangat Brixia ferrum.
Bergamaſca viros generat montagna goſatos.
Iuſta bruſat multas tellus Piamontea ſtryas.
Genua dum generat, teſtas Commater aguzzat.
Milanus tich toch reſonat cantone ſub omni
Dum ferrant ſtringas, faciuntque foramina gucchis.
De verzis ſaturat, porriſque Pavia Milanum.
Implet formaio peſalova Placentia mundum.
Parma facit groſſas ſcocias, groſſoſque melones.

Trot-

Atactat reperies multa verba composita in principio cum æquè ponuntur ad placitum. Atactat. Agraffat. Achiappat. Zambellus, quem ſupra diximus creditum eſſe fratrem Baldi. Terreni, nota quod poeta ea nomina vel verba quæ ad placitum ponit, differentialiter ſcribit ut terrenus & terenus attacat, atacat. Verona. Brixia, ferrum. Bergamum ganazo. Piamontus, ſtrias. Genua, acuta capita. Millanus, ſtringas. Millanus gucchias. Pavia, verzas. Placentia, caſeum. Parma, melones. Regium, Sperones. Mantua, trettates.

Trottant Rezano cuncti ſperone cavalli.
Mantua brettaros fangoſo Bulbare paſcit.
Mantuanizaſcunt qui norunt dicere carmen.
Vadat, faſolos qui vult mangiare, Cremonam.
Mille trovat fogias in veſtis pulchra Ferara.
Mille Fereraſi faciunt ad datia fraudes.
Mille vides Venetum per ſtricta canalia cimbas
Villanos generat tellus Padovana diablos.
Sgnavolat innumeris Vicentia plena gatellis,
Nam Vicentini gatti sbaizando videntur.
In barchis Chiozæ gens forchæ congrua multa eſt.
Antiquas Ravenna domos habet, atque muraias.
Undique parva ſalat per mundum Cervia porcos
Sulphure non pocum facis ô Cæſena guadagnum
Perque tuas Bacchus ſolet albergare colinas.
Pulchra Faventinam finguntur vaſa per urbem
Supraque Maiolicam pictorum fama videtur,
Qui manchat ſenſu vadant habitare Bolognam,
Quamvis ipſa boves graſſos faciatque bragatos,
Quo littus ſabiam, tot habet Florentia nugas,
Quot cœlum ſtellas tot habet Florentia rimas.
Roma bonos ſemper quærit mangiare boconos.
Si ſic eſt, omnes Urbes ſunt, credite, Roma.
Napolitana viris Urbs eſt repleta maranis,
Napolitana viros corteſos terra miniſtrat.
Produxit ſemper formoſas Sena puellas
Florentinorum, Piſa, Lucaque parturit oſtes.
Non Modonenſis erit cui non fantaſtica mens eſt,
Nec ſunt ingenii meliores quam Modeneſi.
Qui ponunt ſcarpis mandat Novara tacones.

Cipada mores.

Sed tantum generat ſemper Cipada giotones,
Sed tantum generat ſemper Cipada ribaldos,
Sed tantum generat ſemper Cipada caveſtros,
Quicunque in piazza ſcopatur ſive bolatur
Hunc omnes gridans genuit Cipada gaioffum,
Quiſquis in excelſa Berlina ſuſcipit ova.
Hunc dicunt omnes Villam genuiſſe Cipadam:
Quique tenaiatur, ſquartatur ſive picatur.
Hunc omnes faciunt ladrum de prole Cipadæ,
Illic namque viri dotantur in arte robandi.

Mantua, verſificatores.
Cremona, faſolos.
Ferrara pompas veſtium.
Ferara per padum datia.
Venetia, gondolas.
Padua, malos Vilanos.
Vincentia gattos.
Vincentia, ſaltarinos.
Chioza, barcarolos ladros.
Ravenna, anticaias.
Cervia ſal.
Cæſena, ſulfur,
Ceſena, vinum dulce.
Faentia, vaſa.
Maiolica.
Bononia, ſapiens.
Bononia, boves.
Florentia, nugas.
Florentia verſus vulgares.
Roma, lecardos.
Roma quod urbes alia.
Neapoli Maranos.
Neapoli, corteſiani.
Siena, puellas bellas.
Piſa. Luca.
Nilqi *Mutina, ingenioſos.*
Novaria, ſcarpacinos. Contra Vallam, qui ponit inter giotonem ribaldum & caveſtrum nil differre, Cipada habet primam indifferentem.

Nilq; deum trepidant, blaſphemant, cuncta rapinant
Omnia ſaſſinant, ſperzurant, ſemper abarrant.
Nunquam poltrones quid ſit confeſſio norant.
Cum verſis multos mangiarant Parrochianos,
Deque ſuis Pretis faciebant ſæpe mezenos,
Semper in obſcuris ſtant Boſchis atque cavernis,
Aſſaltant homines, faciunt ſmontare cavallos,
Vadunt in frottam veluti ſtornelica turba,
Indoſſumque ferunt de foggis millibus arma.
Alter panceram veſtit de rugine tinctam,
Alter corazzam fert nunquam ſole vedutam.
Alter per terram vadit ſpargendo piaſtras.
Alter dum currit, vadunt in faſcibus arma.
Alter habet collo targazzam more vetuſto.
Alter & abſque fodro ruginoſum baiulat Enſem.
Dum vadunt pariter, ſquadramque ſeranturin unam
Mille vides roncas malaguzzas, mille gianettas,
Spontones, lanzas, Alebardas, & Giavarinas,
Dantque focum ſchioppis tuf taf sborrante balotta.
Semper habent longas barbazzas pulvere plenas
Semper habent oculos ſcura ſub fronte fogatos.
Protinus ad cifilum cognoſcunt eſſe propinquum
Mercadantem aliquem cui robbas tollere debent,
Extitit ipſorum Baldus capitanius ergo,
Per quem ſe quiſquam mortis poſuiſſet ariſgum;
Tres ad præcipuos compagnos Baldus habebat,
Quorum progeniem breviter toccare biſognat.

Genus Fracaſſi.

Primus erat quidam Fracaſſus prole Gigantis;
Cuius ſtirps olim Morganto venit ab illo,
Qui Bacchioconem campana ferre ſolebat,
Cum quo mille hominum colpo sfracaſſet in uno.
Ipſe Fracaſſus erat ſicut Morgantus homonus,
Terribiliſque gigas, Baldoque in cuncta fidelis.
Cuius longa fuit (certe non dico boſiam)
Per bellum punctum cubitos ſtatura quaranta,
Groſſilitate ſtaro maior ſua teſta videtur.
Intraret boccam medius manzolus apertam.
Auriculæ facerent ſcarparum paria quinque
Atque ſuper frontem tu poſſes ludere datis.
Non eſt mellonus naſazzo groſſior illo,
Spalazzas habet ingentes magnamque ſchenazzam,
Gambazzas longas, brazzos groſſumque culamen.
Grandilitate putes, ſed non virtute Platonem.

Hunc

Malaguzzus melaguzza malaguzzum.
Tuf taf ſchioppetti eſt.
Bom, bom, Artelarie groſſe, unde verſus ſchioppettus tuf taf, bom bom colubrina sborenat.
Ariſgum, periculum.
Morgas, & morgantus reperitur.
Homonus, Lucretius ait, miſeram mandebat homonem.
Plato fuit magnus corpore.

Hunc qui ferre queat non eſt reperire Cavallum.
Quando ſcandit eos, ſmagazzat more fricadæ,
Nunquam Fracaſſo viſa eſt plus magna columna,
Nunquam Fracaſſo viſum eſt plus grande pilaſtrum.
Si groſſum brancat manibus per cornua Taurum,
Hunc circa teſtam revolvat terque quaterque.
Iugiter immenſam portat ſua teſta celatam.
Quæ tantum retinet vinum quam brenta teneret.
Targam quam gerit eſt maior fundamine tinæ.
Fert Baſtonazzum duro de robore factum,
Cui centum lammas azzali ponere fecit
Cum quo sfrantumat Turres, Pallatia, Roccas.
Totum cum cœnat mangiat ſua bocca vedellum.
Vix implent uterum panes octanta vodatum.
Una ſuum excuſat de vino zerla bicherum,
Sint quicunque velint Pillaſtros atque columnas
In ſpallam portat nullam ſparagnando fadigam.
Cum manibus ſtreppat quercus, altaſque pioppas,
Ac ſi fortificam vellet ſtreppare civollam,
Tanto cum ſtrepitu vadit, tantoque furore
Tota ſub ipſius pedibus quod terra movetur.
Diſpoſitus caro pro Baldo tradere vitam.

Genus Cingaris.

Alter erat Baldi compagnus nomine Cingar,
Accortus, ladro ſemper truffare paratus.
Scarnus enim facie, reliquo ſed corpore nervis
Plenus, compreſſus, picolinus, brunus, & atrox.
Semper habens nudam teſtam, rizzutus, & aſper.
Iſte ſuam traxit Marguti à ſanguine Razzam.
Qui ad calcagnos ſperones ut gallus habebat
Et nimio riſu Simia cagante morivit,
Quem poſtquam Morgans tumulo ſepelivit in uno,
Sic Epigrama ſuo fecit lachrimando bachiocco.

Tumulus Margutti.

Marguttus pelagi Terræque pericula qui tot
Vicerat, hic una Simia cagante morivit.
Is igitur Cingar Margutti ſemine venit,
Qui patris mores imitatur in arte robandi.
Perfectus ladro, promptus, mala guida viarum.
Namque Viandantes in Boſcos ſæpe vehebat,
Ipſius arte bonum penſantes eſſe Caminum,
Portabat ſemper ladro poſt terga ſachellam,
Sgarraboldellis plenam ſurdiſque tanais.
Cum quibus obſcura pingues de nocte Botegas

Ingre-

Smagarzzat, plus quam friat.

Brenta chaldaice. Zerla hebraice.

Maſtellus arabice. Soium latine.

Targam eſt maior, figura eſt.

Truffare, decipere. Soiare.

Caleſare.

Trepare.

Berteggiare.

Bertonare.

Toſare.

Marguttus.

Sgraffignare, eſt viri. Graffiare, eſt gattæ. Azzoffare, eſt leonis.

Ingreditur, caricatque ſuos de merce ſodales,
Ut gattus ſaltat, guizzat, ſgrafignat, & omnes
Altaros ſpoiat, Geſias quum cernit apertas.
O quoties quoties capſettam ſgardinat illam
In qua offerre ſolent homines devote quatrinos.
Non ſcelus in mundo quod non commiſerit iſte.
Tres voltas iam iam forcas montaverat altas
Sed lazzo vinctus Manigoldo ſtante dedretum
Multi modis illos ſcampabat ſæpe Bricones,

Inter manigoldum, & boiam quid differat, vide Solinum.

Intrepiduſque ſuam primam rediebat ad artem,
Si quandoque (licet raro) pergebat ad urbem,
Protinus à cuncta manifeſtus gente per omnes
Exclamabatur contradas, ecce Gaioffus.
Ecce Diavol adeſt, meritat qui mille fiatas
Suſpendi furchæ, vel debita ſolvere chiappis.
Quiſque ravanellum dabat illi ſive botonem;

Furca, & forca poteſt ſcribi.

Alter eum dicit ſpoliaſſe Altaria Templi.
Alter presbitero chierigam ruppiſſe tracagno,
Atque capellano calicem rapuiſſe doratum.
Alter & accuſat, verzas non laſſat in hortis,
Alter ait, molta robbavit fraude cavallam,
Ac de Gallinis pollaria multa vodavit.
Ille ſed immotam frontem tenet atque bravoſam,
Quemquam non metuit, poſt omnes immo petezat,
Plus quam compagnos alios hunc Baldus amabat.

Genus Falchetti.

Petezatio fit dupliciter, ait Averroes, altera cauſa bertezandi, altera cauſa ſanitatis, prima ore, ſecunda & cætera,

Sed quidnam de te Falchette ſtupende canemus?
Tu quoque pro Baldo bramaſti prendere mortem
Forſitan ô lector quæ dico dura videntur,
Namque Pulicano Falchettus venit ab illo,
Quem ſcripſere virum medium mediumque catellum.
Qua propter ſic ſic noſter Falchettus habebat,
Anteriora viri, ſed poſteriora canina.

Pulicanus, ſemicanis.

Non fuit in toto curſor velocior orbe,
Brancabat celeres manibus currendo caprettos,
Aut lepores, damas, cervos, Daynoſque fugaces

Incagare, parum curare, unde de Socrate dicitur Morti nemo tam gaiarditer incagavit quam Socrates.

Et quia meggius erat noſter meggiuſque caninus,
Hunc multi Reges, Marcheſi, Papa, Signores,
Chortibus in propriis fieri voluere priorem,
At magis incagans Papæ, Regumve favori,
Cum Baldo ſemper dormit, mangiatque bibitque.
Cuius fortezzam ſcribendo videbimus omnem.
Cuius amicitiam cum Cingare nullus avanzat.
Non tamen illius fraudes imitatur & artes.

Hi tres cum Baldo noctesque dieſque morantur.
Cuiuſdam Baldus villanæ nomine Bertæ
Captus amore fuit, quod erat nimis illa galanta.
Hanc tulit uxorem, geminos habuitque fiolos,
Quos Marcellinum, Cingariumque vocavit.
Sic ſic formoſos vultu, ſic mente politos,
Quos niſi cæleſti dicebant numine factos,
De quibus in fundo libri cantare decebit.

Berta uxor Baldi.

De Zambello.

Altera nupta fuit Zambello nomine Læna,
Quæ ſoror uxoris Baldi fuit, at minor ortu.
Hic Zambellus erat Borrella tundior omni,
Pluſquam piſtonus iatæ mortaris agùzzus.
Hunc dormire nihil Baldus de nocte volebat,
Quem toto ſtentare die cogebat in agris,
Quicquid aquiſtat enim ſtento, quicquidve guadagnat
Baldus id expendit pinguoſas intra Tavernas.
Ille fadigando vix quid mangiaret, habebat,
Iſte repoſſando burſamque numoſque tenebat.
Zambellus voluit de Baldo ſæpe dolere,
Sed metuit ſolitum ſpallis tentare Tracagnum,
Quem ſemper redeundo caſam ſua ſchena provabat.
Splendidus in menſam vult Baldus ſemper habere
Quaias, Pernices, Faſanos, atque Caprettos,
Sex vix Zambellus fortas magnare ſcalognas
In cantone poteſt, ne Baldus forte videret.

Læna uxor Zambelli, ſoror eſt Bertæ, uxoris Baldi.
Per contrarium intelligitur.
Stento labore.
Tracagnum Mantuanice.
Truſum Breſſianice.
Trambaium græce.
Truncum latine.
Quæritur quare Baldus ſic pius & prudens, creditum germanum tam male tractabat: Audi Platonem, vir naturaliter gentilis vilanum abhorrere cogitur.

Exclamatio Poëtica.

O Mazzuche nimis, mens o nimis abſque ſaporo,
O macaron macaron quæ te matezza piavit.
Quid tantum expectas pauper merlotte? becatam
Scilicet, eſt hominum de te grandiſſima cura.
Aſt ais, heu quoniam pauper diſpellor ubique
Et quia noſter habet ſquarzones mille gabanus.
Et quia nulla coprit nudam mihi ſcuffia teſtam,
Et quia veſte tego ſquarzatus apena culattas.
Et quia non unquam portat mea gamba ſchifones,
Et quia calcagni ſcarponibus abſque rigeſcunt.
Et quoniam marzam nec habet mea taſca doinam,
Cum quo panis ego poſſim comprare tochellum,
Cum quo qui radat, Barberum ſolvere fas ſit,
Et quia pro nimio pellis mea frigore ſchioppat,
Et quia me comedunt privum ſavone pedocchi,
Undique ſum factus deriſio, nauſea, ſcornus.
Non mancant homines me conſiliare ſcientes,

Gabanus, veſtis ruſticana.
Apena melius quam vix.
Schiſones villanice.
Calzas urbanice.
Tochus & te-

chellus, fruſtum & fruſtillum. Notandum.

At mancant homines, heu, me aiuttare volentes
Omnes ſunt medici. ſua ſed medicina negatur.
Omnes compagni ſed non compagna ſcudella eſt.
Sum felix, quiſquam pro me vult ponere vitam,
Sum pauper, nemo pro me vult ponere robbam.

Concluſio.

At iam cœleſti moriens ſol caſcat ab arce.
Noxque ſuas totum tenebras ſparpagnat in orbem,
Somnolenta libro fac finem Muſa ſecundo.

Phantaſia ſecunda Macaronice terminat.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum in Phantaſiæ Tertiam Macaronicen.

Zambellus Baldi qui creditur eſſe fradellus.
Zappantem reperit barba Tognazzus agrum.
Hic fit conſeium Prætori mittere Baldum,
Quem dudum poſita cercat habere taia,
Mittitur ad celerem Meſtralus ab urbe ſtafettam.
Cuius ob inſidias reſtitit ipſe preſon.

MERLINI COCAII
POETÆ MANTUANI
MACARONICE TERTIA.

Extra montanas ſurgebat Apollo cavernas,
Cuius erat facies Tavolazzo grandior illo. *Comparatio.*
Quem balleſtreri totum bolzonibus implent,
Quando Zambellus ſtabat ſolettus in agro
Valde cremoneſos ſtentans zappare faſolos. *Cremoneſos dixit à loco ſic dicimus Mel hibleum.*
Quem quoque mangiandi grandiſſima voia grezabat
Nam per ventronem ſentit roſegare budellas.
Perque cavagnolum diverſus gambarus ibat. *Proverbium.*
Sed quia pane vodus pendet carnerus ab ulmo,
Statque iacens terræ Barilottulus abſque cocaio
Cœperat ingenti teſtam gratare dolore.

 Non-

Cagaſangnis angonaia, gianduſſa, codeſella ſunt Ruſticorum blaſphemia.

Non ſatiare potens ventrem, vult paſcere griffus.
Ergo triſtatur, ſoſpirat, trat cagaſangos,
Tratque angonaias, gianduſſas, atque moriam,
Smagrito vacuæ cantant in ventre buſecchæ,
Atque ſuus bigolus ſchenæ taccatur appreſſum
Impatiens tandem miſer hac cum voce gridavit,

Moria eſt contataginm carnis, quo moritur animal.

O crudis lancum, grandis quæ eſt iſta facenda,
Semper ego taſam? patiarque morire chilò?
Quæ fuerit codeſella meam ſi parlo raſonem?
Si cui sborrarem qui me diſtoiat afattum

Bigolinus & umbilicus.

De tot faſtidis, de tot cagaſanguibus? aide?
Sicne fame ſchioppare facit me Baldus adunca?

Modus loquendi ruſtice.

Cui pinſen veniat, cancar centumque malanni.
Talia dum parlat vecchium procul ecce vidivit,

Taſam, tacere debeam.

Barbá Tognazzum quæ turba vilana dimandat.
Conſul erat, nec non villa camparus in illa,

Chilò, ut ſupra.

Eſtque Cipadiculas pro caſtigare giotones,

Aide, oyme, arme oyde dolentis eſt.

Conſcios quiſquis cupiebat habere ſaputos,
Protinus andabat ſavio pariare Tognazzo.
Praticus iſte quidem ſcoprebat mille magagnas,

Video vidi, & vidivit.

Qui ſimul hoſtis erat capitalis denique Baldo.

Statura Tognazzi.

Barba Tognazzus.

Magna ſuper teſtam groſſam ſtat bretta taeri,
Sub cuius piga ſcripturarum copia pendet.

A bulla derivatur boletta, quæ dupliciter ſgillatur.

Conſulis eſt uſus tales portare bolettas.
Extra beretonem longæ monſtrantur orecchiæ,
Quas faciendo Aſini formam natura piavit,
Quas nec baſtaret plenas vacuare badilus.

Morco eſt muſſa naſi.

Semper habet naſum longo morcone colantem,
De quo ſpirat odor tanquam cagatoria morbans.
Cui cadit è ſpallis quædam zorneiula criſpa,
Quam gentes fogiam portabant tempore vecchio,
Hæc appena tegit circum culamina bragas.
Stat camiſola brevis dependens anteque poſtque,

Hoc quaderen, & hic quadernus.

Scoprit & interdum vento boffante quaderen,
Namque ſuas uſat calzas geſtare braſolas,
Quas cum ſtringhettis baſtat ſtringare duobus.

Valiſa eſt ſarcina.

Pendet cum medio lateri ſquarcinula fodro,
Quà cavat ô quoties Ranis Biſſis quoque pellem,

Algro, qui viderat eum.

Incedit rectus palmas hærendo galonis.
Excuſet quamvis oneroſam Gobba valiſam,

Groſſolaniter ſemper Zambellus loquetur.

Atque pavonizans menat velut ocha quadernum,
Sæpe facit manibus guantos ſua braga decentes.
Tempore frigoreo magnum, dat namque calorem.

Togna.

Hunc igitur cernens vultu Zambellus alegro
Illico Zapponem linquens gridat, o la Tognazze,
Expecta te precor, volo vobis dire parolam.
Cui ſe convertens Tognazzus dixit an, anum,
O Zambelle meus, quidvis? iam deſine zappam,
Hora ſit ut ſolvas, feciſti collationem?
Ay, Zambellus ait ſuſpirans, ay cagalocchius,
Non habeo panem, vacuas en cerne ſachellas, (am.
Non habeo vinum, vacuam quoque cerne botecchi-
Oyde, utinam ſic ſic ederent ventralia Baldi.
Deh angonaia, malum mihi quantum fecit adeſſum.
Eſt mihi vaccario magnum parlare talentum,
Fors bene ſaſſino plus non ſtentabor ab iſto.
Tognazzus sbraiat, quidnam facit ille ribaldus
Qui centum forcas unam meritaret ad horam?
Dic Zambelle meus, dic, dic, iam plangere noli,
Semper maturis tua dic ſecreta vechionis,
Neſcis quod noſtri ſimul agroppantur amores?
Neſcis quod ſemper fixum te porto corada?
Cui Zambellus ait, dicam tibi cuncta Tognazze,
Sed precor in prima nos hinc ſtravachemur ad um-
Per diſventuram ſi peſſimus ille veniret, (bram
Et nos ſguaitaret quod tecum parlo chi lunga,
Nullo reſpettu te cum baſtone macaret.
Me me non dico quia ſum miſer uſus in illis
Tartufolis, fecique bonas in tergore coſtas.
Tognazzus tali verbo reſpondit in ira,
Quid Zambelle inquis? me cum baſtone macabit?
Se bene, quid nobis faciat, guardabit avantum.
Quem quamvis, quod ſit gaiardus, fama rebumbet,
Attamen incagans illum non æſtimo fonzum.
Sed Zambelle tuam mihi dic iam quæſo raſonem,
Hunc ſine Criſterio faciam ſcagarare budellas,
Non tibi dico favam, ſcio quid ſub pectore ſervo.
Zambellus ſgrafando caput ſic incipit, oyde,
Non habeo tempus tantas narrare coralas,
Hoc ſolum ſapias ô barba Tognazze, quod ipſe
Me facit, & femnam poveroſque famere putellos.
Semper ego ſtento, facio ſtentando negottam.
Quando caſam redeo ſtraccus, multumque fiaccus,
Vergottam cœnæ penſans acatare paratum,
Groppifero baſtone prius bona ſera ſalutat,
Nil niſi panzatas, pugnos, calzoſque guadagno,

An, an, familiariter pronunciatur quum aliquem ex improviſo cernimus amicum.

Solvere Lombardice dicitur mane comedere, ſambrare Romagnice.

Botechia, pro parvo botazzo.

Vaccario ruſticus dixit pro Vicario.

Notandum.

Chi lunga, bergamaſchi dicunt pro ibi.

Ruſtice dicit habere coſtas in tergore.

Fonzus macaronice, Fungus latine.

Scagarare proprie eſt amalatatis.

Negottam, quaſi neque guttam intellige.

Namque ribaldonus me chioccat, meque richioccat
Abonhora, per tempus. Et cum ſtanghetto currit mala Berta, gridatque
Cur gaioffe caſam ſic ſic abonhora retornas?
Undique me piſtant, ſtrazzant, hinc inde marazzant
Iſta vivanda mea eſt, talis mihi cœna paratur.
Inde ſuper fœnum ſicut Maſtinus alozo,
Ille ſuper lectum cum Berta coniuge dormit.
Fer precor altorium. ſchiavus tibi ſemper habebor,
Mirarer ſi dixiſſet lacte nigro. Et formaiolam factam de lacte bianco
Hoc pro ſervitio tibi mox donabo daverum.
Tunc Tognazzus, habes nunquid Zambelle pauram.
Hunc precor impazzum mihi nunc tantummodo laſ-
Crede ladronazzo plus non ſtentaveris illo. (ſa.
Talia parlatus raptim ſe drizzat ad urbem,
Artem zappatoriam, quam quondam Romani Senatores exercebant. Zambelluſque ſuam primam tornavit ad artem.

Comparatio.

Qualis cum bocca porcus ſingiarus aperta,
Quem cazzator habet ſpeto pungente feritum,
It per campagnas, cœlum rugitibus implet,
Sanguineamque bavam torto cum dente biaſſat.
Talis Tognazzus furibunde caminat ad urbem,
Ante poteſtatem ſuper alta palatia vadit.
Hic argumentis validis, verbiſque gaiardis
Accuſat Baldum conductis teſtibus illic,
Quod pro tot viciis eſſet de iure picandus,
Inde probat vilani non verum eſſe fiolum
Tenutam, poſſeſſionem. Zambellus robbæ deberet habere tenutam,
Namque virum memorat quondam veniſſe Cipadæ
Sanguine Franceſum, qui mox uxore perempta
Diſceſſit, retro Baldum linquendo putinum,
Quem tanquam proprium natum Villanus habebat,
Attamen ille caſam ſine iure tenetque regitque,
Et quod peius erat, Zambellus pane careſcit.

Goſa.

Gaioffus pretor. Tunc homines prætor ſavios gaioffus adunat.
Capeſcere fraude, blandiciis. Conſeiumque facit cum fraude capeſcere Baldum.
Namque diu cercarat, eum ſi prendere poſſet,
Eſtque ſuam ſupra teſtam grandiſſima taia,
Non illi curat sbirrorum mittere turbam
Namque timet quod Baldus eos occideret omnes,
Quid faciunt? unum Meſtralum prætor acattat,
Tenor & tenorus. Qui retrovet Baldum, lettram cui baiulet unam,
Cuius erat ſimilis placido ſermone Tenorus.

Epi-

Epiſtola.

Salve noſtræ Urbis ſpes ô certiſſima Balde,
In quem ſe fidat Paladinum Mantua ſolum.
Rex Napolitanus ſtaffettam miſit adeſſum,
Adviſatque omnem faciens de certo Senatum.
Qualiter armati venient in tempore curto
Centum ſquadrones, urbs atque piabitur iſta.
Forſitan ad ſaccum nos ibimus ante trigiornos.
Conſilium feci, gentes armare biſognat,
Urbſque ſuum te nunc capitanum tota dimandat,
Ergo cito venias, conduttum præbeo ſalvum,
Dummodo non guides quemquam de gente Cipadæ
Namque ſecreta volo talis ſit facta facenda.

Maſelina.

Poſtquam ſic prætor ſcripſit, fecitque ſigillum,
Meſtralus ſcandit ſtaffeta more cavallum,
Cornettumque velut veniat de longe, tacarat.
Contraque Cipadam crebro ſperone cavalcat,
Sed tamen interius pentito corde ſtopinat,
Cum benè cognorit, vel forte provaverit olim,
Quantum ſit fortis Baldus, quantumve ſuperbus.
Rupperat ipſe caput Meſtralis ſæpe, ſbiriſque.

Berta.

Hunc procul ergo videt quid boſcum exiverat atrum,
Poſt quem Falchettus ſequitur Cingarque Fracaſſus,
Hique diſarmati geſtant ſolummodo ſpadas,
Securis quoniam ſolazzo mentibus ibant,
Hos dum longe videt fictrix ſtaffetta ſcagaitat
Sed tamen oſtentans ſcriptum procedit avantum.
Quo procul inſpecto Baldus ſociique ſteterunt,
Seque parat Cingar propter robbare cavallum.
Multos Meſtralus tremolantos dum faciebat.
Hos celer adiungit, qui deſcendendo cavallum
Zenocchium curvat, mox lettram porrigit illis.
Baldus eam carpit, ſocios facit inde remotos,
Et relegit totam, cunctis oldentibus illam.
Corripit in prima facie maravilia Baldum,
Dimidiamque ſtetit ſupra ſe turgidus horam.
Cingar ſcaltritus, vulpone cativior omni.
Protinus inventam penſavit fraude magagnam.
Meſtrali faciem guardat, dubiamque remirat,
Poſt aliquantillum, quid ais, tractatur in urbe?
Quid facitur? Meſtralus ait. movet arma ſenatus
Namque Todeſcorum geminus iam campus arivat,

Saccus eſt depopulatio urbium, quam Caldei vocant ſaccaman.

Trigiornos, ut ſupra todannum figura eſt.

Non poſſebat urbem intrare probando.

Stopinare dicitur tremare quia deficiente oleo in lucernam, Stopinus languens trepidat, hinc ſtopino ſtopinas.

Mirabar ſi de eccleſia egrederentur

Solazzus, fuit philoſophus Epicureus, vide Diogenem.

Oldire, audire.

Magagna, eſt macula ligni, vel cuiuſcunque rei peccatio, accipitur etiam pro dolo.

Caſtellumque Godi modo ſbonbardare comenzant.
Porcida de Trenti ripa venit iſta Canaia.
Celſaque montagnæ varcarunt culmina Baldi.
Nodavere lacum, tandem venere Saloium.
Pars ibi deſmontat naves, part incubat undis.
Terra coperta viris, lacus, Urbes monſque paluſque.
Hinc pedites ſex mille bruſant quæcunque trovantur
Inde Lacum Gardæ nullo prohibente covertant.
Implerunt barcas implerunt mille phaſelloe,
Contraſtumque ſibi non fecit rocca Malherbæ,
Quæ ſpingardellis Benacum ſpazzat ubique,
Unde Todeſcorum potuiſſet frangere naves,
Sed caput in ſaccum tenuit mangiando biavam.
Sirmio conticuit, ſit quamvis inſula fortis,
Littora Benaci quæ viſu tota miſurat,
Sed ſtetit indarnum, panzamque gratabat alhoram,
Nilque Deſenzanus, nihil & Voltella tiravit.
Nil mater Minti fecit Piſcheria noſtri.
Artelaria ſtetit, licet ruginenta Monighæ.
Nil bellicoſa cum gente ſuperba Paenghi.
Mœnia præclari nihil obſtavere Lonati.
At Sulpharinus ſuper altum bricola montem,
Contraſtare volens aliis ſapientior, he heu
Pœnituit, quoniam fuit illa bruſata Todeſchis.
Saxa comenzavit villanica turba deorſum
Mittere, ne ſurſum gens Lanzchinecca ſaliret
Per filum ſpadæ tamen omnes denique vadunt
Et veluti Sulphur raptim bona Rocca bruſatur,
Quo Sulpharinum merito ſic nomine clamant,
Qui miſer ignivomas porrexit ad æthera flammas
Quacchia ſtetit nullam faciens Capriana moveſtam.
Volta tulit dulcis Vernazzæ trenta Barillos,
Quos imbaſſator menavit contra Todeſcos,
Et ſic Volticolæ ſchifare pericula norunt.
Urbs tamen alta Godi non vult concedere paſſum,
Unde ſuos muros iam ſbombardando foracchiant.

Comina.

Reſpondet Cingar, mentiris brutte caveſter.
Non ego ſat video veſtras fraudeſque doloſque
Mox loquitur Baldo, ne vadas, namque gabaris.
Iudico ſit Ragnus qui tendit retia Muſcis.
Fracaſſus medians ſermonem Cingaris, inquit,
O Cingar ragni moſcones rete trapaſſant.
At nos qui famam compravimus eſſe valentes,

Arma-

Godium apud Mantuam eſt.
Porcida, pertinens ad porcum id eſt ſeda.
Mons Baldus, Lacus Garda.
Saloium civitas rivera.
Malherba.
Spingardella eſt genus artelariæ.
Proverbium:
Sirmio inſula. Patria Catulli.
Deſenzanus, Voltella, Civitates magnæ penes Benacum.
Minti pro mintii, flumen eſt qui extra Benacum ubi piſcheria fundatur influit, & Mantuam petit.
Monigha civitas inter malherbam & Paenghi ſita.
Lonatus, Urbs magna.
Sulpharinus quare ſic vocatur.
Capriana inter alpes urbs fundata.
Volta ſimiliter.
Foracchiant, pluſquam forant.
Metaphoram faciunt.

Armati pariter nunc nunc properemus ad urbem
Si nobis ragni laqueos texere doloſi,
More tavanorum nos tranſpaſſabimus illos.
Tunc Falchettus ait, quid tam parlare biſognat?
Vultis ego videam ſi vera eſt iſta buſia?
Et citius dicto cœpit ſpazzare caminum,
Ac in motu oculi nil territus introit Urbem,
Iuſſerat armari plures de gente phalangas
Prætor, at ignorant quænam ſit cauſa Bagordi,
Quod ſolum facit ut Baldum trapolaret in Urbem.
Cui zurat ſi fata dabunt, ſlongare colengum,
Talia contemplans Falchettus credidit ergo,
Cunctaque regreſſus Baldo ſociiſque recuntat.
Stant igitur dubii ſi res ita poſtulat, an non;
Sed Baldus nunquam quid ſit formido ſciebat,
Namque ſuis nimium forzis confidit, & armis
Infuriatus ait, rogo vos andate ſodales,
Ire volo penitus ſolus ſolettus ad Urbem.
Accedant Bravi qui frappis ſidera turbant
Urbs mihi tota ruat ſoli non æſtimo ficum,
Nec pauro dum dextra iſtum perſtrinxerit Enſem,
Cingar, Falchettus, ſed plus Fracaſſus adorant
Proſternuntur humo ne ſolus pergat in Urbem.
At magis ille furens non vult, magis increpat illos,
Ite viam dico, de me nec habete pauram.

Berta.

Ergo receſſerunt ploratibus ora bagnantes
Namque ſuum Baldum nil contriſtare volebant.
Solam Baldus enim ſpadam geſtabat inermis,
Poſt poſitis reliquis armis ſe drizzat ad urbem,

Togna.

Interea ſquadram Sbirrorum barba Tognazzus
Ante pariechiarat certo cantone latentem,
Quæ ſtat cum Ronchis ſpontonibus, ac Alabardis,
Propter venturum Baldum zaffare dadretum,
Sbirrorum quoniam mos eſt invadere ſchenam.
Horum Tognazzus caput extat, inſtruit omnes
Quid faciant, animo diſponens cuncta bravanti
Unde modum ſtatuens dicebat ſtate proviſti,
Hic ſtabis tu, hic tu, ſed ſtabis tu illic & illuc
Sæpeque iactabat, nihil eya pavete ſodales,
Dum modo vobiſcum ſtabo, laſſate pauram
Ille ero qui faciat cum Baldo primus aſaltum

Seneca inquit Philoſophia marum ſic Plato trapaſſavit, velut Tavanus ragnitelam.

Buſia & boſia, ſicut forca & furca, hac autoritas poetis conceditur ad maiorem carminum decorem.

Frappis, nugis.

Zaffare proprie sbirorum eſt, & eſt Venetianicum.

Notandum pro sbirris.

Illic & illuc. Caldaice dicitur laium & collaium.

Parentheſis de foroviris.

Eece venit Baldus tandem, ſalamque perintrat

Mille, infinitum pro finito.

Pallazzi, ſcribunt qua ſemper mille nodari
Rumor ibi ſtrepituſque ingens aditur ubique,

Iura pertinent procuratoribus.

Hic per diverſos tractantur iura, facendæ,
Hic procurator Villanum ſcortegat illum.

Facendæ piadezantibus.

Alter ut acquiſtet gallinas tutat eundem.
Is facit accuſam, citat ille, prehenditur iſte,
Meſtrali currunt, Villanis pignora tollunt,
Qui trant gianduſſas illis, vi namque citantur,

Treina genus numi.

Sforzantur miſeri paucas sborſare treinas.
Sin autem sborſant, preſone repente ſerantur
Iudicat hunc iudex, datur & ſententia pro ſe,
Ille piadezans penitus vult vincere litem.
Ac oſtinatus ſemet robbamque ruinat.
Hic nihil attendunt burſalem præter ad eſcam,
Atque manus geſtant ad aquiſtum more Grifonis.

Grifo macaronice ſcribitur; unde verſus, Grifo macaronicus, griphiſque latinus erit.

Non chartam ceſſant ibi ſpegazzare Nodari,
Mandatos renovant ac inſtrumenta reformant,
Illos compellit ſic namque libido guadagni.
Per fas atque nefas poveri lacerantur Homelli.

Goſa.

Iam prius armatam Baldus miràverat urbem,
Vel ſe deceptum propter captare paratam,
Vel per ſe factum capitanum forte regendam.
Interius dubitat, ſed nil tamen ille ſmaritur.

Exclamatio.

Heu quia ſunt nimium tradimenta nociva gueteris
Qui ſternunt homines uno certamine centum,

Acoio, idem eſt quod oſello, abarro.

Sed cum fraude illos unus traditorus acoiat.

Comparatio.

Ut Leo, qui pecudum genus omne ſuperbus agraffat,
Interdum Zatti morſu dormendo necatur.
Eſt ita Baldus, erat nec dum bene giontus ad ipſam
Portam pallazzi, mala quod deſgratia venit.
Stabat homo latitans vaſti poſt terga pilaſtri,
Obſervans Baldum, retinenſque timore fiatum,
Nam comandatum ſic illi prætor habebat.
Vix igitur portam Baldus tranſiverat omnem,
Ecce pianinum poſt ſchenam traditor ibat,
Et Baldi ſpadam cito corripit extra guainam,
Non tali fretta Soricum Cattellus adungiat.
Nec vulpes ſomnum fingens agraffat oſellos
Ipſe velut fecit, nil deſconzando ſeipſum.
Illi ſed melius non ſic egiſſe fuiſſet,

Poſt

Digitized by Google

Poſt illum quoniam Baldus ſe currere miſit,
Cui tanta furia dedit in culamine calcem,
Quod fracto miſerum collo tulit extra feneſtram,
Sic pariter ſbirrum, pariter quoque perdidit enſem:
Alter ſbirchettus largum ſfodrando fachinum,
Vindicare putans illum, ſbravezare comenzat,
Ad collum Baldi mandrittum laſſat abire.
Baldus at indretum ſaltans, celer inde ſubintrans,

Sbravezare, ſe iactare.

Huic tali pugno dextram colpivit orecchiam,
Quod cecidere duo dentes ab utraque ganaſſa,
Et ſbalorditus rupit ſibi marmore teſtam,
Propter id en ſubito bravoſa canaia levatur,
Vociferant omnes, day, day, quia denique venit,
Ad viſchium cornacchia vetus, ſta brutte ribalde
Sta quia preſon eris Prætoris denique noſtri.
Sic exclamantes illic calcantur adoſſum
Cum ſtanghis, truſis, baſtonibus, atque tracagnis.
Infelix Baldus nullum diſcernit aiuttum,
Cingaris auxilium deſiderat atque Fracaſſi,
Non habet in manibus ſolettam quippe bacchettam
Et baſtonatas iam plures tentat ab illis,
Attamen ad melius qua prævalet arte repugnat.
Terribileſque menat ſaltando per aera goffos,
Sanguineamque bavam tumefacto ſpudat ab ore.
Iamque Nodarorum bancos ſubverſerat omnes,

Graviora poeta noſter hic agitat carmina.

Goffus idem eſt quod pugnus.

Fregerat & multis, calamaria trando, cerebrum.
Tognazzus ſtrepitum iam pridem ſenſerat atrum
Ecce fores, cameræ ſbirris comitantibus intrat.
Protinus hic ſpadæ ſfodrantur mille nitentes,
Quæ ſiſiant circa Baldum, faciuntque ſeraium.
Ille ſed extorſum balzo ſe liberat uno,
Squarcinolam nudans Tognazzus primus arivat,

Siſiare eſt proprium ſpadarum, quando velociter mâneggiatur,

Aſſaltat Baldum ſic fortiter ore gridando,
Sta ſaldus, ſta ſaldus, eris meus ecce ribalde
Preſon, & in Zeppo faciam tibi linquere teſtam.
Baldus id aſcoltat, vomit aſcoltando venenum,
Ac indignato rodit ſub pectore ſaxum.
Interea cuidam Caneſaro currit adoſſum,
Quem ſbalorditum pugno vibrante ſtravaccat,

Rodit ſaxum, more canis, qui non valens offendere hominem rodit petram.

Déque ſuis manibus clavam ſcarpavit erectam,
Qua ſaguratum ſe cernens illico ſaltat,
Inque caput læva cœpit calcare capellum
Trambaiumque manu ferratum ſtringere dextra
Illis de intornum cœpit ſcazzare Tavanos,

Trambaius & Tracagnus idem ſunt.

Et

Proverbia trita.

Et baſtonatas orbis menabat ad illos.
Paulatim ſe ſe quodam cantone retirat.

Comparatio.

Ut facit à multis ſi quando granſiger Urſus
Invaſus canibus ſe ſe cantonat aguzzis

Spelizzat, expilat.

Stans ungis rectus, morſuque ſpelizzat acuto,

Carpitur poeta qui utitur quibuſdam adverbiis ſat indecentibus, ut hic.

Quem poſſunt raris diſcantonare ñatis,
Tognazzus gridat, quidnam manigolde bravabis
En habet hormaium te furchæ lazzus acoltum.
Non tibi Fracaſſus, Falchettus non tibi Cingar,
Altoriabuntur, pœnaſque pagabis adeſſum.

Hormaium, Alhora, Anchora, neſciunt tamen ii qui latrant quod ſit elegantia macaronica.

Sic ait, & menat toto cum robore dagam,
Quod non ſcarpaſſet pulicis de corpore vitam.
Hanc baſtone parat Baldus, tum replicat ille
Terque quaterque furens,
Sed Baldus ſcrimam qui doctus in arte docebat
Tum Tognazzus eum ſic anguſtare frequentat,
Laſſavit magnum ſolido baſtone roverſum

Hic deficere carmina incipiunt multa, quæ ſicut fecit Vergilius ſunt ſemi compoſita.

Centumque in pezzis ſquarcinula trita volavit,
Propter quod vertit ſcapolas Tognazzus at ille
Spolverizare facit gobbam piſtante tracagno,
Smergolat ille gridam, heu heu ſuccurrite præſtum,
Oy, mea teſta, meæ ſpallæ, mea ſchena, iuvate,
Sed magis in colera Baldus ſine lege ramazzat

Smergolat, valde clamat.

Et nihil attendit niſi tambuſſare Tognazzum,
Ille fugit, longamque parat dum ſcendere ſcalam,

Ramazzat, precipitat, unde ramazzonus. præcipitium.

En miſer ad primum caſcat tramazando ſcalinum
Ac uſque in fundum rigolavit more Borellæ,
Inque ſuo fregit maiorem pectore coſtam.
Ne Baldus fugeret ſequitur sbirraia repente,

X, Z, macaronice aliquando breviantur.

Cui ſe convertens agitat ſtizzoſe tracagnum,
Rumpit ibi ſpallas, cervellos, brachia, gambas,
Haſtarumque facit truncos volitare per altum
Tegmen Palazzi tich tach baſtone ſonante.
Per medium turbæ ſaltat, menatque fracaſſum.
Grandior at ſupra iungens ſquadronus arivat
Fecit & intornum Baldo ſtoppamine circhium.
Heu quænam ſtracco iam regnat corpore doia,
Nullaque ſcampandi ſpes eſt niſi forte volaret,

Mirabilis Baldi conſtantia.

Attamen hac ſimili potius vult morte necari,
Quam ſupra teneras animam sboccare piumas.

Ladro, Malandrinus.

Eſt proprium ladri merito dare colla ſoghetto,
Eſtque Malandrini quartos in quatuor eſſe.
Eſt Barcaroli tandem fore piſcibus eſca...

Eſt

Eſt Mercadanti ſtradæ latrone necari, *Barcarolus.*
Eſtq; Tirannorum læti ſorbere venenum. *Mercadantus.*
Eſtq; moleſtantis geſiam miſerabile fatum, *Tirannus.*
Eſt inopis ſupra fœnum tirrare fiatum. *Infidelis.*
Eſt furfantorum ſcanari dente pedocchi. *Inops.*
Eſt Monachi ſolitos moriendo dicere pſalmos: *Furfantus.*
Eſt Monachæ, quando moritur, maledire parentes. *Monachus.*
Aſt eſt ſoldati numeroſa per arma necari. *Monacha.*
Baldus erat lancis, dardis, ſtraliſq; foratus
Undiq; ſanguineum ſpargunt ſua vulnera fontem. *Diſquiſtilat, di-*
Sed quoties vibrat ſtangam, diſquiſtilat unum, *ſtemperat, di-*
Mortos atq; ſuper mortos animoſe roverſat. *ſpaginat.*

Maſelina.

Sex horas zuffa Baldus certarat in iſta,
Cui magis ardito mentis conſtantia creſcit.
Confugiunt omnes pariter baſtone repulſi,
Atq; canes centum poſt terga videntur habere. *Suentura, di-*
Sed per ſuenturam ſuper altæ culmina teſtæ *ſgratia, & in-*
Percusſit bravum tanto conamine zaffum, *fortunium.*
Quod ſmiccavit eum tenerinæ more recottæ, *Recotta, ma-*
Fecit & innumeras ſchidas retridando tracagnum *ſcherpa.*
Præſtiter huic omnis populus ſe buttat adoſſum,
Prætor adeſt, pluresq; viri de gente ſenatus,
Inanimant zaffos iam vivum prendere Baldum
Ille ſed in faciem pro ſtizza totus avampat.
Quem iam ſeminecem, nulloque iuvamine fiſum
Quidam ſuppoſito lazzo poſt terga piavit.
Illico plus centum portantur alhora cathenæ, *Alhora, tunc.*
Cum quibus à teſta calcagnos uſq; ligatur.

Exclamatio poetica.

Ah infœlix Baldus nimium confiſe ſub ipſis
Forcibus, ô quanto melius ſi Cingaris aurem
Preſtaſſes monitis.
Nunc miſer in terra ſtas inter mille cathenas,
More pecorſellæ; quando ſibi lana toſatur.

Prophetia.

Mantua crede mihi tunc groſſolana fuiſti,
Munera neſciſti tibi quæ cœleſte rotamen
Fluxerat, ut poſſes urbs altera Roma vocari.
Te ſteſſam lædis, te ſteſſam Mantua damnas.
Tuq; tibi ſteſſæ grandis iactura fuiſti.
Tune decus Mundi Baldum fers carcere trudi?
At veniet tempus, veniet tibi dico daverum. *Laus Gonzaia-*
Quo generoſa Domus, ſublimis, dedita iuri, *cæ Proſapiæ.*

Dedi-

Antiqua.
Dedita Palladiæ virtuti, dedita Marti,
Cæſarea.
Nataq; Cæſareis longe Gonzaga Theatris,
Aequa.
Iuſtitiæ cultrix, populis gratiſſima, Lauro
Sapiens.
Cincta caput, victrix ornans pia fana trophæis,
Benivola.
Neſcio quam groſſam de te ſchazzare canaiam
Bellicoſa.
Conveniet, facietq; tuas exire maſones.
Victorioſa.
Altras imponet leges, altros ve ſtatutos,
Pia.
Inque tuo gremio renovabitur altera proles.
Proles Gonziachis ultro ſubiecta ſignoris,
Proles gentilis, ſapiens, unita ſub uno
Principe Fedrico, qui lanza gaiarda vocatur,
Ingenium & vires potiſſimum in Capitanio conveniunt.
Qui ſenſu forzaque facit tremolare Terenum.
Millibus in guerris qui mille merebit honores.
Ingenio, levam ſibi ſortem deſtruet omnem
Viribus, armorum geſtabit in arte triumphos.
Lilia, ſphæra, Leo, Iovis ales nigra favebunt.
Nulla fides unquam poterit ſuccreſcere maior
Fides.
Quam Federice parens ea quam tibi clara dicabit,
Iſabellæ præconium.
Teq; fidemq; ſimul pariens Iſabella merebit,
Inter mortales Mater divina vocari.
Divina.
Cujus virtutem Pallas infundet avitam,
Sapiens.
Cuius fulgorem candor ſpirabit eous,
Formoſa.
Cuius honeſtatem ſervabit Cinthia virgo.
Honeſta.
Nulla eſt in membris, vel tanta in corpore virtus
Fortitudo.
Quanta erit in divo Fedrico martis ad artem
Tunc temporis clava tres habebant coſtas.
Hic doctus ſolidam ſuper omnia rumpere lanzam,
Doctus & ad ſtoccum, mazzamq; menare tricoſtam,
Doctus equos manegiare leves, groſſosq; cavallos
Hoc metrum currit ad guiſam ducentis bombardam.
Doctus ad impreſſam rapidarum Bombardarum
Stalla cavallorum ſua ſtallas vicerit omnes,
Inter quos aliquis veniet tam grandis & altus,
Quod ſi quis cozzonus eum montare domandum
Cozzonus. domitor Equorum.
Convenietur (habens nullum tamen ipſe ſanellum)
Accipiet ſcalam nequiens adiungere ſtaffam.
Hunc tamen Orlando ſimilis Federicus equonem.
Ab equo equonus derivatur.
Finibus ex armis banda veſtitus ab omni,
De terra ſaltu velut aura levabitur uno,
Seq; ſuper Sellam ſtraffam reprobando, ligabit.
Ligabit quod videlicet ligatus apparebit omnium conſpectui.
Barbareſcarum prolem taceamus Equarum,
Padua, Roma ſciet, Florentia, Mantua, Parma,
Diverſæq; urbes bravij quæ præmia donant,
Razza cavallorum quantum ſit bella tuorum.
Mantua præclaros pariet tunc noſtra Barones,
Razza Gonza-
Altros Auguſtos armis, ſenſuq; Catones.

Non

Non ſibi livor erit quod Roma coruſcet in armis
Quodve Coloneſo tumeat fulcita vigore,
Quod feriat cœlum vaſtæ rugitibus Urſæ,
Mantua non iſtis emittet ſorte minores.
Donabit celebres Urbs Bergamaſca Suardos,
Tu quoq; ſemper eris Domino Malateſta fidelis.
Vivite Puſterlæ, Capriani vivite Strozzi,
Vivite Paveſi, Caſtiones, vivite Gorni.
Vivite Mergones, Aliprandi, vivite Preti.
Vivite Rozzones, Rivabeni, vivite Graſſi,
Vivite Bonnatti, Beneduſi, vivite Rammi.
Vivite Fontanulæ, Godelupi, vivite Groſſi,
Vivite Cortonæ, Lacioſi. vivite Cappi,
Vivite Boldrini, Conegrani, vivite Striggi,
Vivite Amorotti, Nivolones, vivite Gatti,
Vivite Coppini, Corati, vivite Gazi,
Vivite Tercetti, Luzzere, vivite Ghiſi,
Vivite Maluſi, Collumbæ, vivite Bozi,
Vivat & Hippolytus, nigra ſtirps, verus inde folenga
Deniq; Daneſi vivant, clariq; Ruberti.
Vivat quæq; Domus quas neſcio tradere menti.
Magna ſuo veniat Merlino parva Cipada,
Atq; Cocaiorum ſurgat caſa baſſa meorum.
Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo,
Danthe ſuo florens Urbs Tuſca, cipada Cocaio.
Dicor ego ſuperans alios levitate poetas,
Ut Maro medeſimos ſuperat gravitate poetas.
Parcite ſi paucis datur iſta ſcientia, ſed de

Concluſio

Sed de propoſito video caſcaſſe cominam,
Dum panem facio reperi feciſſe fugazzam,
Ergo repoſſandum terzo baſtante, Valete.

Phantaſiæ tertia Macaronice finit.

giacorum cavali.
Domus columnea.
Domus Urſina.
Variarum nomina familiarum Mantuæ.
Columbæ, adiunxit l. cauſa metri, nam pro caſada pouit pro Ave non poſuiſſet.
Virgilius.
Catullus.
Danthes.
Merlinus.
Proverbium.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Phantaſiæ Macaronicen Quartam.

Baldum sbirraiæ poſt diri verba gaioffi
  Carcere ferratum crura manuſque ferant.
Cingaris admonitus Falchettus, & idem Fracaſſus
  Turcos, Moſchino concomitante, petunt.
Urbi Zambellus trahitur guidante Tognazzo,

Ur-

Urbanas nunquam viderat ille caſas.
Ante Poteſtatem parlat, ſententia per quem
Cæditur, & robbæ fit pater ipſe ſuæ.
Berta Uxor Baldi vult baſtonare ſorellam,
Rixaque germanas naſcitur intra duas.
Cingar ut ingannet Tognazzum battere fingit
Bertam, ſed prohibet barba Tognazzus eum.
Illos immo vocat fatuos qui cum muliere
Contendunt, multis eſt quia cauſa malis.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE QUARTA.

URbs ſottoſora diu fuerat converſa per illum *Appoſitio.*
Rumorem, populuſque ruens ignara Canaia,
Neſcit enim cauſam, raptimque caminat in armis,
Ante Poteſtatem Baldum traxere ligatum
Zaffi bravantes illum brancaſſegaiardum,

Parentheſis.

Eſt mos Zafforum non aſſaltare piam quem *Pro sbirris notandum.*
Ni videant illum quod ſit rudis, unus inermis. *Piam quem*
Namque guainato ſi quis ſe affrontat ut enſe

F Con- *dinis per*

contrarium, quempiam, figura ſmirniſtochea.

Contiouo ſcapolando viam carneria portant,
Ut faciunt triſtes viſo falcone poianæ.
Grandes poltroni ſunt nempe, probavimus illos,
Si quis pauper homo vadit de nocte per urbem,

Falco.

Ac ferat exiguum (velut eſt uſanza) luſorem.

Poiana.

Quid faciunt iſti ladri, porcinaque turba?

Perforza, dictio una eſt, adverbium ſforzantis.

Emittunt unum qui vadat ſpingere lumen,
Deque manu poveri tollat perforza lucernam,
Quo facto zentaia ruit, gens plena pedocchis,
Circundant hominem picchis ſpadiſque ſinarmen,

Sinarmen, ſine arma, melius quam inermem.

Millibus inde ligant ſoghis, forcamque minazzant,
Verum ſi gravidam numis vult tradere Burſam,
In pacem vadat, promittens dicere nulla.

Nulla, adverbium negantis.

Aſt e converſo facit hæc deſtructio panis,
Quando nocturnis horis animoſa iuventus

Maitinare, agere Matinadas.

It ſecreta ſuas ad maitinare moroſas.
Quum procul aſcoltat chitarini tangere cordas
Et fricton fricton vocis modulamine ſentit.
Aut corſalettos lunæ ſub lampade noctem
Illuſtrare videt, Levibus fugit illico plantis,
Sæpe retro guardans an poſt ſe forte venirent.

Goſa.

Ergo videns Prætor sbirraiam ducere Baldum,

Centus centa centum, reperitur apud Siphonarontem Caldeum.

Sic parlando gridat male ſcis giottone venutus,
Cum quantis cordis Navis Zenoeſa tiratur,
Baſtarent appena tuum cohibere furorem.
Credo quidem centos habeas in corde diablos.
Me facis in ſoghis marchettos ſpendere multos.
Te dum tot voltas volui piccare ladrazzum.

Scottus eſt debitum Taverna, metaphorice pro quolibet debito poſitus.

At nunc tempus adeſt quo debes ſolvere ſcottum.
Teque ſuper forcas ius eſt diſtendere collum,
Et quando calcans humeros te boia crolabit,
Cum ſtralunatis oculis tot ſidera cernes,
Quot non aſtrologus Ptolomeus in æthere vidit.
Non dare dignatur Reſponſa Baldus ad illum,
Rodit & interitus ſdegnoſo corde cathenam,
Iugiter emanant tepidum ſua vulnera guazzum.
Et nemo poltronus ibi pietate movetur,

Medicus nobilior ciroico putatur, tamen ſcientiam ſuam mecum pravinzarem minime.

Qui liget exhauſtum iam ſanguine corpus, & unum
Poſtulet almancum, veniat medicare, ciroicum,
Interea magno venit rumore Tognazzus,
Nudus erat teſtam, caſcarat namque Bretonus,
Sæpe manu frigat ſchenam baſtone gratatam,
Smergolat, atque altum ſchiappat clamore ſolarum

Sup-

Supplicat ut præſtum præſtum vindicta fiatur,
Omnes aſtantes riſu ſchioppare videntur,
Dum ſic mirantur ſe deſperare Tognazzum,
Qui faciem ſugat pendenti ſæpe camiſa,
Atque ſuas muro ſpallas frigat inſtar Aſelli.
Non tamen ad Baldum trepidans vult ire propinquus
Namque timet ne ſic victus ſibi currat adoſſum,

Talia.

Denique cum multa reſidens gravitate gaioffus
Imperat adſtanti præſtare ſilentia genti,
Talia mox ſic ſic ſolio fuit orſus ab alto.
Vos qui iuſtitiam Mantoæ redditis urbi,
Iam pridem noſtis ſint qualia crimina Baldi.
Non patitur mores hominis natura prophani,
Ergo ſuum curent omnes depromere ſenſum,
Qualis danda ſuper Baldum ſententia nunc ſit.
Confremuere omnes alta cum voce gridantes,
Ius mandat quod ſic Baldus per colla pichetur,
Atque colonnellam vinctus balconis ad unam
Per collum preſtet reliquis exempla ribaldis
Nam cunctas morbat contradas atque paeſos.
Tunc Baldus frendens oculos voltavit in illos
Dicens, juſtitiæ ſunt hæc pia vota? poteſtas
Sic agit? in miſeris hæc eſt miſeratio? ſic lex
Quæ datur à Chriſto præcepit? non pudor ullus
Vos capit exercere dolos qui iura tenetis?
Quid faciant populi ſi curat fraude Senatus?
Sic mihi militiæ capiti datur ampla facultas?
Quod ſcelus ò triſtes in me nunc eſſe probatis?
Quænam patibuli pœnam mea culpa perurget?
Abſque tabernario ratio diſponitur ergo?
At vos ladrones meritatis mille fratas
Paſtum cornacchis fieri ſtringente ſoghetto.
Qui poveros homines facit ſtentare, nec ulla
Vos vergogna piat nobis imponere leges,
Voſque togis tecti ſcelerum cumulatis acervos.
Prætor ait furibunde tace latro. Baldus at inquit
Non ſequor errorem communem vera tacendo.
Nunquid ego taceam quod honeſtum lædere vultis,
Et vos luxuriam veſtram cohibere negatis?
Vivitis ex voto ſeu fando ſive nefando,
Id video, tractoque manu, dic ergo ſilendum?
Prætor item clamat taceas, Baldus magis inquit
Diſpereat quiſquis tacitas imitatur Amyclas,

Nota quod aliquando Parnaſſi camenis utitur poeta, licet ſuperius non invocare decreverit, ſed non vocatæ accedunt.

Baldum nominat ut homicidam dignum furca intelligeret.

Confremuere, inſtar Iudeorum clamantium crucifige crucifige.

Notandum pro Rectoribus.

Proverbium.

Tunc iratus ait Prætor, tu anchora ſuperbis?
Eya, quid incluſio? ficchetur ſub pede Turris,
Ipſe videns forcam non ultra forte bravabit.
Tunc oculis baſſis miſer inde tiratur ab illis
Furfantis, ſcuraque nimis preſone ligatur,
Sub qua pro ſpacio ſtat flexus membra puſillo,
Movet pathos. Carceris haud equidem forma eſt at forma ſepulchri
Terribiles naſcuntur ibi pro humore colubres,
Qui ſibi letali corrumpunt fercula morſu.
Oppreſſus nimio vix auras pondere ferri
Vitales revocat, nec habent ſua membra quietem,
Has igitur cæpit lachrimoſa voce querelas.

Querela Baldi.

O ſocii, quondam ſolamen, vita, voluptas,
Præſidiumque meum, qui me tam ſemper amaſtis
En veſter Baldus tenebroſo clauditur antro,
En veſter Baldus miſeranda morte recedit,
Stringitur in faſces, ferri ceu parvulus infans
Qui nuper toto fuerat celeberrimus orbe.
Vos mihi tam caros diſpero videre ſodales,
Inter peſtiferos vivo miſerabilis angues,
Nec mihi poſſe mori tandem datur ulla facultas
Invitus vivo, talis mihi vita per horam
Fert centum mortes, Mors una extingueret omnes.
O me felicem, quod cœlo dante priuſquam
Naturæ cedam vos ſaltem cernere poſſem.
Poſt mihi dulce mori, poſt me Phlegetontis ad umbras
Pluto trahat, ſtigiamque iuvet luſtrare paludem.
Quid Fracaſſe facis ſine me? quid ſplendide Cingar
Quid Pulicanea Falchette propagine nate?
Flete precor, nam flere decet mea fata ſodales
Hic Baldus deſperationi ſemideditus in ſe revertitur, & apud Deum excuſat ſe. Veſtrum ammiſiſtis lumen, veſtrumque decorem,
Dux ego veſter eram, Pax, gloria, ſplendor, honoſq;
Aſt ubi dividimur, quid ni maledicere cælo
Reſtat & ah nimio parcas Deus alme dolori.

Pedrala.

Talia mœrenti iactabat pectore Baldus,
Complebatque putrem lachrimarum fonte cavernam.
Interea magnum conſeium prætor adunat,
Quidnam de Baldo faciant & gente Cipadæ,
Ergo Tognazzo Zambellum tollere mandant.
Induſia nulla Tognazzus quippe tenetur,
Deſcendit ſcalam paſſus in quinque palazzi,
Quamvis nunc ruptam acquiſtaſſet pectore coſtam,

Vadit

Vadit ubi agricolæ Zambellus ſtentat in arte,
Qui vangabat adhuc ieiuno ventre terenum.

Togna.

Spantegatus erat iam canto rumor in omni,
Qualiter & Baldum ficcaſſent in pede turris,
Qualiter & populus totum ſe fecerat arma.
Arrabiatus erat Fracaſſus, & ibat ad urbem,
Namque cavare foras Baldum de carcere credit,
Hinc totam urbem iurat Fracaſſare tracagno.
Providus at Cingar blando ſermone precatur
Dicens, ne vadas, ne vadas quæſo Fracaſſe,
Nam dubito facies aliquam ſi forte moveſtam,
In preſone caput Baldo mihi crede levarent,
Et ſic cauſa ſuæ mortis male providus eſſes.
Fac mage quæſo meum conſeium, recta docebo
Summe duos tecum ſocios de gente Cipadæ.
Quos tu ſæpe probas inimicos eſſe pauræ,
Verſus Turchiam pariter brancate viaggium,
Tenta ſi poſſes illam convertere gentem.
Ad Chriſti non dico fidem,
Sed tecum veniant iſtam deſtrugere terram.
Et ſi forte fidem Chriſti renegare biſognat,
Nos Macometani cito deventabimus omnes.
Interim ego multis cum fraudibus, atque magagnis
Hoc ſupra pectus Baldum preſone cavabo.
I, precor, atque velis Falchettum ducere carum.
Hunc tibi commendo, quoniam mihi gratior extat
Omnibus, ac illum porto ſub pectore fixum,
Inde tuum poteris Moſchinum ducere tecum
Praticus eſt quoniam dudum iam nauta profundi,
Sit ſcopulos, ſirtes, ſcillam, bibulamque caribdim.
Ayme Fracaſſus ait patiar te linquere Balde?
Sic ait, & verſus Turchiam denique vadit,
Mantoamque urbem penitus diſperdere iurat,
Solus reſtavit pro Baldi Cingar amore,
Namque ſuæ uxori ſuccurrit, & adiuvat illam.

Comina.

Iam cum Zambello Tognazzus pergit ad urbem,
Confortans habeat nullam de fratre pauram,
Quem ſquartare ſuis ungis, omnino volebat.
Hunc andando modum parlandi ſæpe docebat,
Quales inchinos faciat, quales reverenzas,
Quando ſuam dicet coram prætore facendam,
Præterea naſum teneat parlando mocatum,

Canto parte.
Eſt & color rethoricus.
Furia Fracaſſi.
Prudentia Cingaris.
Optima Cingaris mens, qui pro creatura creatorem vult renegare.
Moſchinus nauta.
Mocare naſum.

Zambellus nunquam ſtrepitoſas viderat urbes
Qua propter totum paret ſibi cernere mundum,
Sæpe animo perſus voluit remeare ſed illum
Confortando tirat per forzam barba Tognazzus.
Ad portam ſancti venerunt denique Zorzi,
Quinque levatores opus eſt tranſcendere pontes,
Hos omnes multa iam præteriere fadiga,
Namque procul cernens tantos fumare caminos,
Aſcoltanſque ſonum groſſis reboando bachiocchis,
Qui fit campanis in campanilibus altis,
Indredum voluit multo tornare ſpavento,
At ſtraſſinat eum Tognazzus more vedelli,
Quando ſcanandus trahitur perforza becaro,
Cum fuit intratus lignum ſcapuzat in unum,
Datque ſtramazzonem, chiocatque culamine terram
Reſtat eum ſicut mattum guardare brigata.
Tognazzus loquitur, quid ſbigottiris homazze?
Ut video ad Modenam urſum menare biſognat,
Mox inclinatus cunctis cum forcibus illum
Adiuvat ut ſurgat, vix quem apontando levavit.
Ibat ſtravoltus veluti res matta per urbem,
Et maraviabat tantos guardare palazzos,
Tantas contradas, portas, tantaſque feneſtras,
Tantas botegas, homines, tantoſque cavallos.
Sæpe tramazzabat non attendendo viazzum,
Et civetando caput nunc huc, nunc illuc adocchiat
Sæpeque currentem trigat guardare cavallum.
Cui Tognazzus ait, quare Zambelle ſtupeſcis;
Vidiſtin unquam tales tantoſque lavores?
Ille ſpaventatus reſpondet voce gaiarda.
Potta meæ matris quam granda eſt iſta cotala.
Deh Tognazze, precor, me laſſa videre gnecoſam,
Nunquam tam bellas tezas, belloſque caſottos,
Sguaitavi poſtquam mundum ſum ſtatus ad iſtum
Mò cur plus preſtum non me Tognazze menaſti?
Talia dum ſbraiat, matronas ecce decoras
Aſpicit ad ſummos balcones ſive feneſtras,
Quas digito monſtrans diſteſo ſmergolat, ò, ò,
O angonaia, vides illas Tognazze fomennas?
Cui Tognazzus, habes el cancar nunquid adoſſum?
Ac mediis pugnum in nanchis dedit, at magis ille
Valde cridat. Tognazze viden, ò, ò, cagalochius
Cur ſic ſberlucent? ſtellis incago daverum.
Si noſtras guardo fomnas tot guardo padellas,

eſt purgare, dicimus etiam mocare lucernam. Ideſt forfice obmuncare unde Strabo. Monemus ſtudioſos ad viſtam conſervandam ſtopinum lucernæ frequenter mocare.

Perforza, ut ſupra dixi adverbium eſt.

Proverbium.

Apontando, conando.

Tramazzare, ruere.

Civetare à civeta quæ bubo vocatur derivat, nam civetæ volgit caput frequenter. hinc civetare volgere.

Blaſphemia ſolita, ſed tamen non vocanda blaſphemia.

Gnecoſam, rem Ruſtici dicunt.

Quo magis groſſolaniora ſunt carmina Zambelli, eo magis aptiora.

Pianum ſummiſſe.

Boſchibus pro

Tunc

ed by Google

Tunc cito deſperans Tognazzus deviat illum
In contradam aliam ſic ſic parlando pianum
Claude cito boccam niſi vis baſtone chiocari,
Nunquid matte putas mediis in boſchibus eſſe?
Dixerat, atque illum ſuper alta palatia duxit.

Forma Zambelli.

Ante Poteſtatem Zambellus perſus arrivat.
Quo viſo à longe ridebat multa brigata,
Totus erat quoniam ſtraviata mente balordus,
Coctus ſole, niger, ſquarzata veſte, biſunctus
Moſtrabatque ſuper ſtramum de nocte jacere.
Feſtucis quod habet multis caput invilupatum,
Stat rizzis veluti ſpergol caviata capillis,
Pectinat hanc ſolum feſtis ſua ſtriggia bovorum.
Semper habet longas muſidis in crinibus ungias,
Namque moleſtatur ſchiavonibus ille pedocchis
Portat zachettum fruſti fractique biſetti
Quem dubitas utrum ſit drittus ſive roverſus.
Fertque canevazzi curtam ſtrictamque camiſam,
Quam ſine ſavono bis tantum ſmoiat in anno.
Omnem matinam ſe foſſo vodat in uno,
(Intende ô lector) nam turpe eſt dicere cagat.

Berta.

Huc igitur veniens coram prætore gaioffo,
Smaraviliabat tantam guardare brigatam,
O angonaia (gridat) quo me Tognazze menaſti?
Non iſto plus ſtare volo giandufſa caſotto,
Duc me preſto caſam, quia me cagarula ſcoraiat.
Quid sbraias? Tognazzus ait, non cernis adeſſe
Meſſerum? vadas, horſu, pauliſper avantum,
Quid tantum piger es? cui dico maruffe? valà
Tocca manum domino,
Accedens igitur Zambellus guardat, & ipſum
Prætorem voluit brazzis brazzare duobus.
Sed populus ridens tunc palmas sbattere cœpit,
Conabatur eum à ſe deſcazzare gaioffus.
Saltans in coleram ſtangam Tognazzus achiappat,
Cum qua Zambelli ſchenam ſpianare volebat,
Atque ſuper ſpallas unguentum ponere boſchi.
Zambellus tales impreſas illico laſſat,
Voceque sbragifera cunctis oldentibus inquit,
Neſcio quid caghem, Tognazzus tunc furioſus

boſchis cauſaſinopologia. Nota ut ait Servius quod gens differt à brigata nam gens intelligitur de maribus & feminis ſimul, Brigata vero tantum de maſculis, quaſi gens bragata, qua portat bragas a, in i, vertitur teſtatur etiam Diodorus. Muſidis habet mediam longam. Sed licentia macaronica hic corripitur. Canevazzus latine. Caſtigalatro macaronice Ex ipſo enim fiunt ſoghetti, quibus ladri caſtigantur. Smaraviliabat ruſtice. Quid ſit cagarula videbimus alias. Horſu, adverbium incitantis. Valà, ut alias chilò, accentum ſuper ultimum là. Unguentum boſchi, trambaius eſt.

 Sic

Caghem, agam. Reverentia, latine.

Sic ſic ô macaron docui facere ante? gridabat,
Stamatina tibi non dixi quomodo bellos

Inchinus, græcè, Corteſia, Caldeè, Bona vita hebraicè. Bombraſton, diabolicè.

Inchinos facias, naſumque tenere mocatum?
I, propius ſi vis, prætori fac bonavitam.
Tunc voluit Tognazzus eum venerando docere,
Sed grandis, mox tunda retro correza ſcapavit.
Totum pallazzi fecitque boare ſolarum.
Sbigottitus enim Zambellus abire volebat,
Et quia poſt crepitum veri noſcuntur odores,
Qui non Faſanos, at forſitan ederat Aium,
Omnibus iſta fuit manifeſta magagna, debottum,
Qualis enim niſarola fuit penſato tu ipſe,
Cuncti fazzolo naſum tenuere ſtopatum,

Facies mutabilis index eſt animi.

Tognazzus ſtringam ſcuſat rupiſſe galono,
Sed facies illis culpam roſſita paleſat,

Heu quia difficile eſt crimen non prodere vultu.

Zambello gridat propter naſcondere marzam,
Ut iam prætori faciat curvatus honorem,
Sed male Zambellus coſis expertus in illis,
Inchinum fecit tam bellum, tamque profundum,
Quod cum zenocchio fregit calcante quadrellum

Hic Poteſtas qui poteſtariam exercet.

Inde, manum porgit, quam prehendens ipſe Poteſtas
Dixit benveniat Zambellus noſter Amicus,

Sento à ſedeo.

Quem dextra ſentare manu ſibi fecit apreſſum.

Querulo, & queror.

Ergo ſuas doias nullo ordine denotat illi,
Dumque loquebatur, concluſio nulla tenetur.

Freſcam, ideſt caldum, ut bellum minime bellum.

De ſcala vadit ſæpe in cantiribus, atque
Dum querulat ſe ſe vario de crimine Baldi,
Sæpe ſuam dicit vaccam feciſſe vedellum.

Lucus minime lucens.

Et vult prætori Maſcherpam mittere freſcam,
Attamen ignaras dicat licet ipſe parolas,
Intellexit eas diſcretus prætor ad unguem.

Sententia contra Baldum.

Tunc, data ſit contra Baldum ſententia ſic ſic,
Semper in obſcuro claudatur carcere Baldus,
Totam Zambellus robbam de iure godibit.

Pedrala.

Induſians ergo Tognazzus alhora negottam,
Accepit zaffos pro ſaccomanare Cipadam.
Iuſſa gaioffi magnum fecere botinum,
Nam poſt quam Baldum tenet in preſone ligatum,
De fundamentis illam vult ſternere villam,
Quæ villas alias, urbes quoque ſola ſpaventat,
Tum Cingar tolerat pro Baldo cuncta libenter,
Cui caſa Barberi manſit plus netta Bacino,
Quamvis non illi talis nettiſia gradat

Hic

Hic ſfortunatam Bertam regitatque governat
Quæ ſtentaretur ni Cingar ferret aiuttum,
Namque fiolinos, lactat meſchina gemellos.

Duellum Bertæ & Lænæ.

Hæc tamen ut ſenſit poſitum in preſone maritum,
Zambelluſque ſuæ fortunæ cauſa fuiſſet,
Infuriata levans ſtangonem corripit unum,
Lænam filantem quo ſmazzolare volebat,

Smazzolare, Tartaſſare, Tambuſſare, Baſtonare, Tartufolare, Tracagnare.

Ut cito cognovit præviſtam Læna facendam,
Rocham cum fuſo de ſub galone ſpicavit,
In cuius ſtoppam attaccato preſtiter igne,
Cæpit cum furia poſt ipſam currere Bertam.
Illa ſciens ſcotare focum volat inſtar oſelli.
Atque gridat mea cara ſoror, mea cara ſorella,
Parce precor, totam heu heu me broſtolat ignis.
Mercadanteſcas at Læna tenebat orecchias,
In coleram ſaltata ruit, rochamque bruſantem
Fert altam, ſemper miſeram ſeguitando ſorellam,
Quam per ſocchinum propius iam prehendere ſperat,
Berta fugit, ſentitque focum poſt terga ſtrepentem,
Unde caput voltat, flamma videt ecce propinquam
Qua propter fugiens per inhoſpita rura viabat.

Comparatio.

Non aliter ſi Gatta nimis ſilvatica currit,
Ad cuius caudam Porci veſica tacatur,

Granum & granellus, ſicut frater & fradellus.

Inter quam favæ ſunt tres vel quinque granelli,
Undique dum currit ſemper ſociatur ab illa
Veſica, credens aliquem ſibi currere dretum.
Denique Berta volens quandam tranſcendere ſepem,
Factam de groſſis ſtropellis atque bachettis,

Metaphora ſumpta incantatoribus, qui magicum retegendo libellum Solis radios obtenebrant.

Ut montata fuit propter ſaltare deorſum,
Se per guarnellum ceſa gathiavit in illa,
Stantibus in cœlum pedibus vilupata remanſit
Fecit ſcoperto lunam tenebrare Quaderno,
Contraque naturam ſuperavit luna maritum.
Non ſtetit indarnum, Rocham cito læna cilafnec,

Gilafnec, ideſt gruplaclen, Cariplesma, ideſt maſelpich. Roapton, id eſt notprotoron.

Quando Berta focum ſenſit caripleſma roapton,
Scorlavit teſtam nimio ſuperata dolore,
Qua propter contra Lænam sbrofando corezam
Extinxit Rocham, tum protinus in pede ſaltat,
Et medium brancas quadrellum torſit in illam.
Quem ſaltando ſtatim frendentem Læna ſchifavit
Inter eas ſtabat ſepes fundata ſorores
Ultra quam ſe ſe pede gionto Læna butavit.

Tunc ſe brancantes per trezzas atque capillos,
Dilacerant, mordent, graſiant, ſine forſice toſcant
Illuc audito ſtrepitu Viſinanza cucurrit,
Atque quaſi mortas illas catavere iacentes,
Quas vecchius quidam cagnina pace ligavit.
Illuc Tognazzus venit, venit quoque Cingar,
Atque ribaldellus fingit defendere Lænam,
Et contra Bertam convitia plurima dixit.
Immo levans dextram ſimulat dare velle buſettum,
Sed Tognazzus eum retinet, retinenſque loquebat,
Quid faces o Cingar? non acquiſtamus honorem
Nos homines Maſchii mulieres battere ſomnas
Eligo plus toſtum combattere contra ſathanam,
Quam contra ſomnas peiores trenta diablis.
Quo magis illius ſchenam feris, atque tracagnas:
Illa magis rabioſa tibi convicia dicit,
Non eſt ira quidem, mulierum deſuper iram.
Sunt oſtinatæ, ſtizzoſæ, fraudibus aptæ,
In ſtatu ſolo dicunt tibi mille boſias,
Quicquid promittunt penſes attendere nunquam,
Sfazzatæ quoniam nil promiſiſſe fatentur,
Femina ſola poteſt orbem deſtruggere totum,
Tam bene ſcit fraudes animo componere ſguerzo,
Ah sfortunati, miſeri, ſtultique mariti,
Fallaci potius Maumetti credite legi
Quam præſtare fidem veſtris uxoribus unquam,
Cingar ait, verum dicis venerande Tognazze.
Expertis vecchis nos ſemper credere fas eſt.
Sic dicens Bertæ ſignat ſibi parcere velle,
Nam ſic parlabat propter caparare Tognazzum
Berta cativerias quæ Cingaris adnotat omnes,
Quæ quoque non minus eſt quam Cingar plena maga-
Ah Tognazze inquit, fallit ſententia veſtra, (gnis
Vos primum Villæ ſaviumque putavimus eſſe,
Cui ſemper noſtros animos committimus omnes,
Decipit & veſtram cotalis opinio mentem?
Ah Tognazze meus, quidnam prudentia noſtra eſt?
Sconſolata domus non eſt Tognazze vocanda
In qua nulla tenet dacattum fæmina robbas?
Femina ſi nunquam maſchio concederet illam
Quam debet partem, vita genus omne careret,
Non vir ſupportat diri cruciamina partus.
It ſine penſero natorum coniugis atque,
Femina ſola domi reſtat, centumque facendas

Vicinus, & viſinanza differunt in prima ſillaba, unde Vergilius de vicino, Nec mala vicini pecoris contagia lædent.

De viſinanza Salvanellus per totam merdæ viſinanzam ſpantegat oybos.

Laus mulierum.

Prima Cingaris Aſtutia.

Mulier femina quaſi mulier mala.

Homines maſchii, homines ſapientes.

Sententia Salomonis.

Notandum.

Cativeria pro aſtutia uſurpatur nam teſte Plinio eſt proprietas barreriæ.

Da cattum, ſapienter, alii dicunt dacattum more Catonis ſapientis.

Toccum fruſtum.

Porcelli grugnunt.

Mi-

Miſterum faciet quod in unam commodet horam.
Dum ſternit lectum, ſaltat brodus extra pignattam
Infans in cuna pro tettas ſugere vagit,
Rodere vult panis toccum maiuſculus alter.
Porcellus grugnit, gallus gallina chechellant,
Chiozzaque Polzinos ſtudiat diffendere milvo,
Ad quem ſmarendum non eſt qui ſmergolet, ay, ay,
Sic centum coſas mulier deſinit ad horam.
Qua pignata bulit torres cito detrahit arſos,
Poſthæc cum ſemola miſcet brotalia porco,
Mitigat hic puerum dans lac, pezzaſque renettat
Imerdolatas, mox faſciat, inde canendo
Ninat, & infantis languentia membra ſoporat,
Quo facto pit pit vadit clamando deforas,
Gallinæ currunt ſolitum beccare granazzum.
En quantos pariter cito terminat illa travaios
Si tibi nulla eſſet mulier fanteſca, vel uxor,
Quis tibi cercaret capitis Tognazze pedocchios
Quis maſſarias nettas faceretque politas
Quis tandem ſpulicare quiret damatina camiſam
Deſine iam Tognazze precor damnare puellas,
Nam poſtquam coniunx tua Bertolina morivit
Non eſt qui teneat te bellum, teque galantum.

Tognazzus.

Tunc de caleagnis ſuſpirum grande cavavit
Tognazzus dicens, cordoium Berta dediſti,
Quum Bertolinam memoraſti, ô ſcanna corada.
Omnes plus toſtum voluiſſem perdere vaccas
Quam Bertolinam, tamen excipiendo Bonelam,
Sunt iam quinque anni, paſſarunt forſitan & ſex,
Quod Bertolinam ſpoſavi menſe Novembris.
Ayme ſuos poterit quis nam laudare parentos,
Qui ſunt de primis habitant in valle caſadis?
Sunt bene ſtaghenti, multum beſtiamen habentes,
Quo valeant plures terræ sboazare biolcas.
Illa ſuo ſenſu tam maturale tenebat,
Quod centum Vaccas hora beveraſſet in una.
Hæc quoque bella fuit ſicut iam Berta provaſti
Cui pirontus erat vertex, aliquando coputus,
Naſus diſteſus rampini more colabat.
Nec ſua ſtricta fuit nimium bochina, quod ipſa
Quando gregnabat geminas toccabat orechias
Quam pulcros oculos habuit ſua teſta ficatos.
Alter gazolus, niger alter, ſguerzus uterque.

Chechellant, gallinæ.
Canes latrant, & cat.
Studeo, & ſtudio.
Polzinos Breſanicè.
Pullos, latine.
Poleſinos Mantuanice.
Ay, Ay, arabicum eſt vox qua fit ad expellendos milvos.
Pit pit caldeum eſt, & vox qua mutat gallina ad pitandum, id eſt beccandum granum.

Laudes Bertolinæ uxoris Tognazzi.
Laudat à nobilitate.
Beſtiamen, triſyllabum.
Laudat à divitiis.
Laudat ab ingenio.
Maturale pro naturale.
Laudat à forma.

Quos

Laudat à doctrina, Quos inficatos mihi quando tenebat adoſſum,
Non bene cernebam ſi me guardaret, an altrum.
Quantum docta fuit groſſos componere gnoccos,
Doctrinalis hoc dimidium carmen ſurriputs. Tortas, tortellos, maccum muliebre, polenta.
Non biſcurabo donec mea vita manebit
Splendentem manuum pellem digitoſque politos,
Orechino, auſcalpio. Abſque orechino nettare valebat orecchias,
Longis namque ungis feciſſet pectina corni.
Diſnembolo, ſine membolo ma uco. At ſi narrarem totum nimis eſſet affannus,
Quando ricordor eam me me diſnembolo totum
Tantos coſtummos habuit, quod quiſque ſtupebat,
Déque ſuis membris ſtranium mittebat honorem.

Cingar.

Cingar vix ſimulat crepanti pectore riſum,
Eſt verum, dixit, quod talem perdere femnam,
Deberes ungis propriis graffiare maſellas,
Nam tua tota domus vadit ſotoſora, quod illa
Inſtrumentorum fuit una magiſtra tuorum,
Sed moruit, quid nam magis ultra flere biſognat?
Summe aliam quæ te ſcaldet Tognazze moroſum.
Asbaccum, abundantur, & ſuperflue, Ne dubita quoniam contato ſtamus in iſto,
Quo genus asbaccum beſtiaminis huius habetur
Sic dicens, nutat Bertæ diſcedat ab illis,
Ut cum Tognazzo reſtaret ſolus ibidem.
Berta recognoſcens orditam Cingare tramam
Diſcedit, Baldique gemit fera fata mariti.

Concluſio.

Iamque Comina ſede, ius eſt dare membra ripoſo
Stridentem iam linque pivam, mox carpe fiaſchum.

Phantaſiæ Macaronice Quarta finit.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Phantaſiæ Macaronicen Quintam.

Barba Tognazzus habens annos octanta galoſus
Bertæ, quæ Baldi eſt uxor amore bruſat.
Se quoque non mancum peramari credit ab illa,
Dans quia matanam Cingar oſellat eum,
Turba vilaniacæ gentis furioſa ſub ulmo
Ballat, & hic Cingar Bertaque levis adeſt,
Dum ſtrepitant piſari, pulvis volat, ecce Tognazzus
Illuc, nam Bertam ſentit adeſſe, venit,

Cingatis admonitu dum ſecum danciat illa,
Diſpoliat, manicam iuſſa tirare ſenem.
Omnibus iſte patet nudus, sbeffatur, & inde
Se rapit, atque ſuus perditur omnis honor,
Se vendicandi cauſa Zambellus, & uxor
Læna ſimul, Bertæ ſtercorat ante fores.
Stercora ſcaltritus merdacea Cingar adunat
In Mellis formam quæ ſpeciarus emit.

MER-

MERLINI COCAII
POETÆ MANTUANI
PHANTASIÆ.

MACARONICE QUINTA.

Parentheſis.

Hic poëta non in perſona ſua, qui ſenex erat ſed cuiuſcunque iuvenis loquitur.

MAxima noſtrorum ſedeat ſapientia patrum,
Et mihi, ſim quamvis adoleſcens drizzet orecchias,
Nec dedignetur teneras audire parolas.
Sunt quidam, fatui, ſtorti, vecchique crevati.
(Maiorem excipio partem. nam pars minor iſti.)
Qui totam ſoli reputant mangiaſſe minervam,
Quod ſua calva ferat cineroſos teſta capillos,

Quod-

Quodve repreſentent rapefacta fronte ſaperum,
Ac ſi canutis ſtet virtus ſola capillis.
Rodere non unquam præſentia tempora ceſſant,
Sive magiſtratum iuvenes curare sbaiaſſant,
Et per inexpertos pueros tractantur honores.
Sive quod inculti ſunt, moribus, ac inhoneſti,
Reſpectum nec habent anctis ſenioribus ullum
It tamen invidia procedit namque galoſi,
Sive muſolenti bellam ammiſere iuventam.
Forma ſuum corpus non amplius ulla galantat, *Galantat, ornat.*
Aurea ſuſcepit griſum caviata colorem,
Mareſcunt dentes, auditum perdit orecchia:
Gutta cadit naſo, facies criſpata rigeſcit,
Deque povinatis oculis fex putrida manat.
Pallor ineſt vultu, maciesque per ora noteſcit,
Quod calor intus abeſt, quod frigent oſſa, quod humor
Vividus interiit, nec habent iam membra vigorem.
Antiquas memorant feſtas teneramque iuventam.
Quando ſtringati rectis cum paſſibus ibant,
Quando ſtringebant agiles ſperone poledros.
Quando fracaſſabant gioſtranti pectore lanzas.
Quando cupidinea ducebant mente choreas,
Quando vaghezabant plures hinc inde moroſas,
Hæc eadem memorando ſenes livore tabeſcunt,
Extorquent facilem dictis factiſque iuventam.
Inſidiantur ei, cum mangiant toxica mangiant.
Invidia quoniam fœtent, morſique remordent:
Inſuper obiurgant quod amat laſciva iuventus,
Quodve puellares in amores tempora perdit,
Hi tamen annorum calcati pondere centum,
Gobbati, ſguerci, ranci, cornuque ſonantes
Uxorem ducunt, non quam premat æthica tuſſis,
Sed freſcam, ſolidam, vel quæ ſi ſecla perirent
Sola reſtitueret noſtram bona ſocida prolem. *Socida, mandra.*
At cito capreolos gignit ſua vitis, & hædos
Efficit, ut gladiis non grata manubria deſint.

Maſelina.

Cingar amicitiam Baldi ſuper omnia gratam
Namque tenet cunctas diſponit mittere forzas,
Sollicitumque animum, propriam ſed denique vitam,
Qualiter abſolvat de ſtento carceris illum.
Fingit amicari vulpina fronte Tognazzo,
Deque ſuo Baldo mala plurima dicere cæpit.
Quod ladronus erat, quod fur, quod furca, quod omni

Peccato plenus, quod mortes mille merebat.
Inde ſuſurranti parlabat talia ſecum.
Eſt mihi ſecretum tibi quod mi barba Tognazze
Dicam, ſed tecum teneas, nullique paleſes.
Dic Tognazzus ait, tibi iuro dicere nunquam,
Cingar ſuſpirans dixit, male quippe libenter
Officium perago Tabachini.

Tabachinus, eſt mediator nuntius amantium.

Attamen hæc quoniam fieri iuſtiſſima poſſunt,
(Quando quidem moriat Baldus) deſiſtere nolo.
Berta tuum (dicam) ſuſpirat propter amorem,
Penſeros mihi ſæpe ſuo de pectore sborrat,
Non tantos crevellus habet certiſſime buſos,
Quantos illa ſuo fert aggiadiata magono.
Semper te clamat, ſemper te bramat amantem,
Semper flet, luget, ſuſpirat, pectora pugnis
Martellat, dubitatque ſuum, te ſpernere vultum,
O formoſe, gridat, cur non formoſe Tognazze
Scis quod amo nimium te mi formoſe Tognazze.

Agiadiatam dicimus qui nimio dolore plorare nequeunt.

Nec dormire valens noctu te penſat in omni
Cuius multiplicat cum tantis paſſio dois,
Quod tu giurares illum sborrare fiatum.
Illam ſæpe quidem volui diſtollere tantis
De pœnis, reperi ſemper feciſſe nientum,
Immo foco potius iungebam ligna bruſanti.
Qua propter de parte ſua tibi porto novellam,
Aut imbaſſatam ſi vis ſuus eſſe moroſus,
Mox Baldo extincto ſi vis ſuus eſſe maritus.

Giuro, ſcribitur toſchaniter, zuro macaroniter. Iuro latiniter.

Comina.

Iſtam Cingar aquam pedibus dat barba Tognazzi
Ut mattus ſanior plus altus creſcere poſſet.
Nec penſes quod tunc inbeccum rideat illi,
Sed tales Cingar deſpiccat ab ore parolas,
Quod centos credo crediſſet alhora Tognazzus.

Inbeccum, in præſentiam.

Credo qui cantatur in eccleſiam.

Comparationes.

Quali preſtezza tordus ſe in rete viluppat,
Aut ad porrectum trat Rana guloſa buconem,
Parva vel in tenuem trapolat ſe muſca ragnadam.
Sic modo Tognazzus Bertæ veſchiatur amore,
Incipit alquantum curvam diſtendere gobbam,
Et digitis boccam totam forbire bavoſam.
Mox abrazzato geminis ter Cingare brazzis,
Eſſe poteſt, inquit quid me mea Berta, moroſum
Optat? contentor contentor mille fiatas.
Illa paragonem de me ſi fecerit ullum,

Dixit parva muſca, nam magna, quæ tavanus dicitur frangeret rete.

Longus ſermo Tognazzi, in-

Im-

Impreſonatum lætabitur eſſe maritum,
Et centum mortes in Baldo trahit ognhoram.
Nec ſuſum penſet quod ſim gobbuſque macerque
Et mea quod centum facies rapefacta det annos
Forza datur iuveni, vecchiorum gratior ars eſt,
Hoc in contato nullus merichior extat
Sunt mihi terrarum groſſarum quinque Biolchæ
De quibus ognanno multum guadagno ricoltum.
Eſt mea graſſa inquam poſſeſſio totaque Vallis,
Vallis non per quam ranacea turba coaxet,
Non qua zenzalæ corrupto ex aere naſcant,
Ac omni ſero cantent dicendo coſinum,
Villanas figant & acuto cuſpide gambas,
Ut facit in media Pompoſia ficca lavacchio.
Aſt ibi vina quidem avantegiata recoio,
Dulcia, garba, rubras facientia denique galtas.
Quid valet ad noſtrum vinum Vernazzia Voltæ?
Aut ea qua tantum Breſſana Celatica bravat?
Extollunt alii colles valeſque Romagnæ,
Dant alii vantum Benaci circa Riveram,
A Napolitanis laudatur terra Lavoris,
A Zenoviſanis ſua littora plena cedronis,
Noſtra ſed avanzat cunctas poſſeſſio Cingar.
Vaccas tres habeo, Cervamque, Roſamque, Bonelam,
Quarum nunc unam Tauro ſuccumbere feci,
Quæ faciunt multas Maſcherpas, atque cagiadas
Et ſua quatrinos cumulat mihi ſocida plures.
Non, mihi de paia domus eſt, non Melegazzis,
De coctis immo tota, & fabricata matonis.
Tecta convertantur centum quadragintaque cuppis.
Quicquid zapandi, vel quicquid in arte coquinæ
Eſſe poteſt habeo, vangas, Raſtilia, zappas,
Marrazzos, riſigas, ſiccos in aratra gumeros,
Inde ſegurſellos, Manarinos, inde badilos,
Cum quibus & ſoleo zochos ſchiappare ſegures
Tenaias, chiodos, trivilinos, atque trivellas,
Ferraque ſegandi, Gramolam, Miſamque farinæ,
Burrattos, Deſcos, Seddacia, mille pignatas
Quas narrando tibi facerem faſtidia Cingar
Hæc ad comandum noſtræ ſunt omnia Bertæ,
Doctor aratoria cunctis ſum dictus in arte,
Doctor & à ſtalla graſſum portare iedamum,
Omnibus in feris plenas ſcio mungere vaccas,
Inque rotæ formam caſeum preſſare cagiatum.

quo diverſimodè laudat & primum de forma corporis.
Penſare ſuſum; ſubtiliter veſtigare.
De divitiis.
Biolca Mantuanicè.
Tornitura Romagnicè.
Pious Breſſanicè.
Moza Ferariacè.
Pompoſia vallis.
Galta, maxilla.
Volta, & Celatica.
Romagna.
Benacus.
Terra lavoris.
Melegazzus, harnudo meleghæ.
Inter matonem & quadrellum differentiam alias dicemus.
Zocchus, eſt arboris major radix.
Laudat ſe de doctrina.
Caſeum, biſillabum eſt.

Malgarus & Caſarus ſunt magiſtri vaccarum, & Stampatores bovinarum.

Non Placentinis Malgaris, ſive Caſaris
Invideo lactis nivei menare boturum.
Herbida prata ſcio cum falce taiare ſeganti,
Scavedagnare agros, foſſatis cingere campos,
Subque jugo drizzare boves, uſareque Manzos,
Sunt mihi de paia vel ſex vel quinque palazzi,

Non quos ipſe habitabat, quia ſuperius dixit, & cat.

(De quis non unam petram bombarda cavaret)
Sunt mihi porcilli tres virdo vimine facti,
Inque meo ſolum cortivo deputo fornum,
Quo Cipada ſuas infornat tota pagnoccas,
Totus comunus fornum ſibi ſervit ad iſtum.

Pagnoccas Romanicè.

Sum Tognazzus ego, ſum qui nutriſco Cipadam
Crede mihi non eſt tellus æquanda Cipadæ.

Laudes Cipadæ.

Taiat abundanter frumentum, lignaque boſchi,
Mungit abundanter vaccas, facit inde ricottas.

Studiare, diſponere.

Suntque Cipadenſes apti ſtudiare terenum,
Alter habet vantum melius foſſata cavare,

Gumerus, & vomer.

Alter arat, baſſumque tenet ſubarando Gumerum.
Alter ſcit melius vignæ podare maderos,
Alter ſcit putridis ſtallam netezare boazzis.

Strinatos dixit, quia ſtipulas incendunt.

Pinguificoque ruto campos implere ſtrinatos.
O magnam virtutem hominum.
Attamen iſtorum ſum primus, ſumque magiſter.

Fo, fas, fat.

Et minimam coſam non farent abſque Tognazzo,
Nil niſi Tognazzus per villas dicitur omnes,
Nil niſi Tognazzus de cunctis rebus abundat.
Sum prudens ſaviumque caput, ſum dico Tognazzus.
Quæ ſine conſeio magni ſunt facta Tognazzi,
Crede mihi tandem tandem male facta trovantur.
Quæ cum conſeio ſunt maſtigata Tognazzi,
Crede mihi bona ſunt nec poſſunt fallere iotam.
Extat evangelium parlat quæcunque Tognazzus.
Sed quid butto viam tempus dum talia parlo?
Tu Cingar noſti, tu ſcis, tu cuncta provaſti.
Vade precor, Bertamque trova, cui talia dicas,
Tognazzus mandat tibi tantas Berta ſalutes
Quantas ſub cœlo video ſplendeſcere ſtellas,
In noſtro quantas numero boſcamine foias,
Quantas bruſavit Piamonti patria ſtrias.
Millanus quantas bene graſſas vendit ofellas.
Quantas Mantoa capiunt in valle folengas,
Per Venetum quantos ſpendent canalia bezzos,

Maro ſic debet ſcribi.

Et baſtardellos quantos dat maro quotannis,
Et vermocanos quantos trat Bergama tellus,

Quan-

Quantos Bardellæ piccavit boia ladrones,
Quantaque poma vnam buttat narancia Naples.
Quantaque de marchis dicit mendacia vecchius,
Quantos Villanos opus eſt ad argina vadant,
Quot contrabandi Venetam faciuntur ad urbem,
Quot falſas vendit ſpeciara bilantia robbas,
Quot ladri zaffi, Daciari vel molinari,
Et quot Gallinas robbaſti denique Cingar.
Delectæ Bertæ tantas ego mitto ſalutes,
Cui totam milzam, totam quoque trado coradam,
Donoque me ſteſſum, robbam, vaccamque Bonelam.
Sic ait, & rurſum brazzato Cingare magnum
Suſpiramentum, pulmone cavavit ab imo.
Cingar promittit, quamvis attendere neſcit,
In preſſam vadit, Bertamque trovare caminat.
Tognazzus remanens in ſtroppa ſiſtere neſcit
Spudazzatque ſuper palmas, ſurſumque braſolas
Calzas bis tirat ſtringa mollante rapatas,
Mox digitis quærit buſcas ſubtiliter omnes,
Oſtentatque albam circum colare camiſam.
Sæpe manu palpat teſtam, canamque pelucam
Et flavos amor eſſe facit parere capillos.
Foppas criſpatæ ſtudiat diſtendere frontis,
Et lixiazzo vultum fat ſtare tiratum
Sberzatos oculos tum Bertæ purgat amore,
Quos miſer expleto vix ter purgaſſet in anno:
Naſum tangentem barbozzum ſmerdolis ungis
Qui colat, & cornu ſofiat, porriſque rigeſcit.
Bucca tumet longeque cadunt in pectora bavæ
Ut quandoque boves vidiſtis fundere vecchios,
Currit ad albiolum, vel dicunt eſſe canalem,
In quo villani vaccas beverare ſolebant,
Hic bene ſe ſpechiat Narciſi more galantum,
Hic quoque barbozzo naſum videt eſſe tacatum,
Hieve povinatos oculos, ſemperque bagnatos,
Hic deſdentatas ſe mirat habere ganaſſas.
Hæc tamen ob nimium formoſa videntur amorem.
Aptatur capiti muſolenta bireta taeri,
In cuius mazum roſa candida ponitur orlum,
Panes cum lateri coltellum taccat habentem
De bufali cornu manicum, viraſque dotonis,
Cuius ſtringa ligat pendentem roſſa guainam.
Præterea borſam triplici volitante fiocco
Fert bagarottis plenam levibuſque doinis,

Naples gallice, nam latine Neapoli.

Nam ſuperius innuit Vaccam iſtam ſuper omnia ſibi gratam eſſe.

Vera barreria eſt, ut inquit Seneca, quod promittitur non attendi.

Pelucca melius vilano convenit quam caviata nam caviata citadinis.

Cæſaries regibus & Signoris attribuitur.

Fo, fas, fat.

Smerdolat, purgat.

Pulchra deſcriptio naſi.

Orlum, à quo ordulum, pro plica.

Doto dotonis, etjam oto otonis, ſed melius doto.

Viras, ornamen-

ta gladii.

Berta.

Bagarottus, & davina ſunt numi viles.

Interea Cingar Bertam ſimulare comandat,
Quæ bombaſinam veſtivit protinus albam,
Seque galantinam plus conſuetudine fecit.

Cerudellos, cincinnos.

Pectinat, & triplici connectit in ordine trezzas
Atque cerudellos ferro facit, inde fogato

Tremolanti dicunt, quia ſemper tremaunt.

Scufia trezzonem tremolantis plena covertat,
Lenzaque per mediam frontem bene commoda fulget
Poſt hæc velamen gialdi ſubtile coloris
Imponens humeris ſuper ubera lactea traxit,

Balli deſcriptio.

Pectoreque in medio gucchiam transfigit ahenam.

Maſelina.

Ergo dies feſtus quo villica turba ſub ulmo
Ballabat piſaris Piva ſociante duobus,
Affuit, huc Cingar venit, quem Berta ſecuta eſt,
Atque ad ballandum cœperunt mittere mentem.
Hic variis homines foggis ſaltare videbant,
Sed tanto ſtrepitu quod tellus tota tremebat,
Alter cum ſaltu ſe portat in aera tundo,
Alter ſe circum bis terque quaterque volutat,
Alter dum ſaltat pede tangit terga puellæ,

Danzarum genera.

Is rectum caram ſaltum facit ante moroſam,
Iſque capriolam faciendo per aera pirlat,
Ille rotat multum propter ſtraccare puellam,

Ut, ſeptemque triones,

Ipſe pagans ballum clamat, mihi fac matarellum,
Fac ſpingardoium, fac ſpagnam mazzaque croccam,
Facve ferare'am, fac muſcam, facve pavanam.
Alter ſed nimio factus ſudore fiaccus,
Boccalum vacuat ternos ſpendendo quatrinos.
Plus veniunt piſari ſemper boſando gaiardi,
Quos retridare audis lingua friſolante pavanas.
Nec tallare ſciunt ſtoppando foramina quæque.
Interea ballus ceſſaverat ut ſolet, unus:
Aſpettant piſari quis ballum ſolverit altrum.
Iamque locum proprium tunc fœmina quæque piarat,
Sugabant omnes faciem ſudore colantem.

Calx roncha intelligitur.

Cingar habet roncam, ſubito quam calce ficavit,
In terram ſpiſſaſque cavat de corpore faldas

Laſenam Mantuanice

Tum gravidam numis burſam trahit extra laſenam.
Sexque carantanos piſaris ſborſavit avaros,

Sicam Breſſanice.

Namque bonam tenuit nunquam ſua taſca monetam.
Inde cavans brettam, curvumque pigando zenochium,

Avaros, deficientes.

Quæ plus formoſa eſt, damigellam primus achiappat,
Cætera mox alias mulieres turba receptat.

Cin-

Cingar corrazzam quoniam ſpoiarat oonſtam
In giupparello levis eſt, multumque legiadrus,
Ballarinus erat qui villa primus in illa,
Danzas piffaricas jotam non præterit unam,
Iteque poſt ballum multum gridando comandat,

Comparatio.

Qualis caprettus quum ſol damatina levatur,
Egreditur ſtallam materno lacte cibatus,
Undique diſcurrit, morbezzat, guizzat in altum
Nec valet (ut dicunt) in brena ſtare ligatus.
Morbezzat à morbiezza deſcendit, pro luxuriat.
Talis Cingar erat, poſuit qui quando corazzam
Tres equidem cubitos balzo ſaltabat in uno.
Mirabant omnes bene ſic ballare videntes.
Nunc drittus ſaltat, nunc tundus, nunc pede ſolo.

Gola.

Iamque Tognazzus adeſt, palmamq; tenebat utramq;
Galloni iunctam, gobbas nec habere videtur.
Notandum.
Quas natura negat vires, amor arte miniſtrat,
Diſteſas portat gambas, calceſque legeros,
Vix premit in tenero vadens ſabione pedattas,
Sabio, Arena.
En contra Bertam gambis ſe plantat apertis,
Mazzuccuſque ſenex illam doniare comenzat,
Doniare, mirando voluptari.
Aſcortus talem tractum iam Cingar adocchiat
Atque ſerans oculum Bertæ ſæpiſſime cignat.
Pratica Berta prius quæ norat Cingaris artem,
Stat verecunda, tamen modicum relevabat ocellos
Oreque rediduIo blandas motabat ochiadas.
O, penſare potes, quales in corda faſellas
Vel sbolzonadas Tognazzus alhora piabat,
Pallidus in facie cum ſuſpirare volebat,
Spudabat liquidos, & largos (oybo) macagnos,
Macagnus grece, Barbellus latine & eſt ſputum viſchioſum.
Nunc ſtat ſupra pedem dextrum, nunc ſupra ſiniſtrum,
Sæpe caput gratat, non motu ſaldus in uno
Staſſet, quin ſe ſe moviſſet trenta fiatas.
O piſſa ſanguis, ſecum parlando ſuſurrat,
Heu cur bella meum ſcorias Berta magonem?

Pedralà.

Sguaitare, videndo notare, & ſindicare.
Cingar aviſarat iam plures ante vilanos,
Ut poſſent ſguaitare ſenis movimenta Tognazzi.
Omnes parebant riſi mangiaſſe mineſtram,
Riſus, genus leguminis, proverbium eſt.
Sed non credit eos pro ſe ridere Tognazzus.
Immo magis cignat Bertæ, cui Berta recignat
Bertaque dat bertam bertezans, atque bretonans.
Dare bertam, eſt deridere.
Dum Cingar ballat Tognazzo vadit apreſſum,

Et Bretonare, eſt

more bretoni toſare. Bretoni, namque populi ſicut & Franceſi caviatas circuntoſatas ferunt, inde toſare & bretonare, pro sbeffare uſurpatur.

Riſaia, eſt riſus qui fit tachinando.

Et compagnonem faciens ſic parlat ad illum,
Voce tamen baſſa.
Quid tardas? quid ſtas? non Bertam cernis adeſſe?
Illa cupit (ſi vis) tecum ballare parumper
Sic dicens paſſat, monſtrat dixiſſe negottam
Non bis Tognazzus ſibi coſam dicere fecit,
Ad Bertam celerat, ſi vult ballare dimandat,
Illa bochinellum faciens blandumque muſinum,
Et caput inclinans levam porrexit apertam.
Unde ſimul ſtrictis manibus danzare comenzant
Continuo grandem commovit quiſque riſaiam,
Claudere ſed riſum Cingar iubet hic, iubet illic
Nam ſic ridentes potuiſſent rumpere feſtam.

Togna.

Cingaris illic erant Compagni quinque giotones,
Brunellus, Francus, Sguerzus, Schiavina, Brioſſus,
Qui ſemper verbis alios ſchernire parantur
Tres quoque ſtrepadas chordæ ratione dediſſes
Illis, abſque alia confeſſione picandis.

Carpitur poeta quod aliquando utitur trocheis pedibus in carminis dactilis medio, ut hic confeſſione, ſic Vergilius & alii vates fecerunt quanto magis macaronicus.

Deſchena, adverbium, ſicut perforza.

Amiga, pro moroſa.

Qui nimis amat, nimis credit.

Ergo bretonabant illum ſub murmure baſſo,
Sed non tam baſſo, quin ſentiat omnia clare,
Alter ait, quantam deſtrezzam monſtrat habere,
Alter ait, cernis quantum deſchena levetur?
Alter, ſic levis eſt quod non diſrumperet ovum.
Alter, ſaltaret melius niſi veſta gravaret,
Alter ait, verum dicis, ſe namque legiadrum
Monſtraret melius, Bertæque placeret Amighæ.
Tognazzus ſentit, magis unde gaiarditer altos
Fert garlatones. Cælumque tocare videtur.
Credit Evangelium quicquid dixere giotones
Zorneiam ſpoiat ſubito, ſtringaſque relentat,
Et porgens Brazzum Bertæ tirrare comandat,
Sicut ab alterius tirrare ſolemus aiutto.
Illa pians ultro manicas utraſque Camiſæ,
Improviſa tirat non advertente Tognazzo.
Qui dum Bertæ cavat, ſentit ſeguitare Camiſam,
Et reparare volens hunc caſum pauper homazzus
Millibus inſtrazzis teſtam vilupatus habebat,
Sed magis illa tirat, ſequitur magis iſte tirantem
Valdeque sbraiabat, laſſa codeſella camiſam,
Dumque trahebatur non ſe, nullumque videbat.
Semiſpoiatus erat, ſtringaſque molaverat ante.

Picaias, cordiculas quibus

Ergo cito properat Cingar, braghæque picaias
Solvit, & altandem nudus miſer ille remanſit,

Uſque

Uſque ad garlettos caſcarunt illico ſtrazzæ.
Tanta repentinam cæpit riſarola brigatam
Quod centos illic Marguttos eſſe putaſſes.
Ille ſcapare viam voluit monſtrando pudenda,
Sed velut in ſtuppa poleſini pes gathiatur,
Sic ad calcagnos bragas Tognazzus habebat.
Arripiens curſum talem dedit ante ſtramazzum,
Quod tamburrini ſonitum ſua panza ſonavit.
Concurrunt omnes nudum guardare Tognazzum
Oy oy, clamabant, oy oy, quæ coſa novella.
Ipſe manum ſupra numos burſamque tenebat,
Qua propter vergogna ſuum morzavit amorem,
Omnia vincit Amor, pudor hic ſuperavit amorem,
Biſcurat Bertam ſe vergognando moroſam,
In pede ſaltatus currit velocius Hædo,
Iam non longævas moſtrabat habere pedanas,
Non unquam vidi tam præſtum currere Gattum,
Qui ſine cautela cuppis cimigaſſet ab altis,
Sicut mirabant illum ſgombrare paeſum.
Perveniens tandem ſolus ſub tegmine fagi,
Propter vergognam caput in tellure ficabat,
Tollere non audens frontem ſic iſta loquebat.
O Tognazze ſenex, quæ te diſgratia cepit,
Nonne tuum cernis pauper meſchinule ſcornum?
Nuper zanzabam mulieres eſſe ribaldas,
Et deberemus Macometti credere legi
Plus quam falſiloquis mulierum credere frappis
Et video Bertam me nunc trapolaſſe gaioffam?
Heu quia penſabam ſuper omnes eſſe beatus.
At ſuenturatum, me ſoiant, meque caleffant.
Conſiliare ſcio reliquos, conſeiare meipſum
Neſcio, culpa mihi ſola eſt reputanda gazano.
Conſilium nihil eſt, hoc ſi quis negligit uti,
Conſilium male dat, quiſquis male ſuſcipit illud.
Me ſteſſum veſchiaſſe pudet, nec amore ſuperchio
Errorem novi, donec vergogna capellum
Suſtulit, eque meo caſcavit Maſcara vultu.
Poſt damnum pentire valet mihi crede nientum.
O nimis improprium ſenibus, Vecchiſque bavoſis
Pectus amoroſo plenum geſtare bruſoro.
Id ratio prohibet, tenuis non ſuſtinet ætas,
Fert ad Calcagnos mortem guardatque ſepulchrum.

Togna.

Dum ſic vilificat ſemet, Zambellus arivat,

nectebat femoralia.
Altandem, denique.
Marguttus interiit, ut ſupra dixit, propter riſum.
Biſcurat, obliviſcitur,
Pedana, genus morbi, qui venit in pedibus ſenum.
Cimigare, tombare,
Fugere.
Notabilia dicta contra vecchios amoroſos.
Maſcara, larva, pro velamine pudoris.

Cui propriōs geſtat pannos, ſimul inde recedunt.
Tres ſtetit is menſes omnino latenter ab omni
Compagnia hominum, tamen alto corde cadenam
Rodit, diſponens ſe vindicare, nec ipſa
Cingaris & Bertæ fallax iniuria caſcat.
Utilitas ſed quæ fuerat ſcornaſſe Tognazzum,
Eſt quod erat Villa primus reputatus in illa,
Creditus at cecidit tunc omnis Cingaris aſtu.
Monſtrabatur enim digito ſi quando patebat,
Et ſic ceſſavit Reverentia barba Tognazzi,
Cingaris & melius poſſet maſinare molinus.
Qui quoque amicitiam Zambelli curat habere,
Qualiter hic etiam ſibi poſſit rumpere collum.

Fallax, quia non injuria videbatur.

Creditus, autoritas.

Monſtrari digito, bertezari.

Altera Cingaris aſtutia.

Is poſtquam robbæ ſe viderat eſſe patronem.
Non valet in ſtroppam reſtare factus alegrus.
Ponere cervellum ſtatuens in rebus agendis,
Diſponenſque caſam multis richire facendis,
Uxorem clamat Lænam, nos, inquit, habemus
Ad corpus lanchi veluti ſquaquarare valemus.
Non ultra faciet nos Baldus vivere ſtento,
Stat quia ſub terra plus ſtrictus gatte ligatus
Nos mercantiam pariter faciemus. ad urbem
Quottidie vadam plures traſegando richezzas
Læna ſuperbendo dixit, num care marite
Scis quod me voluit cum ſtanga battere Berta?
Aſt ego cum rocha lino bruſante cucurri
Poſt illam, fecique ſibi monſtrare quadernum.
Zambellus dixit. voluit te battere Berta?
O mala ſomna quidem, vindictam vis faciamus?
Hic mihi deſpettus non ſopportabitur unquam.

Gattus, & gattes.

Togna.

Ergo ſimul tacitis ſe accordavere parolis,
Circa quinque horas pariter de nocte levabant
Ante fores Bertæ pleno cum ventre cagabant,
(Parce rogo lector mea ſi nunc muſa puzabit)
Berta levans ſtrato ſemper damatina catabat
Lombardis quais ſua limina plena novellis:
Cingar habens caudam vulparum more pelatam
Iſtam Zambelli confeſtim iudicat artem,
Quottidie merdam vaſum mittebat in unum,
Donec complevit tali de ſtercore totum.
Berta ſtupeſcebat, cauſamque requirit ab illo,
Sed Cingar noſcens quod femina vas ſine fundo eſt,

Lombardis quais ut apertius intelligas, ſtroncis.

Merda merdæ, ſtercus hominis, cuius derivata quære in catholicon.

Sem-

by Google

Semper dicebat cognoſces denique cauſam.
Mox illam tollens urnam de fece pienam,
Deſuper infudit completum melle bocalum,
Quod tu iuraſſes merdam mel eſſe, lecate,
Hancque ſuper tollens humeris ſe drizzat ad urbem.
Ecce procul vidit Zambellum, protinus illum
Advocat ô dicens, ô mi Zambelle ſodalis,
Expecta quæſo, non me cognoſcis adunca?
Sum Cingar, tam grandem qui tibi portat amorem.
Quomodo ſtas vel tù, vel quomodo ſtat tua Læna
Tocca manum, certe mihi pares eſſe gaiardus
Atque bonam chieram facies tua monſtrat habere,
Zambellus, ſed ait, ſum ſanus, ſumque gaiardus
Sed quidnam portas barilotto Cingar in illo?
Tunc fingens Cingar ſe ſtraccum dixit, aiutta
Iſtud aiutta precor de ſpallis mittere pondus.
Zambellus poſitis manibus diſcarigat illum,
Inde rogat vaſo rurſum quid portet onuſto.
Cingar reſpondet monſtrans parlare daverum
Berta tibi mandat grates chariſſime centum,
Quam tu feciſti tanto de munere dignam.
Quamvis æternum modo te penſaverat hoſtem,
Cugnatum tamen eſſe bonum cognovit adeſſum.
Namque ſuper limen quicquid de nocte cagabas,
Omnes matinas ſoium ponebat in iſtum,
Et nunc ſpero quidem multos acquirere numos
Zambellus ſtupefactus ait, doh codeſella,
Tune meam poteris vendens ſpazzare carognam?
Me buttare viam faceres bragalia Cingar,
Penſarem te poſſe meam ſi vendere merdam.
Cingar ait, cur non? provam Zambelle videbis.

Comina.

Ergo dum parlat traxit de fora ſpinettum,
Qui ficcabatur medio fundamine vaſis.
Ecce tenella forcaſcito fezza liqueſcere cœpit,
Zambellique ſuo naſum percuſſit odore.
O piſſa ſanguis, dixit, iam ſtoppa foramen,
Stoppa rogo Cingar, merdas odor indicat eſſe.
Sed quis caſtronus merdam comprabit adeſſum?
Cui Cingar mecum venias, miranda videbis,
Et ponens illum Zambelli tergore ſoium,
Ante caminabat creppans in pectore riſu.
Ut fuit in piazza mercatus ubique patebat,
Namque die ſabbath mercatum Mantua promit

Notandum.

Modus parlandi familiariter.

Nota quod Cingar non mentitur, ſed differt inter boſiam & barteriam.

Soium genus vaſis vinarii.

Bragalia, magalia, mapalia, pluraliter ſolum reperiuntur.

Nota quod poeta hoc vocabulo merda non utitur niſi in perſonam Zambelli, qui ruſtice loquitur.

Sabbath indeclinabile.

In monſtra adverbium demonſtrantis.

 Mer-

Mercati deſcriptio.

Cernitur hic variis de rebus maximus ordo,
Hic mercadantes ponunt in monſtra botegas,
E quibus argentum canzantus, ſeta, velutum,
Zambelottus item, Raſus ſpectatur & aurum,
Et centum panni fini, variique coloris.
Hic quoque Brettari diverſas ordine brettas
Diſtendunt Italas, Franceſas, atque Spagnardas,
Bretarolorum ſatis es mea Mantua plena,
Unde patet quod multa viris ibi lana toſatur
Hic centum ſcatolas Speciarus quiſque doratas
Emittit gravidas coriandibus atque pignolis,
Mandulibus, Rancis, Anicis, dulcique canella.
Garzoneſque parant Muſcas dulcore lecardas,
Diſcurrunt celereſque volant, trutinaſque manezant,
Et cum piſtillo mortaria bronzea chioccant.
Hic quoque ſparpagnant Merzadri multi facendas
Stringas, cordones, burſellos, cingula, guantos,
Taſchellas, ſcufias, ſcufiottos, cultra, guainas,
Carneros, fibias, calamos, calamaria, cordas,
Pectina, ſpecchiettos, zamporgnas, atque ſonaios,
Hic Boccalari ſua vaſa tulere videnda.
Boccallos medios bocalazzos, & bocalinos.
Urces, urcettos, ſcudellas & ſcudelottos,
Caddinos, baſias, piattos, orinalia, cuppas.
Hic calzolari ſcarpas monſtrare galantas
Solicitant, ſoveros, pianellas, atque ſtivallos.
Ferrari pandunt cavedones, atque Gavatos,
Martellos, falces, gradeſellas, ac podarolos,
Hic Salcizzari plenos de carne budellos.
Vel cervellatos, ſalcizzas, vel cagaſangos.
Hic Hortulani ravanellos, porra, capuzzos,
Verzas, lactucas, ac alia freſca, ſalatas,
Turba Vilanarum genus omne polaminis affert,
Pullaſtros, ochas, gallinas, ac anedrottos,
Hic quoque Fornari ſchizzadas, atque fugazzas
Panem buffetum, baricocola freſca, Bucellas.
Hic formaiari formaium pondere ſpazzant,
Caſos, caſettos, Maſcherpas, atque botirum.
Hic zarattani biſolos, denteſque cavatos.
Petras veſſigæ, radices, ferra, bragheros.
Hic tornitores fuſos, capiſteria, Rocchas,
Atque pivas illas per quas chriſteria ponunt.
Hic ſtant Aurifices diverſas vendere gioias,

Mercadantes magni. Brettari. Speciari. Canella Lombardice. Cinnamomum latine. Merzadri. Zamporgnas. alio nomine rubebas. Boccalari figuli Dixi ſuperius, quod veluti latine derivativa differentiari poſſunt à ſuis primitivis, ut lucem & lucernam, flagrum & flagellum, ſic macaronice, Boccalus, & bocalinus, ſcudellas & ſcudelotos, oportet enim ſurripere, & adiungere conſonantes, ut ſtent carmina.

Cagaſanguis Veroniace. Beroldus Mantuanice. Zamborguinus breſſanice. Sanguanazzus communiter. Fornari. Formaiari. Zaratani. Tornitores. Aurifices.

Et qui zibbettum, Muſchium, venduntque coronas. *Zibbettari.*
Hic homines tandem venalia quæque tenebant,

Goſa.

Cingar Zambellum geſtantem tergore fezzam
Diſſimulans frontem ſpeciarum dixit ad unum.
Cui dixit, primam cito pronuntiando parolam,
Vultis Apum merdas iſtas comprare magiſter?
Ille ſpeciarus ridens ea verba notavit
Quod dicebat Apum merdas mel eſſe daverum,
Ac illum quemquam cito iudicat eſſe Buſonem,
Zambellus tamen hanc non intellexerat artem,
Tunc preſtus digito Speciarus melle ficato
In boccam poſuit ſtercus tangendo nientum.
Ambo mercatum faciunt, tres accipit aureos
Cingar, qui fingit pocham tirraſſe monetam.
Inde ſpeciarus vaſum vacare volebat,
Unde magagna ſtatim patuiſſet Cingaris omnis
Ipſe ſed ex templo reſpondit deſine ſoium.
Nunc redeam quaſdam vado comprare facendas,
Inde meum reddes vaſum cum venero nunc nunc.
Dixerat, & clamans Zambellum preſtus arancat,
Sic & oſellatus ſpeciarius ille remanſit,
Nam vulpes etiam Vecchiæ quandoque truſantur.

Concluſio.

Quintus habet finem, metris male quippe dolatum,
Non ego plus habeo cantandi, credite, voiam,
Verſificare quidem non eſt ſcolare piombum.

Explicit Macaronice quinta phantaſia.

MAGISTRI ACQUARII
Argumentum. In Macaronicen ſextam Phantaſia.

Carpitur invidiâ Zambellus propter aquiſtum,
  Quem fecit Merdas Cingar habendo ſuas.
Mercadantiam talem exercitare parecchiat,
  Complerat grandem ſtercore iamque Tinam.
Cuius Materiæ Brentam portavit ad urbem
  Quis comprare velit ſtercus ubique petit.
Sentit eum, ſtangamque rapit Speciarus, & urnam
  Frangit, Zambellum fæx liquefacta lavat.

Plebs

Plebs ruit, aprehendunt Zambellum, carcere ponunt
Conſueta Cingar quem tamen arte cavat.
Præterea Lænæ parens, it vendere vaccam,
Cingar eam hebrea veſte copertus emit.
Eſt data Mercati pro merce credentia ligni,
Namque in credenzam tollere iuſſus erat.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE SEXTA.

FERTE cito famuli pennam, calamare, papirum,
MATERIALE venit ſcribendi grande talentum.
FUGERAT omnis enim mihi nuper voia canendi,
Et mea ſtridebat raucum ſordina bililirum. *Sordina parva piva*

Berta

Maxima Zambellum maravilia cœperat ergo,
Mercatumque ſuæ vult exercere me merdæ *Me merda, non tam cito proferre, me incepe-*
(Parce iterum lector timui proferre, ſed ipſam
Proſequor hiſtoriam per vera vocabula veram)

Cin-

Cingar non rediit ſpeciaro melle gabato
Zambelloque dedit cantonem valde ſtupenti,
Qui cagat in bragas, modo namque comederat unam
Quam ſervare volens per forzam continet intro,
Cum qua diſpoſuit magnos implere Tinellos.
Tres emit interea pro Læna coniuge fuſos,
Cipadæque illos miſit pagando Fachinum,
Tres valuere trinas fuſi, portatio quinque,
Poſtea de ſalſa compravit carne mezenum,
Quem redeundo caſam multo ſudore ferebat,
Sed iam non poſſens tantam ſofrire fadigam
Hunc ſtraſſinabat per terram more carognæ,
Solaque reſtavit ſine lardo codiga tandem.
Læna gridans illi convitia plurima dixit
Inde tracagnadis multis ſua terga polivit.
Nam pluviæ ſemper poſt magna tonitrna caſcant
Sed vix Zambellus piſtas ſuſceperat illas.
Complevit largum merdoſa fæce Tinazzum,
Cingaris officio ſperans acquirere numos.
Quottidieque facit ſecreto cagare vilanos
Nam timet hanc artem fortaſſis Læna vetaſſet
Si pro vergogna ſprevere cagare Vilani,
(Quamvis ignorent quid ſit vergogna gaioffi)
Illos pagabat multas donando catrinas.
Omnes ignorant quid vult ea dicere merda.
Undique per gentem vadens Zambellus amorbat.

Goſa.

Ergo die quadam tulit ipſo in tergore zerlam
Plenam de (baſta) vel poſſun dicere Brentam,
Quam ſpallis geſtat, zerlotti ſicut uſantur,
Ac uti Breſſanam cernis portare per Urbem,
In plateam veniens sbraiabat eundo per omnes
Contradas, ô, quis vult hanc comprare tenellam
Atque ſaporitam merdam? modo fecimus illam,
Et grandem vobis faciam vendendo placerum.
Sed mala guidabat poverum ventura, quod ipſe
Ad quartam ſtradam ſpeciarum præterit illum
Quem modo ſcornatum Cingar maledettus habebat,
Quando Zambellum, alla merda, dicere ſenſit:
Piſtonem piperis iecit, ſtangamque piavit,
Inde pianinum vadens poſt terga cucurrit,
Atque ſuper ſputans palmis, baſtone tenaci
Percuſſit Brentam magno reboante fracaſſo.
Quæ reſoluta ſuis ſpezzatis undique circhiis

rat, quod penituit, tamen complevit. Dare cantonem vel piatare, metaphorice ſignificat aliquem faſtidioſum tergiverſando dimittere. Mercantia Zambelli. Carognæ cadaveris. Non pagat baiulum aliquem qui geſtat mezenum, & fuſos minimo ponderoſos pagavit geſtantem. Sic Socrati accidit, ideſt poſt rumorem uxoris, pluvia brodalie ſecuta eſt. Notandum. Catrinas, piamontenſe dixit. Baſta, ideſt intellige ne faſtidium pariam.

In

In faſſes ivit, mox ſtercora tota liqueſcunt,
Per faciemque fluunt Zambelli vociferantis.
Totus de merda parens hinc inde ſcapinat,
Sed ſpeciarus eum non laſſat prehendere poſſam,
Perſeguitat, ceſſatque nihil menare tracagnum,
Exclamat miſer ille gridans aſinaliter oyme,
Nunc iſtam nunc illam ſe inficando botegam.
Turba puellorum currit, day day quoque clamat,
Saxa tirant, ravas marzas, & mille carognas.
Currunt brettari ſemper treppare parati,
Matronæ teſtas extendunt ſupra feneſtras.
En cavalerus adeſt zaffis ſeguitantibus illic,
Quid ſit hoc immenſum vult bravus noſcere murmur.
Accuſatur ibi Zambellus per ſpeciarum,
Quod ſibi vendiderat merdam ſub melle latentem.
Zambellus negat hoc dicens, non ille daverum
Sum meſſere, fuit Cingar ladrus atque giotonus,
Quem prætor voluit tantas piccare fiatas.
Sed quando vidit ſignum bariſellus apertum,
Zambellus quoniam factus de ſtercore paret,
Hunc in communi preſone ſerare comandat.

Altera Cingaris aſtutia.

Cingar id advertens non reſtat more Tacagni.
Lænam Zambelli femnam retrovare cucurrit,
Quæ triſtis flebat pro cari ſorte mariti,
Nec ſcit partitum quo vinclis liberet illum.
Cingar ſingultu crebrò ſua lumina ſugat.
Zambelli quoniam deſtinum plangere fingit,
Et confortabat tamen illam voce trementi.
Ecce repentino veniens quoque Berta viazo,
Denotat offenſas dimenticaſſe vetuſtas,
Currit in amplexum rauco ſbraiore ſororis,
(Sic ordinarat Cingar baſtardus ad illam)
Dicens, heu quia cognatum pariterque maritum
Appicare meum ſtatuunt, plantareque forcas
Supra Tyum vidi, quem cara ſorella guadagnum
Zambellus fecit? vadat ſeguitare Tognazzum:
Dic, quid aquiſtavit? tuus, & meus ecce maritus
Quomodo Tognazzi ſola caggione picantur.
Talia daſennum bona femina credidit eſſe,
Cingaris altorium ſupplex Marzocca dimandat,
Cingar ait, contentor ego mea Læna ſorella
Zambellum Baldumque ſimul riſcodere noſtrum,
Sed lex difficilis comandat, iuſque palazzi,

Car-

Scapinat fugit.

Poſſam, quietem.

Day, day, deſcazzantis eſt.

Inter Cavalerum & Bariſellum nihil diſtare.

Magiſter cornacchia dixit, tamen Faſanellus contradicit.

Tacagnus fuit homo ſceleratiſſimus omnium.

Partitum, modum vel guiſam.

Deſtinum, infortunium.

Non quod eſſet baſtardus, ſed quia baſtardi ſunt maiori ex parte accorti.

Tyum eſt vallis ſpacioſa prope mania Mantuæ.

Marzoccus groſſolanus dicitur at ſunt

Qui dicunt marzoccum, ideſt florentinum, quia Florentini ſuum leonem vocant marzoccum, ſi ſic eſt, ergo Florentinum groſſolanum.

Carcere nemo tratur niſi Burſa piena vodatur
Attamen ecce meam taſcam, donoque meipſum,
Zambellum noſtrum quam preſtius extra cavemus
Tu quoque ſi quid habes numorum tradere debes,
Denariiſque tuis paucis. Bertæque, meiſque,
Zambellum forſan de Furchæ morte cavabo.
Namque ſuſurratur quod nempe picabitur ille,
Me miſeram tunc Læna gridans feſtina volavit,
Quantos in coſino denaros invenit, affert,
Qui ſunt ex numero Marcelli fortetriginta.

Notandum.

Ramezantes, falſos, de ramo ſuprarientatos.

Cingar eos brancat ſubito, numeratque negottam;
Atque ſuos etiam ramezantes, (neſcio quantos)
Carlinos sborſat, quos omnes ſpendere zurat
In maleficio Zambelli propter amorem.
Tunc cito diſcedens Bertam reſtare comandat,
Quæ ſtet alegra ſimul cum Læna, namque cavabit
(Si numi flectunt animos) utrumque maritum.
Sic ait; & properans Mantoam pergit ad urbem.

Parentheſis.

Boconus, metaphorice pro morſu.

Si numi flectunt animos, ſententia noſtri eſt
Cingaris, eſt dandus Primatibus iſte boconus,
Officium quibus eſt Ladrones tradere furchæ,
Diſmorbare vias ſaſſinis, parcere nulli,
Quos gula Iuſtitiæ [non auri] ſola coarctent;
Namque niſi poveros inopes, ac ære carentes,
Cernimus aſcribi furchæ, ceppique macello,
Non tamen hi noſtri Magnates atque ſignores,
Attendunt quoniam ladris ſine iure ſecundant
Et melius furchæ pœnam gens illa ſubiret

Iuſtitiandi, quos iuſtitiandos eſſe indicant.

Quæ fert Iuſtitiæ curam, quam iuſtitiandi.
Non ego Rectores dico, ſanctumque Senatum,
Sed quos in domibus propriis tenduntque foventque
Sunt etenim quidam furfanti, vel marioli,
Quos data libertas dominis facit eſſe ſuperbos,
Sunt quia prætoris, vel magna fameia palazzi,
Et quibus eſt tantum ſpadas portare facultas.
Omnibus obiicitur taccare galonibus arma,
Attamen his tantum fiunt conceſſa bravoſis,
Et quoddam magnum decoris ſibi nomen aquiſtant;
Quid? num ſoldati regis, chortiſque barones?
Non ita, ſed sbirri, zaffi, gens brava parolis,
Qui malefactorem ſi quemquam prehendere vadunt.
Prehendere non ſatis eſt, prius at ſpoiare comenzant
Perque bragarolum numos cercando requirunt.

Is ſibi mantellum, brettam capitiſte, ſed ille
Saionem, veluti ſibi ſolis furta licerent.
Unde miſer, ſicut Chriſtus, bene dicere poſſet,
Diviſere ſibi mea veſtimenta ladrones.
Impietas non eſt mundo crudelior iſta,
Inſtituuntur enim pro caſtigare giotones,
Hi tamen occulto ſub textu iuris abarrant,
Saſſinant homines, robbam cum ſanguine zaffant.
Sed colera ſuperor, nec eos tantummodo damno,
At qui conſtituunt illos, implentque favore.

Maſelina.

Cingar arivarat dudum teſtinus ad urbem,
Sponteque bottegam Speciari paſſat inantum,
Qui merdam comprans ſaiottam cœperat unam,
Fecerat & poverum Zambellum carcere poni,
Ipſe foras viſo confeſtim Cingare ſaltat,
Et ſeguitando procul sbraiat, ſta brutte caveſter,
Sta manigolde, meos dinaros redde ladrazze,
Tu mihi vendiſti fezzam pro melle, becone.
Tunc Cingar teſtes quoſdam feſtinus atacat,
En teſtate, ait, auditis? teſtate fradelli,
Iſte boſiardus ſtercus compraſſe fatetur
Non à Zambello, quid carcere truditur ergo?
Sic traditore putas, unum trapolare bonhomum
Sicve Poteſtati fænocchium vendere penſas?
Sed tua conticui nimium peccata ribalde,
Nempe ſcio certe, nec teſtibus ipſe carebo,
Quod tu sfalſaſti, robbam vendendo, bilances,
Ac unam pro alia non ceſſas vendere coſam.
Nunc ad palazzum feſtino, citaberis illuc,
Teque para contra multos defendere teſtes.
Crede mihi faciam tibi ſachezare botegam.

Saiotta eſt locuſta, quæ pro errore frequenter poſita eſt.
Injuriarum cumulus.
Fenocchium, fraudem, hinc infænocchiare, pro aggabare.

Togna.

Sic parlans Cingar ficto petit ore palazzum,
Ac Speciarus habet tali ſermone pauram,
Quid faciat neſcit, ſpazzatum ſe tenet eſſe,
Non memorat falſas unquam tenuiſſe bilances,
Attamen ô quantum ſimili pro errore ſcagaitat,
Ergo ſtatim currit poſt greſſum Gingaris atque
Sic vocat, o, expecta precor, o la expecta pochinum
Sed mercadanti faciebat Cingar orecchias.
Plus Speciarus eum vocem geminando petebat,
Tandem ſe firmat Cingar, quid viſque? dimandat,
Ille rogat ſupplex, audi compagne parolam,

Frequentatio peccati oblivionem conſcientiæ fecerat.
Proverbium.

Ne precor accuſes tali de crimine me nunc,
Mox aliquid donabo tibi, nec contra vilanum
Plus piadezabo de ſtercore melle coperto,
Immo tibi giuro quod eum de carcere trabo.
Cingar ait, certe ſcampaſti grande periclum.
Namque amiſiſſes totam de jure botegam,
Forſitan & Prætor faceret tibi tollere vitam,
Errorem tantum tibi parco nientedimenum,
Quæ modo facturus dixiſti dummodo ſerves.
Sum contentus, ait Speciarus, mox trahit extra
Taſchellam ſeptem quartos, quos præbuit illi :
Cingar eos tollit medicorum more negantum,
Preſonemque ſimul poſt hæc petiere latenter.
Zambellum clamant, reſtantes extra feratam,
Qui lætus viſo confeſtim Cingare currit,
Et ſupplex aliquem sbraiando petebat aiuttum.
Cingar ait taceas, taceas, dic matte pianum.
De bonavoia eſto, paveas Zambelle nientum,
Solus ego nunc nunc hoc te de carcere trabo,
Denarioſque meos nil reſto ſpendere pro te,
Et iam pagavi multam nunc uſque monettam,
Hic homo qui mecum eſt, ac te battivit atortum,
Jurabit coram populo feciſſe boſias.
Zambellus dixit, ſed quis pagaverit illam
Merdam quam fracto maſtello perdidit iſte ?
Cingar reſpondet, talem mihi deſine curam,
Ipſe tibi merdæ donabo trenta barillos.
Ergo cito vadam, nunc nunc exibis ab iſto
Carcere, tuque veni mecum Speciare camina.
Hinc ſimul abſentant ſe propter ad ire palazzum.
Quo Cingar cauſam Zambelli denique tractat,
Qui tantum fecit cum frappis atque boſiis,
Ut cavat, atque domi Zambellum miſit alegrum:
Preſonem (veluti mos eſt) tantummodo pagat,
Et numos quos Læna dedit ſua taſca guadagnat
Immo quos fecit Speciarum trare bachioccum.

Ferrum, & ferata, ut ſignum & ſigillum, lucem & lucernam.

Atortum, immerito.

Frappe, zanze baiane, nugæ, à Macrobio idem reputantur.

Proverbialiter dicimus facit trare, ideſt, fallit, & abarrat.

Berta.

Sed bona Zambellum redeuntem Læna recepit,
Quomodo ? num baſis ? lætis num amplexibus, ut mos
Uxoris carum quæ atrectat blanda maritum ?
Verum cum ſolido miſerum ſtangone recepit.
Atque coſiduras ſaldavit circa giuponem.
Id fuit ipſius requies poſt carceris uſum.
At poſt quinque dies ipſum vult Læna bonbomum

In mercantiis exercitare quibuſdam ,
Taſchellam quoniam Cingar ſugavarat illis,
Unde tapinelli capſam ſine pane catarant.

Altera Cingaris aſtutia.

Ergo comandavit Zambello Læna marito,
Quod properans urbi procazzet vendere vaccam;
De qua non modicam ſumebant vtilitatem.
Omnibus in feris complebat lacte parolum,
Deque ſuis tortas faciebat Læna povinis.
Et (veluti patres noſtri dixere vetuſti)
Hanc adhuc in teneris annis dixere Chiarinam,
Ergo Zambellus virgam piliavit aguzzam,
Quam chiamare ſolet villanica turba goiolum.
Et pungens vaccam dicebat valla Chiarina,
Atque facit verſum quem nemo ſcribere poſſet,
Sed quia mercati non imperarat abaccum,
Atque ſuper teſeras ignorat ſcribere contum,
Immo ſuper digitos quoties numerare volebat,
Non paſſare novem centos potuiſſet in annos,
Iſta pro cauſa præcepit Læna marito ,
Venderet ut vaccam, non toiat alhora monetam
Aſt in credenzam ſi quisquid tradere vellet
Accipiat quoniam vult ipſa reſcodere numos,
Sic faciam Zambellus ait, ſta in pace, decaſam
Tende quouſque tibi veniam, zais, vella Chiarina
Et pontirolo ſtimulans ſe portat ad urbem.

Pedrala.

Cingar id audivit,Berta referente, quid egit ?
Non ſtetit ad badam,properat,properanſque ſuſurrat,
Qui nimis induſiat caldum non mangiat aroſtum,
Allogiatque malum, qui troppum tardus arivat.
Perdidit atque bonum tardata limaga boconem,
Quæ poſtquam longum ſudarat ſcandere palum,
Decidit, atque ſuas cœpit maledicere frezzas.
Talia dum meditat , ſperat lucrare vedellam.
Et veniens urbem , Giudei nomine Sadoch
Ingreditur plenam varia de merce botegam,
Qui judeus erat dotatus munere trino,
In primis ſguerzus, pede zottus, tergore gobbus.
Qui centum poveros uſuræ fecerat arte,
Veſtimentorum pendebat maximus ordo,
Cappæ, giuppones, calcæ, variæque pelandæ,
Zachetti, ſocchæ, guarnelli, ſive camoræ.
Cingar depoſito pegno velut uſus habetur,

Parolum , vas areum.

Maxima patrum ſapientia, qui vaccas etiam baptizare conſueverunt.

Sibilum intellige.

Teſera, virga eſt ſupra quam villani numerum ſignant.

Credenzam, creditum, vel caparram, quamvis aliquantiſper differant.

Zais , vox bubulchi, cum ſiſtit boves nimis frezzoſos.

Ad badam , octoſiter.

Notanda.

Lucro & medito, activa.

Quandam ſguarnazzam fruſtam, totamque biſunctam
Induit. hanc manto camiſottum nomine clamat,
Inde facit Brettam propriam ſibi tradere gialdam,
Et veſtes adeo tales ſimulator adobat,
Quod tu Giudeum penſaſſes eſſe daverum.
In plateam vadens (Patarinum quiſque putabat)
Zambellum procul aſpexit præunte Chiarina.
Protinus incœpit garletto vadere zotto,
Et claudens oculum ſguerzo cum lumine guardat,
Mox faciens gobbam ſtorto galone caminat,
Has tres aglaias iudex Maſcreus habebat
De paſſu in paſſu iudaica verba ſuſurrat,
Zambellus sbragiat quanto sbraiore valebat,
O, quis homo vult hanc bellam comprare Chiarinam?
Cingar id aſcoltans vix calcat pectore riſam.
Attamen incontra veniens hunc primus afrontat,
Et ſtralunatis ciliis, nervoque ſtriato,
Sic ait, ipſe tuam comprabo ruſtice vaccam,
Quid vis, quid montat? ſolum pete quæſo doverum.
Zambellus retulit, ſi vis comprare Chiarinam,
Da mihi credenzam, peradeſſum nolo monetam,
Accipe manzolam, quia ſic mea Læna comandat,
Quæ veniet ſabbath, quos montat ſcodere numos,
Cingar ait, mecum venias ita nempe pagabo,
Sed mena vaccam (retro laſſaverat illam)
Nunquid es inſanus? non ſum codeſella, va là.

Comina.

Ergo marangonis ſimul intravere Botegam,
Cingar credenzam factam lignamine comprat,
In quam tres piſces occultat nomine barbos,
Qui piſces tales ovos in corpore geſtant,
Quales ſi mangias ventralia tota cagabis.
Cingar credenzam Zambello miſit adoſſum,
Atque caſam verſus mandat retinendo Chiarinam
Zambellus ſudat nimium credentia peſat,
Lætus abit pulchrum penſans feciſſe guadagnum.

Goſa.

Cingar Iudæo ſguarnazzam reddidit unctam,
Vendidit & Vaccam Iudæo quippe medemo.
Qui pro mercato florinos tradidit octo,
Nam cito maturum pariet gravidata vedellum.
Non appena quidem tales acceperat aureos,
Zambellum nimio credenzæ pondere lentum
Præcedit curſu, tamen altro tramite preſo,

Patarinus latine, Hebreus hebraice, Baganai caldæe. Maranus Arabice.

Aglaia, una gratiarum fuit, hic aglaias per gratias poſuit poëta.

Riſus, riſa, riſaia, & riſarola.

Doverum, debitum.

Ut ſupra carmen truncatum.

Barbos Piſces.

Ovus & ovum.

Florinus, genus ducati.

Mox

Mox rediens urbem contra procul ipſe venibat.
Zambellus caricus ſudore colabat ubique,
Sed labor eſt animo nihil importunus alegro.
Sic placuiſſe putat Lænæ, dehinc Cingare viſo
Clamat, o la, Cingar, quo vadis? quomodo ſtas tu?
Nonne recordaris quia merdæ trenta barillos
Tunc promiſiſti quando preſone tenebar?
Ne dubita, Cingar dixit, promiſſa dabuntur,
Iam non materia quis erit te richior iſta,
Nunquid deciperem te mi Zambelle ſodalis?
Quæ tibi promiſi ſemel attendenda memento.
An te picandum modo de preſone cavaſſem,
Si Zambelle tuus non Cingar amaſſet amicus?
Sis certus quod habes tibi me Zambelle fidelem,
Sunt hæc verba tamen, potuiſti cernere provas.
Sed dic, credenda quidnam portatur in illa?
Zambellus retulit, tres piſces baiulo dentrum,
Quos mea mangiabit (namque eſt pregnata) libenter
Læna, nec huic ullum laſſo mancare biſognum.
Si non ipſe darem quicquid ſua voia dimandat,
Pregna meum forſan poſſet diſperdere puttum.
Cui Cingar, quantam facis ô Zambelle bonopram,
Sed bene ſunt piſces, velut eſt uſanza, ſcaiandi,
Tuque tuæ debes gravidæ ſuccurrere Lænæ,
Namque coſinandi non det portare fadigam,
Forte creaturam tali ammazzare labore
Poſſet, abortivum faciens, mortumque putinum.
Tunc per abortivum putat hunc dixiſſe botirum.
Quapropter Zambellus ait, non illa botirum
Plus faciet, vaccam vendivi namque Chiarinam,
Attamen ô quantum bene me nunc Cingar aviſas,
Ipſe coſinabo, nolo mea Læna coſinet.
Scaiabo piſces quantum ſcaiare valebo.
At Cingar, Zambelle meus ſcaiare neceſſe eſt,
Sed ſta in pace, tuam me ſemper habebis apoſtam.
Sic dicens ibat tanquam frezzoſus ad urbem.

Maſelina.

Denique Zambellus Cipadæ ſtraccus arivat,
Quem tenuit dudum caricatum Cingar apoſta.
Non ſua, cum iunxit ſoſians, erat uxor acaſam,
Forte duos vel tres procul iverat inde mearos
Et ſecum portans clavem, concluſerat uſſum.
Ergo Zambellus ponit de tergore ſommam,
Vultque diſinatum piſces ſcaiando parare,

Venibat pro veniebat.

Notandum.

Quis pro aliquis.

Dixit meum, cum teſte Xenophonte nemo ſcit, niſi fœmina.

Scaiare, diſquamare piſces gladio.

Apoſta, ad tuum comandum, aliter ſignificat ſponte, unde Godianus, Pyramus & Tisbe ſe ſe ſcanavit apoſta.

Uſſum, hoſtium.

Aſt intrare nequit per portam ſive feneſtram.
Blaſphemat, piſcemque cupit ſcaiare, nec ordo eſt
Sed tandem tandem teſtam ſic ſæpe gratavit, (tum.
Quod reperit foggiamque novam, ſtudiumque galan-
Providus in primis Tovolettam ſuſcipit unam.
Supra quam piſces tres illos ordine conzat.
Poſt hæc in terram ſub phæbi luce reponit.
Inde ſalit cuppos cum ſcala deſuper altos,
Ac ibi camiſæ brazzos ſmanicavit utroſque,
Inque ſcaias cœpit fragiles convertere cuppos,
Quas iaciendo giuſum forma ſcaiabat in iſta
Piſces & tectum ſcovertans, illoſque sbudellans,
Sic in parata noſter coſinarus acortus,
Cupporum fragili ſtudiare ſcaiamine Barbos,
Hoc ſi partito ſcaiarent undique Piſces,
Poſſemus de nocte poli guardare ſerenum.

Scaia, teſte Servio, eſt fragmentum ſaxorum cupporumve, vel cuiuslibet vaſis fragilis.
Giuſum, zoſum deorſum.

Goſa.

Læna ſed ecce ſuper iungit, videt inde fracaſſum,
Nam tempiellos, travoſque retexerat omnes.
Perque domum totam rutilans penetrabat Apollo,
Proh dolor, ut vidit tantam bona Læna ruinam.
Mezzamorta cadit,
Ah manigolde, gridat boiazzaque beſtia matta,
Cernere quem poſſem modo ſchavezzare colengum
Quid poltrone cagas? quis teque diavol agrezzat?
O Deus, en quali ſpoſatur Læna marito,
Cur non ſum potius magno maridata Veraſo?
Sit maledicta dies in qua mea mater Agneſa
Dixit, Zambellum ſumes, o Læna, maritum.
Quid diavolazze furis? ſta quecchius brutte gaioffe
Non ceſſas anchora domum ſcovertere? me, me,
Me miſeram, deſcende cito, deſcende dabaſſum.

Veraſus, eſt ſpiritus qui ſe vertitin lupum & infantes vorat.

Togna.

Zambellus magnam ſe ſentit habere ſcagaitam,
Iamque tracagnadis ſchenam diſponit aduſam,
Attamen in ſcala dum culmine ſmontat ab alto
Dicebat, piſcem ſcaiavi, parcere debes,
Læna ſed in furia non audit verba mariti,
Omnibus ut forcis ſcalam ruzavit in illam,
Quod preſtum plus quam voluit deſcendit, & aſpram
In tellure dedit ſcala caſcante culadam.
Oyme, gridans oyme, perdona Læna, ragiabat,
Perdonanza precor, faciam non talia maium,
At ſupra trippam ſaltaverat illa Mariti,

Ruzavit, impulit, bergamaſcum eſt.

Quem

Quem pugnis calciſque ſimul furioſa marazzat
Viſinanza venit, rumorem ſenſerat illum,
Zambellum retrovant ſub Lænæ calcibus eſſe.
Nil mirantur enim quia res non illa novella eſt,
Nam baſtonabat menchionem Læna maritum,
O quanti ſimiles Zambello ſæpe catantur, *Exclamatiuncula poëtica.*
Quos ego non homines, caſtrones immo vocandos
Iudico, nec dignos frixi ſcampare cavallum,

Togna.

Inquirunt cauſam Villani, Læna recontat.
Quam tamen ut placidis confortavere parolis.
Non ſtetit interea Zambellus carpere poſſam,
Excavat obtritos de ſub rottamine Barbos,
Inde coquit, mangiatq; ovos, mangiat quoque reſtum,
Quo facto ſumens baſtonem vadit ad urbem.

Berta.

Aſt alio Cingar ſentero protinus ivit
Ad Lænam, caſum Zambelli namque notarat.
Quamvis ridendi ſibi plurima voia veniret,
Attamen ô quantum cordoium fingit habere,
Biaſmat Zambellum quod erat ſic abſque governo,
Nec piet hormaium mentem, ſenſumque virilem,
Læna magis plorans ſua maxima damna recontat
Maxime credenzam pro Vaccæ pignore toltam,
Nec (quod peius erat) ſcit quis deceperit illum.
O mala res, inquit Cingar, ſed deſine Læna,
Aut vaccam, aut numos ſpero quod habebis adeſſum.

Alia Cingaris aſtutia.

Dixerat, & veteres ſecum meditando magagnas,
It celer, ac mediam Zambellum ſcontrat in urbem,
O poverete, inquit feciſti nempe maronem, *Maronem, fallum, errorem.*
Perdiſti vaccam, perdiſti matte quatrinos,
Non habes ingegnum tibi dico, quando piabis
Sentimentum aliquod? quando aguzzaberis unquam?
Iam ſum ſtraccus ego qua guiſa vivere debes,
Sed dic, an ſcires hominem cognoſcere, qui te
Dando credenzam, Vaccamque piando gabavit?
Cui Zambellus, ita poſſum cognoſcere vaccam,
Cuius ſi velles ſignalia diſcere Cingar,
Hæc habet in teſta duo cornua, ſquaſſat orecchias
Garlettoſque ſuper malnettos ſæpe ſcagazzat.
Non ita, Cingar ait, ſcio quod duo cornua geſtat,
Sed compratorem dico, ſi dicere ſcires
Ah, Zambellus ait, ſcirem cognoſcere certe.

Non habet ille duas cornas ſed quando caminat
Pulchra ſimilitudo gialdi coloris.
Zoppegat, & guardans oculos ſtravolgit adoſſum,
Eſtque ſuæ Brettæ color ut Merdella putini.
Ah, ſcio quid dicis reſpondet Cingar, eamus
Ad corpus ſancti Petri, tibi reddere vaccam
Ille biſognabit, mecum Zambelle venito.
Dum ſic parlabat feſtinus trottat, & ipſum
Zambellus ſeguitat quandoque molando corezas,
Barborum quoniam diſturbant ova budellas.
Fortius it Cingar, curritque per omne viarum
Carrobium, trivium.
Carrobium, grandem vix cogens ectore riſum.
Ad Giudeorum contradas ire volebat,
Gadam, Agathen.
Et verſus Divam flectit veſtigia Gadam,
Mox hoſpitalem tranſit, templumque Lonardi,
Quare ſic faciebat, intelliges inferius.
Ad quod ſtradiculas centum diſcurſitat omnes.
Hinc Ioanniarum freghezat clauſtra ſorarum,
Divum Franciſcum, vos ſanctos præterit omnes,
Has contradas Mantuanus ſolus intelligit.
Perque Bredam medii ſanctum vult cernere Marcum
Hic quoque perdonum Cingar devote piavit.
Iam cagarola piat Zambellum, iamque petezat,
Ecce cauſa curſitationis.
Iam tenet appena, ventum ſchitarola ſequebat,
Nil reſtat Cingar, Sebaſtianica templa
Viſitat,& quaſdam fangoſas præterit oras
Quas Cantaranam vocitant, ſed tempore divæ
Gonzaga.
Gonzagæ venient pars noſtræ pulchrior urbis.
Tireſiæ portam iungunt. quam groſſa Cereſum
Plebs vocat, unde homines non paſſant abſque bolet-
Zambellus potuit liber tranſire Gabellam. (ta,
Signatam quoniam portat de retro bolettam.
De paſſu in paſſu floſſis poltronus amorbat,
Appoſitio.
Poſtergant Paulam, veniunt ad ſmorbia pontem
Arlotti, viſo Carmelli denique Fano
Ad Iudeorum ſtradas veſtigia torquent,
O Circulum, carmen truncatum.
Ac ita ſat magnum Cingar compleverat O,
Ante Sinagogæ portam Zambellus arivat,
Ac ibi Naturæ cedens ventramina sborrat,
Inde levans ſurſum clamato Cingare dixit,
Quomodo mi Cingar merdam portabimus iſtam?
Cingar ait,primum videamus habere Chiarinam,
Mox boteſinellum ligni comprabimus unum,
En inter gialdas ſubtiliter aſpice Brettas,
Tenta ſi poſſes emptorem noſcere manzæ,
Sic dicens Sadoch trapaſſant ante Botegam,
En, Zambellus ait, mi Cingar, reſpicis? ecce

Sguer-

Sguerzus adeſt, quo bella fuit comprata Chiarina.
Ingreditur Cingar turbata fronte Botegam,
Traxit & à cincto largum pugnale galono,
Inde levans dextram collum brancante ſiniſtra,
Dicebat patarine ladro, patarine ribalde,
Sic Chriſtianam penſas trapolare brigatam?
Hic poverettus homo vaccam tibi vendidit unam,
Et tu credenzam ligni piſceſque malignos
Qui fecere ſibi medium sborrare fiatum,
Propter credenzam quæ pignus dicitur, offers?
Redde ſuam vitulam, ſi non tibi taio colengum.

Manza pro vacca, nam velut gradatim humanam ætatem nuncupamus, ſic beſtialem, ut infans, puer, iuvenis vir, ſic Vitulus, vitellus manzus, bos.

Pedrala.

Corripitur tanto Iudæus alhora ſpaventu,
Quid parlare nequit, Cingar magis exprobrat, urtat,
Smergolat, & multam facit illic currere gentem.
Cauſa recitatur, Cingar bravegiando recontat,
Iudæus gridat, quid dicas neſcio. ſed tu es,
Qui mihi vendiſti vaccam, non iſte vilanus,
Florinoſque tibi doros sborſavimus octo.
Non, Zambellus ait, non ſic eſt, o cagaſanguis
Te cognoſco illum cui vendita vacca Chiarina eſt.
Ecce marangonus credenzam qui tibi fecit.

Proprius actus giotonis eſt, verbis braveſis gentem convenire, quo creditum fidei detur.

Goſa.

Cingar cum clamat, ſtrepitum qui currit ad iſtum
O la, marangone, o, ſciſteſtis, quis fuit ille
Ad quem credenzam vendiſti? nonne ribaldus
Iſte fuit ſguerzus? dic verum, nonne gaioffus
Iſte fuit zottus? dic verum, nonne ladrazzus
Iſte fuit gobbus? dic verum nonne? quid inquis?
Marrangonus ait, ſic eſt, vult fortenegare?
O deus, a ſguerzis, zottis gobbiſque cavendum eſt.
Cingar reſpondet, parlaſti vera magiſter,
Nulla fides gobbis, mancum mihi credite zottis
Si ſguerzus bonus eſt inter miracula ſcribam.

Laus ſinatorum Deo.

Maſelina.

Ergo Sinagogam Iudæus congregat omnem,
Ut faciunt quando diſchiavant fœderis arcam.
Hic erat Aminadab, Roboam, Ioſafattus, Abia,
Zorobabel, Mathan, Eſrom, Tobbia, Naaſon.
Eliud, Alchimelech, Ieconias, Helcana, Salmon,
Matuſalem, Boz, Rab, Achas, Malachia, Rut, Azor,
Abdenago, Sidrach, Manaſſas Oziaque tandem.
Barbottant an ha ay, men he ey, faciuntque tumultum
Ut ſagatare ocham vellent clamando Meſiam

Boz, Rab, chaldeè dicitur ſchinneſton, ideſt vulgariter Boda ravi.

An ha ay, Zuccetus grammaticus hebræus hæc verba pleniſſime interpretavit.
Sagatare, ſacrificare.
Scientia Caballa.
Bonus, & ſguerzus, quaſi miraculoſe ponit, quod ſguerzus ſit bonus.

At potuere ſatis tunc brontolare gaioffi,
Atque ſacerdotem Scripturæ Salathiellum
Conſultare ſuum.
Altoriumque tulit, doctrina cabalica nullum,
Nam Cingar tantum minitanti voce gridavit,
Quod bonus & ſguerzus Sadoch cito reddidit una
Vaccam cum vitulo, quem nunc enixa levarat.
Zambellus Vaccam, vitulum ſed Cingar aquiſtat,
Namque probat ſic ſic propriam meritaſſe fadigam,
Et ſic Zambellus manſit Sadochque gabatus.

Comina.

Fecerat interea recopriri Læna caſettam,
Tantam Zambellus sborravit denique merdam
Per ſtradas urbis retro ducendo Chiarinam,
Quod iam lectores video nimis inſtomacatos,
Atque meæ muſæ naſum tenuere ſtopatum,
Parcite ſi nimium veſtras implevimus aures
Hac de materia quia verum dicere cogor,
Et magis impleta eſt auris quam bucca, valete.

Explicit Sexta Macaronicæ phantaſiæ.

MAGISTRI ACQUARII
Argumentum. In Phantaſiam Macaronicen ſeptimam.

Cogitur incaſtos fratrum deſcribere mores,
  Squallida Motellæ qui male templa colunt,
E quibus incontrant duo fratres pſeudo nephandi
  Zambellum, vaccam qui menat ante ſuam.
Frater cui nomen Polazzus fingit amictum.
  Vaccam Zambelli dicit & eſſe capram,
Zambellus negat hoc, fit lis, fit pactus ab ipſis
  Perdit Zambellus, frater aquiſtat eam.
Cingar id auſcultat, pravos damnando bonorum,
  Religioſorum carpit inique decus.
Mottellamque petit, Zambellum, præque Copinum
  Menat. ibi fratres cocta Chiarina cibat.
Cingar it ad menzam, poſt cœnam membra Chiarinæ
  Colligit & ſepelit, Diique Deæque gemunt.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE SEPTIMA.

NIL niſi craſſiloquas dicor ſciviſſe Camœnas,
Craſſiloquis igitur dicamus magna Camœnis,
Siſte labrum, quare? cupies tacuiſſe, tacendum eſt.
Quod nocet? immo nocet vatem nimis eſſe loquacem.
Vera loquor, num vera loqui tibi convenit uni.
Num ſequar errorem communem vera ſilendo?
Et facis errorem tu ſolus vera loquendo,
Vera loqui eſt error? non error vera tacere?
Nam bona ſe interdum David ſiluiſſe fatetur.
Interdum ſilui, interdumque loqui mihi fas eſt.

Dialogizat ſecum poëta.

Eſt

Eſt (fateor) ſeu vera loqui, ſeu vera ſilere
Aſcriptum laudi, ſed laus magis æqua tacendi eſt.
Id nondum ſed ita quid ſit tacuiſſe probavi,
Utile nil reperi, nunquid culpabile? quantum.
Fer cauſam, dicam, ſi mites arrigis aures:
Arrigo, iam ſatis eſt, dixiſti, iure tacendum eſt.
Tu facies melius Zambelli dicere vaccam,
Ergo Zambelli vaccam Maſelina canamus.

Maſelina.

Arentum, prope. Cavezzus, genus menſuræ conſtans, ut penſo tribus ex cubitis.
Eſt locus arrentum Cipadæ mille cavezzos,
Mutella.
Qui velut hiſtoriæ ponunt, Motella vocatur.
Parvula villa caſis, at largis maxima campis.
Illic ſemirutis eccleſia vecchia murais
Demalum figura eſt, ut todanum.
(Ut multas etiam nunc cernimus ire demalum)
Officiabatur quorundam ſemine fratrum,
Officiare ſolet gens ut Todeſcha tavernam,
Sub quali norma vivebant neſcio certe,
Norma Benedicti inter leges approbata.
Nunquid ſub magni Benedicti legibus? abſit.
Auguſtinus.
Nunquid ſub fidei Auguſtino robore? nec ſic.
Franciſcus.
Franciſci nunquid ſub paupertate? nequaquam.
Frater Stopinus.
Sed velut exterius meditor ſub fratre Stopino
Cuius ſi vellum porcinos ſcribere mores,
Boni religioſi pro malis plurima patiuntur incommoda.
Addubito quod pane boni vinoque carerent.
Ille ſuos docuit fratres præcepta coquinæ,
Atque lecatoria doctores fecit in arte.

Maſelina.

Ergo duo fratres ex his qui grata colebant
Clauſtra lecardiæ veteri brotamine ſporca,
Alumni fratris ſtopini.
Neſcio quo pariter frezzoſis paſſibus ibant.
Incoſtumati, graduum ſine lege crotantes.
Girovagi, molles, nugaces, abſque pudore,
En ſibi Zambellum cernunt occurrere longe,
Quis ſfortunatam guidat ſtimulando Chiarinam,
Frater Polazzus.
Unus quem fratrem Polazzum nomine dicunt,
Protinus egregiam meditatur fingere tuſſam,
Frater Antoch.
Alloquitur ſocium qui frater dicitur Antoch,
Siſte gradum, quoniam vaccam lucrabimur illam
Namque gabare volo quem cerno venire bonhomum,
Dixerat, & fruſtra geſtatas illico cappas
Fans fantis.
Exuit apparens fans in giuppone galantus,
Ad manicum crucis illum quiſque putaſſet ineptum,
Aſt habilem magis ad roncam, ſpetumque Bolognæ,
Amacchiat, latet in machione.
Tolle viam chierigam ſoldati forma videtur,
Antoch ſe in boſco, vicino iuſſus amacchiat.

Inter

by Google

Inter ſe quoniam ſic ordo ponitur iſte,
Polazzus tanquam laicus celer obvius audit
Zambello, quo vadis ait villane cuchine ?
Quove illam dudis capram ? Zambellus ad illum
Reſpondet, capram ? doh lancum, vacca Chiarina,
Eſt capra, frater ait, non eſt reſpondet at ille.
Polazzus bravans, veniat tibi cancar in occhis,
Eſt capra dico tibi, Zambellus, doh codeſella
Non ego cognoſco capram vaccamque Chiarinam ?
Non habet iſta (vides) barbam ſed longa dedretum
Cauda ficata parat muſcas, cagatque boazzas,
Nec be quando gridat, ſed bu pronuntiat ore ?
Polazzus dicit, capra eſt, nam cornua geſtat,
Raſiſti barbam fortaſſe, coamque tacaſti.
Non ego ſum, Zambellus ait, barberus, & ipſam
Radere neſcirem vaccam, ſed mungere tantum.
Ne dicas, Polazus ait, ſcio mungiere vaccam,
Dic capram, quoniam capra eſt, Zambellus ad illum
Non eſt ſic, duras cagat quia capra balottas,
Polazzus fingens coleram blaſphemat, & inquit,
Ludere vis contra ducattos quattuor illam ?
Sic Zambellus ait, volo ludere, sborſa daneros,
Si mea vacca poteſt, quod non ſit vacca provari
Non ero Zambellus, nec erit plus vacca Chiarina,
Atque guadagnabis capram ſi capra Chiarina eſt.
Sum contentus, ait Polazzus, quis tamen iſtam,
Ecce Romittus adeſt, poterit decidere cauſam ?
O pater, huc veſtras pochetum flectite gambas.
Et date iudicium (lis eſt non parvula) ſaldum.
Is oſtinatur, velut eſt uſanza vilani,
Quod capra non illa eſt quam menat, & eſſe vedellam
Aut vaccam zurat, quid nam pater inquitis hac re ?
Ille refert dicens, quod ſit capra diceret orbus :
Tune vilane capram præſumis dicere vaccam ?
Vade quod es mattus, capram me iudice perdis.

Be, vox capra. Bu, vox vacca. Coa Mantuanice, pro cauda.

Daneros ruſtice dicunt. Imperfectio orationis, ſic Virgilius: Audiat hæc tantum, vel qui venit, ecce Palæmon, veniebat enim alius frater Antoch.

Goſa.

Ergo Zambellus ſine vacca reſtitit illic,
Et miſeram fratres ſecum duxere Chiarinam.
Interea Cingar veniebat ſolus ab urbe,
Zambellumque catat plangentem more putini.
Quid Zambelle facis ? cur ploras ? eſt ubi vacca ?
O, quia ſum mortus, retulit Zambellus, & oyde
Uxor amazzabit me me mea Læna debottum.
Cingar tunc riſit dicens, ubi vacca Chiarina eſt ?

Bene miſeram, quæ per tot infortunia tranſibat.

Eſt

Eſt morbus, Zambellus ait, qui nunc tibi mangiet
De facie naſum, non eſt plus vacca Chiarina,
Tu mihi feciſti pro vacca reddere capram.
Cingar reſpondet quis ait quod capra Chiarina eſt?
Zambellus, quidam ſic frater dixit adeſſum.
O, ergo, Cingar ait, credis poverelle capuzzo?
Donaſtique fidem fratri, qui ſi malus extat
Non ſcelus in mundo quod non comittat? eamus.

Capuzzus, habitus Religioſi.

Togna.

Tunc quia promptus erat, fratres cito iudicat eſſe
Illos qui renegant tonſuram mille fiatas,
Attamen, ut facimus laici nos ſæpe, malorum
Relligioſorum culpa, mordebat honorem
Sanctorumque decus patrum, moreſque bonorum.
Quo diavol, ait, tanti venere capuzzi?
Nil niſi per mundum video portare capuzzos,
Quiſquam vult fieri frater, vult quiſque capuzzum,
Poſt quam gioccarunt numos, taſcaſque vodarunt,
Poſt quam pane caret cophinum, Celaria vino,
In fratres properant, datur his extemplo capuzzus.
Undique ſunt iſti fratres, iſtique capuzzi,
Qui ſint neſcimus, diſcernere nemo valeret
Tantas veſtitum foggias, tantoſve colores.
Sunt pars turchini, pars nigri, parſque morelli,
Pars albi, ruffi, pars gialdi, parſque bretini.
Ipſorum tanta eſt equidem variatio fratrum,
Quod non diſcerno Bernardum de Benedicto.
Quantæ ſtant cœlo ſtellæ, foiamina ſylvis,
Tantæ ſunt fratrum normæ, tantique capuzzi.
Si per iter vado telluris, cerno capuzzos,
Si per iter pelagi, non mancum cerno capuzzos,
Quando per armatos eo campos, cerno capuzzos
Sive forum ſubeo, ſeu barcam, ſive tavernam,
Protinus ante oculos aliquem mihi cerno capuzzum.
Nil niſi per ſtradas video diſcurrere fratres,
Nonne ſatis baſtat ſapientis regula Chriſti?
Iſtorum fratrum cumulus iam tantus olevit,
Quod ſine ſoldatis Chriſtianica terra manebit,
Non erit æquoreis qui remum ducat in undis,
Non qui martellet ferrum, vel manticefoghet.
Non qui deſcendens montagnis tecta covertet.
Non qui per terras it gridans ſpazzacaminum.
Non qui ſcarparum tiret cum dente coramum,
Non qui ſubſtigans aſinos pronuntiet, arì,

Cingar maledicus inter alias virtutes ſuas fuerat.

Chriſtianica, quatriſillabum eſt.

Non

Non qui ſcortegbet manzos, vendetque figatum,
Non qui ventrones vacuet, laver inde bueſchas,
Non qui verghezet lanam, gucchietque biretas.
Non qui zavattas renovet, ſparamenta reponat:
Non qui bagnificet barbam, tollatque raſoro,
Non qui præduris ſcarpellet marmora picchis.
Non qui porcellos caſtret conzando lavezos,
Non qui ſumpta molet frumenta, robetque farinam,
Non qui ſit tandem ſgutarus, pegorarus. arator,
Hoc genus eſt hominum qui clauſtra ſuperflua cap-
Namque ſuperſtitio ſola his in fratribus ambit. [tant
Illic nobilitas ſub ruſticitate laborat,
Ambitio quoniam villanos unica brancat,
Pompeiana tument faſtigia, Cæſaris alta
Mens ambit ſuperos, quidni? minus atria regum
Dedecet hoc vitium, ſed, proh, quid ſuera ligone
Vomere & attrito rigidas ſubvertere glebas
Ruſtica progenies aſpirans grandibus ambit?
En paſtus ſiliquas, paleis caput obrutus, & qui
Non niſi feſtivo tellurem tempore ſputis
Inficit, abiectus, ſordens, alienus ab omni
Morigero cultu. tantum ſuefactus aratro,
Aut ſtimulare boves, aut ſtercus fundere campis,
Sedis honorificæ culmen cupit, optat, & ambit,
O ſi primatum numerarier agmine poſſet,
Quanta videretur ſibi gloria, faſtus, honorque,
Per fas ſive nefas reliquis opponere ſe ſe
Patribus, & quas tot ſervarunt tempora normas
Vertere, ut interpres melior, legumque peritus
Adſit præceptor plus quam matura vetuſtas,

Abuſio de villanis ambitioſis.

De præ Iacopino

Talia dum Cingar fallaci murmurat ore.
Præ Iacopinus adeſt Cipadæ parochianus,
Qui bene vivendi nunquam cognoverat artem,
Cingaris ipſe fuit dilectus ſemper amicus,
Neſcio quis certe codegonus veſcovus illum,
Ordinarat enim permittens dicere Miſſam,
O quantos hodie cognoſcimus eſſe Copinos,
Inter virtutes alias quas noſter habebat,
Præ Iacopinus erat caſtrono doctor omni.
Andagando ſcolam denos paſſaverat annos.
Quod ſupra tola non imparaverat. a, b.
Unde biſognabat ſub hac arte docere pedantum.

Notandum.

Andagando, ſæpe eundo.

Tolam, tabellam, ſupra quam alphabetum à pueris diſcitur.

Al-

Alphabettum præ Iacopini.

A. A marangonis ſeſtum monſtrando jubebat,
Vox aſini. Ragiantemque magis vocem fundebat aſelli.
Namque aſinus quando sbraiat pronuntiat. a. a.
B. B, ſimile eſt ferris quæ fert in carcere latro,
Diſcitur, ille diu quid ſint cognoverat ante,
In preſone ſtetit quoniam sforzando puellam,
At ſi durus erat, caſtronis voce gridabat,
Ut conſtat, ſic vox profert caſtronica. b. b.
C. C, manicoſecchiæ brancat manicove lavezi,
Explicuitque illud ſi vellet paſcere porcos.
Nam velut inſegnat noſtræ parlatio terræ,
Dicunt quando volunt porcellos paſcere, c. c.
D. D, facilis didicit, nec opus fuit arte doceri:
Blaſphemare Deum fuerat ſua ſemper uſanza,
E. E, arcum caricat chorda retinente ſagittam,
Smergolat, gridando cantat. Si bene non iſta forma captare valebat,
Presbiter effectus didicit qui ſmergolat. e. e.
F. F, timuit ſemper quia prima eſt littore forchæ.
Falſificare tamen dinaros noverat hoc f.
G. G, quia balbus erat non imprendivit, & inde
Loria in excelſis, non gloria ferre ſolebat.
H. Verſificatores. H. pro nulla re putant,
I. I. quoniam parvum forma extat quale Copinus,
Tradidit ingenio, quod ſi de mente cadebat,
Voce cavallina dicebat protinus. i. i.
K. K, non ante quidem, melius ſed retro ferebat,
Si tamen ut lingua dixit. G. iunxerat & A.
L. L, didicit ferro, quo in pratis herba ſegatur,
Et quo magra ſolet pingi mors ſupra muraias.
M. M. ſmanicat furcam vocitans hanc Mantua raſcum,
N. N, ſtudium docti concluſit præ Iacopini,
Namque duos inter lignos fuit ille picatus.
O. O, ſed grata fuit Iacopino littera tunda,
Ex hoſtariis hanc cernens ibat in illas.
P. P, paſtoralem multos portare videbat,
Quos habiles magis eſſe boves cazzare provabat.
Q. Q, taceo, quoniam iungens falcem male cantat.
Cætera quid referam? potuit comprendere nunquam.

De miſſa præ Iacopini.

Iugiter is miſſam foggia dicebat in una,
Nec crucis in fronte ſignum formare ſciebat.
Inter confiteor parvum diſcrimen, & amen
Semper erat, iam iam meditans adiungere finem.

In-

Incipiebat enim nec adhuc in nomine patris,
Quod tribus in ſaltis veniebat ad ite miſeſtum.
In medio Miſſæ faciebat quando memento,
Ad roſtum poſitam meditabat ſemper ad ocam.
Sollicitus nimium ſi gatta comederit illam,
Aut oblitus erat ſpumam ſummare pignattæ,
Terque quaterque die Miſſam celebraſſet in uno,
Dum tamen offertam poſſet brancare maniplo.
Vendiderat calicem dorum doramque patenam,
Inque lateſinis denaros ſpenderat omnes.
Non corporales centum renovaſſet in annos.
Purificatorios mancum, qui ſemper habebant.
Centum de vino macchias, centumque recammos.
Albior eſt illis ſpurchæ touaglia tavernæ,
Albior eſt deſcus gens quo Todeſcola trincat.
Iſte fuit Pretus, qui dum ſacro ſancta levabat
Corpora, ſupra figum vidit montaſſe vilanum,
Unde reclamabat, ſurſum diabolus ivit,
Parens quod Chriſtum ſic diceret eſſe diablum,
Dum confeſſabat per quatros nempe ſiſinos,
Scortas & ladros vicio ſolviſſet ab omni.
Maſſaram nunquam vecchiam Iacopinus habebat,
Dicens quod fœdant bava ſtillante meneſtram
Aut opus eſt unam ter ſemper dicere coſam,
Namque ſonant vecchiæ ſordinam ſæpe vocatæ.
At iuvenis maſſara placet, cur? dicere nolo,
Sufficit hoc, ſeptem formaverat ille fiolos,
De clerichettis quia dixit habere biſognum.

Lateſinus melior boconus Vituli.

Hanc Hiſtoriam diffuſius narrat Solinus,
Siſinus genus numi.

Proverbium, Dicere nolo propter honeſtatem.

Pedrala.

Viderat hunc Cingar, vocat, heus ò præ Iacopino
Quo feſtinanter reverentia veſtra caminat?
Reſpondet, vado Motellam namque vocarunt
Me fratres illi ſecum cœnare ſtaſeram.
Cingar ait, quid habent ad cœnam? Pretus ad illum,
Decretum eſt totam cum pelle comedere vaccam.
Illico Zambellus clamavit, doh cagalochius,
Eſt mea vacca, capram quam frater dixerat eſſe,
Reſpondet Cingar, ſi capra eſt facta Chiarina
Crede mihi non eſt Zambellus, eamus ad iſtos
Fratuzzos, tu vade prius Zambelle, camina,
Vel dare convenient cœnam, vel reddere vaccam:
Dixit, & ut Preto ſicſic andando ſuſurrat,
Mi Iacopine volo de carcere ducere Baldum,
Sed male cognoſco formam guiſamque modumque

Ironice dicit reverentia veſtra.

Non tamen à ſolito deſiſto providus aſtu,
Quottidie variis Zambellum rebus agabbo,
Cui me plus dictis quam factis monſtro ſodalem.
Canaruzzum beſtia, Ingulum hominis. Ingannum pulchrum ſtudioſa mente catavi,
Sumam caſtronis canaruzzum ſanguine plenum,
Aptaboque gulæ de ſub velamina Bertæ,
Quod tu iurabis nihil illam ſubter habere,
Romagnoli ſcoriarunt divinum Bartholomeum. Mox unum gladium captum de rugine tinctum,
Quem clamare volo coltellum qui ſcoriavit
Per Romagnolos iam ſanctum Bartholomeum.
Att ut beffa queat galantiter ire, novellæ
Participes faciote, Bertam, deinde Brioſſum.
Zambello interea faciamus reddere vaccam,
Et ſic andantes tandem venere Motellæ.

Comina.

Sordida venerunt ad fratris clauſtra Stopini.
Non opus eſt ſemper patefactam sbattere portam,
Intrandi quoniam cunctis datur ampla facultas.
Batoclo, pro batoculo, inſtrumentum ferreum quo percutiuntur fores. Non campanello pulſatur, ſive batoclo,
Introeunt Cingar, Zambellus præque Copinus,
Nec fuit ullus enim qui diceret, o la, quo itis?
Nunquam plena pais buſchis ibi clauſtra ſcoantur
Mingentum fetent muri piſſamine fratrum.
Undique ragnipedes texunt velamina vermes
Non ibi ſobrietas, ibi nulla ſilentia, nulla
Diſciplina cubant, ibi tantum crapula, broda,
Ebrietaſque ſedent, & (proh ſcelus) atra libido.

Parentheſis.

Non ſunt ex illis (video nam ringere naſos)
Qui quo plus richi fiunt, plus debita creſcunt,
Namque tirannorum ingluviem compeſcere ſperant
Scottus. Non quos tam fecit bravos argutia Scotti,
Dico bravos verbis, & ſpadis quando biſognat.
Thomas. Non quos alta ſui tam vexat cura Thomaſi,
Officiumque gerunt aſinis imponere ſtryas.
Non cordovano qui cingunt ilia toto,
Urbibus & ſtantes, & heremi nomen habentes.
Helias. Non qui mente volant, curruque feruntur Heliæ.
Deque manu Mariæ flocum rapuere biancum.
Non quibus (exceptis zocolis) Franciſcus amictum
Bertinum tribuit, reliquis quoque cedere iuſſit
Fratribus, unde illos vocitamus rite minores.
Non qui celſa colunt nomen ſervile ferentes,
Denique non omnes illi qui ſponte ſequuntur

Pau-

Pauperiem, per quos cercatur ad oſtia panis.
De ſero tornant plenis in tergore ſacchis,
Deque pitocato ſe tantum pane ſaginant.
Nil habeant iſti velut eſt ſententia Pauli,
Cunctaque poſſideant, quibus eſt tantummodo cura
Vivere contenti quo mendicando guadagnant,
Hinc mendicantes appellant nomine fratres.
Qui ſpannam (nec habent) debent nec habere terreni
Quæ imponunt humeris aliorum pondera ſumunt
Hi prius exemplo mage quàm ſermone reducunt,
Orphanulos, viduasque tegunt, ſolantur, adornant
Moribus, & textum veteremque novumque paleſant.
De Roma Iubilea trahunt, funduntque per orbem,
Et per cantones Geſiarum perque capellas
Centum capſiculas taccant ficantque pilaſtris,
Pontificum largæ pendent pariete bullæ,
Peccatis data ſit quibus indulgentia noſtris.
Qua propter crevit devotio tanta virorum,
Quod non capſiculas numis implere, ſed arcas
Poſſent, Baſilicam nec non fabricare gigantis
Chriſtophori, qui non aliorum templa ſubintrat
Sanctorum, teſta toccaret namque ſolarum.
O nimis immenſam bonitatem ſumma regentis,
Qui (non quod inops ſit, qui parit omne metallum)
Quæque bagarottum delet commiſſa per unum.
Non tamen id fieri credamus propter aquiſtum,
Sed templum pariter fabricant, culpasque remittunt.
Præterea tanti meritis ſua templa redundant,
Ut Chriſti mater, virgo regina deorum
Illic dignatur miracula prodere tantum.
Undique nunc Geſiæ titulantur ſancta Maria,
Quæ non principibus, quæ non primatibus unquam
Apparet, reſeratque ſuos dignata nitores.
At ſolum quæ paſcit oves, quæ paſcolat ochas
Digna ſit æthereum muliercula cernere divam.
Illico turba coit, rem poſtulat, illa recontat,
Indicat atque locum radios ubi viderat almos
Per quos aurato ſolio matrona ſedebat,
Credula gens credit (malus eſt qui credere non vult)
Obſtupet, & tabulam depictam ficcat in ulmo,
Quæ fuit arbor opes contingere lecta ſupernas.
Ipſa tab[illegible]tribus deſcribitur illico Sanctis,
Virgo prius mater Cherubini deſuper alas
Pingitur in medium parvo dans ubera Chriſto,

Pauli ſententia.

Tegunt, protegunt.

Proceleusmaticum.

Sanctus Chriſtophorus gigas.

Notandum.

Si poëta ironice loquatur, multa inter doctores ſit diſputatio.

In dextram ſtat fronte minax Antonius, atque
Igne ſuo quicunque ſibi vult tollere porcam
Bruſat, & inde nimis pavefacta gente timetur.
Ad levam Rochus gianduſſam monſtrat apertam,
Is quoniam ſanctus pecudum contagia tollit.
De longis veniunt puerique ſeneſque paeſis,
Indiavolati, muti, tortique vel orbi,
Fratres qui præſunt, & habent oſtendere curam
Miraclum, ſudant, nam pro pietate laborant,
Vertice nudato vix ſe defendere tanta
Gente queunt, clamant, urtant, faciuntque jubentque
Cotta, ſtola indumenta ſacrarii. Incroſant ad colla ſtollas, cottisque bianchis
Induti offertam capiunt, bis terque per horam,
Dumque illam brancant, oculos ad ſidera tollunt,
Monſtrantes quod non dinari propter amorem
Offertam capiunt, Domini ſed propter honorem.
Nunquid eis nimis pinguis ſibi cœna paratur?
Abſit, comprantur ceræ ter mille figuræ,
Teſtæ, humeri, gambæ, vir totus, bosque, cavallus,
Tecta covertantur, muri, pillaſtra, columnæ,
Corrazzis, elmis, ſtatuis, pictisque tabellis,
Fit rumor vulgi, ſemet gens undique calcat,
Fit marium, nec non mulierum mixtio, Templi
Notandum. Reſpectatur honor, molles devotio mentes
Cogit & eſt variæ ſtipatio tanta brigatæ,
Quod perdunt ſcuſias, ſoveros, bireta, capellos
Sæpe perduntur borſæ, vel forte tajantur
Non tamen in templo fieri nec furta nec actus
Luxuriæ poſſent, ſi fratres talia ſcirent.
Credo quod offertas ſinerent, Templumque ſerarent,
Ne domus ipſa Dei fiat ſpelunca latronum.
Non ſunt Mottellæ, non ſunt hi denique fratres.
Benedictini monachi. Non qui larga colunt Benedicti clauſtra modeſti
Larga quidem fabricis, at vitæ moribus arcta,
His pater almificus dedit urbes, oppida, villas,
Ac latos, veluti promunt annalia, campos,
Ut vivant mundo, quo poſſint vivere cœlo,
Quo ſaturent inopes, quo plurima templa locentur,
Quove peregrinos iocundo corde receptent,
Non quia poltrones paſcant, hominesque dapocos.
Non quia forfantes, pilafratres, & ſpadacinos,
Non mangiaferros, roſianos, atque bagaſſas,
Non quia Cardineum quis cerchet habere capellum.
Accedant quos ſola movet devotio cordis,

Illu-

Illuſtres poveri, mundani, Relligioſi,
Hi vadunt non ad piſces, panemque bufettum,
Immo ad divinos cultus, moresque videndos,
Accedant ſtracchi longo tenuante viazo,
Accedant iterum membris & ſenſibus ægri,
Iſtis complentur canevæ tantummodo vino,
Iſtis ſub ſegetum peſo Granaria languent,
Eſt tamen in vulgo murmur, livore tabeſcunt
Quidam cagnazzi, mordaces, nomina quorum
Subticeo pro nunc, illos deſiſtere credam,
Sinautem, Archilochi jactabo furentis iambos, *Archilochus poëta iambicis ſuis coëgit Litamben ſemet ſuſpendere.*
Fata novabuntur veteris fortaſſe Lycambe,
Eſt formido nefas cum fari vera timemus.
Fallitur interdum nimis indulgentia Patrum
Per quam texendi fraudes fiducia creſcit,
Unius ob culpam cagnazzi tota canaia *Ænigma.*
Surrexit diris orbem latratibus implens,
Sæpe nocet pietas, nam qui pietate medetur, *Notabilia.*
Non ſaldat vulnus, nec fracta recopulat oſſa.
Sæpe lupo dat paſtor oves torpendo vorandas.
Nec, ſi advertit ovem teneros quæ amorbat agnellos
Ubere peſtifero, reliquo ſuccurrit ovili.
Quid dicam noſco, multos ſpes irrita fallit.
Speramus quandoque faces extinguier ultro,
Parvulus extiterit cum Troiæ incendia torris.
Succreſcunt faciles ſpinæ, facilesque ſecantur,
Dormitante nemus campus fit inutile raſtro,
Nimbus & interdum modicus tam creſcit, & auget.
Humorem, ſegetes quod ſæva grandine tollit. *Contrariatur ſententiæ Horatii, qui dixit, parturiunt montes, naſcetur ridiculus mus.*
Parturient mures naſcetur terribilis mons,
Vidimus & culices vaſtos æquaſſe gigantes.
Forſitan obſcurus videor, ſapientia Patrum
Multa fuit, per quam mala beſtia ceſſit, & urbem
Incolit, unde cito rediit pax priſtina, dixi.
Dixi inquam, quisnam male me dixiſſe probabit?
Attamen eſt melius Zambelli dicere Vaccam,
Quam Mottelicolæ fratres cum pelle vorabant,
Cingar eos reperit quodam cantone cubantes,
Circaque roſtitam vaccam glutiendo ſedebant.
Forſan erant numero vinti vel trenta capuzzi,
Alter ſpallazzam, ferit alter dente groponem,
Alter vult coſſam, vult alter roddere pectus,
Alter diſpolpat, verum alter membra ſmiolat, *Smiolat, cavat medullas.*
Alter de teſta cavat occhios, inde cerebrum,

Vidiſti forſan quandoque comedere porcos
Sic illos retrovat Cingar mangiare Chiarinam.
Protinus ad cœnam ſociique ſedere iubentur,
Accipit invitum Cingar tirare coramum
Incipit, & ſchincam Zambello tradidit unam.
Nullus ibi parlat, ſentitur fractio tantum.
Membrorumque ſonus, ſofiatio ſupra meneſtram,
Nam caldironus trippis ibi plenus habetur,
Chioccant labra ſimul graſſum ſtillantia brodum,
Feſtinanter edunt quia ſic ſcriptura comandat.
Iam caret infelix gambis humeriſque Chiarina,
Capiuntur gambari capitibus bovum. Iam caput efficitur vas aptum prendere cancros,
Interiora patent, grandiſque corazza videtur,
Quanto magis comedunt tanto magis ipſa recedit
Ventre fames, pariter decreſcit vacca, fameſque
Præ Iacopinus olet graſſo, lardoque colanti,
Non vult oſſa, vorat teneras tantummodo polpas,
Lappare, proprium eſt canis cum bibit. Sæpe ſcudellarum lappans brottalia ſorbet,
Poſt ſorbimentum laxat de pectore rottos,
Centuram mollat, nam ventris panza tiratur,
Dente parum tangit, ſed aperto gutture carnis
Fruſta vorat, groſſoſque facit ſine fine bocones.
Frater Polazus ſedet illic, frater & Antoch,
Frater Gelminus, frater Marmotta, Schirattus
Frater Pagnocher, Frater Scapocchia, Tafellus,
Frater Bernichus, Frater Scapinus, Arolfus,
Denique Frater Enoch, Bisbaccus, Fra Bragarotta.
Hi ſunt auctores qui dant præcepta coquinæ,
Hique Lecardiæ multos fecere magiſtros,
Quare broda ius dicitur latine. Eſt deus his venter, broda lex, ius inde vocatur.

Goſa.

Iamque polita nimis ſub deſco membra iacebant,
Nulla magis reſtat vaccarum forma Chiarinæ
Oſſa videntur ubi tantum, leccare taeros
Incipiunt, aliter non vaſa lavare ſolebant,
Frigore zelatum pars lardum graſiat ongis,
Pars manicis Tunicæ fregat nettando ſcudellas,
Poſt epulas omnes conſurgunt ludere chartis. (dant,
Poſt chartas ſcrimmant, poſt ſcrimam ſæpe meren-
Sicque ſuam ducunt vitam faciendo beatam.
Bertezant fratres qui Celſo in pulpite sbraiant,
Qui ſoterant mortos, ieiunant, terga flagellant,
Vadunt excalces, ſtudiant, vigilantque canentes
Ad matutinum, ſervantque ſilentia dudum,

 Atque

Atque voluntatem propriam ſub iudice ponunt,
Quales ſunt monachi Bernardi, vel Benedicti,
Aut Auguſtini fratres qui fortia noſtræ
Mœnia ſunt fidei, qui nil niſi ſacra colentes
Scripta vacant ſtudio, per quos gymnaſia florent,
Per quos hereticas frangens Eccleſia ſectas
Stat contra ventos tanquam ſtabiliſſima turris.
Quales ſunt etiam Franciſci templa colentes,
Eſt ubi concurſus populorum maximus, atque
Eſt ubi pax animi, requies concordia fratrum.

Berta.

Veſper erat, Cingar dum vult diſcedere, vaccam
Zambellus memorat, digito cui denotat Antoch,
Qui capram dixit vaccam truffante Polazzo.
Cingar ridendo ſaccum tulit, oſſibus implet,
Imponensque humeris Zambelli dixit, eamus,
In ſaccum geſtas quoniam Zambelle Chiarinam,
Hanc ſub Terraio venias, ſoterabimus ambo,
Quam poſt tres giornos faciemus ſurgere vivam.

Maſelina.

Ergo ſimul properant. rident fratres, Iacopinus
Ante caminabat Cingar, ſub pondere ſudat
Zambellus, boſcum ſubeunt finaliter atrum,
Illic reliquias magnæ poſuere Chiarinæ,
Cantari meruit quoniam ſub vate Cocaio.
Illic venerunt Fauni, Driadesque putellæ,
Et ſua planxerunt lacerato funera crine,
Atque ſuper tumulum ſeguitantia metra notarunt.

Quare dicatur magna, nam meruit tanto poeta cantari.

Tumulus Chiarinæ.

Vendita quod fuerim bis falſo Cingaris aſtu.
Quodve mea fratres Mottellæ carne cibarim,
Non multum tœdet, fleo ſed mea fata ſub orco
Namque ſub inſano vixi male ducta magiſtro.

Concluſio.

Sic nos mortales ſtulto ſub præſide ſtantes
Flere licet potius quam dulcem perdere vitam.

Explicit Macaronice Septima phantaſia.

by Google

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Phantaſia Macaronicen Octavam.

Dum Cipada diem celebrat lætiſſima feſtum,
Ballat ſub vitis coniuge ruſticitas.
Cingar caſtronis canaruzzum ſanguine plenum
Schannat, quem Bertæ gens putat eſſe gulam,
Fert Iacopinus eam ceu mortam exinde, canitque
Hanc ſuper æternam dona eis requiem.
Tum Cingar ſancti cortellum Bartholomæi
Fingit, quo Bertam ſignat, & illa levat.
Illa levat tanquam Lazarrus de monumento,
Miraclum ſubito ruſtica turba putat.
Prædicat, offertamque capit tunc Cingar ab illis
Omnia Zambellus vendit, emens gladium.
Qui quoque miraclum cupiens oſtendere, Lænam
Scannat, quæ terræ mortua tota ruit.
Concilium facitur villanas intra canaias,
Tognazzus caput eſt, Cingar ammazzat eum.

ed by Google

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE OCTAVA.

FESTA dies aderat ſancti Brancacatis & Umbri,
QUAM Cipadicolæ celebrantes undique ballant.
NON eſt qui tangat Zappam, qui figat aratrum.
Immo ſuæ quiſquam cupiens placuiſſe Tognolæ,
Excutit è paleis teſtam, fœnoque rigentem
Pectinat, & frontem bindamine colligat albo,
Calzas ingambant ſeu chiuſas ſive braſolas,
Quæ nam (ſparagnant) poſſunt durare diſannos.
Suntque favoriti feſto qui tempore calzas
Ferre diviſatas poſſunt ſcarpaſque biondas,

Feſtum ſancti Brancatis & Umbri.

Tognolam poſuit pro qualibet amica.

Diſannos; pro decem annos, figura uſitata.

Inque bragam valeant curiam ficcare camiſam.
Ad Miſſam properat quam vult celebrare Copinus,
Cumque ſuis pariter vadunt parlando moroſis.

Aſtutia Cingaris.

Cingar caſtronis canaruzzum ſanguine plenum
Ad collum Bertæ, ſicut modo dixit, adaptat,
Quem tegit ut drappo velut eſt uſanza bianco,
Tempus oportunum tunc viderat eſſe propinquum,
Namque parecchiatur largo ballare ſub Ulmo.
Poſt igitur Miſſam celebratam, præ Jacopinus *Appoſitio.*
Vix in principio Vangelia ſancta Joannis,
Dixerat & verbum caro factum, piva ſub ulmo
Blilirat, currunt in frottam mille puellæ,
Poſtpoſitoque Deo, ſathanæ ſervire comenzant,
Ne ſtupeas lector ſi non villana canaia *Sacrificium diaboli ſaltatio eſt, ait Plinius.*
Poſt Miſſam vacuas celerent implere budellas,
Namque ſacrilegium grandem committere credunt,
Si vacuo girent ad Miſſam ventre gaioffi.
Non ſtetit indarnum Jacopinus al hora ſacerdos,
Traxerat appena camiſum, properavit ad ocam *Camiſum indumentum ſacerdotis.*
De qua ſub tavola carcaſſos mille butavit.
Omnia conſumpſit, vix Gattis oſſa ſuperſtant,
Jam non ad cœnam ſervari juſſit avanzum, *Carcaſſus oſſamen.*
Nam teſtamenti ſervans præcepta vetuſti
Devorat, & non vult quod avancet adusq; dimanum
Ergo roſtitam vix ipſe comederat ocam, *Bagatinus, genus nummi viliſſimi.*
Ad ſalices piſaris ſe ſe clamarier audit,
Quos offerta dedit bagatinos portat, & illos
Porrigit ad pivam, jubet atque ſonare pavanam.
Inde pians bellam digitos ſtriccando Gianolam,
Galantaria cœpit ſaltare ſtupenda,
Cingar adeſt, ridetque ſuo ballante Copino.

Pedrala.

Vir quidam Bertam ſi vult ballare dimandat.
Cingar ei cignat, quem Berta intelligit, inde
Annuit, & porgens lævam danzare comenzat.
Cingar item claudens oculum cignavit, & illa
Optime docta prius quæ Cingaris adnotat artem,
Ballantem ſecum ſimulat baſare gazanum
Quem jam tirrarat cativa ſub arbore glandis.
Extemplo Cingar gladium ſguainando cucurrit, *A. annum, ex improviſo actio.*
Pertrezzaſque pians illam dicebat a; annum,
Sic ne putana facis? ſimulanſque forare colengum
Caſtronis jugulat canaruzzum ſanguine plenum.

Et

d by Google

Et proprium Bertæ collum ſcannaſſe videtur.
Illa cito terræ faciens gatamorta ruinat,
Statque velut moriens pedibus repetando duobus.
Ac sberlans oculos jam mortua tota videtur.
Tunc omnes laxis currunt extemplo puellis,
Arma piant, raptimque levant ad ſidera voces,
Cingar erat turba quaſi jam perimendus ab illa,
Sed largum ſubito sbalzaverat ultra denetto
Foſſatum, nec non latitat Fœnile ſub uno,
Namque vilanorum fingebat habere ſcagaitam.
Tunc ambis manibus lignum ſe rampat ad unum,
Rampegat, atque ſuper cuppos celer ecce videtur.
Stans ſuper inde gridat, me cur occidere vultis?
Reſpondent, quoniam feſtam ſotoſora butaſti,
Ac ſenza cauſa jugulaſti poſtea Bertam.
Cingar item parlat, neſcitis quippe raſonem,
Nonne ribalda meo facit iſthac cornua Baldo?
Id tamen omne malum dum perdonare velitis
Et mihi giuratis non veſtris lædere telis.
Hanc ego guaribo, faciamque reſurgere vivam.
Illi admirantes ſemet guardare comenzant,
Taleque miraclum penitus tunc cernere vellent.

Gatamorta indeclinatur, ſimulatio eſt, vel malitioſa fictio.

Scagaita, pluſquam timor, nam timor poteſt eſſe ſine cagarola.

Iſthac antiquitus, pro iſta.

Berta.

Ergo dedere fidem non illum tangere quicquam,
Quamvis ulla fides non eſt credenda vilanis.
Tunc ſe per quoddam lignamen Cingar ab alto
Culmine callavit, quem villica turba ſequebat.
Vadit ubi fallax oculis ſtat Berta ſtravoltis,
Quam penſant omne penitus moruiſſe daverum.
Hanc tamen interea portaverat inde Copinus
Ad geſiam, nullumque ſinens andare propinquum
Cantabat requiem æternam, Lazarumque per illam.
Octo candelas accenderat, & cadeletum
Miſerat in medium geſiæ, Bertamque dedrentum.

Notandum.

Togna.

Ecce venit Cingar multis ſeguitantibus illum.
Introit, & rurſus gladium cavat extra guainam,
Sanguine quo plenum canaruzzum foderat ante.
Ergo pauliſper cœlo ſuffigit ocellos,
Haſque comenzavit piatoſa voce pregheras,

Oratio Cingaris.

O cortelle meus, toto mihi carior orbe.
Qui demonſtraſti jam tot miracula mundo,
Quot ſunt in cœlo ſtellæ, quot in æquore Piſces

Te

Te rogo per ſancti virtutem Bartholomæi,
Cujus nunc etiam ſacro es de ſanguine pictus
Cado, cecidi, & cadivi. Sicut Berta tuo pro vulnere morta cadivit,
Sic nunc iſta tuo ſoccurſu viva reſurgat.

Maſelina.

Sic dicens, bis terque crucis ſignacula format,
Quinquies & Bertam toccat per quinque piagas.
Tunc cita de pheretro ſimulatrix illa reſurgit,
Quæ ſmarita nimis cunctis res matta videtur: (quid
Ayme (gridat) cur me ammazzaſti Cingar, & heu
Commiſi quod ſic gladio mihi colla ſecaſti?
Cingar ait, quoniam feciſti cornua Baldo,
Baſaſtique illum nuper danzando vilanum.
Berta refert, confeſſo quidem cornaſſe maritum,
Parcite, non poſſum ſine maſchio vivere facto,
Qualiter ut ſexu muliebri jugiter extet.
Ponite quam vultis mulieri, ponite guardam,
Notanda de feminis. Ne faciat tortos fuſos (cum priva marito eſt)
Vix in cervello ſi ſtat præſente marito,
Abſque viro non vult per guiſam ſtare niunam.
Si ſtat, miraclum ſuper omnia dicite grandem.
Cingar reſpondet, mentiris porca ribalda,
Tu male cum vivas alias male vivere credis.
Quantos exilio miſſos cognovimus olim,
Servavere quibus conſortes vota, fidemque?
Illi tanta maris terræque pericula paſſant,
Mille brigas rerum patiuntur mille travaios,
Sed memorando domi uxorem liquiſſe fidelem
Nil faciunt caſum de ſortis rebus iniquæ.
Nos matronarum ſervamus ſemper honorem,
Quarum laudantur mores, laudatur honeſtas,
Quo plus ſunt raræ, ſibi plus eſt gloria major.

Goſa.

Lovagna, turba luporum, canaia turba canum, porcinaia turba porcorum. Tunc villanorum ſtipata lovagna gridavit,
O, o, miraclum, miraclum grande daverum,
O, cagaſanguis, quanta latet poſſanza ſub iſto
Cortello, nunquam ſic te cariſſime Cingar
Credidimus ſanctum, quem ſemper amabimus omnes
Sed dic, quis talem gladium tibi præbuit unquam?
Tunc ſuper altarum Cingar ſaltaverat unum,
Voceque cortelli meritum ſic prædicat alta,

Prædica Cingaris.

Hunc equidem fratrem giurabant eſſe Robertum,
Allegat in primis ſextum, Decretale, decretum,

An-

Angelicam, Gloſas, Bibliam, Sanctumq; Thomaſum.
Albertum magnum, Scottum, commenta Ricardi,
Mox Bonaventuram, Piſanellam, mox Origenem,
Hieronymum, Joſeph, Bernardum, Gregoriumque,
Totum Auguſtini voltat ſotoſora volumen,
Non Clementinam domenticabat, & altros
Doctores ſacræ legis, fideique pilaſtros.
Mox alios plures quos non memorarier unquam
Noverat, ut credo fingebat nomen eorum,
Eraſmum quendam, Martinum Luther, & unum
Sylveſtrum, qui non bleumetica ſcrimilat ochnoc,
Mox ad Chaldeos venit, Græcoſque, Zudeos,
Berith, Gnephot, Jobobu, Schiriotta, Boachen,
Croſnec, Baptonau, Mengir, pluresſque prophetas,
Hunc probat eſſe quidem cortellum ſanctificatum,
Qui Divum quondam ſcoriavit Bartholomeum,
Quem Romagnoli ſcortegaviſſe fatentur,
Qui quoque de ſacro nunc reſtat ſanguine tinctus
Quem probat & Turcis olim robaſſe malignis.

Caldei auctores, qui penuria temporum periere.

Comina.

Ergo vilanzones ad ſidera tollere gridos
Incipiunt miſerere deus, miſerere, sbraiantes.
Judicii veniſſe dies parebat alhoram.
Sed mage cum fictis lacbrimis ſe Cingar afogat,
Cernite cortellum clamabat, cernite gentes,
Hic eſt qui veſtras poterit ſaldare piagas,
Hic eſt qui ſanat mortali peſte malatos,
Hic eſt qui mortos vivos facit atque gaiardos,
Sicut vidiſtis per adeſſum ſurgere Bertum.
Currite, quid ſtatis? jam quæſo currite gentes,
Hunc baſare ſacrum cortellum currite preſtum.

Maſelina.

Protinus illa ruens multo sbraiore canaia,
Aſſimilabantur quando ad brotalia porci
Currunt, & retinent moſtazzum ſemper in albi.
Illum cortellum properant baſare bricones,
Quem retinens manibus, pax tecum, Cingar ajebat
Ut fit quando facit Pretus baſare manipol,
Tunc etiam ſcufiam de teſta Berta levavit,
Qua contadini multos poſuere quatrinos.

Albi eſt vas ſordidiſſimus, in quo porcelli ſaginantur.
Hoc manipol.

Goſa.

Durarat binas jam prædica Cingaris horas,
Qui metuens, ne quis veniat vir mente cativus,

Qui

Inter fraudem & ruſam differre hic noteſcit.

Qui noſcat fraudem, vel ruſam detegat illam,
Providus occultans gladium deſcendit ab ara,
Inverſuſque caſam cœpit drizzare pedattas.
Villani ſeguitant gladium comprare volentes,
Qui tam mirificam maraveiam fecerat ante.
Cingar eum nec velle, inquit, nec vendere poſſe.

Togna.

Iſtud miraclum Zambelli venit ad aures,
Penſat Chiarinam jam poſſe reſurgere vaccam.
Mirabundus abit, facilis dementia credit,
Namque recontabant illi miracla vilani,
Ac propriis oculis vidiſſe reſurgere Bertam:
Se fortunatum credebat deſuper omnes,
Dummodo vellet eum cortellum vendere Cingar.
Inter ſe ſteſſum dicebat, factus alegrus,
Mo, piſſa ſanguis mea nonne Chiarina reſurget,
Si mea nunc potuit cugnata reſurgere Berta?
O quantum faciam cultrum comprando guadagnum.
Nonne guadagnabo totque ovos totque polaſtros,
Quod doventabo dives in tempore poco?
O ſi cortellum mihi vellet vendere Cingar.
Ergo illum retrovat dicens, o Cingar, amas me?
Reſpondet, pluſquam me ſteſſum, ſæpe provaſti,
Zambellus dixit, rogo te, mihi vende podettum,
Nil curare notat cortellum vendere Cingar,
Sed mage Zambellus cupidus pregat atque repregat,
Vult omnino ſibi cultrum comprare beatum.
Cui Cingar, tantis cœlo fradelle pregheris,
Sum contentus ego divinum vendere cultrum,
Da quadraginta mihi ducattos, nec volo mancum
Accipe mox gladium quem virtus tanta decorat.
Zambellus ſubito cortellum propter habere
Affitare caſam deliberat immo pignatas,
Vendere, mox ſemet, Lænamque impegnare vilanis.

Pedrala.

Cingar aviſarat ſcaltritum præ Jacopinum.
Qui cum Zambello faciens abſconditer unum
Tractatum, robbam totam compravit ab illo.
Zambellus Lænæ nil dicens atque Tognazzo;
Omnia vendivit cartam faciente Brioſſo.

De Brioſſo Notario.

Iſte Brioſſus erat Nodarus vel penarolus,
Natus poltrones pro ſcortegare vilanos,
Semper habebat enim vel tres vel quinque paratos

Ad

Ad poſtam falſos teſtes,
Honnotrim, Marcum de vecchis, Zanque barillum,
Si tantas illi dextras natura dediſſet
Quantos Judeos baganaios Mantuæ paſcit,
Quantas Veronæ corrumpit arena puellas,
Vel quantos piccat ladros Romagna quotannis,
Vel potius quantos habet inclita Roma Simones.
Omnes taiaſſent noſtro de jure Brioſſo.
Namque inſtrumentos falſos tot ſcripſerat iſte,
Quot piſcatores facit alma Vegneſa ſignores,
Quot barcarolos generavit Chioza ribaldos,
Quot pueros (qui ſint neſcimus) Brixia paſcit.
Quot ficus ſecos totum dat Marca per orbem
Quot Merlinus ego cantando fingo boſias.

Que puellæ ob paupertatem ſe proſtibulo dedunt.

Vegneſa, pro Venetia.

Maſelina.

Ergo Zambellus bene ſe imbativitin illum
Vendivit zappas, vendivit aratra, badilos,
Gallos, gallinas, vangas & mille zavattas.
Neſcio quos modicos Agros parvamque caſettam,
Perque novem ſoldos cercabat vendere Læonam
Unde ragunatis numis quos Cingar ab illo
Chiedebat, caricatque ſinum, ghedamque camiſæ,
Mox ſine penſero ſcura de nocte levatur,
Aſcortus quoniam Cingar ſic juſſerat illi.
Egrediendo caſam per opaca ſilentia currit,
Ac ſi robaſſet numos quos portat adoſſum.
Cingar eum ſenſit, cui protinus obvius andit,
Denarioſque illos brancat numerando negottam,
Stant ibi præſentes Jacopinus, & ille Brioſſus,
Qui cartam fecit robbam comprante Copino.
Cortellum ſubito Zambellus alegrus achiappat,
Ut cito graffat aquam freſcam quem freva moleſtat
Atque ſolet panem dudum brancare famatus,
At miſer inveniet grandem piliaſſe ſaiottam,
Atque manus plenas muſcis retrovabit habere.

Zavata eſt ſcarparotta; accipitur pro qualibet re viliſſima.

Gheda, eſt illa ſinnatio quæ fit cum aliquid in gremiale ſuſcipere volumus.

Ando, andis, Ando, andas.

Freva Reginice pro febra.

Proverbia.

Interitus Lænæ.

Jam veniente die gladii vult cernere provam,
Vult quoque Læna prius probet id, mox vacea Chiarina.
Hanc improviſus multa preſente brigata
Chiappat, & in medio cortellum pectore ficcat.
Corpore de cujus sborratur vita daverum,
Tunc dixit, cortelle meus mihi ſuſcita Lænam,
Te rogo per ſancti virtutem Bartholomei
Talia ſed muro tunc dicere verba valebat.

Nil reſpondet enim quia mortua tota jacebat.
Zambellus clamans etiam bene mille fiatas,
Deh cortelle meus cur non mea Læna reſurgit?
Omnia conſumpſi pro te comprare, quid ergo,
Quid codeſella, inquam, ſic me cortelle gabaſti?
Sed nec de venis nec polſis Læna batebat.

Collegium Villanorum.

Tunc Villanorum vario cum murmure ſquadræ
Inter fœnilum pariter cumulata ſtupebat.
Gobbus. Conſul erat Gobbus quo non aſtutior alter,
Frater zuratus, id eſt pluſquam amicus. Frater zuratus ſemper fuit iſte Tognazzi,
Feciſſetque nihil ſavia ſine mente Tognazzi.
Ipſe Cipadicolas ſub tectu congregat omnes;
Et poſitis ſcannis ſederunt ante Tognazzum,
Tota Cipada ruit magno clamante ſenatu,
Mox nutu Gobbi linguas clauſere debottum,
Tognazzus primo ſuper unum ſtando tinazzum,
Incipit hac forma dum parlat ſolvere boccam.

Sermo Tognazzi.

Chilo, truncata oratio. Eſt verum quod nos o cara brigata, chi lò,
Venimus ut vobis faciamus noſcere per che.
Perche pro cauſa intelligitur. Nos ſumus (ut ſitis) communi ſuſtinimentum,
Et qui diſponunt dictum ſervare Catonis,
Comunus, & comunitas. Pugna pro patria ſi tu vis vivere ſanus.
Non hic ſunt veſtræ fomnæ, veſtrique putelli,
* De quibus asbaccum caſamenta piena tenemus.
Maſchii experti pro temporo Iſtos conſei noſtis non eſſe capaces.
Vos homines eſtis longo pro tempore maſchii,
Aſperti, ruſtice. Aſpertique viri, defenſoreſque Cipadæ?
Ipſe ego, habet emphaſim. Mantua quid quæſo, noſtra valet abſque Cipada?
Ipſe ego quapropter ſimul & prudentia Gobbi,
Chinugna, ut ſupra chilò. Vos ſine fomennis razzavimus ecce chinugna
Cum ſociis Baldi quid queſtionamus habemus.
Qui ſemper quærunt Cipadæ frangere pacem,
Nil timeamus eos, quia Baldus carcere ſtentat.
Et quamvis eſſet, quidnam foret ille deforas?
Scuitare, memorare. Debetis litem quondam ſcuitare Bruſatæ,
Quando tam valuit noſtri ſapientia Gobbi.
Bruſata, nomen agri, quem piadezabant. Me quoque non ſtantem panzam gratare provaſtis.
Quis piſſa ſanguis? quis vermocanus agrezat,
Iſtos poltrones cagnas ſmeſiare cubantes?
Proverbium. Ut medici vadunt cercantes ultro malannum.
State precor ſaldi, conſtantes ſtate fradelli,
Mittamus robbam, vitam proprioſque fiolos

Ad bugaferrum propter defendere noſtra.
Me dudum, me iam cognoſcitis eſſe Tognazzum.
Gobbus adeſt, cuius virtute Cipada triumphat,
Quottidie Mantu vadat redeatque frequenter,
Conſulis officio ſolitas exerceat artes,
Donec compagnos Baldi nihilabimus omnes.
Vidiſtis poverum Zambellum Cingaris aſtu
Amiſiſſe caſam, robbam, ſcannaſſeque Lænam.
Quottidie facit hunc, facit hanc, robat hic, robat illic,
Ingannat, truffat, ſcacat, ſagramentat, abarrat
Et patietur eum ſic ſic Cipada ladrettum?
Credite iam noſtri quod erit victoria Gobbi,
Et veniet Cingar tandem ſub rete giotonus,
Dixerat, ac iterum ſupreſſa voce taſivit.

Ad bugaferrum, affatim.

Zanardonus.

Tunc Zanardonus ſurrexit de ſedimento,
Ac ſub centura palmas ficcavit utrasque.
Poſtquam raſcavit bis terque tacendo catharrum,
Sic ait, ô cancar quantum bene barba Tognazzus
Parlavit, pareus alius Ciceronus adeſſum.
Sed penſo quid non Cingar trapolabitur unquam
Nam ſtraveſtitus ſemper ſolet ire ladrettus.
Sæpius ad noſtrum venit de nocte caſottum.
Vadens in certum velut eſt uſanza filozzum,
Attamen una ſuum occultabat maſcara muſum,
Et poſitis capiti, manibus, pedibusque ſonais.
Gattus atezabat pulchram faciendo moreſcam.
Et ſua per terram tich toch calcagna ſonabant
Immaſcaratum nemo cognoſceret illum,
Sed quod ſit Cingar tantum ſaltatio monſtrat,
Attamen affirmo bona parlamenta Tognazzi.

Filozzum vadunt ruſtici, quando reperiunt & alloquuntur ſuas moroſas.

Goſa.

Mox Bertolinus, mox Fontanella, Tonalus,
Martinellus item, dubioſus barba Defendus,
Affirmant cuncti verbum ſublime Tognazzi.

Girardellus.

Sed Girardellus qui fert colletta corammi,
Non laudo, dixit, talem non laudo facendam,
Conſideraſtis groſſiliter omnia certe,
Cingaris eſt quidam compagnus Vennetianus,
Non piſcatorum numero, non, barca gridantum
Gentilhomus enim, ſavius, multumque ſaputus,
Ac in pregaium perrexit mille fiatas,
Deque caodeſis frater ſuus eſſe probatur.

Collettum, genus veſtimenti militaris.
Barca, vox quam gondolantes per Venetiam proferunt, cauſa ſe evitandi.

Quis diavol enim poterit combattere ſecum ?
Credite, cum ſancto Marco certare biſognat.
Dixi nempe meum, mihi perdonate, parerum.

Cagnana.

Unſicum, & Samarcum, figuræ ſunt, ut ſupra todannum, demalum.

In pede ſaltatus dixit furibunde Cagnana,
Extimat unſicum non noſtra Cipada Samarcum,
Quamvis ſfodratum teneat ſua dextera ſtoccum
Et quamvis habeat barbazzam in pectore longam.

Gobbus.

Non eſt, Gobbus ait, non eſt ò barba Cagnana,
Marcus qui portat barbam, ſtoccumque ſfodratum,
Eſt ſanctus Polus, doh Lancum, deſine ſanctos,

Proverbium.

Cum ſanctis noli ſcrizzare, proverbia dicunt.

Guronus.

Tum Guronus ait, non laudo, perque nientum
Compagnis Baldi patiar contrarius eſſe,
Cum quibus ipſe fui teneris nutritus ab annis,
Sumque iſtis ſociis ſemper parere tenutus,
Qui me ſuſtentant diverſos dando guadagnos.
A me nec modicum penſetis habere iuvamen.

Gobbus.

Dixerat, at Gobbus dixit montatus in iram,
Non dabis altorium? ò grandis perdita certe,

Per ironiam.

Contraſtare tuo non abſque iuvamine poſſunt.
Scilicet, impreſam pro te, laſſabimus iſtam.

Guronus.

Impatiens iterum ſurſum levat ecce Guronus,
Credo, inquit, non te rem iſtam laſſare dacantum
Namque tibi ſoli dabit hæc impreſa guadagnum
Quotidie perges bis ter pro conſule Mantu,
Non ut Cipadæ valeas deffendere ſtatim,

Marchetti, genera numorum Venetum.

Aſt ut Cipadæ marchettos mille guadagnes.
O, Cipadicolæ, vultisnam credere Gobbo ?
Si ſguerzos, caveo, zottos, quantum mage gobbos ?

Tognazzus.

His motus verbis, diſturbatusque Tognazzus,
Per vermocanum, dixit, tua verba Gurone
Guaſtant conſeium, nec rem concludere poſſum.

Maſelina.

Se levat è ſcamno Giannus, Pannada, Garofol
Et placidis verbis excuſavere Guronum.

Contradicente niuno præter Guronum.

Poſt hæc decretum eſt, contradicente niuno,
Mittere prætori cum Gobbo barba Tognazzum
Qui sbirros ducant compagnos prehendere Baldi

Quo facto ad proprium remeavit quiſque palazzum.

Comina.

Interea Cingar ſenſit referente Gurono,
Conſcium factum per Gobbum, perque Tognazzum,
Riſit, & armatos ſecum facit ire ſodales,
Ne forſan fieret preſon, vel morte periret.
Bernardinus adeſt Catoius, Raſa, Durantus,
Ardet Amerigus pariter bravante Galetta,
Alter balleſtram, fert alter tergore ſchioppum,
Pizzagnoccus habet ſpadam, curtamque zanettam
Bombonus raſcum ſtallas quo disboazabat
Ad terram buttat, lanzamque piavit acutam.
Sguerzus habens alium ſchioppettum pulvere plenum
Jam cupit ad buſum fogatam ponere cordam.

Togna.

Nondum nocturnas tenebras Aurora fugarat,
Congregat hos omnes Cingar capitanius, atque
Per mediam paſſant animoſo corde Cipadam.
Cingar eos animat, mox alta voce gridabat,
Su ſu qui mecum vult gattam, vengat avantum.
O villanzones, ò porcinaia, venite.
O maſcalzones, ò, ò deſtructio panis, *Molinum Cingaris.*
O ſtanza gnocchi, gens ò poltrona, gazani,
Su ſu qui mecum vult Gattam, vengat avantum.

Berta.

Talia dum bravat nil curans ore petezat,
Inde Schiavina foum dat ſchioppo, ſanguinis ardens,
Fit per campagnam reboatio longa pianam.
Quum Cipada procul ſenſit per nubila tuf taf,
Oyme, Tognazzus ait, ſenſiſti cara brigata?
Schioppetrum contra Cipadam diſcarigarunt.
Talia dum loquitur, major fit rumor ad auras
Namque archibuſum Sguerzus ſcarigaverat altrum,
Interea Gobbus ſe drizzat ſolus ad urbem.
Cingar aviſatur, ſociis ſe tollit ab altris,
Solus diſcedit, boſco ſe macchiat in uno.
Audit Tognazzus quod Cingar in agmine non eſt.
Penſat quod fugiat, potius vel pergat ad urbem.
Illico ſe Mantu portans feſtinus arancat, *Arancat, trottat, properat.*
Et quod facturum eſt animo fantaſticat alto.
Sperzurat quod vult deſtruggere Cingaris artes
Et vult omnino contra illum vincere guerram.

Tognazzi interitus.

Imboſcatus erat Cingar, videt ecce Tognazzum

Illico ſe nulla formidine fecit apertum,
Miratur circum, ſi quiſquam forte videret,
Perſtringit manibus roncam, fendenteque laxo
Partibus in binis diviſit barba Tognazzum,
Ac ita ſinivit, campari vita Cipadæ.
Scapinat, anetatur. Tunc abſque induſia Berta comitante ſcapinat,
Et natos Baldi ſecum ducendo gemellos
Sgombrat Mantoum cæca ſub nocte paeſum,
Inque tuis latuit montagnis, Brixia, Cingar,
In quibus anguſtam Bertæ fabricando caſellam,
Neſcio quos paucos giornos habitaverat illic.

Concluſio.

Tuque ragazze meo baſtinam pone muletto,
Namque cavalcandi venit mihi voia per urbem.

Explicit Phantaſiæ Octava Macaronica.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Phantaſia Macaronicen IX.

Cingar aſinino coopertos ſpoiat amictu
Fratres, quo tectus ſanctus habetur homo.
Pro ſocio veſtit Zambellum, ſe putat ille
Fratrem, cui nomen frater Erinus erat.
Introeunt urbem pariter, de carcere Baldum
Sub confeſſandi tegmine Cingar agit.
Inque locum Baldi Zambellus reſtat, & inde
Ignorant formam qua ſcapolare queant.
Nobilis interea Leonardus venerat illuc,
Quem ſoldatorum plura caterva ſequit.
Vadit in hoſtariam Baldus Cingarque ſequuntur,
Ac ibi bertinas depoſuere togas.
Cingar compagnis Leonardi tela rapinat,
Cum quibus armantur Baldus & ipſe ſimul.

Digitized by Google

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE NONA.

CINGAR amans Baldum, nec dum preſone cavatum.
NIL ſolitas artes patitur dimittere zoſum. *Zoſum, deorſum.*
DICEBAT Bertæ vel Baldum è carcere trabo,
Millibus in quartis vel corpus venerit iſtud,
Et ſic parlatus ſubito diſcedit ab illis,
Per quoſdam boſcos aptos robbare caminat,
Itque novas ſemper fantaſticando magagnas,
Qualiter è longo deducat carcere Baldum,
Dumque caminabat per Boſcum ſolus opacum,
En Franceſchinos fratres occurrere vidit

Qui tich toch ſemper faciunt geſtando zupellos.
Hi veniunt aſinum caricatum pane menantes.
Nec bene diſcernit Cingar quis eſſet aſellus,
Nam tum idem color eſt aſino, tum fratribus idem.
Extemplo roncam per megium Cingar achiappat,
Ac ſi vellet eos occidere more Tognazzi,
Qui sbigottiti terræ flexere zenocchios,
Parce precor, gridant, facientes mille croſettas.
Cingar eos ſpoiat, tantum ſibi braga relicta eſt.
Atque breviarium quo veſprum dicere poſſint.

Fratres Franciſcani.

Megium toſcaniter. Medium latine.

More Tognazzi, quem modo ſquartavit.

Togna.

Ergo bertinum veſtivit Cingar amictum,
Ac mediam truncat barbam (riſibile dictu)
Quadam tenaia, quoniam de forfice mancat.
Jam non is Cingar, ſed ſanctus nempe videtur,
Sub tunicis latitant ſacris quàm ſæpe ribaldi,
Per quos mordetur ſapientum fama virorum,
Projecit manicum ronchæ, ferrumque tenivit
Quod ſub groppifero celans cordone ferebat.
Inde pians aſinum ſuper illo pane ſedebat,
Dumque it blasfemans compietam dicere paret.
Per montes, campos, per ſylvas, rura cavalcat,
Cercat elemoſinam ſemper cantando legrezzas
Quodnam eſſet Cingar non illum quiſque putaſſet,
Immo videbatur ſanctus Macarius eſſe.
Denique Mantoam veniens capitavit ad urbem,
Perque Cipadenſem villam pittoccat ad uſſos,

Mediam, ut forma Cingaris aliquantulum diminueretur.

Notandum.

*

Tenivit, pro tenuit.

Legrezzas pro allegrezzas quas pitocchi canunt cauſa guadagnandi. Has didicerat Cingar cauſa abarrandi, nam ſub pretextu vel Relligioſi, vel pauperis fiunt barreriæ.

Aſtutia Cingaris miranda.

Interea longe Zambellum vidit in agro,
Qui ſpedocchiabat furfanti more camiſam,
Cercabatque ſuos caldo ſub ſole griſantos.
Fecerat horrendum digito ſtriccante macellum,
Quo ſe mundificant Chiozani ſupra Maranos
Eſſe pedocchioſus quiſnam damnabitur unquam?
Nonne magis quiſquam contentat habere pedocchios
Quam fieri Baro Francæ?
Cingar ait, quid agis nunc hic ò pauper homelle?
Num ſcires ubi ſtet Zambellus? dic rogo, ſcisne?
Cui reſpondet, ego Zambellus ſum codeſella,
Qui volo deſperans ut me cagaſanguis amazzet
Namque fui nuper dives, nunc pauper ad uſſos
Vix retrovo panem, vix vinum, vixque maneſtram,
Deſgratiæque meæ ſtat Cingar cauſa giotonus,
Cui mangiare ſuam poſſit gianduſſa coradam

Griſantos, pedocchios.

Maranus, navis.

Deſgratiæ triſilabum.

O ſi poſſet eum ladrum brancare Poteſtas,
Se ſignare quidem poſſet ſcampare ſoghettum.
Tunc Cingar, benedico Deum quod te retrovavi,
Ad primam bottam, nec oportuit ire vagando.
Vin Zambelle meus fieri compagnus & iſtam
Pellandam tribuam ſecum jungendo capuzzum?
Viſque Deo mecum ſervire? quid ultra fietur
De te, ſi veſtes iſtas poverette recuſas?
Zambellus ſubito vultu reſpondet alegro,
Sum contentus ego pater, ô, tuus eſſe fradellus,
Si me bertinam vis nunc veſtire gonellam,
Nam meus ecce viden? giuppo cagat undiq; ſtrazzas
Impleboque meam panzam de pane bianco,
Quam vix implebat panis niger, atque gramegnæ.
Quamvis de lettra non ſapio dire negottam,
Pur, ſi vis, animus baſtat mihi dicere meſſam.

Gonellam, genus veſtæ.

Gramegnæ, graminis. Macaroniſſimum carmen Sapio biſillabum eſt, pur. tamen.

Goſa.

Tunc illum Cingar ſpoiavit veſte miſella,
Atque caviatam capitis ſine forfice toſat.
Hunc ſibi compagnum fecit, fratremque vocavit
Erinum, ſed ſe Quintinum nomine clamat,
Poſt hæc de villa ſe partivere Cipada,
Et velut ad ſpaſſum cœperunt ire gradatim.
A pede Zambellus vadens guidabat Aſellum,
Qui groſſolanus fratrem ſe repputat eſſe.
Cingar eum ſequitur, qui non vult ire pedeſter,
Immo cavallaſter baſtinam calcat aſelli,
Introeunt urbem ſpatioſo denique paſſu,
Quos pro matura penſant gravitate Romittos,
In piazzam veniunt, ubi tromba ſonare comenzat
Ad cujus ſonitum ſe vulgus ubique ragunat.
Dicere quid velit hoc ignorat Cingar, Aſellum
Deſmontans inquit, ſtate hic. o, frater Erine,
Namque videre volo cur naſcitur iſte tumultus.
Quo dicto, gentem ſe meſcolavit in illam.

A pede, adverbium eſt.

Repputat, duplici p. auctoritate ſua.

Pedeſter & cavallaſter.

Romittos, pro heremitas. iſchirotticolo comicon eſt.

Banditur Cingar.

Hic faciunt bandum quid Cingar ladro, ribaldus,
Saſſinus ſtradæ, barrus, fur, prædo, micida,
Sit patria, nec non terra banditus ab illa.
Sed quiſquis baſtans animi ammazzarit eundem
Ille guadagnabit ducattos mille debottum.
Cingar id aſcoltans tremuloſo corde ſtopinat,
Pro Baldo tamen ipſe ſuo vult perdere vitam,
Sic gridare igitur cœpit gridore tonanti.

Micida, pro homicida.

Fictio Cingaris.

O, ô, neſcitis, neſcitis cara brigata,
Eſt adhuc una dies poſtquam bruſabitur hæc urbs,
Ni ſubito teſtam Baldo truncabitis illi,
Quem modo ſub turris vinctum preſone tenetis
Namque gigantonem Fracaſſum nomine vidi,
Qui menat o quantas ſquadras de gente Todeſca
Pro Baldo giurat Mantus deſtrugere terram,
Nunquam viſta fuit gens tam crudelis & aſpra,
Saſſinant homines, robbant, forzantque puellas
Altaros geſiæ ſpoiant, calicesque rapinant,
Multum pegiores villanis nempe gaioffis.
Villani bardella. Qui nunc bardellas habitant, villasque propinquas
Qui per deſpectum fœnilia noſtra bruſarunt,
Hos tamen exuperant gentes feritate Fracaſſi,
Quid dicunt ladros Briſighellos atque Spagnolos?
Hi ſuperant omnes, quoniam poſt furta trucidant,
Maſonem, monaſterium. Heu pietas, noſtram ſachezavere maſonem,
Atque monaſterium totum ſotoſora butarunt.
Petra ſuper petram vix una relicta videtur,
Et multos fratres crudeli morte necarunt.
Ille Fracaſſus enim poca ſtracante fadiga,
Ut lapidem gettat grandes ad ſidera merlos
His ego vidi oculis illum fors quinque miaros
Cum cazzafruſto noſtrum iactaſſe Priorem.
Atque coſinarum quæ ſunt cœnanda parantem
Perpede, adverbium eſt. Totum cum pugno ſub terra nempe ficaſſe.
Præterea quendam vechiettum perpede cepit,
Quem magni fecit montis ſuperare cacumen,
De ſacriſtia rapuerunt abſque riguardo
Planetas, camiſas, Amitos, calicesque ſtolasque
Turribulos, patinas, libros, candelabra, cottas,
De mangiatorio boccalos atque becheros,
Deſcos, credenzas, touaias atque maniplos.
De coſinatorio caldaros, bronza, padellas,
Mille pignatellas, lavezzos, ſpeta, parolos.
De caneſa totum ſpinarunt denique vinum,
Porcinaia bibit totum, fregitque vaſellos.
Deque bono vino bagnos fecere cavallis.
Campanas rupere duas pluresque cavezzas
De campanarum cordis fecere cavallis.
Sed foret, ah, troppum, ſi cuncta redicere vellem.
Vix ego ſcampavi ſocio cum fratre ruinam,
Et veniens iſtam totus ſtraccatus ad urbem.

Vidi

Vidi hominem quendam ronca ſquartaſſe Tognaz-
Tunc ego cum ſocio nimia pietate moveſtus, (zum
Illum cum placidis comenzo reprehendere verbis ,
At manigoldus habens centos in corde diablos,
Meque modo ſimili comitemque necare volebat ,
Alzavit roncam, ſed noſter protinus illum
Compagnus cepit per brachia ſtricte tenendo ,
Aſt ego cortellum ſubiens in viſcera fixi,
Vulnere quo moriens, caſcansque gridavit, o, oyme,
Cingar ego morior, morieris tu quoque Balde,
Sic homicida fui, potius latrocida, quod unum
Occidi ladrum me deſertare volentem.
Certe iuſtitia eſt omni digniſſima laude, *
Quando ammazzamus nos ammazzare volentes. *Notandum.*
Et quamvis fratres humiles ſumus atque modeſti,
Sæpe brilans mens noſtra tamen volat extra capuz-
Sollicitare decet geſiæ deffendere nomen, (zos ,
Si non proficiunt artes veniamus ad arma ,
Nos quoque de sfodro ſciremus ducere ſpadas,
Vidimus atque Lupo zuffum nos ante cucullum, *Proverbium.*
Baſtantesque ſumus viſum monſtrare bravoſis.
Attamen hic habitus quia ſancta pace renidet,
Cercamus pacem linguas ſufferre parati,
Si pax nil prodeſt, opus eſt admittere brigam.
Ergo meum gentes conſeium prehendite , nunc nunc
Baldum de ſcura preſone cavate prophanum,
Cui mozzate caput, veniat ne forte Fracaſſus,
Liberet hunc, & mox grandis vindicta fiatur.
Hunc tamen in primis volo confeſſare giotonum,
Namque animam ſalvare ſuam confeſſio poſſet.

Brilare , nimia aviditate cupere.

Mozzare , obtruncare.

Comina.

Dixerat hæc Cingar cunctis præſentibus illic,
Contremuere omnes iuvenesque,ſenesque debottum,
Fit rumor, populusque ruens ignara canaia *Appoſitio.*
Per cunctas urbis ſtradas incerta vagatur.
Omnes Prætoris fugiunt ad grande palazzum ,
Tela parant, pontesque levant, clauduntque botegas.
Congregat illuſtres homines, ſanctumque ſenatum
Prætor, & ad muros conſeiant ponere guardas,
Inque torionos altos portare comandant
Spingardas ferri, colubrinas, paſſavolantes ,
Mortaros,arcos,buſos, bronziquc canones.
Intcrea magnus fit campanonus ab alto
Culmine pulſatus, don, don, rebuante bachiocco,

A turri, deſcendit torionus , magna turris.

Tanto pro ſonitu cunctorum corda tremiſcunt,
Ad campanoni martellum quiſque caminat,
Alter habet roncam, lanzonem protrahit alter;
Hic ſpetum, hic lanzam, hic dardum, hic giavarinam
Et parvo in ſpatio convenit tanta brigata,
Quod non in vallem Joſaphatti tanta reſurget,
Pallazzum varia ſtippant cum voce loquentes.

Vallis Ioſaphat in qua mortui omnes reſurgent ad iudicium univerſale.

Togna.

Ante Poteſtatem Cingar iam venerat ultro,
Et confirmavit falſo iuramine dictum,
Ad quem ducatos doros tunc mille dederunt,
Nam ſacramentabat gladio ſcanaſſe ſeipſum.
Quos cepit guantis dicens non tangere poſſe.

Berta.

Tunc omni populo referantur monitiones,
Ut ſe quiſquis eget de finis induat armis.
Concurrunt omnes intrant, armaria verſant
Omnia, nec deſunt pulcherrima fantibus arma.
Hic piat elmettum, ſcutum, brazzale, corazzam,
Hic quoque panceram, ſpalazzos atque ſchenitas,
Hic gorzarinum guantos, fiancalia, bragas.

Comparatio.

Non tali furia cernis properare pitoccos,
Quum defunctorum giornus celebratur ubique
Quod favam coctam furfantis quiſque miniſtrat.

Maſelina.

Interea Cingar Zambellum tollere vadit,
Quem modo cum carico ſolum laſſarat aſello,
Is ſtupefactus enim tanto pro murmure ſtabat,
Cingar eum vocat; & nulli parlare comandat,
Dicens quod fratres ſervare ſilentia debent.
Mox illum duxit ſecum, ſupraque palazzum
Scandit, quisque ſibi brettam reverendo cavabat,
Dicebant, hic eſt qui noſtram liberat urbem,
Cingar habens oculos humiles ſapientior ibat,
Officiumque velut fratres dum dicere fingit,
Hoſti datque fidem, ſuſpectaque pectora tollit.

Proverbium.

Pedrala.

Iamque paratus erat ceppus, quo perdere teſtam
Baldus debebat, populo ſpectacla daturus.
Sollicitat Cingar, prætorem ſpeſſiter orat,
Quod Confeſſorem Baldo concedat, ut almam
Non miſer ammittat, ſed forte volabit ad aſtra,
Latro memento mei dicens, fuit illico ſalvus.

Speſſiter frequenter.

Præ-

Prætor nil meditans ulterius annuit illi,
Vos eritis confeſſor, ait.
Attamen armatos ſoldatos mille deforam
Conſtituit, ſtantes ad guardam carceris omnes.
Cingar habebat aquam fortam, ſurdas quoque limas,
Omnia portabat ſancta ſub veſte latenter.
Ecce cadenazzos aperiri Baldus orecchiat,
Iam penſat quod ſit teſta moriturus adempta.
Stabat ibi terræ fletu proſtratus amaro,
Sæpe vocans ſocios, Bertam, caroſque nepotes,
Senſerat ante diu martellamenta ſonantum
Campanonarum,
Se debere mori ſcampanizatio talis
Indicat, ac ſtrepitus fieri quem ſentit in armis.
Non confeſſandi miſero datur ulla facultas,
Ergo Deum ſic ſic gemebundo corde precatur.

Vos eritis confeſſor, figura eſt.

Oratio Baldi ad Chriſtum.

Summi dextra patris, noſtræque propaginis author,
Chriſte, redemiſti quam primi labe parentis,
Horrida quippe crucis paſſum ludibria ſolum
Te ſcio, non propter iuſtos, at propter iniquos,
En ego tantorum ſcelerum, tantæque miniſtras
Cædis tendo manus, ſtigias habitabilis umbras,
Da veniam, fœdaſque tuo precor ablue palmas
Sanguine, Te lachrimis latro flexiſſe benignum
Creditur, & meretrix, tuaque veſtigia crine
Terſit, meque pari videas pietate miſellum,
Namque pari fletu modo te proſtratus adoro.

Comina.

Iamque Cavalerus portam recluſerat omnem.
Ac centum chiavis patefecerat oſtia centum.
Cingar maturus ficta gravitate ſubintrat,
Ad quem paſſantem cuncti flexere zenocchios.
Zambellus ſeguitare negans ſe retro retirat,
Preſonem quoniam vult non intrare Maruffus.
Tunc Cingar vocat hunc, veniatis frater Erine,
Namque duos fratres ſemper nos eſſe biſognat.
Hunc ob ſermonem Zambellus protinus intrat,
Atque Bariſellus portas anchora ſeravit.
Baldus habet longam longo pro tempore barbam,
Quæ ad centuram cooperto pectore tendit.
Cingar it, hunc ſequitur tremuloſus frater Erinus
Barbottat Patres noſtros, ac Avemarias.
Nam caſtronazzus fratrem ſe penſitat eſſe.

Negat intrare preſonem quam provarat.

Ave Maria dicto ſola eſt.

Sed

Sed poſtquam Cingar Baldo pervenit apreſſum,
Bertezando illum tali ſermone provabat.
Quid manigolde facis? quid latro? quid mala pianta?
Nunc pro peccatis dabitur tibi pœna ſceleſtis,
Nunc exemplar eris quibus eſt tam cura robandi,
Non te Fracaſſus, Falchettus, Cingar aitant,
Quattuor in quartis nam ſquartavere Fracaſſum,
Quattuor & forcas portam per quamlibet urbis
Plantarunt, ubi ſtant gambæ, brazzique tacati.
Cingar dorato ſlongavit colla ſoghetto,
Inque trilligniferam trabucavit denique forcam.
Deſuper illius teſtam ſic metra notantur,
Cingar doratam meruit robando colanam,
Inter boſchicolas nam Rex fuit ipſe ladrones.
Collo ſemicanis Falchetti petra molini
Appicata fuit, quos chiuſa Governolis hauſit.
Tu quoque nunc trades collum ſcelerate taiandum,
Ac ſuper horarum turrim tua fixa ladrones
Teſta ſpaventabit ſaſſinos & homicidas.

Epithapium ſuper ſurcam Cingaris.

Chiuſa, locus anguſtus mintii.

Governol eſt civitas Galliæ Lombardicæ.

Reſponſio Baldi.

Extollens oculos Baldus, frontemque rapatam,
Suſpiciensque illum transverſa tuentibus hircis,
Dixit, verba licet non hæc reſponſa merentur,
Attamen hinc abeas frater ſchierigate, proterve
Si modo tam ſtrictum non ferrea vincla tenerent,
Tamquam polaſtro tibi peſſime colla tirarem.
Vade viam, niſi vis mihi ſteſſo incidere linguam,
Inque tuam faciem fremitu ſpudare canino.
Tu qui deberes ſolanti voce dolorem
Alleviare meum, baratrique arcere pavorem
Sic agis, ut perdat me deſperatio mentis.
Impie frater, habes in pectore mille diablos,
Reſpice te ſteſſum, turpesque redargue mores,
Tonſuram portas, renegas quam mille fiatis.
Nil niſi broda fuit ſemper tua vita, goloſe,
Te Deus ingratum tantorum quippe bonorum
Expellet cœlo, Stigis & relegabit ad ima.
Hinc procul à noſtris oculis Fratuzze recedas,
Spurcitiæ fœtent capucino mille ſub illo.
Cœleſtis veniæ plus me deprehendo capacem,
Quam te fraude, dolis, gravidumque libidine, vade.

Cingar

Cingar ſcaltritus verbis mage percitat illum,
Jam tua, dicebat, tua dic peccata Ribalde,

Baldus

Baldus non ultra baſſato vertice parlat,
Invergognoſum nam viderat eſſe capuzzum.
At miſer illachrimans ſummiſſa voce gemebat,
O, Cingar, clamat, morior mi Cingar, & ante
Quam moriar non te potui comiteſque videre.
Tunc Cingar nimia tactus pietate cucurrit, *Pathos movetur.*
Voceque ſuppreſſam ſic ſe parlando paleſat.

Cingaris pietas erga Baldum.

Non te plus lateo, mi, mi dulciſſime Balde,
O mi dulcis amor, mi cor, mea ſpeſque decorque,
Sum tuus ille quidem Cingar, non noſcis amicum?
Non mi Balde comes noſcis me? reſpice quæſo,
Cingar ego, qui te ſolita cum fraude cavandum
Carcere de cæco veni diſſolvere, non te,
Non te Balde mori patiuntur numina cœli,
Non quod tanti hominis ſævum ſit nomen ademptum.
Sic dicens voltas bis centum baſiat illum,
Abrazat, ſtringit, lachrimis ſua pectora bagnat
Ille tuus ſum Cingar, ait, jam pone timorem,
Ne dubita, ſum Cingar ego, ſum Cingar onuſtus
Veſte ſub hac ficta martellis atque tenais.
Qualia ſunt equidem lachrimoſæ gaudia matris,
Quæ dudum mortum penſaverat eſſe fiolum,
Mox illum reddi ſibi vivum reſpicit, immo
Corpore gaiardum, rubicunda fronte galantum,
Talia ſunt equidem præviſo Cingare Baldi,
Qui velut à ſomno torpenti corda ſolutus
Atque reviviſcens, inſpexit fronte caduca,
Porrexitque oculos in Cingaris ora paventes.
Sed pro lætitia tanta parlare vetatur,
Quodque oculis propriis cernit ſibi ſomnia paret.

Togna.

Zambellus norat Baldum, ſtat quacchius in uno
Angulo, & ingenti terrore cagatur adoſſum.
Cingar ait, non non parlandi tempus habetur,
Perdimus interdum propter tardare boconem. *
Tunc Franciſcanam tollens de corpore cappam, *Notabile.*
Ferramenta cito ſolitam cavat extra ſachellam, *Limetta parva*
Fundit aquam fortam ſurdis roſegando limettis, *lima.*
Vincula quæque taiat leviter manicaſque bogaſque
Poſt intervallum modicum levat in pede Baldus. *In pede, adverbium ſignificat recte.*
Sed vix extrema ſtat pro ſtrachedine rectus,
Unde pignocadæ Cingar piat octo bocones,
Ac Malvaſiæ, quem geſſit apoſta, Fiaſcum,

Illum

Illum pro longo ſtabilivit carcere ſtancum,
Nam quid ſit preſon quam ſæpe provaverat ipſe.
Poſt hæc Zambellum clamat, mi frater Erine,
Huc accedatis cito, nos orare biſognat,
O Ieſum Chriſtum, cur? ola, frater Erine,
Cur non auditis dormitis forſitan? ola,
Zambellus parlat pavefacto corde nientum,
Pauper homazzolus deſiderat eſſe deforas,
Cingar item clamat, veniatis frater Erine,
Baldus miratur, quid clamas, inquit, adeſſum?
An latet hic aliquis? dic quæſo, Cingar ad illum
Omnia ſubridens breviter narravit ad unguem,
Obſtupuit Baldus tanta pro Cingaris arte.

Breviter & perfecte loquitur qui bene loquitur.

Comina.

Denique Cingar eum vadens retrovare gridavit,
Ah poverelle, voco ter vos, & ſic pigritatis
Reſpondere mihi? ſic obedire magiſtro
Diſcitis? eſſet enim vobis penitentia danda.
Zambellus dixit rogo vos mihi parcite, namque
Debemus fratres ſervare ſilentia ſemper,
Sic Quintine pater peradeſſum me docuiſtis.
Cingar ad iſta nihil quid reſponderet habebat,
Se caſtronatum caſtrono cernit ab uno.
Hunc tamen extemplo Cingar, Balduſque piarunt
Quem Franciſcanam deſcorrigando gonellam
Ad terram mittunt, ac omnia membra cadenant,
Sbadacchiumque ſibi ficcant, ne gridet, in ore.

Penitentia, macaronice poſita ad placitum, licet raro utatur.

Goſa.

Continuo turris ſcampanizabat arengum,
Qua Baldo teſtam confeſſo tollere debent,
Sollicitans aperit portam bariſellus, & extra
Stans vocat, em, nec dum confeſſus iſte giotonus:
Confeſſate cito pater hunc Quintine ladronem.
Baldus id aſcoltans voluit ſaltare deforas,
Diſplicuere ſibi nam talia verba ſuperbo.
Cingar eum pavidus tenuit per brachia dicens,
Pone ſi vis cerebrum nunc tu pauliſper acaſam,
Es doventatus nunquid vir abſque governo?
Mox cito reſpondet Bariſello, nunc veniemus.
O quantis plenus viciis erat iſte caveſter,
Non meritat veniam ſed centum milleque forcas,
Quem nunc abſolvo, ſed vos ô frater Erine
Exorate Deum devota mente fratantum.
Dum ſic parlabat, pſalmum Miſerere comenzat,

Fratantum, interea.

Vel

Vel de profundis primam gridando parolam,
Sed reſtum pſalmi quia non finire ſciebat,
Ore ſuſurabat veniens ad gloria patri.

Togna.

Jam Franciſcanam Baldum veſtire gonellam
Cœperat, atque docet qua forma debeat ire,
Ne foret ignotus faciens in fronte capuzzam,
Sub ſancto martellum portat uterque cucullo.
Ut menare manus poſſint urgente biſogno.
Ad portam vadunt pariter, cavalerus apertam
Quam facit, egreditur Cingar prius, inde chinato
Cum capite exivit Baldus, quem nullus adocchiat.
Tunc intrare cito poltrona sbiraia volebat.
Sed Cingar dixit cavaleró, quo venit iſta
Frezzoſitas? imo ſancte Deus, concedite tempus
Quo fleat almancum, vel quo penitenza fiatur.
Sic ait, & ſcapolans Baldo ſeguitante caminat,
Ingentes hominum reſcontrant undique turmas,
Cum ronchis, ſpadis, ſchioppettis, atque baleſtris,
Baldum expectabant nunc nunc de carcere trandum
Hunc omnes tanta pro laude vivere peroptant.

Concedite tempus quo fugiamus.

Almancum ſaltem.

Maſelina.

Nuper ſtopparant portas, pontesque levarant,
Neſcit enim Cingar qua banda cedat ab urbe,
Plus curat Baldum quam ſe, quia diligit illum,
Arrivat portam, dum ſic meditatur, ad unam,
Gens ubi cum ſolito faciebant ordine guardam,
Nec ſolam Prætor muſcam paſſare volebat.
Baldus habet voiam ſguarnazzam trare dabandam
Et cum martello plures confringere teſtas.
Cingar eum placat dicens, fac ſtulte pianum,
Deſine me penſare modum formamque ſcapandi,
Dum ſic ambo ſimul paſſu celerante loquuntur,
En propé viderunt grandem tranſire Baronem,
Quem ſoldatorum non poca brigata ſequebat.

Gens faciebant, ut pars in fruſtra ſecant.

Leonardus nobiliſſimus.

Iſte valentus erat, Leonardus nomine, claro
Sanguine progenitus, virtuti deditus omni,
Altivagam Baldi famam præſenſerat olim,
Cujus in ardentem ſe tam ſuccenſit amorem,
Ut iam per totum longis erroribus orbem
Circuerat, ſi fata darent quo cerneret illum.
Venerat huc igitur, totam ſed repperit urbem
Attonitosque omnes, ac arma minantia cœlo,

Igno-

Digitized by Google

Ignorat quæ ſit rumoris cauſa nefandi,
Eſt ſuper ingentem, bellum groſſumque cavallum,
Et rutilo Baldi galonem cinxerat enſe.
Viderat ut Baldus ſpadam, cito noverat illam,
Diſponit penitus ſi debet perdere vitam
Velle ſuam ſpadam, celeremus preſtiter, inquit
O Cingar, nam poſſe modum ſcampare trovavi,
Ille meum portat brandum gallone guererus,
Hunc volo, me ſeguita, meus eſt de jure, camina,
At Cingar Baldi furiam regit atque governat
Dextriter, i, parla, ſpadam ſis certus habebis,
Et ſic dicentes illum ſeguitare comenzant,
Qui tandem ſubiit cœtu ſectante Tavernam.
Cingar dans falſos dinaros cepit ab oſto
Lectum cum camera.
Tum Leonardus equos oſto recomandat eidem,
Quos, in qua ſtalla ponuntur, Cingar adocchiat.
Primus de razza turca roca forta vocatur,
Groſſior eſt alter natus de prole Reammi,
Quem baptizavit Leonardus ſpezzacadenam,
Tertius alter erat pulcher, non altior Equo,
Sed Barbareſchæ natus de prole cavallæ,
Nomine pardus erat curſu robuſtior altris,
Cujus de razza veniet dragus ille liardus,
Qui gonzagarum ſtallis portabit avantum,
Et magnum Franciſce tibi aquiſtabit honorem,
Maxime quum fueris Venetæ Capitanius urbis,
Contraque Francigenas ad Tarrum bella movebis,
Immortalis erit tunc magno fama Ridulpho.

Baptizavit, non quod baptizaſſet, ſed nominavit.

Pedrala.

Oſtus in inſtanti quæ ſunt cœnanda parechiat,
Namque Leonardus menſam fornire comandat,
Accubuere omnes, ſtat Menſæ in fronte Lonardus
Undique buttarat panceras, atque celatas,
Corrazzas, elmos, quæ cœnat, turba Lonardi,
Ut fit quando volunt ſoldati paſcere ventrem,
Baldus at in portæ fiſſuram pronus adocchiat.
O, quam pulchra ſibi Leonardi forma placebat.
Alter honeſtus erat Joſeph, pulcher Ganimedes
Facundus Cicero, Cato prudens, ferreus Hector.
Semper habet ſpadam lateri, quam Baldus habere
Geſticulat, tamen hanc contentat habere Lonardum
Sic fovet una duos natura, ſed inſcia mens eſt.

Ce-

Comina.

Dumque igitur comedunt, Leonardus dixit ad oſtum,
Fer cauſam, quare ſic urbs agitatur in armis?
Oſtus ait, quidam Fracaſſus nomine venit,
Aſſediaturus multis cum gentibus urbem,
Namque valoroſum vult vendicare Baronem,
Quem tam fama canit per mundum, nomine Baldum,
Cui nunc in platea teſtam mutilare parecchiant.
Quando Leonardus ſenſit quæ dixerat oſtus,
Vix potuit læto cum vultu condere doiam,
Sollicitat ſubito proprios mangiare ſequaces,
Dicit quod penitus vult illum cernere Baldum,
Baldus & aſcoltat quæ parlabantur ab illis.

Venit præteritum eſt.

Goſa.

Interea Cingar paulatim tela robabat,
Inque ſuam cameram Baldo gaudente ferebat,
Tandem bretinas ſpoliarunt ambo gonellas,
A capite ad plantas ſtipantes corpora ferro.

Comparatio.

Qualis equus juvenis, quem dicimus eſſe poledrum,
Egrediens triſtem longo poſt tempore ſtallam
Paſſutusque novo de fœno ſemper & orzo,
Vellet ſi poſſet rupta ſaltare cavezza,
Hunc appena valet ſtallæ retinere fameius.
Talis Baldus erat, qui de preſone cavatus,
Poſtquam ſe totum rutilantia veſtiit arma,
Bramat preſto foras ſolus borrire per urbem
Atque cruentatis cum teſtis atque budellis
Diſturbare Iovem, terram ſtigiamque maſonem.
At pro reſpectu prohibentis Cingaris urget
Poſſanzas nimias animi, coleræque bruſorem.

Longo poſt tempore. Sic Virgilius, longo poſt tempore venit.

Concluſio.

Aſt ego ſat dixi, ſervo præcepta Catonis.
Interpone tuis interdum gaudia curis.

Explicit Phantaſia Nona Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII *Argumentum. In Macaronicen Decimam Phantaſiæ.*

Cingaris ars patuit Zambello carcere tracto,
Baldus cercatur, detegit oſtus eum.
Expugnare ſuam properat gens tota tavernam,
Cingar Lonardi jamque parecchiat equos.
Baldus in hoſtaria contra duo mille reſiſtit,
Donec cum ſocio Cingare montat Equos.
Ad portam fugiunt urbis, fugiendo ſcolengat
Baldus Zambellum, datque Lonardus opem.
Major guerra furit, comites periere Lonardi,
Baldus Prætorem captat, & inde fugit,
Nam Cingar pontem valvis baſſarat apertis,
Et ſic tres pariter ſcapolavere viam.
Cingar Prætorem caſtrat, tum forfice ſnervat
Qui tandem Muſcis potus & eſca fuit.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE DECIMA.

ALTIUS, ô, Muſæ nos tollere vela
 biſognat.
MISTERUMQUE facit gravius diſtendere ſchenam,
USQUE modo fregavit aquas mea barca poazzi,
Qui dormentato portum facit amne Nolani.
Uſque modo baſſum calzavit Goſa ſtivallum,
Nunc aliquantillum reſonent mea metra Thaliam,
Nunc mare tentandum, cui vitam credere mors eſt
Magnanimi Baldi celeberrima geſta canenti;
Dexter ades Serraſſe pater, vatumque magiſter.

Poazzus eſt alveus vetuſtus, per quem alias Padus fluebat.

Nolani portus.

*

Serraſſus maximus in quibuslibet liberalibus

artibus fuit.

Narratio ſecunda.

Proverbium deſperantis trat via bragas & eſt verbum compoſitum, tro via, tras via. trat via.

Jam Zambellus erat pavidus de carcere ductus,
Prætor oſellatum ſe norat, trat via bragas,
Beffaque contradas volitat manifeſta per omnes.
Noſcuntur fraudes, noſcuntur Cingaris artes,
Nam ſimiles ruſas faciebat ſæpe caveſter.
Mantua tota levat populum ſotoſora balordum
Ipſeque Prætori Zambellus cuncta recunctat.
Deſdegnatus erat, trombam facit ire per urbem,
Qui Franciſcanos fratres invenerit illos,
Mille guadagnabit ducatos.

Inter buſum & ſoppam differentiam vide apud AulumGellium.

Diſcurrunt omnes, veſtigant undique Sbirri,
Non laſſant buſos, non ſoppas, atque caminos,
Subvertuntque caſas, geſias, pallatia, turres.
Ac ſi Roſſinum Mantoum quærere vellent,
Uſque in latrinas callant, puteoſque profundos,

Rugare, & ſtigare.

Inque cagatores alii per ſtercora rugant.
Propter denarios ſunt absque pudore gaioffi.

Berta.

Oſtaria. penultimam abbreviare potes, ſicut uraniam.

Senſerat hæc oſtus, Pedrazzum nomine dicunt
Cujus in oſtaria Cingar Balduſque latebant,
Ante Poteſtatem ſubito manigoldus arivat,
Inque ſua, inquit, fratres albergare taverna.

Parentheſis.

Eſt inter ſtultos ſtultiſſimus ille tenendus,
Qui ſe reſque ſuas oſtis vult credere ladris.

Aſini geometræ vel Aſtrologi non reperiuntur,

Nonne geometras factos diſtinguere terram
Vel magis aſtrologos aſinos ſtrologare videbo
Quam credam quis poſſe bonus reperirier oſtus?
Non oſti curam peragunt, magis immo latronis
Extra balconem diſtendit pertica circhium,
Quæ procul aſpicitur parvo ficcata ſcovino,
Ad quam vel gambar, vel lignea ſpada tacatur,
Quando tavernarus ſentit piſtare cavallos,

Rognire, hinnire.

Ferratiſque viæ calcagnis tondere petras,
Aut naturali motu rognire biavam.
Preſto recordatus Chriſti mandata jubentis
Veſtris in domibus peregrinos ſumite ſtancos,

Gremiale, à gremio dictum, & eſt pezza linea, qua utimur in coquina. Unde Godianus.

Protinus apparet cingens gremiale biſunctum,
In primis teſtam viſazzo sbrettat alegro,
Quamvis non illam velis allozare tavernam,
Ad ſtaffam tamen ille tuam compagniter intrat.
Et ſimulatrici lætas facit arte carezzas.
Scongiurat quod habet polaſtros atque capones,

De-

Deque vitellina fecit modo carne guacettum,
Pro cujus poſſent bontate reſurgere morti,
Non mancant illis (de nugis) leſſus, aroſtus,
Tres vini ſortes, dulcis prius, inde recentis,
Et qui dum bibitur, ventris penetralia raſpat,
Non deſunt albi lenzoles, optima ſtalla,
Mazaticum fœnum, tandem bona chiera fietur.
Cuncta ſed intratus retrovas contraria ſemper,
Præteritæ quoniam cœnæ reſcaidat avanzum,
Et giurat quantos vivunt ſuper æthera ſanctos
Atque ſacramentat, quod alhora coxerit illum.
Sed nimium cœnare cave, nam quisque boconus
Scribitur, ad finem tua geſtat burſa malannum
Dum ſatiare gulam tendis, ſcarſella vodatur.
Impleri gula vult, ſed non vult taſca vodari.
Non unquam potuit gradire guloſus avaro.
Mox tibi lenzoles fingit mutare biancos,
Quos nunc nunc alio pigaverat hoſpite ceſſo,
Ut poſſit donare fidem pigatio talis.
Sanguine ſi carnes opilatas forſan haberes,
Ne dubita, quoniam cimices pulicesve, ſalaſſant,
Non te cornettis melius guarire ficatis
Luca quiret, quam gens purgans cimicina cruorem,
Nos vigilare docent, ladrosque cavere latentes.
Sed poſtquam noctis totas numeraveris horas,
Surgis, & ad ſtallam vadis guarnire giumentam,
Teque trovas abiens robbatum ſemper ab illo.

Pedrala.

Sic Baldus, Cingar falſo trapolantur ab oſto
Tunc omnis mundus Prætore jubente levatur,
Arma capit, celeratque illam aſſaltare tavernam,
Protinus adviſat Martin trombetta Lonardum
Ut ſe oſtaria ſubito dipartet ab illa,
Cingar id attendens ſic Baldo territus inquit
Heu mi Balde, mori nos convenit. ecce periclum
Imminet, in trapolam tandem vulpecula caſcat.
Baldus eum guardat, quid ais, mi Cingar honoris
Eſſe poteſt melius, quam bello tradere vitam?
Soldatis equidem laus eſt certando morire,
Cingar diſcazzat Baldi ſermone pauram
Extraque balconem parvum ſe preſtus aſogat,
Namque Leonardi ſperat robbare cavallos,
Sed famuli ſtallæ poſitis arzonibus illos
In punctum ſtatuunt, quia vult equitare Lonardus

Pinguifico ſemper lardo gremialia pendent.

Chiera eſt, illa ſuperficies vultus, qua lætus aut triſtis animus paleſatur, Homerus.

Monſtrat alegrezzam cordis ſua chiera galanta.

Numeraveris horas, quia dormire non potes.

* *Notandum.*

* *Notandum.*

Aſogo aſogas, eſt cum auxilio brage callare.

Baldus ibi ſolus reſtat generoſus in armis,
Mille annos una hora ſibi eſt certare daverum.
Ignorans cauſam Leonardus preſto reſurgit,
Imperat & famulis ſociiſque reſumere tela,
Currunt ad ſtallam propter montare cavallos
Mira Cingaris aſtutia. Jam poſito in ſtaffam pede vult equitare Lonardus
Sed Cingar clamans per frenum corripit illum,
Sta, dixit, ſaldus mandat tibi noſtra poteſtas,
Ut deſmontatus ſuccurras prehendere Baldum,
Blaſphemia ſpagnolica. Cui Leonardus ait, meus hic num Baldus alozat
Immo giuro deos pro Baldo ſummere mortem.
Diſpono ſeguitate cito, ſeguitate ſodales,
Nunc mihi dulce mori, nunc nunc gratiſſima mors
Et levis in curvo ſaltans arzone ficatur. (eſt,
Cingar alegrus ei ſe ſe manifeſtat apertum,
Supplicat atque velit fortes preſtare cavallos,
Cum quibus hoc Baldus poterit ſchifare periclum.
Tunc ſe buttavit preſtus de arzone Lonardus,
Cingaris in faciem lachrimans dedit oſcula centum
Mox ait, indarnum nil nos modo ſtare biſognat.
Non non parlandi non tempus facta requirunt.
I, ſequar. atque meos faciam ſequitare Barones.
Pro magno ſtatui Baldo dimittere vitam.
Cingar Equos tantum recchiedit, ſed Leonardus
Non dat equos tantum, Baldi cito porrigit enſem
Quem lætus Cingar brancat, cingitque galono.
Mox juvenem pregat, atque ſuos devote ſodales
Ut pariter portam feſtinent urbis ad unam,
Ac ibi ſtent prompti ſi forſan Baldus & ipſe
Ad totam briliam veniant ſtringendo cavallos,
Protinus arma pient, pontemque calare fatigent.
Sic faciam, Leonardus ait, tunc præſtiter altrum
Scandit Equum, properatque ſua ſectante caterva.

Comina.

Iamque propinquabat vaſtus de gente canaia,
Oſtus eam guidat lucratus mille ducatos,
Ducatos Spagnoliter. Ut quondam fecit Judas tradendo magiſtrum.
Ecce domus turbis repletur cuncta bravoſis,
Orantem Chriſtum qui velle piare videntur.
Quum ſurgens illis dixit, quem quæritis? adſum.
Nec tamen his Baldus dixit quem quæritis? adſum,
Non expectavit quod Cingar ſguaginet enſem
Auriculamque taiet Malcho, qui primis iniqua
Præſumpſit vincire manu quæ brachia Cœlum,

Quæ

Quæ terram, mariumque ſinus quæ tartara ſiſtunt,
Non dixit Baldus guarda, ſed menat abaſſum.

Incipit crudele certamen Baldi.

Ecce ſuper ſalam populi ſquadronus arivat
Nubila verſantur magno clamore gridantum.
Namque ſimul sbraiant, exite, exite ribaldi,
Oſtus adeſt primus, cameram deſignat apertam
In qua ſtat Baldus ſolo gianetone paratus,
Qui cameræ portam quando ſibi vidit apertam,
Mille quoque haſtarum ſtipantes limina punctas.
Protinus ad primum gianetonis vulnere colpum
Trat Conteſtabilem paſſato pectore mortum,
Quem poltronzonem Sbirri dixere Vigazzum
Inde cito revocans gianetonem vulnerat altrum,
Quem veluti ranam medio ventramine paſſat.
Plura ſuper limen fit conculcatio gentis,
Quos gianetonatis crebris fat ſtare dacantum.
Cingar equos habet in certo cantone paratos,
Expectans Baldum donec deſcenderet illuc,
Baviger aſpectu digitos mordebat acerbo,
Seque modum penſans fugiendi macerat intus,
Naſcitur immenſus per vaſtum clamor olympum
Prehende, cridant, ladrum ſtaſaldus, prehende ribal-
Ferte focum, ſcalas, intra, day, percute guarda. (dum
Baldus in ignivoma facie, dum certat, avampat.

Comparatio.

Non ſecus ut quando Vulcanus forbice gremit
Dudum ſufflanti braſatum manice ferrum,
Quod Brontis Steropiſque cito martellus aſaltat,
Undique ſintillant: tich, toch, piſtante favillæ
Transgianetonatas omnes ſotto ſora buttabat
Et veluti dainus ſtans ſemper in aëre pirlat,
More leonino rabidam ſtigaverat iram,
Nilque loquebatur, tandem ſic ore gridavit,
Quod facere o triſtes capelazzi creditis unquam?
Vos tanquam vaccas sforachiabo more becari,
Te nil formido, te nil tremo bruta canaia.
Sic inſultanti gianetonem voce cruentum
Concitat, & gambis omnes facit ire ſtravoltis.
Nemo (licet brazzo targonem portet apiccum)
Audet ſanguifluam cameræ tranſcendere portam
Nam targas veluti maſcherpas trajicit omnes
Non tamen ipſe foras oculatus vadere curat,
Sic nimiam contra gentem combattere laudat.

Squadronus, quem bataionem Florentini vocant.

Tra, tras, trat.

Fo, fas fat.

Baviger, gerens bavam.

Gremit, brancat.

Capelazzi Mantuanicè dicuntur viles & codardi.

Non pluſquam ſeptem poſſunt certare, vel octo.
Cætra turba gridat ſolum, procul atque minazzat.

Togna.

Ergo per intornum muros ſcalzare comenzant,
Quo poſſint omnes partem pugnare per omnem,
Quam rem cognovit Baldus feriensque repenſat
Quid faciat, vel de ſumma ſaltare feneſtra,
Vel ruere in medios, morti contrarius, hoſtes,
Contra Bombardas velut audet currere ſguizzer.
Talia dum meditat ruit alti machina tecti,
Quæ miſerum vaſto ſepelivit murmure Baldum
Præſtiter accurrunt omnes ſub mille quadrellos
Lapſum trare volunt, at Baldus fortius extra
Se cavat & ſcorlans teſtam dedit ore gridorem,
Lanzonemque tirat de ſaxis, at ſine ferro.
Namque dishaſtatus nimio ſub pondere manſit,
Stringitur ambabus tamen haſtæ fractio palmis,
Baldus & in plebem ſaltu ſe gettat in uno,
Targones ſpezzat, maiam sfrantummat, apertam
Quiſque viam præbet voltans calcanea fronti.
Tartufolas naſare ſuas non ullus ariſgat.
Sed banda ſemper gens ingroſſatur ab omni,
Urbs ibi tota ruit, vult hunc omnino taiatum
Millibus in pezzis canibusque butare coradam,
Clauditur intornum Baldus. parat hic, parat illic,
Qui ferit in fianchis, qui retro', qui ferit ante,
Quive manu drittos qui punctas, quive roverſos
Montanoſque tirat ſuper illum tela fioccant,
Sbraiatur, ſta ſalde ladro, ſta ſalde caveſter,
Vocibus innumeris Cœlum, Mare, Terra boaxat
De fundo ad culmen transbaltigat illa taverna
Nil sbigottitur Baldus, cor pectore ſaldum
Stat velut ob ventos Turris famoſa Cremonæ.
Deventatque magis conſpecto ſanguine durum.

Maſelina.

Cingar ad ingentem ſtrepitum drizzabat orecchias
Nec ſe, nec Baldum ſperat montare cavallos.
Corripit ignotus quadam foraveſte ſpedazzum.
Atque ſuper ſcalam properans en obviat oſto,
Qui deſcopertum Baldum traditorus habebat,
* Non ſtetit induſians, nec dicere, guarda, ſed illum
Usque ad prolixas ſpeti trajecit orecchias.
Unde sforacchiato patuerunt ventre budellæ.
Vidimus experti quod quiſquis fallere cercat,

De-

Perintornum, undique.
Omnes per omnem figura eſt, quæ dicitur galantaria.
ſguizzer, impavidus artelarie.

Ariſgat, pro audet, Sic Homerus. Adverſis nunquam ſe rebus ariſgat Vlyſſes.

Transbaltigat, cigat, ninigat, nutat.

Notandum.

Deceptum tandem ſe cernit tempore quoquo.
Cingar ſalottum nullo terrore ſubintrat,
Hic videt horrendam guerram, miſerumque travajum,
Hic inter centum ſpadas centumque pugnales
Stare trovat Baldum, qui ſe deffendit ut haſta.
Hic inter centum Maſtinos invenit urſum,
Inter falcones aquilam diſtendere grifas.
Tunc ubi combattit ſe ſic parlando butavit.

Quo quo, galantaria eſt.

Comparationes.

Animoſitas Cingaris.

Cingar ego mi Balde comes, ſta ſaldus ad arma
In quibus ante pient quam nos moriemur in unum.
Inde gridat, ſcampate viam poltronica turba,
Non vergognatis? non non zentaia ferire
Contra duos tanti? quæ laus? quæ gloria veſtri?
Dum ſic bravabat media ſe gente ficavit,
Et monſtrat quod poſt dictum benefacta ſequuntur
Innanimat ſemper Baldum, filzatque budellas,
Nunc de calce tirat, nunc ferro ſaltat in altum,
Circumcirca rotat pedibus, parat undique bottas,

Pedrala.

Cingaris altorium quum Baldus ſenſit adeſſe,
Fraxineam menat tantis cum forcibus haſtam,
Quod faciens illam in centum milleque pezzos
Plus de trenta viros colpo aterravit in uno.
Cingar pro tanto ſtrepitu cedivit.
Sed quando fractam gens peſſima viderat haſtam,
Protinus in ſemmam Calca coeuntur in una,
Et contra Baldum veluti montagna ruinant,
Nil tenet in manibus niſi guantos ipſe miſellus,
Unde ferat pugnos, & dentibus ore chiavatis
Cum pugnis calciſque ſtudet non perdere vitam.
Dat nihil in fallum, colpo cadit unus ab omni,
Si quandoque virum ferit in culamine quenquam,
Ille ſibi collum ſolaro frangit in alto.

Cedivit, parum defuit.

Calca, anguſta caterva eſt.

Comina.

Cingar habens oculos (ut dicitur) ante padellam
Scilicet ut Baldus ſoratuttum non moriatur,
Hunc videt à tantis fracto lanzone feratum,
Ergo ruit qualis porcus ſingiarus in illos,
Seque valenthomini Baldo piantavit apreſſum,
Ac ibi cum ſpeto facit undique ſtare dabandam,
Sbarratat gentem, ſforracchiat & arma fracaſſat
Mox rutilam Baldi ſpadam tulit extra guainam,
Quam porgens illi magna cum voce gridabat.

Proverbium.

Soratuttum, ſuper omnia.

Ecce tuus jam brandus adeſt, hunc accipe Baldo
Quem rogo fac ſimilem corrallo ſanguine roſſum,
Baldus alegrus cum ſubito sbalzando piavit,
Perſtrinxitque illum manibus furibunde duabus.
Incipit en tanto crudelem quippe macellum,
Quantum non fecit ſub Roncis valle Rinaldus.
Tu niſi per celſum palazzi, monca ſolarum
Brachia cernebas teſtas gambaſque volare.
Continet optatam longo jam tempore ſpadam.

Adhæret opinioni Alovifii, qui contradicit Spagnæ auctori.

Nomina valenthominum.

Nil pavet ulterius, Cæſar pateat alter in armis
Immo Pompeius, Tarquinius, alter Achilles.
Penthesilea furens, Alcides, Hector, & Aiax,
Vel de judaico populo Rex David, & ille
Terribilis Sanſon, Judas, Macabæaque proles.
Vel magis Orlandus, Daneſius, atque Rinaldus
Dudon, Richardus, Vivianus, Berliger, Otto,
Buſori & Aſtolfus ſemper caſcare paratus.
Hos omnes Baldus magnis cum forcibus æquat.
Non Anchroia fuit tantum poſſenta, nec ille
Qui fadatus erat Feraguttus, vel Balugantus.
Nil fuit ad Baldum Sacripas, Rodomonſque pagani.
Nil quoque Duraſtans, vel Squercia, Berra, Burattus
Nil quoque Centauri fratres Tarraſſus, Ignarus,
Hos æquat Baldus fortiſſimus, immo ſuperchiat,
Non valeo contare quidem quam fortiter obſtat,

Comparatio.

Cum quali furia taurus ſub amore vedellæ
Millibus à canibus quando aſſaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nunc illos cornibus urtat
Spernazzat ſabiam magnos trat in aere calzos,
Oreque ſpumigero cœlum mugitibus implet,
Sic inter gentem Baldus ſuccenditur illam,
Teſtas & gambas truncat, brazzoſque manuſque
Subvoltatque oculos nigra ſub fronte braſatos,
Mandrittos vibret, montanos, atque roverſos,
Eſtque ſuum corpus diverſo turpe cruore,
Qui cruor emanat per ſalam fluminis inſtar.
Cingar ſtat lateri, multo ſoſiamine pugnat,
Qui clamans Baldum cunctis oldentibus inquit.
Balde comes, venias poſt me, deſcendere ſcalam
Jam volo. ſic dicens rubro ſecat agmina ſpeto,
Incipit & ſcalam per vim ſmontare gradatim
Semper eam ſeguitat Baldus, reparatque ferita

Sed

Sed gens tota ruens vibrabat ſaxa, quadrellos,
Alter aquam gettat ſummo balcone boientam,
Ex illis multi quamvis manſere Pilati,
Non tamen abſque aqua calda tunc Cingar abivit
Namque ſuo capiti plures crodavere capilli.
Alter afogatas non ceſſat fundere braſas,
Alter ne fugiant lazzos hinc inde parecchiat,
Cingar at inſultans ſcala deſcendit ab illa,
Quem ſequitur Baldus multam faciendo fadigam.
Tandem Cingar equos arrivat, ſeque reducit
Cum pede dans calcem portam ſotoſora butavit,
Et ſubito ſtallam Baldo prior intrat apertam,
Sed Baldus, dum Cingar equo ſaltare fretabat,
Tamquam pillarum firmat ſe in limina portæ,
Hanc intrare quidem pro Baldo quiſque ſtopinat
Namque ibi tam ſcuram cœpit replicare baruffam,
Quod de mazzatis in poco tempore fit mons.
Cingar copertas de maia ſupra cavallos
Straverat, ergo ſuper Rocafortam pelle griſonum
Nil mittendo pedes in ſtaffam concite ſaltat,
Accipienſque unum Lanzonem forte catatum,
Imbrazzat ſcutum ſtallamque repentiter exit.
Protinus & Baldus dum poſſidet hoſtia Cingar
Supra diabolicum ſaltavit Spezzacadenam,
Tunc ambo ſtrictis cum calcibus inſtar aquoſi
Turbinis in ſegetes quando Jovis ira fracaſſat,
Eſt ubi calca magis faciunt ſlanzare cavallos.
Quales Griſones, Tigres, fulvique Leones,
Tales ſunt iſti repetantes quippe cavalli.
Qui modo cum calcis urtant, modo dentibus oſſant
Frena biaſſantes oculorum lumina torquent,
Seque tumeſcenti rectos ut pectore drizzant.
Poſtea callantes feriunt cum calcibus æquis,
Et volitare viros faciunt ad nubila mortos.
Nil fuit ad tales Corſeros nempe Baiardus,
Quamvis diablos ſeptem portaret adoſſum,
Nil Rondellus erat, Briafortis, nil Briadorus,
Nilque Valentinus Mambrini Alphana, Morellus,
Hos omnes iſti ſuperant forzaque fugaque.
Calcibus iſtorum non durant arma, virique,
Gaudet Baldus habens talem bellando Cavallum,
Quadruplicat forzas ſoldati forza cavalli.
Sed gens tanta quidem canto renovatur ab omni,
Quo plus ammazzant, plus illi creſcere parent.

Jam

Proverbium. Nulla fit colliſio abſque aqua.

Crodare, pro caſcare, ut poma ex arbore crodant, ait Lucretius.

Coperta, veſtis equina.

Roccaforta griſonus.

Comparatio.

Oſſant, pro exoſſant.

Notandum. Canto parte, hinc derivat cantonus.

Jam ſtraccatus erat Cingar, jam Baldus habebat
Quamvis non eſſent mortales, quinque feritas.
Cingar eum clamat, Baldus ſeguitare comenzat,
Et contraſtantes ſemper gaiardius illis
Egrediuntur eam fracto ſquadrone Tavernam.
Tunc Urbis verſus portam ſperonat uterque,
Atque levi curſu parent dare vela cavalli.
Sed populus currendo dretum sbraiabat ad auras
Piglia ladrones, dai, dai, ne andare ſinatis.
Quando Leonardus venientes proſpicit illos,
Atque cavallorum ſtimulari calce fiancos,
Protinus eripiens brandum fendente tirato,
Ad portinarum teſtam de netto levavit.
Tunc gens quæ facit hic guardam concurrit ad arma,
Circundatque alto Juvenem clamore galantum,
Et jam ſtaccatas centum ſuſceperat ille.
Ergo ſuum ſtringens validum furioſe cavallum.
Sexaginta viros balzo ſuperavit in uno.
Extra giavarinas zanettas, extraque piccas
Ille cavallus eum rapido balzamine portat.
Ipſa Leonardi gens preſtiter arma ſguainat,
Quando videre ſuum dominum ſic undique ſeptum.
Non ſtant ut faciunt poltroni cernere factum,
Protinus in calca ſtricti, groppoque reducti,
Auxilium ſpreta dant caro morte patrono.
Hic quadraginta viri contra duo mille repugnant
Hic centum ſtoccos audis confringere targas,
Hic brazzos gambaſque vides, ſpallaſque taiari,
Hic variæ voces morientum ſidera tangunt,
Hicve Leonardus fert ſpadam ſanguine roſſam
Qui clamat ſanctum Petrum, ſanctamque Mariam
Qui gridat miſerere deus sborrando fiatum,
Qui ſtravacatus humo pedibus fullatur equorum,
Qui perdit natos, qui uxorem, quique fradellos,
Qui fugit & prolat retro linquendo coradam,
Qui jacet abſque manu, qui ſaucius intra budellas,
Hic ferit, ille parat, fugit hic, ſequit ille fugatum.
Aſt ubi cum Baldo Cingar comitante propinquat,
Nec bene præcipiti curſu arrivaverat illuc,
En procul apparens Zambellus valde minazzat,
State ribaldones, gridabat, ſtate gaioffi,
Nunc ego ſum juſſu Prætoris boia creatus,
Hoc datur officium mihi vos caſone picandi.
Sic ait, & raſeo vult infilzare cavallos.

Dai, dai, incitantis eſt.

Balzus, & balzamen eſt equi ſaltus.

Fullatur, colliditur.

Zambellus factus boia.

Mirabar ſi habuiſſet ſpetum.

Bal-

Baldus per collum, dum paſſat. corripit illum,
Ac ſuper arzonem nil diſconzatus aterrat,
Cui brancando pedes & collum more polaſtri
Strangulat, & jacens tanquam ſi galla fuiſſet
Hunc facit immenſi culmen ſuperare palazzi.
Quo jactu multi ſtupuere, nec amplius illos
Perſeguitant, immo pavidi calcanea voltant.

Galla eſt fructus illicis multum levis.

Zambelli interitus.

Goſa.

Occiderat juvenis jam tota fameia Lonardi,
Junxerat huc gentis nam maxima turba novellæ,
Quæ quoque formoſum Leonardum forte necaſſet,
Illuc ni Baldus ſpronaſſet Spezacadenam,
Qui cernens juvenem trans agmina tanta feratum,
Erripit horrendum tumido de pectore gridum,
Perſtringitque Enſem tali sfronzante roverſo,
Quod teſtas ſeptem ſine buſto miſit arenæ.
Poſthæc ad ſummam pallazzi ſtare feneſtram
Vidit Prætorem bravoſa voce gridantem,
Prehendite ladrones, quæ vos induſia tardat?
Cur non tres ſolos comprehendere mille valetis?
Tanta codardia eſt in noſtris ergo guereris?
Baldus ad offenſam revocat ſua pectora vecchiam
Intrat pallazzum trans centum mille gianettas,
Ad ſcalæque pedem ſaltat de Spezzacadena,
Cervellis ſua ſpada colat, rubeoque cruore,
Sed quamvis habeat naturæ munera forzam
Majores odium dat vires attamen illi,
Prætorem penitus vult ammazzare gaioffum.
Aſcendit ſcalam, cui trantur ſemper adoſſum
Saxa, trabes, flagranſque cinis, ſpezzique matones
Denique ſopravenit, Prætor fugit, ipſe gridorem
Ingentem laxat pariter, tiratque roverſum,
At non colſit eum, ſed ſpezzat grande pilaſtrum,
Unde ruinavit zoſum pars multa ſolari.
Innumerique homines ſubter periere quadrellis.
Nil tamen interea deſiſtit currere Baldus,
Prætorem incalzat, qui miſchinellus ubique
It latitando petens veniam, ſed Baldus orecchias
Stoppat ſordinamque ſonat; vult prehendere vivum,
Parque referre pari,
Prætor ducatos dare ſeptem mille ſpopondit,
Ut ſit contentus vitam concedere vivam.
Baldus ſdegnatur, nec reſpondere valebat,
Quo magis ille rogat, crudus magis ipſe deventat

Mirabilis colpus Baldi.

Appoſitio.

Spezzi pro ſpezzati.

Matones differunt à quadrellis, lege Vitruvium.

Proverbium.

Parque referre pari, ſententia divi Hieronymi.

Si

Si dare tunc Venetum voluiſſet nempe teſorum
Non accepiſſet, quia non corrumpitur auro
Baldus, juſtitiæ quo incagant ſæpe tiranni.
De quodam cantone rapit finaliter illum (verba
Non valet hic hominum gridor, arma, bravoſaque
Per medias ſpadas portat ſe fortiter extra
Semper habet ſtrictumque tenet ſub tegmine brazzi
Prætorem, qui clamat opem, qui gridat aiuttum.
Regreditur Baldus, mens creſcit forza vigorque
Nec bene ceſſarat totam deſcendere ſcalam,
Quod tercentum homines dentegavere terenum
Denique ſe accoſtat per forſam Spezzacadeuæ,
Sbalzat & in ſella ſe reperit eſſe ficatum,
Antequam pedis intraviſſet planta ſtafilum.

Notandum.

Dentegare terrenum melius quam oppetere.

Stafilum poſuit pro ſtaffa.

Comparatio.

Non aliter miſeram vides portarier agnam
Ore lupi quam mille canes, quam mille vilani
Scodere non poſſunt cum factis atque parolis,
Sicut Prætorem fert inter bracchia Baldus.

Berta.

Cingar at interea ſpadam vibrare rafinat,
Jamque foresaperit, pons callat, aperta ſcapandi
Fit via, quod cernens Baldus vocat ante Lonardum
Mox ſperone fugam rapit, illico ſubſequit alter,
Et ſic tres ipſi pariter carneria portant.

Portare carneria, inferius dicam.

Maſelina.

Non illos curant ſtracchi ſeguitare gazani,
Gaudent immo nimis tres evaſiſſe diablos,
Sunt affannati, redeunt languendo pregantes
Ut de deſtreris valeant ſibi rumpere collum,
Namque fadigarum tantarum cauſa fuere.
Qui truncatus erat brazzum, gambamque pedemque
Quiſque valoroſi Baldi guſtaverat enſem.

Pedrala.

Baldus Mantoum ſgombrat fugiendo terenum,
Donec campagnam Veronæ ſtraccus arivat.
Hic affannatos diſmontavere cavallos,
Inde Poteſtatem nulla mercede ligantes
Totum vimineis tambuſavere flagellis,
Moxque baricocolos, membrumque virile ſecarunt,
Ipſemet ingordo quos mandat gutture zoſum
Poſt hæc inſtar equi ſnervarunt, forfice nares.
Truncarunt aures, oculos dentesque cavarunt.
Hunc ſic fornitum retro liquere bonhomum,

Ironice bonhomum.

Qui

Qui factus tandem moſchonis eſca bovinis,
Tradidit infœlix animam ſimilandus iniquo
Herodi, vivendo fuit qui vermibus eſca,
Novimus hunc merito poltrona morte necatum,
Cujus vita fuit fraus, broda, libido, gaioffi.

Concluſio.

Sed quoniam ſtraccor Baldi cantare prodezzas.
Vos quoque jam decimum phantaſma relinquite Muſæ.

Explicit phantaſia Decima Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Phantaſiæ Undecimam Macaronicen.

Colligat altus amor Baldum, ſimul atque Lonardum
Cingar & ad Chiozæ littora ſguazzat equos.
Imbarcantur ibi mare namque videre peroptant,
Menat & illuc oves turba Teſina ſuas.
Cingar caſtronem pegoraro comprat ab uno,
Quem getat in pelagum, quæque ovis hunc ſequitur.
Omnis anegatur pegorarum ſquadra, Teſini
Dum bravare volunt, Baldus amazzat eos.
Nauta procelloſum fieri mare ſentit, & ante
Contra fortunam ſe parat ire trucem.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE UNDECIMA.

TEMPUS erat quando Sol Tauri cornua ſcaldat.
IMPREGNATA novos emittunt arva fiores.
FRONDIFICANT boſchi, ſalices viridare comenzant,
Provocat & ſompnum cantu roſignolus in umbris
Undiculis tremulis fontanæ prata bagnaſcunt,
Quando ſimul Baldus, Cingar belluſque Lonardus,
In quemdam roſeis completum floribus agrum
Non procul à Chioza deſmontavere cavallos.
Hic Pinus celſam porgebat in æthera cimam,
Quæ prohibet ramis penetrare bruſamina Phœbi,

Roſignolus, & Philomela.

Lonardus, & Leonardus per cotonoſiam.

Bruſamina, calorem exceſſi-

Ac pulchram ſpiſſis cum frondibus explicat umbram
Sub qua projectis armis dant membra quieti ,
Atque reaſummunt in laſſo corpore forzam.
Hic tacitum Baldo promit Leonardus amorem ,
Unde ſodalitium nunquam ſmembrabile natum eſt,
Namque ragionantes ſimul ingroppantur amici.

vum, Columella, ponite freſcadas, ne ſol bruſamine lædat.
Notandum,
*

Baldus dimandat qua ſit de prole creatus ,
Cui Leonardus, ego verum mi Balde fatebor ,
De Pompeianis Romæ ſum gentibus ortus
Me tua diverſum conduxit fama per orbem ,
Per freta, per montes, per valles, perque pianum,
Tandem poſt longos errores ſortis aiutto ,
Talem tè reperi, qualem perſenſimus olim ,
Scilicet eximium ſenſu, guerriſque probatum ,
Maturum, placidum, mitem, laudesque per omnes
Dicendum, quem vir non tantum debet amare ,
Sed fera, vel ſaxum, vel guardia Cerberus orci
Baldus ait, ſtupeo cum ſis generoſus & alto
Stemmate progenitus, gracilis rudis atque vilani
Quæris amicitiam ; non hæc dilecte Lonarde ,
Non hæc, inquam, homini bene ſtant præconia baſſo.

Cerberus appoſitio guardia orci.

Comina.

Talia dum ſimul humano ſermone loquuntur ,
Cingar equos leviat ſellis ponitque cavezzas ,
Quos voltare ſuper ſtrammum ſtallareque fecit.
Hinc mare non procul eſt ad quod ſguazzare caval-
Cingar abit; ſecum bellam cantando roſinam (los
Adveniens pelagi quo pulſant littora fluctus.
En videt immenſam navem Zenoveſibus aptam
Quæ tenet in largis buttas ſex mille cavernis.
Hæc in Turchiam multas onerata facendas
Ferre parat , quoniam proſper , tenet æquora ventus
Immediate vocat Cingar, cignatque patrono ,
Cui parlans multam ſpondet pagare monetam ,
Si compagneros vult tres, totidemque cavallos
Ducere Turchiam verſus, patriamque Mororum.
Eſt res difficilis, reſponderat ille, daverum,
Namque modo venient pegorari trenta teſini ,
Qui navem debent pegoris caricare teſinis.
Cingar ait, quid ad hoc? age quæſo care patrone
Tres ſumus, exiguum ſpatium gens pauca rechiedit,
Annuit ille, tamen faciat frezzoſè pregabat.
Sic faciam cui Cingar ait, vertitque cavallum ,
Mox ad connexos in amore cucurrit amicos,

Roſinam cantilenam ruſticanam.
Menſura navium iſtæ ſunt buttæ.
Compagneros Spagnolice. Compagnos Lombardice.
Lana Tedeſchiter.

Narrat eis factum, læto qui corde levati
Diſpoſuere maris terræque videre paeſos,
Cernere namque novas coſas iuvat ire per orbem.
Et verſus pelagum cœperunt flectere brenas.
Tandem conveniunt ubi maxima barca moratur
Quæ non barca quidem, magis urbs parebat in undis.

Brena & bria, ſunt rena cavallorum, poetæ abutuntur habenis.

Parentheſis de Bergamaſchis.

Hic mercadantes propriam introducere robbam
Valde fadigabant, cernebas mille fachinos
Per ſex marchettos humeris imponere ſommas.
Ut Cato noſter ait nemo ſine crimine vivit,
Si Bergamaſchi damnantur crimine quoquo,
Crimen avaritiæ ſpecialiter imputat illos.
Non Bergamaſcos habitantes dico per urbem.
Sed quos paſſutos caſtagnis, atque goſatos,
Vel macco ſaturos mandat montagna deorſum.
In ſpallam portant ſaccum, togamque recinctam,
Et cantant vacui coram latrone viantes,
Sunt homines baſſi, largique in tergora, pingues,
Et dicunt alias gentes non eſſe dolatas
Perfecto ligno, nec habent ſua congrua membra
Namque goſo mancant, naſcuntur & abſque gavozzo.
Unde ſuperbeſcunt, quod eos natura creavit
Diſſimiles aliis forma, belloque decore.
Semper habent pectus ſtomacumque pilamine foltum
Nec geſtant pezzam ſcarlatti deſuper illum,
Strutio namque minus poſſet ſmaltire piombum,
Quam poſſent ferrum graſſi padire fachini.
Ad paſtum mangiant formaggi quinque librettas
Formaggio quoniam ſolidant mangiamine ſchenam
Caſeus ingroſſat cervellum, non tamen iſti,
Sunt groſſi cerebro propriam contando raſonem.
Bergomeæ genti gens Florentinica cedat,
Plus Bergamaſco fert vermocanus in ore,
Quam centum chiachiare, quas ô Florentia dicis
Non urbs, non caſtrum, quod non ſit plena fachinis
Arte fachinandi nil ſe gens altra fatigat,
Sunt Bergamaſcha ſolum de prole fachini.
Fælices etenim, quoniam verſantur ubique, (ter
Nobiliumque domos habitant, retrovantque frequen-
Venturam magnam Domino Dominæque placentes.

Maccus, eſt pulmentum ex ſemola & botiro, contra hydropiſim, teſte Hippocrate.

Goſus latinè, gavozzus græce, & eſt quædam inflatio carnis nervoſæ circa collum, nunquam in pedibus accidunt.

Formaggium Bergamaſche.

Goſa.

Hanc igitur navem tendunt onerare fachini,
Supra quam ſaltant Baldus, Cingarque Lonardus

At-

Atque gubernarunt quodam cantone cavallos.

Togna.

Interea veniunt cifilantes ſæpe Teſini,
Qui tria de pegoris ducebant agmina ſecum,
Quodque agmen pegoras forſan duo mille governat
Prima per orecchias ſurſum nolendo tiratur, *Pegorarum inſtinctus.*
Hanc ſeguitant aliæ quam preſtiter abſque labore
Nam pegoris natura dedit ſeguitare priorem.
Sed quando Baldum ſociosque teſinica turba
Videt equis Navem impediſſe, quid inquit alogias
Soldatos iſtos pegorarum ſepta cupantes? *Cupantes ruſtice pro occupantes.*
Quidve cavallazzos iſtos te ſumere fecit?
Non audis patrone ratis? quin eijcis illos?
Ejice ſoldatos, inimicos eijce noſtros,
Nam contadinus cum milite vivere neſcit, *Soldati & ruſtici nunqnam conveniunt.*
Atque ſofriremus mutuas mangiare budellas.
Sed baſtonatas quas aſſagiamus ab illis
Reddere voia venit, detur ergo licentia vandi *Aſſagiamus tam vinum quam baſtonatas.*
Navita non audit, convitia plurima dicunt,
Tollere non alios in barcam namque ſpopondit.
Sed Barcarolos quis non trovat eſſe boſardos? *Notandum.*

Berta.

Baldus ut audivit bravamina, ſcoriat enſem,
Nam ſibi diſplicuit villanos eſſe ſuperbos.
Cingar eum tenuit dicens, mihi deprecor iſtam
Deſine vindictam, nunc nunc miranda videbis,
Eſt villanorum toleranda ſuperbia nunquam *Notandum.*
Altri ridebunt, altri ſed forte piangent.
Baldus ei paret, sfodroque recondidit enſem.

Maſelina.

Interea ventus cœpit ſofiare galantus
Stat mare quacchiatum levibus tremolantibus undis
Diſcoſtant gravidam curvo de littore navem.
Paulatim quæ ſe mare diluntanat in altum. *Plentur pro implentur.*
Vela reſolvuntur, zephiroque tumentia plentur,
Deque maris golfo jam littora nulla videntur.
Denique cantantes longum rapuere viagium.

Aſtutia Cingaris.

Fraudifer ergo loquit paſtorem Cingar ad unum,
Vis compagne mihi caſtronem vendere graſſum?
Sum contentus ego, vendam, pegorarius inquit,
Da mihi quinque tronos ſi vis, aut quattuor ad plus, *Ad plus, ad mancum.*
Abſque ſothiezza mercati Cingar eidem
Sborſavit numos tolto caſtrone doloſos,

Digitized by Google

Sub terra quoniam falſos impreſſerat illos,
Hic Mercadantes optant rei cernere finem,
Expectat Baldus fraudem, ridetque Lonardus,

Ghiſellus. fraudulentus, & Barrus.

Nam bene ſquadrabat quod erat malus ille ghiſellus.
Cingar per binas caſtronem brancat orecchias,
Quod butat in medio cernentibus æquora cunctis
Illico (nam mos eſt ovium ſeguitare priorem)
Omnis grex ſequitur, præcepſque nodare caminat
Poſtque caporalem certatim mandra ruinat,
Immo gaudenti cantabant carmine be be.
Non fuit una quidem quæ non ſcampaſſet in undas.

Ciſilare melius quam ſibilare, vel ſubiare.

Totum lanigeris impletur piſcibus Æquor.
Se sforzant illas cihiando tenere teſini.
Aſt ad bellaſum poſſunt ciſilare gazani.
Jam totæ paſcunt aliud quam gramen & herbam.

Diſcomparatio.

Tempore diluvii ſuper alta cacumina piſces
Errabant nemorum, diſcurrebantque per ulmos,
Sed modo lanoſum beſtiamen paſcolat undas.

Proverbium Barricocola.

Et lanam bagnaſſe ſuam jam dicere poſſunt.

Fictio poetica.

Neptunus magnum poſſedit alhora botinum,
Qui maraviabat pegoras deſcendere tantas,
Cum quibus & nimphis propriiſque baronibus unam
Egregiam Cœnam, nec non duo prandia fecit.
Omnia mangiarunt, adeo quod Gatta dolebat
Namque polita nimis ſub menſis oſſa cadebant,

Comina.

Iutare, pro aitare.

De riſu Baldus ſchioppat, crepp atque Lonardus,
Ac mercatores omnes ſtrepitoſe cachinnant.

Clamitat o o, velut ſi quis nolendo dat aliquam zuccadam, protinus, o. o. pronuntiat ſuccinte.

Cingar nil ridet, ſed velle iutare videtur,
Atque trabuccanti pecudi ſuccurrere fingit,
Sed magis in fluctus buttans quoque clamitat, o,o
Ad parteſanas chiappum dant præſto teſini,
Providus at Cingar zanettam corripit unam
Inde vocat Baldum monſtrat zuffamque teſinis.
Quid, loquitur, multis mecum bravare Vilani?
Quo veſtram cauſam deffendere jure poteſtis?
Eſt nunquid talis veſtris uſanza paeſis?
Nonne meam poſſum, ſicut volo, ſpendere robbam?
Caſtronus meus eſt, modo quem mea taſca pagavit.
Deque meis rebus facio quod voia comandat

Gentilhombres ſpagnolice.

Hi gentilhombres ibi quos aſtare videtis,
Iuſto jure ſuum poſſunt narrare parerum,

Si mihi tortus erit veſtrum ſperate doverum.
Si vobis, jubeo ruginentas ponite dagas,
Nos altramentum quid ſit ſoldaica proles
Vobis monſtrandum eſt factis & abſque parolis,
Eſt ſacrificium ſanctum ammazzare vilanos,
Stat male gentili ſub corde ſuperbia certe,
Peſſima ſed res eſt vos rozzos eſſe ſuperbos.
Nec toto in mundo reperitur abuſio major.
Quam ſi vilana quiſquam de ſtirpe ſuperbit.
Has villanias non ſofrivere teſini,
Cingaris ad panzam trat quidam concite dardum.
Quem ſimilis daino Cingar ſaltando ſchivavit.
Illico ſurrexit Baldus cignatque Lonardo,
Amboque brazzatis ſcutis, brandiſque cavatis
Impetuoſe rudes aſſaltavere bricones.
Qui male penſantes aliquos hos eſſe gazanos,
Cum parteſanis rubeis bravezare comenzant,
Sed Baldus ſubito miſeros de pane cavavit,
Figere ſdegnatur cum taio vulnera brandi,
Sanguine vult ſpadam nec ſpegazzare vilano.
Sed piatonadas illis tantummodo tirat,
Quæ nimis horrendæ teſtas & brachia ſpiccant
Poſtque ſuas pegoras vadunt finaliter omnes.

Dagas genus ſpadæ quam pegorari portare ſolent.

Notandum.

Carmen ſcabroſum.

Rubeis vel ſanguine ranarum vel rubeis pro ruginentis.

De pane cavare, eſt proverbium uſitatum pro eripere vitam alicui.

Fictio poetica.

Finierat Baldus nec dum ammazzare teſinos,
Æolus auſtrorum magnus Rex atque magiſter,
Sceptra pians vaſtam montagnæ ſcandidit alpem
Hic girans oculos ſpatioſa per æquora circum,
Nullam proſpexit navem nullamque galeam,
Ergo ſuos recreare nothos ſibi voia venivit.

Venivit naturaliter, ſed venit ſincopaliter.

Deſcriptio ventorum.

Concavus hic mons eſt qui culmine toccat olympum,
Fundamenta tenens maris inſiccata ſub undis.
Groſſibus eſt aſper de ſaxis atque pedrazzis,
Non illic frondent ſilvæ, non herba vireſcit,
Montis & ad cimmam ſtat porta chiavata frequenter,
Quæ ferri tota eſt, Vulcani facta boteghis
Claudit & horrendum ſcabris ſub cautibus antrum
In quo ſunt Venti ſub portis mille chiavati
Atque cadhenati . ario boſſamine ſtrident,
Attenti ſemper ſi porta recluditur illis,
Mille annos una hora ſibi eſt ſaltare deforas,
Atque procelloſo pelagum vexare travaio.

Comparatio.

Canis bracchus & canis lepre-rus qui ſint opti-me dextri ſcrip-ſit Turpilius.

Qualis cazzator bracchos, volucresque lepreros,
In preſone tenet, mangiandi datque nientum,
Pſus bene quo valeant morſu boccare famato
Salvadicinas, leviusque netare caminum,
Sic & in obſcuro ventos rex Aeolus antro
Chiavat, ut optantes groppis exire ſolutis,
Atque videre diem, crudelius æquora verſent.
O miſer illa Ratis, ſed plus miſer ille nochierus
Quem improviſa rapit ventorum ſquadra boantum

Acoiat, corripit.

Vel quem cum ſociis ferus ille Siroccus acolat.
O, quantum præſtat ſit praticus ille patronus
Qui pugnat tantam ventorum contra lovagnam.

Pedrala.

Aeolus ergo videns mare navibus eſſe vodotum
(Nondum quæ guidat Baldum arrivaverat illuc)
Præſto cadhenazzos tirat extra foramina groſſos
Ferratasque aperit valvas, intratque dedrentum,
Qua propter venti rident, feſtamque comenzant.
Vixque tenent illos ferracea vincla frementes.

Smaniam inſaniam & furorem.

Increpat illorum ſmaniam multumque minazzat
Æolus, & ſceptro repetentes ſæpe flagellat,
Qui vellent extra ruptis horrire cadhenis,
Et neptuniacam cito ſtravaiare quietem,
Eſt ibi Siroccus vento crudelior omni,
Eſt ibi Garbinus, Grecus, Levanticus, Oſter,

Borra filius baſtardus Tramontanæ.

Eſt Tramuntanæ Baſtardus Borra fiolus,
Eſt Viſcinellus, Libechius, deinde Maeſtrus.

De Libecchio.

Libecchius ſpumam rabioſo fundit ab ore

Proverbium, quum quis oculos rubeos habet propter iram.

Fodratoſque oculos portat de carne ſalata.
Nunquam ſuflaret niſi centum mille diablos
Afferret ſecum, quibus aſtra fretumque volutet
Ex Aphrica genuit Garbinum conjuge natum,
Libecchios pater eſt, Garbinus filius, uxor
Aphrica, qua propter Libecchius grece vocatur
Aphricus, & Lugurum tantummodo praticat æquor.

Libecchius grece Aphricus.
Marellus parvum mare.

Et ſdegnatur aquas Veneti ſofiare marelli,
Ad quem Garbinum mittit ſolummodo natum.

De Garbino.

Garbinus quando pelagum fantaſticus urtat,
Si non contraſtum ſociorum ſentit habere,
Semper maturo ſpatiatur in æquora paſſu.
Sors ſua cum Græco data ſit gioſtrare Levanto,

Fert

Fert hædi barbam de ſtizza & ſanguine plenam
Deque ſuo rabido fluit ore cagnacea bava.

De Tramuntana.

Tramuntana colit gelidos ventiſſa paeſos,
Quæ borram genuit prægnans Aquilonis abuſu.
Hanc vocitant boream de nati nomine Greci.
Ipſa gelans nimium cogit portare pelizzas,
Per quam caſtronis pegoris quoque Lana toſatur,
Ut nos pelle ſua poſſimus vadere freddum.
Tota bianchezat gelidis ſua teſta pruinis
Deque ſuis pendent horrentia ſtiria trezzis.
Ipſa diaboli cum generavit peſſime Borram.

Dicimus ventum & ventiſſam, ſicut abbatem & abbatiſſam, Papam & Papiſſam. Abuſu, adulterio.

De Borra.

Quidnam ſcribendum de te fantaſtice Borra?
Quando repugnaris vel contraſtaris ab Oſtro,
O miſeram Barcam quæ tunc in gurgite vogat!
Non durant remi, non arbor, vela, Timonus,
Omnia sfracaſſas, rumpis, ſpezzaſque rapiſque
Te barcaroli formidant, æquora ſolus
Conturbas, agitaſque undas ad nubila ruptas.
Fert appena tuam ſpagnola galea ruinam,
Quam veluti ballam sbalzare per æquora cogis,
Ne bravare velit Navis zenoeſſa quod ampla,
Quod major reliquis, quod ubique garbaſa tendat,
Quando Borra furis curas hanc quippe negottam.

De Oſtro.

Contraſtum Borræ morbatus dicitur Oſter,
Quem Greci clamant Auſtrum, nothus eſt pater ipſi,
De quo nunc dicam Sirocchi nomen habente.
Oſter habet ſecum mala quanta catantur in orbe
Anteque quam ſuflat ſtigias ſe portat ad umbras,
Cerbereaſque prius ſe meſcolat intra ganaſſas,
Atque venenatis ſua fœdat pectora bavis,
Inde tenebroſa revolutus nube Baratri,
Tres ſerpentinas trangiottit in ore ſorellas,
Nec tantum pelago, ſed Romæ dat mala paſcam
Maxime quando tuas ô Roma ſuperba latrinas
Perflat, & intenerat cagatores mille per urbem.
Palleſcunt homines, ſcuro tinguntur averno,
Incurrunt nullo tutos medicamine morbos,
His equidem tantum nocuit peſtem ferus oſter,
Morbida vaccarum quod facta eſt mandria Roma,
Quæ Tiberim ſiccant, Urbemque putredine turpant
Illic cancreſcunt gentes, Francæque Barones

Oſter nocens Romæ.

Deventant, plus Roma parit quam Francia gallos.

De Sirocche.

Sirocchus pater eſt Auſtri, quem diximus Oſtrum,
Qui contra placidum certat ſpirando maeſtrum
Quique gignit quaſdam ballottas ſive granellos,
Quæ componuntur per nubes, grando vocatæ.
Iſtæc tempeſtas non caſcat tempore freddi,
Sed tantum quando Terram nimis urit Apollo.
Humida materies cum calda iungitur, atque
Ingarboiatur, donec ſolidatio quædam
Concipitur ſimul in duris voltata balottis.
Poltronos facit hæc ſe deſperare vilanos,
Quas uno fruges acquiſtat ſudor in anno,
Tempeſtas una raptim deſertat in hora,
Vignas fracaſſat teneras, molleſque racemos,
Frangit ariſtarum ſpicas, rumpitque canellos,
Audis gaioffos tali pro ſorte vilanos
Blaſphemare Deum, cœloque oſtendere ficas.
Sirocchi mos eſt boſſare culamine tantum,
O quales mollat per nubila quippe corezas,
Quæ nos penſamus ſint magna tonitrua cœli,
Credite daverum non eſſe tonitrua cœli,
Aſt appontando pettos Sirrocchus alenat.
Spongoſas alas portat, gravidaſque piozas,
Hoc Venetas ſpirante vides plorare muraias,
Deſcazzare poteſt humorem ſola nocivum
Malvaſia tamen nihil eſt adaquanda bibenti
Eſt quoniam facinus dulcem jugulare falernum.

De grandine philoſophicus paſſus.

Ingarboiatur, valde miſcetur.

Fica tribus digitis pro contemptu antiqui fingebant vide Plutarchum.

Opinio Merlini de tonitruis.

Pettus eſt ventoſitas tundior coreza, teſtatur Averroës.

Notandum, *

De Maeſtro.

At pius incedit matura fronte Maeſtrus,
Reſtaurat perſos Nautas, ſpezzata reformat,
Atque favorezzat grato ſpiramine poppæ.
Hoc afflante cadunt triſtes de pectore curæ,
Ammiſſi redeunt animi fugiuntque timores,
Confortat, relevat, ſuccurrit, reddit allegros.
Quem zeffirum gens greca vocat, quo florida prata
Quo veniunt ſilvæ viridæ, quo tempus amœnum eſt
Si vult Sirocchum quandoque domare ſuperbum
Favonium mandat bizarum, fronte minacem.
Eſt germanus ei, magno contrarius Euro,
Ipſe manus habet atque pedes Iovis inſtar oſelli,
Gens quando ſoſiat caveat male pratica ponti,
Namque ſuis ſpeſis quæ ſit ſua forza provabit.

Oſellus jovis eſt Aquila.

Eurus qui & Levantus.

De

De Levanto.

Surgit ab aurora ſuus hoſtis, dicitur Eurus,
Quem melius clamat vulgaris lingua Levantum
Mitigat ardentes cum tranſit Apollo faſellas,
Turbatum ſociis tranquillat ſæpe profundum,
Tunc navaroles multum ſua flamina laudant,
Seu feriat puppim, ſeu Barcam guidet ad orzam
Forte tamen ventis ſi contraſtatur ab altris,
In coleram ſaltat, pelagumque ſoſopra revoltat.

Orza, eſt corda quam ventus ad propoſitum tiratur.

De Viſcinello.

Eſt quoque venticulus quidam, parvuſque nothinus,
Quem Viſcinellum Nautæ dixere vetuſti.
Jugiter is quando pelagum fortuna rebalzat,
Se ficat in fluctus, & circum circa regirat,
Qua propter gignitur vortex, vel mota vocatur.

Pedrala.

At ſi ventorum tot nomina ſcribere vellem,
Lectori facerem pro longis tædia verbis.
Ergo ſchadenatis illis rex Æolus uno
Se cantone tirat ne forte volaret & ipſe,
Namque ſuum dominum per nubila forte tuliſſent.

Signa Tempeſtatis.

Nox obſcura ſuas paſſim diffuderat umbras.
Aſtraque paulatim fumentabantur ab uno
Nimbiculo, faciunt aliquando vela foiadas.
Vidit & aſcortus jam plurima ſigna patronus,
Ex quibus agnovit quod magna procella minazzat.
Me miſerum clamat quam nunc ſcaldabat Apollo,
Atque ſub obſcuros nimbones lumina tinxit.
Pallida nunc luna eſt nunc ignea tota videtur,
Cernite Delphinos qui ſaltant deſuper undas,
Audivere maris ſub fundamenta moveri.
Curavi nihil in portu quum tutè morabar,
Cernere ſtridentes gavinellos ire per undas,
Scandebatque altum girans Aeronus olympum.

Proverbium ſcharamellæ, quando incertus & inſtabilis ventus gonfiat velum.

Tinxit pro extinxit,

Gavinelli ſunt aves quæ piſcibus veſcuntur.

Togna.

Sic ait & ſubito ſe contraſtare parecchiat.
Quid facit? appocchum ſua vela magiſter abaſſat
Denudat brazzos piantans ſe retro timoni.
Plurima ſollicitis famulis gridando comandat,
Cui parent omnes facientes mille facendas.
Hic mollat cordam, tirat ipſe, revinculat alter,
Et centum raucas audis cantare cirellas,
Et centum voces, hominum faciuntque jubentque.

Digitized by Google

Quos manibus prehendens in collum ſtricte negabat.
Miſerat & plures Leonardus in æquora mortos,
Qui porgens haſtam clamabat, Cingar adeſto,
Teque huic haſtæ brancans exibis ab unda,
Tunc Cingar nando remeat, ſe chiappat ad haſtam
Quem Leonardus aquas pilians tirat extra marinas
Patronus barchæ laxaverat ante timonem,
Ut precibus poſſet Baldi lenire furorem,
Ipſius ante pedes tremulo ſe corde ſtravaccat,
Atque petit veniam, quia ſæva procella minazzat,
Et dubitat quod gens, robbæ naviſque peribit.
Quo ſermone pius ceſſavit currere Baldus.
Incuſatque ſuos mortem meruiſſe fameios.
Tunc forbet ſpadam rubro pro ſanguine rubram
Inque locum poſuit, comitemque iutare cucurrit,
Quem reperit pagnos ſub lunæ luce ſugantem
Et Leonardus eum multo sbeffamine ſoiat. *Figura Galantaria.*

Concluſio.

Sed quia murmur adeſt ponti, rabieſque Sirocchi, *Soiat, truffat.*
Pallida Togna fugit, ſine qua nil dicere poſſum.

Explicit Phantaſia Undecima Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum in Phantaſia Macaronicen XII.

Maxima ventorum contraſtamenta fremiſcunt
Tempeſtas pelagi multa roverſat aquas.
Neptunus ſua qui caſamenta revolvere ventos
Senſerat, iratus cedere fecit eos,
Quos in Vulcani trapolatus rete latentis,
Baſtonare fecit Iuppiter ante Deos.
Æolus imperium ventorum perdit, & iſtud
Poſſidet ambitio ſola volente Deo.
Baldi navis adit ſcopulum, quo Fada Fedrigo
Gonzagæ Manto ricca ſepulchra locat.

MER-

Digitized by Google

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE DUODECIMA.

Ecce repentino mea verſu Togna comenzat.
Namque repentinus ventorum ſtolus arivat.
Borra prior, contraque furit peſtem ferus Oſter.
En Libecchius adeſt ſilvas, caſamenta ſtravaccat
Spolverizando volat, ſtipulas ad ſidera portat.
Solus & in Zennæ placidum quatit æquora portum.
Sed rebruſcatur valido ſofiamine Greghi,
Tergore qui montes sburlando vadit aquarum.
Non habet oppoſitum Sirroccus albora Maeſtrum,
Contra Favonium ſtringas culamine mollat,

Zennam pro zenna, zenoveſi dicunt.

Grecus & greghus.

Pro

Pro quibus aſtra tonant, tremit orbis, nutat olympus
Peſtifer Oſter aquas implet Cælumque tenebris,
Iam mare turbatum montagnas concipit altas
Caſtronesque freti paſcuntur ubique bianchi.
Iam gridor ætherias hominum quatiebat abiſſos,
Sentiturque ingens cordarum ſtridor, & omnis
Pontus habet pavidos vultus mortisque colores,
Non plus bianca diem ſparpagnat luna per orbem,
Nubila terra volant ventis agitata nefandis.
Fulgure flammigero tantum lampezat olympus,
Poſt quem fulgorem pettos Sirroccus alentat,
Inde procelloſas agitat sborratque piogias.
Ver erat hinc vomitat concretas flamine ballas,
Vela forata micant crebris lacerata balottis.
Tramuntana ſuos crines, gelidoſque capillos
Explicat & ſtabulis ſeptem diſceſſa bovorum
Occultat ſtellam pro qua Calamita regirat.
Schiavones nequeunt deponere vela tremantes
Maxima ventorum quia vis, pluviæque repugnant,
Nunc ferus Oſter habet palmam nunc Borra ſuperchiat
Irrugit pelagus, tangit quoque fluctibus aſtra,
Horrendam mortem Nautis ea cuncta minazzant
Qui ſine ſperanza voces ad nubila mittunt,
Atque ſimul feriunt laceris, heu, pectora pugnis.

Clio.

Stant mercatores taciti, mortemque paveſcunt,
Præteritos coguntur enim deflere labores,
Heu cui divitias, ajunt, cumulavimus iſtas?
Heu quibus in rebus noſtros neglevimus annos?
Duximus hanc fruſtra per tanta pericula vitam,
Mercibus his noſtris multo aſpiravimus auro.
Mercibus his noſtris ita nunc demergimur undis
Heu cur non potius Monachi vel norma ſeveri,
Vel mage Eremitæ placuit ſacra cellula nobis
Quam rabioſa fames auri? quam ſenſus habendi?

Oratio.

O Deus, ô cœli factor, noſtrique Redemptor,
Ne memora fraudes, quas egimus, ecce precantes
Lugemus commiſſa, fuit non æqua, fatemur,
Mens tibi noſtra, ſumus fragiles, lapſuque frequenti
Decidimus, tetrum quo ſæpe meruimus Orcum,
Tu ſpeciale tamen ſalvantis nomen Ieſu
Semper habens, pietaſque premit tua crimina noſtra.

Deſperatio.

Perdimus heu miſeri nil proficientia verba,
Quæ nequeunt diſperſa nothis contingere cælum
Iugiter ira Iovis magis ac magis horrida creſcit
Iuſta ſui tangunt noſtri nec pectora fletus.

Notandum. *

Fallitur extremam qui ſe conducit ad horam,
Sperans deleri modico ſua crimina luctu.
Non amor hunc tangit, baratri ſed maximus horror
Cernite qui montes undarum nubila vexant,
Cernite quæ piceos involvunt flamina nimbos.

Berta.

Notandum. *

Dum ſic plorantes miſeranda voce ſtopinant,
Coguntur proprias de Navi trare richezzas,
Plus quia vita placet quam centum mille teſori.

Vigor Baldi.

Temmam timorem.

Nullam Baldus habet tantum ſub pectore temmam,
Currit ad hortandum nautam formidine prægnum
Cui dat ſuffragium, torquet, preſſatque timonem,
Sollicitat famulos barchæ, facit hic, jubet illic,
Nuncve tirat cordas, nunc mollat, praticus extat

Fortuna.

Nochierus, quem non facit ars, ſed nimpha biformis
Iugiter in trepida ſolatur voce timentes.
Ob nimiam cælum pluviam sfondrare videtur,

Mira Baldi humanitas.

Nil tamen in teſta ſeu brettam ſive capellum
Baldus habet, dicens illam montare nientum,
Dummodo ſcampentur reliqui, vult ipſe negari,
Ponite clamabat patronus, ponite velum

Scarpabitur, frangetur.

Nam pluvia caricata nimis ſcarpabitur arbor
Aſt intricatas nequeunt diſſolvere cordas,
Immo cadens forza ventorum quiſque trabuccat

Alebarda eſt genus teli quam Plinius piſtorolam vocat. Cordazza per accreſcimentum; cordicula per diminutionem, Viſtare pro viſitare. Loreti dixit macaronice. Sgallinare, gallinis privare, ſic

Preſtus alebardam ſolerter Baldus achiappat,
Cordazzaſque novem tractu mozzavit in uno,
Velaque ſcarpatis caſcarunt prona cirellis.
Cingar ſolettus cantone jacebat in uno,
Qui metuendo mori cagarolam triſtis habebat.
Gallitiæ vovit ſanctum viſtare Iacobum,
Cui faciet binas per Pretum dicere Miſſas.
Vult quoque Loreti ſanctam viſtare Mariam,
Candelaſque duas vult illi ferre biancas.
Omnibus, o quales ſanctis facit iſte pregheras,
Seque met incuſat plures robaſſe botegas.
Sgardinaſſe domos, & ſgallinaſſe polaros.
At ſi de tantis ſcampabit forte periclis
Omnia reſtituet, poveros aut induet omnes,

Mox

Mox eremo ſanctam menabit denique vitam.
Pœnitet & lingua factuque fuiſſe moleſtus
Religioſorum normis, variiſque ſtatutis,
Et quod pejus erat fratres ſpoliaſſe, vel aras.

Comina.

Talia dum Cingar trepido ſub pectore voltat,
En rupta ſublimis aquæ montagna ruinat
Quæ totam ſuperando ratem denetto travarcat,
Et mercadantes convolvit in Æquora plures.
Baldus firma ſtetit veluti vecchiſſima quercus
Cingar ſe manibus lignum attaccavit ad unum,
Se tunc ſpazzatum penſaverat eſſe debottum.
Jam tundus medium noctis voltaverat orbis
Sævit acerba magis rapidas fortuna per undas,
Perdiderat ſcrimmam tremulentus nauta timonis,
Ulterius neſcit qua drizzet parte caminum,
Ad quas ducatur bandas, ad quosve paeſos,
Continuo grandis ventorum forza repugnat,
Nunc sbalzata Ratis ſummum toccabat olympum,
Nunc ſubit infernam undas sbadacchiante paludem.

Fictio poetica.

Stabat Neptunus ſolio tumefactus in alto,
Qui viridi crines ſquamatus cinxerat alga,
Huic maris in fundo ſtant urbes, caſtra, palazzi
Atque ſuis divis ibi chors bandita tenetur.
En Cimottus adeſt, Delphini terga cavalcat,
Quem pavido vultu ſperonat more cavalli,
Quiſque facit largum, neſcit quid dicere voiat,
Illico Delphini curvo de tergore ſaltat,
Inde cavans brettam contextam cortice Cappæ,
Ante pedes regis Neptuni crura pigavit,
Quonam proclamat, rex tanta ſuperbia venit?
Quæ quoque ſub triſti præſumptio corpore bravat?
Ergo Iovis frater cum ſis, vaſtique profundi
Rector & imperium ſuper omnia flumina portæ
Quod tua guaſtentur pateris caſamenta per unum
Furfantem indignumque tibi ſlazzare mudandas?
Aeolus eſt iſte, qui neſcio qualia ſaxa
Sub tenet arbitrio, rupes ab Apolline coctas,
Caſtigatque rudes ventos de more pedanti.
Quem quoque Iunonis Roſianum credimus eſſe,
Ardimentum habuit ſine veſtro quippe ſapero
Speluncas montis vaſtas aperire buſati,
Atque ſcadenatis ventis, boghiſque ſlegatis

Columella, per eminentia ſcantur poilaria ne vulpæ ſgalliuentur.

Eremus macaronice breviat mediam, latine producat.

Denetto adverbium eſt, latine affatim.

Firma pro firmiter.

Sbadacchiante, fatiſcente.

Cimottus, aliter Gimothoe, Deus marinus.

Cappa eſt genus coclea marina, quam caldei vocant oacternifonta.

Pedantum differre a pedagogo Platina negat contra Diomedem.

Bogha genus la-

Omnes

quei ferrei quo pedes incatenantur.

Omnes de ſpecu volta dimiſit in una,
Tanta roverſarunt undarum culmina ponto,
Ac modo non ceſſant tot in æthera mittere fluctus,
Quod Superi metuere diu, metuuntque negari,
Mancavitque pocum quin trabuccaret ab arce
Iuppiter æteria, credens hos nempe gigantes,
Qui ſibi terribilem quondam fecere ſcagaitam.
En quoque nunc noſtras ingombravere maſones,
Atque ruinarunt, & tutta via ruinant

Tutta via adverbium perſeverantis.

Attria noſtra, caſas, Nimphas, me, teque ſpaventant
Et tempeſtati niſi tu provideris iſti,
O Rex magne tuis fortaſſe negabimur undis.

Goſa.

Intumuit Neptunus eos ſentendo tumultus.
Terque tridentino concuſſit littora ferro.
Trombettam ſubito mandat Tritona vocari,

Triton Neptuni trombetta.

Quem facit æolios & ſcoios ire defattum,
Ad quos inveniat Regem qui flamina ſtreggiat.

Flamina ſtreggiat ac ſi eſſet gubernator ſtallæ.

Iuppiter officium dederat cui tale Regazzo,
Huic de parte ſua convitia talia dicat,
Qualia conveniunt poltronibus atque dapochis.
Triton id adſcoltans celer inde recedit, & unam
Inſtar equi Phocam ſcandit, ſpronatque fiancos
Piſcis & accepto cornu de dente Balenæ
Carpit iter pelagique ſecans extrema ſtafezat.
Ut ſuperas adjungit aquas danzare comenzat,
Namque procelloſis hinc inde getatur ab undis.
Perveniens ſiccis ubi terminat æquor arenis,
Aeolus ecce venit, rupem qui liquerat altam,
Undarumque godit ludentum cernere danzam,

Danzam ventorum & fluctuum procellam intellige.

Laudabat forzam gregi, rabiemque Sirocchi,
Ambaſſariam tunc fecit Triton acerbus
Convicis, qua re trepidat rex parvulus altum
Regem cui pontus cui flumina ſtagnaque ſubſunt
Nil dubita, dixit, dubita nil ſplendide Triton,
Nunc nunc in proprios tumulos volo chiudere ventos
I, celer, atque ſona bis terque per æquora cornu,
Altera fratantum per me proviſio fiet.
Dixerat & montis culmen repetivit aguzzum

Maeſtrum.

Ingrediens antrum, cito ventum diſtigat illum,
Quem dicunt (veluti dixi de ſopra) maeſtrum,
Ut reliquos valeat de ponto ſtollere ventos,
Et motos dulci fluctus lenire bonazza.

Ma-

Maſelina.

Juppiter extrema pro tempeſtate gridabat, *Sine vento fulmen jactari non poteſt.*
Et ſcorozzatus vult fulmine ſternere ventos,
Non jactare tamen ſine ventis fulmina poſſet. *Schegnire antiqui dicebant pro neceſſe eſſe.*
Sed niſi præſidium meretrix tunc Juno dediſſet,
Æolus omnino ſchegniſſet perdere teſtam,
Attamen imperium ventorum Juppiter illi
Suſtulit, & cœli miſerum privavit honore,

Parentheſis.

Credite mortales, non ventos Æolus arcet
Amplius arbitrio, nec ſolvit & inde cathenat,
Verum conſilio divum, monituque ſenatus.
Traditur imperium ventorum preſtiter illis
Quos ſtigat ambitio, quos alta ſuperbia vexat.
Vult nihil ambitio vacuos niſi paſcere ventos,
Ambitioſus alit colubrem ſub pectore dirum.
Ambitioſus habet ſuſpectum mortis ubique.
Ambitioſus adeſt ubicunque parantur honores.
Ambitioſus abeſt ubicunque ſtat unica virtus.
Ambitioſus agit pro ſe, nil propter amicos.
Ambitioſus amat ſua tantum, cætera temnit.
Ambitioſus arat dum maxima tendit arenam.
Ambitioſus edens faſtidia, digerit angues.
Ambitioſus emit ſed vitam perdit honores.
Ambitioſus eget ſi voto, ſemet adurit,
Ambitioſus habet ſi votum, ſemet adorat.
Ambitioſus ineſt livoris ſemper avernum.
Ambitioſus obeſt famæ decorique bonorum.
Ambitioſus agros vicini jugiter ambit.
Ambitioſus inops fidei, comitumque deûmque
Ambitioſus opus quod ſanctum ſancta vetuſtas
Inſtituit, legem faciens tironibus aptam,
Divellit morſus mordet, livore, venenat.
Ambitioſus erit ſi quando rector habenæ
Plebis ſubjectæ normas extorquet avitas,
Neſcio quas leges nullo ſtruit ordine vanas,
Et quas non ſibi, ſed populo tantummodo librat.
Ambitioſus idem eſt quod ſtultum, quod rude, falſum *Omnium malorum particeps ambitioſus.*
Futile, deſpectum, delirans, turpe, malignum,
Illepidum, demens, inſulſum, molle, ferinum,
Ridiculum, mendax, timidum, mutabile, vecors,
Incertumque ſui, fatuum, leve, fertile nugis, *Prorumpit in Macaronicen.*
Moribus effœtum, dirum, crudele, doloſum,
Sed quid ego rumpo cercando vocabula teſtam?

Beſtia baſti, biſchiciticon carmen.

Ambitioſus homo, nec homo ſed beſtia baſti eſt.
Poltronus, ſguatarus, manigoldus, ladro, vilanus
Villanus dico, quia nil niſi villa vilanos
Excacat ambitio ſibi quos legit atque moleſtat,
Ambitioſum hominem cernens dic eſſe vilanum.
Qui facilis tornat, poſt ſedis culmina zappæ.

Becca eſt, banda doctorum, quam ferunt in humeris.

Neſcio quos vidi gaioffos ire vilanos,
Qui quando beccam portant, vadumque togati,
Se reputant alios Cicerones atque Catones,
Ac ſi monſtrarent in veſtibus eſſe galantis.
Doctrinam, pulchraſque tument equitando mulettas
Diſpreſiant homines quibus eſt fortuna ſiniſtra,

Primaias Florentini dicunt primas, ſicut & denaium, notaium, raſoium.

Primaias optant ſedes dominique vocari,
Se gonflant, ſolique tenent andando caminum.
Si quis non illi bretam cavat, ille notatur.
Denique poſt tantos faſtus, tantoſque tumores,
Supra lombardum ſe firmant ecce quaiottum,
Unde ſuus finis tandem niſi merda vocatur.

Comparatio.

Muſca iſta videtur habere colorem canzanti.

Non aliter ſicut muſcam perſæpe notavi;
Quæ ſimiles auro fert alas, atque veluto. (nam
Quæ quoque quando volat dulcem movet ore camœ-
Nunc huc, nunc illuc volitans vaditque reditque,
Quam facere egregiam coſam tunc velle putamus
Forſan odoriferum ſe imponere ſupra fiorem.
Quo bibat inſtar apis ſeu mannam, ſive roſadam.

Quæſtio hic non parva coorta eſt an muſca ſit oſellus. Averroës diffinire non audet. Stronzus eſt illud quod ſi biaſſatur efficitur merda.

Quis non id penſet cum ſit tam pulcher oſellus?
Dulciſonamque canens frotolam Sirena videtur?
Verum poſt longos modulos, varioſque volatus,
Poſtque bravariam (videas quam turpis habetur
Exitus) en ſtronzum plantat ſe deſuper unum,
O bellam punctam, quam noſtra ſuperbia tentat!
Ambitio vanos paſcit mihi credite ventos;
Hi poſtquam fuerint nebulis flatuque pieni,
Ecce repentino fortunæ verbere crepant.
Dantque ſtramazzonem talem talemque culadam.
Quod nunquam ſurgunt in toto tempore vitæ,
Credunt inſani ſemper cumulare Triumphos,
Et quod habent perdunt, veluti maſtinus Eſopi.

Maſtinus canis ruſticus.

Comparatio.

Hic dum robbatam geſtabat in ore coradam,
Miravit propriam liquidis in fontibus umbram,
Ac umbram carnis majorem credidit eſſe

Bocco-

Bocconem qua propter aquas ſe jecit in illas,
Et carnem linquens umbram deceptus aboccat,
Nam bocconadam pro carne piavit aquarum:
Sic non contenti magna de parte ſuperbi,
Ad totum ſpirant, & partem denique perdunt.
Imperium donat ventorum Iuppiter iſtis,
Cum quibus hunc mundi pelagum, nautaſque mo-
(leſtant.

Comina.

Sed de propoſito video caſcare Cominam,
Parcite, non vini, coieræ ſed copia fecit.
Semper ero, ſemperque fui, non eſſe rafinam
Hipocritis, nec non contrarius ambitioſis,
Qui poſſint utinam medium ſibi rumpere collum.

Togna.

Per freta iam placidus girat confuſa Maeſtrus
Ex quo ventorum cito controverſia ceſſat.
Paulatim fluctus ſe ſe nihilare comenzant,
Incipit, & cornu Triton ſofiare ganaſſus.
Illico diffugiunt venti, nettantque paeſum,
Sed faber interea Vulcanus patre jubente,
Rete magiſteria vaſtum fabricaverat arte,
Quod circa pelagi fines abſcondit arena.
Ergo dum pavidi portant carneria venti,
Et baſtonatas Neptuni valde timeſcunt,
En infelices trapolam vilupantur in illam,
Ut vilupantur aves in viſchio ſupra bachettas.
Sbirrorum cœli præſens fuit illico ſtolus.
Mars bariſellus erat, cœtu ſeguitante præibat,
Mercurio tantum meſtrali cura dabatur,
Eſt nam qui vadit per mundum tollere pegnos,
Diſcordes menant ſtrictos in vincula fratres,
Atque cadhenatos ſtraſſinant ante tonantem,
Cernere meſchini nollent Jovis ora furentis,
Qua propter guizzant repetant, ut ſæpe videmus:

Nettare paeſum, eſt fugere.

Comparatio.

Cum largum prendit ſpatium piſcator aquarum
Retibus, & laqueo piſces intorniat amplo,
Inde ratem ſmontans, cordas ad littora longas
Contrahit, unde uno ſe ſaſſo retia ſtringunt.
Ac omnes piſces ad caudam retis adunant,
Et ſguazzant ſguizzant nolentes ante venire.
Ducuntur venti tandem, quibus ora ferantur
Inſtar vaccarum muſarolibus atque sbadacchis
Nam ſolo flatu Borræ, madidique Sirocchi,

Adunant, pro adunantur.

Muſaroles, ſunt ex ſtropis contexta quibus

era Bovum mangiare blavas inhibentur, unde Columella, ſtrof.

Numina de ſummo caſcaſſent omnia cœlo,
Hic baſtonari mandavit Iuppiter illos.
Et baſtonatos dimiſit ad antra diabli,
Qui centum ſolito reſerantur carcere groppis.

Bertas

Fugerat interea ponti fragor, atque tumultus,
Ecce procul ſcopulum reſpexit Baldus aguzzum
Non locus herboſus, ſed nudum marmor habetur.
Illuc, ſemirutam declinat nauta carinam,
Solis ut ad radium poſſint extendere gazas,
Ac miſeram chiodis barcam renovare foratam.
Cingar ſe prora ſaltans diſpiccat ab alta,
Tangere gaudet humum, paſſatas devovet undas,
Baldus eum ſequitur, ſimul & Leonardus arenam
Iam læti calcant, & alegra fronte reſultant.
Non per miraclum illic parvula naſcitur herba,
Cunctaque ſunt lapides ſtrinatæ ſolis ab igne,
Pendenteſque alto ſcopuli de vertice cautes,
In quibus albergant falco pelegrinus, & uncus
Accipiter, ſmeriollus, item, gavinellaque proles;
Cingar ubique ſuam, dum quærit, ſervat uſanzam
Donec ad obſcuri portam devenerat antri,
Non intrare audet, ſed apertam porgit orecchiam,
Si quemquam valeat ſtrepitum ſentire deintro.

Comparatio.

Quale per aurificum botegas murmur habetur,
Quum pars martellat, pars limat, pars colat aurum.
Immo quale ſonat per ſtradas quaſque Milani,
Tale per occultam ſentit reboare cavernam.
Annuit ut veniant, ſociis placet ire dedrentum,
Itur cæca domus fuligine tota nigreſcit,
Quo plus accedunt, plus martellatio tichtoch
Inſonat, & rigidi limatio crebra metalli.

Ars Alchimiæ.

Poſt centum paſſus quadram catavere piazzam,
Quælibet eſt trenta cubitos quadratio longa,
Porticus in circum ſaxo omni parte columnis

Comparatio. Filatoium, quo ſericum filatur.

Suſtentata rotat velut omnis ſphæra polorum,
Vel ſicut Modenæ filatoium ſive Bolognæ
Vidimus intornum ſetam volvendo rotare:
Quæque columna duplex eſt bronzo facta dorato
Aſt habet ex auro baſes, capitellaque ſchietto.

Baſis inferior pars columnæ. Capitella ſuperior.

Arcus argentum renitent, voltæque muſaicum,
Aurea circuitum clauſtri cornifia cingunt.
In medio plateæ ſuper octo celſa pilaſtros

Arca

Arca ſedet ſubter larga teſtudine plumbi,
Ipſa decem cubitos eſt longa, ſed alta triginta,
Pyramidis quoniam ſua cuſpis tenditur inſtar.
Toto laboratur miris ſculptoribus auro,
Per quod Carbo nitet, Topacius, atque Smaragdus,
Candidulæ Perlæ, Onichinus, Granata, Saphirus,
Pulcher Amethiſtus, Rubin, radianſque Berillus,
Quæ paſſim fulgent velut alta per æthera ſtellæ.
Quiſque pilaſter erat Criſtallo conditus albo,
Cujus in internam ſplendens carbonculus alvum
Tranſparet veluti candela ficata laternis.
Porfida non mancant, Alabaſtraque candida muris,
Nec Calcedonium nec vulſa Coralia ponto,
Hic prope ſentitur giratio magna rotarum,
Quas velut Orloium vaga contrapeſia guidant
Iſta pro cauſa circum fabricatio currit,
Ad formam naſpi cum fœmina filia revolgit.
Arca manet ſolum rutilis impoſta columnis,
Ac inter ſeptem ceu tellus pendula ſphæras
Eminet, & ſemper moles it ſphærica circum.
Conſtiterant dudum ſtupidi meditando Barones,
Omnia clara vident, nam ſplendiger eſt ibi luſor
Quæ precioſarum petrarum copia fundit.
Circum ipſi vadunt, quia circum fabrica vadit,
Sed cum perveniunt ad centrum quo ſedet Arca,
Stant firmi, tantumque vident girare theatrum,
Sed major ſenſus maravilia cœperat ipſis,
Namque vident etiam circum paſſare ſolarum,
Ireque dintornum velut omnis machina cœli.
Plurima quam ducit moles dentata rotarum.

Maſelina.

Non ibi comparet, nec vir nec parvula muſca.
Tantum ſentitur, generat quem fabrica rumor.
Ad martellorum ſonitum vult pergere Baldus
Marmoream cernens ſcalam quæ girat & ipſa,
Hanc ſalit incircum, facitur quia more limaghæ.

De Luna.

Poſt multos gradulos potuerunt cernere cuncti,
Quæ de materia bronzi ſit machina Lunæ,
Quæ crebris ſtantem giris intorniat arcam.
Hæc erat argentum, quod fixum ſulphur & album
Mercurio mixtum fecit bullente Bodega.
Hoc valet in propriam ſpeciem convertere ſtagnum
Mixtum non frangit, potius ſubtiliat aurum,

Corniſium, & cornix.

Limaghalis, ſcala à Vitruvio poſita.

Bodega, vas alchimiæ.

Cum quo ſpiſſatum non rumpit malleus illud.
Hic plenas atalach, & aceto mille burinas
Perfumare vident, quo fumo argentea blondam
Materies perdit ſpeciem, cœlique colorem
Veſtit, & in media candet Proſerpina ſpæra.

De Mercurio.

Poſt hæc aſcendunt ſcalæ quaranta ſcalinos,
Ac ibi Mercurii fabricam videre gelatam.
Alphatar inſtabilis flueret, poſſetque nientum,
Ni ſimul hoc mixtum Dragantum, ſalque Lyæi,
Altanor ad furnum longus ſtillaret aludel.
Voltatur ſinum ſervus fugitivus in aurum,
Si bene juncta ſuos cohibet medicina vapores
Ergo Mercurius de ſaldo circuit azoch.

De Venere.

Tertia materies æs eſt, Venerique dicatur,
Ramus enim facilis Phœbi Phœbæque receptat
Naturam, ſed non, Gebero teſtante, colorem.

De Sole.

Poſt Venerem ſcandunt ad ſpæram ſolis & auri,
Aurea nam tota eſt, nitidoque ſimillima Phœbo
Ipſius author enim poſt vanas mille fadigas
Poſt conſumatum nequicquam tempus, & annos,
Poſt Ganger, Mardach, Nitron, poſt Napſu vel albar
Poſt Gry, Bruneſich, Clymaſtroi, Danidos, Eſig,
Poſt Pu, Girapiron, Licodemon, Ilſil, Oriza,
Poſt Quaſappa, Reif, Saragin, centumque facendas
Quæ faſtidirent ſi vellem dicere totas,
Verbitrium lapidem retrovavit philoſophorum.

De lapide Philoſophorum.

Multicolor lapis eſt, Elementis quatuor extat
Conditus, æreus, terrenus, aquaticus, igneus.
Siccus in occulto, calidus quoque, ſed manifeſto,
Humidus & gelidus complexio querna ſit una.
Spiritus hic lapis eſt, qui tranſmutatur in unum
Nobile aduſtivum, pariterque volatile corpus,
Non fugit à flammis, liquidi fluit inſtar olivi.
Multiplicat, ſolidat, præſervat tempore dempto,
Defunctoſque valet vitali reddere luci.
Hic tribus in verbis conſiſtit, munus ab alto
Eſt Jove donatum ſapientibus atque beatis.
Ingravidat ſemet, de ſemet concipit, atque
Parturit, & ſibimet vivit, ſemetque trucidat,
Suſcitat hinc ſemet, nam ſic Deus ordinat illum.

Eſt

Atalach i.e. ſal.
Burina, vas vitreum.
Argentum album quomodo fiat cœleſtinum.
Scala & ſcalinus ut ſedes & ſedile.
Alphatar, argentum vivum,
Sal Lyæi tartarum.
Saldo, qui non poteſt fluere, nam congelatur.
azoch id eſt argentum vivum.
Æs & ramus idem eſt.
Geber, auctor alchimiæ præcipuus.
Nomina diverſorum convenientium in Alchimia.
Verbitrium, conſtans tribus ex verbis.
Igneus, biſſillabum eſt, ut Orpheus.

Eſt tinctura rubens lapis iſte, biancaque vivax,
Concipit ac aurum fumo ſi jungitur albo.

Non reperitur albus fumus niſi argent. vivum.

Nunquid Elitropia eſt? Adamas? calamitta, corallus?
Nunquid Epiſtrites, medo, Feripendamus, Onix?
Nunquid Jacintus, draconites, Bena, Lypercol?

Lapidum nomina.

Nunquid Amethiſtus, Celidonius, Iris, Echites?
Nunquid Alectorius, Saunus, terpiſtretes, Iſtmos
Nunquid Baratidem, Lazuli, Radianus, Orires?
Nunquid Nicomai? num quem zat ſpudat in oſtrum?
Abſit nam fluitat cum corpore factus, & abſque.

Zat arabice, Puſo latine, Roſpus caldaice.

Definitio lapidis Philoſophorum.

Eſt vi (num dicam tandem manifeſtius) eſt A,
Qua vita fruimur, qua verum naſcitur aurum.

De Marte.

Ad Martis veniunt ballam, quæ ferrea circum
Dum rotat inſtrepitat velut eſæ cardine poſtes.

Ballam pro ſphæra ponit ubique, quia rotunditatem utraque continet.

Hac ſine materia noſtros nihil eſſe labores
Judico, nam zapæ, vanghæ, Falx, ranza, Badilus,
Sunt ferrum quo flava Ceres quo Bacchus habetur.
Non opus artificum quorumlibet eſſe videtur,
Quod fieri duro ſine ferro poſſet ajutto,

Ranza eſt major falce.

Lignorum fabri texunt lettiria ferro.
Sartores pannum cum ferri forfice taiant.

Non ullam mechanicam artem poſſe fieri ſine ferro.

Dividit ars teneram paſtam fornarica ferro.
Taiat cum ferro ſtirps ſcarpolina zavattas.
Piſtat piſtillo ferri ſpeciarius herbas.
Cum gucchis ferri Brettas brettarus agucchiat.
Calcinat & ferro muros Murator, & albat.
Non aufert barbam barberius abſque raſoro.
Non herbolattus dentes cavat extra tenaia.
Non caſtrat Porcos ſine ferro conzalavezus.
Suffragium quoniam dat ferrum cuilibet arti.

Conzalavezi, quam niſi lombardice poſſunt intelligi.

De Jove.

His bene penſatis Jovis aſcendere biancam
Materiem ſtagni, quod corpora nigra dealbat,
Sed peccat buliens, nam corpus deterit omne.
Præter Saturnum & Solem, tum firmiter hæret
Et Soli & Lunæ nec ab illis quippe recedit.
Cujus peccatum (nec frangat copora) quiſquis
Tollere cognoſcet dempto ſit tempore fœlix.
In quo mirimodo ſibi nata Rubedo coruſcat.

Mirimodo, mirabiliter.

De Saturno.

Poſt formam ſtagni Saturni fluxile plumbum
Scanditur, aurifices hic invenere trecentos,

Illico pulchra, gravis, ſapiens matrona reſurgit,
Contraque Barrones facie veniebat alegra.
Baldus eam curvando genu corteſus honorat,
Mox veniam poſcit, nimium ſi forte protervi
Illius intraſſent aulam, Talamoſque ſecretos.
Non ego, reſpondet, tantum ſum digna Baronem
Cernere, quem Pontus, Tellus venerantur & Orcus,
Urbs mea quem genuit quamvis ingrata videtur.
Manto fabricatrix Mantuæ. Illa ego ſum Manto veſtram quæ condidit urbem,
Nomine deque meo contraxit Mantua nomen.
Nec quæſo, veſtros animos ſtupor occupet ullus,
Si nunc uſque meam potui deducere vitam,
Carpitur hic poëta de hæreſi. Fada eſt mulier incantatrix, & quæ diverſis in figuris dicitur converti. Nam datur æterno cum tempore vivere Fadis.
Hactenus ingemuit mea ſub Prætore gaioffo
Mantua, quo mores corteſos perderat omnes,
Quem Veroneneſi vos ammazzaſtis in agro.
At præclara, ferox, regalis, ſancta propago
Iam Gonzaga prope eſt aquilis digniſſima nigris
Quas natura nigras fecit, dedit atque ferendas
Imperii ſignis banderis atque theatris,
Pingere purpureas Aquilas bizzarica res eſt.
Naturales Aquilæ, & ficta. Hæc quam vidiſtis miro fabricata magiſtro
Stantia, Federico Gonzagæ ſola dicatur,
Poſt centum guerræ palmas, poſt mille trophæos,
Poſt vitæ laudes, poſt longos Neſtoris annos,
Illius huic magno donabimus oſſa theatro,
Ac inter giros ſphærarum nobile buſtum
Uſque ad iudicium fulva requieſcet in arca,
His ego divitiis præſum facioque magiſtros
Aurifices iſtos aurum intaiare catatum
Ex virtute trium verborum nomina quorum
Auribus admotis audite, quod illa docebo.
Ergo ſuſurranti parlavit murmure ſecum,
Quos docuit lapidem, ſtellarum tempora, cauſas
Alchimiæ, lætoſque omnes diſcedere fecit.

Concluſio.

Et mea me ſentis? clamat fanteſca, patrone.
Iam depone zoſum pennam, calamaria, cartam,
Cœna parecchiatur, frigeſcit calda maneſtra.
Compagni totam iam mangiavere ſalattam,
Iſte liber finit vobis, mihi cœna comenzat.

Explitit Phantaſia Duodecima Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum in Phantaſiæ Macaronicen XIII.

Introeunt iterum Navim, tentantque profundum
Cingar compagnos aſtrologare docet.
Lunæ defectus ac incrementa rotantis,
Mercurii, Veneris, Solis & arva canit.

MER-

Digitized by Google

MERLINI COCAII
POETÆ MANTUANI
PHANTASIÆ.

MACARONICE TERTIADECIMA.

NAUTA reconzarat diverſa foramina Barchæ.
AD vomitumque redit, rurſumque ſtigare diablum.
Baldus ab aurificum ſociique, receſſerat antro,
Aſcendunt Navim, zefirus velamina complet,
Mantoæque magæ ſcoium poſt terga relinquunt.
Baldus Apollineos cernens uſcire cavallos
Extra Orizontem, quia nox jam fugerat omnis,
Talia miratus parlans cum Cingare dixit.
Cingar, me grandis nunc admiratio brancat.
Ecce vides ſolem plus largum, pluſque rotundum,
Quando

Indignabunde carmen prolatum.
Zefirus maeſtrus.
Uſcio, & Exeo.

Quando foras exit, quam cum tenet ardua cœli,
Præterea tantum rubeas fert ille maſellas,
In Tinam vini quod ſtrabuccaſſe videtur.
Cingar ait, magnas ô res mihi Balde richiedis
Quas nimis aſtrologi dudum ſchiarire ſadigant,
Nam ſuper humanos animos ea facta fuere.
Sed tamen inſignis quidam de ſemine græco,
Cujus (ſi memini) Piatonus nomen habetur.
Aſtrologusque alter Tolomellus, Jona Propheta,
Solon, Ariſtotel, Naxagor, Tala, Pytagor,
Talia ſcripſerunt magnos caricantia libros.
Quando Leonardus ſic audit nomine groſſo
Dicere philoſophos, Jonamque referre prophetam,
Tanto corripitur grigno tantoque cachinno,
Sæpe quod in terris ſtratus creppare videtur.
Baldus at uſanzam qui norat Cingaris, inquit,
Cingar, es Aſtrologus?
O ſi te noſſem tales ſtudiaſſe facendas,
Forte hac me doctum feciſſes arte magiſtrum
Ac nil curaſſem argumenta ſophiſtica Scotti, *Scottus ſophiſta.*
Cum quibus audacter ſe ponit contra Thomaſum *Thomas Aquinas.*
Qui fuit & Geſiæ murus, fideique pilaſter.

Incipit Aſtrologia Cingaris.

Nil ridens Cingar quadam gravitudine ſtabat,
Qui non Cingar erat, ſed Tullius & Catilina. *Tullius. Catilina.*
Ergo ait, ô quoties te quondam Balde gabavi,
O quantas voltas oſelatus Balde fuiſti,
Me de nocte quidem penſabas ire robatum,
Scardenare fores, aut rampegare feneſtras,
Sed cancar veniat mihi nunc ſi dico boſiam,
Pergebam ſtellas ad contemplare fogatas,
Signorumque gradus ſuper unam ſtando pioppam *Pioppa eſt arbor quæ latinè dicitur populus.*
Quo melius cælum poſſem guardare propinquum.

De Luna.

Cernebam Lunam maculoſa fronte biancam,
Diſtenebrare maris ſcopulos, terræque paeſos,
Cornibus adductis nunc paret ſcorza melonis,
Cornibus impletis nunc eſt pars mezza taeri,
Cornibus injunctis nunc fundamenta tinazzi,
Hæc in cervello prohibet conſiſtere multos,
Hæc facit antiquas madefacta dolere piagas,
Hanc metuunt, pazzi ſtulti, lunaticus inde
Dicitur ille ſuos qui caſcans torquet ocellos,
Quem tu jurares animam buttare deforam.

Vil-

Lignamine pro genere.
Caroles ſunt vermes rodentes lignum.

Villani, quamvis ſint de lignamine groſſi,
Hanc tamen obſervant quando eſt taiabilis arbor
Naſci namque ſolent in ligno ſæpe caroles.
Hanc ſervant medici, quando medicina malato
Danda ſit, hæc faceret quandoque cagare budellas.
Hac lucente ſtriæ gaudent, gaudentque ſtriones.
Se faciunt quoniam nudos ad lumina Lunæ.
Mox cum diverſis ungunt ſua membra cirottis
Inde ſuper gramolas, treſpos, & guindala, ſcragnas
Supra letteras nigra de nocte cavalcant.
Sed bene ſe poſſunt illæ ſignare daverum.

Inquiſitores intellige.
Hæc puera.

Quas Domenigini poterunt comprehendere fratres,
Immitrant illas populo cernente fatentes,
Quantos in cunis pueros, puerasque ſtriaſſent.
Hæc multis fecit me deſperare fiatis,
Eſt quia nocturnis nimium contraria ladris.

Gambar latinè Cancer gracè, Graim tentonicè.
Proverbium.

Zampigerus Gambar piliatur nocte per illam.
Quamvis conveniat cum Luna non bene cancer.
Nuntiat hæc pluvias vultu nigrefacta futuras
Nuntiat & nautis pavida cum fronte procellam,
Hac tenet extremum gelidi regnamen Olympi
Atque coruſcatur phœbeis nocte cavallis.

Pluto Proſerpinam rapuit.

Hanc tamen interdum Pluto ſtraſſinat ad Orcum
Nam pro puniceis fuit agabbata granellis,
De qua parlarunt diffuſius aſtrologantes.

De Mercurio.

Mercure pro Mercuri poſitum, ut Plinius docet.
Paſſus aſtrologiæ ſubtilis, vide etiam Scaramellam de planetis.
Bebeum vox ovina.
Caſalenghus, domeſticus.

Te patrone meus pochinas cerno fiatas.
Mercure qui doctor primarus in arte robandi es,
Namque times ne, dum per cœli rura caminas,
Te rapidis jungat furibundus Apollo cavallis.
Et sburlans faciat tibi forſan tumpere collum
Tu ſupralunarem arcem tua regna locaſti,
Per quæ ter centum pegoræ faciendo bebeum
Paſcuntur graſſique boves aſinique ragiantes,
Atque caſalenghi porci, gibbique camelli!
Nam tu per mundum vadis faciendo botinos,
Quos introducis cœli ſub tecta ſecundi.
Alatum portat ſemper tua teſta capellum.
Alatum portat ſemper tua gamba ſtivallum.
Fatidicam portat ſemper tua dextra bachettam
Ac imbaſſatas patris Jovis undique portas.
Tu mercantiam faciens vadiſque, rediſque,
Tu ventura canis, tibi multum muſica gradat,
Tu pacem ſi vis, furibunda in gente reponis,

Tu litem, ſi vis, compagna in gente miniſtras,
Tam bene dulciſonis tua cantat phiſtula metris
Quod male delectans ad ſomnum provocat artus.
Argus centoculus fuit olim mortuus hac re,
Sic patrone meus tibi me recomando ladrettum,
Ne triplicem ſupra forcam me lazzus acoiet.

De Venere.

Sed jam de Veneris cælo parlatio fiat.
Ipſam cernebam Solis ſeguitare pedattas.
Quando idem Phœbus Neptunia tecta ſubintrat.
O quantas voltas Vulcano cornua fecit.
Nam ſgarlatatus conſtat ſuus eſſe maritus.
Attamen ipſa fuit communi jugiter uxor.
Dum martellaret ferrum Vulcanus in antro,
Vel Jovis azzali ſtrales fabricaret acutas,
Mars occulte ſuo ſemper vangabat in horto.
Sed tamen in trapola Phœbo monſtrante capatus
Mars fuit, unde ſuum moverunt numina riſum.
Nam Venerem tortus facientem denique fuſos
Cum Mavorte ſuo Vulcanus rete prehendit.
O quantos etenim Vulcanos credimus eſſe.
O quantas Veneres, quæ Pallados inſtar habentur
Ipſa Venus terzo caſamentum fixit in orbe,
Per quem Nimpharum multis ſociata brigatis.
It nitidas relegendo roſas, violasque recentes,
Mentam, Garofolos, Mazuranam, Baſalicoium,
Texunt freſchadas, ghirlandas, ſerta, coronas,
Diverſaſque canunt canzones, metra, Sonettos,
Diverſosque ſonant chitarinos, atque leuttos,
Hic ſemper ballant ſaltant, danzantque puellæ.
Seque lavant freſchis in fontibus ac ſeriolis.
Venticuli tenues crebris ſub frondibus afflant.
Et ſtraccatarum nympharum pectora mulcent.
Hic Fagi, Pinus, Cedri, Pomaria, Neſpol,
Spernazzant umbras, ſub quas hæ ſæpe repoſſant,
Ad cazzam vadunt, arcus pharetramque ferentes,
Diſcazzant cervos, Lepores, agilesque caprettos.
Extra boſcaiam de Cedris, atque Narancis.
Non hic villani terram vangare fadigant.
Non hic villanæ ſtupam fillare videntur.
Non hic plantantur cepæ, non hic raphanelli.
Non hic porra nocent, non alia fortaque naſum.
Non hic urticæ, ſpinæ ſub tegmine celant
Serpentes roſpos, biſſos, gelidasque luſertas.

Argus centoculus, habens centum oculos.
Acoiet, atrapolet.
Garlettus eſt pars ſuperior calcagni unde ſgarlatatus dicitur qui ſine garletto zopegat. communi, plebis, univerſitatis.
Suum dixit, quia neſcit quomodo rideant.
Notandum.
*
Baſalicoium herba de qua gignitur ſcorpio.
Chitarinus habet novem cordas, teſte Boetio, Leuttus undecim.
Neſpol indeclinabile.

Hic niſi grata quies, niſi pax, niſi ſumma voluptas,
Hic niſi gentiles animi, gentilia corda,
Dum Venus in tanto lætatur pulchra triumpho,
Expectat donec vult ſol equitare per orbem,
Quem feſtina ſuo cupiens præcedere curſu,
Et ponens capiti vario de flore coronam,
Scandit in auratam, roſeam niveamque carettam,
Vadit ad oceanum vechium comitata puellis,
Expectat ſolem, quem proſpicit eſſe propinquum,
Quo viſo rutilam liquido de gurgite frontem
Explicat, & ſe ſe mortalibus omnibus offert,
Parviculis modicam generat ſplendoribus umbram
Ac reliquas penitus diſcazzat ab æthere ſtellas
Sic ſic Phœbeos rutilans Venus indicat ortus,
Quattuor hanc menant ſpacioſa per æthera Cigni,
Quos quandoque avium mater, Jovis urget oſella.

De Sole.

Sufficit hæc Veneri: Solis veniamus ad orbem,
Qui medios inter cælos ſibi tecta locavit,
In quarto quoniam ſua ſplendet maſon Olympo,
Cortem banditam portis ibi ſemper apertis
Sol tenet, eſt cunctis intrandi larga poteſtas.
Hic habitat ſenior maturus nomine tempus.
Qui ſemper varios horatim ſterminat ortus,
Nunquam penſero durat fundatus in uno,
Nunc vult, nunc non vult, foia legerior omni,
Centipedi ſimilis Ragno,
Eſt puer, eſtque ſenex quem barba canuta decorat,
Ac uno quandam tenet in cantone botegam,
Pulveris orloios fabricat, plenoſque rodellis,
Quos pulſare horas cum contrapeſibus urget,
Naturam Jovis admonitu pro conjuge cepit,
Qua ſine non poſſet tempus generare fiolos,
Ergo habuit binos natos, binas quoque natas,
Primavera prior, mox æſtas, inde creatus
Autumnus fuit, & rigidus pro frigore vernus.

Maſon, habitatio.

Centipedi ragno inſtabili vermiculo.

De Primavera.

Primavera fuit Veneris maridata fiolo,
Qui nuncupatur (ſi recte recordo). Cupido.
Qui poſt terga gerens alas, volat, undique quo vult
Irrequietum animal, nunquam volitare quieſcit
Præſumptuoſus cantones praticat omnes.
Nudulus it ſemper nullamque ferendo mudandam
Neſcit vergonam, portat quam ſemper apertam.

Fert

Digitized by Google

Fert arcum, pharetram, ſtralas dulces & amaras,
Cum quibus innumeræ cordæ franguntur in anno,
Fert in carcaſſo varias exinde ſagittas,
Dicuntur variæ, varios quia ſpargit amores,
Una ſagitta ſuum de plumbo geſtat acumen,
Namque remucatur tenerini puncta metalli,
Nec penetrare poteſt, nolente cupidine, panzam,
Auratam ſed habet ſubtilior altera punctam,
Quæ ſcaricata oculos intrat, filzatque magonem,
Spezzat duritiam cordis prævertit honorem,
Et diamantinos poſſet dirumpere montes.
Hac feriente, cadunt ab honeſto corda volero,
Hac feriente, valent nil ſentimenta raſonis,
Hac feriente, cito mentis franguntur habenæ,
Hac feriente, jacent veri poſt terga ſodales,
Hac feriente, bonos conſeios quiſque refudat,
Hac feriente, Paris patriæ fuit, oyme, ruina,
Hac feriente, patri taiavit Scilla capillum,
Hac feriente, malos Alcides geſſit amictus,
Hac feriente, uno Daphnis mutatur aloro,
Hac feriente, bovem meſchina Europa cavalcat,
Hac feriente, dedit mugitus Io vedella,
Hac feriente, quidem, veniunt homicidia, furta,
Stupra, ſacrilegium, rixæ, diſcordia, lites.

De Plumbea.

Plumbea odium parit ſdegnatos inter amantes,
Creſcit amor, penetratque nimis feriente ſecunda,
Iſte ribaldellus quantæ ſit cauſa ruinæ
Balde vide? certe quondam tu, & Berta provaſtis,
Primavera iſtum lætatur habere maritum,
Cui placitura ſuos componit pectine crines,
Atque cerudellos criſpat ponitque belettum,
In cervice gerit violarum nobile ſertum,
Purpureos veſtit mantos, niveaſque pelandas.
Semper odoriferos unguentos portat adoſſum,
Laſcium muſchium, zibettum,
In quibus ardet amor, creſcitque cupidinis æſtus,
Hæc reliquis quoniam magis eſt formoſa puellis,
Non curat ſtuppam pirlanci ducere fuſo,
Nec jam filatam tundo deducere naſpo,
Sub virides ſemper frondes reſupina quieſcit,
Semper & aſpaſſum per florida rura vagatur.
Quam ſeguitant dulces oſelini mille canentes.
Non Philomela deeſt friſolo quæ gutture cantat

Cerudellos, cincinnos.

Belettum colorem.

Muſchius, zibettus odore provocant ardorem.

A ſpaſſum adverbium eſt, vagabunde ſignificat,

Quæ

Quæ cantando nihil noctesque dieſque raſinat.

Fabula lovertiſii reperitur in metamorphoſi ſcaramella.

Quam lovertiſius nigra de nocte gabavit,
Qua propter noctem totam cantando trapaſſat,
Et centum ſortes gorghezat in ore motetti.

Gardelinus avis.

Gardelinus ibi eſt, qui anidat in arbore buxi,
Dulcis ab auditu, ſed viſu pulchrior extat,
Namque capellinam rubeam, tripliciſque coloris,
Fert alas, tremulamque movet ſua lingua camœnam

Franguelli, fanelli aves bene cantantes. Papagallus pſittacus.

Non ibi franguelli deſunt facileſque fanelli,
Atque Papagallus noſtras imitando loquelas.
Cui viduata ſuo jam Tortorella marito
Succumbit, ſicco nec plorat in arbore ſola,
Nec bibit ulterius fangoſi fluminis undam.

Gazæ, picæ quæ humaniter canere ſtudentes dicunt puta, porca vacca to.

Non deſuat merlæ, lugarini, vel riatini,
Hic ſemper gazæ, puta porca vacca to, cantant.
Primavera ipſos vult ſemper habere ſodales,
Sollazumque fame morientem denique nutrit.

De Æſtate.

Altera naturæ vel filia temporis, Æſtas
Dicitur, hæc multo ſemper ſudore bagnatur.
Non portat veſtes, tantum fert nuda camiſam,
Titanis rapido nam broſtolatur ab igne,
Ipſa laborando granaria frugibus implet,
Qua ſine Mortales cereali pane carerent
Poltrones multum facit inſudare vilanos.

Laudat villanos.

Attamen ipſa illis eſt grata fadiga gaioſis,
Nam quamvis aſinina dolet ſchenazza ribaldis,
Atque caro veniat crevata batendo ladrazzis,
Omnia ſupportant, memores quod tempore freddi
Tantum nix, Glacies apparentatque pruinæ.

Parentheſis.

Progenies maledicta quidem villana vocatur,
De quibus ut parlo, ſemper mea Togna caminum
Ammittit rectum, quia tranſportatur ab ira,
Pichetur quicunque favet, tutatque vilanos.
Nil niſi crudelis quiſquis miſeretur eorum.
Tunc ego crediderim leporeſque caneſque coire,
Seque lupi miſcere ovibus cernentur, & una
Stabunt pernices vel Quaiæ cum ſparavero.

Dabenum, per contrarium dicimus dapocum. Notandum.

Si contadinum potero accattare dabenum.
Vis civem ſuperare? bonas ſibi præbe parolas,
Vis contadinum? baſtonibus utere tantum.
Magnates placidis verbis, donoque puellas
* Vincis, fanciullos ſtroppa, baſtone vilanos,

Faſce

Paſce aſinos paiâ, porcellos glande, cavallos
Atque Boves fœno, villanos paſce tracagno,
Villanus nunquam cognovit dicere verum,
Villanus falſos ſagramentos mille piaret,
Villanus nihil eſt, ſi non aliena rapinat,
Villanusque hominem ſolo pro pane necaret,
Villanus Geſiæ reprobat ſervare ſtatutos,
Villanus Venerem non naturaliter uſat,
Et dicit quod nil mulieri beſtia differt.
Non guardat matrem, natam, propriamque ſororem;
Sed tunc villanos audis maledire cuchinos
Quando crepante pado biſognat ad argina vadant
Maxime villanos, quos Mantua Balde governat
Trant angonaias, gianduſſas, atque morias,
Blaſphemantque Deum, ſanctos, ſanctamque Mariam,
Semper habent oſſum poltronis quando lavorant.
Sed quando ballant, tot capræ nempe videntur.
Ad virides currunt pivâ clamante pioppas,
Et calcagnadis terram piſtantque repiſtant,
Quam vangando tepent, dicunt & habere padronem
Villanus nimiâ pro ſtizzâ roditur intus,
Quando baſtiones facit impellente ſenatu,
Julius hos menſis poltrones reddit alegros,
Pocha fadiga quibus paret ſub Apolline caldo
Curvata cum falce graves taliare biavas,
Et taliando ſuas vadunt cantando moroſas,
Compagnumque ſuum præcedere quiſque reforzat.

Padronem, genus morbi.

Comina.

Semper Apollineo nigrefacta colore fadigat
Aeſtas attendens, crebrò vacuare botazzum.
Cui non, Bacche, tuos laſſas mancare liquores.
Dum coquitur Phœbo, ſegetes dum falce ſtravaccat,
Dum quoque verzellis flavas diſpiat ariſtas,
Non unquam raucæ finant ſtridere cigalæ,
Debilis eſt auſter ventus, nil murmurat aura,
Nec tremolare vides foiamen arboris unum.
Omnia pro caldo Phœbi luſore ſtrinantur,
Schiappantur lapides, sbadacchiant rura, nec herbæ
Se drizzare queunt, quoniam fugit humor ab illis.

Verzellis, pro flagellis.
Finant, pro finnint.

De Autumno.

Diximus ecce ſatis de magni tempore caldi,
Naturæ terzi promatur uſanza fioli.
Autumnum veteres quondam dixêre Silenum,

Cui teſtam dicunt nudam picigaſſe cabrones,
Iſte præeſt Bacchi domibus, vinique fameiæ.
Quem nos gaſtaldum, vel dicimus eſſe fatorem.
Et quoniam guſtat ſol vinum dulce libenter.
Imbriacum quem nos ſemper damatina videmus,
Gaſtaldum Bacchi, Bacchum quoque diligit ipſum.
Nil igitur mirum ſi ſtant in Apollinis agros,
Iſte Silenus habet Bacchi pro conjuge Nimpham,
Multolenta, bibax, vindemia dicitur illa.
Ambo ſunt adeo pingues, adeoque grevazzi,
Quod velut inflati vento ſchioppare videntur.
Semper habent lateri barilottos atque fiaſcos,
Et pariter vadunt plures cantando ſonettos,
Sorbottumque bibunt vini ceſſante ſonetto.
Inde canunt etiam, poſt cantum pocula ſugant,
Sic alternantes laxis briagantur habenis.
Hisque meant circum montes caſamenta, paludes
Non quod eant circum, ſed quod girare videntur
Inque ſuos oculos paret res unica bina.
Non ceſſant trincare tamen, magis immo retornant,
Sorbentes faciunt, clo, clo, reſonare botazzum,
Denique ſomnus adeſt, quorum niſi membra foveret,
Illi tranſcotti ſe velle volare putantes,
Forſitan in terram de cœli ſede tomarent.
His nudis, nudi fiant guardam mille putini,
Dum ſornacchiantes porcorum more quieſcunt.
Cantant, eu, oe, ſaltant & circa parentes,
Quiſque ſuam teſtam vignali fronde coronat,
Quiſque manu portat botros, uvæque racemos.
Quiſque fiaſchettum parvo pendente loretto.
Morbezzant, rident, faciuntque bragalia Baccho,
Inde ſub uviferis vignis briagantur & ipſi,
Et pleni muſto pariter dormire comenzant.

Briagantur, pro imbriagantur.

Traſcotti, valde ebrii.

Sornacchiare, Ronfare, Ronchizare nil differunt.

Bragalia macaronice, Baccanalia græce,

Pallazzum Bacchi.

Bacchus habet magnum quodam cantone palazzum,
Quo centum caneſæ latitant, & mille rivolti.
Hic incirchiantur buttæ, latique tinazzi,
Hicve travaſantur per centum vina cararos.

Carares, cados.

Comparatio.

Non ſic formicæ vadunt redeuntque frequentes,
Quando montonem, vel vos chiamatis acervum,
Circa ſuam caſulam grate catavere ceſerchiæ,
Ut per multigeri facitur caſamenta Lyæi,
Quando frequenter eunt vacui, carighique retornant

vel vos, latini.

Mille

Mille Putinelli geſtantes tergore corbas,
Fiſcellas, calathos, ciſtellas atque cavagnos
Impletos uvis Tribianis, & libiolis,
Vel moſcatellis, greghis, corſisque, falernis,
Pars ibi diſcarigat ſommas impletque tinellos,
Pars quoque calcagnis ſtriccat follantibus uvas,
Et pars jam factum vinum, ſatis atque boitum
Excavat, & brentas implet barone cavato.
Mox torculantur travo calcante vinazzæ,
Turbulenta fluunt de graſpis vina repreſſis.
Stant ibi tercentum vezæ, totidemque vaſelli,
Stantque boteſini, mezarolæ, ſive barilli.
Non Autumnus abeſt, camiſottum veſtit olentem
De centum macchis vini, muſtoque colantem.
Ipſe præeſt operi, facit hic, jubet illic, & omnes
Contentare Deos, Baccho mandante, fadigat.

Parentheſis.

Gens Todeſca ſuos dicunt hos eſſe patronos,
Immo Deos alios non cognoſcuntur habere.
Effectum ſiquidem nunc experientia monſtrat,
Nam ſi quando ſtudent pacchiæ, vel dente raſonant
Per quemcunque volunt bocconem ſuggere zainam,
Aſt ubi ſe totos cernunt vacuaſſe bocalos,
Chioccant becheri calidam fundamine frontem,
Deque ſuo mittunt redolentes pectore rottos.
Per lettram parlant pluſquam nunc ante bocalum,
Dum trincher faciunt, multus tartofen habetur.
Sed quando ſurgunt de pacchia ſolvere ſcottum
Non illos muro ſe diſcoſtare videmus,
Sunt vultu ſimiles Phœbo damatina levanti,
Humiferos torquent oculos, centumque miaros
Cervello faciunt quamvis ſtent in pede ſaldi.
Andagando pedes nulla ratione guidantur,
Se muro taccant manibus, quæ linquere nolunt.
Donec ſupra thorum paiæ ſua membra ſtravol-
Ac ibi ſomnifero ſmaltiſcat vina repoſſo. (gant

Pedrala.

His igitur Bacchus nec non Autumnus agradat
Qui totum variis explerunt vitibus orbem.

De Inverno.

Sint ea dicta ſatis de te pater alme Silene,
Reſtat & Invernus naturæ filius ultim,
De quo dum parlo me grandis freddus aſſaltat.
Vir macer, exanguis, ſtrio, bigolumque tacatum

Corba genus, cavagni.

Follare, calcare.

Travo, pro trabe poſitus.

Graſpa, eſt racemus jam expilatus.

Pacchia dicitur mangiamentum ſtomachiter aſſumptum. Raſonare dente, & comedere.

Rottus eſt ventoſitas procedens aut crapula, aut ab inflatione milza quæ dicitur Mirach. Trincher & tartofen quid ſignificent lege Suetonium.

Ultim removit S. cauſa ſchigni fognia.

by Google

Fert ſchenæ, ſguanzasque cavas, ſubtileque collum,
Sfondratum ſtomachum, poſſent numerarier oſſa,
In teſta ficcos oculos, frontemque rapatam,
Pallidus & ſmortus, ſtroppiatus, rancidus, aſper
Tamque melancholicus quod ſemper flere videtur,
Giazzatam barbam, giazzatos fertque capillos,
Horreſcunt magræ nimio pro frigore carnes,
Eſt ſua de nivibus veſtis texuta bianchis,
Cui niſi donaret ſoror æſtas munera panis,
Gaioffazzus enim de marzafamme periret:
Semper apud braſas ſibi ſteſſo crura boientat,
Nec miſer inzegnat retrò portare cadregam.
Subſtizzat torres, cogitque bulire pignatam,
Pigritat atque timet, ſi vadit ad aera forram.
Sunt albis ſemper ſua tecta coperta pruinis,
Et candelotti giazzæ de culmine colant.
Quando ipſum mundi per campos ire biſognat,
Extemplò fugiunt Ravarini vel Philomelæ,
Ac volucres alii, quos Primavera miniſtrat.
Tantum Cornacchiæ, Corvi, Tacolæque videntur,
Qui cra cra ſemper, cra cra per rura frequentant.
Provida non exit picolas formica maſones,
Clauditur in guſlo Limaca, buſumque muraiat,
In caſulis celantur Apes dum frigora varcant:
Non errare vides gelidas hinc inde luſertas,
Paſtores calidis reſerant armenta caſottis,
Fornari gaudent, furni tunc ignis agradat,
Brettari mœrent, ingucchiant namque ſcopertis
Cum digitis brettas, ſupra quos ſæpe sbadacchiant
Attamen ad furnos ſic agucchiando reducti,
De pandemeio faciunt mangiando pelizzas.
Tempore ſed caldi comprant ſorbentque cagiadas,
Cumque Cagiarolis, tres, quatros, quinque gridantes
Ludunt ad moram, Bozzolas lacte bibentes,
Suntque moleſtati furfanti tempore freddi,
Et faciunt nulla tremolantos veſte coperti,
Eſt tamen Invernus ſtudioſis appreciatus,
Ocia longa quibus concedit tempore noctis,
Doctoreſque facit Græcos, Arabesque, Latinos.
Praticat hæc igitur Solis famiola caſadas,
Hinc menſes, anni veniunt, horæque, diesque.
Hanc etiam bellam Sol gaudet habere fameiam,
Quam paſcit, nutrit, cui non gravis ulla fadiga eſt.
Supra caput portæ niveo de marmore factæ,

Nam teſte Bonboſphoro, nives etiam nigræ reperiuntur.
Marzafammis differt a fame, eſt una dictio tantum.
Pandemeius genus panis miliacci.
Bozzola vas ligneum.

Pi-

Pithonis pendet ſerpentis lurida pellis,
Magnus ad Aegyptum quem ſtravit Cinthius olim
Supra fazzatam pallazzi, ſupraque ſpondas
Deſventurati Phaetontis picta ruina eſt,
Qui nihil aſcoltans Phœbi mandata parentis,
Dum male guidat equos de celſo caſcat olympo,
Ac ſibimet rumpit ſpezzatis colla cavezzis.
Non tabulas pennellus eas formaſſe videtur,
Sed magis apparet natura fuiſſe magiſtra,
Ac viva de carne merus color eſſe putatur,
Quis fuerit rerum pictor, vel ſculptor earum
Neſcio, ſed forſan magnus fuit author Apelles,
Cujus progenie noſter Mantinea venit,
De quo, ſicut apud Serraffi ſcripta catatur,
Maximus alter erit pictor, Mantegna vocatus, *Andreas Mantegna pictor celeberrimus.*
Gentibus è Paduæ, quem parvum noſtra robabit
Mantua deſegni mirum fictique coloris, *Franciſcus Genzaga cognominatus Turcus.*
Qui ſub Franciſco Turco cognomine vivet,
Atque triumphantis depinget Cæſaris actus,
Ars ubi pictorum veterum perfecta trovatur.
Poſt quem ſuccedet mirabilis ille Michael *Michael Angelus pictor, Raphael pictor.*
Angelus, & Raphael. quos non ars, imo docebit
Ipſa parens natura leves tirare penellos.

Concluſio.

Sed quia ſomniferam tibi cerno, Lonarde, vedettam
Tu male dormiſti, tribus iſtis noctibus, immo
Contra fortunam ſemper vigilavimus ante,
Sufficiat Phœbi ſtanzas recitaſſe decoras.

Berta.

Baldus ait, vellem, mi Cingar, Apollinis almas
Semper ineſſe domos, nec eundi forma catatur:
Reſpondet Cingar, nimis optas Balde, quid inquis?
Ad terzum Paulus rapitur ſolummodo Cœlum,
Tune ſuper Divum penſas conſcendere Paulum?
Non ſic Balde, cupis troppum, faciemus aſaium, *Aſaium, ſignificat multum*
Si portinarus Paradiſi Petrus, & Enoch
Nos aperire velint, cantoncelloque ſub uno
Condere, quo lucis valeamus habere pochinum.
Ergo repoſſemus, video ronfare Lonardum.

Explicit Tertia decima phantaſia Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII
Argumentum. In Macaronicen Phantaſia XIV.

Terrea belligeri ſeguitat pallazzia Martis,
Poſt quæ narratur bella brigata Jovis.
Inde melancholici Saturni peſſima ſphæra
Dicitur, & vaſtæ lubrica ſigna rotæ.

MER-

Digitized by Google

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE QVARTA DECIMA.

POSTquam tres horas dulci cubuere quieti,
ATQUE ſoporifero ſatiarunt membra ripoſo.
CINGAR ad inceptas Baldo mandante raſones
Tornat, & ingenio ſtabat Leonardus ateſo.

De Marte.

Mars ferus aſpectu quinta verſatur in arce,
Qui ſcorrozzatus criſpata fronte minazzat.
Braſatos oculos, dum guardat, buttat adoſſum,
Sanguineasque bavas ſua labra tumentia ſpargunt
Criſtatam portat galeam, chiuſamque veſiram,

Ateſo, pro attento.

Jugiter,& totus rutilis ficcatur in armis.
Targonus lateri dextro tum ſpada ſiniſtro
Dependet, mazzamque tenet gallone feratam.
Semper it in frezzá, magno galopante cavallo,
Et baſtiones ſua circum caſtra locavit.
Non hic armorum genus omne carebitur unquam:
Stendardi volitant, banderæ, timpana, trombæ,
Non deſunt piſari, gnacaræ, cornæque bitortæ,
Denique quicquid habent homines bellando neceſſe,
Talibus in rebus Mars oble&atur anhelus.
Sanguine, jocundans carnarum cernere quartos
Huic cædes ſoror eſt, lis mater, rixa ſed uxor,
Huic pater eſt livor, rabies vindi&aque natæ.
Hîc hominum clamor ſtrepitat, nitritus equorum,
Non hîc bombardæ mancant, paſſâque volantes,
Non hîc Mortari, Colubrinæ, vel Baſiliſchi,
Sive Pavaiones, ſeu Tendæ, ſive Trabachæ.
Polvificant nebulas pedibus repetando cavalli,
Celſa fracaſſatæ conturbant ſidera lancæ,
Atque Tacollarum per nubila more nigreſcunt.
Ad finem guerræ cernis concurrere ſquadras,
Ordine cum nullo diris ſe bottibus urtant,
Squarzant bandêras, diſpiaſtrant arma, corazzas,
Marsque roverſatos ibi mortos cernere gaudet,
Scanatoſque viros ſub calpiſtrare cavallos.

Feratam ſubtraxit r. cauſa metri.

Careor à careo

Hæ carnæ pluraliter tantum reperiuntur, caro etiam carnis.

Creatio Militum.

Eſt ibi marmoreis labens fontana ſub Antris,
Jugiter ad cujus guardam ſtant o&o Puellæ.
Prima ferox vultu legiadraque Forcia, di&a eſt,
Sed Mars Deſtrezzam juſſit clamare ſecundam.
Tertia Temperies, Prudentia quarta vocatur,
Quintaque cagneſco ſemper cum lumine guardat
Iraque nomatur, ſed di&a Superbia ſexta eſt,
Septima tabifico rubet undique ſanguine cruda
Impietas, o&ava calet cœnoſa Libido,
Hanc Deus armipotens curam dedit o&o puellis,
Ut quoſcunque viros ſibi Jupiter eligit armis.
Quoſque ſequi guerras mandat, ſoldique * talentum
Tres mergant voltas liquidi ſub gurgite fontis.
Non tamen id faciant omnes, at ſorte butata
Quatuor ex ipſis pueri membricula bagnent.
Ergo quam primum geſtatur parvulus infans, (dant
Quattuor hunc Nimphæ, quibus eſt ſors lapſa profun-
Inter fontanam, poſt mundi ad ſtenta remittunt

Soldus eſt precium militare. Hinc derivat ſoldatus.

**Talentum voluptatas vel voluntas eſt.*

Hoc ſtentum

Hac

Hac igitur veniunt ſoldati lege, vel impi,
Vel fortes, agileſve armis, vel corde ſuperbi;
Vel poſt luxuriam plexi, vel præcipitoſi.
Aut è converſo prudentes, ore diſerti,
Maturique duces, nec ab iræ fulmine victi,
Quales Romanæ generat ſtirps alta Columnæ,
Cujus fortezzæ conſcendunt mille pilaſtri.
Quales Eſtenſis, quales Gonzaga, vel Urſa,
Pallaveſina domus, Malateſta, Triultica, Pepla,
Martinenga, Rues, Gambarica, Sega, Crevella.

pro labore. Hinc ſtentare pro laborare.

De Jove.

At Rex Stellarum cunctarum Juppiter alto
In ſolio reſidens ſextum ſibi legit Olympum.

De Architectura.

Urbs illic amplo ſpatioſa repoſſat in Agro,
Mulciberi fabricata manu, Brontisque labore.
Non de calcinis, coctisque locata quadrellis,
Verum diverſo formis celata metallo,
Ut ſtampare ſolet campanas Breſſa canoras.
Merli de fino ſtant circum circa dyaſpo.
Per merlos quoſcunque nitet carbunculus unus.
Centum Porfideæ tangunt ibi ſidera turres,
Quarum de bronzo ſtant fundamenta zetato,
Et criſtallino cordone ſerantur ubique,
Tecta micant auro, vexillaque sgonfia promunt
Carca ſaphirrinis gemmis, groſſisque ſmaragdis,
Sunt argentaceis quæ ſuſtentata pilaſtris.
Hic ſua fundarunt omnes pallatia Divi,
In medio quorum Jovis Atria celſa minazzant.
Dædalus ædificans tribus iſta locavit in annis,
Cui muratores ajuttum mille dederunt,
Centum balcones patulant, centumque feneſtræ,
Pars huc, pars illuc, pars hac, pars illac apertæ
Jugiter adocchiant venientia quæque videndo.
Porticus in gyrum ſexcentis fulta columnis
Bronzineis latè circumſerat omne palazzum,
Sub qua mille Dei ſpatiantes ordine tundo
Sermocinantur, vadunt, redeuntque frequenter.
Porta ſuperba patet, quæ nunquam chiuſa tenetur
Veſtibulumque ſuam largum tenet ante vedutam,
In quadro poſitum, ſuper octo pilaſtra levatum.
Porphideus niveis in poſtibus eminet arcus,
Circulo, & in medio tria formidanda ſpaventant
Fulmina; fulminibus, nam Juppiter utitur ipſis.

Minazzant eriguntur cælo.

Continuo Divum ſpatiatu tota cavantur
Limina, ſint quamvis Alabraſtro condita duro.
Suntque cadenazzi, lorgnæ, rutilæque feraiæ
De fino argento fabricatæ ſupra dorato.
Hæc perpendiculo multum bene cuncta ſquadrantur.
Ingreſſus portam retrovas en atria binos
In quadros producta, nigro tenebroſica fumo,
Nam bene ſpuzzantes ibi ſentis olere coquinas.

Deſcriptio Coquinæ.

Fumentoſa patet muris portazza biſunctis,
Liſſa, pro illuſtra.
Cuius liſſa micant gozzanti limina brodo,
Intus aroſtiti variique tirantur odores,
Talentum, appetitum.
Ad naſum per quos aguzzat voia talentum,
Sunt ibi ſexcentum ſguattari ſub jure cogorum,
Cogus macaronice, Cocus latine.
Pars geſtat lignum, pars truncat, parſque miniſtrat
Sub centum bronzis caldaribus atque padellis.
Qui ſcannat vitulum, qui ſlongat colla polaſtris
Optimum edulium, & lecardo congruum teſta cum pelle vedelli.
Qui cavat è panza trippas, dum ſcortigat alter,
Qui deſpennat aqua mortos buliente capones,
Qui diſcompagnat magones de figadellis,
Qui boccalum implet (ſi deſunt vaſa) buſecchis,
Qui coſire parat teſtam cum pelle vedelli,
Ingiovat, à giova derivat, qua genus eſt uncini.
Qui porcellettos inſpedat, quique cavecchio
Ingiovat lardum, quo plus caro graſſa fiatur.
Gambo lecatoriæ cocus illic præſidet arti,
Brodeccus Breſſanice. Brodicus Mantuanice. Fedus latine. Malnettus vulgariter.
Cui tantum ſguataros eſt cura docere brodeccos,
Ac dare mandatum galantiter omne coſinæ.

Doctrina prima coſinandi.

Coſina, Coquina, & culina.
Sed quia menſa Jovis plus bramat ferre vivandas
Avantazatas his quas plebs cætera mangiat,
Hæc ſguattari documenta piant, Gambone docente,
Alter formazzi freſchi, leviterque gratati
Binas accumulat libras, biſſenaque ſecum
Ova sbattuta premit, quæ vix gallina cacarat,
Finarumque duas ſpecierum præparat onzas,
Poſt hæc zaffrani mediam, lardique recentis
Menſurat libram, largus capit iſta cadinus.
Inde duos coctos extra caldare capones
Eligit & polpas divellit ab oſſibus omnes,
Oſſa governantur, ſed carnes optime piſtat.
Cum petreſemolo, vel menta, vel mazurana,
Macco, piſtumine, pulmentario.
Donec cum variis piſtatio morbida rebus,
Devenit atque color diverſus contrahit unum
Oſſa dein recipit, quæ macco volvit in ipſo,

Cumque

Cumque radicella porci facit arte tomaclas,
Quas aliquantillum cum lardo frixat aprino,
Inde bianchezzam legit ovi (Mantua chiaram
Hanc vocat) atque crocum, ſpecies, ſugumque naran-
Omnia cum brodio facit iſta bulire caponum; (ci,
E quibus & capiunt, & fundunt oſſa ſaporem
Quæ mox ad tavolam mittuntur ſupra taeros
Et delicatas facit hoc brottamine ſuppas.

Doctrina ſecunda.

Alter ſemicoques ſguattarus capit octo polaſtros
Quos diſmembratos pingui bene frixat in uncto
Aſt ubi cum zuccar, ſpeciebus, aquave roſata,
Et modico agreſti ſpolverizaverat illos,
Tres maſinatarum libras piat avolanarum,
Gingiberis mediam & zuccar, quibus addidit onzam.
Iſta parum buliunt modico ſociante botiro,
Pollaſtroſque fovet ſecum de n ore guacetti,
Qui quoque ſic poſſunt condiri corpore ſodo.

Doctrina tertia.

Alter odoriferas piſtillo ſmazzolat herbas,
Formazzumque ſimul freſcum miſturat, & ova,
Piſtumenque facit dulcem jungendo canellam,
Lacteque manduleo coitum diſtemperat iſtum,
Trans pellem deinceps implet carnemque polaſtros
Qui calida lixantur aqua buliente lavezo,
Ipſa finatantum piſtumina dura fiantur, *Finatantum.*
Poſtque boimentum ſpeto ſiccantur acuto, *donec.*
Et juxta braſas lardo ſguazzante coquuntur.

Doctrina quarta.

Alter cervellas ubi coxit honeſte vedelli,
Separat ovorum de chiaris roſſola tota,
Quæ cum Pignolis paſſaque incorporat uva.
Poſtea ſtamegnam facit hæc tranſire per unam.
Inque pignatellam graſſo brottamine plenam *Proverbium eſt, ne vadant cuncta brodetto.*
Lixat abelaſium, ne vadant cuncta brodetto.
Si cupit hanc epulam dulcem, dat zuccara ſecum,
Si garbam, garbæ ſuccum diſtillat agreſtis. *Garbus, acerbus.*

Doctrina quinta.

Alter aroſtitum fegatum cum radicella *Nota quod ſicut ficus diverſimode declinatur, ita zuccar, ut infra,*
De ſpeto ducit ſimul ac in fruſta minuzzat,
Inque lavezettum cum zuccar, aquaque roſarum
Atque Naranzorum muſto, ſpeciiſque guacettat.

Doctrina ſexta.

Alter adhuc lixat vel ſex vel octo polaſtros, *Hic zuccarus,*

Inque

Hoc zuccar indeclinabile, hoc zuccarum. Teggetta, vas coquinarium. Marinae, ſupra dixit paſſas.

Inque duos quartos per mezum dividit omnes,
Quos teggetta coquit ſleguati comoda lardi,
Poſt hæc acetoſum vinum, tollitque marinas
Uvas, agreſtum, & gialdum graſſedine brodum,
Atque remordacem ſguſſat ſpartitque cipollam,
Boientá conſumit aquâ, totamque diſaſprat,
Quam, ſimul & reliquas res in mortaria piſtat.
Mox frixat junctis ſpeciis, pluráque galangâ,
Sic & acetoſo modicum venit eſca brodetto.

Doctrina ſeptima.

Sed piſtinacas alter brovat, inde farinat
Ac oleo frixat, ſed aquâ mox dextriter, atque
Concoquit agreſto, ſpetiis & gingere junctis.

Doctrina octava.

Alter Criſpinos, graſſum brottamen, & herbas
Summit odoriferas, lixat, paſſatque per unam
Stamegnam, redditque foco, quibus addit & ovos
Optime sbattutos, & agreſti granula crudi,
Uviculam paſſam, zaffranum, ginger acutum.

Doctrina nona.

Alter lixatos trat de caldare capones,
Quos parat in terræ lato cum ventre piattum,
Fundit aquam roſeam, mox zuccar abunde tridatum
Deſuper imponit caricum braſamine teſtum.
Iſta coſinandi pulcherrima foza capones.

Doctrina decima.

Ramina forata genus vaſis.

Alter poma capit, diſcorticat intus & extra,
Mollit aquâ rammique ſcolat cum vaſe forati.
Quæ mox ut brodio roſſis quoque meſcolat ovi,
Cumque bonis ſpeciis fit digna maneſtra Milano.

Doctrina undecima.

Toltas, id eſt, acceptas.

Alter lampredas toltas de fonte comaſco
Frixat, & inde capit mollamen panis aduſti,
Manduleaſque, nuces moſcatas, ac avelanas,
Gingiber, & longum pever, forteſque garoflos,
Paſſiculas uvas, zaffranum, denique paulum
De gardamomo, cinamomum, ſive canellam,
Omnia cum blanco, maſinans, diſtemprat aceto.
Lampredaſque ſuper prius igne boita reſpergit.

Doctrina duodecima.

Alter ſmenuſſat Ravas in mille bocones.
Inde boire facit, paſſatque foramina Rammi,
Piſtat, & in bronzum lixat cum lacte recenti,
Ova sbatuta quibus, zaffranum, zuccar, & altras

Ad-

Adjungit ſpecies, per quas bona quæque fiuntur,
Doctrina tertiadecima.
Alter caprettum crudum taiando minutum
Deſuper agreſtum guaſſat, lardumque, canellam.
Paſtellumque facit, quem poſtquam coxerit, ova
Cum brodio vel aquâ roſeâ sbattuta ſuperdat.
Doctrina quartadecima.
Alter cervinam carnem coquit, inde ſtrinatum
Cum cruſta panem in forti demergit aceto.
Poſt hæc Formazzi gratat inſtar quinque cepollas,
Smenuzzat carnem, lardo quam roſtit in albo,
Figatumque ſuum coctum cum pane moiato
Meſcolat, & maſinat, nec non diſtemprat aceto,
Mel addit, ſpecieſque bonas,traditque boiendum,
Hancve zelatiam caldam frigeſcere laſſat.
Doctrina quintadecima.
Alter gambaricum mirâ facit arte ſaporem,
Gambara diſguſſat, quibus ante cavaverat ova, *Diſguſſat, id eſt, eruit à corticibus.*
Piſtat aquam ſtillans colat, inde capitque bonherbam,
Roſſolaque ovorum, panis mollamen, & iſta
Conterit, agreſta quæ mollit, aquâque puſillâ.
Poſt hæc acetoſat fortis ſpeciebus, & ova
Quæ prius abſtulerat guacettum ficcat in ipſum.
Doctrina ſextadecima.
Alter mandulibus flores immiſcet aneti,
Gingiber, atque nuces muſcatas, zuccar, & iſta
Piſtillo maſinat, nec acetum ſpargere ceſſat,
Supra caſtronis carnes: Hæc optima broda eſt.
Doctrina decimaſeptima.
Alter at anguillaſt vel tencas maxime graſſas
Lixat,& expolpat quas in mortaria ſmiccat
Cum petreſemolo, datilis uvâque marinâ,
Dulcibus & ſpeciis, oleo, tortamque per illos
Condit, nulla quibus carnem mangiare voluntas,
Doctrina decimaoctava.
Alter quin etiam fungos in fruſta minutos
Frixat aquâ & lardo freſco, quos inde cavatos
è pignatello, Formazzum miſcet, & ova,
Zaffranum, ſpecies,quibus optima torta creatur.
Doctrina decimanona.
Alter acerboſas marraſcas abſque medullis *Abſque medullis, id eſt, oſſibus.*
Piſtatas paſſat ſtamegnam, caſeus & lac
Additur,ova, bonæ ſpecies,cum zuccare fino,
Tettaque ſmicatur iuvenis bene cocta vitellæ.

Non

Non ſparagnat aquam roſeam freſcumque botirum.
Torta fit, ovorum chiaræ ſint cruſta d.b.ilum,
At ſuper effundit pignolos atque canellam.

Doctrina ultima de Nectare.

Sed quid ego longis pario faſtidia verbis.
Illic divinum facitur ſolummodo Nectar.
Multi bugiardi dicunt hoc eſſe bevandam.
Id nego, ſed cibus eſt quo morti ſurgere poſſent.
Gambonique coco, ſguataro qui præſidet omni
Hoc datur officium componere Nectaris eſcam.
Gambo caponazzos largos in tergore gialdos,
Accipit, & porci panzam prius optime coctam,
Ginger & integrum; ſpecies, freſcumque caſettum,
Mox petreſemolum, Mentam, calidoſque garoſlos,
Poſtea diſmembrat medicoctos ante capones,
Frixat, & inſpergit ſpecies, capit inde noſettas
Manduleas quas non tellus, ſed fecit olympus.(ſtros.
His quoque frixat, aquam modicam jungendo, pola-
Dumque id fervet opus, medias quas diximus ante
Aſſummit ſpecies, his ſalvia, mentaque juncta eſt
Piſtumem fabricat, tortellos inde refrictos
Inter Delecum, quem pezza tenella ſcolarat,
Spolvificatque ſuper ſpecies dulces & acerbas.
Poſt hæc exoſſat datiles, & gingere volvit
Cumque ſminuzzato cinnamomo, cumque garoſlis
Inde locat ſpecies, raſiolos ipſaque cocta
Fruſta caponorum, datiles, uvamque marinam,
Pignolos mundos, in unam cuncta padellam,
Fecerat in fundo cruſtam, mediam quoque jungit
Quas ſuper apponit prædictas quaſque facendas
Mox aliam cruſtam ſuperaddit zuccare plenam
Torret abelaſium teſti ſcaldante coperto,
Atque freqnenter aquis bagnatur cruſta roſatis.
Dicitur hoc Nectar, ſatis eſt narraſſe coquinam.

Caſettum, formazzum parvum.

Medicoctos, & ſemicoctos invenis.

Sequitur de pallazzo Jovis.

Atria præteriens intras peryſtilia centum
Qualibet ex banda clauſtrorum longa cavezzos
Ac adamantinis circum munita columnis,
Quæque columna ſuis diſtinguitur alte miſuris
Quas duras proprio Vulcanus ſanguine fecit,
Hic adamas quoniam teneratur ſanguine becchi.
Intra columnares ſtant quadra cavædia zonas,
In medio quarum variis ornata lapillis
Continua decurrit aqua fontana bagnando

Vulcanus becchus.

Cry-

Cryſtallum, Benas, Agathes, Alabaſtra, Berillos.
Exedras per quadra ſubis peryſtilia nudas,
Bibliotheca prope eſt, ornataque pinacotheca
Heroum geſtis, monumentis atque Deorum.
Baſilicæ locus eſt ampliſſimus, undique cinctus
Sedibus ex auro, quo tractant, numina cauſas,
Fata hominum, ſortes, breve tempus, mille travaios.
Ad caput ipſa Jovis ſtat ſedes altior altris,
Quam Dis divitiæ rex fecit, & omnia richa
Spendidit, ô penſa quam bella cadegra det eſſe.
Diique deæque omnes hic prehendere jura frequen-
Juppiter his fatum ſolvit, ſortemque miſurat, (tant,
Nulla datur deitas aliis, ac nulla poteſtas,
Ni Jovis arbitrio certa ratione guadagnent.
Quottidie cœtu Divum viſtatur ab omni,
Suſcipit exultans omnes penetralibus Aulæ.
Læditur interdum, quovis, Deus alter ab altro
Inter quos æquo diſcrimine judicat ille.
Si quando fuerit Superis offenſus ab ipſis,
Fulmina forte jubet, reboare tonitrua mandat
Terrificans homines cœlum trabucare putantes
Aſt apparendo Ganimedes fronte galanta,
Blandidulosque ſuo cùm Regi torquet ocellos,
Immo dulcigeri fert aurea pocula multi,
Protinus ira cadit, fugiunt è pectore ſdegni,
Diſmemorata fluit rabies, canegiataque ſtizza,
Exonerat nebulis cœlum, novus emicat æther,
Proſtrati flores pluvia ſub Apolline ſurgunt.

Parentheſis.

Sic quandoque duces faciunt, grandeſque maeſtri.
Et qui dicuntur Signores eſſe bachettæ,
Plus quandoque valet pueri frons bella petulci.
Quam non grandiloqui ſententia magna Catonis.
Plus oculus blandus; vel ſermo libidinis ardens,
Quam vigor eloquii Ciceronis, & ora ſenatus.

Maſelina.

Inſurgunt ſcalæ paſſim diamante locatæ,
Pars quoque Corallo, pars marmore, parsque dyaſpò,
Quælibet ipſarum tendit nonanta ſcalinos, (que
Per quas ſemper eunt, redeunt quoque Numina quæ-
Menant in cameras centum, pluresque ſalottos,
Quorum ſolari non ſunt ligamine facti,
Sed Vulcanus eos de puro fecerat auro,
Huc illuc ornant camerati flore grabatos,

Nudas apertas.

Det pro debet, ô admirantis.

Catonem intellige quemlibet ſapientem.

Scalinos, gradus.

Su-

Supra quos tendunt lenzoles, atque copertas,
Quas mirâ Nimphæ recamarunt Palladis arte.

De Pallade.

Ipſa quidem Pallas Jovis eſt naſſuta cerebro,
Qui ſine concubitu mulieris ter ſibi ſanctum
Cervellum cuſſit virgâ, virgoque Minerva
Exiit, & magni dicta eſt ſapientia patris.
Noſcere ſi cupitis quare ſapientia dicta eſt,
Nil dubitetis enim, ſolvetur quæſtio talis.

Laus Mulierum.

Argumentum galantum, quare Pallas dicta ſit ſapientia.

Nota quod Cingar loquitur & non poeta.

De hoc aſino lege Sempronium, de chatarinettis.

Pallas honeſtatis ſpeculum de vertice maſchii
Naſcitur, ut pateat quod ſunt reliquæ mulieres
Dementes nec habent cerebrum.
Et ſine conſilio quicquid facietis earum,
Credite Pallas erit, Jovis & ſapientia patris,
Verum ſi qua tuis in rebus fœmina præſtat
Conſeium caveas aſino ſimilaberis illi,
Qui vult pro fruſto Baſtum geſtare novellum,
Ignorans quoniam tergus nova ſella magagnat,
Et qui penſabas totam lucraſſe Minervam,
Nempe faſolorum bronzum mangiaſſe catabis,
Ingenium quoniam ſenſumque faſolus aguzzat.
Pallas eſt tantum Jovis unica filia teſtæ,
Quæ damigellarum circum ſtipata catervis,
Imperat, atque docet linum deducere fuſo,
Texere vel telam, vel naſpo ſolvere filum.

Palladis ſtantia.

Bombaſum, bombicem.

Didinos, parvos digitos.

Canones inſtrumenta lignea, quibus filum diſſolvitur.

Eſt inter ſalas altas, thalamoſque ſalottus,
Qui longus centum paſſus, cinquantaque largus.
Pallas ibi ſecreta ſuas docet alta puellas
Altera bombaſum, vellinum detrahit album,
Bagnificatque ſuos fuſo pirlante didinos.
Altera diſcaricat naſpi giramine fuſos,
In glomerumque rotat dum guindalos, orbe volutat.
Altera texendas producit in ordine ſtuppas,
Et facit innumeros circum ſtrepitare canones.
Altera dum texit, manibus pedibusque lavorat.
Dextra naviculam mandat, ſed læva remandat.
Altera, prona ſedens tellam ſuit, inque biancas
Vertit camiſas, apud illam ſtante caniſtro,
Altera ſed variis acubus majora recammat,
Namque velutinas Aquilas deſcribit in auro.
Altera de argento cadentia lilia fingit,
Quæ in cœleſtino pingit ſemota veluto.

Altera terribiles format recamando Leones,
Sub pede cum libro facientes ore Samarcum.
Altera frondoſam, plenam quoque glandibus aureis
Texit in aereo ſpatio cum pectine Quercum.
Altera purpureos miſcens albedine ſcaccos
Inſerit argenti rutilos, aurique quadrettos.
Altera marzoccos fulvos, nimiumque bravantes,
Altera terribiles Aquilas errantibus alis
Quattuor, inſectâ rubeâ cruce, pingit in albo,
Altera lanigera cellones conſuit arte,
Ac in ſpalleriis Florentia prata recammat.
Altera conatur veteres deſcribere guerras,
Maxime Alexandri, Ciri, Xerxiſque carinam.

Samarcum, oſcitationem leonis intellige.

De Saturno.

De Jove ſat dixi, Saturni regna ſubintro,
Ejus nolo tamen tibi dicere conditionem,
Namque melancholicus nimis aſcoltando venires.

Goſa.

Baldus habens faciem rapefactam more ſtupentis,
Quis diavol ait, tibi Cingar talia dixit?
Quove imparaſti tales ingrate raſones?
Nempe Magum penſo Zoraſtum te ſtudiaſſe,
Cùmque prophetabus ſemper vixiſſe ſtriabus.
Reſpondet Cingar, miraris forſitan iſtud?
Semper habent pro ſe colpum ſcrimando Magiſtri;
At Leonardus ait, paulum, mi Balde, quieſcas,
Deſine quod ſeguitet Saturni pingere Cœlum.
Tunc Cingar, Saturnus inops extrema petivit
Littora Cœlorum.
Uxorem quamvis habebat, tamen ipſe fiolos
Non generare poteſt, cauſa num quæritis? inquam.
Non ſolum quoniam mancant ſua corpora caldo,
Juppiter at patri Saturno membra taiavit.
Hic macer eſt vultu, calva cum fronte rapatus.
Sbavazzat totam naſo colante bocazzam,
Nec retinet ſolum dentem ſua quæque ganaſſa,
Omnes cum flatu putrido, quum parlat, amorbat,
Hiſpida barba riget, nunquam pro pectine lenis,
Cum baſtone ſuas vadit numerando pedattas.
De paſſu in paſſu tuſſit, ſpudatque macagnos,
Fert ſgarbellatos oculos, nec shercia mancat,
Pellizzonus eum uſque ad calcanea coprit,
Attamen ille facit tremolantos frigore plenus,
Ejus baſſa domus plena eſt humore nocivo,

Flent muri, guaſtat rumatica muffa ſolarum.
Nunquam, ſplendigeros ibi fundit Apollo luſores,
Praticat hîc ſemper ſpiſſis nox plena tenebris,
Hîc Barbagianni ſtrident, hîc pipaque ſtrelli,
Hîc quoque noctivaghæ gnao faciendo civettæ.
Triſtitia hîc habitat, Macies, genus omne malorum
Maxime ſunt iſti, capitis dolor, Hydropiſia,
Angonaia, malum coſtæ, quartanaque febris,
Mazzuccus, lancum, carbones, morbida peſtis,
Flegma, tumor ventris, vermes, colicique dolores
Petra veſigarum, cancar, gianduſſa, bognones,
Franzoſus, ferſæ, cagaſanguis, rogna, varolæ,
Defectus cerebri, rabiesque frenetica, chiodus,
Stizza canina, dolor dentorum, ſchrofa, puvidæ,
Phiſtula, galtones, tumor vel lergna vocata
Teſticuli, brofolæ, tegnoſaque codega, lepra,
Schelentia, gulæ ſiccitas, & pectoris aſma,
Sanctique Antonii morbum, morena, podagra,
Tiſica febris, mugancæ, tardæque pedanæ.
Infirmitates non totas dicere poſſum,
Iſta fameia ſenem Saturnum ſemper honorat,
Sed male, fida quidem, nam burſa vodatur ab ipsâ.
Hanc medici preciant, ſed in altro corpore ſiccam.
Ergo Saturnus ſupremo præſidet orbi,
De qua caſcatus poſſit ſibi rumpere collum.

Togna.

En vobis Cœli ſeptem deſcripſimus orbes,
Non reliquas refero caſones Aſtronomiæ,
Nam vobis facerem longis faſtidia verbis.
Subſeguita, Leonardus ait, mi Cingar, higinum
Audio, dum loqueris, narrare galantiter aſtra
Sum contentus, ait Cingar, ſolabor utrumque.

De Zodiaco.

Eſt via longa nimis Cœlum quæ circuit omne,
Per quam ſi vades nunc magnum frigus habebis,
Nunc nimius faciet caldus bagnare camiſam,
Nunc refreſcabis manſuetâ corpus ab aurâ.
Nunc aliquantillum glaciem tibi temperat æſtas,
Hæc via tam durat, quod pleno Phœbus in anno.
Vix addit metam, ſed apuntum terminat illam.
In primo introitu cum flexis cornibus, ecce
Apparet Montonus habens in tergore Phrixum,
Ex auro totâ eſt radians ſua lana tirato.
Poſt caminamentum menſis renovata per arva.

Tau-

Taurum cornuta retrovas cervice biancum',
Audet is Europam ſpallis geſtare putinam,
Poſteriora tenens in fonte ſepulta liquenti,
At quia mos bovis eſt moſtazzo fundere bavam;
Jugiter hunc ſeptem curant forbire ſorores,
Quas gaioffazzus fugat hîc, fugat illic Orion.
Non procul incontras geminos inſemma fradellos
Primus nomatur Caſtor, Polluxque ſecundus,
Hos, Helenamque ſimul Jove natos Læda covavit
Quos tam grandis amor junxit, quod Iuppiter ambos
Tranſtulit in cœlum, Nautiſque favere dicavit.
Ulterius vadens, caveas, quia peſtifer Hidra
Sibilat Herculeo quondam mutilata labore.
Cujus colla premit cum zanchis Gambar apertis, *Zancha Chela.*
Sed cum ſudorem ſentis bagnare camiſam
Ecce Leonazzus boſchamine ſaltat ab atro,
Ac ſuper hidrinum ventronem ſaltat Oachenſ. *Oachenſ, id eſt plictiſiconia.*
Sed domat ipſius pulcherrima virgo furorem,
Quæ virgo fletus majori tempore ſpargit,
Namque parum curant illam qui regna gubernant,
Sæpeque juſtitiæ ſignores terga revoltant.
Scorpius egreditur gelidâ de valle ſuperbus,
Horrendas aperit brancas, còdamque recurvat,
Sternere poltronem diſponit Oriona ſolus,
Suſtentatque duas ſua zampa ſiniſtra bilances,
Inde Sagitarius per frigora rura cavalcat,
Vel cumulat glaciem vel calcibus alligat undas,
Tempora diſponit ſtudioſis grata poetis.
Muſarum quoniam nutrix ſua mater habetur.
Evacuare duas non ceſſat Aquarius urnas,
Perque ſuas undas ſquamoſo tergore Piſces
Guizzant, Zodiacus vaſto ſic terminat orbe.
Dicere terribilem vobis non curo Balenam,
Eridanum ſileo, Leporem, ſed Oriona dicam.

Orionis naſcimentum.

Pindarus albergans olim poverellus in æde
Semiruinatâ, vix quid mangiaret habebat.
Juppiter en ſtraccus, ſudanſque labore viazzi,
Mercuriusque ſuo veniunt habitare caſotto,
Atque fame nimiâ pulſi petiêre merendam.
Pauper homo Divum regi vult tradere paſtum,
Quid fecit? (ſolam vaccam ſua ſtalla tenebat)
Accipit in frezzâ mazzam, ſtallamque ſubintrat,
Diſcopavit eam, mox toltâ pelle dadoſſum,

Illam ficatam ſpeto citò miſit aroſtum,
Ac totam coctam ſuperis areccat inantum.
Dicuntur Divi ſecum riſiſſe parumper,
Attamen hanc totam mangiarunt ventre pieno,
Miſterumque fuit zonâ lentare fiancos.
Qui nimium mangiat, ne creppet, cingula mollat.
Mox cupidi factis, non dictis, ſolvere grates,
Nunc ſcortigatam pellem petière bovinam.
Pauper homazzolus ſcorzam bovis attulit illis,
Et ſecum, dum fert, iſtas movet ore querelas,
Hi ſlovagnones totam glutiêre vedellam,
Num portare volunt etiam ſuper æthera pellem?
Quos utinam poſſit talis vivanda negare.
Juppiter, & natus pellem ſimul ergo tulerunt,
Ac ſotterrarunt proprio piſſamine fœtam.
Poſt menſes plures pauper deſſoterat illam,
Ecce infans natus cœpit vagire ſub illa.
Pindarus attollens oculos ad ſidera, dixit,
Juppiter omnipotens veſtrum ringratio numen
Et bonprofaciat vobis mea vacca duobus.
Sic & ab orina puerum chiamavit Orion,
Quem canis aerium ſeguitat latrando per axem.
Sed quid ego video? preſtum mirate ſodales.

Concluſio.

Hæc vix finierat Cingar, ſcoperta galea
En verſus Baldi navem furibunda venibat,
Aſtrologus Cingar ſubito ceſſavit, oportet
Aſtrologare aliter quam ſtellas cernere noctu.

Explicit Phantaſiæ Decima quarta Macaronicæ.

MAGISTRI ACQUARII
Argumentum in Phantaſiæ Decimam Quintam Macaronicen.

Scribitur horriſono bellum navale tumultu,
  Eſt quoniam fuſtis barca ſalita tribus.
Eſtque galearum Liro càpitanus earum,
  Piratiſque fretum tranſnatat omne ſuis.
Baldus cum ſociis fuſtam ſe buttat in unam,
  Ac ibi corſaros trajicit enſe feros.
Ipſe ſed interea conquiſtat Liro navillum.

Quem

Quem menat, zefiro vela replente viam ;
Baldus at in fuſta cum Cingare, cumque Lonardo
Reſtat, nec remos qui vehat ullus adeſt.
Moſchinum retrovant, noſcunt, vinclisque recu-
Qui fuſtam, ventum dum piat, orza guidat. (prant,
Falchettum videre procul, nat Cingar & ipſi
Tandem ſalſigeras egrediuntur aquas.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE QVINTADECIMA.

RESTITIT in medio Cingar ſermone, galeam
UT procul aſpexit, monuitque videre ſodales.
NON ſic præcipitat cœlo falchonus ab alto,
Nec ſic vertorius fertur ſcocante baleſtrâ,
Comparatio.
Qualiter illa ruit vento sburlata triremmis.
Falco, & falconus.
Intus piratæ, gens tam perverſa, ribaldi,
Qui renegaverunt Chriſtum, Chriſtique bateſmum.
Sburlata, impulſa.
Vela citò baſſate, gridant, vos reddite nobis,
Altera poſt ipſam baſtarda galea ruebat.
Altera quin etiam ſeguitabat grandior iſtis:

In

In qua vaſtus homo, gentis capitanius urget
Remigeros homines nervum menando bovinum.
Hic ſe per nomen facit appellare Lironum;
Vir fuit in toto nunquam crudelior orbe.
Ferreus aſpectu, ſua barbaque ſanguine colat,
Namque feris ſimilis miſerum mandebat homonem.
Tres veniunt Fuſtæ propter demergere Navem,
Mille pari motu ſubio impelluntur in uno,
Et freta vorticibus retrò ſpumantibus implent.
Baldus ad arma volat, ſfodratum præſtiter enſem
Arripit, imbrazzatque rotam, baſſatque viſeram.
Cingar habet multum pro Baldo quippe ſpaventum,
Non quod ab adverſâ metuat ſit parte necatus,
Sed quia tam durum eſt ſcampare per Æquora mor-
Ipſe Leonardus ſe Baldo firmat apreſſum, (tem.
Stansque parecchiatus ſtoccum tenet, atque broche-
Pedrala. (rum.
Viderat interea diſpoſtos Nauta Barones,
Non timet, immo ratem revolutat contra Galeam,
Stantque ſuper proram Baldus, Cingarque, Lonardus,
Schiavones etiam preſti ſua tela parecchiant,
Implent ſulphureâ ſtrepitoſos pulvere ſchioppos
Martinuloſque rotant curvas flectendo baleſtras.
Pars ratis aſcendit gabiam, pars reſtat abaſſum;
Quadruplicant forzas Baldi meditando vigorem,
Jam venit ecce prior remis impulſa Galea,
Circumcirca fremens girat, ſed Nauta timonem
Praticus advolgit, veluti ſi volgat habenam.
Comparatio.
Vidi Franciſcum de Rua quandoque Mariam,
Cujus in exiguo ſtat corpore maxima virtus,
Villanum Spagnæ leviter manegiare poledrum,
Docta manus ſeu frena tiret, ſeu lenta remittat,
Ille ſtatim † redenæ paret, dominique * volero,
Pirlat, & à teſtâ diſcernit nemo culattas.
Non minus immenſam Barcam citò Nauta manezat
Semper habens zuffum proræ dincontra galeas
En cito ſcioppetti ſcaricantur ab igne trecenti
Milleque laxantur vertones extra noſellas,
Incipiunt pavidas ad nubes ſurgere voces,
Innumeri quoniam primo feriuntur aſaltu.
Saxa volant, groſſique trabes, pix flammea, torres,
Artificioſus focus arma viroſque laceſſit.
Tunc animoſus aper Baldus deſpiccat ab altâ

Liro Lironis, & Lironus Lironi.

Sabius & ſibillus.

Nota quod poeta ſæpe articulum vulgare latinizat, dicimus vulgariter la polvere, la cenere, unde Macaronici dicunt hanc polverem hanc cenerem.

Rua monoſyllabum eſt.

Optimus equus eſt villanus ſpagnæ.

† Redena, eſt corigia freni.

** volero i. e. voluntas.*

Prorâ terribilem ſaltum, ſupràque galeam
Hoſtibus in mediis balzat, ferrumque cruentat,
Cingar eum ſequitur magno targone copertus,
Atque ſamitarram toto conamine vibrat.
Inde Leonardus de ſchenâ ſaltat in altum,
Ac ſuper unius piratæ tergora sbalzat,
Quem feriendo alium ſtocco trabuccat in undas.
Baldus in introitu primo velut impiger heros
Patrono fuſtæ ſe nil pavefactus acoſtat,
Pungentemque rotans ſtocbatam more trivellæ,
Ex una bandâ trippam sbudellat in altram.
Piratæ magnis tunc urlis aſtra tocantes,
In circum Baldo largum fecêre travaium.
At ſolitas Baldus furias in pectora ficcat,
Se totum linquens quo major calca feribat,
Incipit armorum diſquiſtillare piaſtras,
Hi ſubito largam pavidi fecêre piazzam.
Cui ſpezzat ſcutum, cui faldam, cuique celatam,
Cui brazzale terit, ſpallazzos rumpit, & urtat,
Fendit cervellos, nilque elmi, nilque corazzæ
Durant ad Baldum, qui fulgurat enſe cruento.
Teſtas,& buſtos maris ad fundamina mittit.
Et velut in ſiccis conſummit flamma canellis,
Sic predatores Baldus taiat enſe marinos.
Nemo ſuis valet hîc bottis aquirere ſcampum.
Non cœli ſanctis potuiſſet habere riguardum,
Namque ſuum rabies mordebat multa furorem.
Non ſeguitare illum Cingar clamando rafinat
Jamque ſamitarram tepido cum ſanguine roſſam
Ambabus manibus ſtrictam feriendo tenebat,
Non procul exturbans nimiâ pro cæde Lonardus
Æthera, ſanguificat plenum formidine Pontum.
Hîc tres compagni quid ſit ſcrimmare * daſennum
Inſegnant faciuntque habiles ad tela magiſtros,
At Lironus adeſt Baſtardus ſupra galeam,
Portat alabardam, teſtasque ſuperminet omnes,
At navis tergum facit ingirare galeam,
Et menans vaſtis alabardam forcibus uno,
Truncavit medium netto fendente timonem.
Heu quia nochierus jam ſe tenet eſſe peremptum,
Lanzonem jaculat propter paſſare Lironem,
Sed jam ſe manibus navi Lironus ataccat,
Et quamvis jaciant ſchiavones, ligna, quadrellos,
Sulphureas flammas, pegolas, raſamque fogatam,

* *Dateria non ficte.*

Ille

Ille tamen ſuper hanc turbâ ſeguitante ſalivit.
Hic ſe ficcavit fugientes intra ſchiavones,
Quos tomare facit ſine brazzis,ac ſine gambis.
Nocchieri teſtam magnum vibrando roverſum
Unam sbalzavit longe, mihi credite leucam,
Non curat quicquam ſchioppettos, atque baleſtras.

Comparatio.

Fac lector contum ſi quis intrando botegam
Plenam pignatis, boccalis, atque ſcudellis,
Incipit à circum groſſum vibrare tracagnum.
Sic Lironus agit ſcapolantes intra ſchiavones,
Qui mage garlettos vertunt quam cernere zuffam
Lironis, repetantque maris nodando per undas.

Maſelina.

Non erat accortus de caſu Baldus iniquo,
Maxime quod caperet navim pirata Lironus,
Cingar & arditus provas facit enſe galantas,
Atque ſchatenatus tanquam leo rugit, & omnes
Vel penitus mortos, vel truncos, membra roverſat,
Ipſius à facie furibundi quiſque tapinat,
Ac in abandonum potius ſe in gurgite laxant.
Ut faciunt piſces, qui ſaltant extra padellam.

Comparatio.

Aſt aliâ in bandâ Leonardus fluminis inſtar
Quod præceps veniens alta de rupe, marinas
Scindit aquas, aperitque maris cum gurgite fluctum;
Inter evangelii ſe cazzat fervidus hoſtes,
Hic illic taiat, hac illac puntezat & urtat,
Totus mortorum sbroiatur ſanguine boſſat.

Pedrala.

Poſſanzam ſed non baſto cantare Lironis,
In qua parte ſuas dat fruges, ſtigmata parent.
Sanguinolenta ruit, carnes alebarda ſtaiezat,
Confugiunt omnes,ac poſt ſua terga budellas,
Pulmones, milzas, fumantia viſcera linquunt
Nil niſi ſentitur ſtridor, fremitusque morentum,
Horrendæ voces cœlum pietate moventes,
Alter clamabat Chriſtum, ſanctumque Nicolam,
Alter Apollinum, Trivigantem, vel Macomettum.
Non fuit auditus poſtquam ſtant ſydera cœlo,
Tam grandis ſtrepitus, rumor, ſonitusque boazans.
Non habet ulterius gentes quas Baldus amazzet,
Tota galea fuit piratis voda ladronis,
Plusquam bacillus Barberi netta remanſit.

Comina.

Lironus navem jam aquiſtaverat omnem,
O quantum gaudet talem feciſſe guadagnum.
Nec poſuit mentem quod victa galea fuiſſet.
Omnes in Navim Piratas ſcandere mandat,
Et groſſum ponens alium de retrò timonem,
Sgombrat iter pelagi velum gravidante maeſtro
Succedunt aliæ ſemper cantando Galeæ.
Ut cantare ſolent quando victoria gridant.
Cingar id advertit primus, quid, clamitat, heu quid
* Contemplor miſerum nobis? incaute gabamur,
Sæpe guadagnandi nos ingordiſia fallit. *Ingordiſia, aviditas nimia.*
Balde vides? en noſtra Ratis quo preſa menatur,
Baldus ut inſpexit ſignat ſe terque quaterque,
Stat mutus, neſcitque loqui, ſeguitare facultas
Nulla patet, quoniam remique, virique negantur,
Semet ac incœpit Leonardus battere pugnis,
Ah fortuna (inquit) nimis es contraria nobis.
Surripiuntur equi tam fortes, tamque galanti,
Quantum non unquam tellus Turcheſca creavit,
Quos niſi per mundum, cœlum, baratrumque catabo,
Juro Deos omnes mihi me volo tradere mortem,
Hanc quoque panceram nunquam ſpoiabo dadoſſum,
Donec ego retrovem quis equos navimque rapivit *Rapui, & rapivi.*
Aut ammazzabo illum, aut ammazzabor ab illo,
Incagnatus erat Baldus, ſub pectore ſchioppat
Namque ſeguire illos ſe tunc non poſſe videbat.
Non eſt qui menat vacuatam quippe galeam,
Sed citò diſponit ſibi veſtimenta cavare,
Ac omnino ſuam Barcam ſeguitare natando,
Tam grandem juveni Leonardo geſtat amorem,
Quod nihil extimuit dubio ſe tradere Ponto.
Cingar eum tenuit dicendo, quid furis? iſtam
Cede mihi curam, quia ſpero catare cavallos.

Togna.

Dixit at hæc Cingar pro confortare Lonardum.
Attamen interius dubitat, ſenſuque revoltat,
Quem reperire modum poſſint exire galeam
Non illic panem cernunt, mancumque * dabever, **Dabever arabicè dicitur vinum.*
Littora nulla vident, nec barcas, pontus ubique
Undezzat, citiuſque facit ſmaltire magonem.
Cingaris officio Baldus premit, atque Lonardus
Cordoium, ſubito ſperantes illius aſtu
Poſſe cavallorum ladrum recatare ſuorum.

Cin-

Digitized by Google

Cingar per totam vadit rugando galeam,
Si caſu reperire queat mangiabile quicquam,
Ecce virum bellum de ſub ſundamine ſuſtæ
Comperit, à teſta calcagnos uſque ligatum,
Qui lacrymans orat longo de carcere trari,
Confeſtim properat Cingar, miſeratus in illum
Reſpicit, & quondam talem vidiſſe ricordat.
Dic, ait, unde venis vel quo ſis natus in orbe.
Ille tapinus ait, fuimus tres quippe ſodales,
Falchettus, Moſchinus ego, magnuſque Fracaſſus — *Moſchinus.*
Qui ſeptem carichis Turca de gente Maranis
Italiam verſus zefiro guidante nodabant,
Tanta ſed (heu ploro memorans) tempeſta tronavit
Quod per diverſas contradas fracta carina
Pellitur, & ſic tres diſcompagnamur amici.
Aſt ubi regreſſa eſt Phœbo ridente bonazza,
Hæc piratarum nobis fuit obvia claſſis,
Quæ noſtram merſit Navem, gentemque negavit
Meque Caporalem turbæ fecêre preſonem.
Quo tendant alii compagni neſcio, verum
Quam doleo, quod non Baldi vindicta fietur.

Goſa.

Cingar id aſcoltans reticet, tamen illico promit
Extra carnerum martellos atque tenaias,
Inde ſcbatenatis groppis citò liberat illum.

Laudes Baldi.

Advocat hinc Baldum, Baldus venit atque Lonardus
Quid velit ignorant, Moſchinum Cingar ad ipſos
Præſentat clamans, ô laus ô gloria mundi,
O generoſum hominem, qui noſtro ſplendidit ævo,
Ecce tuum nomen quales, ô Balde, ſodales
Traxit, ut æterno merearis tempore dici
Alter Pompejus, Cæſar, vel Troicus Hector,
O piam amicitiam magnumque ô fœdus amoris,
Per mare per terras, per tot diſcrimina rerum
Tantaque fluctiſoni varcare pericula Golfi, — *Golfi maris.*
Nilque lecardiam formidavêre, Charybdis,
Quo te corteſum, quo te ſine fraude vigentem,
Quo te veridicum poſſent reperire ſodalem,
Non in regali tumefactum ſede minantem,
Inter cardineos non dantem jura galeros,
Non in divitiis Crœſi, non Sardanapali
Deliciis, (apud hæc multi retrovantur amici)
Sed magis ut duro vivant in carcere tecum,

Sed magis ut pro te ſtentent, vitamque reſudant,
Ipſe Leonardus mundum luſtravit ubique,
Quo te magnanimum ſaltem cognoſcere poſſet.
Compagnique tui, Moſchinus maxime noſter,
Abſque tuo vultu non vivere poſſe fatentur.
Per montes, valles, freta per longinqua vagantur
Nunquid aquiſtandi cauſa te dante monetam?
Nunquid ut obtineant Papæ, Regumque favorem?
Sed tantum ut te, ut te de preſone cavarent.
Deſgratia * Tempore deſgratiæ veri noſcuntur amici.
triſyllabum eſt. Sors inimica probat, quos fecit amica ſodales.
Robore quid fidei, quid carius, oro, ſodale?
Quid melius mundo eſt? quid plus agradat olympo?
Divitiis, robbis, incago præter amicis.
Carum compagnum mundus comprare nequiret.
* Eſt poltronus homo cui non placet ullus amicus,
Pluſque buſeccarum preciat mangiare cadinum,
Quam reperire virum ſua cui penſiria dicat.
Immo duas ſi forte videt concurrere mentes,
Carpitur invidiâ, ſemetque zelotipus angit,
Turpiter infamat, curatque invertere tantum
Fœdus amicorum naturæ munus honeſtum.
Ecce tuus Moſchinus adeſt, ô Balde, quid illum
Ambiguè guardas? heu tempore tempus adumbrat
Effigiem, memoremque minus diſtantia reddit.

Berta.

Hæc dicens Cingar lachrymarum fonte madeſcit,
Baldus in amplexus Moſchini ſe ſinit ire,
Tune meus Moſchinus? (ait) dulciſſime fili,
Nec parlare valens ulterius, attrahit illum,
Baſat, & ejuſdem lachrimis, lachrimaſque movebat.
Poſt hæc Cingar eum ſtringit, Leonardus abrazzat
Nam cunctis Baldi ſociis vult eſſe fameius.
Tandem ceſſatis lachrymis Moſchinus eiſdem,
Omnia de ammiſſis ſociis narravit ad unguem.
Baldus ait retrovare meos diſpono ſodales,
Sed quis nos iſtam deduxerit extra galeam?
Non ſunt qui remos ducant, qui garbaſa tendant:
Doctus in hanc artem Moſchinus protinus inquit
Ne dubites dum proſper adeſt levanticus Eurus,
Ad totam per trenta ligas nos ibimus orzam,
Ergo ſpiegamus velum, tu Cingare cordam
Hanc tira, Leonarde juva diſtendere velum.
Cingar, e tira tira, dai, dai, tira Cingare, tira

Jam

Jam ſatis eſt, orzam ſcurta, preme Balde timonem,
Huc Leonarde veni, teneas hanc fortiter, horſu,
Ad nomen Chriſti, cordam citò Cingar amolla,
En ſocii qualis nobis fortuna ſecundat,
Quam bene velamen gaiardus gonfiat Eurus,
Sanĉte, precor, nobis eſto Nicolae benignus,
Qui nos ſemper habes curam deffendere nautas,
Aſſaſſina licet ſit barcarola propago,
Et niſi de raptu vivat, blaſphema, boſarda,
Nil tamen attendis hæc manchamenta, ſed omnem
Tollis anegandi ſoſpectum, meque gubernas.
Cingar ait, quid tam ſanĉtum clamare Nicolam
Ut tibi det ventum? potius prega det tibi panem
Namque fameſcenti ſgretolant in ventre budelli,
Magraque jám Baldi facies lanterna videtur.
Nec tua, reſpondet Baldus, graſſedine colat.
Si tamen es Cingar ſanĉtus, dignuſque bruſari,
(Dico candelis) bruſat ut gens groſſa beatos,
Dic lapides iſti panes fiantur adeſſum.
Non homo, Cingar, ait ſolo de pane cibatur,
Sed bovis, & pingui vervecis carne, probatur
Iſtud Evangelio quod nos vult paſcere verbo,
Divide ver à bo poteris cognoſcere ſenſum.
Cui Baldus ridens, interpres optimus eſſes
Cingar Scripturæ, magis hæc tua gloſſa placeret
Quam Nicolatiſtæ, Scotiſtæ, totque Thomiſtæ,
Quam tot Alexandri, qua tot ſine fine magiſtri
Theologi, variis laqueant qui ſenſibus almas,
Deſine ſed tandem buffonice talia quæſo,
Scrizzemuſque pares paribus, ſanĉtoſque ſinamus.
Nec tamen his verbis quod manducetur habemus.

Budellus & budella.

Quid ſit verbum, definitio Cingaris.

Baldi reverentia erga Deum.

Comina.

Tunc biſcotellos Cingar cantone trovavit.
Semimuſolentos, quos attulit ante ſodales.
Fert Leonardus aquæ Mezarolam dulcis alegrans
Nil parlando ſimul fecerunt Collecionem,
Qui famet, & comedit, ſi parlat tempora perdit,
Nunquam tam lautos hi guſtavêre bocones.
Cingar poſt Epulas gabiam ſe reptat in altam,
Sparpagnatque oculos ſi Terram cernere poſſet,
Luminis ac radio ſtriĉto, freta larga traverſat
Si piat ex aliquâ bandâ, ſcopritque terrenum,
Sed diſcernit aquas tantum ſe jungere cœlo,
Junoque dintornum Neptuno baſia donat.

Sora

Digitized by Google

Sors bona tùnc erat, implebat quia garbaſa proſper
Ventus, & attendit Moſchinus flectere Barcam,
Se quandoque jubet lentare tirareve ſogas,
Baldus id officium dexter facit, atque Lonardus.
Viletta, genus cantilenæ ruſticanæ. Cingar cantabat linguâ ſrifolante vilottas,
Quas toties noſtros ſenſi cantare bretaros,
Gambettam, Broccam, paſſandoque perna rigiolam.

Goſa.

Ecce virum longe medium videre nodantem,
Brachia nec ducit velut eſt uſanza nodandi,
Dextrâ namque duos dardos, targamque ſiniſtrâ
Bajulat, & ſcindit velut Ales aquatilis undam.
Immo gavinellus, vel anedra, vel immo ſolenga,
Quæ ſemper verſatur aquis non tam bene natat.
Hic erga fuſtam properans furibunde minatur,
Nam Corſarorum penſaverat eſſe Galeam.
Obſtupuit Baldus, quod vir preſſatus ab armis
Tam facilis nodet, & medius maneat ſuper undas.
Sed dum Moſchinus placidos girarct ocellos,
Clamat alegrus, hic eſt noſter Falchettus heus, ô
O Falchette veni, Baldus, Cingar quoque ſunt hîc.
Proh puta, quando ſuos compagnos ſentit adeſſe,
Et quando Cingar Falchettum vidit in undis,
Quem ſupra reliquos ſocios tam ſemper amavit!
Ex templo ſpolians faldam, ſpoliansque camiſam,
Summâ de gabiâ navis (mirabile dictu)
Cum caput avantum ſe ſiccat in æquore totum.
Sex brazzos deſcendit aquæ, mox deſuper ecce
Comparet, ſcorlatque caput, boſſatque per undas,
Et ſtendendo manus, feriendoque calcibus æquor,
Scindit aquas, rumpitque levi cum pectore fluctus,
Nil ſtupet hoc Baldus, ſatis antea norat amicos.
Sæpe in abandonum vitam ponebat uterque,
Maxime Falchettus pro Cingare, Cingar at ipſe
Propter Falchettum renegaſſet mille bapteſmos
Ambo natant, tamen ipſa quidem nodatio difert
Falchettus quoniam (velut inquimus ante) replebat
Ore viri panſam, vacuabat more catelli,
Denique ſe jungunt, Falchettum Cingar abrazzat,
Nil parlare valet, quia pro dulcedine creppat,
Inſemma ſimul. Inde favellantes adeunt inſemma Galeam,
Ac ibi Falchettus ſolitam monſtrando prodezzam,
Nil firmando pedes guizzavit more padani
Bulbaris, & proram ſaltavit deſuper altam,

Quem

Quem vix ſaltatum brazzis feſtinus apertis
Baldus agraffavit, ſtrictumque tenebat in ulnas.
Quales hic faciant feſtas, qualesque carezzas,
Tu penſare potes.
Baldus ei parlat, dum pagnos Cingar adobbat,
Qui cum dilecto mox in cantone tiratus
Paſſatos caſus, paſſata pericula narrat,
Nunc quali guiſâ Baldum preſone cavarit,
Nunc quanto ſtentu ſcapolarint ambo tavernam,
Et quanto affectu ſuccurrerit ipſe Lonardus.
Falchettus tales non intra fuiſſe baruffas
Sat dolet, & proprias illic monſtraſſe potenzas.
Mox tamen ipſe ſuos attento Cingare guaios
Narrat, quos Turcas tulerant errando per oras.
Sic chiaberlantes nunc rident, nunc ve piangunt,
Et compagnorum, ſe truffant more duorum.

Chiaberlare. Chiachiarare, pro nugari. Atque antiquitus utebantur.

Berta.

En ſperata nihil procul inſula magna videtur
Quæ viret, & fagis, & pinis, atque cypreſſis
Hac viſâ incipiunt læti cantare barones,
Juſſerat huc ſubito Baldus torquere timonem,
Ad littusque facit verſam inculare galeam,
Anchoreus rampinus aquas gettatur ad imas,
Omnes armati ſaltarunt extra galeam,
Tangere gaudet humum Cingar, navemque biaſmat,
Saltat, & ut Baldo ridens ſcrizzare comenzat,
Introeunt boſcos ſi qua mangianda catarent.
Ecce duas capras binis ſeguitantibus hædis
Aſpexêre procul, Falchettus Cingare licto
Se cirat ad curſum, pedibuſque volutat arenam,
Inque tribus ſaltis caprettos arripit ambos,
Nec ſtetit indarnum per collum ſtrangulat illos.
Inde capras ſequitur, tantum tamen abſtulit unam,
Cingar eos tollit, quo ſcortigando picarat.
Baldus cum ſpadâ taiavit ab arbore truncum,
Quem bene ſbrocavit foliis, ac fecit aguzzum.
Moſchinus truncum caprettos ficcat in illum,
Sed Leonardus habet ſillices, quas chioccat, & auget
Ingentes flammas dum plurima ligna butabat.
Cingar it ad navem, tulit inſtrumenta coquinæ,
Smenuzzat trippas bene lotas, inque pignatam
Cum ſale, atque oleo poſuit faciendo meneſtram.
Moſchinus volgit ſpetum, jam fumat aroſtus,
Suprà quem Baldus collantia larda butabat.

Quaſ-

Quaſdam frondoſas Leonardus præparat umbras,
Sub quas debebant ſocii mangiare caprettos.
Denique jam omnes cocto retreſcantur aroſto,
Cingaris incœpit ſubito maſenare molinus,
Jam mediam capram tumefacto ventre vorarat.
Baldus nil parlat, rapido ſed dente fracaſſat,
Datque bonos charo Leonardo ſæpe bocones,
Moſchinus frangit nettum laſſando taerum,
Qui niſi biſcottos tres menſes ederat ante.
Quiſque ſuum ſaturat caprina carne magonem,
Nec ponunt mentem quod ſunt niſi quatuor illic
Non Falchettus adeſt, qui capram perſequit altram.

Concluſio

Ah demens Cingar, tu attendis paſcere ventrem,
Et tibi nulla tui Falchetti cura tenetur?
O bellam punctam, ô ſignum, ô fœdus amoris,
Vade in malhoram, tales reprobantur amici,
Tantaque me cepit nunc indignatio pro te,
Quod fregi calamum, nec ego plus oltra camino.

Explicit Quintadecima Phantaſia Macaronicæ.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Macaronicen Phantaſia XVI.

Hic maga pro ſdegno perimit Muſelina Lonardum.
  Falchettumque dolis carcere vacca ferat.
Cingar id auſcultat ſancto referente romitto,
  Hanc petit in gremio, quam trovat eſſe ſenis.
Ergo per urticas ſpinos ſtraſinat eandem,
  Poſtquam Gilbecchus fletque rogatque ſenex.
Liberat hanc monſtrum Malocchus Cingare ſtrato
  Quem fert ad ſalſas ſemi cavallus aquas.
Centaurum dico Vinmazzum nomine, cum quo
  Baldus combattit Cingar ibique jacet.
Namque Leonardi centaurus creditur eſſe
  Occiſor, ſed res denique vera patet.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE DECIMA SEXTA.

TANTA famis quandoque citat poſſanza budellas,
QUOD quantumque ſuper caros refutamus amicos.
OMNIA vincit amor, tamen ipſa ſuperchiat amorem.
Non tamen id noſter Baldus ſervaverat unquam,
Sed qui dilectos ſemper curabat amicos,
Dixit, heus ſocii, non hic Falchettus habetur,
Quonam diſceſſit? noſtra eſt confuſio certè,
Ille capram manibus rapuit, caproſque tenellos,
Cui pars debetur major, meliorque boconus,
Et nos mangiamus, non illo adſtante, codardi?

Surge citò Cingar, Moſchini ſuſcipe piccam,
Vade per hanc ſilvam, Falchettum quære, camina.
Surrexit Cingar terræ gietando taierum,
Corripuit piccam ſylvasque ſubintrat opacas.
O, o, gridabat, o, o, Falchette, ſed Echo
Tantum reſpondet. o, o, Falchette, Lonardus
Se levat, & capiens ſpadam largumque brocherum,
Terribilem boſchum poſt greſſum Cingaris intrat
Ne vadat ſupplex illum, comiteſque relinquat,
Exorat Baldus, ſed vult adire Lonardus.
Texit de Myrto ſertum, quo tempora cingit,
Ac ſolus Boſcosibat cantando per illos.
Tellurem magno bruſabat Apollo calore,
Cervellumque gravi frangebant voce Cigalæ,
Quæ ſtridendo ſuper palos culamina menant:
Cingar erat longo ſpatio lontanus ab altris.
Neſcit enim poſt ſe miſerum ſeguitare Lonardum
Heu bene clamandus miſer iſte juvenculus, immo
Sunt tragicis ululanda quidem ſua fata querelis.

Interitus Leonardi.

Poſtquam Falchettum fruſtra cercaverat ante,
Nec valuêre ſui crebrò chiamando gridores,
Perdideratque viæ dudum veſtigia rectæ,
Supra depictam diverſo flore piazzam,
Improviſus adeſt, ubi dulcis ventulus afflat,
In cujus medio vivi fontanula ſaxi
Perſtrepit undiculas teneram fundendo per herbam
Ac circa fontem Lauri, Mirtique virebant,
Limones, Cedri fortes, dulcesque Naranci,
Cantabant parvi volucres hinc inde per ornos,
Et ſomnum dulci ſuadebant carpere morſu.
Semper hic artident flores, dumeta roſarum.
Candida candificant nigritantes lilia moras,
Nunquam ſiccantur, licet altus ſurgat Apollo,
Tranſeat & calidi domicilia aduſta Leonis,
Circuit hoc pratum, nam denſis frondibus alta
Zona cupreſſorum, pinetaque ſpiſſa nigreſcunt.
Hîc ſedet ergo puer deductus morte Lonardus
Ac apud undantem fontanam deſuper herbas
Membra dedit ſomno, rutilosque ſeravit ocellos.
Ecce ſuperveniens illuc ſpecioſa puella
Comparet, bellumque videt recubare Lonardum.
Se duplici beverare ſiti cupit illa repente,
Venerat ut ſolis bruſorem fonte domaret,

Sci-

Scilicet ut biberet, ſed eam ſitis altera, viſo
Dongello, rapuit, quam jam ſmorzare parecchiat.

Comparatio.

Qualis alegrezza eſt hominis, qui quando caminat,
Rem caſu retrovat, de qua magis indiget ille,
Aut quam diverſas deſiderat ante richezzas,
Talis Muſlinæ, quæ forte jacere puellum
Improviſa notat ſub opaco tegmine lauri,
Hæc erat & meretrix, & ſenſu plena ribaldo,
Doctaque carminibus magicis jurare diablos.
Nec bene legiadram fuerat mirata figuram,
Nec bene ſembiantos ſpectarat frontis honeſtos.
Nec bene marmoreas genulas, & eburnea colla,
Nec bene puniceos imitantia labra coralos,
Preſta dedit facili torquendum pectus amori.
Quid faciat neſcit, pietas & amor ſimul obſtant:
Ne rumpat ſomnum pietas monet, unde tepeſcit,
Ne perdat gioias amor incitat, unde caleſcit,
Tempus non remeat tacitis qui præterit horis.
Paulatim trepido ſe proximat ore, nec audet
Tangere, ſed tantum guardat, veſtes & odorat,
Deficit in ſolo viſu, dare baſia vellet,
Dumque propinqua movet propter baſare labellos,
Se retrahit ſubito metuens diſtollere ſomnum.
Attrectare manu frontem magis auſa comenzat,
Ille nihil ſentit, per ſomni ſomnia tranſit.
Interdum violas carpit ſcanfarda propinquas,
Inque ſinu ficcat nil contraſtante camiſa,
His jam blanditiis facta eſt animoſa, nec ultra
Vult remorare, locat ſemet, leviterque recumbit
Ad latus egregii Narciſſi, vultque Lonardum
Palladis exemplum caſtæ, floremque Dianæ
Tradere nequitiis Veneris, quæ abſorta furore
Oſcula, dum voluit ſenſu libare petulco,
Præſtiter à ſomno reſolutus corripit enſem,
Invaſum quoniam ſe credidit eſſe latronem.
Non aliter ſurſum de floribus illico ſaltat,
Sicut preſſa levat cervicem biſſa repente,
Quæ ſub phœbeis ſtabat revoluta faſellis.
Rejectans illam, flammas temnebat amoris.
Nec minus antiquo fuerat laudandus Joſeph.
Indiavolata magis Muſelina ribalda furebat,
Ah demens juvenis, dicebat, me fugis ergo?
Reſpice quas habeo carnes, his utere liber,

Muslina per ſincopam, nam Muſelina vocatur.

Comparatio.

Joſeph hebræus.

Indiavolata magis, i. e. magis quam uxor Potiphari.

Dum prohibet nemo, dum ſors dat pulchra favorem,
Non Leonardus ei paret, procul immo recedit,
Cui minus una placet mulier, quam mille diabli
Et genus humanum miſerum tantummodo penſat.
Non quia ſit tantis ſubjectum peſtibus, aut quod
Debeat in Vermes tandem, cineresque reſolvi,
Sed quod de vili mulierum ventre creetur.
Dumque fugit, ſecum loquitur, brevis illa voluptas
Abrogat æternum cœli decus.
* Candida virginitas, quam pulchro in corpore præſtat
Nigraque luxuries, quam pulchro in corpore fœtet.
Ah expecta, Muſelina gridat, formoſe puelle,
Ardeo te pluſquam me ſteſſam, comprime curſum,
Non ego Colchorum magna ſum regina, vel illa
Cyrces, quæ in porcos homines voltare ſolebat:
Non ego Morganæ ſimilis, ſmirnæ Falerinæ,
Atque Dragontinæ, Smiraldæ, non ego certè
Non ſum, mi Pulcher Ganimedes, ah fugis ergo?
Te ſequor, unde pedes frango per ſaxa tenellos,
Et diſdegnoſus fers pulchræ damna puellæ?
Diſpietate nimis, ſaltem me cernere velles,
Et me, quam fugitas, videas ſi ſim fugienda,
Debeat inde tibi mea frons inferre timorem.
Deh moderare fugam, deh noſtram cerne figuram.
Non meret id facies, ætas juvenilis, amorque.

Pedrala.

Cor Leonardus habet Diamante probatius omni,
Quo magis illa vocat, ſurdas magis ipſe dat aures.
Fictio. Intumuit laſciva Venus, petulusque Cupido,
Deque truci removent Muſelinæ pectore flammam,
Mox odium crudele cient, agitantque Megæram,
Unde diabolicum traxit Muſelina quadernum,
Quem relegens Urſos conſtringit adire feroces,
Atque comandat eis ſubito lacerare Lonardum.
Mars ibi deſcendit proprium tutare Baronem,
(Mars tutare ſolet gaiardos namque Barones)
Aſt Veneris precibus, votoque Cupidinis arctus
Dimiſit pugnam, nec eum reparare ſpopondit.
Plus valuit cum Marte Venus, quam caſta Minerva
De militibus. Unde nihil mirum, quando qui caſtra ſequuntur,
Inſudant primo Veneri, Martique ſecundo.

Comina.

Jamque Leonardus fuit aſſalitus ab Urſis,
Non fugit ulterius, firmas tenet immo piantas.

Im-

Imbrazzat Clypeum, nudo ſe præparat enſe;
Urſa prior ſaltans frendenti ſubvenit ore,
Mugit, & hirſutos levat omnes tergore villos,
Nil paveſacta, licet ſeſe Leonardus afrontet.
Eſſe comenzatam cernens Muſelina baruffam,
Sdegnabunda locum poſt tergat, & inde recedit.

Parentheſis.

Heu quantis etenim Muſelinis orbis abundat,
Terra covertatur paſſim meretricibus iſtis,
Quæ ſemper luxu, petulaque libidine jactæ,
Sinceras juvenum nequeuntes flectere mentes,
Ut ſua continuò ſatietur aperta vorago,
Quaſdam conſultant putrefactas tempore vecchias
Quas tabachinantes ruffianas eſſe vocamus,
Quaſve zubianas clamat regina ſtriarum,
Quas quoque per geſias candelas vendere cerno,
Et Patres noſtros crucifixos ante biaſſant,
Sæpeque tellurem baſant, lecantve quadrellos,
Singultant, quatiuntque manu ſibi pectus, habentes
Lachrimulas ſemper ſguanzis apoſta tacatas.
Expandunt inſtar crucifixi brachia cœlo,
Non per cantones, loca nec ſecreta precantes,
Sed coram populo vetulam admirante beatam,
Ut ſua candelabro ficcata lucerna coruſcet.
Aſt aliquam ſi forte volunt maculare putinam,
Aut niveam pueri de corde tirare columbam,
Quid faciunt iſtæ Tigres cagnæque rapaces?
Dum Miſſæ celebrantur, amant cantonibus eſſe,
Poſtque tenebroſos muſſant, chiachiant que pilaſtros
Ah miſerelle puer, dicunt, male nate, quod ullam
Non habes (ut juvenes biſognat habere) moroſam,
Hæc tua quid prodeſt facies formoſa, galanta?
Quid frons avolii? quid ocelli corda ſcanantes?
Quid dentes referunt indas albedine perlas?
Quidve coralicios fruſtrà natura labellos
Conceſſit, niveasque genas pariterque rubentes,
Quando quidem non vis, vel neſcis amare puellas!
Pulcher es ut placeas, ut ames, ut ameris, ut uras,
Urariſque ſimul, Mundi quoque gaudia ſummas.
Vis ne juventutis nequicquam perdere florem?
Vis ne ſenectutis ſine fructu incurrere ſezzam?
Si nunc temnis amare puer, mox vecchius amabis.
Nunquid vis fieri frater, Monachuſque remotus
Delitiis Veneris, Bacchi, Martiſque, Joviſque,

Columbam, ſimplicitatem.

Avolium, pro Ebore poſitum.

Quos vel ſimplicitas vel deſperatio texit
Saturni macie, tetrâque nigredine noctis?
Nemo ſuper terram ſanctus, ſtant æthere ſancti,
Nos carnem Natura facit quo carne fruamur,
Quove voluptates Mundi mundana propago
Quærere ſollicitet, mox pleno ventre capeſcat,
Nil Deus indarnum, ſimul & Natura crearunt,
Inſtituuntur Aves, pecudes, piſcesque, Feræque,
Ut Venatores, piſcatoresque fiantur,
Utque Gulam variis ſaturemus carne guacettis,
Plantantur boſchi, fiunt de marmore Montes,
QuoNaves Barcas, quo tecta locemus & ædes.
Lana datur pegoris, gallinis pluma, vel ochis,
Quo fiant lecti molles, caldæque pelizzæ,
Sic etiam teneras Mundo fecêre puellas,
Quas vos ô teneri debetis amare puelli.

Goſa.

Talia ſic iſtæ Gaioffæ propter aquiſtum (tant
Verba ſecreta movent, juvenum quoque pectora ten-
Quorum ſi nequeunt durantes flectere ſenſus,
Ad magicas properant artes, poſcuntque diablos.
Mille modos retrovant fragilem ſcelerare juventam,
Grappas picati; naſcentis ſputa putini,
Cor Talpæ, Gatti cerebrum, graſſamque Foini,
Foinus qui & martorellus.
Terram quæ ſepelit mortos, duo membra Rubetæ,
Matricis lectum parientis quo latet infans,
Ac alias plures brevitatis cauſa relinquit,
Denique tanta ſibi eſt violandi cura juventam,
Quod lac gallinæ retrovant, fungique ſemenſam,
Campanæque legunt ſonitum, Muſchonis adomen,
Calcagnum tenchæ, zenzale in pectore coſtas,
Urinam galli, gruis aurem, melque tavani;
Pluraque prætereo: quæ (ni cantare Lonardum
Cogerer) exprimerem iſtas execrando ribaldas.

Maſelina.

Urſa furens celerat ſtantem aſſaltare Lonardum
Qui ſubito ad ventrem ſtoccatam dirigit unam,
Aſt illam reparat viſtenſis beſtia griffis,
Inde pedes retrò ſuper ambos recta levatur,
Expatulat fauces propter ſorbere Lonardum,
Ipſe ſed in medium moſtazzi ſubbiat enſe,
Dentatamque ſimul deſpiccat ab ore ganaſſam.
Qua propter ſpaſmando ferit mugitibus aſtra
Urſus adiratur comitem cernendo feritam,

Digitized by Google

Cumque manu dextra zampatam menat aguzzam
Quod quantam gremit faldam diſpergit in agrum,
Ac nudas rapido carnes ungione penetrat.
Vulnere non tamen hoc voluit pallere baronus
Adverſus teſtam fendentem laxat ad urſam,
Sed levior gatto ſaltum facit illa dacantum, *Dacantum i. a en parte.*
Ficcat & in ſiccam brandum Leonardus arenam,
Quapropter ſubiens Urſus rapit unguibus elmum,
Quem dum forte trahit propter ſpiccare Lonardus,
Pungit cum brando pellem, ventremque trapaſſat;
Attamen abſque elmo nuda cervice remanſit,
Urſa videns mortum ſocium, furit, irritat iram.
Nunquam alentatur circum girare Lonardum,
Nunc brancâ dextrâ fracaſſat, nunc ve ſiniſtrâ,
Tantâ preſtezzâ balzat quod apena videtur,
Quattuor in bandas fuerat jam Barro feritus,
Sed totus non mundus habet cor tale gaiardum.
Se videt extinctum, non eſt tamen ille ſmaritus,
In furiam creſcit proprium fundendo cruorem,
Ad nudam teſtam ſolum tenet Urſa viſaggium,
Sed Leonardus eam tendit deffendere ſcuto,
Deliberat tandem talem finire bataiam,
Projicit ad littus targam, manibusque duabus
Tollit & inde menat ſpadam, quam granſiger Urſus
Preſtiter agremiat, tantumque tirare fatigat,
Quod ſcarpavit eam manſitque Lonardus inermis.
Ergo ſtatim pariter currunt amplectere ſe ſe,
Urſa tenet ſtrictum Leonardum, ſtringit & ille,
Donec afogantur, vitam ſimulatque relinquunt.
O crudele nefas quod ab iſtis nempe bagaſſis
Sæpe venit propter ſatiare libidine carnem.
Vel te ardenter amat vel te capitaliter odit
Fœmina, tu prudens ſua dum conſortia temnis.
Ipſe quidem moriens Leonardus cum pede ſcripſit
In tellure, datur non mors, at vita Lonardo.

Maſelina.

Cingar Falchettum cercaverat undique dudum
Sæpe reclamat eum, cifilos ad ſidera mandat,
Non ſe catantes rectum ammiſere caminum,
Nec ſpiſſas nimium ſylvas exire valebant,
Expectat Baldus tres horas forſitan illos,
Sed quia non veniunt groſſo targone recepto
Ingreditur boſcum, Moſchinus manſerat illic
Ad guardam fuſtæ, tandem proſtratus arena.

Se dedit in prædam ſomno, ronſareque cœpit.
Pedrals.
Tres mala per ſylvam comites ventura menabat.
Phœbus contradas ſenſim callabat ad altras,
Antipodiſque dabat freſcam naſcendo matinam
Luna paleſabat jam nobis candida lucem,
Falchettus ſentit vacuas in ventre buſecchas,
Nempe voraviſſet totum cum pelle vedellum.
Se modo compagni caprinâ carne cibarant,
Non habet ipſe tamen volam cantare fameſcens.
Pœnituit cantare lupus ſtans corpore vodus.
Ergo trahens gambas maſtini more cagnazzi,
A longe vidit quandam procul ecce lucernam.
Huc ſubitò flexit ſtans drittus apena caminum,
Subque capanellâ ſplendorem repperit illum.
Intrepidus ſubit dardos portando gemellos.
Invenitque hominem, cujus ſic forma patebat,
Corpore longus erat, facie macilentus, & aſper,
Naſus aquilinus magro dependit ab ore.
Dens nullus putridis maſcellis extat apiccus,
Stabat apud eum Muſelina ribalda gaioffum.
Quando cum mellitis capiebat pectora verbis.
Quando ſuos contra Falchettum torſit ocellos
Protinus amplexu patefacto ſuſcipit illum,
Ut ſolet optatum coniux carezare maritum.
Pro corteſiâ tantâ ſtupet ille, nec artem
Pauper homo novit quam exercet lorda putana.
Da, Falchettus ait, ſi qua pietate moveris
O damigella cibum, quo poſſim implere magonem,
Sunt duo nempe dies quod trippas porto vodatas.
Ille ſenex riſit dicens age, quæ mora? lautas
Atrecca Muſelina dapes, dulcesque liquores.
Illa cito menſam cum drappo præparat albo
Quam cæteris donocaricat, mox munere Bacchi
Vix ea ponuntur, panem Falchettus agraffat,
Quem veluti pilulam nil dente ſeccante voravit.
Poſt alios binos in aperto gutture mandat,
Nec biberat, donec disvolverat octo panettos,
Sed miſer accipiens optati pocula vini
Trincavit Cœlo fundum monſtrando Mioli.
Protinus ad terram ſomno demergitur alto,
Cujus cervellum rapiunt oblivia lethi
Qui modo parlabat, tacet ac ſi mortuus eſſet.
Peſſimus ille ſenex Gilbeccus nomine, ridet.

Accuſativum pro dative.

Atque

Atque facit feſtam Falchettum fraude piaſſe.
Ipſe quidem plus mattus erat quam trenta Cavalli
Filius invidiæ, galloque zeloſior omni,
Incarognatus tanto eſt in amore puellæ,
Quod ſolo viſu totam mangiare volebat.
Si quandoque volat ſuper albas muſca maſellas
Currit adulterium metuens citò pellere muſcam.
Dumque repellebat, caveas Muſelina gridabat,
Maſcula num muſca eſt, aut femina? moxque videre
Fœmineum ſexum, membrumque virile volebat:
Ergo Falchettum ſurgens ligat inſtar Agnelli,
Non conſentit enim faciat Muſelina talopram,
Formidans quod ſic dormens corrumperet illam.
Dat pedibus ferri bogas ridente puella,
Gilbeccus ridet cernens ridere Moroſam,
Nam qui troppus amat, ſi ridet Amaſia, ridet.
Dimovet hinc ſaxum, latet atra caverna ſub illo
Cum ſoga Grottæ Falchettum callat in imum,
Mox reſerans illam ſolitas remeavit ad artes.
Namque viandantes Muſelinæ fraude malignæ.
Blandiduliſque dolis vinctos ſogabat in Antrum.

Comina.

Jam pridem Cingar ſylvas luſtraverat atras,
Carum Falchettum geminata voce petebat.
Denique ſpeluncam ſancti catat ecce Romitti,
Portellumque buſat ſic dicens, ô quis alogiat?
Ad quem vox intrò ſic retulit, Ave Maria.
Cingar ait, nobis ſemper laudata ſit illa.
Quo dicto pulcher ſenior, barbaque decorus,
Porticulas reſerat, mox quid velit ore dimandat,
Cingar ait, venerande pater deh dicite quæſo,
(Si mea verba tamen non dant faſtidia vobis)
Vidiſtine hominem medium, mediumque caninum?
Quæro per hunc Boſcum, vidiſtin forſitan illum?
Subridens ſenior dixit, mi ſplendide Cingar,
Quamvis non videam te nunc, quia lumine manco,
Te tamen agnovi ſenſu.
Quærere Falchettum fruſtra tibi dico laboras,
Me miſerum quid, Cingar ait, quidnam pater inquis?
Mortuus eſt forſan? morerer ſi mortuus eſſet.
Non (reſpondet ei ſenior) non mortuus ille eſt,
Sed Gilbeccus eum tetro ficcavit in Antro,
Cui meretrix Muſelina dedit fera pocula ſomni,
Statque cathenatus miſer intra viſcera terræ,

Hunc nunquam educes, niſi te guardabis ab illa,
Quæ tantam ſpargit blando ſermone carognam,
Ut miſeros homines inſtar Meretricis amorbat.
Cingar ait, deh quæſo pater, monſtrate caminum,
Scarteram. Qui me ſcarteram ſubito deducat ad iſtam,
Scanſardam. Se teneat, ſi me ſcapolat, ſcapolaſſe diablum.
Meretricem. Attamen, alme pater, veſtrum mihi dicite nomen.
Reſpondet ſenior, noſtrum ſi diſcere nomen
Optas, dilectum cura mihi ducere Baldum,
Inde tibi, Baldoque meo volo dicere nomen.
Obſtupuit Cingar vecchium cognoſcere fratres,
Apelletque illos per nomen, maxime Baldum.
Eſſeque Eremitam penſat, magnumque prophetam,
Ergo diſcedens promiſit ducere Baldum,
Inde capanellam Muſelinæ denique venit.

Togna.

Candentes Lunæ paulatim aurora colores
Fuſcabat, clarumque diem portabat Apollo;
Cingaris adventum quando Muſelina propinquum
Noverat, extemplo ſaltaverat extra capannam,
Incontraque illum braſſis currebat apertis,
Cingar amoroſos blandoſque ſtupebat ocellos,
Defuit & pochum quin truffaretur ab illa,
Sed quum Falchetti grandem memoravit amorem,
Protinus in dretum ſcura ſe fronte tiravit,
Et moſtazzonem talem menavit ad illam,
Quod duo denticuli caſcarunt extra ganaſſas,
In terram cecidit flavos lacerando capillos,
Nequitioſa gridat, mandatque ad ſydera voces.
Ecce ſenex feſtinus adeſt Gilbeccus, at illam
Quando videt ſtratam, fœdumque cruore muſinum,
Cingare proſpecto tantam ſtigatur ad iram.
Quod clauſis pugnis illi borrivit adoſſum.
Cingar at in medium ſtomachi dedit illico ſpintam
Quod pover antiquus rupit caſcando morenas.
Interea ſimilis Cagnæ Muſelina reſurgit,
Cingaris & faciem griffis graſiare comenzat.
Ipſe tamen trezzas confeſtim corripit illi,
Quam currendo viam per ſaxa lutumque trahebat.
Proſequitur Gilbeccus eum, manigolde, gridabat,
Ah, ſcelerate meam ſuſers lacerare putinam?
Mille tuo naſcant cagaſangui venire Mulazze.
Ah mea mi Muſelina decus, tibi dura cruentant
Saxa caput, nec te, nec te deffendere poſſum,

He heu quanta meum deleguat rabbia pectus
Candidulas goltas tibi nam ſpineta laceſcunt,
Blandidulosque terit campus lapidoſus ocellos.
Sta Beccone, Latro, ſta, furcifer, oyme tapinus
Sum ſtraccus, magis ille ruens me fortis acorat.
Crudeles ſpinæ crudelia ſaxa, rubetis
Sanguine Muſinæ, nec vos compaſſio tardat.

Berta.

Talia dum creppat curſu rancabat inerti, *Rancabat Currebat.*
Nam parit ægrotas ætas longæva pedanas,
Interea ſilvaggius homo ſcopertus arivat,
Qui nunc oymiſonos Muſelinam mittere ſtridos
Audierat, cui nomen erat Marloccus, Aſello *Marloccus.*
Æquandus quoniam ſcoverta pudenda ferebat,
Nec maſcalzonus quid ſit vergogna ſciebat,
Nudus erat paſſim, cagnazzi more piloſus,
Moreque ſerpentis vomitabat ab ore venenum,
Flandoque correzas trabat culamine flammas,
Cingar eum guardans cito judicat eſſe diablum,
Qui francare ſuam veniat fortaſſe magiſtram.
Illico Gilbeccus, day, day, ſuccurre gridabat.
Fer Marloche meæ Muſelinæ, fer, fer, ajuttum,
Ecce caveſter eam poverinam quomodo raptat.
Ille venenatum laxat citò vadere ſpirtum,
Poſt quem flammigeram ſchizzat de retrò corezzam.
Cingar amorbatus nimio fœtore, puellam,
Deſerit & ſtortam nudat, ſubitatque gigantem.
Sed male proviſtus punctam dum concite torquet
Tanta venenati ſpudatur copia ſpirti
Quod cadit attonitus Cingar perdendo cerebrum
Extemplò brazzis properat Marloccus apertis,
Impoſitoque humeris ſtramorto Cingare vadit,
Donec per boſcos veniens ad littora Ponti,
Fluctibus hunc merſum nullo prohibente negaret
Gilbeccus celerans Muſelinam ſtrictus abrazzat,
Hancque quaſi mortam deflet deflensque carezzat;
Cingar at interea Marlocco fertur ad æquor,
Nil ſentit quoniam tenet hunc poſſanza veneni. *Butare deſdottum eſt ſuperare.*
Portò deſdottum meſchinus alhora butavit,
Nam Maris in medio calzas fortaſſe tiraſſet,
Si non Centauri præſentia vaſta fuiſſet.
Ipſe ferens geminos dardos, ſcutumque metalli,
Ferratam ſemper mazzam galone tenebat,
Unde vocabatur Vinmazzus nomine ficto, *Vinmazzus.*

Quando

Quando Marloccum vidit quem noverat ante,
Ac illum contra ſcaramuzzas ſæpe provarat,
Pone gridat, Marlocche agnum, audis, pone polaſtrum;
Non, renegat, tui cibus eſt ventronis, & eſca.
Sic dicens brazzo dardum vibrante retorſit,
Cujus in hirſuttum paſſavit puncta ſiancum,
Marlocchus vaſtum ſmagonavit ad æthera gridum
Cingare dejecto terræ ſtizzoſus avampat,
Vinmazzumque ſuis bellandi aſſaltat uſanzis,
Ignitam faculam culamine laxat aperto,
Non puzzolentum curat sfogare venenum,
Namque repellebat centaurus praticus illud.
Ungebat nares, & tempora quæque cerotto,
Quem dederat quidam medicæ doctiſſimus artis
Serraſſus. Nomine Serraſſus, Vates, Magus, Aſtronomusque,
Impugnabatur ſed tantum carmine ſeroiæ
Muſlinæ, quod vix artem exercere valebat.
De lapidum precio delectabatur, & herbis,
Sollicitus totas naturæ diſcere cauſas.
Centaurum tanquam germanum ſuper amarat.
Interitus Marlocchi. Ergo repugnabat Marlocchi praticus igni,
Et jaculans dardum multa virtute ſecundum,
Qui veluti fulgur cœlo caſcare videtur,
Per medium bigoli poſt renes prompſit acumen,
Mortuus ille ruens tam grandem conſpuit ignem,
Uſque ad radices quod manſit aduſta cupreſſus.
Vinmazzique pilos barbæ ſcintilla ſtrinavit.
Nondum Cingar erat mentis regreſſus ad arcam,
Hunc tamen impoſuit ſpallis Centaurus equinis,
Et rurſum capiens dardos Maris ibat ad undas
Nam ſperat quod Cingar aquâ madefactus abibit
Horrendas intrat frondes, ſupraque virentem
Planiciem, quâ mortus erat Leonardus & Urſi
Pervenit, & tollens cilium, ſtringensque ſtupentis
More genas ſiſtit, greſſum, guardando Baronem,
Qui quoque braſſatus cum dira manſerat Urſa
Cingare depoſito ſpallis in littora fontis,
Formam Garzonis pulchri miratur & annos,
Quando diu ſtupuit, lachrimas quoque fudit amaras
Biancum Marmoreum. Hunc levat amplexu bramans donare ſepulchro
Namque recordatur tumulum vidiſſe biancum.
Hunc it per ſilvas quærens, portatque Lonardum.
Interea Cingar paulatim corde reſentit,
Ut ſolet à ſomno cum quis non illico ſurgit.

In

Jn pede ſaltatus Marlocchum credit adeſſe,
Mox ſamittarram dum rurſus habere putabat,
Tam valido pugno fontem de marmore colſit,
Quod Veneris cecidit bronzina figura deorſum
In celſo fontis, quæ nuda cacumine ſtabat,
Cui dare ſacrificans votum Muſelina ſolebat,
Ergo ſibi ſteſſo rediit pro vulnere pugni,
Non ibi comparet Marlocchus, nec Muſelina,
Proſpicit in girum, Leonardi prævidet Enſem,
Atque duos mortos apud enſem reſpicit Urſos.
Expavit Cingar, putat illum, non putat illum
Eſſe Leonardi ſtoccum, dum circat ab extra,
Ecce videt carmen ſic Fagi cortice preſſum.

Epitaphium Leonardi.

Quanta pudicitiæ laus eſt, nunc morte probatum,
Virgo Leonardus Muſelinam ſpernit, obitque. *Virgo ſpernit Virgo obit.*
Hæc metra Serraſſo tranſcripta fuiſſe putatur
Jam jam nil dubitat, jamjam cognoſcit aperte,
Proh Deus, exclamat, periit Leonardus? iniqua *Querela Cingaris.*
Tam fortuna furis? morietur Baldus amore
Hujus dogelli quid agam? quò pergere poſſum
Ulterius? vincor, nequeoque reſiſtere tandem.
O sfortunati ſocii tot caſibus acti.
Exanimis jacet hic Leonardus? forte ferarum *Sic lachrymando quærebat.*
Ventribus eſca fuit? non ſaltem cernere mortum
Poſſumus? obſcuro Falchettus carcere ſtentat,
Baldum nec video, ſtravit mors atra Lonardum *Indignabundè.*
Sic tantas donant Muſelinæ ſidera vires?
Sic incerta favent tam lordæ fata Putanæ?
Non tibi parco unquam, ſic fatus preſtiter Enſem
Corripit, & ſylvas furibundo corde ſubintrat,
De paſſu in paſſum vadit clamando Lonardum,
Donec terribilem rumorem per nemus atrum,
Senſit, & ingentem bellantum more fracaſſum.
Intrepidus, cupidusque mori quo murmur habetur
Tendit iter, quoniam Muſelinam ſperat adeſſe.
Progreditur, videt ecce duos certare guereros,
Unus erat Baldus, qui mortum forte Lonardum
Viderat in manibus Centauri, quem putat illum
Eſſe necatorem dulcis, carique ſodalis.
Ut mattus vaſto menabat robore ſpadam,
Diſpoſitus quando Centaurum forte necarit.
Se ſcannare ſuper juvenem mucrone Lonardum
Vinmazzus multo Baldum trepidabat aſanno,

Quem ſibi robuſtum pugnos calcare provabat.
Torſerat indarnum ſtrales, mazzamque tenebat,
Aſt elephantinum Baldus ſpezzaverat enſe
Scutum Centauri, tamen enſi clava reſiſtit.
Non procul exanguis gelidâ tellure Lonardus
Stabat, & hunc quoties admoto lumine Baldus
Inſpicit, in furiam pejorem ſaltat adoſſum
Vinmazzo, fortesque tirat ſine lege feritas.
Cingar adeſt lacrymans, quo viſo, Baldus ab imo
Pectore ſingultans cecidit ſtramortuus illuc.
Cingar in æthereas plorantia lumina partes
Fixit, &, ô ſuperi, clamat, pietate carentes,
Sufficiat vobis noſtrum rapuiſſe Lonardum.
Deſperatio Cingaris. Vultis quin etiam dilectum ſternere Baldum?
Me quoque, Falchettumque ſimul divellite mundo,
Quæ mora? ſic rabies ſatietur denique veſtra.
Sic dicens contra Centaurum turbidus inquit,
Quæ Centaure tibi fama eſt? quæ gloria? quæ laus?
Occidiſſe agnum, quo non manſuetior alter?
Vinmazzus reſpondet, ego? te fallis amice,
Non mea, ſed talis Muſelinæ culpa ribaldæ.
Sicut apud fontem poteris cognoſcere verum.
Ad quam fontanam dum te, Barone, ferebam,
Ut bagnatus aquâ poſſes ſcazzare venenum,
Hunc reperi juvenem mortum, nomenque notatum,
Quem dum ſub vivo ſaxo tumulare volebam,
Affuit hic alter Cæſar, vel Troicus Hector,
Humanas immo tales non extimo vires.
Cingar ſuſpenſus tali ſermone, quid, inquit,
Quid Centaure tuis manibus me tradidit unquam.
Tunc Vinmazzus ei narravit cuncta ſtupenti.
Cingar in amplexus fraterno more cucurrit,
Per te vita mihi datur, inquit? ſit licet iſta
Nunc odioſa nimis, poſtquam puer iſte necatur?
Ille valentus homo, qui te oppugnabat adeſſum
Baldus habet nomen, quo nomine ſydera tangit,
Non ſimilem totum poſſes retrovare per orbem,
Quem tibi placatum reddam, faciamque benignum
Servitium interea fac nunc mihi deprecor unum.
Vinmazzus dixit, faciam quodcunque comandas,
Cingar ait preſtum Muſelinæ quære capanam,
Ne ſcelerata manus noſtras evadere poſſit.
Hanc teneas donec veniam, veniamque debottum,
Sic faciam, Centaurus ait; tunc illico ſylvas

Per denſas currendo ſtrepit ſteccosque fracaſſat,
Cingar it ad Baldum tacitâ qui voce gemebat
Inde levans vocem dicebat flebile carmen.

Baldi luctus.

O Leonarde puer, ſine te quid vivere oportet?
O Leonarde puer, ſine me quid morte potiris?
O Leonarde, tuæ ſum mortis cauſa nefandæ.
O Leonarde, meæ tua mors eſt cauſa procellæ.
O Leonarde; tibi nimis improba fata fuerunt.
O Leonarde, mihi cupido non vita levatur,
Sed quæ te nuper crudelis dextra peremit.
Me quoque nunc perimat; ſic dicens in pede ſaltat
Perſtringit brandum, Centaurum credit adeſſe
Mandritum vibrat, tres pinas ecce vetuſtas,
Spada taiat medias, quæ alto cecidêre boatu.

Conſolatio Cingaris.

Cingar eum veluti de mentis cardine lapſum
Alloquitur dicens mortalis, Balde, Lonardus
Non erat?
Si lachrymæ poſſent hunc primæ reddere vitæ.
Fundamus longo lachrymarum flumina planctu,
Sed non ignoras quod homo ſemel ictus ab arcu eſt
Decretæ mortis, certâ quæ falce trucidat
Pontifices, Reges, inopes, pravosque bonosque.
Necquicquam fletur quod nos vitare nequimus.
Debemus morti nos noſtraque, pulſat & æquo
Mors pede nobilium turres, inopumque tabernas.
Quid defles, qui te nunquam deflente reſurget?
Præterea noſti quantum fuit ille pudici
Corporis, & recti cuſtos, metuensque Tonantem.
Hic nobis exempla dedit bene ducere vitam,
Ut quoque nos illum cœli ſequeremur ad oras.
Non hac perpetuis in terra ducimur annis,
Verum quæ patria eſt noſtri, ſuper aſtra locatur.
Illic accepit Leonardus cuncta ſuarum
Præmia virtutum, quæ mens nihil invida carpit.
Hic laudum cumulos dum vixit providus auxit,
Qualiter angelici fieret poſſeſſor honoris.
Si juvenem luges mortali fece ſolutum,
Quid niſi te prodis lugere quod ille triumphat
Lætus olympiacis, ubi ſemper vivet, in hortis?
Non hæc, quas mittunt lachrymæ tua lumina poſſunt
Eſſe Leonardo gratæ, non iſta profundo
Pectore ducta placent animo ſuſpiria læto,

Fœ-

Digitized by Google

* Fœmineum eſt plorare, virum decet eſſe modeſtum
Rebus in adverſis.
Mors ea vita fuit nunquam moritura Lonardo,
Qui ne virgineam Veneris corrumperet actu
Laureolam ſumpſit, vitam, mortemque peremit,
* Namque bonis ſumma eſt victoria linquere carnem.
Non Centaurus eum (ut reris) mi Balde, necavit,
Immo ſuam plorans ſortem decreverat iſtud
Nobile Sarcophago nec inulte locare Cadaver
Hunc ulciſcendi cauſâ diſceſſit ab ipſo
Littore, nec poterit Muſelina evadere mortem,
Quæ laſciva, furens, Leonardi percita vultu,
Dum petit amplexu ſatiare libidinis actum,
Ipſe pudicitiæ metuens citò reſpuit illam
Unde duos magna de mediis Cocytidos umbris
Indignata Urſos hauſit; quibus ipſe vorandus
Dilaniaretur, ſucceſſu dira voluntas
Non caruit, ſimul extinguntur virque, feræque.
Conditione parem nos inter martyres illum
Credere debemus ſtatui ſuper aſtra beatum.
Nec minus expoſuit pro virginitate cruorem;
Quam contra Regum furias Catharina, vel Agnes.

Pedrala.

Baldus humo fixos ſine luce tenebat ocellos,
Cingaris & pridem dictis extenderat aurem.
Mitior apparet, tamen altum fronte dolorem
* Quis ſimulare poteſt? defunctum cernere corpus
Mens liquefacta nequit, dolor aſper namque procellas
Excidiumque animi (puerum ſi ſpectat) acervat,
Huc illuc Cingar tardis cum paſſibus illum
Divertit, monitiſque ſtudet lenire dolorem.
Nil penitus loquitur, ſermonem Cingaris audit,
Sed caſu adveniunt ubi tincta cruore Lonardi
Fontis aqua emanat, jacet ac in littore paſſim
Fractio telorum, ſcutum, memor enſis, & Urſi,
Cum videt hæc eadem fletus renovantur acerbi,
Plange, inquit, plange, ô infœlix Balde Lonardum
Plange, nec à lacrymis unquam tua lumina ceſſent.
Quid Maris ulterius terræque meare per oras,
Poſtquam tam charo ſocii privamur amico?
Spes mihi jam dempta eſt, abiit mea gloria, plange,
Plange nec à lachrymis unquam tua lumina ceſſent
O infortunati comites, num vivere vultis,
Solamen vitæ ſi mors tulit impia noſtræ?

Digitized by Google

O decus, o ſplendor, o lux mea, corque Lonarde,
Nil mihi reſpondes? ſum Baldus, ſum tuus ille,
Sum tuus ille miſer, miſerabilis, arca dolorum.
Pœnarum Phlegethon, lacrimarum flumen, & æquor.
Proh ſuperi qualem voluiſti tam cito dirâ
Morte trucidari, dolor heu, dolor heu, dolor heu dol- *Diviſit dolor.*
Or! Baldus tacuit, ſed jam nudaverat enſem
In ſe converſus, ferro jam pectus adhæret.
Corripit hunc humeris Cingar, ferrumque repentè
Divellit manibus, pavido labat ille colore,
Siſtitit & gelidus circum præcordia ſanguis.
Fronsque repentinam mentitur pallida mortem.
Sentimenta dolor vitæ, pulſosque fugarat.
Quid facturus erat Cingar, vel quilibet omnes,
Perdere extemplo per inhoſpita rura ſodales?
Haud ibi ſuffragium poterat ſperarier ullum.
Non tamen ammiſſà Cingar ſe mente relinquit,
Cor coſtanter habens Adamante probatius omni,
Quamvis aerias, ululatibus impleat auras,
Et ſua divellat mœrentia pectora palmis.
Saxa videbantur tanto molleſcere planctu,
Baldi fonte lavat pulſos, quâ redditur aura
Vitalis, ſomnoque ſtatim correpta quieſcit
Cingaris in gremio, mirandaque ſomnia verſat.

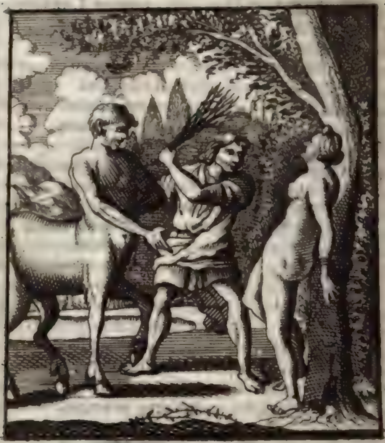
Concluſio.

Nosque Leonardi crudelia fata gemamus.

Explicit Phantaſia Decimaſexta Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Phantaſia Decimam-ſeptimam Macaronicen.

Centauro rapitur Muſelina, ligata flagellis
 Cæditur, & magicæ perdidit artis opus.
Falchettus traditur de carcere ſexque ſodales,
 Inter quos, Baldi vita, Rubinus erat.
Liberat Hircanus Moſchinum, denique Baldi
 Guido pater patuit.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE DECIMA SEPTIMA.

ALTA ſoporifero mens Baldi tradita ſomno,
HAESIT, & à triſti ceſſarat denique planctu.
CINGARIS in gremio teſtam dormendo tenebat,
Atque ſub umbroſâ reticebat uterque Cypreſſu.

Berta.

Interea Centaurus habens pro Cingare voiam
Ad centum Mortis riſigos exponere vitam, *Riſigos pericula.*
Scanfardæ furtim Muſelinæ tecta ſubintrat,
Somniferoſque illam reperit captare ſopores,
Inque ſinu recubat Gilbecchi ſtrata geloſi,

Sem-

Semper ferre ſolet magicum trans ubera librum,
Quod ſic Vinmazzus cognoverat eſſe davantum,
Improviſus eam per crines ergo repentè
Zaffat, deque ſinu Gilbecchi * ſcarpat inepti.

Zaffat id eſt capit.
** Scarpat id eſt aufert.*

Comparatio.

Ut portat Quaiam griffis ſparaverus aguzzis,
Gallinamque velut fert vulpes extra polarum,
Sic quoque Centaurus Muſelinam per nemus atrum
Baiulat in brazzis, ac ora gridantia palmis
Compeſcit, ne forte vocet giurando Diablos.
Ut ſit ſecurus, magicum de pectore librum
Excavat, illa citò ſe judicat eſſe peremptam.
Gilbecchus ſequitur, deſperat, sbraiat, arancat,
Sgrafegnat faciem, barbæque pilamina ſtreppat.
Cingar Fracaſſum Nemoris per tegmina ſentit
Quem Centaurus agit, Muſelinam tergore dum fert
Paulatim Baldi teſtam declinat in herbam,
Se levat in pedibus trat brandum, lumina girat.
Intendit quænam ſit tanti cauſa tumultus,
En Centaurus adeſt, Muſelinam tergore geſtat,
Cingar eum norat, cui cignat adire pianum,
Talis namque tonus removeret ſomnia Baldi,
Sed Muſelina gridans mittebat in æthera voces
Unde ſuam faciens buccam vi Cingar apertam.
Sbadacchium ponit, quo non gridat amplius illa.
Quam mox (ut nata eſt) diſpoiant veſtibus albis,
Viminibusque ligant ad truncum Roboris unum.
Cingar ait Vinmazze meus (niſi forte moleſtus
Sum nimis) ad corpus redeas exangue Lonardi,
Quod velis ad notam Muſelinæ ferre capannam,
Inde leva lapidem, ſub quo ſcis carcere plures
Eſſe cathenatos; illos huc ducito tecum,
Atque Leonardum prædicto in carcere linque,
Ne retrovent, guaſtentque Feræ ſua corpora morſu.
Exequitur juſſum Vinmazzus, terga revoltat,
Quà Leonardus erat, properat, brazziſque levatum
Ad præſignatam fert ſuſpirando capannam,
Sed Cingar poſtquam Centaurus abiverat, acrum
De ſpinis facit, ac duro cornale flagellum.
Hinc ambos faciens digitis ſine veſte lacertos,
Incœpit nudum Muſelinæ battere corpus.

Trat id eſt eruit.

Cignat id eſt oſtendit geſtu ſine voce.

Sbadacchium eſt impedimentum quod ponitur inter dentes. unde ore multum aperto, impeditur vox.

Qua parte, Suſpirando aut pro labore, aut pro dolore.

Comparatio.

Qualis villanus cui nuper forza botazzi
Creverat, humectat dextram, levamque ſpudazzo,

Verzella eſt inſtrumentum duobus virgis compoſitum ad diſgravandam ſegetem.

Verzellam ſtringit, fragileſque retridat ariſtas,
Talis dilectum Cingar memorando Lonardum.
Albida cum ſtroppis Muſelinæ terga ſigillat,
Illa doloroſas calcat ſub pectore voces,
Namque sbadacchiatus; ſine grido ſpiritus exit,
Et quoties menat, toties vocat altè Lonardum
Cingar, & omnino pietati clauſerat occhios.

Goſa.

Male cappatum id eſt qui ibi venit, pro ſuo malo.

Cavezzus pro colaro circa gulam ponitur.

Si pectore ſchioppat i. e. quam altè doleat!

En venit interea Gilbeccus, Cingar ut illum
Novit, Muſlinam dimittit protinus; atque
Poſt male cappatum vecchium citò currere cœpit.
Cernebas Daynum tardam ſeguitare Limacam.
Quem tribus in ſaltis brancat retinendo cavezzam;
Ille rogat veniam, mutas dat Cingar orecchias
Quem quoque ſpoiatum cernit Muſelina ligari
Inde flagellari, penſa ſi pectore ſchioppat!

Togna.

Inferri fune i. e. in catena.

Luſorem i. e. ſplendorem.

Moverat immenſum Centaurus ab ore Cavernæ
Saxi copertum, ſub quo Falchettus, & altri
Diverſi latitant in ferri fune ligati,
Alma dies illis patefactum callat in antrum,
Extollunt frontes, gaudentque videre luſorem,
Credebantque alium vinctum deſcendere giuſum.
Centaurus clamat quanta cum voce valebat,
O compagnones, ſecuri ſtate, cavabo
Vos ego de tali puteo, nolite timere,
Ac veluti quondam de limbo Chriſtus Adamum
Cum reliquis patribus cœlum conduxit ad altum;
Sic vos ad lumen ducam, laſſate timorem,
Quo dicto quodam funem taccavit anello,
Suſpicienſque, foci flammam quo cernere poſſet,
Semet poſt cordam ſogat, licet ipſa cavalli
Pars gravet, ad fundum tandem ſe repperit eſſe,
Ingemuit plures homines cernendo galantos
Eſſe cadenatos gambas brazzoſque, manuſque.
Ergo rogat quiſnam eſſet Falchettus in illis,
Reſpondet Falchettus ego, me ſolve, Barone.
Tunc Centaurus ei, cordis jam laſſa pauram.
Pro te ſoletto veni huc à Cingare miſſus.
Nuper amicitiam groppavimus ambo novellam,
Quem jam decrevi totum ſeguitare per orbem.

Imbaſſata. Ambaſciata.

Aſt imbaſſatam cogor tibi dicere mœſtam,
Cingar & hanc animo valido te ferre precatur
Nam quoque Baldus habet cor paci triſte dicatum

Hæc

Hæc ambaſſiata eſt, Leonardus in æthere godit.

Maſelina.

Jugum maturâ Falchettus fronte putarat,
Mox ſuſpirando ſic guardans ſidera dixit,
Summe Deus, mentem Baldi, corpusque reſerva.
Inde caput ponens tacito ſub pectore volvit,
Centaurus confortat eum, dum vincula ſligat,
Poſt quem ſex alios juvenes ibi fraude reductos
Diſgroppat laqueis, & qui ſint voce petebat.
Ex quibus angelicus garzo, formaque politus
Reſpondet, Franceſus ego, natusque Pariſo,
Quæro meum patrem Sinibaldum, pulſus ab ipsâ
Qui patriâ fuerat propter Guidonis amorem,
Regis & in chortem primus fuit ille Baronus.
Sed quia Rex illum ſuſpectum prorſus habebat
Quod Baldovinam rapuiſſet Guido favore,
Ipſius à cunctis Francorum partibus egit,
Tunc me lactabat mater vix unius anni.
Aſt ubi, dimiſſo puerili tempore, crevi,
Cunctas diſpoſui terrarum quærere bandas,
Donec ego dulcem poſſim recatare parentem,
Et quis me vitam generavit ſcire per iſtam,
At pro ſorte maris dudum jactatus ab undâ,
Huc cecidi, præſensque meus fuit inſula portus
Cumque meis ſociis, quos cernis adeſſe, puella
Me maga decepit, mox ſaxum truſit in iſtud,
Quo ſtetimus certè per menſes octo ſerati,
Illa meum petulans ſtuduit fœdare pudorem,
Me quia Franceſam cognoverat eſſe ſomenzam, *Somenzam, propaginem.*
Sed magis in planum valuiſſet ducere montes,
Quam, nec quantillum, Veneris me flectere luſu.

Pedrala.

His dictis Falchettus eum corteſus abrazzat,
Hinc alios, tandem ſe cordam brancat ad ipſam,
Continuòque levi ſe rampat corpore ſurſum, *Rampat, & repit.*
Unum poſt alium qui ſucceſſivè tiravit.
Hic exaugue trovat Leonardi corpus, & altos
Emittens gemitus vocat impia ſidera cœli.
Centaurus tulit hoc reverenti more cadaver,
Cingaris & monitu ſub ſaxi molle gubernat.
Poſtea præcedens comiter ſeguitare comandat.

Comina.

Paulatim Phœbus caſcabat ab ætheris arce,
Ac vix tres horæ ſuperabant noctis ab ortu.

Falchettus juvenem chiedit quod nomen habebat
Rubinus. Ille Rubinus ego vocor in baptiſmate, dixit,
Et ſic andantes pariter diverſa loquuntur,
Donec venerunt ubi magno Cingar affanno
Correboare facit ſilvas battendo puellam,
Quando compagnos de longè accedere vidit,
Obvius accelerat, Falchettum ſtrictus abrazzat,
Mox conſolatur plorantem fata Lonardi.
Centaurus brancat, ſibi Cingare dante flagellum,
Atque ſuum reſtum Gilbeccho tradere cœpit.
Nata ſathanaſo mortem Muſelina vocabat,
Sed non dignatur Mors illam ſummere ſecum.
Falchettus multis guanzatis percutit illam.
A, refremendo inquit, cornuto nata diablo,
Mors te contemnit, Pluto te ſpernit ab orco,
Cingar amorevolâ confortat voce Rubinum,
Cujus progeniem Falchettus dixerat illi.
Sed quales ſunt hi, quos traxerat extra cavernam
Centaurus, memora lectori Muſa bramanti.

De Philotheo.

Primus erat magnus Philotheus, corpore pulcher
Pulchrior eſt animo, liber, fundatus in armis,
Ipſemet inferiùs, quo ſit de ſemine dicet.

De Giuberto.

Alter erat guerris nil deditus, atque batais,
Immo Fiamengus citharam colit atque camœnas,
Qui poterat ſuperare canens Amphiona vatem.
Amphion. Hujus progenies magno devenit ab Orpheu,
Orpheus. Cui Giubertus erat nomen, gentilis, honeſtus,
Pacificus, mitis, prudens, affabilis, æquus,
Tam bene cantabat quod boſcos, ſaxa, feraſque
Ad ſonitum citharæ junctâ cum voce trahebat,
Non tamen evaſit Muſelinæ verſibus artem,
Muſica victa fuit magiâ ſunt utraque carmen.

De Malfatto.

Alter erat quidam Malfattus nomine, preſtus,
Conſilio linguâque potens, ſermone diſertus,
Achitofellus. Achitoffellos viciſſet mille loquendo.

De Malaſpina.

Alter erat claro natus de ſanguine Spagnæ
Feraguttus. Corpore & ingenio validus, Malaſpinaque dictus,
Cujus progenies Feragutto venit ab illo,
Qui tulit excepto ſua membra fadata, belico,
De Zenoveſis. Hic caput aguzzum veluti Zenoveſus habebat,

Nam

Nam quum naſcuntur Zenoveſi quippe putini,
Dum Catharinette, puerum pueramve gridantes
Diſvulvant, rogitant comadres arte magiſtras,
Ut faciant teſtam quando puer exit aguzzam.
Ergo nil mirum quod acuti ſunt Zenoveſi.

De Boccalo.

Ultimus alter erat tantum parlando facetus
Quod cogiſſet enim riſu molleſcere cautes,
Riſiſſentque aſini buffonizante Bocalo,
Nomen erat nam tale ſibi, de ſtirpe botazzi.
Hos omnes ſolitâ Cingar ſuſcepit uſanzâ,
Improviſa ſimul quos fradelanza ligarat.

Berta.

Baldus adhuc ſenſus per ſomnia longa trahebat,
Quem ſic poſſantem conſtipavêre Barones.
En ſubitò comparet homo ſilvaticus extra
Boſcaiam foltam, barbatus, membra piloſus,
Qui currendo procul Moſchinum tergore geſtat.
Sed quidam formoſus eum damigellus agebat
Huc illuc, clamans prædam depone Maruffe, *Maruffus frater Marlochi.*
Sic dicens torſit non parvis forcibus haſtam,
Quam per ventronem paſſatâ pelle ficavit,
Barrones juvenis bottam ſtupuêre gaiardam.
Moſchinus relevat ſe, caros novit amicos,
Et dongelettum clamans, ô Hircane vocabat. *Hircanus.*
Quod nomen quando Malfattus ſentit, in uno
Battimento oculi iocundâ fronte cucurrit,
Hircanumque ſibi germanum ſtriccat, & ille
Malfattum pariter brazzis accepit apertis.
Cingar cum reliquis raptim venit obvius illis,
Solus at angelicus defixa mente Rubinus
Ad Baldi guardam reſtat, plexusque remirat,
Nec ſatiare poteſt animum comprendere Baldum.

Goſa.

Cingar ait, Moſchine meus tibi nuntio caſum
Horrendum, quem tu (ſicut nos fecimus) æqua
Mente feras, nam ſancta Dei fuit iſta voluntas.
Aethera laudato Leonardus fine petivit,
Moſchinus tremuit, graciles madefecit ocellos,
Et ſolus boſchum vadit meditando per illum.
Non tantum cruciat ſe ſteſſum morte Lonardi
Sed Baldum magnos penſabat habere dolores.

Maſelina.

Hircano interea plures fecere carezzas,

Præcipue Cingar multum illi monſtrat amorem.

Viſio Baldi.

Ecce ſtatim Baldus magno terrore coactus
Excutitur ſomno, pavidus fugit inde Rubinus,
Accurrit Cingar, reliqui ſectantur amici.
Tum Baldus revocans animum, qua fronte ſolebat
Cernere dilectum Leonardum, dixit, amici,
Æternum patrem laudemus cuncti potentem,
Qui ſuper humanos agnoſcens eſſe dolores
Quos modo germani Leonardi cæde ferebam,
Huc mihi per ſomnum demiſit ab æthere nunc nunc,
Quantum formâ alium, geſtu, fatuque Lonardum.
Quid fles Balde? inquit, nunquid me ſumma tenere
Te piget, ah lachrymas cohibe dulciſſime tantas.
Nil deflere licet, quem jam gaudere tenêris
Auffugiſſe orci pœnas, cœlique decoros
Acquiſiſſe polos ubi patria noſtra locatur.
Quid fles? ah lacrymas cohibe dulciſſime tantas, (rē,
Cum tamen hunc nequeas magnum ſuperare dolo-
Ecce tibi puerum formoſum, animoque pudicum
Trado mei ſimilem maturis actibus, ævo,
Ipſe Rubinus habet nomen, ſic fatus olympum
Angelicas inter laudes remeando petivit,
Ac ego confeſtim diſcuſſi membra ſopore.
Nunquid in hac turba ſtat forſitan ille Rubinus?
Petrala. Obſtupuêre omnes, intentique ora tenebant,
Denique Cingar ait, non te mi Baldo fefellit
Somnus, crede quidem, tua ſomnia vera fuerunt.
Ecce Rubinus adeſt, ſic dicens porrigit illum.
Dudum Baldus eum inſpexit, dulciſſime fili
Dixit, eris mea ſpes, cor, mens, atque omne leva-
Ploratus, animique decus, ſolamen, amorque. (men
Nos eadem ſemper mens dirigat, una voluntas
In cunctis adſit rebus, decet iſta ſodales.
Sic ait, atque illum tenero perſtringit amore,
Ex auro fino digitis mox traxit anellum,
Pignus amicitiæ, quem læto præbuit illi.
Accipit, & grates reddit, propriumque recondit
In digitum, Baldumque ſequi per tota ſpopondit
Littora, nec patrem Sinibaldum quærere curat,
Decrevit quoniam cum Baldo vivere ſemper.

Comina.

Poſt hæc Hircanum generoſum Baldus abrazzat,
Quem ſibi compagnum fecit Moſchinus adeſſum,

Cen-

Centauro veniam facto pro errore dimandat,
Namque putarat eum vitâ ſpoliaſſe Lonardum.
Poſt hunc Malfattum, Malaſpinam, Philoque teum,
Giubertum tandem, Boccalum colligit ulnis.
Indè rotans viſum Muſelinam ſanguine fœdam
Diſpicit, ac aliâ Gilbeccum parte ligatum,
Quo venit hæc novitas? inquit, quæ culpa puellæ?
Cingar ait, meretrix hæc eſt Muſelina Lonardi
Cauſa necis, quam iſte ſenex Gilbeccus amabat
Atque viandantes impregionabat in atram
Speluncam, propter ſatiare libidine voiam.
Baldus in aſpectu verbum cangiatur ob illud, — *Cangiatur, mutatur.*
Avertens oculos poltronam cernere ſprevit,
Immo gemens odio tactus ſdegnoque recedit. (lanx,
Cingar eum ſequitur, ſequitur quoque cetera pha-
Atque ad ſpeluncam ſancti venêre Romitti,
Cui modo promiſit Baldum conducere Cingar.
Omnes introeunt, ſurrexit protinus alma
Vecchionis facies, qualis fuit inclita Pauli, — *Paulus.*
Inque ſuas ulnas Baldum lachrimando recepit.
Nilque loqui poterat, nam vocem gaudia tollunt.
Inde jubet ſedeant omnes, quæ juſſa tacentes
Cuncti ſuſcipiunt, illo ſic ore loquente.

Sermo de inanitate Mundi.

O curvæ in terris animæ, & cœleſtium inanes!
Per nos ah quantum fœdatur imago Tonantis!
Ducimur implicito mundi per inania ſenſu,
Felices hujus ſpretis qui luxibus altam
Ad patriam, quâ regnat amor divinus, anhelant.
Credite quid Cœlum, quid tellus præbeat, & quid
Tartarus agnovi.
Maxima Francigenum quondam ſuper atria Regis
Primus eram Guido, fateatur Gallica proles — *Guido pater Baldi.*
Laus mihi quanta fuit, quantove fruebar honore
Quod Ducis ingenium, quod vaſtum robur in armis
Quas tandem palmas habui Mavorte ſub atro.
Omnia quid referam? tantum mihi gratia crevit
(Gratia ſi tamen eſt) ut Baldovina propago
Poſtera gallorum Regis, quæ ſola ſuperſtes
Extabat regni, noſtro decepta decore
Ferbuit infelix, ignemque Cupidinis hauſit.
Tunc effrenis amor conſuetas attulit artes,
Mens mea tota ruit, proprios oblita triumphos
Quam veris facies nihil occultabat amicis,

Magnanimus tanto Sinibaldus ferre medelam
Inſtuduit morbo, Paridis referebat amores,
Tum mihi quanta brevi ſpatio jactura veniret.
Heu fruſtra monitas Sinibaldi verba per aures
Non audita volant, ratio ſuccumbit amori.
Fœminei velut eſt ſexus, magis illa furebat,
Inque meo amplexu patrium corrupit honorem.
Heu quæ poſt crimen ſubeunt præcordia curæ,
Quæ anxietas animi, quæ mens incerta ſalutis,
Jamque tenere fugam meditor, meditatur & illa,
Sollicitudo modum præſtat, Sinibaldus utrumque
Piiſſimus extra arcem valvis eduxit apertis.
Non ſunt tanta modo referenda pericula vobis
Quæ ſuper aëreas ambo tranſivimus Alpes.
Denique poſt fluctum pelagi, poſt montis acumen,
Ignari curſus Mantoam venimus urbem,
Ruſticus & monitu Divum nos forte recepit
Pauperis in Tuguri congeſtum ceſpite culmen.
Hic gravis (heu fateor) conjux enixa decorem
Protulit in Mundum, quo partu extincta remanſit;
Hâc mihi ſublatâ, Mundi contagia novi,
Poſt fletum uxoris, placuit deflere peractum
Tempus, & obliquis abſumptum greſſibus ævum:
Ergo per ambiguos Montes, per concava ſaxa,
Per loca ſilvarum, per tanta pericula ponti
Uſque modo fugiens hominum conſortia vixi.
Hæc, ea, quas fudi lachrymas ſpelunca loquatur
Angelico tandem viſu indulſiſſe Tonantem
Sæpe mihi novi, facinuſque luiſſe peractum.
Jamque prophetandi mihi parta eſt gratia, totum
Ante meos oculos Deus orbem ſemper apertum
Conceſſit menteſque hominum, venturaque rerum.
Hoc inſignitus dono, chariſſime fili
Balde, tuam ſemper felici numine vitam
Inſpeculor, quoniam tu ſolus noſtra propago es
Tuque peremiſti Matrem naſcendo, nec ipſum
Me patrem unquam vidiſti, Te ruſticus ille
Pro nato excepit, cujus lac præbuit uxor.
Mantua non modicos tenuit te carcere menſes
Imbribus armorum ſed mox circundatus, illum
Evaſiſſe promeruiſti Cingaris aſtu.
Paſſus es æquoreas cœlo minitante procellas,
Poſt quas Piratæ bellum crudele tulerunt.
Id ſuperans tandem veniſti ad littora patris.

Unde

Digitized by Google

Unde Leonardus demiſſo pondere carnis,
Ivit ad optatos Aulæ cœleſtis honores.
Nec vos exturbet magicas dum cernitis artes.
Hactenus arbitrio præſens ſtetit inſula noſtro,
Inſula quæ ſummo fundatur tergore cethæ,
Haud naturali, magico ſed carmine, cauſam
Hanc etenim perverſa Deo Muſelina ferente
Compoſuit, ſed nunc pœnas pro crimine ſolvet,
Jam paradiſiacos ad Cives ſcando, valete.

Concluſio.

Sic dicens junctis palmis, ac poplite flexo
Tradidit extremas coram plorantibus auras.

Explicit Phantaſia Decima ſeptima Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII
Argumentum. In Macaronicen Phantaſiæ XVIII.

Barrones divi corpus Guidonis adorant,
  Merlinique parant condere Sarcophago.
Centaurus magicum Rubicano dæmone pulſus
  Reſtituit librum, remque videre ſedent,
Remque videre ſedent comites, Rubicanus aperto
  Libro monſtra vocat cornea more Magi.
Enſe diabolicas vult Baldus ſternere formas,
  Sed repetit nigros brutta canaia lares.
Poſt hæc conduntur tumulo duo corpora in uno,
  Muſelinæque ſoco membra, ſeniſque dicant.
Inſula præcipitat tergo fundata balenæ,
  Verum Fracaſſi robore firma ſtetit.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE DECIMAOCTAVA.

Nox erat, & tanta eſt lux circumfuſa cadaver
Eximium, quod plura dies ibi ſola nitebat.
Contremuere omnes, largoque liqueſcere planctu
Mirantur dubium patris ſub imagine Baldum,
Qui poſtquam ſtupuit dudum ſic ora ſolutus
Incipit, & dictis lachrymas jungebat amaras.

Baldi Oratio.

Me miſerum, ſaltem pater ô ſanctiſſime poſſem
Has tibi ſupremas viventi reddere voces.
Quod Regale meum genus extat gratulor, ipſa
Quam-

Quamvis tarda fuit noſtræ cognitio prolis.
Fallimur at quoniam mortales ſæpe, voluntas
Hactenus id nobis forſan Jovis ardua preſſit,
Conſpicuâ ductum ne ſtirpe ſuperbia ferret
Me modo præcipitem, ruit in ſe magna frequenter
Progenies, & quo petit altius, icta ruinam
Deterius capit, ac proprio fert damna flagello.
Nunc ubi ter decies in eo maturior annos,
Ille juventutis furor excidit, unde malorum
Enervata ſolet patulos invadere mores.
Mitior effectus quanta eſt mihi gratia cœlo
Fuſa recognoſco, quoniam pater alme priuſquam
Te nunc ſidereo donavit lumine virtus,
Cœpimus exemplum tua per veſtigia calles
Affectare, quibus vehimur cœleſtis ad hortum
Delicii, fruimurque Deo divumque nitore.
Ergo beate Pater nati non immemor eſto,
Si qua manent Regem famulorum vota ſuorum
Siſte Dei noſtris contactam ſordibus iram,
Quas fletusque mei, pietasque oblitteret alma.
Inde mihi ſuperis conceſſam hanc forte catervam
Suſtine, ne ambitio, ne lis, ne livor ad enſes
Inſtimulet molles animos, & pectus acerbet.

Berta.

Sic ait, & curvans humili ſe pectore, fixit
Baſia per totum corpus, quod fletibus omne
Lavit, & innato ter patrem ſtrinxit amore.
Succedunt alii, Cingar prior, inde Rubinus,
Poſt quem Falchettus laccam flectendo caminam.
Hircanus tenero fronti dedit ore baſinum,
Moſchinus ſequitur facili qui plorat ocello.
Centaurus ſeſe curvavit more Cavalli.
Succedit Malfattus ei, Malaſpina, Bocalus.
Giubertus citharæ modulantia tangere fila
Incipit, & tremulo ſic promit gutture carmen,

Lacca eſt poſterior pars genu, quæ plicatur.

Carmen Giuberti.

Quale ſub Autumno Boreâ redeunte paveſcit
Omne nemus, cernitque ſuas in littore frondes.
Mox ſub vere novo zephiris afflantibus ornat
Porrectos cœlo ramos humore virenti.
Tale genus noſtrum mortis ſub lege novatur.
Naſcimur, & nati morimur, ſua quemque vorabit
Jam præſcripta dies, Miſer eſt, at quisquis & oſſa
Et vitam pariter gelido ſub marmore claudit

Comparatio.

Vivida

Vivida ſalcigeram virtus domat unica divam,
Dicite quemque mori nunquam qui vivere cœpit.
Nec vivit quicunque ſuas male computat horas
Sic virtus vicinamque docet cognoſcere mortem.

Comina.

Dudum mirarat Philotheus, denique clamat,
O quoties ſtrictis me brazzis ferre ſolebat
Infantem, Guidoque mihi dare baſia centum.
Eſt mihi namque pater, quem Francum nomine di-
Is fuit ex hujus quondam Guidonis amicis. (cunt:
Neſcio quo vadat, quoniam rex gallicus illum
Expulit à patriâ propter Guidonis amorem.
Quapropter te Balde volo ſeguitare per omnes
Mundi contradas, Cœli, Maris, atque Diabli,
Baldus ait nos alta ſimul prudentia jungit,
Rebus ut in cunctis veraces ſimus amici.
Nulla ſit in nobis ſcrepantia, nulla boſia,
Aut animi ſdegnus, ſed cura medeſima cunctis;
Eya igitur poſitis omnino fletibus iſta
Candida marmoreo tradamus membra ſepulchro:
Tu Cingar corpus fra tantum perge Lonardi
Prendere, tu ſecum vadas Hircane, camina.
Tunc Falchettus ait, ſi vis cum Cingare vadam,
Vade, refert Baldus, ſine Cingare vivere neſcis.
Tuque ſciens ubi ſtatpulchrum, Vinmazze, ſepulchrum
Hoc mihi ferre ſtude, Malfattus donet ajuttum.
Et Malaſpina, ſimul, Philotheus, quatuor ite,
Tu Moſchine meus, tecum veniente Bocalo,
Perge per hanc ſilvam Muſelinæ ponere guardam.
Cingar abit, Centaurus abit, Moſchinus abitque,
Quiſque comandantis Baldi mandata faceſſit,
Qui ſepelire cupit reverenter buſta Parentis.
Giubertum ſecum retinet, puerumque Rubinum.
Vinmazzus reperit (quamvis nox tota nigreſcat)
Sfoggiatum Tumulum, ſimilemque albedine lacti,
Ponere quem ſupra dum groppas optat equinas
Et Malfattus eum, Malaſpinaque fortis aitat.
Non (Philotheus ait) non ſic faciatis Amici,
Sed prius hoc ſaxo prudentia metra legamus.

Epitaphium Merlini.

Merlinus jacet hîc natus ſine patre, propheta
Vixit, & in magica nulli fuit arte ſecundus.

Goſa.

Protinus admotis manibus ſpalliſque Copertum
Sbur-

Iſte Francus eſt ille Barro, quem ſuperius in libro primo commemoravimus.

Screpantia melius quam differentia.

Fra tantum, pro interea.

Fateſſit, libenter expedit.

Sfoggiatum dicimus variatum, & diverſè coloritum.

Sburlantes urnæ ſaciunt tommare ſtravoltum
Illo vix lapſo niger ecce diablus exit,
Atque ſuper ſcapulas Centauri ſaltat equinas,
Percutiebat eum vaſtas donando pugnadas,
Tunc Philotheus eum ſubiens per cornua brancat,
Sed ſcorlando caput muzzat velut umbra per auras
Inde volans etiam Centauri ſupra culattas,
Hunc piſtando, jubet magicum deponere librum,
Centaurus nolens combattere contra diablum,
Librum nunc toltum Muſelinæ projicit agro,

Pugnada prima indifferentem habet, quamvis à pugno deſcendat, & eſt percuſſio pugni.

Quem citò dæmonium nullo prohibente rapinat,
Atque facit ſecum feſtam, velut eſſet alegrus
Hunc habuiſſe librum, baſat quem mille fiatas.]
Mirantur comites, & magno corde ſedentes,
Unanimes ſtatuunt omnino cernere finem.
Aſt ibi Giubertus Baldo dimiſſus arîvat,
Ut daret altorium Centauro ferre ſepulchrum.
Hoc viſo, Malfattus, ait ſermone piano,
Heus Giuberte, veni, cernis? niger ecce diavol
Vade ſtatim quæſo, reliquos huc mena ſodales,
Non his Giubertus coſam ſibi dicere fecit,
Currit, & ad Baldum coſam frezzoſe recontat.
Cui Baldus, veniam Phlegetontis cernere monſtrum
Ut noſcam ſi tam niger eſt ut pingitur ille.
Sed tu quæſo mane modicum dum Cingar arivat,
Et pariter Cuncti (Moſchinum ante vocate)
Accelerate precor, venias mi belle Rubine.
Sic ait, & cupidus diabolica membra vedere

Mena, imperantis eſt. Nota omnia imperativa in a, terminantia ultimam producunt, dico latinè. ſed macaronicè poſſunt abbreviari.

Noctis in obſcurum properat ſeguitante Rubino.
Nec mora Cingar adeſt, Giubertus narrat, & ille
Corpore depoſito Leonardi conſerat antrum
Mox prius andantes Moſchinum tollere, Baldo
Venerunt omnes, quos Baldi dextera cignat
Stare chetos, monſtratque illis cicigando diablum.

Chetos i. e. tacentes.

Forma Diaboli.

Ille ſuper lapidem ventoſis fertur ab alis,
Quæ ſunt de guiſâ veluti Gregnapola geſtat.
Quattuor in teſtam fert ſtantes vertice cornas

De guiſâ, de more, de formâ.

Inſtar Montonis tortas, dependet aguzzus
Naſus, qui ſemper vomit atro ſulphure flammas,
Plus Aſini longas hinc inde volutat orecchias.
Deque cavernoſis oculis duo braſida volgit
Lumina, nec minor eſt muſo ſua bocca Lupino,
Extra quam dentes ut porcus grignat aguzzos.

Barba

Digitized by Google

Barba velut Becchi marzo de ſanguine pectus

Imbrattat, deturpat, de rebus imbratativis lege neceſſaria. Berith.

Imbrattat, quo teſta canis ſtat ſicca Teſini,
Quæ ſemper bau bau faciens ſua labra biaſſat.
Vergognoſa caput ſerpentis pars ſua vibrat
Sibila, ſed retrò dependet cauda Leonis.
Gambæ ſubtiles pedibus geſtantur ochinis,
Undique ſulphureum de corpore mittit odorem.

Geſa.

Ergo facit guardando librum rea beſtia danzam,

Scambiettus. eſt genus ſalti ſicut capriola, tamen accipitur pro qualibet ſaltatione.

Ac varios fingit ſcambiettos more Moreſchæ.
Qua propter ſocii non ſe ridendo tenebant,
Unde fatigatur mandare ſilentia Baldus.
Poſt longas feſtas alter venit ecce Diavol,
Quid, ſtridendo clamat, quid facis ô Rubicane?
Cui citò reſpondet, venias Libiocche ſodalis,

Rubicanus & Libiocchus.

Nos hodie unam certè guadagnabimus almam.
Ecce liber magicus qui nos cruciabat onghora.
An coſam neſcis? quidam venêre Barones,
Qui valuêre dolos Muſelinæ rumpere noſtræ.

Fuſtum pro trunco, nam propriè fuſtum eſt lignum quod ſuſtinet pavationem.

Illa tapina modo fuſtum religatur ad unum,
Quam ſtambuſſadis Cingar (ſcis? ille ladrettus)
Totam ſferzavit, de qua pluvit undique ſanguis.
Incantatricis de pectore traxerat iſtum
Centaurus librum, ſed ego ſub marmore vatis
Merlini latitans exivi protinus, atque

Stambuſſada mantuanicè accipitur pro baſtonada.

Centaurum pugnis, calcis, morſuque, domavi.
Donec per forzam librum mihi præbuit iſtum.
Ecce, viden? liber eſt Muſelinæ, tunc Libiocchus
Clamabat, deh ſquarza illum Rubicane quadernum,
Nam timeo ne forte trovet Magus alter eundem,

Olim de futuro.

Et mala ſint nobis pejora prioribus olim.
Non, Rubicanus ait, liber eſt ſquarzandus adeſſum
Unam rem primo faciamus quæſo galantam.
Omnes inferni volo ſconzurare diablos.

Ars Magica.

Salomon.

En Salomonis habet liber hic pentacula plumbi.
Aſpice cum quantis ſunt compaſſata figuris.

Zoroaſtes.

Pingitur en primo Zoroaſtes Perſa regiſtro,
Qui fertur primus nobis poſuiſſe Cavezzam.
En quoque Theſſalicæ folio documenta ſecundo

Medea.

Medeæ, fratriſque ſui, propriæque ſororis.

Thebit.

Ecce magus Thebit, qui tempeſtate, venenis
Grandinibus, quadam deſtruxit imagine Regnum.

Picatrix.

Ecce Picatricis nigromanti ſculpta tabella,

Ob

Ob quam per numeros ad Amorem quiſque tiratur.
Non tamen hac potuit Muſelina tirare Lonardum
Serraffi quoniam Agnicaſtus repulit ignem,
Ecce Michaelis de Incantu Regula Scoti,
Qua poſt ſex formas ceræ fabricatur imago
Demonii ſathan, Saturni facta piombo.
Cui ſuffimigio per ſirica rubra cremato,
Hâc (licet obſiſtant) coguntur amare puellæ.
Ecce idem Scotus, qui ſtando ſub arboris umbrâ,
Ante characteribus deſignat millibus orbem,
Quattuor inde vocat magna cum voce diablos,
Unus ab occaſu properat, venit alter ab ortu,
Merridies terzum mandat, ſeptentrio quartum,
Conſecrare facit freno conforme per ipſos,
Cum quo vincit equum nigrum, nulloque vedutum,
Quem, quo vult, tanquam turcheſca ſagitta cavalcat,
Sacrificatque comas ejuſdem ſæpe Cavalli.
En quoque depingit Magus idem in littore navem,
Quæ vogat totum octo remis ducta per orbem.
Humanæ ſpinæ ſuffimigat inde medullam.
En docet ut magicis cappam ſacrare ſuſurris,
Quam ſacrando fremunt plorantque per aëra turbæ
Spiritum, quoniam verbis nolendo tiramur,
Hanc quicunque gerit gradiens ubicunque locorum
Aſpicitur nuſquam; caveat tamen ire per album
Solis ſplendorem, quia tunc ſua cernitur umbra.
En Abani Petrus redeuntem ſæpe monetam
Ad burſam, ſpendit, mox cujuſcunque Ribaldi
Ecce caput quem ſive focus ſeu forca necavit.
Hoc bene ſacrato nullo cernente meatur.
Artaus en gladius qui ſiſtit flumina, ſiccat
Gramina, tempeſtat fruges, tollitque biavam.
En tandem Calamita ſinit ſibi plectere ferrum
Si baptizatur, ſed cor de pectore ſcarpat,
Ac hominum carnes in amoris vincula ſtringit.
Cernis Apollonium Theaneum? mox Saracenum
Incantatorem Granatæ? cerne Magundat
Quomodo Imaginibus tirat in ſua vota diablos.
Ergo quid ipſe moror? jam ſconzurare parechio.

Rubicanus conjurat dæmones.

Sic dicens orbem deſignat more Magorum,
In medio cujus Libicoccum ſtare comandat,
Mox aperit librum, legit hunc relegitque per horam,
In terramque facit cum virga mille figuras,

Michael Scotus.

Suffimigium, quaſi ſacrificium diabolo.

Merridies, per duplicem, r, auctoritate ſua, ſicut Vergilius dixit relliquias.

Per viam freni.

Petrus de Abano.

Tempeſtat. macaronicè ponitur.

Apollonius Theaneus.

Magundat, qui poſtea dictus eſt Anaſtaſius.

Semiphoras Dei nomen.

Agla, ia ia.

Magnum Semiphoram vocat audax aglaque ia ia
Et quaſcunque Magi faciunt, facit ipſe pregheras
Ecce fracaſſatas per ſylvas impetus ingens
Barbarizza venit ſecum latrante Cagnazzo,
Quid Muſelina, gridant, quidnam Muſelina coman-
Verum sbeffatos Rubicano ſe eſſe videntes, (das?
O qualem faciunt ſchioppanti corde riſaiam,
Procedit Rubicanus eum relegendo Quadernum,
Tres quoque terriſono veniunt ſtridore Diabli,
Galcabrina prior, ſed Gambatorta ſecundus;
Tertius eſt Malataſca focum calamine ſpargens.
Quid Muſelina, gridant, quidnam Muſelina coman-
Urier & Futhiel magno conamine rumpunt; (das?
Quid Muſelina, gridant, quidnam Muſelina coman-
Farfarellus adeſt, quem Dragganizza ſequebat (das?
Hi quoque ridentes ſe norunt eſſe gabatos.
Vix quibus adjunctis Malacoda ruebat, & ipſum
Inſequitur Marmotta furens, Sathanasque tricornis,
Quid Muſelina jubes, clamabant. ſed Rubicanum
Quando cernebant magicum evaſiſſe magiſtrum,
Admirabantur, fundebant inde cachinnos.
Aſtaroth in furiam veniebat, Belzebub unam
Geſtat furcinam, ſeguitat Malabolza, nec ipſe
Graſſicanis habens raſcum ſuccedere tardat.
Quid Muſelina, gridant, quidnam Muſelina coman-
Aſmodeus adeſt, Alchinus, Belial atque (das?
Tartar, & Siriel, omnes inſemma gridantes,
Quid Muſelina jubes? quidnam Muſelina comandas?
Stizzaferrus item, Meloniel, Acharon adſunt,
Quos Malabranca ſequens Ciriattum guidat apreſſum;
Magnum quiſque facit tenebroſa per aëra murmur;
Quid Muſelina, gridant quidnam Muſelina dimandas?
Denique Scarmilius, Paimon, Berith, inde Minoſſus,
Mox Sulfaneus, quem Mamona dente ritorto
Inſequitur, veniunt omnes inſemma sbraiantes,
Quid Muſelina jubes? quidnam Muſelina comandas?
Mox Rubicane (gridant) ſic nos, Rubicane, bachioc-
Denique, conſilio facto, ſimul iſta lovagna, (cas?
Luciferum ad Regem ſubitò deliberat ire.
Atque ſtriæ toltum illi preſentare volumen,
Quæ jam Tartareis eſt ſtraſſinanda paëſis.
Baldus habet voiam contrazuffare Diablos.
Aſt appena fodro rutilum ſguainaverat Enſem,
Illi de fumo ſilvas liquere plenas,

Bachiocco, as, pro caſtronare aliquando ponimus.

Et

Et pariter magno Baratrum petière tumultu.

Muſelina.

Baldus cum ſociis repetivit tecta parentis,
Sed non ſupportans buſtum guardare Lonardi
Errat per ſylvas, ſecum menando Rubinum.
Cingar at almifici corpus Guidonis in album
Marmor, & appreſſum Leonardi membra repoſſat.

Comina.

Clara dies totum jam circum lucigat orbem,
Poſtquam mangiarunt, ac implevere magonem,
Parvum de cannis ſtipulis fecere Caſellum, *Caſellus & caſottellus duo diminutiva à caſa.*
In quo debebat Muſelina ribalda bruſari.
Hanc igitur grandi ſtraſſinat ſquadra furore,
Præcipuè Falchettus eam cum calcibus urtat.
Nam malè de noſtris animis offenſio caſcat. *Notabile.*
Cingar, Gilbeccum. Muſelinæ traxit apreſſum,
Inque Caſotellum flammis crepitantibus ambos
Incendunt, ſed magna venit viſibilis ecce
Turba diabolicæ prolis, focus undique tratur,
Portaruntque viam junctos cum corpore binos.
Quo facto ſe vaſta cito movet inſula curſu.
Terrenturque viri, noſcunt tamen eſſe Balenam,
Quam modo Guido pater Baldi prædixerat illis
Quod poſtquam ſtygias Muſelina calarit ad umbras
Ipſa teneretur non amplius Inſula Monſtro.
Quæ liquidas currit tam præſta per æquoris undas *Hyperbole eſt, ſic. Mare fluctus ad ſidera tollit.*
Quod non bombardam velocius ire videmus,
Vel ballottellam buſo quæ ſcoccat ab arcu.
Jamque in motu oculi fecit quaſi trenta mearos.
Cingar deſperat dicendo, quis iſte Diavol?
Centaurusque ſtupet. quia ſic non fecerat ante. *Notabile.*
Falchettus reliquos animat laſſare pauram,
Cernere namque novas magis eſt laudabile coſas,
Quam nunquam propriæ terræ laſſare pagnoccam.
Egreſſus boſcos in littore quiſque ſedebat,
Baldus & hanc tacitus novitatem maſticat omnem. *Maſticare per metaphoram ſæpenumero ponimus pro diligenter conſiderare, unde Salluſtius. Omnia fantaſticabiliter maſticanda ſunt.*
Boccalus buffonus ait, gaudete ſodales,
Non poterit nobis unquam mancare terenus.
Terrorem fileo fugientum hinc inde ferarum,
Quas novitas rei ponto ſe tradere cogit.
Hinc non parva quidem ſociis exorta voluptas,
Qui sbalzare vident è boſchis atque cavernis
Urſos ac Cervos, Leopardos, mille Caprettos.
Indè riguardantes poſt ſe videre novam rem,

Quam Philotheus eis digitum ſtendendo paleſat,
Guidonis tumulum guardant reſtaſſe dedretum;
Qui ſupra ſcoium medius fundatur in undis,
Anchoreo morſu tum ficca Galea remanſit,
Talibus in rebus mentem poſuêre Barones.

Fracaſſi repetitio.

Altera plus grandis maraveia ſed ecce veniebat,
Namque ſuper Navem groſſam perſona Gigantis
Apparens longè ſe fecerat arboris inſtar.
Namque maris vento verus caſcaverat Arbor,
Velum in utrâque manu brazzis tendebat apertis,
Qui brazzi excuſant antennam, ſed velut arbor,
Corporis eſt aliud torrazzo firmius omni.
Doh diavol, ait Cingar, quæ coſa novella eſt?
Proſpicitis comites grandonem nonne Gigantem
Qui dum vela tenet ſtat firmus more pilaſtri?
Boccalus dixit, bene triſtis illa Taverna eſt,
In qua cotalis deſtructio panis alogiat.
Ille Gigas etiam mirandoque Inſula currit,
Vult omnino quid eſt talis maraveia videre,
Hi mirantur eum, qui ſtat velut arbor, homazzum,
Ille ſtupet quod ſic volat Inſula per maris undam.
Denique jungentes medio ſe gurgite Ponti,
Ut fit quando Pavæ per flumen nomine Brentam,
Nunc andando Rates, nunc ſe redeundo ſalutant
Vultibus incipiunt fixis guardare viciſſim.
Falchettusque ſtatim læta cum voce gridabat,
O comites, gaudete precor, venit ecce Fracaſſus
Is eſt qui veluti Ratis arbor Carbaſa tendit;
Ut quondam fecit ſua proles ferrea Morgans.
Moſchinus dictum ſic firmat, quippe daverum,
Falchettus loquitor, groſſam mirate Columnam.
O, Deus in quali fozzâ recatamur Amici.
Cingar eum clamat, meus ô Fracaſſe, cifio,
Qui cum Fracaſſus ſeſe clamarier audit,
Preſtiter abjectis velis ſe præparat, atque
Supra illam terram Navi ſaltavit ab alta,
Et calcando quaſi totam ſubmergit in æquor.
Illaque retroivit Navis bene quinque mearos.
Contremuêre omnes pro tanti pondere ſaltis
Currere mox cœpit velocius illa Balena,
Nam ſibi ſmaccantur coſtæ ſaltante Giganto.
Illum quam citius Baldus cum Cingare brancat.
Falchettus, Malaſpina ſimul, Moſchinus, & altri

Torrazzo, magna Turre.

Comparatio Brentæ fluminis Patavij.

Morgans Gigas proles Fracaſſi.

Ciſio ſcripſit ſibilum quod ſcribi non poteſt.

Gigas, & gigantis.

Strin-

Stringebant illum facientes mille carezzas,
Gaudebant alii talem meruiſſe Gigantem,
Eſſe bonum ſocium vultu monſtrabat alegro.
Boccalus ſaltu tremefactus fugerat inde,
Sed rediens portat ſcalam, quam hærere Fracaſſi
Vult ſpallis, donec ſibi dicat in aure parolam.
Riſit amichevolam Boccali quiſque novellam,
Ac nihil alterius comportat cuncta Fracaſſus.
Qui poſtquam riſit, criſpatâ fronte ſtupebat,
Quodve ſuis oculis guardat, credebat apenam,
Miraculum tamen hunc diſponit credere tandem.
Tunc ſe diſpolians nudus fit corpore totus,
Quod facit ut poſſit ſcampare nodando periclum,
Stant alii plexi quid vellet inire Fracaſſus,
Se quoque nudarunt trepidantes fata negandi.
Ergo Fracaſſus habens vaſtus in corpore forzas,
Extirpat manibus veterem de littore Querzam,
Traxerat & fodro longum duo brachia cultrum
Cum quo sbroccavit Querzam de more ſtropelli,
Et faciens partem, quæ groſſior extat, aguzzam,
Hanc ſupra litrus drentum calcando ficavit,
Ac ſi extirpaſſet porrum non abſque Cavecchio.
Baldus cum ſociis ridet, multumque Giubertus
Miratur tantis de forzis eſſe Fracaſſum.
Illa magis feſtina ruit, properatque Balena,
Namque ſuis coſtis audit quod Querza ficatur,
Arboribus multis eſt conſita, maxime Pinis,
De quibus immenſam Fracaſſus fortiter unam,
Majoremque aliis ravanelli more cavavit.
Quam veluti remum sfrondatis undique ramis,
Cum gladio format prolixam brachia centum.
Remum cauſatur Pinus, mox Quercia furcam.
Tunc bene fundatis pedibus diſtendere ſchenam
Incipit, & contra curſum vogare Balenæ.
Remigat hinc tanto ſtudio, tantoque labore,
Quod per nervoſum corpazzum membra ſtrepebant,
Nunquam tam grandem (dixit) feciſſe fadigam.
Baldus id aſpiciens aliis comitantibus illum
Altoriare parat, ſed clamat valde Fracaſſus,
Deſine Balde precor, totum ſic ducere mundum
Dat mihi nunc animus, rogo te, mi Balde, recedas.
Illico ceſſavit Baldus ſermone Fracaſſi,
Sed porgunt mentes pro reicernere finem.
Ille reforzabat ſchenam, gambaſque, manuſque,

Carezza, & careza differunt, nam carezza eſt recolligentia, careza eſt herba.

Novella ſubſtantialiter dicta, ſignificat rem, & imbaſciatam.

Ravanellus eſt radix appreciata nobilium dapibus, non eſt diminutivum rava, ut Donatus inquit, ſed ranulus diceretur undeGodianus, Mingere veſicam rania ſæpe facit.

Repiaſco, freqnenter repio, pro iterum repio.

Sudat, & horribili repiaſcit pectore forzam.
Nil per tres horas poterat revocare balenam,
Concita namque nimis properat, neſcitque trigari.
Tandem per forzam curſum deſiſtere fecit,
Immo repugnantem retrò nodare coërcet.
Obſtupuere omnes pariter, tantumque vigorem
Mirantur, tamen ille nihil vogare raffinat.
Vult per deſpectum Naturæ vincere guerram.
Navigat, ingenteſque facit, dum navigat, undas.
Quando Balena ſuum ſenſit prohibere caminum,

Erat ex illo genere Balenarum, qua caudam habent longiſſimam.

Ecce ſuper fluctus longam groſſamque corazzam,
Protulit, ac tales cœpit vibrare coadas,
Quod niſi ſuccurreret grandis poſſanza Fraçaſſi,
Certè non poterunt noſtri ſcampare Barones.
Cauda erat (ut dicunt) cubitos prolixa docentos,
Quem menat intornum tanto rumore, quod ipſa
Ad circum ſonitus ſenſitur trenta mearos,
Percutiebat aquas nolens furioſa redire.
Tum quoque teſtonem vaſtum patefecit apertis
Faucibus, ac longos dentes, ſquamoſaque colla.
Nil Fracaſſus enim ſchenam diſtendere ceſſat,
Sed magis impellit multo conamine remum.
Hunc animat Cingar dicens, ſta ſalde Fracaſſe
Nunc Morgantino præ te fers ſemine natum.
Talia dum Cingar parlat, ſdegnoſa Balena
Tantâ cum ſtizzâ caudam de retrò tiravit,
Quod veluti paiam sfracaſſat trenta cupreſſos,
Quarum truncones volitant ad ſidera virdi.
Mox ſupra ſchenam percuſſit nempe Fracaſſi,
Quod cantare animam ſibi vaſto in corpore fecit,
Sed citò depoſito remo Fracaſſus aferrat,

Dicimus caudam & per acreſſationem caudazzam, & codazzam, & coazzam.

De netto adverbium eſt, ſignificans abſumatim & affatim.

Illam codazzam manibus ſtriccando duabus,
Cui tales donat ſtreppos, talesve tiradas,
Quod mugire facit, multaſque molare corezas.
Strictè tene, (clamat Baldus) Fracaſſe valente,
Quo dicto ſpadam per taium fortiter urget,
Ut mozzare viam poſſet de netto coazzam,
Sed nil offendens in dretum ſpada rebalzat.
Extabat duris de ſquammis tota coperta.
Preſta caput voltat nimio perculſa dolore,
Obſcuraſque aperit multum ſofiando ganaſſas.
Et ſimul incutiens dentes mordere Fracaſſum
Præparat; ille gravem vibravit cum pede calzum,
Quod ſmaſſelavit tres dentes extra ganaſſas.

Illa rebombando cœlum mugitibus implet,
Atque cruentoſas ſpumas ex ore ſpudazzans,
Teſtonem volgit propter boccare Fracaſſum,
Namque ſuæ caudæ torturas ſentit acerbas.
At Centaurus erat dardum ſtringendo paratus,
Quem sfronzolantem dextrum transfixit in occhium,
Uſque ad cervellum penetravit puncta ſagittæ.
Cingar, Malfattus reliqui ſimul arma frequentant
Extorquêre procul ſtantes, trant ſaxa trabesque,
Inque locis multis teſtam fregêre cruentam.

Boccare quaſi bucca ſorbere, alii dicunt dentegare.

Comparatio.

Aſſaltare lupum vidi quandoque vilanos,
Quando fame ductus quærit quem mangiet Agnellum,
Circuit armentum virdos latitando per ornos,
Donec non Agnum, ſed quemquam dente putinum
Peſtifero capiat, laniet ſiccetve cruorem.
Turba vilanorum, velut eſt ſua ſemper uſanza,
Sparpagnata ruit, Cœlumque sbraioribus implet,
Atque nigris fumo ſpontonibus occupat illum.
Qualem rumorem dictisfactiſque faceſcunt,
Talem Barrones faciebant contra Balenam.

Carpit vilanos poltrones. Fumentata enim ſunt ruſticorum tela.

Comina.

Baldus habet voiam omnino taiare coazzam,
Non ceſſat punctas, mandrittos atque roverſos,
Sed quo plus chioccat, plus mancum vulnerat enſis.
Ergo viam gettat ſpadam, plenusque furore,
Se parat expectans quod maxima teſta reſurgat,
En iterum ſtizzoſa menat cum dentibus unum
Terribilem morſum, ſperans ſorbere gigantem.
Sed Baldus, qui nudus erat tunc corpore ſaltat,
Poſt hæc orechionem manibus ſe brancat ad unum
Forciter hunc retinet, præſtus Malaſpina ſubintrat,
Atque aliam ſudando prius zaffavit orecchiam.
Cui tamen altorium donat Malfattus, at illa
Granditer exululat ſe conans mergere Ponto.
Cujus per forzam retinetur cauda Fracaſſo.
Interea Cingar, Falchettus, Philotheuſque,
Hircanus, Moſchinus, Boccalusque, Giubertus,
Terribiles colpos cum ſpadis undique menant.

Zaffare citò prendere, hinc zaffus i. e. Sbirrus, qui ſunt genus hominum poltroniſſimum.

Concluſio.

Sed quia velivolas procul ecce, Comina, galeas
Diſcopro, ne ſit dubito Pirata Luonus,
Unde biſognus erit magnam deſcribere zuffam.
Credimus eſſe bonum in ſaccum ponere pivam.

Diſcopro, diſcerno extra maritimos fluctus.

Explicit Decima octava Phantaſiæ Macaronicæ.

MAGISTRI ACQUARII
Argumentum in Phantaſia Decimam Nonam Macaronicen.

Dum ſtudiant Comites curſum prohibere Balenæ
Octo cum Fuſtis ecce Lironus adeſt.
Hippol adeſt etiam, Belli fit maxima ſtrages,
Centaurus Naves prendit, easque vodat.
Dico vodat ladris Corſaribus, æquora ſorbent
Piratas, mortem vadere nemo poteſt.
Contraſtant validum Balduſque, Rubinque, Lironem.
Dum ſic bellantur morta Bâlena ruit.
Quiſque ſibi quærit ſcampum, quia mergitur undis
Inſula, ſed Baldi ſalva caterva fuit.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE DECIMA NONA.

DUM Baldus, comiteſque ſtudent occidere Cetum, *Cetum, contra Perſianum.*
Ex improviſo venit en Pirata Lironus,
Qui poſtquam unam noverat ammiſiſſe galeam,
Decrevit penitus cercare per æquora tantum,
Donec adinveniat Baldum, Baldique ſodales,
De quibus ad roſtum ſpergiurat mittere corda,
Et jam per plures leucas paſſarat aquarum,
Blasſemando Deum quoniam non invenit illos.
Armatas ſecum numero vehit octo galeas.
Namque volens pelagi varias ſulcare per oras,

Aſſaltaretur forſan corſaribus altris.
Maxime quod multi Reges, multique Signores,
Inſidias paſſim celabant per mare, perque
Flumina cum carichis multa de gente galeis,
Ut captare illum poſſent omnino ribaldum,
Namque diavol erat non laſſans vivere quemquam,
Huc igitur propians ſcelerantibus octo galeis,

Navarolus licet à Nave deſcendat, tamen primam indifferentem habet, ut ſedes à ſedeo. Talentat i. e. cupit.

Præcipit ad rivam Navarolos flectere proras.
Sed videt ecce illam caudam, teſtamque Balenæ,
Quam campiones validi mozzare ſtudebant.
Miratur Baldi vires, qui fortiter unum
Stringit orecchionem, retinet Malaſpina ſed altrum,
Grandezzamque ſtupet, buſtum, forzamque Fracaſſi
Clarius id factum, meliusque videre talentat,
Egreditur primus, reliquos exire ſequaces
Mandat, & in ſellam balzavit Spezzacadenæ.
Scis lector? quondam Leonardi nempe cavalli,
Quem ſine ſperonis tantum manegiando bacchettam,

Lanzum Todeſchi vocant compagnum, ſed nos ſaltum, hinc lanzare dardum, pro jaculari.

Octo facit cubitos lanzum balzare per omnem.
Cingar ait Baldo, non cernis Spezzacadenam?
Ille quidem ladro eſt, qui nos agreſſus in undis
Noſtram robbavit Navim, noſtroſque cavallos.
Impatiens Baldus nullum ſtimmando periclum,
Protinus occurrit, teſtam linquendo Balenæ,
Perque briam vir brancat Equum, ſta ſalde, gridavit,
Iſte tuus non eſt, meus eſt, deſmonta, cavallus,
Quando Lironus Equi brenam videt eſſe piatam
Obſtupet ad primam faciem, penſando vigorem,
Ac animum Baldi tam fortem, tamque ſuperbum,
Attamen in coleram ſaltat, ſpronatque cavallum,
Quattuor ut pedibus Baldo ſlanzaret adoſſum.
Sed Baldus ſubito ſe dabanda tiravit,
Atque unam ſubter coſta laxando ſtocatam,
Fecit Lirono multum mancare fiatum.
Defuit & pocum quin ex arzone tomaret.

Hippol frater Lironis.

Ter mille armati veniunt inſemma sbraiantes,
Quos præcedebat magnus Capitanius Hippol.
O quantum fortis, quantum proclivis ad arma,
Terribilis facie quando furor arripit illum!
Totus ſed placidus ſua quum natura manebat.
Ipſe Lironis erat frater, Corſarius, & artem
Militiæ denos exercitaverat annos.
Ultra miſuram fuit Hippol iſte gajardus,

Scal-

Scaltritus, guerriſque avidus, famæque ſititor,
Non equidem mancus Lirono fratre gaiardus,
Quorum jam totum cantabat fama per orbem.

Scaltritum dicimus acortum.

Comina.

At quum Vinmazzus bellum videt eſſe comenzum,
It celer ad fuſtas, ſequitur Malaſpina, nec ipſe
Tardat Malfattus, pariter qui occulte caminant,
Et jurant quantos Piratas eſſe catabunt,
Ad ſcavezacollum omnes buttare deorſum.
Fracaſſus non vult caudam laxare Balenæ,
Nam bene cognoſcit quod ſuffaretur in undis,
Jamque Rubinus erat Baldo conjunctus apreſſum
Ambo certabant animoſum contra Lironem.
Quem retrovant nimis intrepidum belloque pavatum,
Attamen huic Baldus facit inſudare camiſam,
Namque ante & retrò nunquam buſſare rafinat,
Saltat & incircum tanquam Leoniſſa per auras.
Et magnum tandem ſuperaſſet forte Lironem,
Aſt habet ô quantum reſpectum Spezzacadenæ.
Sæpe Liro parlat tacito ſub pectore ſecum.
Quis diavol hîc eſt, qui tantum fortiter obſtat?
Non eſt in mundo Cavalerus durior iſto.
Interea armati veniunt ſuccurrere multi,
Ut ſmenuſſaret Baldum, juvenemque Rubinum.
Quos tamen in drettum fecit remeare Lironus,
Nam vergogna ſibi paret ſi ſtabat equeſter,
Non poſſet binos ſolus ſuperare pedeſtros.

Scavezzacollum, precipitoſè.

Buſſare pro percutere.

Smenuzzare, pro boconatim incidere, unde Columella, Ocharum pavarit herbam mangiandam ſmenuzzare biſognat.

Pedrala.

Cingar nempe timet quia quiſque ſodalis inermis
Tunc erat, & nudo certabat corpore Baldus.
Conſulit expertum Falchettum quidve biſognet,
Nam videt innumeros jam contra venire ladrones.
Falchettus ridet, dicitque morire batais
Eſſe decus magnum, ſpallas voltare nec unquam,
Se citò quiſque ſuis telis munire cucurrit.
Hircanus dudum ſfodratum traxerat Enſem.
Et cum Moſchino ſe meſcolat intra ladrones.
Incipit æquoreos de ſanguine tingere fluctus.
Nunquam Moſchinus (dum certat) deſerit illum.

Notabile.

Meſcolat, interchiat, vel miſceatur.

Comina.

Jam multus gridor morientum ſidera toccat,
Nam Vinmazzus erat, nec non Philotheus in illos
Ingreſſi Fuſtas, ſquarzant, lacerantque budellas.
Falchettus geminos dardos citò corripit, ecce

Jam

Jam Piratarum grandis ſquadronus in ipſum
Impetuoſè ruit gridans mora, taia, retaia,
Inter eos igitur Falchettus ſicut aquoſus
Bravaria Falchetti. Turbo per aſſiduas bladas ſe concitè ſgombrat.
Gens maledetta, gridat, non gens, at lorda canaia,
Non ego ſolettus vos unum curo lupinum.
Et jaculans dardum tres uno vulnere paſſat,
Iſta fuit mazza Dudonis ſancti ſicut repertum eſt in cronica Salvanelli. Mox alium orquet, per quem duo corpora caſcant;
Inde pians mazzam, cum qua bellare ſolebat,
Incepit ſpezzare elmos, ſpezzare corazzas,
Incepit ſchiazzare oſſos, ſmacareque polpas.
Quò plus folta videt gentem ſibi flectere lanzas,
Se jacit, haſtarum faciens in pulvere ſuſtos.
Nemo ſuam ſpectat mazzam, vult nemo provare
Falchetti bottas, Orlandum quippe decentes.
Illi Cingar opem donat, qui ſanguinis amnem
Storta eſt genus ſpadæ, quæ latinè dicitur ſamitarra. Fecerat, & rubeo madeſit ſua ſtorta cruore.

Goſa.

Aſt aliâ bandâ Hircanus gaiarditer enſem
Sanguificat, Moſchinus item ſtat proximus illi,
Centaurus tendit Piratas mergere Ponto,
Jamque omnes ſuſtas ex illis nempe vodarat,
Portat inhaſtatam ſemper Malaſpina gianettam,
* Sbudellat miſeros nullâ pietate movettus.
Valentiſia Boccali. Boccalus quodam ſe tunc abſconderat antro,
Nam qui non mortem ſcapolat, putat eſſe bachioccum,

Comina.

Dudum mirarat zuffam fortiſſimus Hippol.
Obſtupet armigeros benè tam certare guereros.
Neſcit enim brandum ſfodro divellere nudum.
Namque voluptatem ſibi talis ſtractio preſtat.
Morte ſuæ gentis nil tactus ſemper adocchiat
Terribiles bottas Falchetti, Cingaris atque,
Qui magnas provas faciebant corde gaiardo,
Truncabant gambas, teſtas, brazzoſque, manuſque
Inque poco ſpacio ſudêre cadavera tanta,
Quod tunc bellando jam travaiantur ab illis.
O, quis vidiſſet barbutas, atque ſcheneras,
Faldones, nec non rutilos ſpezzarier elmos,
Dixiſſet certè, nolo amplius iſta videre,
Nam quos credebam pietate excellere cunctos
Impietate rigent fuſoque cruore triumphant.

Maſelina.

Sed tardare nimis magnus ſe viderat Hippol,

Se-

Secum parlabat dicens, non talia vidi
Prælia in hoc mundo poſtquam diſponor ad arma,
Sic dicens, tanquam ventus, qui quicquid acattat;
Sternit humo, ſylvasque agitat, nemus omne fracaſ-
Impetuoſus Equum Rocafortam ſtringit,& enſem,(ſat
Targonemque ferens Falchetti, & Cingaris almas
Ad Plutoninas jurat mandare maſones.
Cingar hoc inſpecto, caveas, Falchette, gridabat,
Ecce ruina venit, ſta ſaldus, non tibi manco.
Dixerat, & contra rapidum ſe præparat Hippol
Non tamen Hippol ei brandum porgendo riguardat;
Cingaris ad cerebrum tantâ ferit ille ruinâ,
Quod non diſcernit ſi nox vel giornus alhora eſt;
Quum videt oltragium factum Falchettus amico
Mens ſibi de rabia ſuccenditur ultra miſuram,
Ambabus manibus ſic verberat Hyppolis elmum
Quod, quamvis doleat nullum feciſſe danagium,
Diſpietata fuit multum tamen illa noſella,
Nam ſtordimento nimio ſua teſta tronavit.
Nec tamen interea mazzatam induſiat altram
Majori furiâ quam primo colpus arivat.
Atque fracaſſavit ſummâ cervice penazzum.
Mox ait, attenta ſi noſtra panada ſalatur,
Et menat aſſaium majorem denique bottam,
Quid fuit Hippol equi collum abrazzare coactus.
Non Mongibellus plus magno incenditur igne,
Quantum flammigero fit corde colericus Hippol,
Sembrabant oculi cotantas nempe favillas,
Dumque furens buffat, ventus tempeſtaque parat.
Exululando manus brandum perſtringit ad ambas,
Fendentemque gravem tanto gaiarditer offert,
Quod niſi Falchettus balzaſſet alhora dacantum,
Isve feſelliſſet colpum, fortiſſimus Hippol
In binos illum ſquartaſſet forte mezenos.
Nec tamen interea ceſſat dopiare feritas.
Nam vix fendentem compleverat illicet unum,
Ex intraverſo ſdegno laxat ſdegnoſè roverſum.
Non valuit Falchettus eum vitare garofol,
Totum quod teritur guanzale, nec in pede ſaldus
Perſtitit, ad geminos flexit tellure zenocchios,
Terque reclamavit ſanctam devotè Mariam.
Cingar eum vaſto vult vendicare furore,
Et ſupra dextrum brazzum, quo deferat Enſem,
Percutit, Hippol eum nihil extimat, immo revoltus

Damnum, & danagium ſicut panis & panada.

Sembrabant, aſſimilabantur.

Garofol, pro vulnere, quaſi per contrarium poſitum eſt, verbi gratia, ſi aliquando &c.

Dum

Dum colpire parat, bandâ Falchettus ab altrâ
Mazzatam donat, ſed licto Cingare rurſus
Vult dare Falchetto, Cingar ſuccurrit amico,
Atque ſiancalem deſpiccat ab Hippolis armis.

Comparatio.

Vidiſti forſan lector quandoque Leonem
Intra duos Urſos rabido combattere morſu?
Qui vix tempus habet lenæ repiare quietem,
Dum aſſallare unum quærit, morditur ab altro?

Lena pro anhelitu polmonis.

Comina.

Sic erat intra duos fratres fortiſſimus Hippol;
Tantâ corripitur rabiâ, tantoque furore,
Quod ſocus ob nimiam ſtizzam vampabat in Elmo;
Ergo, dum Cingar nimium ſe ficcat inanzum,
Dat piatonadam toto conamine talem,
Non ſupra ſchenam, ſed ſupra Cingaris aurem,
Quod campanellos audivit mille ſonantes,
Et vidit ſtellas quas non cognoverat ante,
Sbalorditus humo cecidit, calzasque tirare
Apparet quoniam Ranæ diſtenditur inſtar,
Et cruor è naſo, buccâ mox auribus exit.

Non quod audiſſet, verùm ſonantibus orecchis andare videbatur.

Ah ladrone, gridat Falchettus, brutte Ribalde,
Baſtardone, virum tam clarum nempe necaſti?
Sic ait, & ſtricto manibus baſtone duabus
Se levat in guiſam celeris ſaltando Leonzæ,
Mox ferit ut tantâ poſſanzâ deſuper Elmum,
Quod quamvis Hippol ſe ſub Targone covertet,
Targonem tamen hunc ſpezzatum littore mandat
Unde feræ tantum Mazzæ tartufola peſat
Quod Roccafortæ percuſſit vertice groppam,
Ergo portatur cum brazzis Hippol apertis,
At Piratarum fra tantum ſtolus arivat,
Cingar aſaltatur quibus undique ſeptus ab illis.

Comparatio.

Non aliter rugit leo Cazzatore feritus,
Quem poſtquam proprium vidit fugiſſe furorem
Inter Maſtinos ſe ruptis laxat habenis,
Sicut alhora facit Cingar tellure levatus.
Poſtquam præſentem non ultra viderat hoſtem,
Inter corſaros multâ ſe meſcolat irâ.
Non procul eſt francus Falchettus, totus abraſat,
Mazzatasque orbi menat hic, menat illic, & uno
Vulnere ſoletto polpas diſchiantat, & oſſa.
Hi duo reſtretti ſimul agmina groſſa ſubintrant

Ex-

Extremas provas faciunt; dant terga ladrones
Piratæ, ſed retrò manent ſua brachia trunca.
Quando reſentitus videt Hippol terga ſodales
Vertere, dicebat, quinam ſunt hi Paladini,
Quos non eſſe viros puto, ſed magis eſſe diablos?

Pedrala.

Baldus pugnabat nudatus contra Lironem,
Quem nimis impavidum non conquiſtare valebat
Immo reſiſtentem ſvenaſſet fortè Rubinum,
Ni multos Baldus colpos reparaſſet ad illum:
Optimus Hircanus, Moſchinus & ille decorus
Parte aliâ murum de mortis fecerat altum.
Continuat Centaurus aquis demergere vulgum,
Dat Philotheus opem, Malaſpina cruore profundum
Deturpat, Malfattus ovans trabuccat in undas
Per nubes ingens haſtarum fractio bombat,
Perque ſinum Ponti vocum fragor altus eëcchat,
Phœbus per tantum caruit fulgore Macellum,
Fiunt ſquarzones carnis, fiuntque cruoris
Flumina, de mortis hinc inde fiuntur acervi.
More bechariæ pulmones, viſcera, trippæ,
Atque Coradellæ, Ventralia, Milza, figati,
Arboribus ſpontæ atacantur ſanguine fœdis.
O crudas bottas, ô vulnera digna Rinaldo,
Millibus & libris ô nunquam geſta canenda.
Squarzatam maiam, lammas fractáſque piaſtras
Cernebas avibus ſimiles volitare per auras.
Hic ferit, hic truncat, taiat iſte, ſed ille fracaſſat,
Cingar, & Hircanus, Falchettus ſtant ſimul uno
Agmine, Moſchinus nihil hos ſeguitare ſtopinat,
Ad baſſum volucres tantò pro murmure crodant
Atque ſtrabuccantes ſaſſo meſchiantur in uno.
Extra ſpeluncas Tigris, Leo, Cervus, & Urſa
Balzabant viſu pavidi, mortemque timentes.
Ex azzalinis Elmis rutilare favillas
Hic illic faciunt, quantas nec flammiger Ætna,
Nec Mongibellus mixto cum ſulphure mittit.
Attoniti piſces coguntur ad Æquoris ima
Scendere, namque cruor liquidas ſibi turbidat undas.

Berta.

Victi Piratæ jam jam calcanea monſtrant,
Non tamen interea laxatur cauda Fracaſſo,
Qui clamans ſocios, mandat ſibi linquere guerram
Et jam Vinmazzo preſas intrare Galeas.

Tunc

Svenatur, qui amazzatur. nam ſine venis remanet.
Ille per emphaſim dictum.
Bombat & eecchat idem ſunt, nam reſonatio eſt, quæ dicitur Echo, hinc eccho, ecchas.
Lammas pro laminas.
Æthna mons Siciliæ. Mongibellus.
Liquidas ſibi, ſed nobis turbidas.

Tunc omnes rati non poſſe tenere Gigantem
Ulterius caudam Cethi, quia lubrica muzzat,
Ut facit in manibus nequiens Anguilla teneri.

Comparatio.

Concurrunt omnes veluti concurrere ſueſcunt
Quando viri Paduam verſus trans littora Brentæ
Andaturi, aliquam cernunt diſcedere Barcam,
In cujus poppa ter Navita gridat, à Pava.

Adverbium gridantis, quam vocem proferunt Barcaroles cum verſus Paduam navigare volunt.

Berta.

Non exaudivit Baldus mandata Fracaſſi,
Spernit ab impreſſa Guerræ ſe tollere fortis
Campio, nec mortem appreciat mercator honoris,
Si fortezza valet cum dextritudine quicquam,
Decrerat contra Lironem vincere pugnam.
Fracaſſus torquet tanto conamine caudam,
Quod Balena caput voluit dum vertere groſſum,
Hanc per colla Gigas, caudam linquendo, gremivit
Mox mittendo pedes tanquam ſi ſtrangulat ocam.
Quattuor in crollis teſtam de tergore ſpiccat.
Fundantur medio pigatim littora Ponto,
Inſula diſparet, quam portat ſpina Balenæ,
Quiſquam ſub pedibus ſentit mancare terenum,
Dumque biſognat aquis mergi deſiderat alas,
In moia quoniam ſe trovat habere culamen.
Congrua Piratis Noë tunc Arca fuiſſet.
Quando careſtiam Terræ Deus attulit Orbi.
Morta Balena Maris baſſam jam calcat arenam,
Corpazzumque ſuper fundum ſtravaccat ineptum,
Tergore fert ſecum Boſcorum mille Biolcas.
Per quos guizzantes piſces novitate ſtupeſcunt.
Sæpe cachinnantes rident, pars incubat ulmis,
Parsque capellutas ſpiccat de robore glandes,
Mirantur Tigres, Apros, Cervosque negatos.
Nec minus humanas, trajectaque corpora formas,
Et carnes modo quas Baldi fecére ſodales.
At ſuper innumeræ teſtæ ſofiare videntur
Arma, viri, tabulæque, & plurima gaza per undas.
Illico ſaltarunt Barrones ſupra Galeas,
Ad quarum ſpondas cum ſe taccare volebant,
Corſari Comites ſpinzebant urtibus illos.
Fracaſſus menat piſcoſa per æquora brazzos,
Scindit aquam manibus, gambasque recoltus inarcat.
Inde via facta calcagnis æquora pulſat,
Et puntando pedes, ſufiando, Rana videtur.

Crollum, eſt ingens & ſubita commotio, inde crollare pro ſquaſſare. Tipis Hic ſcapate viri nam campanilia crollant.

Moia non declinatur, eſt quicquid bagnat.

Fiſtio.

Pulchra deſcriptio nodantis viri.

Dumque

Dumque natat caſu, vel ſorte guidante, Bocalum,
Qui nil mangiarat, retrovat moriendo bibentem,
Cui quaſi complerat menſuram corporis unda.
Protinus hunc ſcapolat ſuper alto tergore miſſum,
Non etenim vaſtum leve buſtum corpus onuſtat
Nec mancum ſecurus erat quam turba Galeæ.

Goſa.

Hippol Equo fertur gaiarditer extra profundum
Suſtinet æquor equum, ſed equus mage ſuſtinet Hip-
(pol.

Hippol indeclinabiliter poſuit.

Maſelina.

At capiens Baldus per brazzos ſtrictè Rubinum.
Dum per frena rotat Lironus Spezzacadenam
Se getat in groppam ſecum portando Rubinum
Ac per traſverſum Lironis corpora cingit.
Tempore in adverſo veri noſcuntur Amici.
Spezzacadena nodat, cujus tantummodo rictus
Apparet, teſtæque hominum quandoque videntur.
Baldus protendit dextram, fert ſæpe Rubinum
Fluctibus intactum, plures licet ipſe tiraret
Gorgadas, tamen alto animo ſperabat ajuttum.

Pedrala.

Æquora ſorbuerant rubefacta cruore negatos
Forſitan ex numero Piratas mille trecentos,
Cingar cum reliquis ſtantes in puppe Galeæ,
Non cernunt Baldum, Giubertum, ſive Rubinum.
Triſtantur cuncti, penſantes eſſe negatos.

Deſperatio Cingaris.

Me miſerum, clamat Cingar, num Baldus in undis
Piſcibus eſca fuit? proh Dii qui celſa tenetis,
Juſtitia hæc veſtra eſt? tali ratione reguntur
Fata hominum? non non, ſtellis incago quibuſque,
Incago Marti, Phœbo, Bachoque, Jovique,
Retroque, Mercurium, Lunam, Veneremque petezo,

Non non, geminatum deſperantis eſt.

Et mihi rincreſſit non ſcribere poſſe corezam
In veſtrum quoniam deſpregum grande volumen
Dictarem plenum de veſcis, atque corezis.
Non Dii ſed potius vos eſtis nempe Diabli.
O ſine cervello populus, qui ſtultus adorat
Vos aut bechones ravaioſos, aut roſianos,
Aut imbriagos, corruptoreſque ſororum.
Nonne Venus meretrix fratrum? Junoque gaioſſi
Nonne Jovis ſoror eſt & conjux? nonne puellas
Juppiter innumeras ſforzavit? ſed tamen ille
Princeps cunctorum dictus fuit eſſe Deorum,

Invehitur contra Planetas, qui diſponunt mortalibus officia.

Ecce tibi ficcas facio, digitiſque minazzo,
Cancar te mangiet, fratres, matremque patremque
Impleſtis mundum variis erroribus omnem.
Atque Dei magni ſanctum rapuiſtis honorem.
Dic mihi merdipotens, ò Juppiter, ut quid ab omni
Gentilium vulgu, totius factor Olympi
Eſſe putabaris, cum ſit quod adulter, iniquus,
Quod ſtuprator eras caſtarum boia ſororum?
Taiaſti patri genitivas, peſſime, ballas,
Saturnus. Ut tibi germanum faceret non amplius ullum,
Juno, Stupraſtique tuam poſt hæc, manigolde, ſorellam,
Alcmena. Storzaſti Alcmenam, quando nox una trigiornos
Hercules. Perfecit, grandem propter fabricare gigantem,
Qui ſuſtentaret te Regem totius orbis.
Qui ſtans in cunis infans occideret angues.
Qui Nemeæ vaſtâ premeret virtute Leonem,
Qui quoque dentigerum cum mazzâ ſterneret aprum,
Qui Cervam doras cornas mutilaret habentem,
Qui ſtymphallicolas arcu ſaetaret Oſellas.
Saetare triſillabum eſt. Qui deſcornaret longo certamine taurum,
Qui poſſet ladrum vaccarum cædere Cacum,
Cacus. Qui quoque Gerionem ſuperaret, fulgure natum,
Buſiris. Qui vel Centauros deleret ſemicavallos,
Diomedes. Quive daret ſaturum Buſirim ſanguine morti,
Tripliteſticanum habentes tres teſticuli canis. Qui deſpoinaret ſylvam cuſtode Dragono,
Qui tereret noſtra paſcentem carne cavallos, (zum,
Qui tripliteſticanum traheret de Acheronte cagnaz-
Antæus. Qui procul Antæum ſuſpenſum matre fogaret,
Qui ſepticapitam luctans extingueret Hydram.
Alceſtes. Qui de Tartareis Alceſtem velleret umbris,
Qui tandem ferret conſtanti vertice mundum
Attamen hunc ſolo ſtravit muliercula ſguardo,
Ac in guarnello fecit filare gazanum.
Tu quaſcunque tuis oculis gaioffe placerent
Seu conſanguineas, ſeu non, ſine jure puellas
Turpabas, faciens aſinaliter omnia ſecum,
Ergo de cœlo tibi poſſis rumpere collum,
Poſtquam ſic nobis crudelia fata miniſtras,
Ætheris ignitus devolvat machina flammas,
Et ſint de nigro montagnæ ſulphure factæ.
Et nubes oleo gravidæ ſolvantur ab Auſtro,
Pegola ſit Pelagus, ſit quælibet inſula charta,
Sint nemora & ſylvæ reſinaque, ceraque, pixque,
Ardeat hinc cœlum, tellus, mare, genſque, Deique.

Poſt-

Poſtquam virtutum ſplendor, mi Balde, negaris,
Poſtquam de mundo te turpiter aſtra tulerunt.

Bravaria Fracaſſi.

Fracaſſus guardans cœlum bravegiando minazzat.
Juro per hunc ſacrum quod porto in fronte bateſmũ,
Perque illum ventrem, qui me sborravit ad orbem,
Tantum cercabo per montes, ſaxa, cavernas,
Per ſylvas, boſcos, per valles, flumina, terras,
Mox diavolorum per tecta, per antra, per amnes
Et ſi conveniet per celſa palatia cœli,
Donec vel vivum, vel mortum tempore longo
Inveniam Baldum, cum quo ſeu vivere ſemper
In cœlum ſtatuo, vel ſub Stygialibus umbris.
Sed prius arripiam Plutonis regna maligni,
Cujus de teſta pavidam ſtreppabo coronam,
Subque meo ſtabit ſceptro diabolica proles,
Mox ait, ò comites, animum deponite mœſtum,
Ut vindicemus Baldum tantummodo reſtat,
Me ſeguitare precor, miranda videbitis Orci.

Pedrala.

Dixerat, & comites ſuper unam ſcandere Fuſtam
Juſſit, & arbitrio reliquas maris ultro relinquunt,
Non procul eſt margo terræ, jam littora tangunt
Egreſſique undas finaliter, æquora longis
Travarcant oculis ſi poſſent cernere quemquam.
Nemo comparet, quia Baldus longius errat.
Fracaſſus rapto carpit baſtone viazum.
Præviat & ſpummas effundit ab ore caninas,
Hircanus ſequitur, licet alto pectore dolam
Sentiat, & Baldi crudelia fata biaſmet.
Malfattus, comiteſque alii poſt terga Fracaſſi
Non ſine ploratu celeres veſtigia flectunt.
Cingar quantillum vult retrò manere, quod Æquor
Corpora littoribus fortaſſis morta butabit,
Centauruſque ſtetit comitatu Cingaris, atque
Falchettus, reliqui (ſic Cingar ſupplicat illis)
Agmine diſcedunt facto, ſociantque Gigantem.
Quiſque ſuam vitam non binas ſtimmat ofellas.
In qua parte via eſt magis aſpera tenditur illuc,
Nil curant ſpinas, nil curant ſaxa, ladrones,
Nil tempeſtates, pluvias, nil frigora, caldum,
Nil Tigres, Apros, nil Serpas, & baſiliſcos,
Omnibus his, quæ ſæpe catant, gaiarditer obſtant
Si retrovant mangiant, ſi non, patientia dicunt.

Ofella, genus pulmenti Mediolani repertum.

Breviter ſine Baldo operæ ſubjecto, poeta tranſit.

Non locus in mundo plus eſt ſylvaticus iſto,
Ad grandis tandem radices montis arivant,
Camozza animal velociſſimum. Quem vix tam rattum poſſent varcare Camozzæ;
Succeduntingens ſcopulis pendentibus Antrum
Non magis ora Lupi ſunt hoc tenebroſica ſpecu.
Cum pede cercat iter vadens Philotheus inantum,
Inſtruit ac ſocios qua debent figere paſſum.
Eſt opus ut gobbo Fracaſſus tergore vadat,
Namque Gigas plures donat per ſaxa zucadas.

Comina.

Muſicolum, muſicam colentem. Sed nil muſicolum recitamus nempe Giubertum,
Quomodo ſcamparit Pelagum caſcante Balenâ
Nam cum Serraſſus mancari ſub pede ſenſit
Tellurem, noſcens incantamenta ribaldæ
Diruta Muſlinæ, piſcem quæ ſola tenebat,
Protinus in ſiccâ Navem ſignavit arenâ,
In qua ſuſcipiens Giubertum, nubila ſcandit,
Octoque cum remis ſpatioſa per æquora vogat.
Poſt longos cœli tractus, poſt mille mearos,
Octo diabolicas mandat deſcendere Nautas,
Nec mora, ficta Ratis vallem ſe callat in atram,
Per quam nulla hominum penitus perſona videtur,
Boſcus ibi longis horrebat Quercubus atrum,
Atque capillatas mittebat in æthera Pinus,
Fraxinus hic Colubris contraria multa vireſcit
Intus glandiferis ſub frondibus ecce cavernam
Proſpicit horrentem Giubertus, protinus adſtat,
Namque ſubintrantem Serraffum tegmina Grottæ,
Sic improviſus timuit ſeguitare parumper.
Serraffus placido vultu ſe girat ad illum,
Cignat & ut ſeguitet nulla formidine motus.
Giubertus paret tacitus, nil cernitur intus.
Providus ignivomum Serraffus ſemper habebat
In taſca ſilicem, leſcas, azzale, ſtopinos,
Ergo repercutiens lapidem ſub verbere ferri,
Scintillare facit, brancatque favilla ſtopinum.
Cerea pizzatur dans latè Torcia lumen,
Cujus ob ardorem quo tendant, cernere poſſunt.
De quibus ulterius nil parlo, namque cerebrum
Perdere me faceret fantaſticatio tanta.

Explicit Decima nona Phantaſia Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII Lodolæ Argumentum. In Vigeſimam Phantaſiæ Macaronicen.

Exit aquam Baldus, Lirono factus amicus,
Hippol amicitiam gaudet habere ſuam. (minant
Tranſcendunt Libiam ſimul, & nigra per antra ca-
Ac ibi compagnos repperiere ſuos.
Occidunt fabrum Maſelinum, poſtea certant
Contra Nocentinam, cunctigenaſque feras.
Se confeſſantur Merlino finibus armis,
Induti pars it Tartara, parſque manet.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE VIGESIMA.

IBAT arenoſam Cingar preſſando ſpiaggiam,
QUID faciat mundo ſine Baldo cogitat intus.
DULCIS Falchetti vetat hunc præſentia tantum,
Nam ſibi medemo cazzaſſet in inguina ſtoccum,
* At pater omnipotens, animo cui ſemper inhæſit
Cædere longævam, ſapiant quo denique vitam
Gentibus infandis, hominem reſpexit iniquum
Fronte ſerenato qua temperat omnia ſenſu.
Tradere ſtat menti viciis oblivia tandem
Cingaris, & finem tantis imponere furtis,

Ut

Ut paradiſiacâ ſit dignus ab arce teneri.
Is igitur Baldum (potuit nec cernere Baldum)
Vidit abrazzantem Lironem, quique Rubinum
Fluctibus intactum ſervat durante lacerto.
Spezzacadena quidem triplici ſperone ſtigatur
Baldi calcagnis, & acuto calce Lironis,
Et quod plus animum vexat, formidine mortis;
Cingar id aſpiciens, novit, clamatque ſodales,
Centaurus ſubitò ſe gettat in æquoris undas,
Falchettus ſequitur, Baldumque juvare natabant.
Baldus amicitiæ pignus Liroque tenrant,
Hoſtes namque facit fratres commune periclum.
Baldus, ut adjunxit Centaurus, prehende, gridavit
Prende adoleſcentem, moriat ne forte, Rubinum.
Illico Centaurus prendit, voltatque groperas,
Quas ſuper attraxit Baldum, dedit inde Rubinum
Falchetto ſanum quem pars maſtina ferebat.
Proſpicit hæc Cingar ſentitque per oſſa medullas
Deſcollare ſuas, veluti nix Solis ad ignem,
Tantam dolzuram guſtabat mens ſua, quod non
In brentam mellis voluiſſet habere cuamen.

Gemebat, ſed non diſcernebat.
Tres ſperones.
Proverbium Salvanelli.

Goſa.

Denique venêrunt omnes ad littus arenæ.
Fit novus hic guſtus baſorum, fit nova danza,
Quiſque carezzatur, facitur bona chiera Lirono,
Qui ſtatuit Baldum partes ſeguitare per omnes,
Spezzacadena nimis ſtraccatus littore poſſat,
Languiduloque jacens terræ movet ilia flatu.
Non procul Hippol adeſt, qui ſoſpes ab æquore lapſus
Deſmontarat Equum, recubanſq; premebat arenam,
Norat enim Liro fratrem, præcedit, & illum
Admonet ut ſortis velit incagare flagello,
Seque valenthomini compagnum tradere Baldo,
Sum contentus, ait, faciam quæcunque comandas,
Dixit, & ad Baldum brazzis currebat apertis.
Baldus amorevolo vultu citò ſuſcipit illum,
Germanoſque duos lætatur habere ſodales,
Pro quorum forzis, omnem nihil exrimat orbem.
Attamen ben tædet non cernere poſſe Giubertum,
Omnes judicium faciunt hunc eſſe negatum.
In Roccafortæ Baldus ſe arzone piantat,
Lironuſque ſuum non laſſat Spezzacadenam,
Nobilis exultat Pardum manegiare Rubinus,
Hippol Centauri partem montavit equinam.

Incagare, deſpregare.

Cingaris facetia.

Cingar nil curans ſtafferi more pedeſtrat,
Donec Agaſonem, binos qui menat Aſellos
Vidit, & olà, gridans, fecit reſtare bonhomum.
Ut prope Cingar adeſt, quo vadis ruſtice? parla,
Cui reſpondet homo, bala gla chiz foc lea gozca.
Quid Diavol ais? fert Cingar, ſiſte caminum,
Quo ſine me vadis? ſta dico, ſmonta vilane.
Nam velut in legem noſtram præcepta comandant,
Quiſquis habet tunicas binas dare convenit unam,
Sic quis habet binos aſinos dare convenit unum.
Ruſticus exululat, purat ſmontare giumentam,
Non inteſus ait, bla bla cocozina laocriz.
Sic dicens collum brazzis ſtringebat Aſelli,
Compagnia capit tali ſolatia factu.
Cingar ſupra alium ſubitus sbalzavit Aſellum,
Et Monoſinatum retrò liquere vilanum.
Non tunc Romanam voluiſſet habere Chinæam
Cingar, & auritas quas mittit zena Mulettas,
Is portantino paſſu trampinat Aſellus,
Parens foiadas pedibus taiare minutim,
Tich tich, & tich toch reſonat per mille lapillos.
Ponitur in fallum pes nunquam parvulus, & non
Pontigero ſufert coſtas ſperone tocari.
Nam ſubitò calcem laxat, pariterque corezam.
Miraclum, ſi Aſinus calcem traret abſque coreza. *
Ergo inter comites orta eſt non poca voluptas,
Dum ſpronat Cingar, mollat celer ille fiancum,
Et caput in gambas ficcans de retrò levatur,
Unde biſognabat Cingar tommare deorſum,
Atque ſuper littus majores prendere bottas,
Quam ſi de ſella caſcaſſet Spezzacadenæ.

Lingua calmata, quæ interpretatur, vade nec meum præpedias iter.

Purat, pigritat.

Sta, ſta prædator viatorum.

Monoſinatum, cum uno aſino.

Trampinare, caminare.

Coſmographia.

Talibus in feſtis Compagni tempora paſſant,
Donec ad flumen Rabicas venêre profundum,
Quod fluit è vaſtis montagnis nomine zammis,
Ad Mare præcipitans per arabbica climata ruſſum.
Mirigeros Colles aſcendunt calmas, & almas.
Tranſactiſque iſtis calcant regnamina Sabbar,
Donec arivarunt ad Perſi littora Ponti,
Varcarunt flumen Pion, patet Indica tellus,
Ad dextram linquunt Arbum, quod flumen inundat
Contradas Arabum, tres montes inde trapaſſant,
Quorum præcipuus Calabatras altius extat.

Arabbica, interpoſuit b, auctoritate ſua.

Non

Non intrant ſtrictum Tubrii, quem perfluit Indum
Æquor, & ille duos centum per ſtricta mearos
Littora durat, atque donec facit Æquora groſſæ,
Quæ Babilonis agros, & regna Ægiptia guazzant.
Baldus habet voiam Tubrii tranſcendere Golfum,
Quo tam famoſum poſſit Babilona videre,
Maxime quem quondam proles Nembrotta Torazzũ
Fecerat, ut Cœlum aquiſtaret tempore vecchio,
Cingar ait, non ſic quæremus Balde Fracaſſum,
Qui verſus Libiæ partes, Aphricæque caminat.
Cingaris eloquium laudant, Libiamque ſubintrant,
Aſpera poſt humeros deponunt arva ranocchiæ,
Diſcopruntque lacum Merriddæ, ſtagnaque Giblich,
Conſcendunt culmen Gramii, laſſantque Moream,
Paſtores varios retrovant, Armenta, Gregemque,
Tu penſare potes ſi ventrem paſcere nolunt.
Mox in deſertum per giornos quinque cavalcant,
In quo vallis aquæ mortæ fœtebat, & angues,
Aſpides, & colubres generat, tumidoſque dragones,
Iſta travarcatur ſpadarum tellus ajutto,
Denique ſcandentes montem, diſtenditur ecce
Planicies Libici Pelagi, tunc Cingar amicis
Extendens digitum borealia Climata monſtrat.
Illac, dicebat, illac Europa galanta eſt,
Illac Italiæ paradiſus, Græcia, Spagna,
Illac Siciliæ tellus quam circuit Æquor,
Illac Alemagnæ, tum Francæ littora ſedent,
Illac Sardegnæ partes, & Corſica Tellus,
Hæc inter Zephirum, Boreamque Europa repoſſat,
Vera dei cultrix, & Chriſti legis amatrix,
Hoc mare quod vobis oſtendo dividit Afros
Gentibus Europæ, quamvis Europa paranda
Grandezzâ non eſt Aphricæ, ter Aphrica major, *
Sed piperis granum plus eſt quam ſtronzus aſelli. *Notandum.*
Sic dicens callant in vallem, poſtea ſilvas
Per medias paſſant; animalia multa trucidant
Montagnam tandem retrovant, quæ culmen acutum
Ficcat in æthereas nubes, & ſciſta patebat,
Illic horrendam procul inſpexêre Cavernam,
Namque erat obſcuris Montagna buſata latebris.
Falchettus novit veſtigia facta Fracaſſo,
Terribiles quoniam monſtrabat arena pedattas
Omnes gaudenter ſtatuunt ſeguitare Fracaſſum,
Baldus ſmontat Equum pariter Lironus, at ipſe

Manſit equeſter enim, Baldo mandante, Rubinus
Cingar aſinaſter reliquis derderior, inquit,
Qui ſtat retrò, ſeret portam, proverbia dicunt.

Aſinaſter, cavalcans Aſinū. Derderus Bergamaſcis ponitur pro ultimo, hinc derderior.

Berta.

Ibant, ut faciunt orbi, tentando caminum,
Nil mirum ſi dant ſaxis quandoque zucadas.
Ac per inæquales petras cum ſchinchibus urtant,
Nam pes quo guidat corpus ſine lumine neſcit
Qua propter rident, animo portantur alegro.

De Muſica.

Quattuor in voces poſthæc cantare comenzant.
Arripit ut gracili ſopranum voce Rubinus,
Falchetti firmum ſuſcepit bocca Tenorem,
Gorga tridans notulas prorumpit Cingaris Altum
Trat Contrabaſſum extra calcanea Baldus.
Quattuor hi varios pergunt cantando ſonettos.
Gorgula Franceſi frifolat magis alta Rubini.
Deque ſi, ſol, fa, ut, modulando ſurgit ad Ela,
Semicromas, minimaſque canit, pauſatq; pochettum,
Falchettus notulas juſtato pectore ſquadrat.
Suſtinet armonicam relevata voce Camœnam,
Interea pauſas expectat quattuor & ſex,
Dumque tacet, reſonat ternis frifolatio gorgis.
Non minus aure canit Cingar quam voce galantus,
Nunc uſque ad cœlum ſgorgadâ ſurgit in unâ,
Nunc contrabaſſi voces deſcendit ad imas,
Et ſecum terzam falſo bordone ſonorat,
Educit Baldus tremulo de gutture voces,
Et fundans ſimulat cannam velut organa groſſam
Policis exterius nodos trapaſſat in ut, Re.
Plus auſcultantum ſopranus captat orecchias.
Sed tenor eſt vocum rector, vel guida tonorum.
Altus Apollineum carmen depingit & ornat,
Baſſus alit voces, ingraſſat, firmat, & auget.

Sopranus. Tenor. Altus. Baſſus. Gorgula, gulula. Si ſol fa ut, eſt clavis muſices. Canere orecchis decet muſicum.

Parentheſis.

Cantus Italicos, Franceſos, atque Spagnolos
Cantabant, nam ſic facientes tempora paſſant.
Sunt tamen inſani quidam, vel corde ferini,
Haud homines etenim, ſed eos appello boazzos,
Invidiâ morſi præſummunt carpere Divam
Muſicen, angelici recolit quam turma Theatri.
Dicunt Ballordi quod Muſica tempora perdit,
Pluſque Tyranniam preciant, quam voce, ſimulque
Corde Creatorem noſtrum laudare canendo.

Eſt

Eſt inſanus homo dignus baſtone repelli
Ut canis, aut Aſinus, poltronus, beſtia, panem
Qui fruſtra comedit, magis eſt, mihi credite, ſtercus,
Cujus non capiat liquefactum Muſica pectus.,
Muſica continuò verſatur in ore Deorum,
Muſica circumſert concordi cardine cœlos,
Muſica, flante Deo, noſtros compaginat artus.
Cur Antiphonas, vel pſalmos, cantica noſtri
Compoſuêre Patres? cur diva Eccleſia libros
Continet inſcriptos Reſponſis, verſibus, hymnis,
Kyrieleyſonis, Introitibus, ac Aleluis?
Ite genus pecudum, Pacchiones, ite canaia, *Pacchiones,*
Vos quicunque putri laceratis Muſicen ore. *mandones.*

Prophetia.

O ventura bonis felicia ſecla diebus,
Florida monſtrabit cum Muſica ſacra Leonis *Leo Papa.*
Sub ſpe Pontificis quantum ſit grata Tonanti;
Naſcere Phœbei decus, ô Joſquine, ſenatus, *Joſquinus.*
Naſcere qui primos in hac arte merebis honores.
O felix Bido, Carpentras, Silvaque, Broier,
Voſque Leoninæ cantorum ſquadra capellæ,
Joſquini quoniam cantus frivolabitis illos,
Quos Deus auſcultans cœlum monſtrabit apertum.
Miſſa ſuper voces Muſorum, laſſaque fami, *Nomina cantuum.*
Miſſa ſuper ſextum, Fortunam, miſſaque muſquæ,
Miſſaque de Domina, ſine nomine, Duxque Feraræ
Partibus in ſenis cantabitur illa Beata,
Huc me ſidereo, ſe conge, Præter, & illud
Compoſitum Miſerere Duca rogitante Feraræ,
Naſcere Phœbeæ laus ergo prima cohortis,
O Joſquine, Deo gratiſſime, naſcere mundo
Compoſiture diu; quem clamet Muſica patrem,
Magnus adorabit tua tunc veſtigia Brumel,
Jannus motonus, Petrus de robore Feſta,
Conſtans, Joſquinus qui ſæpe putabitur eſſe.
Tuque pater Franchine novas componere normas
Incipe, & antiquas remove ſquallore ſepultas.

Maſelino.

Ceſſarant Comites Muſam, nam Cingaris aſnus *Syncopa.*
In medio cantu cœpit ragiare canendo,
Nam voluit monſtrare, Deum quod ſpiritus omnis
Laudat, quiſque ſuam vocem tenet eſſe miorem.
Ne tamen hæc frangat ſociis ragiatio teſtam,
Colligat ad caudam giaronem Cingar Aſelli.

Donec

Donec eam tulerit petram, non rudit Aſellus.
Interea dirum ſtrepitum ſentire comenzant,
Auditis? Falchettus ait, tunc quiſque tacendo
Reſtitit, ac longis ſonitum capit auribus illum.
Cingar ait; ſeguita quo te Falchette caminus
Streper, & ſtrepitus. Drizzat, & invenies quænam ſit cauſa ſtreporis;
Falchettus paret, taſtando pericula ſemper,
Et quem Cingar ait curat ſeguitare viazzum,
Nam quandoque vias reperit velut ypſilon eſſe.
Quo magis apropiant, ſonitus magis ille rebombat,
Et jam vix alter parlans auditur ab altro,
Namque rebombatus ſurdas offuſcat orecchias
Horreſcunt omnes quamvis ſint corde gaiardo,
Deveniſſe putant certè Plutonis ad arva.

Pedrala.

Non procul antemeant alii duo tracta baleſtræ.
Scilicet ut reliquis ſociis inſemma Fracaſſus.
Qui teſtam ruptam banda portabat ab omni
Eſt mala grandilitas, præter ſe paſcere ficis.
En ſentit poſt ſe jam calpiſtrare cavallos,
Quod ſit hoc ignorat, gridat, ô, reſtate ſodales
Audio cum ferris contundere ſaxa cavallos.
Vociferabatur toto conamine Cingar,
O, ô, Fracaſſe, ô, ô, Hircane, ô, ô Malaſpina,
Malfattus lætus dixit, vox Cingaris illa eſt,
Expectemus eum, nunc omnes firmiter extant.
En cito venêrunt, nec ſe diſcernere poſſunt,
Fracaſſus voluit cum brazzis ſtringere Baldum,
Sed tulit in ſaxo magnum cum fronte garofol.
Tum quoque Boccalus Baldum toccare volebat,
Sed quaſi cum digito palpante cavavit ocellum.
Cingar ait, properate ultra, videamus abiſſum.
Rurſum Falchettus præcedit guida caminum.
Denique per quandam fiſſuram ſplendulus ignis
Apparet, modicoque viam dat lumine claram.
Huc Baldus celerans alios reſtare comandat.
**Gulfora iſta erat maxima incantatrix, quæ ſe adorare faciebat, & alium mundum ſub terra fabricaverat.* Elevat hinc oculos, quantum lux parvula monſtrat
Ecce videt portam, quæ tota eſt facta metallo,
Inque caput portæ ſtetit hoc Epigramma notatum.

Diſtichon.

Hæc eſt, Vulcano quondam fabricata, foſina,
Quam mihi donavit Maſelino * Gulfora fabro.

Pedrala.

Hoc lecto ſocios cum dextra cignat adire,

Ad

At quos tale brevum, digito monſtrante, paleſat
Quiſque legit, placet ire intus, Fracaſſus in illam
Ter pede chioccavit portam, ſed tanta ruina
Eſt martellantum, quod nil ſentitur ab intro.
Impatiens Fracaſſus eam vix tergore crollat,
Quam cadenazzis ſpezzatis fecit apertam.
Conticuere omnes martelli ferra domantes.
Nec ſonat ulterius tich toch incudo ſub illis.
Sunt ibi Ferrari centum, ſed mille gaioffi
Tergore carbones geſtant, aut mantice ſtigant,
In pede ſurrexit quidam graſſazzus, inerſque,
Ac inflatus homo, nec homo, ſed butta vocandus;
Is Maſelinus erat Dominus, primuſque boteghæ, *Maſelinus.*
Introit en Baldus cœtu ſeguitante bravoſus,
Ut ſtanzas intrant ſoldati tempore guerræ,
Cui Maſelinus ait, nimis ô compagne ſuperbis, *Comparatio.*
Præſummiſque meam ſic ſic intrare botegam,
Baldus reſpondet, feſtina, trade probatam
Armaturam aliquam, quia nos comprabimus illam.
Sic dicendo rugans buttat ſotoſora ſoſinam, *Rugans quærens diligenter.*
Aſt iterum fabri nudato corpore menant
Martellos ſupra candentia ferra chiocantes,
Et rutilas faciunt paſſim radiare favillas,
Pars cum manticibus, pars cum carbone fogato
Abraſant Calibum venti ſoſiamine ferrum.
Pars limat Galeas, criſtas atque Celatas,
Intexitque ſimul pars inchiodando piaſtras.
Hi fabricant ferros, pro ramponare cavallos,
Hi bruniunt fibias, ſtaffas, ſperoneſque Moraias;
Dumque laboratur Maſelinus præſidet illis,
Dat quibus interdum multas baſtone deratas:
Sunt omnes nigri ruginoſi malpetenati,
Nec Maſelinus eis laſſat mancare Bocalum,
Nam malè ferrari martellant absque Bocalo.
Dum res ſic agitur, vaduntque ſtupendo ſodales
Ecce ſuum Baldus ſentit nitrire Cavallum.
Lironuſque ſuum, quos nunc de fora ligarant.
Cingaris aſt Aſinus bis ſeptem protulit, a, a, *Quatuordecim pontadis Aſinus cantat, Valla quintam decimam jungit.*
Quid ſit hoc ignorant, cauſam prænoſcere currunt;
Spezzacadena magis nitrit, raſpatque terrenum.
Roccaforta minax rugitibus antra laceſſit,
Calcibus & duris Pardus nigra ſaxa retridat
Vult ſaltare foras Baldus denantior altris,
Sed pede vix poſito ſuper ærea limina portæ,

Ma-

Maximus hunc ſpingit ventus, drentumque reba'zat.
Obſtupuere omnes, iterum vult bravus apertas
Transvarcare fores, at ventus fortior urtat,
Quem ſimul & ſocios alios, ſotoſora butavit.
Ter ſic tentavit, ter ſic indreto tomavit.

Comina.

His. Maſelinus ait, grandis diſgratia veſtra eſt,
O sfortunati, vos nempe morire biſognat,
Sic ſic auſi eſtis ſecreta ſubire Deorum?
Nec formidaſtis grottas intrare per iſtas?
Non hic mortales fas eſt calcare pedattas,
Ni Dea paſſagium concedat Gulfora vobis,
Fracaſſus dixit qui Dii? quæ Gulfora? quod fas?
Eſt Deus in cœlo quo ſplendor, luxque niteſcit.
Namque Deus lux eſt, ſed vos reor eſſe Diablos,
Per tenebras quoniam ſub terra ſtare Diablos
Vult Deus, ac illi ſanctum uſurpatis honorem.
Juro quidem quod non diſcedam partibus iſtis,
Quod retrovabo viam per quam deſcenditur Orco,
Luciferumque tuum patrem, fratreſque diablos
Diſcornare volo.
Da poltrone meis compagnis arma, quid hircis
Me ſpectas oculis? da nobis preſtiter arma.
Et ſic dicendo calcem menavit ad illum,
Quem ſmagazzavit tortelli more tenelli,
Merdaque corporeis de cunctis partibus exit,
Aſt alius terrere putans cum zanzibus illos,
Preſto inquit, famuli quid ſtatis? prendite tela,
Audaces homines ſcazzabimus extra Botegam,
Egredere ô triſtis noſtram poltrone ſoſinam,
Ac ea dum parlat martellum corripit unum,
Et martelladam dat Baldi ſupra cerebrum,
Cumque omnes fabri cœptam videre baruffam
Expediunt ſubitò martellos atque tenaias,
Ardentes limas, laſtras, ferrumque fogatum,
Cum quibus aſſaltant multo sbraiore Barones,
Baldus ridebat, nec sfodro ducere ſpadam
Dignatur quamvis neſpol tentaverat unum,
Sed primus, Boccalus eos feſtinus aſaltat,
Namque diu nuper nudos miraverat illos,
Jam Philotheus erat bandâ ſtipatus ab omni,
Sed cum martello sfiacabat terga, galones,
Hircanus vadit multas filzando budellas,
Lironusque tenet ſpadaſſam ſanguine plenam.

Nemo

Nemo contra illum præſummit carpere gattam.
In pauco ſpacio puncti moriere gazani,
Omnes ſunt nudi, ceu freſca povina taiantur,
Nec per miraculum vivus tunc reſtitit unus.
Spezzacadena intrat fractam linquendo cavezzam,
Et ſe cum Pardo cantonem traxit in unum,
Roccaforta tamen ſentitur calcibus extra
Dirroccare petras, naſoque nitrire boſanti
Tunc Fracaſſus Equis cupiens ſuccurrere portam
Vult exire, tamen nil prodeſt, ventus in illum
Irruit immenſus, quem non ſinit ire deforas.
Baldus ait, certè guaſtabitur ille Cavallus,
Reſpondet Cingar, ſi ſic Fortuna repugnat,
Quid nobis ultra cercamus rumpere teſtam?
Quæramus primum ſi quæ mangianda catamus,
Sic dicens ſotoſora domum ſubvertere cœpit,
Hircanus ponens Carbonem, ſuſcitat ignes
Manticibus, rubeaſque facit dare lumina braſas.
Lironus retrovat vivo de marmore ſaxum,
Quod removet, ſperatque locum accataſſe ſecretum,
Ecce repente ſonus fit talis, qualis ad aures
Mortales nunquam venit, quo quiſque balordus
Corruit, atque crucis fronti ſignacula fecit.
Attamen id ſaxum fortis Lironus abrazzat,
Mox levat, atque jacit per portas extra Foſinam.
Ecce Draco magnus ſquamoſo pectore dira
Sibila ſpirando, flammaſque vomendo fogatas
Ingreditur portam, curritque ferire Lironem,
Nam ſibi diſplicuit quod ſaxum moverat illud.
Sed tres accenſi colubrem ſequivêre Cavalli,
Calcibus hunc vaſtis jam Roccaforta domabat,
Morſibus at rabidis lacerabat Spezzacadena.
Non Draco deffendit ſe fortes contra cavallos,
Immo venenoſo quærit cum dente Lironem
Sternere qui validus rutilo deffenditur enſe,
Baldus & Hircanus ſocio ſuccurrere vadunt,
Sed focus interea morzatur, neſcio cui, *Carmen truncatum.*
Quo penitus tenebræ totum rapuêre luſorem,
Et nihil omnino poſſunt guardare viciſſim.
Baldus clamabat, nihil eya timete ſodales,
Noſtra fides Chriſti magicas nihil æſtimat artes,
Guido pater (ſcitis) monuit nos eſſe gaiardos
Incantatorum contra miracla malorum,
Sed precor in tantum, quia ſic ſine luce manemus

Non quiſquam feriat, mutuo ne vulnera dentur.
Iſta cavallorum ſint prælia contra Dragonem.

Certamen inter Equos & Draconem.

Mox animat fortes altâ cum voce cavallos.
Qui nunc mordendo, nunc calcitrando Colubrem
Tampellant, quamvis certent ſolummodo naſo,
Quod nihil ob nimias tenebras diſcernere poſſunt.
Spezzacadena tenet per collum ſtrictiter anguem
Dentibus, at Pardus trat calzos ſæpe rotando,
Roccaforta ſuper limen ſtans calcibus urget
Ne fugiat, piſtatque illum, ſi exire volebat.
Ille vomitabat nigrum de fauce venenum,
Sibilat, & tumido cum pectore girat ubique
Attentis ſtabant quiſquam compagnus orecchis,
Interdumque ſuas per gambas ire Dragonem
Sentibant, Fracaſſus eum ſed calce repellit,
Qui facit horrendum per concava ſaxa tremorem
Pardus eum tendit pedibus ſmiccare feratis,
Dum per colla tenet bene ſtricta Spezzacadena.
Sed de continuo putridum vomit ille fiatum,
Coguntur ſocij naſum ſtoppare, nec oybo
Dicere tempus habent, tantum dat fœtor odorem.
Non potuit morſu plus Spezza tenere Cadena,
Ille viam fugitat, ſeguitant mugiando Cavalli,
Alter cum pedibus chioccat, cum morſibus alter
Ille fatigatus ſentit mancare fiatum,
Cum baſſis alis per cœcum circuit antrum:
Fracaſſus dirum menaſſet ſæpe tracagnum,
Sed metuebat Equos talem tentare deratam.
Pardus habens animum furioſum contra colubrem,
Dum laxat calcem, percuſſo Cingare, fallat:
Procidit ad terram Cingar, Pardusque retornat,
Boccaloque ſuper ſpallas ſaltavit adoſſum.
Heu Boccalus ait, ſuccurrite, namque butavit
Me ſotoſora Draco, penſo ſit nempe Diavol.
Reſpondet Cingar, patientia cara brigata,
Me quoque percuſſit, fecitque tomare ſtravoltum;
Hircanus ridet, tu rides? Cingar aiebat,
Non mihi ſgregnandi voia eſt, mea ſchena provavit;
Talia ſed mutuo dum Barſonîa motezat,
Exiit ecce Draco multo ſudore foſinam,
Namque ſigillabat cum calcibus hunc Rocaforta.
Ille cavernoſas vadit ſtridendo per Alpes.
Ecce citò portæ de bronzo ſponte ferantur,

Certabant naſo, non videntes quærebant more Sanſi.

Sed

Sed pede Fracaſſus Vaſconum more cucurrit,
Sbattivitque ſolo ſcarpato cardine poſtes,
Me ſeguitate, gridat, quo nobis quæſo codardis
Forcia ſmarita eſt? ubi noſtra prodezza diavoli?
Tum crucis impoſito ſigno ruit extra botegam,
Hunc reculare nihil fecit tunc forcia venti.
Imbrazzant omnes ſcutos, brandosque filatos,
Tum ſaltant, ſcorſam piliantes extra foſſuam,
Et ſectantur Equi drizzatis auribus illos.
Mortifer ille Draco tenebroſa per Antra vagatur,
Tombarumque cavas ciſilis ingentibus explet,
Ad cujus ſtridos comites veſtigia drizzant,
Quem ammazzare volunt ſi debent perdere vitam.

Maſelina.

Sed novus en facitur rumor, tantusque bagordus,
Quod credunt non eſſe niſi ter mille diavoli,
Vox confuſa procul loca per ſcuriſſima tombat,
Quæ venit anterior ſenſim, creſcitque per auras.
Eſt genus omne avium, pecudum, genus omne ferarum.
Quiſque ſuam vocem facit, ut natura miniſtrat.
Nam Leo rugitum mittit, Lupus ac ululatum.
Bos boat, & nitreſcit equus, Gallusque cucullat,
Sgnavolat & Gattus, baiat Canis; Urſus adrat,
Raucagat Oca, rudit Mullus, ſed raggiat Aſellus;
Denique quodque animal propriâ cum voce gridabat.
Hic pariter celerant incautos contra guereros
Ac ſua cum rabidis afferrant morſibus arma,
Si manegiare volunt ſpadas, eſt grande periclum,
Ne ſibi medemis mortalia vulnera figant.
Quiſque ſuum corpus ſentit morderier, atque
Per tenebras ullam neſcit comprendere coſam,
Longa cavernarum via nigris plena latebris
Tomboat iſtarum vario gridore ferarum.

Verba tam propria non invenies apud Priſcianum vel Calepinum.

Tomboat, fictitium verbum.

Comina.

Fantaſticarat multo jam tempore Cingar,
Quem reperire modum poſſet dare lumen amicis.
Invenit aſcortus fozam finaliter unam.
Incipit aſſiduè cum brando tundere petras,
Hic fino tempratus erat (quia lamma ſpagnola eſt,)
Azzalo, durus quem ſæpe incudo probarat.
Ergo repercuſſis ſilicinis undique ſaxis,
Per cœcam tombam rutilas facit ire favillas.
Tunc exhortati parvo pro Cingaris igne,
Laudant in tepidum ſe ſtrappozzare cruorem,

Laudant, commendant.

Jam claris oculis animalia tota capeſcunt,
In medium quorum Baldus ſe primiter offert,
Et nudo brando carnem ſmembrare comenzat.
Hunc ſcannat Taurum, ferit Urſum, ſnembolat A-(prum,
Hunc sbudellat Equum, facit hunc ſpirare Leonem.
Illicò Fracaſſus terræ baſtone repulſo,
Per medium armenti ruit ut Lupus inter Agnellos,
Suffocat & manibus diros per colla Dragones.
Atque venenifluos tantum necat unguibus Angues
Cum pedibus manibusque ſimul, cum dentibus atque
Squarzat, & in calido sbroiatur ſanguine totus.
Vinmazzus Juveni Philotheo junctus apreſſum.
Contra duos Tauros magnam ſumpsêre baruffam,
Cingar crebrificat nitidas generare favillas,
Sed Draco prædictus vexabat morſibus illum,
Ne ſic ut ſpadâ faceret ſplendeſcere petras.
Hircanus raptim Leoniſſam deſerit unam,
Serpentemque illum (Cingar clamabat) aſaltat,
Sed tamen Hircani Cingar tunc fata veretur,
Centaurum vocitat, Centaurus protinus ivit,
Hircanus jaciens ſpadam ſaltavit adoſſum
Serpenti, ſtrictumque tenens per colla cavalcat.
Ille viam currens Hircanum tergore geſtat,
Falchettus cernens ſequitur: quò, Hircane, gridabat
Quò te, Hircane, Draco menat? deſmonta miſelle.
Hircanus longas per grottas fertur ab Angue,
Quem cum pugnadis ſemper ferit inter orecchias
En illuc ſubitò velox Falchettus arivat.
Hircanus poſt ſe Falchettum ſentit habere,
Per quem ſecurus ſtrinxit tam fortiter Anguem,
Quod ruit ille cadens terræ, perditque fiatum.
Per dextram zaffavit eum Falchettus orecchiam,
Quem ſtraſſinando ſtridentem retrò tirabat,
Hircanus ſemper ſpronabat more cavalli,
Cumque feris pugnis teſtam groppamque marazzat.
Ille per horriſonas alpes repetando boabat,
Nec, quo menat eum Falchettus, ire volebat.
Hunc magis Hircanus ſperonans calcibus urget
Se tirat ille retrò, nec vadere curat inantum.

Comparatio.

Non aliter cum vacca facit guidata Becaro,
Sorellas vaccas. Maxime quando videt ſquartatas longe ſorellas,
Inque cruentatis pendentia fruſta cavechis,

Et

Et cum ſanguificâ ſguarnazzâ ſtare Becarum.
Cingar huc adveniens totum dentaverat Enſem
Non tamen è ſaxis flammas excudere ceſſat.
Jam Draco ſe noſcit ſpazzatum, protinus altram
Ecce capit ſpeciem, quoniam (mirabile dictu)
Quæ nunc anguis erat facta eſt formoſa puella:
Hircanus cecidit. Draco dum mutatur, arenæ,
Falchettus ſtupuit, cuncti mirantur in illam,
A capite ad plantas indutam veſtibus albis,
Quæ manibus librum cicigando tenebat apertum,
Seque latens trepidat ne ſit compreſa Baronis.
Corripit in ſoccam Falchettus preſtiter illam,
Sed ſcapat è manibus veſtis, Falchettus oſello
Plus levis hanc iterum per trezzas illico griffat,
Cui ſimul è manibus ſcarpat cogendo librettum.
Mirabunda nimis tunc res apparuit illis,
Vix Falchettus eam raperat, librumque ſerarat,
En pecus omne fugit multo sbraiore debottum.
Illa ribalda gridans planctum ſpargebat amarum.
Falchettumque orat tales dicendo luſingas.
Ah Falchette. patis ſic me tractare puellam?
Meque tapinellam Dammam ſic lædere ſuffers?
Ipſa ego non curans hominum conſortia Nympha:
Palladis has habito grottas, ſervoque pudorem.
Deh miſerere mei, dulcis Falchette, nec iſtud
Dignum laude quidem fuerit per ſecla futura.
Nam te sbeffabunt dicentes, ô decus, ô laus
Barronem validum gracilem occidiſſe putinam,
Quid de me facies? en ſum muliercula, cernis?
Ergo velis quæſo toltum mihi reddere librum,
Meque ſinas andare precor nitidiſſime Barro.

Berta.

Et ſic Falchettum vulpinâ fraude carezzat.
Mox ſub barbozzo ſquaquarinum fecit ad illum.
Venerat hic Baldus, Cingar reliquique Barones,
Et mirabantur quantum ſit bella puella.
Alter dicebat ſcelus eſt offendere Nimpham,
Alter ait, non ſic nam vel ſtria. vel maga putta eſt:
Tum Falchettus eam dum pro pietate moveſtus
Linquere diſponit, lumen procul ecce videtur.
Voxque ſonora tonat dicendo, prendite rurſum,
Prendite Barones fœdam, lordamque putanam,
Nam totus mundus ſit deſertatus ab ipſa.
Lironus repiat ſubitò per colla puellam,

Cicigando ſuſurrando.

Puella blanditia.

Squaquarinum, eſt actus cum duobus digitis toccas barbozzum alterius, poeta Godianus. Temnite fœmineos ſquaquarinos, temnite baſos.

Putta eſt illa, cui ſi addis na, ſuum ſignificatum habet.

Namque manum flentis Falchetti evaſerat illa.
Ergo tenet, donec Vecchius barbatus arivat,
Splendidus, & parens animâ ſuperare Catonem.
Ut fuit agiontus lætâ cum fronte ſalutat
Guerreros, illi reſalutant valde ſtupentes.
Mox Falchettum orat magicum ſibi tradere librum:
Illa gridat ne des, ne des, Falchette quadernum,
Iſte malus Vecchius vos inganare peroptat.
Cui vir ſanctus ait, taceas miſerabilis alma,
Jam jam tempus adeſt, quo debes reddere contum
De tantis animis pro te ſub tartara miſſis.
Inde ait, à domino ſic ſic datur omnipotenti,
O dulces fratres, ut vos de ſemine Chriſti
Huc veniſſetis magicam deſtruzzere legem.
Dic meretrix, quænam es? dicis te Pallados eſſe,
Brutta putana, Deæ famulam? tu mœcha pudorem
Servas? ô quantum paſſa eſt te ſumma poteſtas.
Sed dare nunc pœnas te condecet, ejice librum,
Ejice mi Falchette librum, tunc protinus illum
Falchettus terræ, Baldo mandante, gietavit.
Extemplò magnus fit Terræmottus ubique
Turba diavolorum properat, zaffatque ribaldam.
Quæ meſchina gridans dum portabatur aiebat,
Nocentina fertur à diabolis. Nocentina vocor magicis tam dedita chartis,
Decepique meâ juvenem cum fraude Folengum,
Jam valeat mundus, mea ſint habitatio vermes
Tartara, Serpentes, ignis, lachrymoſaque vallis,
Et ſic plorando fertur cum corpore ad Orcum.

Comina.

Stabat quiſque tacens, ſonumque videre videtur,
Sed ridens vecchius, me jam ſeguitate, comandat,
Ergò poſt illum vadunt parlando nientum,
Roccaforta ſuos ſequitur, Parduſque patrones,
Spezzacadena etiam, ſquarzatis unlique ſellis.

Pedrala.

Poſtquam Vulcani pariter venere Botegam,
Merlini ſermo. Alloquitur vecchius. Benè jam veniatis Amici,
Sunt anni centum quod vos expecto per iſtas
Speluncas, hoc celſa mihi providentia tempus
Conceſſit, donec te poſſem Balde videre.
Qui perges (ſi vera docent me ſidera) totas
Per Baratri portas, terræque ſecreta videbis.
Unde tuam vitam, nec non cantare prodezzas
Decrevi, ſi tanta mihi donabitur ætas,

Quod

Quod cum compagnis præſentibus inde retornas.
Nomine Merlinus dicor, de ſanguine Mantus,
Eſt mihi cognomen Cocaius Maccaronenſis,
Vos pater omnipotens junxit, tutoſque reduxit,
Reſtat adimplatis animo ſua juſſa fideli,
Qui vos elegit propter luſtrare Maſones
Inferni, ſtygiaſque mihi narrare facendas.
Conveniet (fateor) grandes paſſare fadigas,
Quod deſperati vitæ quandoque ſaritis,
Gratia cœleſtis vobiſcum ſemper habetur,
Undique deffendet, nec vos mortalia poſſunt
Lædere, ſi dominus cœli præbebit aiuttum.
Sed tamen, ô ſocii vos confeſſare biſognat
Quæ commiſiſtis per veſtræ tempora vitæ.
Nec confeſſandi quæſo vergogna ſit ulla,
Nam grandem meritum talis vergogna miniſtrat.

Iſte Merlinus, eſt præſens poeta, & auctor hujus voluminis.

Saritis pro eritis.

* *Notandum.*

Togna.

Cingar id aſcoltans ſtringit ſe in tergore totum
Nam res difficilis ſe confeſſare videtur.
Baldus ait, placuit nobis parlatio veſtra,
Nos Merline pater tibi confeſſabimus omnes.
Nunc ego ſtelliferi pietatem noſco Tonantis,
Qui non advertens quantum peccavimus illi
Nos elegit enim Baratri pro cernere Tombas.
Et ſic promitto per ſanctos illius omnes,
Fortes in bello ſemper nos eſſe probabit.
Eya igitur ſocii, mentem brancate gaiardam.
Quiſque ſibi revocans peccamina quanta gravavit,
Confeſſet, purgetque animam, ſuperetque diablum.

Togna.

Tunc omnes, flexis genibus, loca ſingula carpunt
Quo melius poſſunt fantaſticare comenzant,
Suſpirat Cingar, neſcit qua parte rapinas,
Furta, ſacrilegium, ludos narrare comenzet
Dum penſare ſtudet, ſcelerum confuſio ſurgit,
Quæ tot ſunt equidem numero, quot ſydera cœli;
Deventat mattus dum crimina tanta repenſat,
Dumque malum putat hîc, ſubito dimenticat illic.

Confeſſio.

Baldus erat primus, qui confeſſare volebat, *Baldus.*
Ergo genu flexo devotus crimina dixit,
Poſt quem Falchettus lachrimis confeſſat amaris, *Falchettus.*
Cingaris errando, ſed non robbando ſodalis.
Hircanus ſequitur, purus ſincerus & agnus. *Hircanus.*

Crimina Fracaſſo multum ſed parva catavit,
Vinmazzus. Namque bonus certe ſemper fuit ille polaſtrus,
Hippol. Sat Centaurus erat caricus, corſarus & Hippol,
Moſchinus. Omnia confeſſat plorans Moſchinus ad unguem,
Philotheus. Preſto ſatisfecit Philotheus, namque columba eſt,
Rubinus. Non feciſſe bonum ſcelus eſt plus grande Rubini,
Malfattus. Optime Malfattus recti confeſſat amator,
Malaſpina. Succedit Malaſpina, ſatis quod dicat habebat.
Boccalus. Confeſſor ridet ſe confeſſante Bocalo,
Una dies volvit pro confeſſare Lironem,
Corſarus ſemper quoniam fuit, atque Ladronus.

Cingaris Confeſſio.

Sed poſtquam Cocaius eos audire calavit.
Cingar. Reſtat & ut Cingar mundus puriſſimus agnus
Confeſſat, flexis ergo devotè zenochis
Inprimis neſcit crucifixi adducere ſignum,
Vel formare crucem dicens in nomine Patris,
Poſtea principium nimiâ formidine nullum
Scit dare, nec medium, nec finem, namque biſognat
A teneris annis dicat ſua crimina quæque,
Sentit eum quod magna trahit ſuſpiria Baldus,
Et cicigando ſuis ſociis parlabat in unum
Cantonem ridens, em, em, ſtat freſchus, & illi
Ridebant, quoniam ſat norant Cingaris acta,
Dum confeſſatur ſua frons ſudore bagnatur,
Nunquam tam grandem dixit feciſſe fadigam:
Jamque dies unus paſſat, confeſſio mezza eſt,
Itur dormitum, nox tranſit, Cingar in ipſa
Nunquam dormivit noctu, ſed Solis in ortu
Surrexit, tornat, confeſſus veſpere manſit,
Cui datur (ut potuit credi) pœnitentia grandis.
Omnia promittit Cingar, ſi attendit ad iſta
Sat faciet, quamvis normam ſervare ſolebat,
Promitto non ſtat pro attendere. Attendo nunquam ſibi pro promittere ſtabat.
Immo promitto ſtabat pro attendere nunquam.
Abſolvit Cocaius eum, mox illico ſurgit,
Eya agite, clamat, Barrones quæ mora vobis?
Non eſt tardandum, pretioſum tempus habetis.
Vos eſtis netti, mundi, perfectè lavati.
Quidve opus ulterius? tantum peccare cavete,
Notandum. Nam cum peccatis, tunc mens divina recedit.
Solus ego nolo ſpecu reſtare ſub ipſo,
Sed pars ex vobis ſtygias deſcendat in oras,
Pars mecum maneat, ſic ſic jubet alta poteſtas.

Digitized by Google

Comina.

Obmutuêre omnes, cernentes ſeque viciſſim,
Ignorant quales Baldus velit illic Amicos
Vivere, nemo quidem curat reſtare dedretum
Ergo butare parant ſortem, mandante Cocaio,
Quales cum Baldo Plutonis ad atria vadant.

Sors.

Exiit Hircanus primus, qui ſaltat alegrus,
Nam cupit inferni curioſus cernere ſtanzas.
Poſt quem Falchettus, poſt quem fortiſſimus Hippol.
Centaurus ſequitur, dubioſus & ipſe Lironus.
Inde Fracaſſus adeſt, mox ultimus ipſe Rubinus.
Malfattus, Cingar, Malaſpinaque ſtare jubentur
Moſchinuſque manet, Boccalus, & ipſe Cocaius.

Laus Cingaris.

Ingemuit Baldus dicens, ſine Cingare nunquid
Ire feram? nunquid ſine Cingare vivere poſſum?
Quicquid enim facio ſine Cingare, folla videtur.
Quicquid enim meditor ſine Cingare, debilis aura eſt:
Compagnia quidem noſtra eſt ſine Cingare guaſta,
Et ſic dum Baldus loquitur plorabat amarè.

Tegna.

Quando ſuum Baldum flentem vidêre Barones,
Inteneraverunt præcordia pro pietate,
Et facere incipiunt pro Cingare quiſque regattam,
Ergo conſilio Merlini ſtare Rubinum
Eſt opus, atque fuit Baldus contentus in hac re,
Dummodo ſtare velit ſecum Philotheus Achates.
Sed tantas fecit madalenas ipſe Boccalus,
Et tantum brazzis Baldum exoravit apertis,
Quod fuit andandi ſibi larga licentia ſecum.
Merlinus poſt hæc ſermonem fecit ad illos,
Quod pars quæ reſtat nimium contenta remanſit,
Et pars quæ vadit nimium contenta receſſit.
Ducere deſtreros ſecum nil quippe biſognum eſt
Quos ad ſervitium reſtantum Baldus arengat.

Arengat id eſt obirgat.

Merlinus ſe detegit.

Tunc ego biſcoctos panes, carnemque ſalatam
Appoſui menſis dixique, ſedete Barones,
Poſt Epulas illos feci conſurgere, qui me
Sectantes intrat Maſelini tecta jacentis.
Hisque loquens dico, Petrâ cercate ſub iſtâ,
Venturam quia non modicam retrovabitis illic;
Centaurus voltat lapidem, tunc Baldus in atram

Deſcendit ſcalam longam bene mille ſcalinos.
Omnes ſuccedunt ; Merlinus ſupra remanſit.

Pedrala.

In fundum ſcalæ portam catavêre ſeratam,
Quam pede Fracaſſus patefecit cardine rupto ;
Introeunt magnam nullâ formidine ſalam,
In qua lux tanta eſt, effundens lumina paſſim
Quod tu juraſſes hic eſſe Palatia Solis.
Et lapis ingentis precii, qui lumina fundit,
Inque coruſcanti Criſtallo fulgidus ardet.
Huc Baldus properans quenquam non cernit adeſſe,
Miratur lapis ſplendor cui tollit ocellos.
In circum ſalæ ſtant arma picata murais
Pulchra, nec in toto mundo nitidiſſima tantum.
Illa ſtupeſcentes pariter guardare comenzant,
Formidantque quaſi tam lucida tangere tela.

Heroes antiqui.

Nembrotis. In capite ipſius ſalæ grandiſſimus Elmus
Pendet, qui ſummo pennazzum vertice promit,
Ac ſuper excelſum quædam Damigella cunerum
Stabat, & hoc manibus diſtenſis carmen habebat

Diſtichon.

Hunc portare Gigas Nembroth certando ſolebat
Tubalcain. Martelli inventor fecit Tubalcain ipſum :
Baldus ait, Fracaſſe tuum caput hunc ferat elmum,
Corpore non minor es Nembrotto, forcibus atque :
Illum Fracaſſus removens in vertice plantat,
Nec ſibi rem binas voltas tunc dicere fecit.
Tunc proceſſerunt ; armorum ſplendiler ordo.
En alter patuit viſu, collectus in unum,
Supraque hoc ſcriptum tabulâ pendebat in altâ ;
Hector. Armaturam iſtam quondam ſe veſtiit Hector.
Induit hæc Baldus, quoniam minor Hectore non eſt.
Ulterius vadunt, Trojano ſanguine tincta
Arma vident, ſuper iſta fuit Epigramma notatum ;
Achilles. Ornarunt quondam Paladini corpus Achillis,
Optima quam fuerint, Ajacis morte probatur,
Hircanus tulit hæc quibus eſt plus dignus Uliſſe,
Quæ dum cingebat, probus Hippol arma catavit,
Æneas. Quæ Venus Æneæ componere fecerat olim,
Hæc mea ſunt, dixit, mox preſtiter illa dobavit :
Theſeus. Non procul his etiam ſunt arma nitentia Theſei,
Hæc ſibi delegit, Baldo mandante, Lironus.
Pentheſilea. Sunt quæ portabat fera Virgo Pentheſilea,

Suſcipit hæc nemo, mulieribus namque figura eſt.
Hannibal ille furens ductor Cartaginis arma *Hannibal.*
Hîc ſua quin etiam Romæ tam noxia liquit,
Cingar ait, Romam ſi terruit Hannibal iſtis,
Sic ego Diabolum ſuperabo Cingar eiſdem.
Dixerat, & totum ſubitò ſe ficcat in illas.
Hic quoque Pompei ſtant contra Cæſaris arma. *Pompeus.*
Cæſare veſtitur Falchettus, parſque canina *Cæſar.*
Excipitur, ſolo quam cum faldone covertat.

Heroes Judæi.

Aſt alio in muro Judaïca tela patebant.
Primum quæ Hebrei Dux quondam Joſue ſtoli *Joſue.*
Induit, iſta vetus fecit ferrarus Oliab. *Oliab.*
Poſt hæc ſubſeguitant Sanſonis tela gigantis, *Sanſon.*
Ipſa fuere quidem noſtro ſatis apta Fracaſſo.
Pendula ſtat muris ibi ſmiſurata Corazza,
Quam contra David geſtavit ſchena Goliæ. *Goliat.*
Iſtam Centaurus circum veſtivit adoſſum.

Heroes Chriſtiani.

Sunt ibi Carlonis Francorum Regis honores,
Aurea flamma nitet, quam nunc ô Brixia godis. *Aurea flamma.*
Magnanimi Orlandi comitis de Anglante trophæi *Brixia.*
Durindana tamen non illic ſpada catatur. *Orlandus.*
Mox Ducis Albani montis ſtant arma Rinaldi. *Rinaldus.*
Eſt quoque Bacchiuccus, quem Morgans terre ſole- *Morgans.*
Accepit Fracaſſus eum, baſtone relicto. (bat,
Moſchinus pro nunc, Philotheus, atque Rubinus,
Malfattus, Malaſpina ſimul, non arma tulerunt.

Facetia Boccali.

At niſi ſquarcinam Margutti repperit ilic *Marguttus.*
Boccalus pro ſe, quæ fodro nuda putreſcit.
Hanc citò Gallono taccat, non altera curat
Arma, ſed incuſat Compagnos eſſe fachinos,
Immo inſenſatos, caricantes corpora ferro.
Baldus id aſpiciens dixit, Boccale, quid armis
Non te ſecuras? en cernis quanta ſuperſunt.
Non me (reſpondet) ferrum Natura creavit.
Sum caro dico tibi, ſic ſic de carne manebo.
Rurſum Baldus ait, ſquarcinam quid geris ergo?
At Boccalus, ego ſenſi quod ſub Phlegetonte
Anguillas comedunt graſſas tria brachia longas
Si nobis epulæ mancabunt (quomodo credo)
Quid reſtat ni cum ſquarcina tollere pellem?
Ac ibi ſunt olei caldaria plena boienti,

Frizere, vox padellæ.

Eſt focus (ut dicunt) Anguillas frizere ſolunt.

Goſa.

Hunc ob ſermonem Boccali quiſque cachinnat,
At poſtquam rutilo texerunt corpora ferro,
Quiſque piat Scutum, ſeu Targam, ſive Rodellam,
Conſtat abundanter teli genus omne fuiſſe.

Ars ſcrimmandi.

In medium Salæ Baldus ſaltavit in armis,
Seque provare parat ſcrimando contra Sodales.
Cingar in inſtanti trat de galone ſpagnolam.
Se quoque ſub targa totus curvatus abaſſat.

Bravaria Cingaris.

Quid Menchione bravas? dicebat, nunc tibi Cingar
Quid valet oſtendet, ſta ſaldus, para ſtocatam,
Et ſic dicendo tres colpos fecit in unum.
Baldus ridebat, ſemper ſcrimando repoſſat,
Mirat & attentus quod Cingar porrigat unum
Ante pedem, nam ſic faciens ſotoſora tomaret.
Tunc piatonadam Baldus menavit ad illum,
Et pede ſupra pedem poſito, dum ſe retirare
Vult Cingar, caſcat, chioccatque culamine terram,
Extemplò comites omnes movere cachinnos.

Cingar æquo animo inter amicos omnia ſuſtinet.

Subriſit Cingar ſurſumque levando gridabat,
Eya citò fratres, brandos educite veſtros,
Et mecum pariter Baldo veniamus adoſſum.
Tunc omnes Baldum piatonizando ſerarunt,
Qui ferit in fianchis, qui retrò, qui ferit ante,
Omnes intornum Baldo ſua tela menabant.

Comparatio.

Non ſic pirlat enim cum fœmina fila revolgir
Guindalus, aut quando ſegetem rota ſaxea frangit,
Ut Baldus girat pede ſolo, terque, quaterque.
Denique toccatis cunctis ibi ſolus ab illis
Reſtitit intactus, ceſſat procedere ſcrimma.
Cingar abit, lapidemque illum tam clare nitentem
Deſpiccat muro, quem Baldi ficcat in Elmum.
Hunc tibi victori, dixit, largimur honorem,
Cum quo per Baratrum poteris donare luſorem.

Pedrala.

Poſt hæc Baldus eos ſcalam montare comandat,
Quos ego ſuſcepi fecique ſedere parumper.
Vos Deus elegit, dixi, de gentibus unos,
Ut prius è mundi viciis, armisque refecti,
Gulſoream penitus valeatis ſtrugere ſectam,
Ipſa quidem ſic eſt operantibus aucta Diablis,

Quod

Quod niſi præſidium dederit vis una Tonantis,
Chriſti ſumma fides, & lex cui Julia ceſſit
Corruet, errorum multis nunc recta magiſtris.
Olim quarundam vetularum parva ſtriarum
Turba dabat penas meritis incenſa caſottis,
Sed modo non tantum confectæ tempore vecchiæ
Gattas, Moltones, Capras, Porcosque cavalcant,
Verum Magnates plures, Dominique togati.
Et qui dant populis in ſacro jura ſenatu,
Se ſub Gulſórea ſtatuunt ditione regendos.
Obſervant zobias, ungunt ſua membra cirottis,
Quos ego ſæpe cavas tueor tranſire per iſtas,
Namque ſuam properant ad chortezare Madonnam,
Gulſora quæ dicta eſt, reliquarum prima ſtriarum
Scortaque Luciferi, tot certè digna caſottis,
Quot lapides terræ, Maris undæ, ſidera cœli.
Ipſa ſtudens Magiæ penetravit viſcera terræ,
Inque ſinu centri ſimulatum condidit orbem,
Hæc vos cuncta decet non tantum ſternere brandis
Corde ſed acorto, ſenſuque à crimine mundo.
Dux eris atque pater, ſociorum Balde tuorum,
Nulla ſuperſtitio poterit te lædere ſolum,
Sed caveant alii tua ne mandata refudent;
Ite precor tandem crucifixi tollite ſignum.

Caſotti, in quibus ornatur ſtriges.

Zobias, dies Jovis.

Gulſora.

Concluſio.

Baldus abrazzavit fletu ſtillante Rubinum,
Mox alios, Malaſpina ſuo pro Cingare luget,
Malfattuſque ſuo pro Hircano, denique ſtricti
Agmine diſcedunt, nos ſexque remanſimus illic.

Explicit Phantaſia Vigeſima Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII *Argumentum. In Phantaſiæ XXI. Macaronicen.*

Cingaris excreſcit naſus tantum, quod in illo
 Scapuzzat, quoniam ſtrio tocarat eum.
Attamen hunc ſanat Serraſſus, poſtea Raſſum
 Cuſtodem Nili fluminis interimunt.
Fracaſſus comites in forti tergore geſtat.
 Donec Gulphoreas reperière caſas.
Illic dum parlat cum Baldo Luca, Philippus.
 Baldus compagnos cernit abeſſe ſuos.
Quos allas tandem retrovavit habere figuras,
 Sed per Serraſſum priſtina fazza redit.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE VIGESIMA PRIMA.

QUALIS es ô mulier facilis ſuccumbere furto,
FURTO? (parce rogo, volui ſuccumbere viro
DICERE, ſed brevis eſt præcedons ſyllaba) qualis
Metaphorica proverbia. Ergo viro facilis ſuccumbis Fœmina, ſive
Officio voti, ſive acta prurigine carnis,
Aſt ubi tamburri formam tua pancia ſummit,
Ac inflata uteri pellem diſtendier audis,
Proverbium. Perque tuum gambar vadit rugando cavagnum,
Tempus adeſt partus vel Mortis dicere poſſum.
Quo meſchina bonos debes padire boconos.

 An-

Angeris, & nunquam velles habuiſſe maritum.
Sed poſtquàm bellum sborraveris inde putinum,
Neſcis ſtare loco, tanta eſt tibi nata voluptas,
Ad vomitumque redis, tranſacto tempore poco. *Proverbium.*
Talis es ô Cingar facilis ſuccumbere furto,
Furto? ſic, furto, nec tam ſuccumbere furto,
Sed tot criminibus variis, tibi dicere poſſum,
Quot Sguiceros mandat montagna ſguizarica morti,
Sed modo namque tibi confeſſio ſancta levavit
Ex humeris peſum quo non peſatior alter,
Lætus es, & cantans in ſtroppa ſiſtere neſcis. *Proverbium.*

Parentheſis.

Heu quia ſunt omnes, ſi rem bene cogito, Cingar,
Noſtra velut Cingar facilis delabitur ætas
In vicium, ſed mox animi faſtidia ſurgunt.
Quis tam certus adeſt quem non petulantia carnis *
Pungat, & interdum tollat de tramite recti?
Quis tam ſanctus homo, qui non quandoque pateſcat*
Eſſe caro, preſſusque ruat ſub pondere carnis?
Aſt peccare hominis, nunquam emendare diabli eſt.
Si quandoque caro ſua nos poſt vota reducit,
Nunquid nos aliis animantibus æqua poteſtas
Diſſimiles ſtatuit fruſtra? ratione vigemus.
Hinc ordita fuit patribus confeſſio, verum
Hoc opus, hic labor eſt, facinus committere paulum
Nos pudet ante Deos, homini ſed dicere multum,
Offendiſſe Deum nobis minus eſſe videtur,
At mage nos, homini commiſſum prodere, vexat.
Fallimur ah miſeri, vitio ſine poſſe putantes
Vivere, quapropter ſi carne gravante labamus
Turpe quod in crimen veluti ſors noſtra miniſtrat
Ire ſacerdoti nudare pigreſcimus illud.
Mente faticamur, timor urget, pectus acerbat
Sindereſis, Montemque geſtare videmur;
At poſtquam fuerint animo diſcuſſa recenti
Crimina, lætamur tantum evaſiſſe laborem.

Contra Hypocritas.

Sed veh qui ſuperos lædunt ſub tegmine recti,
Stat quia Juſtitiæ ſub imagine culpa frequenter
Dicitur Hypocriſis vitium, ſimulataque virtus,
Deforis elucet velut aurea petra ſepulchri, *Comparatio.*
Fœda ſed interius putrefacta Cadavera ſervat
Noſcite diſpliceat quantum fraus iſta Tonanti,
Qui noſtra ſub carne latens reprobabat iniquos

Hypocritas, revocans meretrices, atque latrones,
Emendaturum genus iſtud namque ſciebat,
* Sed pietas ſimulata nequit mendarier unquam.

Berta.

Sanctificetur indeclinabile poſitum.

Non erat ex ipſis noſter mihi credite Cingar,
Non erat ex ipſis quos dicunt ſanctificetur,
Sive Gabadeos, aliquos niſi quando gababat,
Atque Viandantes ſancta ſub veſte robabat.
Sed modo confeſſus gaudet, titaloraque cantat,
Bertezat, ridet, ſaltat, ſtigatque Bocalum,
Qui quoque Gaioffus ſalſa de carne Mezenum
Vix confeſſatus Merlino fraude robarat,
Atque ſimul dulci duo plena Cucurbita vino,
Increpat hunc Baldus poverum ſpoliaſſe Romittum.
At Boccalus ait, deh mangia in pace biavam,
Et tu non comedis perſuttum Balde libenter?
Forſan in inferno poteris retrovare Tavernam?

Cavagnum, ſportam.

Baldus ait, Vinmazzus habet de pane cavagnum.
Quid? Boccalus ait, nobis ſcriptura comandat
Non in ſolo pane vivat homo, caro carnem
Accuſativo facit.
Quiſque piat feſtam pro Cingare, proque Bocalo,
Qui vadunt mutuo follas narrando facetas,
Nam via longa nimis ſic ſic brevis eſſe videtur.

Goſa.

Baldus in excelſo carbonem vertice geſtat,
Qui nihilat groſſas fulgenti luce Tenebras.
Jamque caminarant per grottas mille pedeſtres.
Fit ſonus ecce ſuas poſt ſchenas plurimus, atque
Vox gridat anterior, ſta guarda, vade dabandam.

Comparatio.

Diſpartem, diviſim.

Quali cum guiſa Papam ſociare videmus
Inter Alebardas centum, pedireſque ſtaferos,
Per quos hic illic mandatur ſtare dabandam.
State, gridat Baldus, quo provenit iſte tumultus?
Illico ſfodratis brandis dant ſcuta lacertis,
Separat & comites ad bandas undique ſtradæ.
Fit via trans punctas Brandorum utrinque minantes,
Ac ſi per piccas vellet paſſare Todeſcus.
Maxima comparet tacitæ confuſio gentis,
Quæ diverſimodis Franceſo more cavalcat. (gam,
Pars equitat Gramolam, pars Deſcum, parſque cadre-
Pars Colum, Treſpum, pars Secchiam, parſque Telarum,
Pars Tripodem ferri, pars Naſpum, parſque Cavagnum,

Pars

Pars Scoppam, Tabulam, Concam, Miſamque farinæ.
Per medios Comites nulla formidine paſſant.
Nil penitus citant, Baldus ridere comenzat,
Cingar ait clamans, quæ gens? quo pergitis? ola?
Nemo reſpondet, procedit muta caterva,
Non modicum faciunt ſtrepitum per ſaxa cadreghæ,
Piſtones iadæ, Gratarola, mille facendæ.
Continuo rident fratres, tamen omnia viſu
Contemplant ſtupido, brandis menare parati,
Falchettus loquitur, ſunt iſti nempe ſtriones.
Eſt hodie giornus Zobiæ, Boccale, dimanda
Si Zobiæ fortaſſe dies eſt iſte, nequaquam
Fortunam, Boccalus ait, tentabo, ſed ecce
Ultimus apparet, ligni cui zoppa cavalla eſt.
Vix ea fatus erat poſtquam tranſiverat omnis
Copia, quod Secchiam ſtafezat deſuper unam,
Poſterus extremo tetigit qui pollice naſum
Cingaris, & ſubito poſt cœtum ſprone galoppat,
Illaque barbaricas ſuperaret Sechia cavallas.
Res miranda ſtatim comparuit ante ſodales,
Cingaris incœpit pedetentim creſcere naſus,
Defluit in longum, barbozzum jamque tocabat,
Atque bighignolos Lambicchi paret aguzzus,
Cingar at infelix umbram prius eſſe putarat,
Unde manu reparare volens urtabat in ipſum
Naſazzum, qui jam prolixus pectora coprit,
Suſcipit & formam ſeu caudæ, ſive budelli,
Me miſerum, clamat, quo tanti copia naſi
Proceſſit? mirate precor, mirate fradelli,
Cernitis hunc naſum, tunc illi firmiter adſtant,
Obſtupuère pedes quoniam defluxit ad imos,
Dumque timens voluit Moſchinus currere, longum
In Naſum pedibus ſcapuzzat, & inde ſtramazzat,
Baldus non potuit quin fleret fata ſodalis,
Attamen ut prudens quod erat deluſio noſcit.
Ne timeas mi Cingar, ait, truncabimus iſtum
Naſonem petito, cui priſtina forma redibit.
Boccalus parlat, quid sbigotiris ob ipſum?
Nempe tibi invideo Cingar, naſare Melones
Stans drittus poteris, nec te baſſabis odori,
Hoc verbo ridens Cingar, patientia dixit,
Me jam per naſum bufali de more poteſtis
Ducere, ſed quoniam mihi paſſus occupat ipſum
Jam ſeptem cubitos longum, volo circa colengum
Cin-

Citare, minus eſt quam loqui.

Bighignolus. eſt illud roſtrum per quod lambicantur herbæ.

Digitized by Google

Cingar, ſic faciens læta cum fronte recedit,
Attamen andando penſat deponere naſum.
Jugiter hinc ſolito Boccalus more caleſſat,
Fert, ſufert. Jugiter & ſolito fert illum Cingar amore.
Non erat ex numero quorundam quippe bravantum,
Qui dare ſunt faciles, at non repiare botones,
Quod ſim naſutus, dicebat, curo pochettum,
Langueſco verum tanto ſub pondere Naſi,
Vis, Falchettus ait, tibi demus Cingar aiuttum?
Dixit; & à collo Naſum diſtorchiat omnem,
Præcedensque illum ſpallis non abſque fadiga
Suſtinet, ac alii ſuccedunt ſæpe labori.

Togna.

Ac pater interea Serraſſus cumque Giuberto,
Color rethoricus Cumque duobus erat Merlini junctus ad Antrum,
Cumque cumque. Sed Baldum quandoque cognoverat eſſe receſſum
Preſtiter avertit ſchenam, dixitque valete.
Tres illum ſeguitant Giubertus, Pizza, Rafellus,
Pizza capellettus gregheſco ſtemmate natus,
Sed mater ſchiavona fuit, penſate fradelli
Quæ mixtura hominis, quid ſit confeſſio nunquam
Cognorat, ladro, barrus, fur, ſanguine gaudens.
Quid referam? ſtradiottus erat, queo dicere pejus?
At Stradiottorum quia mos eſt mittere guerram,
Pizza Capellettus, vel Pizza guerra vocatur.
Attamen à reliquis ſtradiottis diſtat in unum,
Tradere pro tradere vitam. Namque fidelis erat, per amicum tradere vitam;
Patria ſed pulchri fuit urbs Milaneſa Rafelli,
Qui nunquam panem nec quicquid corpora nutrit
Summebat, dulci tantum ſe paſcit amore,
Quapropter quicquid contrectat, replet amore,
Serraſſo multum fuit hæc complexio grata,
Utebatur eo variis in rebus Amore.

Maſelina.

Ergò cito Magicum traxit de pectore librum,
Dum legit, en Cervi ramoſi quattuor adſtant,
Ore brias ut Equi geſtantes, tergore ſellas.
Quos montare jubet Serraſſus, nemo repugnat,
Ad orbeſcam, ſine luce. Quattuor hi ſtrictis calcagnis, oreque preſſo
Ne dicant Jeſum, per opaca ſilentia currunt,
Quicquid cavalcari poteſt, cavallus appellatur. Immo volant, quoniam portantur ſupra Diablos.
Itur ad orbeſcam guidant quocunque Cavalli,
Inque oculi motu poſt Baldi terga fuerunt.
Siſtite, dicebat Serraſſus, ſiſtite Cervos.

Ecce

Ecce procul Baldi grottas illuminat Elmus.
Tunc diſmontarunt, Cervosque recedere mandat
Serraſſus lapidesque Bubæ tres expedit illis, *Bubæ, latinè*
Quas ſi quis gerit in boccam, inviſibilis eſit. *Upupæ, avis eſt*
Ergo ſimul properant, alios guardare valentes *Eſit, efficitur.*
At non guardari, lapidum ſic maxima vis vult.
Introeunt Baldi compagni nemine viſi,
Ac ibi ridendo pugnos menare comenzant.
Primus Boccali Serraſſus percutit aurem,
Oyme gridat, quisnam mihi nunc percutit orecchi-(am?
Talia dum loquitur chiappa picigatur in una, *Chiappa, latinè*
Va Diavol, ego non poſſum vivere, cancar *Clunis.*
Balde tibi veniat, quò nos codeſella menaſti?
Pizza Guerra pedes transverſat ante Lironem',
Qui cadit, & ſurgens aliâ quoque parte tramazzat
Namque Rafellus eum ſpingit, buttatque ſtravoltum;
Hippol ait, quid Balde juvat portare Luſorem?
Undique tampellor pugnadis nempe cotoris, *Cotoris, matu-*
Nec percuſſores video, tamen ecce putabor *ris.*
Mattus, namque volo memet deffendere pugnis.
Sic ait, & manibus concluſis verberat umbras
Giubertus ridens Falchetti è tergore naſum
Cingaris abſtulerat, poverumque tirabat ubique.
Heu quia, Cingar ait, per naſum ducor ut Orbus. *Proverbium,*
Hircanus, dum vult illi ſuccurrere, pugnum *cum quis ſibimet*
Menat, & in ſaxum colpit, ſofiatque panadam, *malum facit ſta-*
Nemo ſtigat Baldum, ſed eum venerando reſpectant, *tim.*
Serraſſus caudam Centauri tirat equinam, *Sofiat, ut alle-*
Ille jacit calzos, fruſtraque recalcitat umbris. *vietur dolor.*

Pedrala.

Galantariam poſt ipſam, denique petram
Serraſſi juſſu sboccavit quiſque bubinam,
Noſcunt Giubertum, qui ridens currit, abrazzat,
Stringit compagnos, Serraſſum Baldus honorat,
Supplicat inde velit de vultu tollere Naſum
Cingaris ingentem, primæque reducere formæ.
Non cogat Serraſſus ait, me Cingar ad iſtud,
Namque malum proprium, nec non nihil utile poſcit. *Tres negationes*
Si bene quicquid agit neſciret corde locare, *ſimul.*
Ad naſum facit tres, quattuor, octoque groppos:
Deh Serraſſe pater, dicebat Cingar, utrumque
Tollite vobiſcum quæſo naſumque rudemque
Memoriam, plus quam talis mihi machina reſtet.
Ergo Serraſſus motus pietate cavavit

Extra ſcharſellam Cerottum neſcio qualem,
Molzinat, molliter ungit. Molzinat Naſum veluti ſi mungeret Hircum,
Qui callat ſenſim, Candelæ more bruſantis.
Ut fuit ad primam ſpeciem feſtinus ab illo
Se tollit Cingar, ſaltat velut Hœdus in altum,
Proverbium à Cingare ductum. Nec fuit ordo unquam poſt hac ſibi tangere naſum
Jugiter addubitans rurſum ne creſceret ille.
Hinc fuit Addagium (verum ſalvando) repertum,
Pinza, ſummitas, eſt vox Cremoneſa. Quando quis non vult ſibi Naſi pinza tocari.
Vix ea finierant, Serraffus in ore lapillum
Claudit, & ut ſociis non viſtis inde recedit.

Comina.

Jamque caminarant tres Antra per abdita giornos,
In finem Grottæ firmarunt denique paſſum.
Non ultra paſſare valent, Via namque ſmaritur.
Unicuique nimis durum eſt reflectere paſſum.
Aut replicare viam tanta ſtrachedine factam.
Ergò impazzati ſtant omnes, ut ſolet eſſe

Comparatio.

Quando formicæ peragrantes ordine longo
Supra muraiam baſant ſe ſæpe viciſſim.
In medio quarum ſi cum carbone notatur
Linea, non audent ſignum tranſire per illud.

Berta.

Attamen horrendum ſaxum Fracaſſus abrazzat,
Fortiter & relevans obſcurum detegit antrum
Ciſternæ ſimile, aut foſſato valde cavato.
Apponunt aures ſi quid ſentire valerent,
Audivêre ſonum fluvii per ſaxa ſtrepentis,
Cernere nil poſſunt oculis, quia valde profundat.
Cingar confeſtim deſcendere cogitat illuc,
Ergo ſe manibus brancans ad ſaxa Cavernæ
Callat, & ad fundum tandem ſtracatus arivat.
Hîc retrovat ſtagnum multo rumore perundans,
Quod ſentit raptim longas percurrere Tombas.
Cœpit cum valido clamore vocare ſodales
O, ô, Compagni, tuti callate deorſum.
Quo vix audito deſcendunt unus & unus,
Tandem quiſque fuit retrovatus ad ima Cavernæ,
Baldus monſtrabat rutilo fulgore Paludem,
De qua procedit flumen volucrumque caminat.
Per longum littus Baldo præeunte meabant.
Ecce ſenem medio cernunt in flumine ſupra
Delphinis tergum, quem barba canuta decorat.

Quem

Quem quoque Delphines ſeguitabant quinque natan-
Portanteſque ſuo bellas in tergore Nimphas. (tes,
Ipſe procul cernens lumen turbamque ſtupebat.
Quæ nova res iſta eſt? dicebant ſæpe viciſſim.
Mox contra Baldum bravoſa voce gridabat,
Quò te ſtulte pedes? qui vos per littora noſtra
Trentapara guidat, preſto reflectite gambas.
Reſpondet Baldus, cœlo caſcamus ab alto,
Imus ad infernum, nobis oſtende Viazum.
Cui ſenior dixit, facilis deſcenſus Averni.
Attamen audacter facis iſtas ire per Umbras.
Et niſi cum ſociis aliis tornare fretabis,
Dat mens quod grandis veniet deſgratia vobis.
Dedecet humanos contradas ire per iſtas,
Ergo retornetis, veſtraſque reducite plantas,
Impatiens Fracaſſus ait, nunquid Deus es tu?
Aut Dii fortaſſis Tomba verſantur in iſta;
Cui Vecchius, Dea noſtra mihi dedit iſtius amnis
Arbitrium, ſeptem qui mandat in æquore flumos. *Nilus.*
Nilus habet nomen, non unquam cognitus orbi
Quo de fonte cadat, ſed vos modo mente Ribaldi
Sacrilegique ſuum retrovaſtis nequiter ortum.
Et pede macchiato calcantis littora ſancta,
Iſta puellarum Juvenumque caterva miniſtrat
Ad mea de lautis convivia fœta vivandis.
Sublimen regina Deum me Gulfora fecit.
Quæ Maris Imperium ſub terra poſſidet omnis,
Quæ quoque magna ſuis dignatur tradere ſervis.
Flumina, Stagna, Lacus, Valles, Canalia, Fontes,
Diſtribuitque ſuis Baronibus:
De quorum numero dictus ſum nomine Raffus,
Qui fruor ingenti ſuper iſtud flumen honore,
Sum Deus, ergò citò decedite partibus iſtis.

Goſa.

Baldus ait, Deus es merdoſæ forte latrinæ.
Si tamen, ut baias, Deus es, defende te ipſum.
Sic dicens, groſſum laſſat sfronzare giaronem, *Giaronem, ſaxum rotundum.*
Qui mediâ chiappans Delphinum in fronte peremit.
Raffus id admodum nullâ deitate ſegurus,
Extra tenet muſum veluti Ranocchius ab unda *Ranochius eſt ranarum mat.*
Cetera turba gridans incepit sbattere palmas,
Plorantesque vaghæ ſcapolant hinc inde puellæ,
Supra Delphinos vadunt laniando capillos.
Diffugiuntque procul multa formidine pulſæ.

Comparatio.

Columba. Non aliter quando requieſcunt nocte columbæ,
Civetta. Inter quas volitans nocturna Civetta laceſſit,
Martorellus. Vel Martorellus, Gattus, vel Barbagiannus.
Gattus. Intrarat ſed jam medius Lironus in amnem,
Barbagiannus. Et Raffo, ſicut poiaſtro colla tiravit.

Pedrala.

Cingar miratur mundum reperiſſe novellum,
Eſſe per incantum tamen omnia facta ſciebat.
Non procul en flumen ternos ſe frangit in amnes,
Hic fluit ad dextram, hic mediam, hicque ſiniſtram,
Et ſunt omnino ſine ripis flumina, per quæ
Si ſine burchiello vis pergere, perge notando.
Hic plantas terræ fixas tenuére ſodales,
Armorum nimio retrovant ſe pondere preſſos,
Ex quo difficilis datur his nodare facultas.
Liſſo, levigato. Inde petram retrovant liſſo de marmore quadram
In qua ſcarpello talis ſcriptura notatur.

Epigramma.

Si ad dextram vadis, cernes Jovis atria magni,
Si ad mediam tendis, Neptuni tecta ſubibis,
Si ad levam pergis, Plutonis regna videbis,
Taiarunt, ſeparunt. Hic tres germani mundum cum ſorte taiarunt.
Valde ſtupent comites fabellas cernere veras.
Fracaſſus ridens dixit, buttemus amici
Et nos hic ſortem, quo dicto percutit illam
Marmoream petram Morgantis habendo bachioccum,
Quæ longe reboans in pezzos mille flueſcit.
Mox ad compagnos, cum Cingare maxime parlat.
Per quem ſit melius, vel gratius ire canalem,
Cingar confortat medium, quod menat ad agros
Neptuni, Baldo placuit, reliquiſque Baronis.
Sed modus eſt nuſquam, quia flumen littore mancat.

Fracaſſi gaiarditas.

Ergo Fracaſſus medias ſaltavit in undas,
Qui licet immenſus ſit corpore more Gigantis,
Uſque ad centuram tamen eſt in gurgite ſiccus,
In moiamque ſuum vadit menando culamen.
Inde vocat ſocios dicens, rogo cara brigata,
Supra meam ſchenam montate gaiarditer omnes,
Sum diſpoſitus enim vos totos ferre per undas.
Baldus ait ridens, poteris portare Fracaſſe?
Reſpondet ſic ſi eſſetis duo tanta ſodales,
Ergo omnes ſaliunt ſchenam, ſpallaſque Fracaſſi,

Lironem in dextram ſpallam conſiſtere fecit,
Seque tenens Hippol manibus conſedit apreſſum,
Baldus at in levam magnæ ſe brancat orecchiæ,
Falchettus ſedet canis inſtar ſupra cerebrum,
Boccalum ſtringam calzarum groppat ad unam.
Centaurus non vult adeo caricare Fracaſſum,
Sed nodat Hircanum geſtando ſupra culattas,
Tot paſſarinos Fracaſſus habere videtur
In ſpalla, juratque illos peſare nientum.
Supter laſenam ſiccato Cingare ſtriccat.
Quem facit, ut ſgregnent alii, mollare corezzas
In dextra portat ſe ſuſtentando Bataium,
Ergo prolixis cum paſſibus ire comenzat,
Et quò guidat iter Neptunia littora poſcit,
Se per galonem quandoque revoltat eundo,
Et cum terribili sfrantumat ſaxa bachiocco,
Nam ſtrictus nimis eſt, dum vadit, ſæpe canalis.
Tandem poſt longos miliaros, ecce diei
Conſpexere procul radium, finemque cavernæ,
Quo læti comites pariter cantando triumphant,
Præcipuè Cingar dicebat tale ſonettum,
Poſtquam de cœcâ ſumus hâc preſone cavati.
Cantemus tararan, cantemus, tantara tara,
Et ſic paulatim junguntur ad oſtia Tombæ. *Paſſivum pro activo.*
Hic ſe diſcaricat Fracaſſus pondere dulci.
Ac ſimul armati venerunt extra cavernam.

Comparatio.

Non aliter faciunt quum nos damatina jacentes
Poltronizamus nolentes ſurgere plumis,
Et Sol ad mediam gambam ſua lumina ſpargit. *Proverbium.*
Sed quum maſſaræ veniunt aperire feneſtram,
Diſmeſſiati diſtendimur inſtar Aſelli
Nilque luſimentum giorni guardare valemus,
Sic iſti egreſſi tenebris vix cernere poſſunt,
Sed mox ſuefacti mundum videre novellum,
Atque novum ſolem, nova tempora, frigus & æſtum.
Artibus hæc magicis ſed quiſquam judicat eſſe.
Fracaſſus jurat, vult ſternere cuncta bataic.
Hîc abſque arboribus campagna piana videtur.
Qua non eſt major Veronæ, larga nec illa
Quam campagna colis noſtro Menchione da Goito.
In medio campi celſum videt Altra Palazzum,
Supra quod centum fumant de longe camini.
Illic Smirna ſuam plantarat Gulfora ſedem,

Eſt quæſtio, quare habitantes Godium dicantur Menchiones: Salvanellus hanc ſolvit dicens, quia Menchiones non deberent dici, at Mintiones à Mintio flumine ſuo.

Digitized by Google

Gulfora dicta quidem cognomine, nomine Smirna.
Semper banditam tenet hîc maga peſſima chortem,
Arenas poſtribula. Perque ſuum Regnum multas fabricarat Arenas:
Altera ſed major, mirandaque coſa videtur,
Nam fundus Pelagi ſtat in altum more ſolari,
Nec fluit in giuſum, quamvis agitetur ab Euris.
Per quem Sol radios fundit penetrante luſore,
Ac ſi per Vitrum paſſaret flamma ſtopini,
Unde novus mundus paret, Phœbuſque ſecundus.

Togna.

Se maris in fundo cognoverat eſſe Fracaſſus,
Do Diavol, ait, nunquid tibi tanta poteſtas?
Sic igitur Pelagi fundamina pendis in altum?
Sic, velut Aër, aquæ per te gravitudine mancant?
Non non, quid facimus? celeremus cara brigata,
Quo dicto pariter vadunt incontra palazzum
En procul occurrit Peregrinus cum Peregrina
Bordones ambo geſtantes, atque capellos,
Immantelati breviter, cinctique Fiaſchis,
Atque videbantur nimiâ ſtrachedine laſſi,
Ipſaque ſtrachedo longum feciſſe caminum
Monſtrat quapropter ſtratis in littore pagnis,
Membra ſolo buttant, revocantque ſedendo vigorem.
Conveniunt illuc fratres, pietate moventur,
Namque ſenex Peregrinus erat, caricatus & annis
Cui grandis canuta coprit barbazzia pectus.
Sed Peregrina viret facie, multumque galanta,
Non plus quam ſeptem bis vultu denotat annos.
Blandidulos terræ pudibunda tenebat ocellos,
Quos aliquando tamen relevando corda ſcanabat,
Præcurrens alios hanc protinus Hippol adocchiat
Et jam (ſicut erat ſolitus) veſchiatur Amore.
Baldus amorevolâ Peregrinum fronte ſalutat.
Mox ait, unde venis? quo vadis? quod tibi nomen?
Ille refert, venio Paradiſi è partibus almi,
Luca Philippus. Vado ſub infernum, nomen mihi Luca Philippus.
Quid te, Baldus ait, Paradiſum linquere fecit?
Illic nonne bonum felix quoque tempus habetur?
Reſpondet Vecchius, te ſteſſum fallis, amice,
Ingannatur homo Paradiſum qui putat eſſe
Deliciis plenum, Solazzis, atque richezzis.
Via Flaminia. Sunt quadraginta anni quod ego plantando Tavernam
Via Romaa. Oſtus eram non per romæum quippe viazzum,
Ante ſed Hoſpicium Paradiſi ſemper habentis

Mille

Mille cadenazzis portas, ſtanghisque ſeratas,
Et ſua taccarunt paſſim velamina Ragni,
Vattabant giorni ſeptem quandoque vel octo,
Nemo foraſterus bandas veniebat in illas,
Si tamen ullus erat, qui tandem accederet illuc,
Vel gobbus, vel zottus erat, vel lumine ſguerzus.
Vel cantans vacuus coram latrone ſegurus.
Nemo qui ſcottum poſſet pagare Tavernæ.
Qui vellet cameram, qui lectum, quique biavam,
Quiſque carens numis, ſoliti dormire paiaris,
Strazzati pedites, panem cercando per uſſos.
Rarò Pontifices vidi, Regeſque, Duceſque.
Rarò Signores, Marcheſos, atque Barones,
Rarò Capellatos, Mitratos, rarò Capuzzos.
Qui mihi ducatis plenos aperire valerent
Borſottos, quaias pagantes, atque capones,
Splumatos lectos, dulcem, garbumque phalernum.
Hi ſunt qui faciunt richas, pingueſque Tavernas.
Hi ſunt qui ſpendunt, quia poſſunt ſpendere, largè.
Procuratorem ſi quenquam forte videbam,
Vel quoſcunque Forum numi fecit eſſe lecardos,
Vix id credendo Miraclum grande putabam.
Hac ego pro cauſa ſdegnatus ab inde receſſi,
Maxime quod quidam Prælatus tempore vecchius
Ob longum ſtraccatus iter, plenuſque gramezza,
Ante fores cœli poverellus denique venit.
Cum pede chioccabat portam bis terque quaterque,
Nemo reſpondet, quia nemo eſt Janitor illic.
Denique poſt longas batituras, ecce canutus
Janitor alter erat, quem Petrum nomine dicunt,
Protinus in colera ſpallancat rugine vecchio
Stridentes Portas, & rauca voce ſonantes.
Quis, gridat, hanc buſſat portam? quæ frezza coërcet?
Ille tapinellus vecchium proſtratus adorat.
Ac rogat introrſum recipi, fierique Colonus
Littoris aſtrigeri, aut aliquo cantone locari.
Hinc, Petrus inquit, abi, nihil es nunc æthere dignus
Nec fueris, donec Mundo ſtria Gulfora vivat.
Quam dum permittet Deus inſcrutabilis orbi
Vivere, qua pereunt animæ ſex mille quot annis:
Nec tu, nec tua ſtirps poterunt intrare chidrentum.
Vade, nec ulterius chiocches ne forte chioccheris.
Talia dum fierent, exibant mille Putini
Aligeri, nudi, ſaltantes atque canentes.

Nemo fuit vir portinator paradiſi ut ego claudo & nemo aperit. Petrus.

Angeli.

Inque meam ſine reſpectu venêre Tavernam,
Et mihi mangiarunt coſinum de pane repletum,
Tres vaccas, ſeptemque Boves, cinquanta capones,
Viginti pegoras, caſtrones trenta bicornes,
Octoque Mezenos, de Cervellatibus Ollam,
Appoſitio. Quid plura? & gattas, aſinum, mullamque, caneſque
Maſtinos guardam Cortivi nempe vorarunt,
Et niſi quamprimum ſcapolaſſem nudus ab illis,
Fia Venetianiter, pro filia. Meque fiamque meam duplici boccone rapiſſent,
Penſa mò poſt mortem quæ conſolatio reſtat.
Noſcere vis quare tantum petit aſtra povertas?
Eſt quia nil portat ſecum, qua propter in altum
Conſurgit facilis feſtucæ more volantis.
Eſt ubi (me miſerum) mea filia cara? quis illam
Ladrazzus rapuit?

Togna.

Poſuit pedes & capillos, ut omne contremuiſſe corpus denotaret. Sic dicens vecchius mendax diſparet ut umbra.
Contremuêre pedes Baldi, ſteteruntque capilli,
Multaque contraxit faciem maravilia criſpam,
Quando repentinâ ſe voltâ repperit illic
Solum ſolettum neque coram vidit amicos.
Quid faciat, vel quo flectat veſtigia, neſcit,
Mente Deum vocitat, Serraffum voce gemendo.
Denique Gulfoream ſatius putat eſſe Maſonem
Vadere, ſmaritos ubi forte catabit amicos.
Non vix andatu compleverat octo Cavezzos
Pizza Cappellettus procul obvius ecce ruebat.
Amblantem franzoſiter. Nam ſuper amblantem ſtradiotti more zanettum
Currit, & altivolam giaverinam ſuſtinet armo,
Baldus eum norat, vocat, heus, ô, Pizza Capelle,
Angelus es nunquid Gabriel? da quæſo novellas
Eſt ubi Serraffus noſtri ſpes una repoſſi.
Pizza Capellettus reſpondet, nobilis Hæros
Salve, non procul eſt, qui nil niſi curat amicos.
Lapis optalamius inviſibilem reddens. Serraffus pater, & lapidem tibi commodat iſtum.
(En cape) quem dicunt optalamium.
Is latet in lauri folium, quem nemine viſus
Ore feras, intraque lares ubi Gulfora godit,
Te rogat ut ſcarpes illi de corpore vitam.
Dixerat, & ſubitus campagnâ ſgombrat ab illa.

Comina.

Baldus habens ergo petram, nil cernitur ullo,
Gulfoream verſus drizzat ſe protinus Aulam.
Incontrat varias comitivas ſæpe Striarum,

Per

Per medium quarum tanquam nihil effluit agmen.
Sæpè voluptatis cauſâ tirat hic tirat illic,
Guarnellos, calceſque menat, pugnoſque frequentes.
Advenit ante fores pallazzi ſemper apertas.
Omnia ſunt aurum, corniſia, limen, & arcus,
Introit, armatum circumſpicit agmen ibidem.
Guardia Reginæ quod erat, ſtans jugiter illic,
Dummodo pallazzo ſuberat, ludiſque ſtudebat.
Gaude, Baldus ait, mi Brande, cibaberis, ecce
Carnes & ſanguis tibi præſentantur abundè.
Tranſit ad obcinctam clauſuram mille columnis,
Omnia ſunt aurum, Baſes, capitellia, Friſi.
Quales hic reperit ſtrepitus, qualemque tumultum,
Quales mollities turpes, actusque ſalaces,
Utile nil ſcribi poſſet, ſi ſcribere vellem.
Hoſtia per girum camerarum plurima juſto
Diſcompagnantur diſcrimine ſemper aperta,
Cuncta ſigillatim ſtatuit diſcernere Baldus.

Tanquam nihil. Nihil fuit homo inviſibilem ſe faciens ad libitum.

Aromatopola Striarum.

Se viat ad quandam portam, quæ nocte dieque
Stat patefacta, ſtrias ſorbens vomitansque frequen-
Intus tich tochat piſtatio Mortariorum, (tes.
Crebraque campanæ ſimilis percuſſio Bronzi.
Tranſcendit limen, cauſæ piſtaminis adſunt,
Obſtupet innumeros illic retrovare Striones,
Innumerasque ſtrias vecchias, modicasque puellas
Non ea medeſimo generatur ſchiatta paeſo,
At ſunt Italici, Græci, Gallique, Spagnoles,
Magnates, Poveri, Laici, Fratresque, Pretique,
Matronæ, Monighæ per forzam clauſtra colentes.
Sollicitant multas tenui ſine voce facendas,
Plurima conficiunt unguenta, Cerumina, paſtas
Unctis, Implaſtros, Pilulas, confecta, cirottos,
Mille ſerant, reſerant ſcatolas, voltantque, revoltant
Urceoloſque tegunt, retegunt, ſolvuntque, reſolvunt
Vaſa triacarum, Mortaria bronzea chioccant.
Pars hic minſurat trutinis, pars illic alhorret
Taxum piſtillo quatiens Aconita, Cicutas.
Electuaris complentur biſſola mille,
Compoſitis, heu heu, nigro de pulvere mortis,
De ſpuma zatti, de lardi carne picati,
De pulmone Aſini, virda de pelle Ranocchi,
De pus matricis, de Infantis ſanguine cœci.
De Cadaveribus tumulorum, deque ſagina

Ex frequentia tranſeuntium, regaies porta ſorbere vomereque homines videntur.

Toxicum lethale. Mille refertur ad electuaris. Hic pulvis & hæc polvis ut ſupra in Egloga prima Zanitonella.

Virginulæ, de felle bovis, de lacte figorum,
De ſudore patris proprii, de (proh ſcelus) alba
Appoſitio. Paſcalis feræ candela, deque ſacrato
Chriſmate, de Chriſti dono Baptiſmatis unda.
Fingunt mixturas cum ſacris mille prophanas
Jocatur poeta. Quas uti componant, deſcribere forte valerem,
Sed metuo errores ſi quando reprehendere vellem,
Errorum fierem præceptor, meque Tomiſtæ
Dignum cenſerent Mitrâ, Chriſtique Cavallo,
Sed de more briæ mihi cauda daretur Aſelli.
Talia pro magno nec haberent, namque poetas,
Ac Oratores, Medicos, Legumque miniſtros,
Namque Senatores, & qui dant jura Brigatis,
Ad curſum ſtriarum. Quam plures retegunt ad curſum pergere noctu,
Sed quia reſpectu legis prævertitur ordo,
Proverbium. Namque ſolent groſſi piſces mangiare minutos,
Deſventuratæ quædam ſolummodo vecchiæ,
Sunt quæ ſupra Aſinos plebi ſpectacula fiunt,
Sunt quæ primatum multorum crimina celant.
Sunt quæ ſparagnant Madonnis pluribus ignem.
Baldus ſupra videt, ſubtiliter omnia verſat,
Inſcriptasque legit ſcatolas, urceſque notatos,
Nil niſi mortiferum paſſim legit eſſe venenum.
Librazzos aperit, vel apertos lectitat omnes,
Nil niſi letales conſiderat eſſe recettas.
Quomodo garzones ſaturentur amare negantes;
Quomodo ſtuprandi cauſa dormire coercent.
Quomodo adulterium uxoris vir noſcere poſſit.
Quomodo virgineæ cogantur amare puellæ.
Quomodo non tumeat mulier cornando maritum.
Quomodo ſi tumuit, Fantinum mingat abortum.
Quomodo vix natos vitient ſua faſchina puttos.
Honeſtiſſime. Quomodo deſiccent odiati membra mariti.
Quomodo de birlo mentem, de corpore vitam
Ejuſdem tollant, valeant ut paſcere Mœchos,
Fœtentes ibi ſun[t] rancæ, vecchiæque ſtriazzæ,
Quæ vadunt redeunt portantes Biſſola circum,
Has Baldus ſequitans vult rerum cernere finem.

Scola Striarum.

Scarcoſſus dicitur qui macer undique promulgat oſſa, ut vecchia. Eſt locus alter ibi ter centum brachia longus,
Quo docet (heu quantas) vecchiarum turma puellas:
Sunt ibi Dongellas ſcarcoſſæ mille docentes,
Suntque Pedantrices in deſpenſare Triacas,
Et pedagogarum dant ritus more tenendos.

Quali-

Qualiter obſequio veneris ſua vota ſequantur.
Qualiter Infantis tenerini membra ſmedullent
Qualiter ungantur, moveantque tonitrua cœli.
Qualiter & ſegetes, & vites grandine tollant.
Qualiter in varias formas ſua corpora mutent.
Qualiter efficiant quod amans forma diabli eſt.
Qualiter & Chriſtum renegent, Chriſtique bateſmum.
Qualiter alliciant Pretos ſibi tradere ſanctam
Euchariſtiam, aut alicujus membra beati,
Qualiter (ah facinus) Crucifixum ſtercore turpent,
Qualiter ad ſtagnum Nurſæ ſacrare quadernos
Pergant, implentes pelagum, Terramque diablis.
Qualiter & ſtudeant griffas ſcapolare Leonis
Pontificis, cujus cura bonam ſtat ponere guardam.
Baldus nunc huc, nunc illuc præcepta Striarum
Audit & intendens aliquam ſi noſcere poſſet,
Cingaris uxorem vidit, Bertamque magiſtras
Eſſe puellarum, traxit quaſi turbidus Enſem,
At circumſpiciens ibi plures eſſe Madammas
Primatum uxores, ſe proſtituiſſe diablis
Mucchiachias, tacuit, riſit, latuitque libenter.
Semet confortans, quod quas hic eſſe putamus
Dianam, illic ſtriges, ſcortasque catavit.
Sed laudavit eas ſua furta umbrare ſcientes,
Semiremiſſa quidem culpa eſt quæ tegmine tranſit.
Non ibi plura deeſt variarum turba Sororum,
Officium quibus eſt ſolum condire Triacas.
Baldus enim hunc eſſe diem non credidit orbi,
Sed zobiæ noctem veluti gens plurima penſat.

Poſtribulum Striarum.

Introit ulterius retrovans loca turpia tandem,
Turpia dico jocis laſcivis atque pruritu,
Turpia nequitiis blandis, luxuque petulco,
Turpia mollicie, Venerisque libidine, ſcortis,
Pellicibus, tandem quicquid patet eſſe Lupanar.
Pulchra ſed aſpectu ſunt muri, tecta, ſolari,
Non mihi ſi centum bocchæ, centumque favellæ,
Quas Baldus gioias ibi vidit, ferre valerem
Longaque larga patet cubitos caminata trecentos,
Cujus tecta nitent auro, pavimentaque, muri
Dicere non opus quam fulgida ſtrata parantur
Argento, Raſſo, Biſſo, Ganzante, veluto.
Leggiadros Juvenes, bellos facieque venuſtos,
Stringatos, agiles, quos judicat eſſe diablos

Hu-

Nam ſtriæ coëunt cum diabolis ſub imagine amantum.

Leo Papa.

Mucchiachias, moroſas Spagnolicum.

Caminata, maxima camera, quæ poſſit caminari, vel caminata, quia ſecundum Vitruvium plures habet caminos.

Humanam piliaſſe caput, moreſque decentes
Conſpicit innumeras circum ſcherzare puellas,
Quas geſtant veſtes auri, Brettasque veluti
Prætereo, aut oſtri calzas, Renſique camiſas.
Quin etiam lapides precioſos pono dabandam,
Muſchium, Perfumos, Muſcati vaſa, zibettum.
Sentit aquas roſeas pavimenta per aurea fuſas,
Florida porphideos coprunt ſpalleria muros,
In quibus affixi dant ſpecchi lumina circum.
Illic Meſchinæ ſe ſtant ornare puellæ
Imponunt ſguanzis, fronti, colloque belettum,
Atque coralicios faciunt parère labellos.
Incriſpantque comas propter placuiſſe Diablis.
Prætermitto Lyras, Flautos, Citerasque, Leuttos,
Scambiettos, Danzas, Feſtas, Ballosque, Moreſcas:
Ipſa Voluptati prærcgnat Gulfora tantæ,
Quæ ſuper auratam ſtat fronte ſuperba Cadregam.

Pedrala.

En quomodo lupanar inhoneſtiſſimum honeſtiſſime deſcripſit Merlinus noſter.

Hæc ea dum Baldus criſpo conſiderat ore,
Ecce cathenatum grandi rumore Bocalum
Straſſinare videt, calcis pugniſque domatum,
Undique viſendi cauſa laſciva Juventus
Circumfuſa ruit certatque illudere capto.
Spingitur ante Tronum Reginæ pauper homellus,
Voceque ſbragiferâ pietatem, gridat, habete.
Gulfora capturæ cauſam tumefacta dimandat,
Reſpondetur ei quod peſſimus iſte Gaioſſus
Intrarat furtim propter robbare Coquinam.
Et jam Fardellum de Caſeo, Carne, Botiro
Fecerat, inde duos ſguataros baſtone domarat,
Nec quod ſcriptus erat regalis ſervitor Aulæ.
Nec quod ſallarium bruttus poltronus habebat,
Nec quâ veniſſet bandâ parlare volebat.
Gulfora ſdegnato faciem ſembiante revoltat,
Hinc, ait, hinc iſtum poltronem ducite preſtum,
Hinc citò, quæ mora fit? me maſtinazzus amorbat,
Et ſpuzzo limovo tentavit odore zibettum.
O quam poca fuit diſcretio veſtra, tuliſtis
Ante meos oculos iſtam duxiſſe Carognam?
Ite viam, rozzamque ſibi pervertite formam.

Comina.

Protinus infelix ſtreppatur ab inde Bocalus,
Tota canaia retrò ſequitur, day dayque rebombat
Nemo niſi Baldus, per quem pietate movetur,

Duci-

Ducitur extrorſum, patitur ludibria, ſcornos,
Baldus, qui finem vult cernere, cuncta ferebat,
Quamvis ſæpe manum poſuit pro ducere brandum.

Bocalus vertitur in Aſinum.

Denique neſcio quo Bocalus tingitur uncto,
Quapropter longas diſtendere cœpit orecchias
Moſtazzumque procul fundens, quaſi toccat arenam
Brachia deventant gambæ, veſteſque pilamen
Bertinum, buſtumque Aſini miſer induit omne;
Dumque loqui voluit, ragiavit fortiter, a, a,
Curſitat, huc, illuc baſtonibus undique piſtus.
Vult trare non ſolitos pro ſe deffendere calzos.
Sed cadit, & magnas carpit caſcando ſchenadas,
Semet ſpaventat cernens non eſſe Bocalus,
Os fruſtra ſublime ſibi Natura, Deuſque
Tradiderant, ſi ſic fieri debebat Aſellus.
Nunc ſtraſſinatur per caudam, nunc per orecchias,
Excutiturque ſua pulvis de pelle tracagnis.
Baldus at oltraggium nil tantum ſuſtinet ultra,
Induſias crepat immo ſuas, quibus ora Bocalus
Ceperat infelix Aſini gambaſque piloſque.
Scorciat ergo diu ſitibundum ſanguine Brandum.
Irruit in cœcam lapidis virtute cohortem,
Et velut undicolas Falcho ſecat ungue Folengas,
Sic Baldus Chriſto diſtemperat enſe rebelles.
Quiſque ſibi gambam, ſeu brazzum, ſive galonem
Spicari ſentit, ferrum nec imaginat ullum,
Deſerit extemplò gens hæc maledicta Bocalum.
Atque per hoſpitium latitans fugit hinc, fugit inde.
Fama novellatrix Reginæ percutit aures,
Quæ transmutavit vultus in mille colores.
Extimet eſſe magnum Serraffum, ſive Cocaii
Fraudes Merlini, quibus eſt invaſa frequenter.
Introit à reliquis Thalamis Penetrale remotum
Exercere ſolet magicos ubi Porca ſuſurros.
Baldus at interea ſolus diffuderat omnes,
Atque Cadaveribus compleverat undique truncis.
Boccalum pietoſus adit pronunciat Ari,
Et verſus portam compellit, ut exeat Aulam.
Guardia clamorem vix nunc audirat in armis,
Eſſe revoltatum, feſtina receſſerat inde,
Reginæque timens illam accatare caminat.
Unde Aſinum Baldus menat ſecurius extra.
Boccalus neſcit vexatus quis ſit Agaſo,

Sæpè

Sæpe caput voltat ſi cernens cernere poſſet.
Ut procul exceſſère, petram detraxit ab ore
Baldus, & aſpectum velut eſt manifeſtat Aſello,
Carmen obtuſum. Qui licet exterius bertina pelle tegatur
Signorile tamen Baldi cognoverat os.
Protinus expaſſis relevat ſe cruribus altum,
Comparatio. Rumpere ſi vellet cum Mulla virginitatem.
Brachia dat collo Baldi, Muſoque bavoſo
Diſcretus, velut eſt Aſinellus, baſia figit,
* Eſſe Aſini quoniam dicta eſt diſcretio mater,
Proverbium. Non potuit Baldus quin rumperet ore cachinnum,
Quando tanta ſibi tunc Machina venit adoſſum
Attamen eximii velut eſt uſanza Baronis,
Qui corteſiæ nullum præponit honorem,
Sæpeque vilificat ſemet virtute ſub ipſa,
Suſtinet amplexus ac oſcula fœda Bocali,
Et vinctus pietate quater ſua fata pianſit.
Poſtea de ſociis aliquam ſi forte novellam
Sciret dimandat, ſed Aſellus raggiat & urlat,
Noſcere nec potuit Baldus quid raggiet, & urlet
Io, quæ in vaccam mutata, ſuum in arena ſcripſit nomen. Quod parlare nequit pede tunc ſcripſiſſet ut Io,
Sed manus ad calamum ſi non fuit apta, minus pes:
[illegible] *Goſa.*
Ergò dum linguâ, pedibusque docere nequibat,
Ut Baldus ſeguitet ſaltem teſtone cignabat.
Ante viam trottat, ſeguitans fit Baldus Agaſo
Non procul ecce ſibi venit obvia pulchra puella,
Quæ ſeptem guidans animalia fune ligarat,
Illaque poſt Nimpham poſita feritate ſequuntur.
Eſt Aper, Agnellus, Linx, Bos, Leo, Simia, Vulpes,
Sed proprius Baldo venienti quando fuerunt
Illico verticibus pedibusque reſiſtere vinclis
Incipiunt, quatiuntque altis mugitibus aſtra,
Miratur Baldus reſtansque interrogat illam,
Quæ virtus, aut quæ ſua fraus animalia vincat
Illa nihil retulit, ſed nectit in arbore ſogam,
Et verſus Baldum veluti Meretricula currit.
Mecum ſi ſapies, dicebat, ſplendide Barro,
Mecum Balneolos venies habitare paratos.
Utere me liber, formoſula, reſpicis, en ſum,
Candidulas habeo genulas, rubeoſque labellos.
Feſſulus es, nec ego minus exto laſſula, mecum
Languidulos foveat noſter tibi lectulus artus,
Eſt ibi floridulus vagulum prope flumen Agellus

In quo molliculus de fronde grabatulus extat.
Illic ſomniculus corpuſcula noſtra fovebit,
Illic blandidulos manus hos palpabit ocellos,
Illic dulciculas potes has preſſare mamillas.
Sic dicens Baldo ſinulum laſcivula ſolvit,
Mox dare baſiolum voluit putanella tenellum.
Baldus eam ſubitò cognoverat eſſe puellam,
Quam nuper vidit peregrinam cum peregrino,
Transmutaſſe ſuos compagnos judicat ipſam.
Quos in brutorum forma cum reſte ligarat.
Ergo manu celeri per treſſas corripit illam,
Sed dedignatur fragilem vir battere ſexum,
Diſpoliat tantum, quæ dum ſpoliatur in unam
Cœpit converti vecchiazzam, dentibus orbam, *Poeta jocatur.*
Sguerzam calcagnis, oculorum lumine gobbam.
Baldus garoſolum qui ſe brancaſſe putarat,
Hanc ubi præ manibus miravit habere carognam
Protinus obſcenam ſtomacoſa fronte relinquit.
Quæ citò Gulforcum petit undique nuda palazzum.
Dumque diu Baldus ſtabat mirare quò ibat.
Affuit ut divo Serraffo Pizza, Raſellus,
Giubertuſque ſimul, qui quattuor ante benignum
Se Baldum penitus femora nube tulerunt.
Hic nova feſta fuit, nova danza, novæque carezzæ
Denique Serraffus mandat diſcedere cunctos,
Solus ibi reſtans animalia ficta reſolvit,
Expediensque ſuas magiæ cum verſibus artes,
Reſtituit ſociis primam cicigando figuram,
Efficitur Vulpes Falchettus, Simia Cingar, *Vulpes Falchettus. Simia Cingar.*
Bos fit Fracaſſus. Linx Liro, Hircanus Agnellus, *Bos Fracaſſus. Linx Liro.*
Hippol Aper, Leo Vinmazzus, Boccalus Aſellus. *Hircanus agnellus. Aper Hippol. Leo Vinmazzus. Aſinus Boccalus.*

Concluſio.

Mutavêre pilos, ſi mores, neſcio certè.

Explicit Phantaſia Vigeſima prima Macaronicè.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum in Phantaſiarum Vigeſimam ſecundam Macaronicen.

Tela movere ſuam mandat cito Gulfora gentem.
  Et contra Baldum præcipitoſa venit.
Baldus cum ſociis veniam ſimulando vocabant,
  Quos veluti pegoras ſacrificare volunt.
Denique ſfodrantes ſpadas occidere gentem
  Incipiunt, quæ gens Smirnaque morta jacent.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE VIGESIMA SECUNDA.

GUlfora triſtiferam Vecchia referente novellam
Senſerat, armatum quia viderat illa Baronem,
Vana ſuperſtitio quem nulla movere valebat.
Et quod ſeptem homines mutarat in ora ferarum,
Reddere qui ſecum voluere libidinis actum,
Sed non ante ſuam poterat conducere ſedem,
Caſto namque animo fuit interrupta Baroni
Fraus ſua, nil fecit pulchras nudare mamillas,
Nil quoque blanditiis Venerem ſtimulantibus uti.

Goſa,

Goſa.

Ergo ſuam mandat ſubitò concurrere guardam;
Fit gridor, armorum ſtrepitus, clangorque tubarum.
Don campana ſonans ſibi contrahit arma viroſque,
Audiit hunc ſtrepitum Baldus, ſeguitate ſodales,
Dixit, & incontra Pallazzum dirrigit ormam.
Reſtant Serraffus, Giubertus, Pizza, Rafellus,
Per quos impreſas alias explere biſognat.

Ormam, inſtar canis ſanſantis.

Berta.

En procul apparet maga Gulphora, fortiter urlat,
Ac ſuper auratam properat tirrata quadrigam,
Quam Nimphis plenæ ſeguitabant octo caretæ,
Non Imperatrix fuit hac pompoſior unquam.
Quattuor albentes Palefreni terga copertis
Arte recamatis ducunt manſuetè quadrigam.
Fert Regina manu ſceptrum, rutilamque coronam,
Supra fulgentes trezzas diademate geſtat.
Præcurrunt centum famuli, centumque ſtaferi.
Quisque ſuum brandum tenet è galone cadentem.
Longa ſequit ſeries, & corteſanica turma.
Innumeras Nimphas, huc illuc ludere cernis,
Non alios Divos, aliud nec numen adorant,
Præterquam Smirnam, ſola hæc dea creditur illis.

Maſelina.

Baldus ut inſpexit, compagnos ſtare comandat,
Mox ait, o quales ars Nigromantica vires
Monſtrat habere, tamen ſunt, credite, cuncta baianæ,
Sed pulchram follam faciamus deprecor unam.
De meretrice iſta fingamus habere ſpaventum,
Stemus & attenti quæ nobis damna parantur.

Pedrala.

Talia dum Baldus tacito ſermone ſuſurrat,
Hos procul illa videt, turbataque clamitat, ola.
Cernitis humanam (quo tanta audacia?) gentem?
Qui præſumpſerunt mea regna ſubire gaioffi?
Sic ait, & ſpazzat Trombettam, nomine dictum
Bertuzzum, rei qui vadat ſcire raſonem.
Ipſe galoppando cum tromba clangere cœpit,
Venit & ad Comites, ad quos ſic ore loquutus.
O compagnones, quæ phantaſia menavit
Iſtas in partes vos nil deitate ſeguros?
Tantane vos generis tenuit fiducia veſtri?
Maturate fugam, ſubitoque netate ſchifones,
Sic vos baſtardi zaltrones, gensque pedocchis

Netare ſchifones eſt fugere.

Plena, Deæ noſtræ veniſtis tangere limen?
Ad vos me mandat venerabilis illa Virago,
(Cingar ait tacitus, venerabilis illa putana)
Gulfora, quod retrò ſpaciatis preſto caminum,
Aut ſcorozzatam pariter veniatis ad illam,
Poſt hæc adoretis ſacroſanctas illius aras,
Voſque ſacrificium meritabitis eſſe beatum,
Humano quoniam placatur ſanguine Diva.
Preſto venite illi, quid ſtatis? preſto venite.

Comina.

Baldus ait ſociis (quibus uno cignat ocello)
O sfortunati, quo nos deſgratia vexit.
Cur quando noſtræ Genetrices parturierunt,
Non potius mundo tantos fecêre navones?

Navo, genus rapæ.

Goſa.

Hæc Baldus parlans fingebat habere ſpaventum.
Mox ait, andemus ſanctum componere numen.
Omnes de riſâ tacito ſub pectore ſchioppant,
Exterius placidâ ſimulantes fronte dolorem
Trombettam rogant Smirnæ lenire furorem;
Sed magis in colera gridat Trombetta ſuperbus,
Vos anchora eſtis pigri? ſpazzate caminum.
Quo dicto vix ſe tenuit fortiſſimus Hippol.
Sed penitus non vult mandatum rumpere Baldi.

Berta.

Ergo cum baſſis teſtis andare comenzant,
Ac ſi poſt tergum manibus colloque ligatis
Deberent triplicis ligni montare ſchalinos.
Hos Trombetta ſuæ Dominæ præſentat, & inquit,
Hi majeſtatis turparunt Atria veſtræ.
Gulphora contremuit corpus tam grande Fracaſſi,
Interpellat eum qui ſit, quo ſanguine natus.
Fracaſſus ſecum rodens in corde cathenam,
Reſpondit curvans laccam ſermone trementi,
Nomine Sturlonus dicor, ſum natus ab uno
Nomine Burdacho nato de ſtirpe gigantum,
Qui ſchazzare Iovem voluerunt de Paradiſo.
Gulphora plus tremuit talem ſentendo parolam;
Poſtea fatezzas Baldi vultumque galantum
Mirabat, latoſque humeros, ſtrictumque fiancum,
Cui brancata quaſi ſub rete Cupidinis inquit,
Tu quoque, qui ſenſum te prodis habere ſuperbum.
Da prolem, nomenque tuum genus atque tuorum.
Baldus reſpondet, Calicuttus nomine dicor,

Natus adulterio Monachæ fratriſque Stopini.
Me conceperunt Geſiæ devotè ſub Ara,
Poſtea Plutoni de me tecêre ſigillum.
Sum devotus ei, donavi corpus & almam,
Ergo meum regem dominumque catare procazzo,
Me mare, me tellus, quanto magis aſtra refudant,
Si non eſſe Dei potero, volo, ſumque Diabli:
Has deſperati ſtupuit Regina parolas,
Mox qui ſint alii ſemper magis aſpra rimandat.

Cingar.

Cingar ait, poſtquam ſcire optas ô alta Majeſtas
Qui ſumus, & qualis noſtra eſt generatio, dicam.
Sum Scarpacinus, ſcio repezzare zavattas,
Sed quia disfaciunt Dates, Tavoleria, Cartæ,
Ac reliqui ludi poveros, mea cuncta zugavi,
Martellum, gucchias, Liſnam, ſparamenta, Didalum,
Formas, & ſecchiam, ſpaghi quoque fila, Tacones;
Poſt hæc ammiſi ludendo ſponte Cerebrum,
Qua propter ſtygias eo deſperatus ad oras.

Maeſtas, ſurripitur cauſa galantariæ.

Zugavi. Mantuanicè.

Falchettus.

At me ſub muc lech, fecit Garaminga Ribagam
Nec bra convaluit, nec bru, nec zonzia Moſchæ
Hoc ænigma cupis diſſolvere? funde ſtrannudum.

Hircanus.

Sum cui tres charites Cœlo demiſit ab alto
Juppiter, ut redeat mea patria candida, quæ nunc
Nigra fuit turpis, Ciſautti ſquallida morbo.

Declarationem horum carminum modicam.

Hippol.

Sum qui ſquarzo Lupos cum dentibus. inque meneſtram
Illorum carnes comedo non absque Cuchiaro.

Liro.

Eſt mihi leno domi pater, eſt injuſta Noverca,
Eſt uxor meretrix, baſtardus filius unus.

Vinmazzus.

Qui ſim ſcit cœlum, quid ero ſcit filius heli,
Qui cum furcinulâ trat carnes extra lavezzum.

Boccalus.

Qui ſis ſcit cœlum? quid eris ſcit filius heli?
Deh cancar veniat robbantibus extra lavezzum,
Nuper ego veſtras o Gulfora magna coquinas
Intraram furtim invitatus odore camini.
Dumque ego ſemilatens ſtabam poſt limina portæ,
Ecce virum (magis imo bovem volo dicere) graſſum
Inſpicio lecti ſub cavezzale latenter,

Condere Teſtonem coctum cum pelle vedelli.
Poſtea guſtigolis Boccalum implere buſecchis,
Namque ſuum ſtudium nihil eſt niſi pacchia, brota-
Gulphora. (men.
Nunquid es ille latro, quem feci nuper Aſellum?
Eya citò famuli, ſolitas incendite flammas,
Altarus, & Altate. Atque mihi Altaros holocauſti condite ſacros.
Preſtiter obedit famulorum maxima phalanx,
Lignaque portantur, vaſtusque incenditur ignis.
Ecce Sacerdotes velatâ fronte canentes
Accedunt, unus puvialem portat adoſſum,
Undique turribuli mittunt ad nubila fumum.
Incenſique faces crepitant altaria circum,
Gulphora, gridatur, vivat Dea Gulfora noſtra.
Maſelina.
Ipſa ſuper celſam montaverat alta columnam,
Seque Deam cunctis mandat ſchanfarda vocare.
Trombarum clangor raucanti foce frequentat
Carmen trombiſticon. Tarara ton tarara ton tarara ton taira,
Mens ſociis brillat ſtoccos ſguainare politos,
Quos nimis accendit multæ tararatio trombæ,
Jamque Sacerdotes gladios portando cruentos
In primis voluêre gulam jugulare Fracaſſi.
Ergo jubent illum curvos piegare zenocchios,
Nam veluti vaccam illum deſcopare volebant.
Impatiens unum dextrâ Fracaſſus agriffat
Presbiterum, ſmaccatque illum ſi muſca fuiſſet,
Reſtavitque manus de merdâ, & ſanguine tincta.
Baldus ut agnovit baruffam eſſe comenzam,
Me ſeguitate, gridat, sfodransque repentiter Enſem,
Currit ad urtandam, quam diximus ante columnam,
Cum caput, adverbium eſt. Cum caput innanzum tommavit Gulphora zoſum.
Concurrunt gentes propriæ ſuccurrere Divæ,
Quam Baldus ridens jam ſtraſſinabat ubique (bant,
Hippol, & Hircanus, Cingar quoque ad arma grida-
Inque ſquadras illas ad guiſam fulminis intrant,
Bachioccum ſtrinxit palmas bagnando Fracaſſus,
Nos ſacrificium, clamat, faciemus adeſſum.
A, porcinalæ, gridat Falchettus, & Hippol,
Nos aliquos igitur penſaſtis eſſe gazanos?
Pedrala.
Septem mille homines jam brandos extra cavarant,
Præcipitant, circumque ferant, facto agmine, Baldum
Cui celer altorium currit preſtare Lironus,

Saltat

Saltat & in medium veluti Leoniſſa travaium.
Centaurus paret ſicut Lupus inter oville,
Qui defunctorum jam montem fecerat altum,
Hircanus nunc huc, nunc illuc fortiter urtat,
Falchettus ſævit, mandatque ad ſidera teſtas.

Facetia Boccali.

Turba puellarum palmas battendo fugatur,
Attonitæ laceris feriebant pectora pugnis,
Has ſequitur clamans Boccalus, ſtate ribaldæ.
State putanellæ, vos caſtigabo, quò itis?
Quove ſcapinatis? ſic me feciſtis Aſellum?
Sicve mihi ſchenam grataſtis pectine boſchi?
Nunc ſcitis quantam deitatem Gulfora geſtat:
Sic dicens brancat ſcoriatam forte trovatam,
Ac illas multum flentes fruſtrare comenzat.
Sed tamen egregias fantinas planè flagellat,
Nec tenerinellas patitur ſcoriare putinas.
Verum cum nullâ quaſdam pietate ſtriazzas
Aut Vecchionazzas toto conamine chioccat.
Undique ſanguineam fundunt ſua membra piozam
Non pietas valet hic, non perdonanza gridare,
Nam Mercadanti Boccalus fecerat aures,
Baldus in amplexu Smirnam trahit extra catervam
Quam fert, incalzantque illum tres mille ſtaferi.
Sed Lironus eos diſtemperat enſe, Lironus.
Caſcabant piſces nimiâ pro voce gridantum
Culmine de celſo, quoniam maris eſt ibi fundus,
Tunc homines mundi (peream ſi dico boſiam)
Auribus hauſerunt talem deſſotta bataiam.
Attoniti piſces veniebant ſupra timentes,
Sguizzabantque ſuper fluctus ſcampare volentes:
His oculis vidi, vel ſomnia forte fuerunt.

Comina.

Jam Baldus Smirnam multo ſudore ligarat,
Fertque ſuper ſpallas in quandam proxime grottam,
Jam non ulterius tremefacta canaia ſequebat,
Namque Fracaſſus eam ſmagazzat more noſarum,
Quiſque fugæ ſtudiat, ferus Hippol perſequit illos,
Incalzans aliâ diſmembrat parte Lironus,

Goſa.

Gulphora jam triſti portu guidata Diablum
Advocat, atque patrem, matrem maledire comenzat.
Increpat hanc Baldus dicens, ah nata Diablo,
Nunc debes domino rationem reddere Chriſto,

Cur tua non deitas, cur non tibi donat ajuttum?
Et ſic dicendo ferit uno calce miſellam,
Infœlix clamat mortem, patremque Sathanum
Ut veniens animam miſero de corpore vellat.
Ergo dum ſtridet, rapitur miſerabilis inde,
Vitaque cum gemitu fugit indignata ſub umbras.

Concluſio.

Si brevis hic liber eſt, brevis eſt, nam ſemper acerbos
Catta parit Catulos nimium frezzoſa, valete.

Explicit Vigeſima ſecunda Phantaſiæ Macaronicæ.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Vigeſimam tertiam Phantaſiæ Macaronicen.

Ad Phlegetontæi deſcendunt regna Paeſi,
  Baldus cum ſociis, fertque Fracaſſus eos.
In Griffaroſti prius intravêre Tavernam,
  Quem Baldus pugnis calcibus atque domat.
Mox arrivantes nigras Acherontis ad undas,
  Non paſſant, quoniam Barca Charontis abeſt.
Hic Cingarinum, qui Baldi filius extat,
  Dum ventrem Cingar vult vacuare, trovat.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE VIGESIMA TERTIA.

VENIMUS ad pavidum Malamocchi denique portum,
GURGITE qui medio fert centum mille diablos,
NAVICULAMQUE meam fluctu ſorbere minazzat.
Contra Fortunam grandis mattezza videtur
Spingere Navigium fert quando pericula mortis.
Deſperat.
Ergo quid faciam? ſpicchetur ab Arbore velum,
Non baſtat nobis animus tranſcendere paſſum, *Tranſcendere*
In quo tam ſpeſſum gentes anegarier ajont. *paſſum, deſcri-*
Non mihi baſtantes cordæ, baſtantia vela, *bens infernum.*

Noſtraque ſub fundo malè Navis impegolatur,
Et per fiſſuras aqua drentum ſaltat ubique.
Difficilis ſemper fit ſcortegatio caudæ.

Semet inanimat.

At quia non modicum video mihi naſcere ſcornum,
Qui jam vogarim quingentos mille mearos,
Non formidarim Cagnæ latramina Syllæ,
Non me terruerit rabies ingorda Caribdis,
Et malamoccheum trepidem paſſare furorem?

Invocat Muſas.

Fac animum paveaſque nihil Mafelina gaiardum,
Grandis erit (confeſſo quidem) ſtraccatio ſchenæ
Dum contra fluctus opus eſt diſtendere brazzos.

Comparatio.

Sed Bergamaſco qualis nutritus in agro
De montagnarum lapidoſo culmine ſmontat,
Bramoſus Venetos dilecta videre paeſos
Appoſitio. Littora, Marconem portans in ventre ficatum,
Et vermocanum giurat, quod dummodo vivat
Biſcurare, oblivisci. Non Venetianum vult biſcurare Leonem.
Curat inuſatas pocum maris ire per undas,
Et conturbatas pelago vomitare budellas;
Namque labor nihil eſt dum campanilia celſæ
Proſpicit à longè medio naſcentia Ponto,
Et guardat pomum ſtans de lontano doratum.
Talis ego quidnam rapidâ ſpaventor ab undâ,
Cum portus meditor dulces, gratumque repoſſum?
Ergo ſub horriſono Baldum ſociare Baratro
Ferte juvamentum veſtro conamine Muſæ,
Syncopa. Et mihi voiatis nullam ſpragnare fadigam.
Sentio terribiles animarum ſurgere voces,
Audio ſtridentes ac labra frementia, dentes,
Inſpicio laceras inſemmam sbattere palmas,
Cernoque terrificos, nigros, rubeoſque Diablos
Infilzare ſuis miſerellas cornibus Almas,
Sulphureumque focum bandas agitare per omnes.

Narrat.

Fracaſſi, Fracaſſo, ruina. Baldus Gulforeas poſtquam deſtruxerat oras,
Cunctaque Fracaſſi malà tecta ruere Fracaſſo,
Retrogredi mandat, per tombam ſcilicet illam
De qua Fracaſſus tergo portarat amicos.
Jamque arrivarant ubi terno in flumine flumen
Scinditur, ac marmor Fracaſſus nobile rupit.
Ad Phlegetontæas Baldus deſcendere ſtantas

Præcipit, una ſibi Centannos horrula paret *Centanni.*
Poſſe diabolicas brando tentare prodezzas. *Ducentanni.*
Per ſeptem giornos ſemper Canale per illud *Trecentanni.*
Compagnos tulerat dorſo Fracaſſus in alto,
Nec dixit may may ſtraccor, ſmontate ſodales, *May may nunquam unquam.*
Immo plus leviter paiam portare fachinus
Cernitur haud unquam, veluti Fracaſſus amicos,
Semper & in giuſum magis ac magis impiger ibat.
Gemma refulgebat, quam Baldus habebat in elmo,
Lumine pro cujus diverſa pericula ſchivant.
Centum ſtradiculas, centumque viacula trovant,
In medio quarum longo via larga meatu
Comparet, banda fluitat quam flumen ab omni
Per campum rapido ſabionem gurgite meſchiat;
Illic Fracaſſus poſuit de tergore ſommam,
Nam cuicunque datur propriis jam vadere gambis
Quo magis accedunt, conſtat via largior eſſe,
Donec in extremo ſpacioſum limite pratum,
Campagnamque trovat cinoroſo pulvere carcam.
Subterrana illic ventorum flamina regnant,
Impetuoſa ferunt cineres, agitantque per illam
Planiciem ſævum redolentem ſulphuris oybo. *Oybo, accuſativum eſt.*
Gaudet in hac rerum Baldus novitate, Lironem
Admonet, ac reliquos nullà pro ſorte pavere.
Quid? Falchettus ait, dum te mi Balde videmus
Non ſgomentabit nos quanta canaia ſub Orco
Stat diavolorum, nec quanta ſub aëre ſtridet.
Sic ait, & ſaltans nil monſtrat habere ſpaventum,
Contraque terribiles ventos currendo reſultat.
Nunc huc, nunc illuc per largum curſitat agrum,
Nobilis Hircanus ſequitur, ſecum quoque ſcherzat,
Non bene ſunt iſti tempus juvenile ſoluti
Morbinant, ſaltant, rident, vadunt, redeuntque,
Quos unquam vidit turbatos nemo viciſſim.

Comparatio.

Quales Agniculi matres linquendo reſultant,
Quattuor & pedibus guizzant, & ad ubera tornant,
Mox veniente Lupo, ſe matrum in corpore celant,
Tales Hircanum, Falchettinumque videbas
Curioſare ſimul loca per longinqua vagantes.
Aſt improviſum monſtrum ſi quando catabant,
Preſtiter ad portum Baldi remeare videbas,
Inde ſub illius combattere fortiter umbrâ.
Qui velut aſſueſcit Caporalis providus, & dux,

De

De ſe nil curans tantummodo curat amicos,
Res quoque venturas animo ſubimaginat alto,

Berta.

In caput illius campagnæ ſcurus & aſper
Boſchus adeſt, ac ſilva pavens, non conſita Myrthis
Nec Lauris, verum Taxus Aconitaque mixta,
Toxica fœda nigro ſemper de cortice ſudant.
Introit anterior Baldus, nova cernere gaudet
Perque venenatas frondes nihil extimat ire.
Incipiunt jam jam dirum ſentire bagordum,
Murmur & inſuetum tanquam reboantia ſaxa,
Vel magis ad guiſam pelagi sbattentis arenam,
Quando fremit vaſtas balzando fragoribus undas.
Ad finem boſchi retrovant intramina grandis
Portazzæ nunquam clauſæ, ſed ſemper apertæ,
Per quam trenta pares poſſent intrare carettæ.
Poſt hæc tollentes oculos Epigrammata cernunt,
Cingar & in ferro ſculpitum carmen adochiat,
Quod legit; hæc talis fuerit ſententia metri,

Diſtichon Inferni.

Regia Luciferi dicor, bandita tenetur
Chors hic, intrandi datur omnibus ampla poteſtas.

Goſa.

Fracaſſus ridens dixit, ſubeamus adunca,
Non regrediendi dabitur fortaſſe facultas.
Introeunt omnes, tenebris appena reſiſtit
Carbonus Baldi, manuum sbatimenta rebumbant
Illic, & horriſonas retrimentia labra querelas.

Togna.

Ecce Tavernarus quidam barbatus, habensque
Non unquam raſas ſtipante pilamine galtas,
Obvius accelerat Baldo velut aſſolet Oſtus,
Portans guarnazzam plenam brotamine cinctam
Vultis, ait, noſtrâ ſocii alozare taveruâ?
Boccalus raptim Baldi reſponſa taiavit,
Quid cercandum aliud? bona ſi tibi caneſa vini,
Inde polaſtrellos tua ſi polaria donant,
Ecce parecchiati ſumus hanc intrare Tavernam.
Oſtus ait, mecum veniatis, non mihi deſunt
Pernices, Quaiæ, Vituli, Vernazza, Phalernus.
Hunc ſeguitant omnes Baldo incedente davantum.
Qui facit ad comites per operta ſilentia ſcortam
Donec eos Oſtus tenebroſum vexit in Antrum,
Quo ter mille animas epulis catavêre cubantes,

Man-

Digitized by Google

Mangianteſque inſtar Porcorum dente ſamato.
Irruit ad Menſam læta cum fronte Bocalus,
Inque piatellum dum vult extendere brancam, *Brancam, manum.*
Protinus indrettum ſe nigra fronte retraxit,
Nam penſando aliquem coctum gremire caponem,
Peſtiferam ſenſit crudam zaffaſſe colubrem.
Accedit propius factum diſcernere Baldus.

Comparatio.

Cum quali guiſa Gattum roſegare codaium *Codaium, caput alij.*
Aſpicies, quem quis, caudam ſtricando, moleſtat,
Qui fremit, & gnao gnao faciens ingordus anegat.
Sic animas illas Baldus reſpexit edendentes
Vipereas carnes, Roſpos, Biſſas, Crocodillos.
Aſpideo poſt hæc plenas de ſanguine tazzas
Sorbebant, oculosque foras ſorbendo butabant.

Comparatio.

Non aliter ſi quis febri tenuatus acerbâ
Nauſeat agaricæ medicinæ pocula ſumens.

Berta.

Interea poſtquam dapibus ſatiantur ab illis,
Ecce cathenarum ſcoriadam corripit Oſtus,
Intornumque menans furioſè licentiat illas,
Namque novas alias almas alogiare biſognat.
Impetuoſè foras abeunt, intrantque novellæ,
Quas etiam cogit putridis accumbere menſis.
Mox ait ad Baldum, ſociosque, ſedete bricones,
Miſterum quoniam faciet vos ſolvere ſcottum.
Sic dicens ferri ſcoriadâ percutit Hippol,
Quem male proviſtum terrâ de peſo levavit.
Quem quoque Lirono caſu ruzzavit adoſſum.
Ambo ſchenadam pariter caſcando piarunt.
Illa quidem veſtra eſt, Boccalus dixit, habetis
Prevendam veſtram, tamen hanc non curo biavam;
Sic dicens ſcapolat, cantoneque ſe latet uno,
Baldus aroſtitum brancavit forte Draconem,
Inque Tavernari moſtazzum jactat & unum,
Donando pugnum dextram colpivit orechiam,
Cui ſtramazzanti percuſſit terra ſiniſtram.
Cingar ait ridens nondum mangiavimus, & tu
Balde comenzaſti ſcottum pagare tavernæ.
Baldus reſpondet ſic Hippolis eſca ſoluta eſt.
Dixit, & ut pugnis iterum chioccare comenzat;
Interea Vinmazzus eas interrogat umbras,
Cur veniant illam ſic albergare tavernam,

Atque venenoſas glutiens ſtomacaliter eſcas,
Cui major aliis planctu reſpondet amaro,
Quælibet inferni cruciatibus alma ferenda,
Corpore quam primum poſito deſcendit ad Orcum,
Anteaquam vadat tombas habitare ſtatutas,
Hoc diavolazzo primum invitatur ab Oſto,
Quem Griffaroſtum Plutonica turba dimandat,
Nec nos invitum contemnere poſſumus iſtum,
Nam Griffaroſti nolentes ſferza coercet.
Quapropter quantas animas infernus agombrat
Iſte Tavernarus marzo mangiamine paſcit,
His dictis alias animas adjungere cernunt.

Carpitur his poeta de Hereſia.

Berta.

Baldus compagnis jubet illam exire Tavernam,
Et jam cum pugnis ſtropiatum liquerat Oſtum.
Protinus egrediunt, ac ibant agmine ſtricto,
Namque illic adeo groſſa eſt offuſcatio noctis.
Quod cum cortello poſſes taiare tenebras,
Perdere vel ſeſe quiſquam potuiſſet eorum,
Juſſu ergo Baldum parvum fecère trapellum,
Atque Capellettis ſimiles inſemma dunantur.

Comparatio.

Namque Capelletti legeros ſupra Cavallos
Quando Coreriam faciunt inimica per arva,
Non ſpernazzatur, facit ut villana Canaia.
Verum Groppetto ſtricti calcantur in uno,
Donec aquiſtatis parlent ſperone botinis,
Atque cavallâ griſâ bre bre, vel poſpodo dicant.

Maſelina.

Baldus præcedens ſguainatum bajulat enſem,
Boccalus nunquam ſe diluntanat ab illo,
Seque volenteram (tremulo quia corde ſtopinat)
Vellet in illius totum ſe abſcondere coſtas?
Tam bene furfanti nunquam tremolare videntur
Cum mancante foco patiuntur tempora giazzæ,
Ut modo Boccalus filans ſubtiliter ante
Retroque guardabat mutas geſtando loquelas,
Atque Agnusdeos faciebat ſæpe caminans.

Facere Agnus deos, eſt retro aſpicere, ſicut agnus dei depingitur.

Pedrala.

Non procul aſcoltant ſtrepitum rumoris aquoſi,
Non aliter quando laxatur brena Molinis.
Baldus ad hunc ſonitum ſcarpas dirrumpere tendit,
Arrivant tandem pavidas Acherontis ad undas.
Cernere Fornaces jam de lontano fogatas

Inci-

Incipiunt, talique vident luſore Caminum.
Circa ſuas teſtas Animarum millia ſtrident.
Agmina terribili clamantia voce Charontem,
Quas ſua debebat Navis paſſare delaium.

Comina.

Cingar ſe alquantum ſociis lontanat ab altris
Nam cogebatur Naturæ figere termen,
Atque ſuper littus fungum plantare novellum,
Vel potius voluit lombardam prodere quaiam.
At sbardelatus dixiſſet forte Poëta
Cum plena bocca, Cingar cagare volebat.
Ergo jam bragas implens andabat annaſum,
Ut brachetta ſolet Leporem dum prona ſauſat.
Heu quia non leporem reperit, ſed (flebile dictu)
In quendam Juvenem ex improviſo trabuccat,
Unde pilos habuit quantos in corpore, drizzat.
Nec deſtringatis bene tunc ſe in littore calcis
Baſſarat, totum ſe merdam repperit eſſe,
Nam cagarola ſolet procedere ſæpe ſpaventu.
Immo paura magis poterit baſtabilis eſſe,
Diſtiticare ſtatim ventrem, liquidareque trippas,
Quam caſia, aut roſeus ſuccus, vel dulza ſebeſtem
Vel per chriſterium Benedicta ſicata dedretum,
Vel diſponentis ſezzam ſuppoſta ſavonis.
Cingar ſe traxit paſſu tardante dacantum,
Et juvenem pavidâ guardabat mente galantum,
Qui ſtramortitus macilenti fronte jacebat.
Fecerat & largum lachrimis in littore guazzum.
Ayme, Cingar ait, quænam puer inclyte ſors te
Iſtuc guidavit?
Sic dicens, vitam ſi forte reliquerat iſtam
Vult experiri, pagnos sbaratare comenzat,
Et modicum taſtat tenui ſub corde calorem,
Quare cognovit necdum sborraſſe ſiatum,
Nec requiem æternam fuerat cantare biſognus
At penſare nequit guiſam, qua ſuſcitet illum,
Non ibi credat aquâ faciem sbroſare roſatâ,
Non confortanti venas fregare Cirotto,
Non ibi ſperet aquam de flumine tollere freſcam,
Namque venenoſis Acheron cum fluctibus illic
Sboientat, Juvenemque mori feciſſet afattum,
Per mancum ergo malum calidam ſpinavit orinam,
Et Juvenis venas, polſos, ac tempia bagnat.
Non poſſens quod vult, voluit quod poſſe podivit,
Ille

Metaphora tres congruæ.

Carpit poetas alios, & ſe pariter.

Sententia Avicennæ.

Diſtiticare, liquidare.

Quid ſit ſuppoſta, vade & quære. Suppoſta Venetianiter la cura, Lombarditer una ſpera.

Digitized by Google

Ironia. Ille pudicino piſſamine Cingaris unctus,
Apocum, paulatim. A pochum vires à pochum ſummere cœpit,
Ac ſi aqua cotalis benedicta fuiſſet orina,
Quam bellam frontem, quam bellos prompſit ocellos,
Hasque parolinas inſpecto Cingare fatur.
Sis benedicte Deo, qualis Barrone fuiſti,
Qui mihi ſemineco traſtullum tale dediſti?
Apollo. Non hoc feciſſet medicinæ inventor Apollo.
Mitridates. Non Mithridates nigram portando Triacam,
Galienus. Non qui corporibus Galienum repperit unctum.

Berta.

Cingar eum levat è terris mox talia parlat,
O, formoſe puer, quænam deſgratia tanta eſt?
Quæve loco iſto nunc te Phantaſia butavit?
Cui ſic riſpoſtam magno facit ille pianctu,
Eſt mihi Mantoo de ſanguine peſſima mater
Nomine Berta quidem, ſed ſupra nomine Strya.
Ipſa meum patrem Baldum quia ſenſerat ire
Per mare, per terras, alium ſcanſarda Maritum
Sumpſit, & ex illo peperit tres Vacca fiolos.
Me, fratremque meum de Baldi ſemine ductos
Contempſit, propriamque caſam nos linquere fecit,
Mantua nos genuit, ſed Brixia clara ducavit,
Inde Bologneſis ambo pervenimus oris,
Florius & Fœlix fuerant tunc forte Barones
Prudentes, placidi, gentiles, atque benigni,
Subque ſuis domibus nos accepêre libenter.
Cingarinus. Cingarinus ego dicor, pro Cingare quodam,
Quem meus ante alios pater olim ſemper amabat,
Eſt mihi germanus, quo non mihi charior alter,
Marcellinus. Et Marcellinus, (ſic patre volente) vocatur,
Ambo univerſas Mundi luſtravimus oras,
Dilectum patrem Baldum caſone trovandi.
Hoc carmen ſcabroſiter legendum eſt. Poſt montagnarum ſcabroſa pericla ratarum,
Poſt ſaſſinantum contraſtamenta ladrorum,
Poſt diverſa Maris combattimenta furentis,
Poſt Syrtes ſcopulos, poſt tantos denique caſus,
Ad deſperatam (velut ajunt) fecimus ambo,
Tartaricas quoniam placuit luſtrare maſones
Mancum extimantes vitam quam quinque lupinos.
Aſt ubi nos fortuna locum deduxit ad iſtum,
Jam jam pro longa medios ſtrachedine mortos
Affuit ecce Charon præſentis Nauta Riveræ,
Qui gerit & curam curvo transferre phaſello

Damna-

Damnatas animas, & ademptas morte ſecunda,
Ergo rogamus eum ſi nos tranſcendere vellet,
Dum tamen id nobis concederet alta voluntas,
Ille Ribaldonus ne Nautis degeneraret,
Qui dicunt uno flatu ſex mille boſias,
Promiſit nos velle quidem paſſare delaium,
Sed pariter non vult, dicens quod tranſiet unus
Poſt alium, ſietque duplex vogatio noſtra,
Et cauſam dedit hanc, ne multo Barca repreſſa
Pondere corporeo ſtrappozaretur ab undis.
Adduxit poſt hæc quandam cum fraude raſonem
Quod quantas animas ab Adami tempore mortas, *Theologica ſubtilezza.*
Seu quas Chriſtus habet, ſeu mundus ſive baratrum,
Plus ſuſtentaret leviter ſua Gondola totas,
Quam minimam infantis cum peſo corporis almam,
Hac igitur ratione meus Germanus in illam,
Montavit Barcam, meque hoc in littore liquit.
Heu quales tumuêre meo ſub pectore curæ.
Poſt illum quantum poteram mirabar Anhelus,
Ac ſi non eſſet mihi regreſſurus ab Orco,
Nec quod ego timui falſum fuit, ecce Charontis,
Per ſeptem giornos nunquam comparſa carina eſt
Abſque meo manſi dilecto fratre miſellus.
Ducitur ad Baratrum, ſine quo jam vivere nolo.

Goſa.

Cingar id aſcoltans exiverat extra ſeipſum,
Fecerat & veluti faciunt, qui nocte vaneazant.
In pueri facie ſua lumina fixa tenebat,
Ac dubioſa diu ſibi mens ſtetit, iſta videndo.
Et Cingarini Corpus phantaſma putabat,
Attamen ut vidit patrem ora imitantia Baldum,
Magnificumque decus frontis, quo torva Leæna
Et Lupus, & Tigres inde molleſcere poſſent,
Immaduere ſtatim tenero pia lumina fletu,
Et Cingarini fronti dedit oſcula centum.
Pone, inquit, pavidos animos, dulciſſime fili,
Non procul eſſe tuum patrem tibi nuntio Baldum,
Sic dicens dextram levæ conjunxit, & illum
Ducens ad patrem diverſa interrogat acta.

Maſelina.

Interea Baldus minitanti voce Charontem
Clamitat, & jurat cum pugnis rumpere naſum,
Ni ſubito ad ripam redeat, Cimbamque reducat,
Qua tot debebant animæ tranſcendere flumen.

Sed

Sed fruſtra clamat, quia nil Charon improbus audit
Nam tantæ voces horrenda per aëra ſtrident,

Sparantes ſpagnoliter, erumpentes latinè.

Quod non Bombardas poſſent audire ſparantes,
Non quod clamorem Baldi, rigidasque minazzas,
Sunt ibi plangores ſocios pietate moventes,
Sunt iræ, voces, fremitus, ſunt verba dolorum,
Diverſæ linguæ faciunt per cœca tumultum,

Lironus & Hippol germani flebant peccata ſua facta in latrocinijs.

Littora, nec lachrymas retinent Lironus, & Hippol.
Sunt animæ tantæ jam ripam deſuper illam,
Quas Charon in gonda debet transferre bicorni,
Quod Baldi caricant humeros, comitumque ſuorum.
Ignorant illi plantas qua in parte reponant,
Unde ſuper ſpallas ipſorum ſtando repoſſant,

Pedrala.

Exanimis plenas Fracaſſus habebat orecchias,
Eſt quoque ſæpe ſuum naſum ſoſiare coactus,
Exanimis quoniam nares implentur, & ipſæ,
Quapropter pleni ſtoppo sboramine Naſi
Stranudat, buttatque foras ſtranudibus almas.
Sed poſt ſtranudum redeunt, naſumque ſubintrant,
Impatiens tamen ille caput ſcoſſare frequentat,
Poſt ſcoſſamentum plus importunè retornant.

Comparatio.

Et cunctis examen apum ſua teſta videtur,
Murmure quæ leni ſtippantur circa foramen.
Vel potius Fracaſſus erat velut annoſus Bos,

Carpitur hic poeta poſuiſſe tavanos & moſchones diviſim cum idem ſint, reſpondeo quod non, quia teſte Alchedemach de orto Heſperidum, Muſcones ſunt minores tavanis, & habitant in Lombardia partibus.

Cuius sbercigeros oculos plenosve poviná,
Rodere contendunt Moſchones atque Tavani.
Quos ut diſcazzet ſæpiſſime ſcoſſat orecchias,
Sed quo plus ſcorlat, redeunt plus morſibus illi.

Berta.

Jam Cingarinum Cingar deduxerat illuc,
Quem præſentavit Baldo ſic ore loquutus,
Noſce pater natum, proprii quoque ſanguinis ortum:
Hanc tua Balde roſam radix educit opimam,
Protulit hoc nobis tua vivida planta garoflum,
Prottulit hunc radium tua lux diffuſa per orbem.
Carpe tui fructum jam ſeminis, hæc tua proles,
Hic Cingarinus, quem parvum liquimus orbi.

Goſa.

Baldus maturâ ſuſpexit fronte puellum,
Viſceribus motis dudum ſtetit extra ſe ipſum,
Denique nil dubitans illum lachrimoſus abrazzat
Et Marcellino poſt hæc de fratre dimandat.

Cin-

Cingarinus ei de Bertæ crimine narrat,
Mox de Germano tulerat, quem barca Charontis.
Baldus de Bertâ læto ſubriſit ocello,
Tum dixit, verax non fœmina Berta fuiſſet,
Nam verax nulla eſt niſi ſcornat donna maritum *
Sed tamen ut male ſtat cum fango gemma bovino, *Notandum.*
Sic contadina male ſtat cum conjuge Barro.
Cœcus amor cogit, cœcum quoque reddit amantem, *De amore.*
Atque voluptati propriæ mage tendit amator,
Quam decori patriæ, vel honori ſanguinis alti.
Sic ego villano me penſans ceſpite natum,
Bertæ laſcivos oculos ignarus amabam,
Crediderámque mihi bellum acquiſtaſſe guadagnum
Quod me villanæ potuiſſem jungere pulchræ,
Et quod erat primis Cipadæ nata caſadis,
Et quod erat multis patri rechieſta maritis.
Aſt ubi progeniem noſtram reperique parentem,
Gaudeo nempe novam Bertam ſumpſiſſe maritum ?
Et mea gaudebit tam formoſiſſima Criſpis.
Quam tu Cingar habes qualem mihi portet amorem.

Summa laus Criſpidis.

Hanc natura mihi pro conjuge quippe dicandam
Fecerat, & quoniam inter gentes vilis habebar,
Difficile ô quantum Nimpham ſpoſare putavi.
Criſpis ab æthereo ſpeciem moresque decore
Traxit, & angelicas imitatur fronte figuras.
Conata eſt natura diu ſi quando creare,
Poſſet opus radiis æquandum forte ſupernis.
Hanc igitur ſtudio formavit Criſpida toto,
Impetrando aliquid ſuperis, quo pulchrior eſſet.
Illa tulit Phœbi naſcens in vertice crines,
Pallados effigiem nunc lætam, nuncve ſeveram.
Inde per aſtrigerum fluxit natura meatum,
Splendidiora tulit de quo duo ſidera, quæ mox
Criſpidis ad frontem poſuit, tum cætera membra
Pulchra figuravit dextris labentibus aſtris.
Poſt tam formoſam formam, decus atque decorum,
Junxit honeſtatem, caſtique ligamen Amoris.
Hælena cui ceſſit vultu, Lucretia ſenſu. *Helena pulchra.*
Criſpis honeſta ſui fuit anxia ſemper honoris, *Lucretia formo-*
Criſpis caſtarum mulierum limpidus eſt fons, *ſa.*
Criſpis virgineas per turmas candidus eſt flos,
Criſpis Nimpharum pulchrarum nobilis eſt lux.
Criſpis ſtelligeros trans ignes, flammiger eſt Sol,

Criſpis trans ſobolem ſacrarum certior eſt ſpes,
Criſpis diſcordes in mentes utilis eſt pax,
Criſpis Virgineos ad flores cœlicus eſt ros,
Criſpis corporeæ pugnæ jam maximus eſt rex,
Criſpis luctiſonis animis dum condolet, eſt mel,
Criſpis pravorum dum culpas expiobat, eſt fel.
Criſpis Amicitiæ noſtræ firmiſſimus eſt mons,
Criſpis diverſis, quos temnit, amantibus, eſt Mors,
Criſpis tota (mei memor eſt dum pignoris) eſt mens;
Denique Criſpis erit ſemper celeberrima ſeclis,
Cuius amoroſum (ne ſit via longior) ignem
Impenditur adventu Charontis. Baldi ſermo. Sed venit ecce Charon, jam trappaſſabimus amnem,
Cum mihi tempus erit, vobis de Criſpide dicam.

Concluſio.

Sic ergò Macronicum penitus volo linquere carmen
Cum mihi tempus erit, quod erit, ſi celſa voluntas
Flectitur & noſtris lachrimis, & ſupplice voto.
He heu quod volui miſero mihi, floribus Auſtrum
Perditus, & liquidis immiſi fontibus Apros.

Explicit Phantaſia Vigeſima tertia Macaronicæ.

MAGISTRI ACQUARII Argumentum. In Phantaſiæ XXIV. Macaronicen.

Non Charon in barca vult tranſvarcare Barones
Ex animis tantum paſſat onuſta Ratis.
Fracaſſus ſaltum de ripa ſpiccat ad altram,
Nautam, ceu lapidem nigra per aſtra jàcit.
Mox Marcellinum inveniunt, furiamque Megæram
Pro qua inter fratres pugna cohorta fuit.
Baldus eam incalzat, quam perdens introit antrum,
Quo domus & Gentes Ambitionis erant.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE VIGESIMA QUARTA.

Cra, cra, tif, traſnot, ſgneflet, canatauta, riogna,
Ecce venit gridando Charon, ſtridetque menazzis,
Canutamque ſuus barbam mentozzus habebat.
Quæ diſtenſa tegit folto pittamine Bigol.
Non habet in teſta ſolettum quippe capillum,
Ac ſi vellet ea raſa penituſque pelata
Se deffendentem raſpis occidere Gattam.
Strazzolenta ſuas carnes pellada covertat,
Supraque Naviculæ ſpondam pede ſtabat utroque
Vellèque parebat ſemper caſcare deorſum.

Hoc primum carmen, nec græcum, nec hebræum, ſed diabolicum eſt.

Ludus gattæ, quam ſi quis vel capite vel & catera interficit, cavalle-

Comparatio.

Sicut vidiſti Venetam vogare per Urbem ,
Stant ſuper ordellum Barchæ, caſumque minantur,
Per ſtrictos tamen iſta volat Gembetta canales ,
Et cifilando gridant, Barchæ, trant poſtea Cancar;
Baldus sbefabat bravigantia verba Charontis ,
Et vult intrando navem non eſſe ſecundus ,
Sed vix in pavido fuit ancora ficca tereno ,
Implerunt animæ curvum duo mille phaſellum :
Inde Charon, viſo Baldo , ſociiſque, gridavit ,
Partibus in noſtris quæ ſors vos adviat ? ola ,
Ola, quid dico? ſi vultis ſcandere Navem ,
Ponite corporeum velum vitæque ligamen
Solvite, mox almæ Barcam montate legeræ ,
Non altramentum volo vos paſſare delaium.
Baldus ait, taceas, taceas ſcornute Diavol,
Ad caput inchinum niſi vis tommare deorſum
Nonne hic Æneas paſſavit corpore vivo ?
Nonne hic Meſchinus Guerrinus? Tantalus atque ?
Et mihi cum ſociis non vis concedere Varcum ?
Cui dico? me cernis adhuc, accede davantum.
Non Charon aſcoltat, Burchiellam præſtiter urtat ,
Pondere quam preſſam medium diſcoſtat in Amnem
Et caſtronatus reſtat ſic Baldus ab illo.
O, puta ſi rodit cum dentibus ipſe cathenam ,
Sed vindicandi nulla eſt conceſſa facultas.

Prodezza Fracaſſi.

Non penſare ſuſum dinam ſtetit ipſe Fracaſſus ,
In tres arcatas diſcurſam longe piavit ,
Inde movens curſum ripam ſaltavit ad altram ,
Et largum centum brazzos tranſcendidit Amnem:
Omnes terribilem ſaltum ſtupuère Barones.
Baldus ei mandat cerebrum ſpezzare Charonti
Inde provet Barcam, ſi forte reducere poſſet ,
Jam Charon attingit, ripam jam exire comandat,
Ac sfortunatas cum remo percutit umbras ,
Illæ præcipites manibus sbatendo labaſcunt ,
De prora fugiuntque ſenis batimenta Charontis ,
Mox flentes ullo çeleraſcunt abſque ripoſſo,
Fracaſſus quattus, quattus poſt terga Charontis
It furtim, paſſuque levi calcagnat arenam.
Quem citò , per cornu turba ridente piavit.
Et volvens illum leviter tellure levatum
Fert ei , cum teſtam, veluti ſi ſaxa tiraret

Cum

[margin:] vius Gatta appellatur.

[margin:] Barcha , eſt vox Barcaroli Veneti, cum diſcanſare ſe volunt.

[margin:] Ipſe , ſubaudi ſuperbiſſimus.

[margin:] Dinam Bergamaſchi dicunt ſatis.

[margin:] Quattus occultus ac ſi vellet carpere quaiam.

Cum Cazzafruſto, ſparaverum ſive vocaret,
Torquet robuſto tenebroſa per aera brazzo,
Ille volat nigras tanquam cornacchia per auras,
Et niſi dextra Dei feſtina dediſſet aiuttum.
Qui tam res Baratri, quam cœli rite gubernat,
Ille fracaſſaſſet ſibi collum, totaque membra.
Sed per venturam caſcans per inania mundi
Adjutus levitate fuit, ſoſpesque remanſit,
Interea magnus vult parvum intrare phaſellum
Fracaſſus propter curam exercere Charontis.
Sed pede vix poſito Navis ſubmergitur unda,
Namque pulex veluti poſſet portare Camellum,
Parvula ſic Navis potuiſſet ferre Fracaſſum.
Ipſe retrò vaſit raptim, plantasque retraxit.
Mox alium reperire modum ſubimaginat, ecce,
Repperit ac artem fantaſticatio duxit,
Nam tergum Barchæ tali cum calce ferivit.
Quod quaſi tuffatur, ripam tamen ivit ad altram:
Cingar eam tenuit, curvumque ad litus apoggiat,
Scandit, & accepto remo gridat, ola, ſodales,
Intretis quoniam varcabimus abſque Charonte;
Conſcendunt ergo, partim, partimque morantur,
Namque magis tutum eſt voltis paſſare duabus.
Cingar eos guidat multo quoque remigat auſu,
Et ſcindens undas puzzantes ſulphure paſſat.

Theologiens paſſus.

Comparatio.

Motezatio comitum.

Baldus ridebat dicens, mirate ſodales
Quam bene ad officium Nautæ ſe Cingar adaptat,
Certe nec forma nec diſcrepat arte Charonti.
Cernite terribiles oculos, macramque figuram,
Quisnam illum guardans non dixerit eſſe diablum?
Phinoſomia docet quod ſit Cornachia vetuſta,
Quæ Campanillos ſuper altos ſemper alozzat,
Et pluvioſa gridat cum rauco nubila qua qua.
Tum Boccalus ait. non ſic ô Balde loquaris,
Verum ſi numos velles mandare Venecis,
Quam foret impreſam Cingar meus aptus ad iſtam.
Cingar reſpondet, nec tu Boccaie biolchi
Officium cazzando Boves conducere ſcires.
Namque volunteram lardum carnemque ſalatam
Dum comedis, nunquam mollires fuſta rotarum
Et tua cantaret ſemper non uncta Caretta.
Sed tamen ut merear pietatem Celſi tonantis,
Si contentatis, nec ſit cui forte moleſtum,

Qua qua, vox cornachiæ, cra, cra vox corvi.

Venecis produc mediam.

Sic ait Cingar, nam ſuperius Boccalus robarat mezennum Merlino.

Cui intellige Falchetto.

Hic ego reſtabo, nec non Charon alter habebor:
Nolo equidem, Falchettus ait, quod Cingar ad iſtud
Officium maneas, niſi me quoque ſtare licebit,
Baldus ait, nec tu, nec Cingar retrò manebit.
Tangite jam littus, tu Fracaſſe accipe cordam

Facetia Boccali.

Vade prius Boccale, ſed heus Boccale fiaſcum
Liquiſti retrò, panem, Carnemque ſalatam.
Illico Boccalus pallenti fronte retornat,
Namque hominum vitam penſat nihil eſſe beatam,
Quando caminantes renuunt portare botazzum.
Ridentes omnes Barcam exivêre Barones,
Campagnamque ſuper largam properare comenzant,

Berta.

Ecce procul Juvenem lachrimoſa voce gridantem,
Currentemque vident, ac dantem brachia Cœlo,
Quem mala vecchia ſequens ſtimulis incalzat ubique.

Comparatio.

Manzoletta, juvencula.

Non aliter ſi bella truci picigata Tavano
Manzoletta boat, curritque ſmarita per agros,
Sic puer inſanit, nunc huc, nunc curſitat illuc,
Quem vera Vecchia citat.
Cujus corpoream formam ſic eſſe probarunt.

Forma furiæ Infernalis.

Sinderesis.

In primis habet illa ſuis pro crinibus angues,
Supra Cervicem ciſilant duo mille Ceraſtæ.
Rodunt Sindereſim ſubtruſo dente malorum,
Stat circa collum magnus Draco more Colanæ,
Atque venenatos jactat manus utraque vermes,
In coſtis pueri, quos ſiccos ſemper habebat,

Cingrinus pro Cingarinus ſincopa.

Ah, Cingrinus ait, noſtro ſuccurrite fratri,
Balde pater, cur non nati pietate moveris?
Eſt Marcellinus, quem peſſima vecchia moleſtat.
Oyme miſer, cernis quantum male concitat illum?
Intumuêre ſtatim Baldi præcordia patris.
Et poſt Eumenidem ſe curſu laxat Equino.
A, mala Vecchia gridat, ſta, ſta, Juvenemque relin-
Sollicitat greſſum vetulæ poſt terga volantis, (quas,
Illa videns Baldum ceſſat ſeguitare puellum,
Sed maledetta ruens ſe ſcagliat intra Barones.
Ac ibi vipereos cœpit laniare capillos.
Proh ſcelus! incipiunt ſe ſcorozzare ſodales.
Terribileſque ſibi ſteſſis donare pugnadas.
Cingar Falchetto dedit unum fortiter urtum,
Quem jacit ad terram medium ſotoſora balordum.

Fal-

Falchettus rubuit facie mazzamque piavit.
Factus & in colera duram cum Cingare guerram
Incipit, & jurat ſpindam non parcere toltam.
Armipotens Hippol rixat cum fratre Lirono,
Jamque rebruſcabant ſe ſteſſos abſque riguardo.
En Cingarinum vivax Hircanus aſaltat,
Inter eos etenim non piccola guerra comenzat.
Fracaſſus dirum Bachioccum menat abaſſum,
Ut ſmagazzaret Centaurum more Boazzæ,
At Centaurus Equus medius sbalanzat ubique,
Et jaculans dardos rendit pro pane fugazzam.

Cingar cum Falchetto rixatur.

Hippol cum fratre Lirono

Hircanus cum Cingarino.

Fracaſſus cum Centauro.

Proverbium.

Facetia Boccali.

Sed quia Boccalus contraſtum non habet ullum,
Incepit ſolidos ſibi ſteſſo tradere goffos,
Unguibus & propriis teſtæ ſquarzare peluccam.
Non tamen ipſius fuerat dementia tanta,
Quin prius in quodam tegeret cantone Botazzum.

Pedrala.

Baldus id aſpiciens frontem rapat, oraque ſtringit
Ut ſtupidi faciunt, poſt hæc ſpartire baruſſam
Se parat, atque gridat, quali cum voce gridamus,
Cum corteliantes volumus ſecernere sbriccos.
State retrò, clamat Baldus, reſtate ſodales;
Non atrigare valet ſævum tamen ille bagordum.
Nam ſibi dilacerant sbergos, coſſalia, maias,
Spallazzos, faldas ac ſi foiada fuiſſent.
Cingar Falchettum rabidus male tractat amicum,
Qui modo ſe ſteſſum potius ſcanare tuliſſet,
Quam torquere pilum Falchetti.
Non parcit fratri Lirono fervidus Hippol,
Nec Lironus eum laſſat repiare fiatum.
Sunt ambo nati genetricis ventre medemo,
Id tamen ut matti ſmemorant, pacemque refudant
Hircanus pugnat, Cingarinusque repugnat,
Et mutuo ſtraniis cum baſtonatibus obſtant.
Fracaſſus mugit Centaurum contra gaiardum
Et bacchioccatas ſticioſus laxat acerbas,
Quas niſi cum ſaltis crebris hinc inde ſchiavaret,
Sæpe fracaſſatis cecidiſſet littore membris.
Boccalus ſpennata quidem jam Chiozza parebat,
Nam ſua cum propriis griffis caviara pelatur.

Goſa.

Cedite, clamabat Baldus, jam cedite fratres,
Dicite cagionem, quâ vos diſcordia burlat.

Digitized by Google

Ne ferias Cingar, mazzam Falchette reponas,
Nexus amicitiæ ſic veſter frangitur ergo?
Cur Hircane meum conaris ſternere natum?
Sta retrò, ne fac, & ſpadas claudite fodris.
Quid Fracaſſe furis? guarda Vinmazze bataium,
Hinc abeas Lirone, precor, feris Hippole fratrem,
State retrò cuncti, brandoſque ficate guainis.

Comina.

Talia ſed fruſtra dum parlat corripit Enſem,
Cum piatonadis certans ſpartire bataiam.
Sæpe minazzat eis, niſi ſe piſtare rafinent,
Menabit ſpadam de taio ſenza riguardo.
Quiſquis erat nimio factus jam ſtancus afanno,
Nil tamen aſcoltant Baldum nunc dulce rogantem,
Nunc blaſſemantem, nunc raucâ voce minantem,
Falchettus mazzam pugnis jam ſtrinxerat ambis, *Ambis & ambobus.*
Et ſine reſpectu colpivit Cingaris Elmum,
Quamvis non illum talis percoſſa ſigillat,
Intornum intornum tamen ivit terque quaterque.
Sed mage ſtizzatus furiam non ſparat amico,
Ecce ſuper collum Falchetti ſibilat Enſis,
Quem niſi Ceſareus tutaſſet alhora bautus, *Bautus genus elmi.*
Caſcaſſet ſubito ſine teſta mortuus illic,
Falchetti colpos ſed Mazza redoppiat aſpros,
Percuſſit Cerebrum quæ Cingaris ultra miſuram;
Non ſgomentatur tamen iſto Cingar adornus
Verbere, ſed curat pocum ſecurus in armis,
Immo magis factus bruſcus venit erga ſodalem.
Nunc hos, nunc illos, Baldus removere ſtudebat,
Sed nihil omnino prodeſt, fruſtraque precatur.
Hippol fraternum penitus non guardat amorem,
Trare ramazzones, fendentes, atque roverſos,
Lironus quamvis pro fratris robore ſudet,
Non tamen ardirum perdit, cordiſve prodezzam.
Inter eos ullus jam non vantazzus habetur,
Floridus Hircanum nil Cingarinus avanzat,
Sit licèt è Baldi generoſo ſtemmate natus.
Cordibus in binis valor extat eorum,
Quod non apparet quis fortius arma gubernet;
Fracaſſus rabido Centaurum dente bachioccat,
Centaurus fractis dardis domatenſe Fracaſſum.
Ergo diu Baldus cernens non poſſe Barones
Diſpartire ſuos, guiſaque trigare niuna,
Poſt vetulam cœpit curſu properare Megæram

Quæ

Quæ fugiens ſtridet, nigrasque gridoribus auras
Spezzat, & interdum Baldo converſa menazzat,
Mox grignat dentes & acerbos pandit hiatus.

Comparatio.

Si vidiſti unquam rabioſam currere cagnam,
Quæ dum incalzatur baſtonibus atque gridore.
Fert inter gambas codam, teſtamque revoltans
Candentes ringit dentes, bau bauque frequentat. *Bau bau, vox canis.*
Sic mala vecchia facit, Baldo ſeguitante gaiardo, *Gaiardo veloci.*
Marcellinus erat zuffatus contra Bocalum, *Marcellinus aſſaltat Boccalum.*
Calcibus & pugnis ſmaccabant oſſa viciſſim.
Nemo parlat ibi, ſed victor quiſque bagordi
Illius eſſe putat, ſperans quoque premia pugnæ.

Berta.

Baldus velocem ſtudet agraffare Megæram,
Nec valet ad nullam guilam, per inania tranſit
Littora, tum nimium telis, tum corpore preſſus,
Spiritus ante fuit, cui ſe male corpus adæquat.
Verſus montagnæ culmen rapit illa caminum, *Spiritus furia,*
Quo circumcirca vallis ſpatioſa ſeratur, *Corpus Baldi.*
Iſtaque flamiferos vomitat montagna vapores,
Sulphureisque facit naſum obturare latrinis.
Vecchia ribalda nihil curans aſcendere montem,
Rampegat & capras ſic rampegando ſuperſtat. *Rampegat, & rampegat dicitur media ſyllaba communi.*
Inſequitur Baldus quo ſe viat illa, nec aſpros
Guardabat ſteccos, ſpinas, rupesve petrasve,
Deſtinat illius nunquam laſſare pedattas.
Dum ſic urget eam, deſertum callat in unum,
Quod non ſtrada fuit mundo ſaxoſior unquam,
Nunc guidat ad baſſum, nunc cœlum ſcandere paret,
Cujus plena nigro puzzant confinia fango,
Qui ſupportantem vix Baldum fangus amorbat.
Non illum curat, clauſo ſed lumine drentum
Saltat & in putrida ſe totum fæce volutat.
Nunquam Porcellus fango formoſior exit, *Formoſior, per contrarium ſiguraticè.*
Ut tunc exivit Baldus non abſque fadiga.
Iſta fadiga ſed eſt animoſis grata guereris.

Pedrala.

Interea poſt terga citò pluvioſa procella
Naſcitur, & mixta cum grandine cuncta fracaſſat.
Fulgurat in circum ſpiſſis caligo tenebris,
Turbineoſque movet nunc hinc, nunc inde balenos.
Fœtenteſque vomit cum tempeſtate pioggias.
Tantis cum pœnis Baldus, tantoque labore

Advolat, & nolens paſſu torquetur in omni
Quem dum præcedit currit, volat immo Megæra
Atque colubrinos ſibi ſquarciat ungue capillos.
Scendit ad umbroſum vallonem denique linquens
Montagnæ culmen, quo nox magis atra nigreſcit;
Per tenebras talem dat Baldi gemma luſorem,
Qualem de cornu cœca ſub nocte laterna.
Nullam quippe facit de adverſo tempore ſtimam
Baldus, qui penitus pravam vult prendere vecchiam.
Non procul in medio vallone caſazza locatur,
Semiruiſonis circumcircata murais.
Pallentes ibi ſunt boſchi, Silvæque tacentes,
Inter quas ſubitò vaneſcit perfida vecchia,
Laſſat & in petolas Baldum non ultra ſequentem,
Qui nunc non aliter greſſum firmavit & aures,

In petolas adverbium.

Comparatio.

Ut ſi quando canis Leporarius angit acuto
Moſtazzo vecchiam Leporem, plenamque magagnis,
Non per ſcopertas campagnas illa ſalutem
Quærit & umbroſas macchias cativella ſubintrat,
Atque revoltallos quoſdam facit hic, facit illic
Donec ab ungue canis, videat ſe denique toltam.
Ille ſed adrizzans, non ultra currit, orecchias.

Comina.

Poſt intervallum modicum non Baldus opacas
Boſcaias intrare timet, tacet undique tempus,
Nec ſoletta ſtrepit per nigras muſcula frondes.
Pervenit ad limen prædicti grande Palazzi,
Nullus adeſt cuſtos, nec oportet sbattere portam,
Introit & mentem nudo tenet enſe ficatam.

Deſcriptio.

Diſcalcinatis domus humet ubique murais,
Deque ruginentis crodat muſolenta ſolaris
Fezza, velut vidi privata luſoribus antra.
Dum vadit Baldus firmat ſæpiſſime plantas,
Mox levis aſcoltat ſi quid ſtrepiteſcere ſentit,
Nil ſonat, unde illic habitare ſilentia jurat,
De paſſu in paſſu dum per pavimenta caminat,
Ventroſos zattos armato calce sbudellat,
Atque ſmagazzabat calcagni pondere vermes
Sæpe Dragonazzos largo ventrone tumentes
Invenit, inque duos facit illos enſe cavezzos.

Gaſa.

Denique Collegium reperit quod torva Megæra

Fecerat, & ſtabat deformis ubique Senatus.
Baldus in introitu primi ſtat liminis, ultra
Non meat, & tenſâ quod dicitur accipit aure
Namque inter populum ſentit parlare Megæram

Ambitionis domus.

Hic erat in quadrum grandis, ſpatioſaque Sala
Hic ſtant in circum putrefacta ſedilia ligni,
Sunt inſtar capſæ, quæ fracida diſſoteratur,
Servaratque diu longæva Cadavera terris.
In medio Salæ ſtat maxima Scranea ferri,
Eſtque cruentatis paſſim circundata ſpadis,
Hic ſedet Ambitio vultu regina ſuperbo, *Ambitio.*
Quæ toti mundo dominari velle videtur,
Attamen illius dependet ſupra cerebrum
Spada molata nimis, filoque tacata tenello.

Diſcordia.

Non procul eſt mulier centum Diſcordia linguis,
Quæ ſemper garrit, chiachiarat, movet ora, manuſq;
Millibus & zanzis Reginæ complet orecchias,
Et nunquam gallone ſuo ſe partit ab illa.
Hæc quia non dapibus fuit invitata Deorum,
Inter convivas pomum ſcanſarda doratum
Protulit apportans inter tria numina rixam
Hinc mala provenit grandis deſtructio Trojæ
Tres furiæ parent illi, referuntque per orbem
Ambaſſarias, quibus omnis terra ruinat.
Quottidie vadunt, redeunt, portantque novellas
Reginæ, quantas umbras ad tartara perſas
Arte ſua traſſent, ſolitâ vel fraude necaſſent.

Impietas.

Impietas aliâ frendens in parte ſedebat,
Sanguinolenta vorans carnem, ſorbensque cruorem.
Hanc inter populos diſcordia mittit Hetruſcos,
Lombardos, Liguros, Romagnolos, denique cunctos.
Qua vindicta fremit, ſtimulis agitatur Erynnis, *Vindicta. Erynnis.*
Dividitur Regnum, fœdantur tecta cruore,
Non frater parcit fratri, ſoror atque ſorori,
Non mater nato, non uxor prava marito,
Seditio ignaram torquet velut Ebria turbam,
Luctus adeſt, Mortiſque timor, fit funeris auctor *Luctus.*
Mox ultor, rabieſque furens præcordia rodit, *Timor.*
Inveterata animos injuria ſummovet atros, *Rabies.*
Proveniunt luxus, violenter rapta libido eſt, *Injuria.*
Virginitas fletur caſtis dirrepta puellis. *Stuprum.*

Eu-

Eumenides ante ora patrum, matrumque figuras
Natorum ſtimulant crudeli cæde peremptas
Hinc vindicandi mens ſurgit, cœca voluntas
Labitur in præceps, mox cordis dextra miniſtra eſt.
Arma cruentantur, ſublimia tecta labaſcunt.

Berta.

Hæc ſunt Concilium Rixæ, mortisve Senatus,
Ambitio præſul nulli vult eſſe ſecunda,
Theſiphone, Alecto, nec non prædicta Megæra
Altercabantur ſimul, aſcoltante Senatu,
Atque ſuperbebant lucrum feciſſe miorem.

Exclamatio.

Sed quid baiabant iſtæ rixando ladrazzæ?
Currite mortales veſtras audire pacias,
Currite, & erroris veſtri cognoſcite cauſas.
O Italia infœlix propera,
Currite vos omnes tandem (ſi curritis) urbes.
Veras rixarum veſtrarum audite caſones.

Conclusio.

Sed quia candela eſt uſque ad culamen aduſta,
Et jam conſumpſit vacuata lucerna ſtopinum,
Multa per adeſſum ſcripſi, damatina venite.

Explicit Phantaſiæ Vigeſima quarta Macaronice.

MAGISTRI ACQUARII Lodolæ Argumentum in Vigeſimam quintam & ultimam Phantaſiarum Macaronicen.

Eumenides inter fit diſputa longa ſorellas,
Quarum Conſcium Baldus ut enſe fugat.
Serraſſus mites factos ſibi reddit amicos,
Et ſimul Inferni cœca per Antra meant.
Phantaſiarum paſſant volitando Chimeras,
Luxuriæque animas repperiere datas.
Denique per zuccam Pazzo guidante caminant.
Illic Philoſophos, Logicolasque trovant,
Illic Mendaces chiachiarantes atque Poëtas,
Quos apud in prima ſede, Cocaie, manes.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI PHANTASIÆ.

MACARONICE XXV. ET ULTIMA.

Concilium Ambitionis.

IUSSERAT Ambitio totam reticere fameiam,
UNDE quis attentas ſubito diſtendit Orechias,
FOETIDA Teſiphone ſcorlans bis terque capillos
Vermificos ſic ſic primara comenzat, & inquit.

Theſiphone.

Audite ô Baratri, vel nigrida numina mortis
Quantum jam fecit mea multa fadiga guadagnum
Prætermittamus rixas, Cædesque cruentas,
Quas ante adventum Chriſti, legesque novellas *Cæſaris & Pompei diſcordia.*
Roma volutabat toties ſibi facta flagellum

Sum

Sum modo quæ doceo nigrum miſcere venenum,
Nec mea ſalvificas metuunt Aconita Triacas.
Id pompæ Ambitio facit exercere papalis.
Cernite quam laceram caviatam vertice porto,
Romam. Quam ſpernazzavi per diviſam hactenus urbem.
Maxima Pontificum libertas, maxima rerum eſt
Pernicies; ſi quando meam intromittere caudam
Poſſum, ne ſanctis meritis nutúque Columbæ
Ad ſublime ſui culmen moveatur honoris.
Tunc nos felices tunc ingraſſamur ab illo
Armento pingui, quem jam Crucifixus ab orci
Faucibus eripuit, perſumque reduxit ovilli,
Jus cedit, rapiuntur opes, Templique ſupellex,
Ambitio ſuperat, Virtus depreſſa tenetur,
Vivitur ex voto, ſceleri ſuccumbit honeſtas,
Noſtra fremit rabies, noſterque ſolutus ab orco
Per ſacra livor edax & Erynnis templa vagatur.
Erumpunt iræ, verboſaque jurgia, lites,
Inſidiæ, frendensque odium, mens dedita curæ
Ulciſcendi, & quam lethali vulnere jacto.
Per me raſtra ſinunt multi, paleæque galerum,
Accedunt templo, ſaturantur pane doloris,
Recipe pro præſbiteris. Atque ſacerdoti libamina ſacra ferenti
Obſequium toties preſtant, totieſque miniſtrant
Votivas ceræ faculas altaria circum.
Donec defuncto domino ſuccedere poſſint.
Debile ſub vaſto ſed languet pondere corpus,
Nam corpore ſui per me delubra pateſcunt
Semiruinatis muris, Altaria ſquallent,
Undique propatulas demittit aranea telas,
Pulvere ſordeſcit pavimentum, nudus & alto
Namque crucis ligno ſuus ille pependit Jeſus,
Sic nullo tectas velamine cernitis Aras.
Jugera lata ferunt fruges, augentque quotannis
Divitias implent cellaria munere Bachi,
Grandia tum donis cerealibus horrea complent
Non ut ſuccurrant inopi, non pane carenti,
Non ut ſubveniant Viduis, miſeroque pupillo,
Non ut larga manus circum divina monetam
Expendet caliceſque æris transmutet in aurum.
Sideribus tantum cura eſt æquare palazzos,
Quid referam quantas habuit me operante Novercas
Juſta Diabolicæ Calicutti ſubdita legi?
His igitur cauſis alias anteire ſorores

De-

Debeo, ſi quid habet melioris ſcroia Megæra
Dicat, & Ambitio det præmia digna merenti.
Talia parlando reſidet ſdegnoſa, nec unquam
Arretrare comas poſt terga raſinat, & Angues.

Comas & angues, id eſt comas anguigeras.

Alecto.

Alecto ſcorlans cervicem terque quaterque
Erexit centum Colubres, centumque ceraſtas.
Non, inquit, ſolam ſatis eſt corrumpere gentem,
Non tua Theſiphone Romana peſtis in urbe
Regnavit ſemper quia ſpiritus almus ab axe
Stelligero quandoque cadens operatur, & omnes
Expurgat morbos, rancores tollit, & iras
Pectoribus, tenuatque ſero cum pace tumultus.
Noſcite ſiderei quidnam ſpeculator Olympi
Serraſſus cecinit: Naſcetur Julius ille,
Julius almifico repletus flamine Cæli.
Quo regnante nihil diſcordia noſtra valebit,
Nam populi ſtabunt unita pace ſub ipſo.
Naſceturque Leo qui claras undique ſphæras
Mittit, & horriſoni demet certamina Martis,
Primateſque omnes matura pace ligabit.
Aſt ego poſſem equidem tantam proſternere pacem,
Et melius quam tu Romanam perdere gentem.
Totum nempe meis corrupi fraudibus orbem,
Et quanto ſatius Romam, Romæque Senatum?

Prophetia Serraſſi.
Julius.
Leo. Pontifices.

Ortum, Gibel, & Guelph.

Illa ego quæ quondam tribus impregnata diablis
Concepique duos natos, retroque cagavi.
Credite non illos, velut extat uſanza, catavi,
Verum poſtremas per partes;
Hi bene nec nati, bene nec de ventre catavi,
Incepere ſtatim mutui ſe sbattere pugnis.
Atque ganaſſiculas ongis lacerare viciſſim.
Illos ſemper ego Serpentum lacte cibavi,
Ac ſemper feci colubrinas ſuggere tettas.
Certabant quisnam ſeu dextram ſive ſiniſtram
Siccaret mammam, ſibi dantes calcibus urtas,
Quos tandem Gelphum Gibilinum nomine dixi.
His ego proſtravi totum cum fratribus orbem.
Dicite, quid præſens absque illis turba valeret
Millibus in fraſchis partes monſtrantur utrinque.
Alter vult dextra banda portare penazzum,
Et monſtrat digitum quo nos ſpedochiare ſolemus.
Alter ſed contra, pennas fert, parte ſiniſtra,

Catare ſæpius accipitur pro parere, ut uxor mea catavit filium maſchium.

Gibilinus, Gelfus.

Et

Et digito ſidei mortaros lingere paret,
Staiczant calzas ſeu dextras ſive ſiniſtras.
Qui per traverſum, qui non vult ſcindere panem.
Denique non res eſt tam parvula tamque vilana,
Qua non comprehendant quis Gelſus, quis Gibilinus,
Italia. His tanta Italiæ diviſi regna ſuperbæ.
His magnas urbes, medias, parvasque prophano
His caſtelluzzos, Villas, paiæque Caſottos.
Millanus. His toties ſemet Millanus ſanguine fœdat.
Papia. His Codros lingit, Neutisque Papia rebellat,
Placentia. His ſomaiatur ſub jure Placentia Ringhi.
Parma. His niveos aſmat catanicula Parma Brioſſos.
Regium. His Regium brillat, ſrullat, ſpellatque Booton.
Mutina. His rugulat bleſos Modenæ ſapientia Pandros.
Bononia. His me pinguificat graſſis Bologna Coandris.
Imola. His tenet armigeros ſub adrantibus Imola ſullos.
Faventia. His male conſentit Jocunda Faventia Scochis.
Furlivium. His male Furlivium Candraghis obrumet uncis
Caſena. His Cæſena riat proprios, hilaratque Leones.
Ravennæ. His ſumentatur Vandris Ravenna bioncis.
Venetiæ. His raro poſſum Venetam ſchancare Lernam.
Padua. His Patavos (nec me diſtollit Bluſa) relinquo
Vincentia. His ſaltat guizzat, ſed non Vincentia ſambrit.
Verona. His Verona tumes, ſpleumas, ac ore gliaſſis.
Brixia. His gragnit, ſed non piſcombrat Brixia Mellam.
Bergomas. His Bergamaſchis præſunt Baricondia ſurdis.
Cremona. His quondam Manto fuerat vicina Cremonæ,
Mantua. His tamen (heu) cur non ſeducta eſt Mantua nobis?
Cipada. His tamen (heu) cur non potui violare Cipadam?
Dixi, ſed quid ais de te temulenta Megæra?
Quare veniſti modo ſgomentare Senatum?
Dixerat, atque quater digitos ſibi dente momordit.

Megæra.

Dira Megæra levans tunc ſe latrando gridabat,
Totum ſturbaſti mundum, ſed ſola Cipada
Reſtat, & antiquo veniens de ſanguine Manto.
Aſt ego nunc magnam facio rixare Cipadam,
Quæ poſtquam totas mundi conterruit Urbes,
Venit ad Inferni, Baldo guidante, cavernas.

Comina.

Baldus id aſcoltans flevit, mox intus apertis
Præcipitat valvis,
Concilium viſo Baldo deforme repenter
Vaneſcit, gemmæ non ſupportando luſorem.

Com-

Comparatio.

Quales, quum rubeos rutilans Aurora colores
Pandit, & aurata mortales fronte reviſit,
Gregnapolæ fugiunt nolentes cernere lucem,
Et ſemper gnao gnao ſtridentes noctę civettæ,
Sic tenebroſa cohors Baldo ſubeunte ſcapavit,
Nec valuit rutilæ radium comprendere gemmæ,
Non radium gemmæ quam Baldus geſtat in elmo,
Sed radium gemmæ quam magno pectore portat.
Gemma voluntatis nulla ambitione tumentis.
Gemma voluntatis circa virtutis honorem.
Propterea Ambitio, diſcordia, pravaque turba
Confugiunt Baldi gemmam rationis amicam.

Togna.

Manſerat hic ſolus, vacuas tantummodo ſedes
Inſpicit, & forti deſquiſtilat omnia brando.
Dum ſtudet huic operi, facies apparuit ecce
Splendida Serraffi. calva quoque fronte bianchi. *Serraffus.*
Qui conſuetus erat deſcendere ſæpe ſub Orco,
Mantinuitque diu talem ſecurus uſanzam.
Compagnos Baldi retrovaverat ergo furentes,
Quos ad notitiam cordi, ſenſumque reduxit,
Quique dimandarant perdonum ſæpe viciſſim.
Hos ergo Serraffus habet poſt terga ſodales. *Sodales, non plus inimicos.*
Qui viſo Baldo læti movere cacchinnos,
Dumque illi narrare volunt ſua fata ſtupenti,
Serraffus cito vaneſcit comitante Giuberto.
Pizza Capellettus remanet, ſecumque Rafellus.

Goſa.

Ergo per obſcuras tombas ſimul ire comenzant,
Quisque ballottina quadam deffendit ab oybo
Sulphureo naſum, quæ ſuavem præbet odorem.
Quam contra peſtem, flammas, necis atque venenum
Compoſuit Serraffus eis mandante Cocaio,
Per quem Serraffum revidentem ſæpe baratrum
Cuncta Baroniæ Merlinus geſta canebat,
Quæ mox ſcribebat, nec non referebat amicis,

Pedrala.

Ibat Fracaſſus Comites prior ante ſequentes,
Ultimus eſt Baldus, nam captus amore paterno
Vult Marcellinum Cingarinumque fiolos
Confortare ſuos, mentis quoque prendere ſpaſſum
De rebus variis parlabant ſemper eundo,
Alter Boccalum bertezzat, & alter Averni

Venturos memorat caſus, alterque recordat
Quid de Meſchino Guerrino legerat olim.
Dum quoque Falchetto Cingar narrabat amico
Vergilii ſextum mira res, ecce loquelam
Perdidit nil parlans, & imaginat omnia præter
Virgilii ſextum, nec ſe parlaſſe ricordat.
Falchettus pariter quod Cingar dixerat illi
Neſcit, & obmutuit, phantaſticat omnia præter
Vergilii ſextum, nec ſe aſcultaſſe ricordat.
Hircanus cerebro penſeros mille revoltat.
Vult hoc, vult illoc, nec quod vult eligit anchum.
Caſtellos fabricat Fracaſſus in aere multos
Ac ſua lingua tacet, ſi ſemper muta fuiſſet.
Efficitur mattus Centaurus mille mearos
Mente caminabat perditque putando raſonem.
Jam ſalis in zucca nil amplius Hippol habebat
Per centum paſſat ſua mens vilupata chimeras.
Fantaſticanti Lironus mente tenebat
Sublatos oculos cælo frontemque rapatam.
Pizza Capellettus ridet, grignatque Raſellus;
Attamen ignorant ſi rident ſive piangunt.
Ad mutam ludens movet ora, manusque Bocalus,
Atque caput gratat non aggrezzante pedocchio.

Berta.

At Baldus liber labris ac ora ſolutus
Inter compagnos infeſta ſilentia vidit.
Dumque ſuos natos loquitur, reſponſa petebat.
Sed facti elingues nil reſpondere valebant,
Ergo ait, ò ſocii, nil vos parlatis? & unde hoc?
Num veluti Monachi ſervare ſilentia voltis?
Voltis pro vultis. Dicite, reſpondete precor, vos ergo tacetis?
Nil veſtro Baldo vultis parlare roganti?
Sed melius poterat muros audire loquentes.
Qua propter ſecum cœpit nolendo tacere,
Nec vult indarnum mutas tentare loquelas.

Comparatio.

Ad ſtramballonem ſguerzis cum paſſibus ibant;
Stramballonem. Ut faciunt Itali (ſumus omnes ſæpe todeſchi)
Quando plus cocti quam crudi vina Tavernæ
Geſtant in cerebro fumantia ſupra biretum.
Tunc hujus rei Baldus vult noſcere cauſam.
Tomma, timor. Præcedens alios coſſam videt ecce novellam,
Pro qua multa ſatis commovit tomma vigorem.
Sub pede quiſque ſuo ſentit mancare Terenum,

Nec

Nec jam qua ſigant Calcagnos Terra videtur,
Immo ſuſpenſi gambas per inania guidant
Ac non geſtantes alas volitare comenzant.
Dum parlare volunt, labium tantummodo menant,
Ut faciunt muti ciliis manibusve loquentes.
Admirabantur, ridebant attamen omnes,
Ac hilari vultu ſenſu quoque talia ſofrunt.
Quiſque ſuum corpus ſentit nimis eſſe legerum,
Per quoddam vacuum leviores æthere pergunt.
Gaudent quod nulla gambæ ſtrachedine languent, *Carmen truncatum.*
Immo velut ſtipulæ portantur, neſcio quorſum.

Pedrala.

Ecce cavernoſam rupem ſpinguntur in unam,
Quæ ſuſpenſa tribus Grillis fundamine mancat
Quiſque Grillus erat major levitate Bizarri.
Hic phantaſiæ Domus eſt repleta ſilenti.
Murmure, vel tacito ſtrepitu, motuque moventi, *Ænigma.*
Ordine confuſo, norma ſine Regula & arte.
Undique Phantaſmæ volitant, animique balordi. *Phantaſma reperitur tam fœmininum quam neutrum.*
Somnia penſeri nulla ratione moveſti,
Sollicitudo, nocens capiti phantaſtica cura,
Diverſæ formæ, ſpecies, & mentis Imago.
Hic ſunt Grammaticæ populi, genteſque reductæ
Huc, illuc, Iſtuc, reliqua ſeguitante fameia.
Argumenta volant dialectica, mille ſophiſtæ
Adſunt Baianæ, proh, contra, non, ita, lyque,
Adſunt Errores, adſunt mendacia, follæ,
Atque ſolegismi, fallatio, fictio Vatum.

Comparatio,

Me reperi (fateor) medium quandoque briacum, *Briacum, imbriacum.*
(Quamvis nec modo ſim tutus) varcare per amplam
Campagnam Godii, quando mage ſcaldat Apollo,
Circum circa meum volitant Caput ecce puſilli
Moſchini numero tot quot fert littus arenam,
Et reparant caldum Teſtæ faciendo Capellum *Si Moſchinus habeat naſum inter Academicos longa fuit diſputatio.*
Quorum percuſſit naſum redolentia vini.
Sic Phantaſiæ Baldum, Baldique ſodales
Aſſaltant, intrantque caput roduntque cerebrum.
Multas cum manibus Cingar brancabat, & illas
Secum ferre cupit, ſed non retinere valebat.

Comparatio.

Vidiſti forſan pueros quandoque zugantes, *Proceleumaticum.*
Velle piare manu ſtantes in pariete Muſcas.
Sed quando pandunt digitos (niſi preſtiter illas

Scaltritas capiant) retrovant zaffaſſe Chimeram:
Sic Baldus comitesque manus hinc inde menabant,
Ut phantaſias caperent, ſenſuſque bizarros.
De quibus impleratCarnerumCingar & Hippol,
Cingar & Hippol phantaſtici. Pizza Capellettus non ſe ſatiare valebat
More ſuo (ſtradiotus erat) ſpoliare Maſonem,
Pizza Capellettus Logicus. Implet Scharſellas, ſaccum, geminasque Biſacchas
De Paulo veneto, de Hiſpani mille baianis.
Baldus Moſconem brancat, retinetque Plutonis
Deque ſuis Grilis naſum replebat & aures.
Scottus. Sguarnazzam Scotti Fracaſſus reperit illic,
Quam veſtit gabbatqueDeum,pugnatque Thomiſtas,
Albertus Magnus. Alberti magni Lironus ſomnia zaffat,
Vult fieri gratus cunctis, gnarusque futuri,
Scrutator cordis, multas augere richezzas,
Tollere Cervellum Cornacchis, prendere piſces
Cum manibus, quoſdam ſecum geſtando lapillos
Rifellus melancolicus. Plena Melancolicis humoribus Urna latebat
Angulo in obſcuro, quam nudus viderat ullus,
Sed dum Rifellus conſiderat, urtat in illam,
Et miſer, in moiam ſe repperit eſſe cadutum.
Qua propter dubitando mori clamabat aiuttum,
Sed clamando nihil ſua labra movere valebat.
Accurrunt Comites, illum de fonte cavarunt,
Unde melancolicos fundebat ubique liquores.
Hircanus quaſdam ſaltantes per Pavimentum
Capere ſaiottas ſtudiat non abſque labore,
Dumque unam griffat manibus celer altera ſcappat.
Fecerat ingentem Pulicum Falchettus acervum
Quos ſacco poſitos fert alto in tergore ſecum.
Boccalus normas Epicurri neſcio quantas
Abſque labore piat, complectitur, inque Botazzum
Cocamen & cocaius & coconus. Ficcat ne fugiant, ſtoppatque cocamine Buccam.

Chimera.

Has inter follas ſtat maxima Beſtia, nec ſtat,
Cui caput eſt inſtar Montonis vel Capricorni,
Mille manus, ac mille pedes, ac mille volantes
Fert alas ventremque Bovis, ſchenamque Cavalli.
Quæ ſi non caudam Simiæ de retro teneret,
Toccaret Cœli ſummo teſtone ſollarum,
Cum Jove diſponens divam partire Minervam.
Sed quia quicquid agit cauda mancante, laſagna eſt,
Ducitur ad nihilum, meritoque Chimera vocatur.
Parturit hæc montes, ſed naſcitur inde faſolus,

Dum-

Dumque Gigas parat fieri ſit parvula Mirmix.

Tegna.

Hac igitur Baldus ferrum ſfodrando Chimeram
Percutit inque duos pariter videt eſſe mezenos,
Integra ſed pariter tornat, nec vulneris ullum
Monſtrabat ſignum, fixasque movebat ochiadas,
Inde citò, nec ſponte quidem removentur ab una
Phantaſma, retrovantque pedes miſiſſe Tereno.
Quisque ſuis gambis propriis ut vadat oportet,
Non plus aſpiciunt curas nihilamque Chimeram,
Nec mage parlandi libertas tollitur illis,
Nec quiſquam memorat quidnam vidiſſet adeſſum
Phantaſiæ abeunt quas in Carneria nuper
Ficcarant redeuntque loco prius unde recedunt.
Sunt tamen hi medii pazzi, mediique balordi.

Si fixas, quomodo movebat ma & cætera q

Pulchra deſcriptio phantaſiarum, quæ tandem ad nihil redigantur.

Luxuria.

En ſuper interea pratum veniſſe videntur.
Ex Arborſellis florumque nitore pienum.
Candida fragrabant ibi Lilia, ſepta roſarum
Cingebat Campum, varios qui miſcet odores:
Innumeræ Dammæ danzabant undique dulces
Dant cantilenas, plenaſque Cupidine voces.
Inter eas reliquis formoſior una canebat,
Geſtans auriferam ſublimi fronte Coronam,
Tantum ſuavis erat viſu, tantumque petulcis
Blanda oculis quantum fuit unquam fœmina mundo:
Nunc humilem terræ frontem pudibunda tenebat,
Nunc lætos madidosque ſimul relevabat ocellos,
Nunc effundebat graciles laſciva cachinnos,
Nunc inflamatis animos ſtimulabat ochiadis,
Obvia currebat venienti fervida Baldo,
Seque galantinam totam præſentat ad illum,
Mox quot Compagni ſunt, tot venere puellæ.
Hic blandi riſus, ſdegni, ſuſpiria dupla,
Hic turpes tactus, Cegni, baſamina, luxus,
Plena libidinibus movimenta trahentia mentes.
Hic ſtigans animos ad amorem Muſica garrit.
Arpicorda, Lyræ, Citharæ, Flautique forati,
Voces humanæ melius quæ pectora captant.

Maſelina.

Baldus communi urgetur ſuccumbere legi,
Namque fomenta videt Veneris cauſamque modum-
Non apud ardentes flammas eſt paia tenenda (que
Cœleſtes violare Deos occaſio poſſet.

Cauſa, ſunt flores & amenitas loci.

Modus ſunt puella ſaltantes.

Pedrala.

Ergo manum Baldus Reginæ porrigit inſtar
Ballandi, Cingarque ſuam carezzare puellam
Incipit, atque capit dum Liro fervidus alteram
Denique dum cuncti nimio vexantur Amore,
Contremuit, Campagna ſtatim Pratique decores
Auffugiunt ſubito, fontes, & limpida ſtagna
Non plus apparent, diſcedunt oſcula, luſus,
Mutantur flores in tintas ſulphure flammas,
Mutantur Nimphæ cornutos in diavolazzos,
Mutantur ritus in verba piena doloris.
Undique luce caret locus ille ſeverus & aſper,
Qui ſonat ut reſonat Mare tempeſtate revoltum.
Incipiunt fremitus vocum, ſtridorque gridantum
Almarum, verſant raucantes nubila voces.
Hic tantæ flammis Umbræ cruciantur acerbis,
Quantæ pro fœdo periere Cupidinis actu.
Illam quam ſupra Reginam diximus, eſſe
Quippe voluptatem carnis novere ſodales.
Paret in aſpectu primo formoſa, ſed inde
Efficitur luctus. dæmon, lachrimoſaque ſtrages
Inde per horrendos cruciatus ire comenzant.
Inſpiciuntque animas cunctas ſimul eſſe gemellas.
Squarzabant mutuo crines barbasque pilabant,
Invitis labris fellantia baſia taccant,
Et quæ olim morſu cupiebant ſuggere labra,
Nunc laniant, rodunt, guſtant pro melle venenum,
Quarum jam linguæ ſunt factæ Roſpus & anguis.
Sed major pœna eſt quod amor tam fervidus olim
In crudele odium mutatus torquet Amantes.
Hic genus omne hominum ſeu nobile, ſive codardum
Ad quorum numero ſtellæ, nec arena parantur.
Inter Compagnos Baldi fuit unus eundem
Qui timuit pœnam, troppum quia ſemper amavit.
Alter at inter eos contrarius extitit illi
Qui ſemper Venerem ſprevitque Cupidinis arcum.
Fornaces condunt ibi ſemper mille Diabli, — *Ne hereticus reputetur.*
Furnos, Furnellos, Bozas, caldaria ferri,
Venturisque locus ſignatur ſingulis almis.
Ignoret quamvis ea quæ ventura diavol. — *Semiruinatam, quia confeſſi erant.*

Comina.

Ergo quisque ſuam fornacem Barro catavit
Semiruinatam velut eſt antiqua muraia, — *Confeſſia.*
Singula nam fornax habet hoc Epigramma notatum,

Quod

Quod facinus ſtruit, id Confeſſio deſtruit alma.

Goſa.

Baldus at inventa ſtupuit Fornace profunda,
In qua cum Berta debebat ſemper aduri.
Ah, dixit Cingar, cur fallit opinio vulgum?
Quis non penſaſſet potius cum Criſpide Baldum
Iſtic damnari veluti damnantur Amantes?
Ecce quid æquus amor conjunxit Criſpida Baldum.
Hic laſcivus amor laſcivos damnat Amantes,
Hic ſincerus amor ſinceros laudat Amantes.
Baldus ait, nihil eſt mi Cingar opinio vulgi,
Et licet hæc ſpeculum noſtri denigret honoris,
Summa tamen Deitas ad lucem denique veram
Prodit Amicitiam ceu nunc de Criſpide fecit.
Sed quid de nobis opus eſt narrare prophanis,
Quando quidem ſanctos etiam mala lingua premebat?
Maxime Hieronymum dictum cognomine Divum *Hieronymus.*
Et qui Martini Bricius poſſeſſit honorem. *Bricius.*
Quid referam Carolum Benedicti clauſtra colentem, *Carolus.*
Quem tanquam purum Joſeph, caſtamque Suſannam
Crimine adulterij, furti quoque lingua gravabat?
Sed tamen ad finem Calicutti ſecta ribaldi
Qui dabat accuſam Carolo tenuata remanſit,
Et Caroli tandem patuit mens candida mundo.
Unquam nemo ſuam voluit deffendere cauſam,
Immo tota cohors ipſum crucifige gridabat,
Tres habuit contra Pilatum Caipham & Annam. *Ut conſtat in Enangelio Joannis.*
Pilatus dicebat ei, mihi gens tua tradit,
Nec meruit quid ſit verum cognoſcere tandem.
Huncve flagellatum crucifigi fecit & undam
Dimandando manus lavit, velut eſſet ab eius
Sanguine nil nocuus ſed tantum culpa ſuorum eſt.

Maſelina.

Sic ait, ac inter bruſantes quæritat umbras.
Tanta Putanarum ſtipatur copia, quod non
Diſcernunt animas quas culpa ſecreta peremit.
Attamen heu quantos quo gens prius eſſe pudicos
Credidit, aſpiciunt illic ſtridendo cremari.
Maxime nonnullos quibus olim cura dabatur
Corrigere alterius mendas, & tradere culpis
Judicium, ſibimet placidis aliiſque ſeveris.
Hi tamen officii caſto ſub tegmine tanti
Luxuriæ, ſolumque Gulæ ſtuduere voraci,
Atque puellarum comprabant oſcula plura,

Dantes ducatum per baſum quodlibet unum.

Pedrala.

Rogantes interrogantes. Luxuriæ viſu cruciatus denique Baldus
Vult exire, vocat ſocios, qui flammea ſparſim
Per loca girabant animarum multa rogantes.
Conveniunt, exire parant tamen hoſtia nuſquam
Signacula veſtigia. Apparent, nullamque vident ſignacula Portæ.
Baldus natura ſdegnoſus fronte rapatur,
Nam vult ire foras, nec eundi forma trovatur
Huc illuc properat, nigras interrogat umbras.
Reſpondetur eis, noſtrum cercate Minoſſum
Confeſſatorem, ſine quo mihi credite portam
Quæritis indarnum, dextræ vos ducite parti,
Cernite de longe faculas vomitare Torazzum,
Illac confeſſat Minos almas igne bruſandas,
Illac egreſſus patet hujus flebilis agri
Illico campagnam greſſu celerante trapaſſant,
Turronemque adeunt ignem ventumque vomentem.
Hic ferri portazza ſtetit, quæ detegit Antri
Boccazzam ſcuram buſo ſub monte cavatam.
Non timet ingreſſum Baldus, vult primior eſſe.

De Cerbero.

Cerberus en triplici patuit teſtone cagnazzus,
Qui plenum variis ex oſſibus impedit Antri
Limen, & impavida ſtat cuſtos fronte cavernæ.
Quando videt ſocios hirſuto tergore ſaltat,
Cumque rebuſatis villis baubare comenzat.
Poſt baubamentum dentes grignare frementes.
Gutturibus latrans nigrum tribus evomet oybo,
Duxerat & fodro Baldus ſtans firmiter Enſem.
Compagnoſque jubet limen tranſire cavernæ.
Sic faciunt, aſt ipſa volens prohibere tricolla
Beſtia paſſagium, currit boccare Lironem.
Baldus at ingentem diſtorchiat eaſe roverſum,
Nil taiare nequit velut eſſet ligneus enſis.
Mox deſperatos colpos menare comenzat,
Donec eum terræ ſtratum liquêre fiaccum.

Togna.

Ergo trapaſſarunt omnes cuſtode domato,
Ut confeſſorem poſſent cattare Minoſſum.
Pizza Capellettus ſcortam facit ante ſodales,
Boccalus medio ſtat ſemper in agmine ficcus.
Non procul excedunt, quod quidam ſaltat ab antro
Buffonus ſtultuſque magis, magis immo famatus,

Ob-

Obvius accedens partes monſtrando pudendas.
Ipſe cavalcabat baſtonem more putini,
Cumque manu leva brenam baſtonis habebat,
Sed dextram cannam parens gioſtrare ferebat,
De panno longas aures, ſtuppaque pienas
Diſtendit, ſimilisque retro ſtat pendula cauda,
Conſutumque tenet ſtrepitoſum quæque ſonaium,
Saltat, & inde facit manibus pedibusque moreſcam,
Et porgens dextram Baldo danzare comenzat.
Baldus gentilis ridens nil denegat illi,
Secum danzando ſequitur qua parte menatur,
Sgregnabant omnes optantes cernere finem,
Nil parlat ſtultus, ſed atezat ſæpe cadendo,
Quem levat è terra nec ad altrum tendere, Baldus,
Namque levabat eum vix ille, cadebat & anchum,
Duraque frangebat (ſic dicunt) ſaxa quaderno.

Zucca.

Poſt curtum ſpatium retrovarunt denique zuccam.
Grandilitate parem Montagnæ Valcamoneghæ
Quæ toti mundo potuiſſet fare maneſtram.
Ad latus ipſius zuchæ ſtat grande foramen,
Per quod cum ſtulto Baldus comitesque ſubintrant.

Logici.

Iſta quidem zucca eſt animabus plena togatis,
Quas quondam Logicos reputarunt eſſe profundos,
Aſt ammiſerunt cerebrum per mille baianas.
Aut homines Aſinos dicunt, aut eſſe Cavallos,
Extinguique ſitim jactarunt carne ſalata.

Utrum.

Inter eos ſtabat vir quidam corpore duplex,
Qui ſuſtentatus binis tantummodo gambis.
Dicitur hic Utrum, dubioſis ſenſibus implens,
Hereticosque facit, negat hanc probat hunc tenet il-
Et ſibimet diris ſemper dat verbera pugnis. (lam

Philoſophi.

Poſt hæc Mattus eos Portam conduxit in unam,
Introeuntque ſcolam ſapientum Philoſophorum.
Illic Aſtronomi, Magici, Medicique periti,
Illic Entisber, Ferabrich, Auerois, Ocham,
Illic Burleus, Strodus, Simplicius, Hermes,
Illic Auempace, Themiſtius, & Theophraſtus,
Illic Porphirius, Xamolſidis, Abaris, illic
Albuſamar, Manae, Gerſonides, Aba Joannes,
Arcazel, Alchindus, Damigeron, Aboli, Zael,

Dardanus Aboaſar, Zoroaſter, & inde Charondas
Milleque Philoſophi quos neſcio tradere menti.

Poetæ.

Sunt quoque (neſcio qui, ſana ſi mente Poetæ)
Qui paritiales patriæ, propriique Tyranni,
Complevere libros follis, veriſque boſiis.
Sed quales habeant pœnas, audite Poëtæ,
Ut quoque vos tantas ſchivetis fingere frappas.
Sunt ibi diaboli numero tres mille vel ultra
Jugiter officium facientes Herbolatorum.
Quæque ſuo proprio ſubjecta eſt alma Diablo,
Qui dum complet opus ſtat altam ſupra cadregam.
Undique dant gridos veluti gridare ſolemus,
Quum dentem nobis guaſſum barberius extrat,
Nam cum lancettis, uncinis, atque tenais
Quiſque cavat dentes, nunquamque cavare rafinant.
Quottidie quantas Vates fecere boſias,
Quottidie tantos opus eſt ammittere dentes.
Sed quo plus ſtreppant illos, plus illico naſcunt.

De Duranto.

Inter eos igitur Cingar cognoverat unum,
Nomine Durantum, qui dum ceciniſſe Leandram
Se jactat, doctis sbeffatur ubique poetis,
Ardimentum habuit (quamvis magriſſime cantet)
Orlandus. Magnanimo Orlando præponere geſta Rinaldi.
Rinaldus. Perque gulam mentit, quod ſic ſcripſiſſe sbaiaffat
Turpinum, nec opus Turpini viderat unquam.
Compoſuit quendam (quem nolo dicere librum
Sed Scartafazzum) nomen ponendo Leandram
Cui dignum fecit noſter Serraffus honorem,
Namque ſigillatus cera fuit ille culina.
Heu quales ſtreppos miſero dabat ipſe Diavol.
Sgretolare ſuas audiebas longe ganaſſas.
Cingar compatiens fecit reſtare Diablum,
Durantumque rogat, quare ſic abſque raſone
Orlandum biaſmat, nimium laudando Rinaldum
Ille ſed avulſis pro dentibus, oreque balbo
Reſponſio Du- Reſpondet, quo jam pacueunt futa läldi.
ranti balbutien- Sic ergo, quicunque volunt præferre Rinaldum,
tis, ſic enim di- Orlando dicam quod amant hi furta Rinaldi.
cere voluit: Namque procul dubio fortiſſimus ille Senator
Quoniam pla- Romanus, Bravæque comes Orlandus, & armis,
cuerunt furta Et ſenſu, & meritis ſuperaſſet mille Rinaldos.
Rinaldi. Non tamen alta quidem condemno facta Rinaldi.

Pre-

Prophetia.

Aſt veri Auctores Orlandum præpoſuerunt.
Ac in venturo præponent tempore vates.
Maxime Boiardus, dictusque Maria Matheus,
Plus ſentimento, facili quam carmine, dives
Surget Alovisus tuſcus, Franciſcus & orbus, *Alovisius.*
Magnus Arioſtus, laus, gloria, palma Feraræ, *Franciſcus.*
Tempore mancus erat Petrarcha, carmine ſed non.
Inveterata nocet laus nobis ſæpe modernis.

Vergilii Laudes.

Mons quoque Carmellus Baptiſtæ verſibus altis *Baptiſta.*
Jam boat, atque novum Manto feciſſe Maronem,
Gaudet nec primo præfert tamen illa Maroni.
Namque vetuſta nocet nobis ſæpe modernis.
Splendet in altiloquo Pontanus carmine, ſtellas *Pontanus.*
Dum canit, & ſeptem quos ambit ſignifer orbes,
Dum monet Agricolam quo purget tempore ciros,
Non tamen æquatur vati quem protulit Andes,
Namque vetuſta nocet laus nobis ſæpe modernis.
Exiet Archadicus per ſdruzzola metra libellus
Nazzari quo prata, greges, armenta, capellas, *Nazzarus.*
Paſtoreſque canet ſilvas, Magalia, Nimphas,
Chriſteidan poſt hæc cantabit dignus Homeri
Laudibus, at cedet Vati quem protulit Andes.
Namque vetuſta nocet laus nobis ſæpe modernis.
Tu quoque magniloqui ſublime poema Marulli *Marullus.*
Non eris æquandum Vati quem protulit Andes. *Raphael.*
Edidit Armeniden nec qui ſub veſte Cuculli
Nec Zacharias, nec multi denique Vates *Zacharias.*
Æquivalent noſtro Vati quem protulit Andes.
Namque vetuſta nocet laus nobis ſæpe Modernis.
Materies Aſolana gravis, veniet quoque Bembi, *Bembus.*
Metra Thibaldei, Seraphini, Cornaque Zani, *Thibaldeus.*
Modena Pamphilico de Saxo multa cavabit, *Seraphin.*
Quos tamen eſſe pares Danthi, lepidoque Petrarchæ *Corna.*
Secla negant, nam ſola datur laus magna vetuſtis.

Concluſio.

Nec Merlinus ego, laus, gloria, fama Cipadæ,
Quamvis fautrices habui Tognamque Goſamque,
Quamvis implevi totum Macaronibus Orbem,
Quamvis promerui Baldi cantare bataias.
Non tamen altiloquis Tiphi Caroloque futuris *Thiphis.*
Par ero, nec dignus ſibi deſcalzare ſtivallos. *Carolus.*
Non tamen hanc zuccam potui ſchifare decentem,

In qua me tantos opus eſt perdere dentes,
Quantos Roma viros nunc obtinet inclita ſanctos,
Relligioſorum mores quot habentur honeſti,
Quotve forum juſta doctores lege gubernant
Quot divas habitat matronas integra Pallas,
Denique quod ſanctæ gentes urbeſque Romagnæ,
Aut Lombardiæ, Toſcagnæ, aut totius orbis.
Tange peroptatum Navis mea ſtraccula portum
Tange, quod ammiſi longinqua per Æquora remos,
Immo probos vitæ mores, breve tempus, & annos
Scripſimus, ad veniam propero, ſi ſcripſimus ulla
Forſitan auditu malè conſona, parcite quæſo,
Et jam confectus ſenio, Terræque recurvus
Corporè deſtituor, Vitæ quoque cedo, valete.

Phantaſiarum Merlini Cocaij Volumen explicit.

MER-

MERLINI COCCAII
POETÆ MANTUANI
PROLOGUS IN
MOSCHEAM
PUERILI TEMPORE
COMPOSITAM.

NUPER ego noſtra paulò digreſſus ab Urbe. *De Mantua.*
QUAM celebrem toto fecit in orbe Maro.
OCIA nactus eram cupidis adamata Poëtis,
Retro & curarum manſerat orba domus.
Ad liquidum Benace tuo quem parturis Amnem *Nil arduum volenti.*
Gurgite me longum ſed leve traxit iter,
Mintius hic torto fluitat per ſaxa meatu
Effrenisque leves non gerit unda rates,
Concitat inſanos declivi margine fluctus.
Donec te latis Mantua cingit aquis.
Illic tua ſedes non expugnabilis ullo
Marte, Bianoreis nunc quoque clara viris.
Unanimem claudunt illuſtria mœnia plebem, *Laus Urbis Mantuæ.*
Semper abundanti ſemiſepulta lacu.
Una fides populi quovis ſub principe durat,
Aſpidibus procul eſt atra Megæra ſuis.
Seditio, qua nulla carens Urbs incubat armis,
Hic tantum paci ſuccubuiſſe dolet.
Nunc quoque Tireſiæ remanent veſtigia Vatis,
Mantua quid faciat, ſi petis, illa canit.
Illa canit Vatum non paucis plena catervis.
Solvit & ad ſcenæ longa Theatra jocos.
Materno defert Infans de ventre poëſim, *Naſcuntur poetæ.*
Vagit & innatos balbula lingua ſonos.
Qui canit Hæroum memori tradenda libello
Tempora, quem Clio Muſa favore præit,
Qui ſibi Melpomenem ſua flet dum fata ſeveram
Conciliat tragicos exululando ſonos.
Comicus emeritis proſcænia ſiſtere ludis
Crederet, & plauſu diſcutienda malo.

Ad

Ad ſua ni facilem ſentiret vota Thaliam,
Omnia tunc petulans ora cachinnus habet.
Roſida paſtores gregibus tondentibus arva
Certatim Eutherpe ſponte ſedente canunt.
Corticibus cedunt memorandas ſemper amicas
Undique dat modulos tibia preſſa leves.
Credite Parnaſſum neglexit Apollo bicornem,
Credite non ultra Phocidis haurit aquas.
Ille ſui curat patriam gentemque Maronis,
Inque poëtarum principis Urbe ſedet.
Clamat io pæan pariter Juveniſque Senexque,
Cinctaque Daphnæo tempora crine ferunt.
Aurea Vergilii flores ſimulachra decorant,
Et Vati peragunt annua feſta ſuo.
Mars procul exceſſit, ſecuris ocia dantur
Mentibus, & placidæ concrepuere lyræ.
Ipſius in laudes Urbis furor exiit ergo,
Sed Clio fuerat tunc rogitanda mihi.
Heu quid ſurdidulas avellit protinus aures,
Prævaluit ſolito nec furor ire pede?
Ante pedes humili projectus Apollinis ore,
Cur ſuetum, dixi, carmen Apollo negas?
Me ferus aſpectu trepidum deſpexit acerbo,
Mox ait, audacter me quoque ſtulte rogas?
Dixit, & adductum pharetratus corripit arcum,
Et lateri legitur certa ſagitta meo.
Ut fugit ante levem nemoralis Capra Dianam,
Aut lepus à rapidi morſibus acta canis,
Sic miſer evaſi durum per inhoſpita Phœbum.
Fuit pro affuit. Et qua cælarer vallis aducta fuit.
Volvebam quæ cauſa mihi commoverat illum,
Quid daret haud ſolitas tendere poſſe vias.
Illius heu fruſtra doctas captare ſorores
Speravi, ac multa laude tenere polos.
Nil fuit evigiles ſtudio concludere noctes
Poſtquam tot menſes abrogat una dies.
Ergo qua volucri prorumpit Mincius alveo
Deveni, Lachrimis creverat ille meis.
Invitas mihi multa ſalix tunc preſtitit umbras,
Invito quoniam tunc mihi vita fuit.
Nec mora fit, ſuccincta procul venit ecce puella,
Auratas zephiris ſparſerat illa comas,
Fulta latus pharetra tergo rejecerat arcum,
Voce manuque dabat carmina juncta lyræ,

Ardentis Daphnen cantabat Apollinis ignem ;
  Laurea quæ demto fine comata viret.
De lauru ſemper virenti.
Inſuper hac dignos recinebat fronde poetas ,
  Per quos jam pridem maxima Roma fuit.
Vergilium ſenſi quod Homerum laudibus æquat
  Parnaſſi geminum cepit uterque jugum.
Agmina deſpiciunt Vatum ſpectantia ab imo
  Collis , & exultant non habuiſſe pares.
Phœbeis quanto cedunt fulgoribus aſtra,
  His tanto Vatum cedit in auſa cohors.
Non tamen exiguis affecit laudibus illos,
  Sectantur lento qui pede Vergilium.
Tunc ego quare odium patiebar Apollinis oro,
  Hæc igitur Nimpha cauſa ferente fuit.
Neſcio quas reperi Muſas , turpeſve ſorores ,
  Neſcio quæ turpi carmina voce canunt.
De macaronicis intellige.
Limpida Pegaſidum viciavi ſtagna prophanus,
  Totaque ſunt Limo dedecorata meo.
Hinc furor, hinc ira eſt, hinc indignatio Phœbi,
  Ad quem me fecit quæque Camœna reum.
Nec mora ſtratus humo mediatrix ſis bona quæſo
  Clamabam , facilis demitur ira Dei.
I modo, reſpondet , nos, i modo, ſperne Camœnas,
  Dixit , & obtruſa ſuſtulit aure pedem.
Protinus intumuit noſtro ſub pectore virus,
  Nec Phœbo , dixi , nec tibi ſubjicior.
Inde furens plectrum rupi , ſtipulamque reſumpſi.
  Hos comenzavit Piva ſonare modos.

Hactenus breviter pro facilitate vocabulorum, nunc autem lucriditate indigent.

GRANDIA Muſcarum formicarumque canamus
  PRÆLIA crudeles Marte ſtigante brigas.
Prorumpit poeta in initio proponendo.
SCURUS Apollo ſuos abſcondit Alhora Cavallos ,
  Non potuit tantum namque patire malum.
Omnis per circum tellus sbattuta tremavit,
  Parva ſuper cœlos nec cagarola fuit.
Cagarola per timorem provocatur , interdum pro ipſo timore accipitur : unde Avicena. Mortis ab infirmo debet cagarola vetari.
Pochum mancavit quam mortus ab axe tomaret
  Juppiter Herculeum valde gridabat opem.
Pro bombardarum ſcappavit Luna rebombo ,
  Excuſamque Jovi fecit abire foras.
Æquora tunc etiam sbigotentia ſigna dederunt,
  Atque ſpaventoſas ſumma tulere faces.

Quat-

Quattuor ad partes Mundi bruſare cometas
Vidimus, & longas diſcaviare codas.
Muſcarum clamor, pulicorum ſtractio, Trumbæ,
Tamburri ſummos sbigotivere polos.
Ceſſent antiqui veteres sbaiaſare Bataias,
Nam talis nunquam Guerra veduta fuit.
Grandis erat fateor Troia caſcante Macellus,
Quando Cavallazzum gens oſelata tulit.
Equiparare tamen ſed quis præſumpſerit iſtis,
In quibus heu quanta ſtirps pulicina ruit?
Innumeri pulices, cimices, culices perierunt,
Sanguine pro quorum ſidera roſſa micant.

Invocat.

Quæ dabit altorium mihi Guerras Muſa canenti?
Blanditias ſperno perfida Clio tuas.
Te ſchioppare quidem video ni tradis aiuttum,
Attamen incago teque tuasque lyras.
Vade in malorum, atque tuo ſuccurre Maroni,
Canzones quoniam recte petezo tuas.
Tu mihi ſola placens poteris dare Togna ſocorſum,
Strictaque ſub cubito det tua Piva ſonum.
Si mea ſchionſabis gaiardo vela ſirocco.
Ultra caribdiacas Cimba nodabit aquas.
Tu quoque ſis præſens, veniasque in preſſa Comina
Voſque poetiſſæ macronicesque Deæ.
Ungite quantillum freſco mea labra botiro,
Per quem ladinior vox queat ire foras.
Salſigeram toltam perſutto ferte braſolam,
Quæ ſuper ardentes ſit bene toſta braſas.
Poſt hanc de caneva Bacci ſpinate Vaſellum,
Hæc eſt carminibus digna bevanda meis.

Narrat.

Urbs eſt in Pulia quæ nunc Moſchea vocatur
Nobilis, & Romæ ſe putat eſſe parem.
Hic mercantiæ portis traſegantur apertis,
Nec tantas cumulat forte Milanus opes.
Quid Bregantinis Veneti groſſisque Maranis
Agaricum, Zuccar, Mel, Caſiamque gerunt?
Quidve Zenoveſus loca per longinqua caminans
Majores aliis bravas habere rates?
Quid Florentini merces comprando fatigant,
Vivere qui nequeunt abſque Lyonis ope?
Sed Mercantiam totas Moſchea per oras
Mittit, Nam Muſchæ littora quæque colunt.

Coda & cauda differunt, vide Solinum.

Incagare & petezare pro nil curare.

Socorſum, detraxit litteram c, cauſa abbreviationis.

Ladinus bergamaſche.

Facilis latine dicitur.

Pulia eſt Provincia moſchis abundans.

Bregantinus & Maranus ſunt Navium genera.

Lyon eſt civitas Franciæ, quæ & Lugdunum appellatur, hic Florentini mercadanteſcunt.

Un-

Undique Muſca ſuas fert alas, undique vivit, *Laus Muſcarum*
Muſca per Hiſpaniam, Muſca per Italiam.
Muſca per Hirlandam, Guaſcognam, Muſca per altam
Vadit Alemagnam, per Scociamque volat.
Per totas Aſiæ diſcurrit Muſca Maſones,
Tartaricum paſſat Muſca latina Mare.
India præcipue Muſcarum plebe ſuperbit;
Illic Sol magno namque luſore bruſat.
Muſca tamen ſeptem non vult habitare Triones,
Quo plus ſol ardet plus bona Muſca godit
O, quantum locus eſt infelix, atque dapocus,
Qui ſine Muſcarum vivere gente patit.
Non ibi nobilitas, non ſanguis clarus habetur
Nobilium quoniam praticat illa caſas.
Non Dux, non Princeps, non Rex, non deniq; Papa;
Mangiaret ni ſtet Muſca galanta comes.
Immo piatellum vix coram Rege Scuderi
Præſentant, ſubito fercula prima capit.
Vixque falerniaco repletur Tazzia vino,
Se jacit in dulci gurgite Muſca prius.
Et licet hic moriat. tamen hæc mors vita vocanda eſt,
Nam ſemet Bacchi flumine ſponte negat.
O bellam fozam mortis, quam muſca trovaſti,
Non dolor in ſimili morte, ſed humor aptum eſt.
Soldati cupiunt in guerris fundere vitam,
Tu tamen hanc ſortem mortis habere cupis.
Non metuis celſam Regum diſcurrere frontem
Et Reginarum labra polita baſas.
Ergo laudanda eſt totum Moſchea per orbem,
Progeniem quoniam mittit ubique ſuam.

Comina.

Starat in Imperio Muſcarum tempore longo *Sanguileo rex*
Rex qui Sanguileo nomine dictus erat. *Muſcarum.*
Tercentas Urbes, Caſtellos mille regebat, *Urbes, Caſtelli,*
Innumeras Villas, innumerasque rates. *Villæ, & Naves,*
Ergo ſublimen dum ſtabat ſupra cadregam, *optimæ ſunt conditiones*
Intra Senatores, Muſca ſtafetta venit. *Potentatum.*
Anxia pro curſu, nigroque ſchitata lavacchio; *Lavacchio ſchi-*
Et (quod pejus erat) ſanguine tota rubet. *tata, imo fœda-*
Illa ſpavantato vultu ſe portat avantum, *ta.*
Smergolat & Regis proruit ante pedes. *Smergolat, vociferatur.*
Heu quod hac indarnum, clamat, Rex ſede ſuperbis?
Heu quid non, heu quid, non tua fata vides.
Heu heu nil prodeſt lautis ſquarare triumphis, *Squaquarare,*

Splumatoſque ſuper nocte jacere thoros.
Heu male pinguenti caricas mangiamine menſas;
Heu male ridendo mollia vina bibis.
Prodezza Muſcarum. Heu male zaninos itis cazzare fabarum,
Heu male dat ſchenam magra cavalla ſuam.
Fruſtra sbercigeros oculos habitatis Aſelli,
Fruſtra vos paſcit ſtizza gratata canis.
Sic juvat heu dulces roſtro ſuciare bognones?
Sic juvat heu cruſtas labere francigeras?
Sic juvat excalzas villani rodere gambas?
Sic juvat ejuſdem ſæpe lecare bragas?
Tenditis heu panzam lombardis paſcere quais
Nulla poteſt veſtros merda cavere canes.
Non eſt iſte modus quo Rex tua libera gens ſit,
Non eſt iſte modus quo tua Regna manent.
Non eſt iſte modus quo noſtros frangimus hoſtes,
Non eſt iſte modus fortificare domos.
Tu memorare potes exemplum Sardanapali
Sardanapali vita. Cujus vita fuit broda, libido, gula.
Inter fœmineas acies aſinaliter uſus,
Neſcivit pugnæ tempore quid faceret.
Notandum. Vulnera ſpadarum non oſcula ſunt mulierum,
Scutaque fœmineum credidit eſſe latus.
Ammiſit regnum, & (quod plus) ammiſit honorem.
Fœmina coſtumis, nomine vixit homo.
Lamentabatur nimium peſare corazzam,
Et nimis in teſta quod gravis elmus erat.
Quando cavalcavit nunc hac, nunc pendidit illac
Et pectoralem credidit eſſe briam.
Gobbus ad arzonem palmas ataccabat utraſque,
Non vir, ſed plenus ſtramine ſaccus erat.
Centum ſtaferi ſtabant incirca cavallum,
Et ne caſcaret brachia larga dabant.
Sed quando ſenſit trombas taratanta ſonare,
Territus implevit ſe laritanto bragas.
Mox armaduram ſtracco de corpore traxit,
Sardanapali mors. Solus & errabat flendo per omne nemus.
Tandem aliquam formam penſans monſtrare virilem
Cum proprio panzam fodiit enſe ſuam.
Ecce tibi ſortem reminiſcor Sardanapali,
Alter ni caveas Sardanapalus eris.
Tu ſtas Sanguileo panzam graſſare daverum,
Et neſcis populi fata cruenta tui.
Projice regalem mantellum, projice ſceptrum,

Vadat & in centum fracta corona mica.
Indue lugubres, decet has funebria cappas,
Reginæque tegat nigra veletta caput.
Inclita de ſummis caſchent ſpalleria muris,
De fundo ad cuppos ſit nigra tota domus,
Ut deſperatus ſtigas domanda ſorores,
Implentur populo tartara cuncta tuo.
Implentur populo cui nullum mittis aiuttum,
Implentur populo quem prigolare ſinis.
Rex Formicarum (vix heu tibi dicere poſſum)
Rex Formicarum teque tuoſque ruit.
Septem mille quidem longo certamine muſcas
Fudit, & in portu miſcuit igne rates.
Ragnifugam noſtrum Caporalem carcere truſit, *Ragnifuga Muſcarum dux.*
Quem ſupra furcam colla tiraſſe puto.
Artelaria nihil potuit sboccare balottas
In medio quoniam lacte negata fuit.
En ego mortales accepi quinque feritas.
Pro quibus en fuſo ſanguine vita fugit. *Stafetta moritur.*

Pedrala.

Sic dicens animam tiratis calcibus efflat,
Abditus ocarum quem paradiſus habet. *Paradiſus ocharum.*
Talibus auditis Rex magnum ad aſtra gridorem
Laxat, & aurato ſaltat ab axe Throni.
Qui veluti mattus ſibi tundit pectora pugnis,
Ac proprio ſanctas ſquarciat ungue togas
Muſcarum ſubiti clamores attria complent,
Totaque palmarum plauſibus Aula tonat.
Accurrit tota Urbs. denſatur ubique palazzum,
Conſtabat tanti nec bene cauſa mali.
Ecce maritatæ ſquarzato crine puellæ,
Quæque ſuum rauco clamitat ore virum.
Ecce vocant patres, natos, fratreſque ſorellæ,
Communis viduæ creſcit in urbe dolor.
Interea centum Regem cepere Vaſalli,
Quem ſtramortitum præſtiter inde ferunt.
Non tantus Romam ſtrepitus ſotoſora butavit,
Quando ruit Bruti Julius enſe ducis. *Brutus interfector Cæſaris.*
Nec nova Carthago cordoium tale provavit,
Quando ſe propria fudit Eliſa manu. *Dido ſeipſam interimens.*

Geſa.

Ergo ſuper volucrem sbalzavit fama cavallum, *Famæ deſcriptio.*
Nec trombam friſolo ſpiccat ab ore cavam.
In motu cilii complevit mille mearos,

Nulla datur ſtracco ſpelta vel orzus equo.
Per mundi totos in trombezando paeſos,
Scannacavalla Donec eam ſenſit Scannacavalla procul.
Tavanorum rex. Ipſe Tavanorum populos regit atque governat
Et ſua Damma ſoror Sanguileonis erat.
Non ſtetit ad badam, Cugnati fata veretur,
Et Cantarellis ponere frena jubet
Cantarella, Mantuanice pampogna dicuntur. Nam cantarellas ſolitant equitare Tavani,
Quarum cullattas aurea barda tegit.
Illico tota cohors poſt curſum Scannacavallæ
Proſequitur celeri quo pede calcat iter.
A tergo veniunt Cariazzi trenta feroces,
Scaravazzi, ſunt cariazzi. Quos ſcharavazzos nomine dixit Adam.
Semper colla ferunt ſonitantibus alta ſonais,
Valiſasque graves in ſua terga gerunt.
Unius in mancum menſis venere debottum,
Implevitque aures vox gemebunda ſuas.
Scannacavalla madet lacrimarum fonte maſellus
Quum ſua tam mœſtos audit orechia ſonos.
Ad cortem ſubito ſtaffam retinete fameio
Deſmontat, Sala ſcandit otanta gradus.
Ecce venit drentum populo jam viſtus ab omni,
Quo magis horrentem vox ferit alta Jovem.
Ducitur in cameram, vix pro plangoribus audit,
Ac ubi Sanguileo rex erat, intus abit.
Qui tunc quantillum repoſatus lumina drizzat
Mox roſa quem lectu ſurgere fecit aqua.
Scannacavalla gravem ſimulavit fronte piantum
Exhortatio pulcherrima Scannacavalla. Calcatisque bono floribus ore loquit.

Togna.

Quonam Sanguileo prudentia veſtra receſſit?
Quo mens tam magnum quæ regit Imperium?
Non eſt iſte animus Regis, non ſceptra tenentis,
Non eſt hæc ſimili danda Corona viro.
Tamitis. Si lagnaſſet enim Tamitis Sæva fiolum,
Cirus. Scampaſſet Ciri gensque caputque necem.
Hannibal. Hannibale mortos ſi tantos Roma Barones
Fleviſſet, ſtaret non petra ſupra petram.
Notandum. Spaventant animos lachrimæ, mulieb ris uſanza eſt.
Quæ lachrimis cauſa qualibet ora madet.
Nos quibus impoſuit mentem Natura virilem,
Fortunæ prava quid sbigotimur Ave.
Ave, augurio. Juppiter ardenti ſi terras igne bruſaret,
Quid ni? ſummamus prælia contra Jovem?

Sed

Seu fas ſive nefas, debemus regna tueri,
 Non tamen ut lachrimis, ſanguine ſed proprio.
Troicus Æneas patria ruinante, quid egit?
 Quærebatne aliquo ſe latitare buſo?
Aut pulchram Uxorem brazzis currebat apertis
 Stringere, venatos, decrepitumve patrem?
Verum pro patriæ vitam contempſit honore,
 Irruit in mediis hoſtibus enſe ferox.
Fecit quod potuit, donec ſtrachedine laſſus
 In ſpallam tolto patre per arma fugit.
Semper conſtantes animos in corde locabat,
 Quamvis tot ferret Sortis inique mala.
Jam non ſors illum, ſed ſortem ſubdidit ille,
 Sprevit & inſidias quas mala Juno dabat.
Deſpectu tamen ille ſuo fabricondidit Urbes,
 Et ſua perpetuo tempore fama viret.
Diverſos alios poſſem contrare valentos,
 Quorum Scriptores geſta dedere libris.
Sufficit Aeneam vobis poſuiſſe davantum,
 Eya cito veſtram jam removete doiam.
Ceſſent plangores, & ſquarciamenta capilli,
 Per luctum vitam mortus habere nequit.
Sunt ſunt Muſcarum, ſunt vendicanda flagella,
 Formica eſt noſtro Marte petenda cito.
In puncto mittam ſexcentos mille Tavanos,
 Quos fecit fortes longa bataia viros.
Pars equitans uſat curvas portare baleſtras.
 Pars groſſos alio more cavalcat Equos.
Pars pede fert piccas, pars implet pulvere ſchioppos
 Sbombardatque meum per mare multa ratis.
Ergo Senatores vos omnes ſtate lieti,
 Conſilium populo quod datis, accipite.
Quando lugetis, luget quoque cætera turba,
 Quando ridetis, ridet & illa ſimul.
Prudenter veſtro Regi præſtate reparum,
 A vobis gioiam non capit ille pocam.
Copia Muſcarum ſi bello tanta morivit,
 Quod ſupereſt vulgus, ponite ne pereat.
Talibus exorſis animi fugiere balordi,
 Inque ſuo primo corda ſtetere loco.
Vergognantur enim lachrimis imitaſſe puellas,
 Et ſic maturum depoſuiſſe virum.
Poſtquam Sanguileo ter ſtrinxit Scannacavallam
 Concilium Sala congregat in media.

Exemplum Aeneæ.

Ablativum pro accuſativo.

Strachare fortunam maximum eſt.

Fabricondo, is. pro ædifico.

Longa experientia optimos facit ſoldatos.

Gioia pro gaudio poſita eſt.

Sic, inquit, ſic alta ferunt, ſic alta comandant
Numina, ſic fortis dat rota circuitum.
Scannacavalla ſuo nos multum conſolatore.
Datque ſuus grandem ſermo politus opem.
Dicat conſilium penſatim quiſque ſalubre,
Quod ſtet majoris partis in arbitrio.
Nec vos affectus nati fratriſque patriſque
Vincat, ſed patriæ reſpicietur honor.
Regnifugam cæco formicæ carcere ſtentant,
Quem ſcitis fortem Martis in arte Ducem.
Illum conſtitui poſtquam ſpiravero ſtatum
Regem, baſtardus ſit licet ille meus.
Non id guardantes poſſanzam cernite vaſtam,
Cernite quas pulica fecit in arce provas.
Quando fracaſſavit pulicorum ter duo mille,
Fugiit & nullo Caganiellus ope.
Caganiellus enim Pulicorum maximus eſt Rex,
Ragnifugæ forzas non tulit ille mei.
Scitis & in cutica quando duo mille pedocchios
Bruſavit ſuperos igne tocante polos.
Xerſis in armata ſi Dux tunc iſte fuiſſet,
Græcia non illum præcipitaſſet aquis.
An dux perdendus talis? non qualis in orbem
Muſca fuit poſtquam noſtra Genia manet.
Parlamenta igitur vadant, veniamus ad arma,
Muſcas armari bandus ubique volet.
Cum centum magnis tranſibimus Aequora fuſtis.
Qualibet eſt virdæ Scorcia longa fabæ.
Dixerat & ſedit, fiat, clamante Senatu,
Fiat quod noſter Rex cupit atque jubet.
Voce favet populus, benedicunt Scannacavallam,
Unaque cunctorum mensque fideſque fuit.
Mittuntur cunctas in partes illico Bandi.
Currit & ad juſtos quæque ſtafetta locos.
Contra formicas odium crudele citatur,
Illarum paſci velle cruore bravant.
Hic jurat patrem, alter vindicare fradellum,
Atque volunt ſpadas ſanguinolare ſuas.

Explicit Liber primus Moſchea.

MER-

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI MOSCHEÆ

LIBER SECUNDUS.

IUPITER aſtrigerum jam baltegare ſcabellum
SENSERAT, & pavidos mirat in ore Deos.
QUID tremat, exclamat, cœlum? quid nutat Olympus?
Sideraquid video pulvere tincta nigro?
Nunquid adhuc veniunt nos aſſaltare Gigantes?
Nunquid mortalis gens mihi bella movet?
Ferte citò fulmen, mortalia cuncta bruſabo,
Humanum, quam nos, malo perire genus.
Mercurius dixit, pro nobis nulla parantur
Prælia nec contra, lis aliunde venit.
Inter Formicas & Muſcas naſcitur ingens
Garboius, per quem sbilzet ad aſtra cruor.
Nullus præſumat Divum, ſeu nulla Dearum
Crudas muſcarum cernere velle brigas.
Nam bombardarum ſcocatio quando tronabit,
Credite vos faciet rumpere colla zoſum.
Juppiter extimuit, Solem reſtare comandat,
Qui ſtrigiare ſuos tempus habebit equos.
Neptunus quoque rumorem ſub gurgite ſenſit,
Itque ſua in fundo tota roverſa domus.
Concurrunt trepidæ Nimphæ, Divique marini,
Qui fugiunt veluti grex fugit ante lupum.
Quis Diavol, ait Neptunus, trentaque para
Tam citò compellit vos ſcapolare viam?
Æolus abſque mea nunquid Rex illa ſaputa
Per mare Garbinos laxat abire ſuos?
Eya agite ſævum ſpacianter ferte Tridentem,
Æolus hic audax eſt aliquando nimis.
Triton reſpondet, non eſt rex Æolus iſte,
At zenzalarum multa Carina nodat.
Sunt forſan numero grandes octanta Galeæ,
Quæ in Regis vadunt Sanguileonis opem.
Neptunus raptim tali ſermone taſivit,

Garboius eſt quædam confuſio vocum diſcrepantium, unde Cicero. Nec parvus inter Senatores Garboius inolevit. Sbilzare pro valdè fluere.

Spacianter, quando derivat à ſpatior ſignificat tardè, Quum verò derivat à ſpacio, as, ſignificat citò.

Itque per algoſas corde tremante caſas.
Sanguileo gaudet, zenzalis obvius ibat,
Quas portus magno cæpit honore ſuus.
Non armata fuit Mundo formoſior unquam,
Ipſarum ductor nomine Sgnifer erat.
Vix arrivarant ipſæ, ſit rumor in aſtris,
Et Montagnarum culmina celſa tonant.
Nunquid erunt Sguiceri? nunquid Vaſcona canaia?
Nunquid gens verbis Italiana bravis?
Iſta Todeſcorum nunquid plebs apta bocalo?
Mandat deſcalzos num quoque Spagna ſuos?
Heu Moſchinorum deſcendit tanta brigata,
Tanta quod ætherius non habet aſtra ſinus,
Apparent centum ſtendardi deſuper Alpes,
Ac procul armorum per juga ſplendor hiat.
Sunt Moſchinorum populi, gens apta batais,
Rexque ſuus nomen Siccaboronus habet,
Non quod deſcendit, nec ubi ſol naſcitur, unquam
Tam crudelis homo, quam fuit iſte, fuit.
Sperzurarat enim ad fundum mittere mundum,
Deque ſuo ſolio præcipitare Jovem.
Non fuit in guerris vir deſperatior unquam,
Aſt incuſabat ſe nimis eſſe pium.
Tartaria ſuo ſtabat ſubjecta volero,
Cuique Barilenſis ſubdita vallis erat.
Indiſcretus enim tantum, tantumque ſuperbus,
Immo cruentato ſanguinis ore bibax,
Ut quoſcunque viros non Martis in arte valentos,
Mangiari à cruda præcipiebat Ape.
Hæc apis eſt animal, cujus fert cauda venenum,
Deque ſuis membris ceraque melque fluit.
Moverat hunc amor, & dilectio Sanguileonis
Crudus homo quamvis neſcit amare bonos.
Tartaricas buttæ paſſaverat ille per undas,
Deque Barilenſi valle tenebat iter.
Partibus ex aliis venerunt Mirmiliones,
Qui grottas habitant per ſua regna nigras.
Non fuit in mundo gens aſſaſſinior unquam,
Quæ formicarum ſuggere membra ſitit.
Rex erat ipſorum Mirpredo nomine dictus,
Herculeis forcis æquiparandus enim.
Duxerat armatos ſexcentos mille guereros,
Nemo cavallaſter quiſque pedeſter erat.
His ergo adjunctis formicas contra phalangis

Butta eſt urbs Tartariæ Metropolis in mari ſita.

Heu

Heu quam crudellis guerra parata fuit.
Sanguileo cunctis Capitanis & Caporalis
Sermonem fecit, nam bene doctus erat.
Non huic doctiloqui fuit æquiparanda Catonis
Lingua, nec Hannibalis docta loquela Ducis:
Quondam Sanguileo ſi oraſſet veſte togatus,
Caſcaſſet nomen jam Cicerone tuum.
Ergo ubi Soldatorum animos oratio longa
Fecerat arditos, quisquis ad arma volat.
Sanguileo primus rutilantia veſtiit arma
De ciceris duro cortice facta nigri.
Dimidiam guſſam fert pro targone faſoli,
Et ſua porcelli ferrea lanza pilus.
Excuſat milii pars concava quippe colatam,
Stat pro pancera maxima guſſa fabæ.
Interea grandis fit ſgomentatio campi,
Nam venit indomitus Sanguileonis Equus,
Hic erat ex illis quos dicunt nomine grillos,
Qui tezare leves ampla per arva ſolent.
Non velut uſantur animalia cætera, currunt,
Aſt ad ſaltones calcibus aſtra vident.
Sanguileonis adeſt totus niger ergo cavallus,
Plurima quem ſtranium turba tenere nequit.
Sexcentas muſcas sbalzo ſuperabat in uno,
Totaque ſub pedibus terra tremare ſuis.
Inſabionizat quotiens pede calcitrat, omnes,
Ac oculos tenui pulvere ſtoppat eis,
Aſt ubi quam primum ductus fuit ante patronem,
Efficitur placido mitior Agniculo.
Illico Rex cunctis facientibus undique largum,
Saltat, & in ſellam plantat utrasque genas.
Mox ad naſpantes ſicco ſperone galoppos
Hunc movet, & gentes it aſelando ſuas.
Vivat Sanguileo, vivat Sanguileo, gridant,
Cernis & antractum mille cavare bretas.
Tota ſuper groſſos equitat Moſchilia Grillos,
Qui numero centum millia ſunt Equites.
Scannacavalla ſuos alia quoque parte Tavanos
Ordinat, & ſtimulo vocis ad arma vocat.
Corpore magnus erat major ſed mente daverum,
Doctus partitum ſcire piare bonum.
Ad ſtrabucconem ſua jam non bella movebat,
Ut faciunt plures qui ſine mente ruunt,
Qui nec apizzatur ſimul atra barufola guerræ

Cicero & Ciceronus invenitur, ut diximus ſupra.

Cicer niger & albus reperitur plurimum diſſimilis.

Tremare prò tremabat.

Antractum raro invenitur, ſignificat pariter.

Hoc carmen ab Homero ſumptum.

De iſto duello lege Thomaſum Barritotelum de militia.

Omnes in pezzis preſto taiare volunt.
Non ita maturus faciebat Scannacavalla,
Immo repoſſata mente regebat opus.
Hic habuit quondam uno cum Veſpone duellum
Qui tandem multo victor honore fuit.
Cujus de cauda ſpinum detraxit acutum,
Omnibus in guerris hæc ſua ſpata fuit.
Sed Moſchinorum Rex dirus Siccaboronus
Sfodrato ſquadras inſtruit enſe ſuas.
Se Parpaionis totum veſtiverat alis,
Eſt camolæ ſcutum meza ganaſſa ſuum.
Mittit Corſeros Regio Panormia fortes,
Quos panarottos Mundus ubique vocat.
Ipſos veloces Muſchinia turba cavalcat,
Omnia qui rabidis morſibus arma terunt.
Muſchini armantur ſtuppa, quæ circa borones
Tempore pro longo dura venire ſolet.
Eſt Moſchinorum talis deſtrezza, quod uncos
Trant vinazzolos & trare ſaxa parent.
Ex his ſemper habent carneria plena balottis,
Cum quibus elmettos duraque ſcuta terunt.
Aſt ordinanzam Sgniſer diſponit in amplam
Zenzalas, nec aliis pareat eſſe minor.
Lendinis huic duræ tegit omne pellicula corpus,
In qua non vulnus ſpada tacare poteſt.
Nil niſi de humano zenzalæ ſanguine vivunt,
Ac ubi ſe firmant, ſigna videntur ibi
Non uſant ſpadas, non dardos, non alebardas,
At ſua cum propriis dentibus arma drovant.
Sunt homines magri, nervoſi ſchinchibus acri,
Sunt bene gambati, dulciter ore canunt.
Hi cincidellas equitant, quæ nocte vagantur,
Ad codamque ferunt igne micante faces.
Limpyrides græci vocitant ſed nos cagafocos,
Nam parent ſcura nocte cagare focum.
Mirmilioneas etiam Mirpredo catervas
Guarnitos armis vnit, & arte docet.
Gens ſaſſina quidem ſed in armis jugiter uſa,
Et cui fama magis quam ſua vita placet.
Sunt pedites omnes, pichis utuntur aguzzis
Quas de frumento prodit ariſta novo.
Sunt habiles guerris lanzones Mirmillionum,
Pro clipeis ſpeltæ concava grana ferunt.
Hos regit ille ferox Mirpredo praticus armis,

Drovare, inquit Servius, eſt diſſimulando operari.

Dubioſus poeta ne quis intelligeret hunc paſſum, ſibi ſteſſo comentum fecit.

Totum

Totum Gregnapolæ quem tegit ala nigræ.
Inter formicas, ac inter Mirmiliones
Semper guerra fuit, eſt quoque, ſemper erit.
Ergo poſt acies factas, poſt agmine monſtræ,
Soldatis cunctis ſplendida paga datur.
Sanguileo vecchios reſeravit alhora teſoros,
Nec licitas bello vult ſparagnare pagas.
Spendit abundanter quia ſic faciendo valentos
Reddit ſoldatos, diſpoſitoſque neci.
Jam non ſpendardos vel contraſignia narro,
Tanta nocet capitis sbaiafarla meo.
Si varias linguas, patrias quoque ſcribere vellem,
Inchioſtri & cartæ ſtructio magna foret.
Hic niſi Banderæ ſuentillant, hicve trabachæ,
Hicve pavaiones littora larga tegunt.
Hic conteſtabiles, Caporales & Capitanos,
Hic bandirales, magnanimosque Duces.
Hic Reges, Contos, Marcheſos, Logotenentes,
Mirabas proprium ſollicitare gradum.
Hic lanceæ, ſpadæ, targones, ſcuta, cimeri,
Hic trombæ, gnacaræ, Timpana, corna, cifol.
Circumcirca tremunt colles, reboatque rivera,
Vaſtaque de celſis rupibus Echo tonat.
O quantum innanimat ſoldatos tararan illud
Trombarum & mortis corda nemiga facit.
Navibus interea complentur littora tantis,
Quod niſi per ſalſas vela videntur aquas.
Sunt Naves groſſæ, ſunt fuſtæ, ſuntque Galeæ.
Sunt ſimul innexæ per freta larga Rates.
Si cercas quali ſint de lignamine factæ,
Dimidiæ glandes dimidiæque nuces,
Anchoreos buttant rampinos undique Nautæ,
Ac ſuper antennas vela bianca parant.
Innumeræ cordæ molantur, ſive tirantur,
Pro quibus hic illic rauca cirella gridat.
Non Monitiones, non vittuaria deſunt,
Non manco guerris Artelaria decens.
Sanguileo primus Galiottum ſcandidit amplum,
Qui calcinelli maxima guſſa fuit.
Illum tota furens Moſchea brigata ſecuta eſt,
Vix infaſſatus reſtat in urbe puer.
Supra Capelletos Giandarum Siccaboronus
Scandere Moſchinos compulit enſe ſuos.
Denique ſgombrarunt Portum, largamque marinam
Intra-

Structio pro deſtructio.

Gradum poſuit pro officio.

Nemigus Caldea lingua, dicitur contrarius latinè.

Intrarunt placido vela regente notho.
Jam mare ſub tanto Barcarum pondere languet;
Cujus apena graves ſuſtinet unda Rates.
Per primum giornum læti cantando vogarunt,
Et fecit placidum per mare Ventus iter.
At formicarum populos redeamus ad altos,
Qui preſenſerunt Bella futura ſibi.
Ego ſenatores Graneſtor convocat omnes,
Fitque inter ſavios diſputa longa viros.
Supra formicas ſceptrum regale tenebat
Graneſtor multo ſplendidus Imperio.
Conſilio docti faciebat cuncta Pregai,
Quo ſemper bellum victor ad omne fuit,
Illic terribilis ſubito Mirnuca vocatur,
Qui formicarum Dux generalis erat.
Inter formigenas nemo robuſtior illo,
Fert duo ſolettus tergore grana fabæ.
Quamlibet armorum guiſamque modumque ſciebat,
Præcipue in gioſtris valde gaiardus erat.
Undique Mirnucam poſſentem fama gridabat,
Nec ſiluit nomen per Mare grande ſuum.
Nux erat in ſummo fundata cacumine Montis,
Quæ buſa Mirnucæ Rocca ſuperba fuit.
Hinc ſibi compoſuit nomen Mirnuca decenter,
Mirnucam, Mirmix cum nuce juncta, facit.
Ante Senatores barbatos venerat ergo,
Cui magni campi tota Bachetta datur.
Se prius excuſat non tanto dignus honore,
Et quod vechiezza debilitatus erat.
Ponitur in punto Campus, gens, arma, cavalli,
Banderæ, lancæ, buſa metalla, tubæ.
Jam prope Sanguileo Cimicum mare calcat, & altis
Æquora ſunt velis tota coverta procul.
Jamque ſuis mundum privarat Apollo cavallis,
Luſoremque dabat Luna bianca novum.
Non phantaſiam vento poſuere Sirocco.
Qui furtim nebulis turbidat aſtra ſuis.
De quibus obſcuro cum turbine ſaltat in undas
Spernazzans nigras impetuoſus aquas.
Ut ſua natura eſt, Pelagus ſotoſora butatur,
Caſtrones paſcit rura per ampla ſuos.
Sanguileo gridat, quam fers ô Nauta novellam?
Reſpondet, mi Rex nuntio quippe malam.
Quo verbo magnus Moſcarum clamor Olympum
Toc-

Buſa metalla pro Artelaria poſita ſunt.

Toccavit quoniam quiſque morire timet.
Sed magis undoſas Montagnas æquor inalzat,
Inter quas veniens maxima guerra furit.
Quapropter sbalzantur aquæ, prorasque covertant,
Sæpeque ſgomentum Poppa ſepulta facit.
Sollicitant Nautæ mollare tirareque cordas,
Indarnum nemo ſtabat alhora quidem.
Quiſque patronus erat ſtancus manegiare timonem,
Perdidit & forzas ingenioque caret.
Millibus in ſtrazzis jam garbaſſa tota forantur,
Factus cordarum jamque viluppus erat.
Sæpe ſimul Naves urtant, ſemetque fracaſſant,
Spezzati remi per freta larga ninant.
Jamque Marinari Patronum ſibila temnunt,
Quiſque aliqua ſcampum quærit ut arte ſuum.
Qui brancat tabulam, qui ſcanum, quive travellum,
Qui deſpoiata veſte nodare parat.
Res crudelis erat Ponti guardare travaium,
Quælibet eſt undis ſeminegata Ratis.
Quas nunc jurabas toccare ſolaria cœli,
Nunc infernali ſub Acheronte trahi.
Hac illac sbalzant fuſtæ, timidique Marani,
Hic timon, hic velum, ſpiccus hic arbor erat,
Sanguileo flexis & Scanacavella zenocchis
Stabant & ſummo vota tulere Deo.
Sanguileo graſſum vult ſacrificare pedocchium,
Cujus pellis erit digna gonella Jovi.
Scannacavalla duos pulices offerre ſpopondit,
Et dare vult ſuperis interiora ſuis.
Preterea Sgnifer cum Mirpredone gemiſcunt,
Zaninumque fabæ ſacrificare volunt.
Siccaboronus erat ſolus qui ſpreſiat undas,
Seque facit beffas æquore poſſe mori.
Plangentes alios crudeli voce biaſmat,
Atque facit votum velle ſcanare Jovem.
Sæpe ficas cælo moſtrat, ſuperosque petezat,
Et ſtultus rabidum chioccat ut enſe fretum.
Fortius at mugit Pontus percuſſus ab illo,
Fulgurat, & ſpiſſis ignibus æther hiat.
Horrendis bombare tonis ſentitur ubique,
Mox rapido crebras imbre sboronat aquas.
Siccaboronus opem vult ſolus tradere navi,
Dum cordas frettat ſolvere, frangit eas.
Sæpe comandando non obeditur ab illis,

Quos in ſalſiferas precipitabat aquas.
Non dicit guarda , ſed buttat in æquore cunctos,
Et pugnis donat corpora multa freto.
Dum bravat , ecce Ratis ſcoio ſpezzatur in uno
Et celer abſorbet fundus apertus aquas.
Quid ni ? deventat magis ac magis ille ſuperbus
Supra vinazzolum per Mare fertur adhuc.
Non tamen interea ceſſat maledicere cœlum,
Stizzoſusque natans æquora calce ferit.
Cætera naufragio proles Moſchina negatur,
Neptunique petit gianda cavata domos.

Explicit Liber Secundus.

MERLINI COCAII POETÆ MANTUANI MOSCHEÆ

LIBER TERTIUS.

TRAXERAT undarum revolutio Siccaboronem
AD littus ſanum corpore, mente nihil.
VULT plus quam maium, zurat chiodumque piantat,
Infima Plutoni tollere, celſa Jovi:
Vultque poteſtatem Neptuni prendere, vultque
Hos ſuper Imperios unicus eſſe Deus:
Vult ſit conjunx Pallas, meretrixque Diana,
Et jam ſacta vetus ſit rufiana Venus.
Mercurium doro vult apiccare ſoghetto,
Cujus ad officium Mars manigoldus erit.
Solus ſolettus furioſa mente caminat,
Et ſibi mangiandi plurima voia venit.
Non Leo ſic rugit quando ventrone famato
Beſtia non griffis capitat ulla ſuis.
Ergo procul vidit celſam per culmina Turrim
Ad quam ſollicito cum pede brancat iter.
Hæc erat immenſus tendens ad ſidera fungus,
Culmine qui tundo jugera multa tegit.
Quattuor hic pulices armato corpore ſtabant,
Et ſub fungino tegmine quiſque jacet.
Pinguis in aguzzo roſtitur Lendina ſpeto,
Sub qua carbonum grande braſamen erat.
Expectant Pulices quod ſit bene cocta famati,
Hanc & adochiatam Siccaboronus habet,
Accanegiatus erat, ſcarpaſque pedeſque Gigantis
Mangiaret, ſancti cruraque Chriſtophori.
O ſocii, dixit, vobiſcum ducor a cenam,
Me veſter quoniam roſtus odore guidat.
Unus reſpondet, non hic compagne taverna eſt.
Albergum quæras in meliore loco.
Siccaboronus apro ſimilis citò fervet in ira,
Cui frons de colera tota bianca venit.
Per ſtigiam, dixit, dabitis cœnare paludem,
Gentilezza negat quod dare, forza dabit.

Cui

Digitized by Google

Cui reſponderunt, per forzam tollere visne?
  Siccaboronus, ita, ſufficientus ero.
Non ſuportarunt Pulices ea verba ſuperbi,
  Targas & brandos ſguainavere ſuos.
Siccaboronus enim preſtus jam traxerat enſem,
  Quem ſemper ſecum per Mare nando tulit.
Attincaores, gridat, gens apta Tavernæ,
  Non veſtras timeo brutta canaia minas.
Sic ait, & ſpada facit illos ſtare dalargum,
  Et velut in canibus granfiger urſus erat.
Circundant illum Pulices ſaltonibus altis,
  Nam cum bellatur ſaltat in aſtra pulex.
Siccaboronus habet ſtortam non lamine ferri,
  Sed faber ex dura condidit ungue viri.
·c genere armorum pulices natura ſpaventat,
  uapropter ſupperat Siccaboronus eos,
Vipera ſembrabat ſticioſos infra leones,
  Vel non caſtratus Bos magis intra canes.
Per nullum pactum ſgomentabatur ab illis,
  Et rubeo multas fecerat enſe plagas.
Unus at ecce Pulex dardum ſlanzavit acutum
  Ad padellam oculos Siccaboronus habet.
Dum mirat dardum venientem ſaltat in altram
  Bandam, ne talis botta necaret eum.
Nunquam viſta fuit Leoniſſa legerior illo
  Quum ſaltans pariter movit alhora pedes.
Adjunxit pulicis ſpallam fendente ſiniſtram,
  Quod latus ad dextram ſpada calata fuit.
Non tamen aſſaium fuit hanc feciſſe prodezzam,
  Se levat ad cœlum forſitan octo pedes.
Octo dico pedes Moſchini ſaltat in auras,
  Et ſuper alterius percutit enſe caput.
Non elmus durat quamvis ſit ſcorza Lovini,
  Millibus in pezzis fractus ad aſtra volat,
Ferrum pro ſpata. Squartat, & in tenero callat ventramine ferrum,
  Sic duo jam pulices tartara nigra petunt.
Tertius ecce Pulex incautum Siccaboronem
  Poſt cuppam chioccat proditor, ille cadit.
Ille cadit, ſed non aliter ſua gamba reſurgit,
  Quum tangit duram ſgnoſia Balla petram.
Inde magis factus coleroſus tartarus hæros,
  Nettum roverſo truncat utrunque genu.
Ultimus expavit, ſcapolat ſaltonibus inde.
  Quem deſdegnatur mens generoſa ſequi.

Ele-

Elevat orgoium, poſt unum currere temnit,
Sed vadit longam pro ſatiare tamein.
Incipit ante focum roſticam mandere Lenden,
Omnia cum totis carnibus oſſa vorat.
Mox uvæ granum tribiani repperit unum,
Quem bibit, & muſto factus alegrus abit.
Strapaſſat Montes, ſtrapaſſat flumina, valles,
Tandem junxit ubi Campus uterque furit.
Dico muſcarum Formicarumque Catervæ
Stabant jam guerræ pro dare ſigna pari.
Hic erat in medium Campagnæ teſta Cavalli,
Non procul & veteris Crappa ſtat ampla Bovis.
Intus mille Salæ, Cameræ, Talamique decentes,
Et loca ſquadrones apta logare duos.
Muſcas teſta Bovis Formicas teſta Cavalli
Continet, has circum Baſtio fortis erat.
Formigenum teſtam, potius quam nuncupor urbem,
Muſchifur inſidiis clauſerat arte ſuis.
Mulchifur octipedum Ragnorum maximus eſt dux.
Qui dare formigen venerat abus opem.
Condiderat largum ſua gens ragnina ſtecatum,
Quem sbuſare poteſt Artelaria nihil.
Ter centum vigilant noctesque diesque pedocchi,
Semper & in muris, fac bona guarda, gridant.
Ipſorum regem, Fitiolgel nomine dicunt,
Qui Geluel phivi portat in ungue fidem.
Caganiellus ibi formicis donat aiuttum,
Qui pulicum plenas vexit otanta Rates.
Boſcoſam ſub jure ſuo tenet ipſe Laſenam,
Subque ſuo Imperio ſilva canina jacet.
Hic erat & Cimicum Putrifola nomine princeps.
Totum lettiriæ poſſidet ipſe fretum,
Hos inter campos fit maximus ergo travaius.
Preſones mutuo ſcaramuzzando piant.
Implent horriſono Bombardæ nubila tuf taf.
Et faciunt ſummo ſidera nigra ſuo.
Quis poſſet tantæ ſtrepitum narrare canaiæ?
Tamburri, Gnacaræ, timpana, Corna ſonant.
Sæpe Corerias faciunt, ſaltantque deforas,
Et ſtradiotorum griſa cavalla rotat.
Terra coverta tremit ſquadronibus æthera nutant,
Audiit inferni talia bella pater.
Talia bella pater Baratri præſenſit, & inquit,
Nunc ego contentus, nunc ego richus ero.

Formigena, formigenabus, dividit figuraticè.

Corerias, diſcurſiones.

Griſa cavalla, numerum ſingularem pro plurali ut mul-

ta muſca erat in Aegypto.
De Plutone.
Vulcanum tamburinum Plutonis.

Vulcanum clamat, qui zoppegando venivit,
Et dixit quidnam rex mihi Pluto jubet?
I, cito reſpondet canutum aviſa Charontem,
Qui per ſex giornos evigilare velit.
Et videat ſi forte levis ſua Barca foratur
Cui tua ſuffragium nempe tenaia dabit.
Si lamentatur non tantam poſſe fadigam,
Dic quod ego mittam nunc Graficanis opem.
Poſt hæc portabis cunctis mea juſſa diablis,
Quos ad pallazzum fac properare meum.
Ergo Vulcanus non rem bis dicere fecit,
Tamburri ſonitu per loca cœca tonat.
Plutonis cito fiunt Attria plena Diablis,
Ac ibi conſilios inſtituere ſuos.
Pluto jubet cunctas Baratri ſcopare Maſones.
Sub quibus albergum tanta brigata capit.
Corniger extemplo ſua ſpatiat antra Minoſſus,
Hic animas Pulicum fœda libido rapit.
Cerberus ignivomas aperit latrando ganaſſas.
Ad quas Muſcarum turba guloſa ruit.
Formicas niger expectat Sathanaſus avaras,
Optima ſpazzatur Concava foppa quibus.
Sed Muſcolinis aperit Draganizza cavernas,
Qui circa Buttas imbriagare ſolent.
Sanguine viventes optat Malabranca Tavanos,
Non ceſſant morſu qui ſtimulare Boves.
Stantes ad ſtradam Cagnazzus Mirmiliones
Allicit, & Grottas collocat intra ſuas.
Fœtentes Cimicos guaſtantes tecta, letiras,
Aſtaroth in bronzo valde bulire facit.
Sacrilegos, avidosque caput violare Pedocchios
Sollicita miſeros Belial ungue terit.
Sic miſeris almis pœnas ſtatuere diabli,
Quas expectantes bella futura vident.
Protinus ad mundum Furiæ venere malignæ,
Spargere quæ vadunt ſemen ubique ſuum.
Semen vipereum, ſemen quod toxicat almas,
Semen, quo mundo tanta ſiniſtra cadunt.
Hoc urbes multæ caſcarunt ſemine, namque
In ſe diviſum labitur Imperium.
Naſcitur hoc inter proprios diſcordia fratres.
Hoc veniunt peſtes, Jurgia, ſtupra, neces.
Theſiphone centum gremio fert torva Ceraſtas,
Et ſerpentinas it lacerando comas.

Nunc

Nunc huc nunc illuc per Muſcas ſeminat angues,
Inter quas Rabies dentibus atra fremit.
Defunctos offert natos ante ora parentum,
Concipit ac animos ſæva Megæra truces.
Heu heu formicæ, tantam caveatis Erynnim
Contra diabolicos eſt opus ire Canes.
Alecto interea ſtimulabat Sanguileonem,
Cuius magonem peſtifer anguis habet.
Ipſe facit ſubito magnum ragunare Senatum,
Nuper arivatus Siccaboronus erat.
Cui per conſeium datur omnis maxima Campi
Libertas, quoniam ſanguinolentus erat.
Supra Panarottum urget furibunde Cavallum,
Soldatos pavidam nil trepidare necem.
Curſitat huc illuc, animat cum voce timentes,
Multorum furias plus furiare facit
Ordine componit per longum quinque phalangas,
Sgnifer zenzalæ prima caterva datur.
Mirmilioneam guidat Mirpredo ſecundam,
Tertia ſub valido Sanguileone bravat.
Quarta Tavanorum regitur ſub Scannacavalla,
Sed quintam pro te Siccaborone tenes.
Alta ſpiegantur vexilla, ſtrepentque per altum
Aera. Trombettæ mille taranta ſonant.
At Mirnuca videns inimicos eſſe paratos,
Inſtituit longo tramite quinque ſquadras.
Firſolgel primam regit octo mille pedocchios,
Putrifolæ Cimicum turma ſecunda datur.
Graneſtor terzam, ſed quartam Caganiellus
Guidat, Mirnucæ poſtera ſquadra manet.
Jam magis alter erat Campus vicinus ad altrum,
Ponitur in reſtam lancea ſilva procul.
Utraque gens altum levat arma gridando fragorem,
Quod cœlum paret velle tomare zoſſum.
Sgnifer primus adeſt, Cagafocum ſpronat & urtat,
Quem zenzalarum groſſa Caterva ſeguit.
Huic incontra venit Firſogel ſupra Locuſtam,
Quæ velut Alphanæ fortia, fortis erat.
Plus maraviglioſam giornatam, plusque cruentam
Non unquam potuit tradere penna libris.
Quam modo cum tanta venio contare paura,
Quod quaſi principium non dare muſa poteſt.
Nec ſub Rege quidem, nec ſub duce Principe turba
Tanta recolta fuit, quanta recolta modo.

 Mon-

Montagnæ reboant friſolo Clangore tubarum ,
  Muſchiſur ignivomos ſgombrat ab urbe tonos.
Artelariam intellige. Ecce locuſta venit , Fitſolgel portat adoſſum ,
  Dum currit Fabiam mittit ad aſtra levem.
Limagæ cornam pro lanza Sgnifer abaſſat,
  Contraque Fitſolgel præcipitoſus abit.
In medium pectus lanzam primarus ataccat ,
Trunchi, interponitur h, macaronice. Frangitur, & trunchi ſidera mille petunt.
At Fitſolgel habens haſtam quæ eſt gamba cigalæ
  Percutit, & ſtratum Sgnifera miſit humo.
Non illum curans diſteſum laſſat arenæ ,
  Cumque locuſtino tela ſubintrat Equo.
Jam miſtura tenet zenzalas atque pedocchios ,
  Incipit horriſonam ſtolus uterque brigam.
De lanzis unus milionus frangitur , unde ,
  Qui caſcat, qui non, hic necat, ille morit.
Mille roverſatas zenzalas atque Pedocchios
  Sotta Cavallorum calcibus eſſe vides.
Fitſolgel paſſat , Banderam Sgniferis arctat ,
  Quam rapit & terræ folta per arma tirat.
Protinus hoc viſo zenzalica turba ſcapinat,
  Nilque ſcavalcato Rege, fugire pudent.
Coſinos zenzolas. Quando sbaratatos vidit Mirpredo Coſinos ,
  Mirmiliones ſpronat ad arma ladros.
Aſt alia banda Cimicos Putrifola movit,
  Has inter ſquadras quiſque pedeſter erat.
Ut prope Mirpredo celeravit , culmen Ariſtæ
  Torquet, ut occiderat vulnere putrifolam.
Ipſe ſed taſca traxit duo grana Ceſerchiæ ,
  Artificioſo tota piena foco.
Dum Mirpredo tirat, Ballottam concitat unam ,
  Quæ de Bombarda ceu vomitata volat.
Hanc non expectat Mirpredo. ſaltat, & illa
  Mirmilioneos conterit octo viros.
Dum ſimul hi certant, & dant pro pane fugazzam,
  Miſcetur Cimicis Mirmiliona cohors.
Ingroſſata magis facit atra bataia ſpaventum.
  Æthera diverſus rumpit aperta gridor.
De teſtis, gambis, polmonibus, atque figatis
  Deque Coradellis Terra coverta rubet.
Aſt aliquantillum ſe ſe Mirpredo retirat ,
  Fitſolgel ſquadras pellit ubique ſuas.
Sed cito Sanguileo Porcelli corripit haſtam.
  Eya valenthomines , me ſeguitate, gridat.

Sic ait, ante alias Muſcas feritilia Grilli,
Proſequitur Regem cætera turba ſuum.
Omnia pulvis erant, quem volvit curſus Equorum,
Soldati dubitant quæ ſit amica cohors.
Dum male Fitfolgel zenzalos menat inermes.
Sanguileo jungit, guarda pedocchie, gridat.
Fitfolgel ſcutum porgit de ſemine fungi,
Is nil de valido Sanguileone timet.
Sors tamen hunc rapuit, Porci pilus inguina tranſit,
Deque locuſtino tergore lapſus obit.
Non procul intornum cimicos Rex Sgnifer habebat
Quem ſcavalcatum prendere turma ſtudet.
Stringit Sanguileo grillum, ſaltatque per illam
Putrifolæ gentem, quam dare terga facit.
Vadunt in rottam cimices ut ſquadra caprarum
Quas Leo grignanti dente famatus agit.
Sgnifera Sanguileo fecit montare locuſtam.
De qua Fitfolgel mortuus exciderat.
Ergo pedocchiorum ſtolus calcanea voltat,
Atque Locuſtinos retro ſperonat equos.
Sanguileo incalzans it meſcolatus in illos,
Quos ſemper rubeo ſuenat ut enſe griſos.
Cui mediam teſtam, cui brazzum ſpiccat ab armo;
Tecta cruentoſis carnibus arva latent.
Sed tamen indretum ſubito quod tornet oportet,
Nam ſua Graneſtor preſtiter arma ciet.
Feſtucum fœni pro lanza primus aferrat,
Et forbeſinam ſtricte ſperonat Equam. *Animal hoc ab*
Iſta bifurcatam geſtat mala beſtia caudam, *lugum habitat*
Ob cujus rapidam ſurgit arena fugam. *racemos uvæ.*
Sgnifera miravit, medio cui pectore ferrum
Intrat & ad ſtigios it miſer alma focos.
Poſtea Muſcarum minitanti voce catervas
Schiapat ut æquoreas Tygris & Arnus aquas. *Tigris, Arnus.*
Urtat & atterrat ſoldatos atque cavallos,
Semper habet gentem poſt ſua terga nigram.
Non ſupportatur Graneſtoris alta prodezza.
Quæque piat turpem muſca repulſa fugam.
Mille roverſantur ſine muſca ad littora grilli
Mox fugiunt ſellis cœca per arma vodis.
Sanguileo & magnus Putrifola grande comenzant
Bellum, qui mutuo vulnera piura dabant.
Scannacavalla ſuam banderam tollit ad auras,
Pampognam ſtriccat, turba tavana ſequit.

Hunc bene Graneſtor Muſcas dum cazat, adocchiat
Quem cito voltato preſtus aſaltat equo.
Tam poſſenta fuit lanzarum botta duarum,
Quod Lunæ tetigit fractis trita pedes.
Forbeſina dedit nec non Pampogna ſtramazzum
Speronata ſtatim quas relevare facit.
Jamque comenzabat tegnam gratare viciſſim,
Quando tulit campo Caganiellus opem,
Supra zaninos ſeguitant pulicina ſabenſes
Agmina, ſed primus Caganiellus adeſt.
Quendam terribilem paſſat ſua lanza tavanum
Mox quo major erat calca, ſperonat equum.
Non, mihi ſi centum linguæ, deſcribere poſſem,
Terribiles bottas, horribileſque ſonos.
Tota fracaſſatis aſpreſcunt littora lancis,
Sanguinis ad panzam flumen aguazzat equos.
Invilupatus erat per totum campus uterque
Qui ſtant, qui ſcapolant, hic morit, ille necat.
Voces innumeræ ſeu plorant, ſive minantur,
Aut animos pavidos, aut capolare movent.
Pulverulentus erat garboius ad aſtra levatus,
Nil niſi per terram corpora morta jacent.
Tamque Cornacchiæ volitant per nubila, teſtæ
Coratæ, milzæ, brachia, terga, manus.
Cum brandis finos audis ſpezzarier Elmos,
Spata ferit ſpatam, ſcutaque ſcuta terunt.
Qualis Garboius, qualis trivaiatio ſitur,
Quando faſolorum caldar in igne bulit,
Talis erat dum muſca cadit, formica reſurgit
Dum zenzala ferit, Mirmilioque parat.
Grillos, pampognas, zaninos, atque locuſtas
Innumeras cernis rubra per arva mori.
Sed quid Olympiacos video tremulare penates?
Quid mare quid terras nox tenebroſa rapit?
Nunquid Philoſophi veluti dixere vetuſti
Vult bruſare ſimul cuncta creata Deus?
Heu quia terribilis non eſt niſi Siccaboronus
Qui Moſchinorum caſtra movere parat.
Ante ſuos oculos ſcampabant mille Tavani,
Zenzalæ, Muſchæ Mermiliona cohors,
Hoc Formicarum, Pulicumque potentia cazzat
Hoſque valoroſus Caganiellus agit.
Ergo leonis habens iram, canegiatus achiappat
Brandum cum targa, moxque ſperonat equum.

Namque ſui fugitant, ſchioppat, creppatque dolore,
  Extra ſquadronem primus in arma ruit.
Dumque ruit proprias cernit dare terga cohortes,
  Unde manum rabido mordet utramque grido.
In qua parte fugam rapiunt, ſe preſtus aventat,
  Urtat, & occidit quilibet ante venit.
Qualis in inverni guazzoſo tempore torrens
  De montagnarum culmine præcipitat:
Talis agrezat equum Panarottum tartarus hæros
  Atque hoſtes pariter ſnembolat, atque ſuos.
Ut bombarda ſecat denſatas illico ſquadras,
  Taiat, sfrantumat, diſſipat, arma viros.
Stendardos proprios, alioſque ſuperbus aterrat,
  Sic hoſtes taiat, ſic ſimul enſe ſuos.
Nec muſcas guardat, nec Grillos, nec cagafocos,
  Deſtreros pariter tratque ſuſopra viros,
Jungit ubi montem de mortis Caganiellus
  Fecerat, unde gridat, guarda ribalda Pulex.
Sic renegate canis per te mea caſtra rovinant?
  Sanguine ſic gaudes te ſpegazzare meo?
Inde ſuis converſus ait, quo brutta lovagna
  Curritis? ergo unus vos dare terga facit!
Dixerat, & dentes pariter, brandumque reſtringens,
  In pulicum Regem fortiter arcet equum.
Ad caput ecce tirat ſcutum fracaſſat & elmum,
  Inque duos quartos Caganiellus abit.
Deſerit hunc motum, formicas inter anhelas
  Incipit ad nubes mittere terga, manus,
Mittere ſpalazzos, laceratas mittere maias,
  Sanguine sbroiatus carnea fruſta tridat.
Confugiunt cimices quod habent poſt terga diablum,
  Graneſtor cernens, volta, revolta gridat,
Volta revolta citò, quo tendis Siccaborone?
  Sic retro clamans it retrovare necem,
Ille revoltatus ſtoccatam vibrat in illum,
  Puncta per mediam tranſit aguzza tripam.
Graneſtor moritur, qua morte gridatio magna
  Naſcitur, & pulices corripuere fugam.
Verſus equi teſtam ricolant Graneſtoris arma,
  Guarda, gridant, guarda, Siccaboronus adeſt.
Ad terram butant alabardas, ſcuta, baleſtras,
  Ut magis ad curſum ſit ſua gamba levis.
Nullus afrontatur, calcagnos quiſque revoltat,
  Confugiunt gentes confugiuntque Duces.

Digitized by Google

Putrifola ante alios rancabat ſupra cigalam ;
Poſt quem dimittit Siccaboronus equum,
Juncta Cigala fuit Panarotto preſtiter illo,
Putrifolæ tardat Siccaboronus iter.
Corripit ambabus manibus, ſpadamque roverſat,
Teſtaque de ſpallis netta ſpicata volat.
Tunc Mirnuca nimis tardatus convocat omnes
Ragnos, eya, inquit, me ſeguitate ſimul.
State ſimul ſtricti, mea nunquam linquite terga,
Namque facit grandes ſtricta caterva pronas.
Dixit, & in reſtam ponens cum tergore lanzam
Agmina præcipiti cuncta traverſat equo.
Gens illum ragnina ſequit, ſpronatque Cigalas.
Heu miſeræ muſcæ, veſtra ruina venit.
Contremuere Poli quando Mirnuca tavanos
Agreditur ſpezzans Scuta, viroſque necans,
Æthera terribilis ſubito gridor alta momordit
Quum Mirnuca procul viſtus in arma fuit.
Quis bene Mirnucæ vaſtum narraret aſaltum ?
Quisve ſuas poſſet recte docere provas ?
Fronte minax urget celerem ſperone zaninum.
Protinus hoc viſo gens fugitiva redit.
Exuperat ſtrepitu Mirnuca tonittua cœli,
Vel quando ſalſas Turbo ſubintrat aquas.
Flamma per ardentes ſtipulas Mirnuca videtur.
Vel Padus avulſo littore quando ruit.
Mille roverſavit mortas ſua lancea muſcas,
Ante petiviſſet quam disficata polos.
Sfodrat ab armato brandum galone coruſcum
Quo cito per nebulas brachia trunca volant.
Nullum quippe trovat dum taiat ſpada riparum
Nulla piaſtra, licet ſit fina, ſtare poteſt.
Ad terram vadunt Stendardi Siccaboroni,
Qui nil quod facitur poſt ſua terga, videt.
Jamque ſuper foſſas urbis furibundus arivat.
In quas precipitat ſe pulicina domus.
Siccaboroneam potius quam cernere frontem
In foſſas rumpunt colla cadendo giuſum.
Ecce ſuper muros apparet Muſchifur altos,
Groſſa tirat vaſto robore grana fabæ.
Merlorum peſſos vibrat, medioſque caminos
Ac paiæ groſſos caſtra per ampla trabes.
Siccaboronus habet jam portam, Muſchifur obſtat
Merlos, & domibus tecta revulſa jacit.

Introi:

Introit ipſe tamen ſolus Tartaricus heros,
Quem ſua, nam trepidat, gens ſeguitare negat.
Muſchiſur extemplo facit omnem claudere portam,
Sic miſer in trapola Siccaboronus erat.
Muſchiſur, & grandis Ragnorum ſquadra ſeratum
Circa voloroſum conſeruere ducem.
Ergo velut porcus ſingiarus corde gaiardo
Se cito maſtinos ſcaliat intra canes.
Muſchiſur exclamat, tua nil poſſanza juvabit,
Nil tuus ardirus, nil quoque fortis equus.
Te nunc ô infelix omnino morire biſognat,
Inque brevi noſter tempore preſon eris.
Siccaboronus ait ridens, accede prius tu,
Impreſa eſt mortis ſi tibi tanta mei.
Muſchiſur attollens mazzam quæ ſumma granaræ
Pars erat ingentem laſſat abire plagam. *Granaræ i. e. ſcoppæ.*
Sed colpum ſcontrat cum brando Siccaboronus,
Inque duos troncos mazza taiata cadit.
Inde ſuper teſtam geminis Muſchiſura palmis
Colſit, & ad baſſos dividit uſque pedes.
Illa ruit ſubitò defuncti machina ragni,
Et moriens largo ſanguine bagnat humum.
Quapropter dardi, lanzones, ſaxa, gianettæ,
Hunc agitant pluviæ more furentis aquæ.
Vix reparare poteſt tantam ſe contra brigatam,
Jugiter armorum ſpizza procella fluit.
Spennachiatus erat cimmerus deſuper Elmum,
Spezzatur brazzo targa repente ſuo,
Icto celata fabis reſonat, groſſisque faſolis,
Cui cicere s trino cuſpide valde nocent.
Semina ſpinazzæ peracuta cientur in illum,
Et ſua ſunt porci membra ficata pilis.
Qualis gente Leo gentiſque gridore citatus,
Non vult ſdegnoſo corde timere necem.
Talis es octipedes trans ragnos Siccaborone,
Cui ſemper de oris fama perennis erit.
Præſentem mortem cernebas nec tamen unquam
Falce valentiſias fregit iniqua tuas.
Maxima tunc etiam campagnæ guerra furebat,
Gens tamen in voltam Sanguileonis erat.
Ipſam Mirnucæ vaſtiſſima forza repellit,
Squartat ſoldatos, ſpingit & urtat equos.
Nunquam facta fuit tam cruda baruſola mundo,
Nil niſi per terram membra taiata micant.

Grandes mortorum vadunt ad ſidera montes,
Quæ ſunt, alba prius; ſanguine roſſa modo.
Pulmones, Milcæ, Lardi, Ventralia, Nemboi,
Saturni adjungunt fœda per aſtra domos.
Una corada Jovis moſtazzum colſit, & uno
Sol ventronazzo tractus ab axe fuit.
Dumque accumbebant epulis Ganimede miniſtro,
Ecce ſuper menſam plurima membra cadunt.
Vel brazzus Ragni, vel gamba cruenta pedocchi,
Vel cor Moſchini, vel pulicisque caput.
Scuta, fracaſſatas, lanzas, vexilla cavallos
Trajectos dardis vix Mare, Terra capit.
Non plus ſchierarum modus ars ſervatur & ordo,
Non plus libertas ceditur ulla fugæ.
Nam ſua per circum diſtendunt retia Ragni,
In quibus, ah pietas, quanta brigata cadit.
Non paſſare queunt Muſcæ, trapolantur in illa
Quas Ragni crebro cum pede circa ligant.
Illic Moſchini, Zenzalæ, Mirmiliones
Millibus in groppis ſe ſgathiare ſtudent.
Scannacavalla tamen fugiens tam fortiter urtat
Inque plagis faciens grande foramen abit,
Multa Tavanorum potuit ſcampare caterva,
Retia nam Ragni forza tavana ſecat,
Sanguileo ſupra Mirnucæ percutit elmum,
Quem terit, & largum vulnus in aure facit.
Se Mirnuca videns elmi ſine pare feritum,
Spatam cum duplici menat inique manu.
Illa ſuper targam ſubians diſquartat, & inde
Per medios dentes arma virumque ſecat.
Mirpredo vidit morientem Sanguileonem,
Flevit, & heu, dixit, vincimur, inde ſugit.
Hunc Mirnuca tamen jungit ſpadamque ſub anca
Vibrat & in quartos decidit ille duos.
Ergo trucidatis Ducibus Moſchea necatur
Tota, nec una quidem vivere Muſca poteſt.
Formicæ, Pulices, Ragni victoria clamant,
Trombettæ tararan jam frivolanda ſonant.
Solus in orbe miſer certabat Siccaboronus,
Jamque ſuum centum vulnera corpus habet.
De paſſu in paſſu tirat ſe retro ſiaccum,
Sæpe minazzanti voce ſpaventat eos.
Sed nimis eſt grandis quæ jugiter illic arivat
Turba, tirans lapides, ligna fogata, trabes,

Sæpe

Digitized by Google

Sæpe ſoteratur ſaxis, ac fortiter exit,
 Ac sböientata ſæpe pilatur aqua.
Denique tam vaſtus ſumma de Turre ſaſolus
 Caſcat & horriſonans callat inique zoſum.
Quod ſuper Elmettum colpivit Siccaboroni,
 Sic Rex illiſus membra momordit humum.

Explicit ultima pars
Moſchea.

MERLINI EPISTOLA COLERICA AD POLASSUM.

IN QUEM MULTAS DEPINGIT LAUDES.

Tuſum, thes, tueſt, ſicut ſubſum ſubes, ſubeſt.

SI poltronus homo ſolus cattatur in orbe
Solus poltronus nonne Polazze tu es?
Si gaioffus homo ſolus, ſoluſque boſardus,
Solus gaioffus nonne Polazze tu es?
Si dignus centum forcarum ſolus habetur,
Dignus forcarum nonne Polazze tu es?
Es poltronus homo, ſguataro poltronior omni,
Plus te vergognæ Boſque raſonis habet.
Tras ſine reſpectu turba præſente corezas,
Nec pingit guanzas ulla rubedo tuas.

Immerigeratio.

Appares fortem ſemper mangiaſſe fenochium,
Semper & aiorum quinque vel octo capos.
Sæpe cativeria tamen hac uſaris, & arte,
Quum tuſſis retro, tuſſis & ante ſimul.
Ne quiſquam poſſit ſchioppum ſentire corezæ,
Ac odor alterius pareat eſſe viæ.
Sed tuſſis vocem bombardæ vellet habere,
Tanto cum ſonitu ſtricta coreza tonat.
Te naſcente Dei naſum ſtopavere Polazze,
Juppiter in colera dixerat, oybo quid eſt?
Quæ latrina ſapit? quæ fex ammorbat Olympum?
Cur penetrat noſtras tanta carogna domos?
Dixerunt Superi, ventrem natura sboravit,
Deque ſuo putridus ſtercore factus homo eſt.
Crede Polazze mihi quod te natura cagavit,
Et qua forbiret pezzia nulla fuit.
Pezzia nulla fuit qua ſe natura netaret,
Poſtquam tam bellus ſtronzus in orbe nites.
Nunquam ſciviſti quid ſit vergogna gaioffe,
Coprit brutturas maſcara nulla tuas.

Quando

Quando tuos meditor mores, incago bagaſſis;
Vergognam penitus quæ buttavere viam.
Præterea nunquam niſi de magiamine penſas, *Inverecundia.*
Quum mangias ſatiam neſcis habere gulam.
Scis dare præceptum galanciter omne coquinæ
Namque lecatoria ſemper in arte ſtudes.
In ſpeto, dicis, debet roſtirier ocha,
Cujus ſit ſpeciis plena buſecca bonis.
Quæ dum roſtitur, vel circum circa rotatur,
Non ceſſet lardi dextra butare brodum.
Vidimus, & provæ ſi fas eſt credere, provo,
Raucaga non unquam peſtibus ocha bibit.
Noſcere vin cauſam? non Fœbus apena cavallos
Speronando ſuos explicat, ocha bibit.
Non igitur ſtupeo tibi ſi palearia pendent,
Cui nunquam trippas vidit Apollo vodas.
Quiſquis Olympiacas poterit numerare faſellas,
Vel maris in fundo ſabbia quanta latet.
Aut quiſquis ſoias quantas fert ſilva Bacani,
At quantas Muſcas l'uia boienta parit,
Nempe tuas poterit cunctas numerare boſias,
Mentiris ſubitò quum tua labra moves.
Miraclum reputo quando parlare quieſcis,
Qui neque de tacita nocte tacere potes.
Tirenum potius biberet ſormica profundum
Et ferret Zenovæ piccola muſca Ratem,
Quam tua veridicam ferat unquam lingua parolam,
Nil niſi cum parlas, bocca baſia tua eſt.
Dens tibi ſi caderet quoties mendacia proſers,
Jam tua non poſſet pane ganaſſa frui.
In ſolo ſtatu dicis ſex mille boſias,
Poſt quas ſex alias mille ſpudare paras.
Aſt alias in te virtutes dicere nolo,
Iſte ſub extremo carmine ſenſus erit.
Quod velut omne bonum fecit ſapienta patris,
Omne malum (dubitet nemo) Polazze facis.

Vale in malam crucem.

EPI-

EPISTOLA SECUNDA FACETA.

AD FALCHETTUM FAMILIAREM SUUM.

LEGIADRAM mea ſtalla tenet Falchette cavallam,
QUAM quicunque vidit percupit eſſe ſuam.
STARE parangono Bertuzzi nempe cavalli
Poſſet, qui tantum pellis & oſſa fuit.
Longior ipſius ſex eſt magra ſchena cavezzis,
Cruſtas de marzo ſanguine ſemper habet.
Quas polmoncellos vocat Marſcaltica cruſtas
Quas de pellibovo ſella vodata facit.
An ſit mulla quidem dubitas, an ſitve cavalla,
Orecchias longas tres habet illa pedes.
Zardarum dicunt duplex genus eſſe, quod omne
Poſſidet, in pedibus prima venire ſolet.
Altera quando cavat ſibi brenam meque pedeſtrum
Linquens calcagnis pagat eundo viam.
Curſito poſt illam, clamo ſta beſtia, ſta ſta.
Fert mea baſtonem dextra, ſiniſtra briam.
Sed potius muro tunc poſſem dicere ſta ſta,
Non audit, pateat grandis orecchia licet.
Dum curro, per mille cavas, per mille zapellos
Caſco, nam laqueat ſperon uterque pedes.
Quando cavalco illam mihi paret habere morenas,
Et bogas pedibus Rozza Ribalda gerit,
Quum me ſcavalcat morſo fugit inde cavato,
Turcheſcos etenim vincere poſſet equos.
Et quamvis oculo nihil uno cernat, & altro
Pochinum nunquam decidit illa tamen.
Decidit illa nihil quando ſine pondere ſcappat,
Sed portans aliquem tota ſtravacca ruit.
Si quis vult annos, vel tempus ſcire, poledra eſt.
Sex habet hæc annos, ſex quoque Baila dedit.
Ni credat, videat ſignalia clara ganaſſæ,
Limaſti dentes bis Mogarine ſuos.

Bertuzzus fuit trombetta.

Pellibovo, pelle bovis.

Inca-

Incaſtellata eſt , nod mancant rogna , ſpinellæ,
Denique quicquid habet digna cavalla boni.
Digna cavalla boni quod habet (pro paſcere dico
Moſcones) dubitet nemo quod ipſa tenet.
Ergo comprandi ſi cui foret ullula voia,
Hanc emat , & faciat , ſicut uſanza , provam.
Eſt aliud quod ſit juvenis ſignale galantum ,
Vermibus hæc alios ſemper amorbat equos.
Non patitur vermes ſenior , ſed parvulus infans
Quapropter venas ungeo ſæpe ſuas.
Utilitas erit hæc comparanti , ſola volebit
Ledammo campos imboazare ſuos.

Vale omnium cordialiſſime , Baldum Cingaremque ſaluta.

960489

EPI-

EPISTOLA TERTIA.
DE STORNELLIS ET GASA AD BALDUM.

STORNELLOS partimque ſpeto, partimque guazetto,
SUSCEPI coctos Balde facete tuos.
QUOS bene copertos ſatis ampla ſcudella tenebat,
QUUM tua portavit vecchia Maſara mihi.
Sed poſtquam totos netto remanente cadino
Edimus, heu qualis tanta per oſſa ſtupor.
Rurſus in exhauſtum tornavimus illa piattum,
Verum tantorum non fuit ille capax.
Quorum guſtigolum cogor narrare ſaporem,
Eſt caro calcagnis plus tenerina meis.
Tolle viam gambas teſtas alaſque ſtriatas,
In vaſo brognis conca piena manet.
Juro tibi videor tantum roſegaſſe corammum,
Poſt illas manſit ſtracca ganaſſa dapes.
Dens habuit partem majorem, panza minorem,
Jugiter in dentes rugo ſchidone graves.
Pro merito in gabia picam tibi mando galantam
Quam, ceu ſtornellos das mihi, dono tibi.
Dono tibi gazzam de tali ſorte, quod ipſam
Pentibis cameris intro tuliſſe tuis.
Iſtam non unquam ſperes audire canentem,
Ni fuerit ſuppis imbragiata tuis.
Crede mihi cantat nunquam niſi ſuppa coëtcet.
Che Che, vox pica. Et quando cantat nil niſi che che facit.
Interdum tamen illa (licet pochiſſime) ſecum
Gorghezat dicens Vaccato, pola, puta.
De paupertate. Tu tamen irrides poveri munuſcula vatis,
Irrides? dat quod pauper amicus habet.
Non tamen eſt hominis mi Balde trepanda povertas,
Namque povertatem Philoſophia ſequit.
Non vult ſcarlattum, gravam ſinumque velutum,
Sed ſua ſtrazzolas undique veſta cagat.

Pau-

Pauper & ignuda eſt, ſicut Plato firmiter inquit.
Subque repezzatis praticat illa togis.
Nonne tamen ſigos qui mangiat, quæritat illos,
Qui fractam tunicam tortaque colla gerit?
Ergò ne quod ſim poverettus, Balde, caleſſa,
Paupertas ſavium nam facit, atque ladrum.

Vale Cipadicolarum decus.

EPIGRAMMA PRIMUM DE CINGARIS FACETIA.

Squaſſabat quondam pelagi fortuna Maranum.
Qui de ſalata carne pienus erat.
Frangitur arbor, aquas ſorbet fundata Carina,
Et plorans cœli quiſque dimandat opem.
Cingar ſe miſit tantum roſegare mezenos,
Ac ſi non eſſet tunc prigolandus aquis.
Scridatur quare mangiat, nec donat aiuttum,
Reſpondet, quia ſum ſat bibiturus, edo.

EPIGRAMMA SECUNDUM DE GOBBO TOGNAZZO.

Sturbavit dudum noſtras maravilia mentes,
Cur in te Gobbi fallit uſanza viri.
Sguerzos & zottos gobboſque cavere monemur,
Maxime quod Gobbus non bonus eſſe poteſt.
Gobbus es, & Gobbi ſervaſti ſemper uſanzam,
Gobbam pone (potens ponere) drittus eris.

EPIGRAMMA TERTIUM DE OLA ET CHELA.

Quare ſi quemquam clamamus, dicimus, ola,
Et qui reſpondit conſonat ore chela?
Si quis habet voiam hujus rei ſcire caſonem,
Dicam, dum dicat primiter ille mihi.

EPIGRAMMA QUARTUM DE PRIMAVERA.

Multi coloritam veſtit jam terra gonellam,
Bellaque jam flores dat prataria novos.
Montagnæ rident, boſcamina virda fiuntur,
Omnis compagnum cercat oſella ſuum.
Frigida per caldas rampat luſerta muraias,
Mannaque de florum culmine leccat Apis.
Extra graniferas errat formica buſettas,
Et per foſſatos Rana sbaiaſſa gridat.
Paſtorella ſuum cantat damatina moroſum,
Lilia purpureis conſuit alba roſis.

EPIGRAMMA QUINTUM DE CALIDA ÆSTATE.

Torridus è cœlo terrenum ſchiappat Apollo,
Et calida virdos lampade bruſat Agros.
Guidat abelaſium pigros equitando cavallos,
Stracataque tenet frena retenta manu.
Rura bianchefcunt uſtis ſic plena biavis,
Quod male poledris fraina daretur equis.
Cervellum nobis frangunt gridando Cicadæ,
Vexat Maſtinos Muſca Tavana Canes.

Ar-

Ardens Villanus ſuportat apena camiſam,
Caneſa Merlini ſemper aperta ſtiat.

EPIGRAMMA
SEXTUM
DE CANE MASTINO.

Maſtinus canis eſt, vocat hunc Cipada Moroccum
Semper ſœnili guarda ſegura mei.
Is nunquam baiat niſi quum baiare biſognat.
Armaque zampigeris ſcarpat aguzza griſis.
Spaventat ſolum diris cum ſguardibus Apros,
Et monobudellos ſquarciat ungue lupos.
Is audit vix me clamantem dicere to to,
Se levat in quattros preſtiter ille pedes.

EPIGRAMMA
SEPTIMUM
AD CINGAREM
DE BENACO.

Quam bene diſpoſuit cunctis natura facendis
Cingar, vin cauſam? diſce, quod ipſe feram.
Eſt Laccus Italiæ Benaccum Brixia clamat,
Utilior reliquis, fertiliorque lacis.
Avantazati piſces mangiantur ab illo,
Sardenæ, Anguillæ, Carpio, Tenca, Truttæ.
Sed quid palladio piſcis valet abſque liquore?
Ex oleo piſces nonne padella coquit?
Ergo per intornum ripæ denſantur olivis,
Inſulaque in mediis Sirmio poſſat aquis.
Naſcitur hic oleum, piſcis, piſcator, & ipſas
Padellas ferro Brixia dives habet.

Vale, Falchettumque tuum ſaluta.

FINIS.

TABULA

VEL

REPERTORIUM FACETIARUM.

A.

ALCHIMIÆ ſcientia vera, & lapidis Philoſophorum, à carte. 196
Ambitionis domus & familia in inferno, à carte. 363
Ambitionis concilium. 361
Arma famoſorum Heroum quæ Baldus reperit. 312
Architecturæ deſcriptio in cœlo Jovis. 217
Aſtrologiæ libri duo. 203

B.

BALDI pueritia, in qua hominem Lanza occidit. 54
Baldi captivitas dolo Prætoris & Tognazzi. 75
Baldi certamen in Taberna cum Cingare. 166
Baldi certamen contra Teſinos. 186
Baldi laudes ex ore Cingaris. 235
Baldi luctus ob interitum Leonardi. 255
Baldus inviſibilis Gulforæ domum intrat. 328
Baldi comites à puella in beſtias verſi. 335
Baldi inter ſocios bellum pro Megæra factum. 358
Balenæ furia contra Heroes. 276
Balli deſcriptio. 100
Bellum Navale contra Lironem Corſarum. 231
Bellum aliud contra eundem Lironem & Hippol. 281
Bellum contra Nocentinæ magiam. 303
Bellum contra Gulforam. 336
Bertæ & Lenæ duellum. 89
Boccali reperitio. 332
Boccalus vertitur à Gulfora in Aſinum. 333
Brioſſi Nodari mores. 142

C.

CHIARINÆ vaccæ martirium 122
Chimeræ forma & locus à carte. 372
Cingaris proles & forma. 63
Cingaris aſtutia contra Tognazzum. 96
Cingaris aſtutia in venditione merdæ. 105
Cingaris aſtutia cum emit Vaccam à Zambello. 116
Cingaris aſtutia, cum fingit gladium ſancti Bartholomæi. 138
Cingaris aſtutia in liberando Baldum de carcere. 152
Cingaris aſtutia contra pegoraros Teſinos 179
Cingaris deſperatio. 289
Cingaris facetia equitans aſinum. 396
Cingaris naſus concretus uſque ad pedes. 319
Cingarini inventio. 350
Cipadæ locus & mores. 61
Concilium Villanorum contra Cingarem. 144
Confeſſio Baldi & Comitum. 309
Contra Mulieres. 224
Convivii deſcriptio. 47
Coquinæ ars & ſcientia in cœlum Jovis. 218
Coſmographiæ aliquantula deſcriptio. 296
Criſpidis puellæ laudes. 353

F.

FALCHETTI ſtirps & forma, à carte. 64
Falchetti reperitio in medium Pelagi. 238
Falchettus incarceratus à Muſelina. 249
Fracaſſi proles & forma. 62
Fracaſſi inventio & robur contra Balenam. 277

G.

GAIOFFI interitus. 174
Gioſtræ deſcriptio. 41
Giuberti Muſici reperitio, à carte 262
Grifaroſti diaboli Taberna, à carte. 346
Guidonis & Baldovinæ Amor & connubium. 42
Guidonis Eremitæ ſermo de conceptu mundi. 265
Guelphi & Gibelli ortus. 367
Gulforæ Magæ habitatio. 325
Gulforæ interitus. 342

H.

HERCULIS geſta per os Cingaris. 290
Hippolis reperitio. 282

I.

INferni libri tres, à carte 343

L.

LEONARDI inventio, à carte 159
Leonardi certamen contra Muſelinam, & mors. 242
Lironis reperitio 230
Luca Philippus ſtrionus 326
Luxuriæ pœna. 374

M.

MAFELINI ſabri ſoſina & interitus 351
Magica ars 271
Malaſpinæ inventio 262
Malfatti inventio ibid.
Maris tempeſtas 188
Merlini inventio 308
Merlini interitus 270
Militum creatio in cœlo Martis 216
Moſchini reperitio 236
Muſica 298

N.

NOcentinæ magia, & interitus. 308

P.

PARENTHESIS contra bravos. 57
Parentheſis de habitantibus palazzum juris. 74
Parentheſis contra ſenes amantes puellas, 94
Parentheſis de officialibus juſtitiæ 112
Parentheſis de bonis & malis Relligioſis. 130
Parentheſis contra Tabernaros. 164
Parentheſis de Monticolis Bergamaſcis. 178
Parentheſis contra ambitioſos. 193
Parentheſis contra Villanos 208
Parentheſis de Todeſchis 211
Parentheſis contra ſtrias & roffianas. 245
Parentheſis contra vituperantes Muſicam, à carte. 298
Parentheſis de confectione contra hipocritas, à carte. 317

Phi-

Philothei reperitio 262
Pindari fabula quomodo natus fuit Orion, à carte. 227
Pizza Capelletti reperitio 320
Præ Jacopini vita & mores 127
Procemium ſuper Phantaſiam 36
Prophetia de prole Gonzaghæ 77

R.

RAFFI ſtrionis interitus, à carte. 323
Raffelli reperitio 320
Rubini inventio 262

S.

SERRAFFI reperitio 320
Sors Baldi ſociorum, quales deſcendant in infernum, à carte 311
Striarum Aromatarium 329
Striarum ſchola 330
Striarum poſtribulum 331

T.

TOGNAZZI forma & mores, à carte. 68
Tognazzi interitus. 147

V.

VENTORUM patria 182
Urbium proprietates 60
Vergilii laudes. 379

Z.

ZAMBELLI forma, modus, & dementia, à carte 87
Zambelli mors 173
Zucca in qua patiuntur doctores & poëtæ. 378

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google